

پښتو او پښتونولي

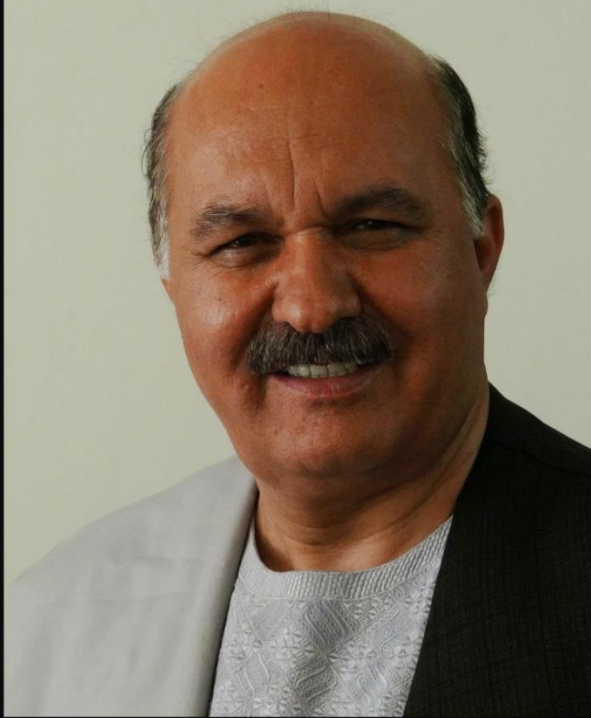
د پښتنو د نجات لار

ليکوال: عبدالحكيم نورزی

پښتو او پښتونولي
د پښتنو د نجات لار

عبدالحكيم نورزی

عبدالحكيم نورزی

Ketabton.com

پښتو او پښتونولي د پښتنو د نجات لار

ليکوال:

عبدالحکيم نورزی

۱۳۹۰/۱۰/۰۷

د کتاب ټول حقوق د ليکوال سره خوندي دي .

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:

پښتو او پښتونولي د پښتنو د نجات لار

ليکوال:

عبدالحميد نورزی

انلاين چاري:

[مختار احمد احسان](http://www.Larawbar.com) - د لراوېر ډاټ کام برېښنايي کتابتون

www.Larawbar.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د ننگيالي پښتون اصلي صفت دی دا

غواړي اسلام، پښتون، پښتو او پښتونخوا

د کتاب لړلیک

د لیکوال عذرا او خواست.

مهمه یادونه

لمړی فصل

په پښتونخوا کې د پښتنو د اوسیدو تاریخ ته ډیره لنډه اشاره- ۳۳

الف: د پښتنو اصل او نسب.

ب: په پښتنو کې د کورنۍ اهمیت.

ج: د پښتون تعریف، پښتون چا ته ویل کیږي؟

د: د پښتون ملت په باره کې د بلغارد باد نظر

دوهم فصل

په پښتونخوا کې د پښتنو تاریخ ته ډیره لنډه اشاره

لمړۍ برخه: په بلخ کې د پښتنو لمړی پاچا هان.

۱: پيشدادیان.

۲: ساگزیان

۳: د تریتونا پاچاهی.

۴: کیانیان.

۵: د اسپه کورنۍ پاچاهی.

۶: د تاریخ په اوږدو کې د پښتو ژبی څرک.

۷: پښتانه او مدنیت.

۸: پښتانه او ویدی مدنیت

۹: پښتانه او اویستا.

۱۰: په اویستا کښی د ایرانیانو تقلب کاری.

۱۱: د فردوسی په شاهنامه کښی د ایرانیانو تقلب کاری.

۱۲: په قران مجید کښی د ایرانیانو تقلب کاری.

دوهمه برخه:

د (۱۴۰۰ ق.م) څخه بیا د اسلام تر ظهور پوری د پښتنو تاریخ ته ډیره لنډه اشاره.

درییمه برخه:

د پښتنو تاریخ ته د اسلام تر ظهور ورسته ډیره لنډه اشاره.

درییم فصل

په پښتونخوا کښی د پښتنو د دایمی پا ته کیدو علتونه.

۱: د دایمی خونی روابطو او نظامی تشکیلاتو لرل.

۲: د قانون تر سیوری لاندی ژوند کول.

۳: د ملت سازی نوی غولونکی اصطلاح.

۴: په پښتنی ټولنه کښی د قومی جوړښتونو گټی او تاوانونه.

۵: د پښتنو د بی اتفاقی څخه را پیدا شوی ستري غمیزی

څلرم فصل

پښتو او پښتونولی

پنځم فصل

د مغلو او ايرانيانو د اشغال پر ضد د پښتنو د (۵۴۴) کلنو
ډغري او مقاومت.

۱: د مغلو خلاف د کورت کورنۍ مبارزې

۲: د مغلو پر ضد د هوتک بابا مبارزې.

۳: پښتانه او سفاک بابر.

۴: د وحشي مغلو پر ضد دروېښانيانو د قهرمانيو ډکې مبارزې

۵: د مغلو پر ضد د توخيانو د وياړه ډکې مبارزې.

۶: د مغلو پر ضد د ابداليانو د وياړه ډکې مبارزې.

۷: د مغلو پر ضد د خوشحال خان، ايمل خان او دريا خان ډغري.

شپږم فصل

پښتانه پاچا هان په هندوستان کېښي.

۱: د شيخ حميد لودي سلطنت په ملتان کېښي.

۲: د بختيار غلجي سلطنت په بهار او شمالي بنگال کېښي

۳: پر هندوستان د جلال الدين غلجي سلطنت

۴: پر هندوستان د علاء الدين غلجي سلطنت.

۵: پر هندوستان د سلطان بهلول لودي سلطنت.

۲: پر هندوستان د شير شاه سوري سلطنت.

۷: د پښتونخوا سره د هند د پښتنو پاچا هانو رابطه.

اووم فصل

معاصر افغانستان.

۱: هوتکيان

۲: سدوزيان.

۳: په پښتونخوا کې پښتنی دولتونو ته متوجه خطر ونه. - ۳۹۸

الف: هخامنشان

ب: ساسانيان

ج: د پښتنو پر ضد د ايرانيانو او مغلو تو طیبی.

۴: د احمد شاهي امپراطوری د زوال عوامل

الف: داخلي عوامل

ب: خارجي عوامل.

۵: په هیواد کې د (۹۳) کلن سیاسی ثبات اغاز

۲: د یورند لاین، محکوم او ازاد سرحدونه

۲: په هیواد کې دنوی بی ثباتی اغاز.

اتم فصل

اشغال شوی افغانستان او د پردیو پلاس کنینول شوی حاکمان.

۱: دروسانو د خواد افغانستان اشغال او دهغوی د پښتنو ضد پالیسی.

۲: د پښتنو د جهاد گتی چاته ورسیدی؟

نهم فصل

۱: د افغانستان په اړه د امریکا د پالیسی ستری غلطی.

۲: د امریکا د غلطیو څخه د ایران استفاده.

۳: د امریکا د غلطیو څخه د پاکستان استفاده

لسم فصل

د امریکا د خوا د افغانستان اشغال.

۱: په منطقه کښی د پښتنو تاریخی رول

۲: د پښتنو او امریکا د جنگ په خاطر د شیطانی مثلث ایجاد..

۳: د ملی خاین تعریف

۴: د شیطانی مثلث د ظلم په مقابل کښی د پښتنو صبر او تحمل.

۵: د پښتنو او امریکا د جنگ آغاز

۶: د پښتنو او امریکا د جنگ به څومره وخت دوام وکړی؟

۷: د پښتنو او امریکا تر منځ د جنگ گټه چاته رسیږی؟

۸: د پښتنو او امریکا تر منځ د جنگ به څوک گټی؟

۹: د پښتنو - امریکا او افغان - شوروی جنگونو مقایسه.

یولسم فصل

په پښتونخوا کښی د پښتنو او سنی امنیتي، اقتصادي او سياسي حالت.

۱: د پښتونخوا او سنی امنیتي حالت

۲: د پښتنو دا روانه غمیزه چا او څنگه آغاز کړه

۳: پښتون نړۍ ته چا د طالب او القاعده په نوم معرفي کړی.

۴: د پښتنو اقتصادي حالت.

۵: د پښتون ملت ننني سياسي حالت.

دوولسم فصل

د شیطاني مثلث غړي د پښتنو د دايمي غلامۍ د پاره تلاش کوي.

۱: په پښتنو کښي د بي تفاوتۍ د فرهنگ ترويج

۲: د قومي شوراگانو او فرهنگي ټولنو د جوړيدو د فرهنگ ترويج.

۳: د جاسوسي او بي ننګۍ د فرهنگ ترويج

ديارلسم فصل

د پښتنو د نجات لار.

۱: پښتون ملت څه وخت په يو نجات بخښونکي ملي قوت بدلید ايشي؟

۲: د پښتنو د پاره د قبول وړ سياسي نظر کوم دی؟

۳: د پښتنو ملي سياسي سازمان بايد څه وکړي؟

۴: و سياسي قدرت ته درسيډو قانوني لاري

۵: ايا د پښتنو د يوالي تلاش يو فاشيستي عمل دی؟

۶: د پښتنو رول د نظام د سياسي ثبات په اړه.

۷: د يو مشروع او با ثباته سياسي نظام او د افغان نجيب ملت د ملي وحدت د تامين په اړه د پښتنو رول.

عذرا او خواست:

دا کتاب (پښتو او پښتونولي د پښتنو د نجات لار) ما په ډېر زحمت وليکلې.

زما لپاره د دې کتاب ليکل ډېر سخت کار وو ځکه چې ما په خپل ژوند کې يوه ساده مقاله هم ليکلې نه وه .

زه اديب ، ليکوال ، محقق ، تاريخپوه او يا تاريخ ليکونکې نه يم .

زه دا منم چې په دې کتاب کې به د ادبي ، املايي ، تحقيقي ، ارتباطي او د کتاب ليکنې د اصولو له پلوه ډېرې زياتې تېروتنې وي ، هيله لرم چې باعزت له لوستونکي به ما وبخښي .

دا کتاب نه د پښتنو مکمل تاريخ او نه د پښتو او پښتونولي مکمل قانون دی ، په حقيقت کې د کتاب يو لکچر ته ورته دی چې د پښتون ملت ماضي ، حال او مستقبل ته ډيره لنډه اشاره پکښې شوی ده.

زما د مظلوم پښتون ملت د مظلوميت ، غلامۍ ، خواري او ذلالت ژوند چې په خپل تاريخي هېواد کې يې د خارجي هېوادونو د اجنتانو تر ظلم لاندې تيروي ، زه مجبور کړم چې د پښتون ملت د تاريخ او ماضي په باره کې يو څه معلومات پيدا کړم او ځان په دې خبر کړم چې ايا پښتون ملت د پخوا څخه هم داسې په غلامۍ او مريتوب کې ژوند تېراوه ؟

که يې اوس دا غلامي او بدبختي په نصيب شوي ده ؟

ايا پښتانه له ازله غلامان پيدا شوي دي ؟

او که نن د خپل يوزيات شمېر ذمه واره پښتنو مشرانو د بې تفاوتۍ او يا بې ننگۍ په سبب د دې سترپښتون ملت څخه اوس غلام او مريي جوړ شوی دی ؟

زما د مظلوم پښتون ملت دې روان بې پايه مظلوميت ، ذلت ، خواري ، غلامۍ ، بې عزتۍ ، لوږې ناروغۍ ، بې وسۍ ، بې سوادۍ او داسې نورو په زرگونو خواريو او مصيبتونو زه مجبور کړم چې د ذکر شوو مشکلاتو څخه د خپل پښتون ملت د خلاصون په باره کې فکرو کړم .

لکه څنگه چې نبي علي السلام د الله (ج) په امر د صفا پر غونډۍ پر خپل قوم رغ وکړې او هغوی ئې د الله (ج) د عذابونو څخه خبر کړل ، ما هم د يو مسلمان په صفت د خپل محبوب پيغمبر محمد رسول الله

(ص) په پیروی، دا فیصله وکړل چې خپل دا مظلوم پښتون ملت دهغو خطراتو څخه خبر کړم چې دوی ته متوجه دی.

مادا فیصله وکړل چې په علمي لحاظ په خپله دې ګونګۍ ژبه، رندو سترګو، د سواد په لحاظ ناتوانه حالت پر خپل مظلوم پښتون ملت چې د تاریخي بربادۍ پر لور په پتو سترګو روان دی نارې او سورې ووهم، که وکولای شم هغوی د نابودۍ د دې تاریخي ګندې څخه راګرځوم.

زه د خپل زړه درد او ارمان چې په دې څو بې ارتباطه پاڼو کې مې لیکلی دی، هغو رښتینو او ننګیالیو پښتنو ته د نجات د چيغې په ډول وړاندې کوم چې تراوسه د پښتنو د دښمنانو له خوا د بې ننګۍ او بې تفاوتۍ په وژونکي ویروس او میکروب مبتلا شوي نه وي.

زه دا خپلې نارې او چيغې پر هغو رښتینو پښتنو وهم چې لا تراوسه یې په وینو کې د پښتو او پښتونولۍ عالي، اسلامي او انساني جوهر موجود وي.

زه دا کتاب هغو درنو پښتنو ته د درناوي په حیث ډالۍ کوم چې د ژوند هدف یې د پښتون ملت نجات او سوکالي وه او ده او په دې خاطر یې تیاري شپې روني کړې دي.

مادا کتاب زما له نظره په داسې اسانه او روانه پښتو لیکلی دی چې زما په شان لږ باسواده شخص هم پرې پوهېدلای شي او کونښن مې کړی دی چې هغه لغاتونه او جملې په کې استعمال کړم چې نن په عامو پښتنو کې رواج دي، له دې سببه شاید د پښتو ژبې پیاوړي لیکوالان او ادیبان زیاتې نیوکې راباندې وکړي.

د “پښتو او پښتونولۍ” د قانون په باره کې د (1380 هـ. ش) کال راهېسې ماد لرې او برې پښتونخوا د جرګو او مرکو د سپین زېرو او مشرانو سره خبرې کړي دي، د هغوی څخه چې مې څه زده کړي او اورېدلي دي په دې کتاب کې مې ذکر کړي دي.

څه چې ما د پښتو او پښتونولۍ د قانون په باره کې په دې کتاب کې ذکر کړيدي، دا شاید د پښتو او پښتونولۍ د قانون د سترسمندر څخه یوازې یو څا څکی وي، زه په دې هیله یم چې پښتانه عالمان او محققین به د پښتنو د فطرت یعنی “پښتو او پښتونولي” د قانون په باره کې ژورې څېړنې او تحقیقات وکړي او د خپلو څېړنو او تحقیقاتو نتیجه به په لیکلي ډول پښتنو ته وړاندې کړي.

زه اول خداى (ج) ته او بيا هر پښتون ته د يو سوال گر فقير په ډول دا سوال كوم چې زما له مظلوم پښتون ملت سره دې مرسته وكړي ، ترڅو د دې مظلوميت او غلامۍ له ژوند څخه خلاص شي .

اى پښتنو ! كله چې تاسو دا كتاب لولئ كه زه ژوندى وم ، نو د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د مظلوم پښتون ملت د دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، ملي گټو ، ملي نواميسو ، ملي خپلواكۍ ، ملي حاكميت او گرانې پښتونخوا د محكمې بشپړتيا ، د دفاع په مقدسه سوله ايزه غزا كې د مال او سر په قيمت ملگرتيا ، ملاتړ او ننگ راآسره وكړئ او كه زه مړ وم دغه پورته ذكر شوي د ننگ لار تاسو تعقيب كړئ او ماته د لوى خداى (ج) له دربار څخه بڅښنه وغواړئ .

ومن الله التوفيق

د رښتینو او ننگیالیو پښتنو د ملاتړ او دعا محتاج .

ستاسو ورور

عبدالحكيم (نورزی)

افغانستان - کابل

1390/10/7

مهمه یادونه:

۱: ما پدی کتاب کښی د لوستونکو د اسانه پوهیدو په خاطر د ایران پخوانی نومونه لکه پارس ، پرشیا او داسی نور ندی ذکر کړی ، همیشه می دغه جغرافیایی ته د ایران لفظ استعمال کړیدی ، حال دا چی ذکر شوی جغرافیایی ته د ایران متنازع نوم پدی نږدی وختونو کښی ورکول شویدی .

۲: ما پدی کتاب کښی د افغانستان پر خای تقریباً همیشه د پښتونخوا نوم استعمال کړیدی، هیله ده چی گران لوستونکی د پښتونخوا د نوم څخه د پښور د ایالت د اوسنی نوم مطلب وانخلي. د پښتونخوا څخه زما مطلب د پښور ایالت نه بلکه هغه تاریخی پښتونخوا ده چیری چی د قبلالمیلا د څخه بیا تر نن پوری پښتانه میشت وه او نن هم میشت دی. یا په بل عبارت د پښتونخوا څخه زما مقصد د لوی احمد شاه بابا لوی افغانستان دی.

عبدالحکیم (نورزی)

اول فصل

الف: د پښتنو اصل او نسب ته يوه لنډه اشاره:

د پښتون ملت د اصل او نسب په باره کې ستر محقق علامه عبدالحی حبيبي داسې وايي:

پښتانه د تاريخي تحقيقاتو له پلوه هغه زاړه اريايان دي چې دا خوزره کاله پرله پسې په دغه خپله محکمه (پښتونخوا) کې پراته دي، په پښتنو کې تراوسه هغه د اريايانو زاړه خواص او مزایا ليدل کېږي.

دنړۍ د نورو عالمانو او محققينو د څيړنو او تاريخي شواهدو څخه هم دا ثابتېږي چې پښتانه د سپين پوستو اريايانو د نسل څخه دي.

دا عالمان پدې باور دي چې اريايي قبایل د ډير پخوا زمانو څخه د امو او اباسند تر منځ د پښتونخوا په هيواد کښي اوسيدل.

کله چې ددوی نفوس او مواشي زيات شول نو ددوی د جملی څخه ځينو قبایلو د خپل ځان او خپل حيواناتو د غذا د پيدا کولو په خاطر د پښتونخوا د محکمې څخه مهاجرت وکړی.

مونږ ګرانو لوستونکو ته د لابنه پوهيدو په خاطر اړين قبایل په لاندی درو برخو کښي په ډير لنډ ډول معرفی کوو.

۱: بهارتی اړين قبایل:

هغه اړين قبایل چې د (۲۰۰۰ ق.م) په شا وخوا کښي د پښتونخوا څخه دهند پر لور وکوچيدل ددوی په منځ کښي تر ټولو غښتلی قبله د ،، بهارت ،، قبيله وه چې پاچایي ،، سوداس ،، نومیده ،، نودی قبیلو ته هم په پای کښي بهارتی اړين وويل شول، او ددوی نوی محکمه ،، بهاراتا ،، یعنی د بهارت خلګو وطن اویا ،، بهارته ورشه ،، یعنی د بهارت د خلګو ورشو وبلل شوه.

دی خلگو به دهند پر محکه خان ته اړین یعنی اصیل او نحبیل ویل او دهند بومی خلگو ته به یی ، ، داس ، ، یا ، ، داسیو ، ، ویل او نفرت به یی ځنی کوی او خپله وینه به یی نه ورسره گډول.

دی هندی اریایانو د ، ، ایندرا ، ، په نوم د رب النوع پرستش کاوه .

دهندی اریایانو د ایندرا پیروان پر دوو مخالفو ډلو ویشل شوی وه چی د یوی ډلی قبایلو مشرتوب د بهارت قبیللی کوی او په بله ډله کښی نور پنځه اړین قبایل شامل وه چی د ، ، پنکه جانا ، ، یا ، ، یادوگروپ ، ، په نامه مشهور وه ، او یو د بل سره به په جنگونو لگیا وه .

دهندی اریایانو ژبه ، ، سنسکریت ، ، وبلل شول او ددوی مشهور مذهبی کتاب د ، ، ریگویدا ، ، په نوم یادیری .

۲: یوروپین او ایرانی اړین:

دا هغه قبایل وه چی د پښتونخوا څخه د ایران او اروپا پر خوا و کوچیدل .

ددی قبایلو څخه یو شمیر په ایران کښی میشتی شوی او نوری یی د اروپا پر لوری ولاړی او تر ډیرو زمانو پوری په اروپا کښی د کوچیانو په ډول اوسیدی .

هغه قبایل چی په ایران کښی پاته شول دهغو په باره کښی به ددی کتاب په راتلونکو پاڼو کښی په لږ تفصیل خبری وشی .

۳: باختری یا مرکزی اړین:

کله چی د پښتونخوا محکه د اړین قبایلو د پاره تنگه شول نو ځنی قبایل دهند ، ایران او یورپ پر خوا و کوچیدل او مهاجرت ئی وکړی خو دارین قبایلو تر ټولو غښتلی قبیله یعنی پښتانه پر خپل پلرنی ټاټوبی یعنی پښتونخوا پاته شول .

د پښتونخوا يا باخترد مخکي څخه دنوروارين قبایلو هجرت ددی سبب شو چی دپښتونخوا مخکه تنها د ،، پکھت ،، یعنی پښتنو قبیلې ته پاته شی.

دریگوید په دوهم ټوک کښی دپښتنو ،، پکھت ،، ذکر په (۱۴۰۰ ق.م) کښی د لسو ملکانونو په مشهور جنگ کښی هم شویدی.

پکھت ، بخد په هخامنشی دور کښی دیونان د مشهور تاریخ نگار هیروډوټس په لیکنو کښی د پکتویس او پکتوان په الفاظو شوی دی او ددوی مخکه یی دپکتیکا یا پکتیکی په نوم یاده کړیده .

نورو یونانی تاریخ لیکنو کو هم په خپل لیکنو کښی دپښتنو او پښتونخوا ذکر کړیدی ، پښتانه یی دپکتیانو او پښتونخوا یی د پکتین په نوم یاده کړیده .

دا بخد ، پکھت ، پکتویس او پکتوان الفاظ ټول دپښتون ملت نوم دی صرف د زمان او مکان سره یی لهجی فرق کړیدی.

نن هم په پښتنو کښی په عین زمان کښی خو بیلو ولایاتو کښی د پښتو د الفاظو لهجی بدلې دی.

دا دبخدی ، پکتیکی ، پختی ، پښتی ، ، پکتیکا ، پښتیخا ، پکتیا ، پختیخا الفاظ ټول د پښتونخوا معنی لری صرف د زمان سره یی لهجه بدله شوی ده.

ب: په پښتنو کښی د کورنی اهمیت.

په اجتماعی حالاتو کې دایو منلی حقیقت دی چې کورنی د ټولنی منشاده او د اجتماعی ژوندون زده کړه او وده هم ، لومړی په کورنی کې کېږي کورنی د ټولنی اساس او په حقیقت کې دیو کوچنی ټولنی نمونه ده .

په پښتنو کې همیشه کورنی خاص اهمیت درلودلی ، تر کورنی وروسته (پښه) ، (زي) او نور مراتب وو چې په پای کې نو ټوله په پښتون گډېده او دا ټولې کورنی او ټبرونه دپښتون ملت اجتماعی شعبي وي چې د اجتماع په علم کې (سلالیه ټولنه) ورته وایی . سلالیه ټولنی همیشه د خپلوی او تناسل په روابطو جوړېږي او د دوی وینه او پښت هم تقریباً یو وي .

په سلا ليه ټولنو کې دوه ډوله روابط شته ، چې ځينې پر ميندو سره وپشل کېږي او ځينې پر پلرو .

پښتانه هغه قبايل دي چې پر پلرو سره وپشل شوي دي او (ابوت) يعنې پلارگلوې ددوی د وېش سته ده ، د پښتنو (اسما الرجال) به تاسو ته ښه ښکاره شي چې هر ټولنه بيل پلار لري او دا پلرونه په پای کې ټول د پښتون په لوی پلارگډېږي او په دوی کې د پلار د قبيلوي وېش مسلسل عنعنات شته .

“ويکتورگيگر” الماني شرق شناس د پخوانيو اريايانو په باره کې ليکي : (پخوا اريايانو داسې قبايل لرل چې سره خپل به وو) يعنې دا چې قبيله به د يوه سړي د اولاده څخه جوړه وه ، يا په بله وينا د يوه سړي اولاد ته به خدای پاک دومره برکت ورکړی و ، چې په زرگونو خلک به ځنې جوړ شول او دې خلکو به خپل ځانونه د خپل لومړي نيکه په نوم يادول او نورو قومونو به هم دا خلک د دوی د نيکه په نوم يادول .

لکه: د احمد بابا اولاد به ځانته احمدزي ويل ، د نور بابا اولاد به ځانته نورزي ويل ، د سليمان بابا اولاد به ځانته سليمان خېل ويل او د بارک بابا اولاد به ځانته بارکزي ويل په نورو قومونو کې به هم په دې نومونو يادېدل او تراوسه هم دا پورته ذکر شوي قومونه په پښتنو کې په عين نوم يادېږي .

په پښتنو کې د کورنۍ د مشر په نوم (زي) يا (خيل) جوړېدل او د تراوسه لاهم دوام لري چې ژوندی مثال يې زما خپله کورنۍ ده ، زما د پلار ، پلار چې زما نيکه دی اختر محمد نومېده ، هغه (7) زامن درلودل ، دې او (7) وروڼو هر يوه ته خدای (ج) د (3-16) پورې زامن ورکړل او د دوی زامنو ته بيا خدای (ج) نور زامن ورکړل چې اوس زموږ د کورنۍ يعنې د اختر محمد لمسي ، کړوسي او کوسي نارينه غړي څو سوو نفرو ته رسېږي او دوی ځانونه په نورزي کې (اخترزي) وايي ، تردې وړاندې په هغه نورزو کې چې زه يې پېژنم د (اخترزي) په نوم پښه نه وه ، دا يوه نوې پښه ده چې شخصاً زما کورنۍ د نورزو په قوم کې وراضافه کړل .

د دې خبرې معنا داده چې په پښتنو کې د (زي) ، (خېل) او (کهول) د جوړېدو پروسه تراوسه لاهم دوام لري .

د اويستا په زړه ژبه کې (وييس) او د هند په ريگويدا کې هم دغه کلمه د کورنۍ او قبيلې په نوم استعمال شوې ده .

دوکتور “گوستا ولوبون” د زړو اريايانو د کورنۍ په بحث کې وايي :

(پخوا د دوی د ژوند او معاشرت اساس په کورنۍ ټینګ وو، ټول خلک خپلو پلرو او نیکونو ته منسوب کېدل، بلکې دوی د خپلې کورنۍ پرستش کاوه، کوزده، تولد او تناسل یې د دې جهته مذهبي مبارک دودونه بلل چې د دوی پښت پاتې شي او ټبر یې ډېر شي، زوی پر دوی ډېر ګران وو او زیربډل یې هم خوښي وه او د زوی نه درلودل یې د کورنۍ وړانې او د پلرو د نامه ورکېدل ګڼل.)

د پورته تاریخي تشریحاتو څخه دا معلومېږي چې پخوا هم د پښتنو اجتماعي ژوند پر کورنۍ ولاړ وو او دا ټولنیز دود تر نن پورې هم په پښتنو کې ټینګ دی.

لنډه دا چې پښتنو خپل اوسني خوی، خواص، سجایا، اخلاق او داسې نور صفات د خپل اریایي نیکونو څخه په ارث وړي دي.

د پورته دلایلو او حقایقو پر اساس ویلای شو چې پښتانه د "ارین" نژاد خلک دي.

ج: د پښتون تعریف، پښتون چاته ویل کېږي؟

د قران شریف د سورت بقره په (46) ایت شریف کې خدای (ج) د بني اسرائيلو قوم ته داسې خطاب کوي:

((ای د یعقوب اولاده! زما هغه احسانات یاد کړئ، کوم چې ما پر تاسو کړيدي او دا چې ما تاسو ته پر ټول اهل جهان باندې فضیلت درکړی وو))

خدای (ج) د دې ایت شریف په واسطه اسرائيلو ته دا خپل احسانونه ورپه یادوی چې د موسی علیه السلام په وخت او تر هغه وړاندې او وروسته یې د اسرائيلو سره کړي وو. . . .

د خدای (ج) د هغو احساناتو پر اساس چې د خدای (ج) له خوا د اسرائيلو د قوم سره شوي دي، اسرائيل نن هم د خدای (ج) په ټولو بندګانو کې خپل ځانونه د خدای منتخب قوم بولي.

اسرائیل وایي چې موږ د خدای (ج) پر نورو بندګانو ځکه فضیلت او برتری لرو چې خدای (ج) ټول پیغمبران په اسرائيلو کې پیدا کړيدي.

داربنتيا خبره ده چې الله پاک ټول انبياء عليه السلام په اسرايلو کې پيدا کړيدي ، خو دې نافرمانه او ناشکره قوم له اکثره پيغمبرانو سره چلونه او ټگۍ کړيدي ، دخپلو پيغمبرانو نافرمانۍ يې کړې دي او دهغوی د ازار او اذيت سبب شوي دي .

زه په ډېرو يار او افتخار سره ټولې نړۍ ته دا په ډاگه وایم چې دنړۍ د ټولو ملتونو په منځ کې اسرايل نه ، بلکې “پښتون ملت” خدای (ج) ته ډیر گران ملت دی .

پښتون ملت دنړۍ تر بل هر ملت زیات د الله پاک د ستر رحم ، شفقت او مهربانۍ وړ گړځیدلی دی او ددې ادعا د ثبوت لپاره زه لاندې دلایل لرم:

لومړی دلیل:

خدای (ج) په خپل نهایت ستر رحم ، شفقت ، مهربانۍ او مرستې د امو او اباسین ترمنځ پروت “پښتون ملت” سل فیصده د اسلام په مقدس دین مشرف کړي دي چې دا ستر افتخار دنړۍ د بل هېڅ ملت په برخه شوی نه دی ، ځکه چې د عربي ملت په منځ کې هم يهود او نصارا شته ، د ترکي ملت په منځ کې هم يهود او نصارا شته ، د مصري ، ايراني ، پاکستاني او داسې نورو ملتونو په منځ کې يهود ، نصارا او د نورو ادیانو پیروان شته ، حتی د پنجشېر د یوې وړې او تنگې درې د څو محدودو تاجکانو په منځ کې لاهم د عبدالرحمن په شان کافر موجود دی .

که د الله پاک مرسته او هدایت نه وای ، نو په پښتنو کې به هم یو خپل يهود ، بل خپل مسلمان او بل خپل به نصارا وای ، یوزی به هندو ، بل زی به يهود ، بل زی بت پرست ، بل زی بودايي یا گاو پرست او بل زی به مسلمان وای .

دا د الله (ج) مرسته او مهرباني ده چې د امو او اباسین ترمنځ پروت تقریبا اتیا میلیونه پښتون ملت په منځ کې الحمد لله د عبدالرحمن پنجشېري په شان تنها یو کافر هم وجود نه لري او ټول پښتون ملت د خدای (ج) په مرسته او هدایت د اسلام په مقدس دین مشرف شوی مسلمان ملت دی .

د پورته دلایلو په اساس مور وویلاي شو چې:

“پښتون ملت” د خدای (ج) په مرسته مسلمان ملت دی ، ځکه چې الله پاک په خپل فضل او کرم سره “پښتون ملت” سل فیصده د اسلام په مقدس دین مشرف کړی دی .

کله چې موږ د پښتون په اړه خبرې کوو ، معنا یې داده چې موږ د مسلمان په باره کې خبرې کوو ،
ځکه چې هر پښتون مسلمان دی .

د پورته دلایلو پر اساس موږ نړۍ ته په ډېر ویاړ سره داسې ویلای شو چې:

پښتون یعنی مسلمان ، پښتون ملت یعنی مسلمان ملت

دوهم دلیل :

که موږ د اسلام د پرمختګ تاریخ ته متوجه شو ، نو دا به راته معلومه شي چې د نړۍ اکثره ملتونه د
مسلمانانو د تورې په زور د اسلام دین قبول کړیدی چې ژوندی مثال یې د مکې د قریشو د ابوسفیان
ډله ، ایرانیان پاکستانیان او داسې نور ملتونه دي چې د مسلمانانو د تورې په زور یې اسلام قبول
کړی ، خو پښتون ملت د الله (ج) په فضل او مرحمت د اسلام مقدس دین په خپله خوښه او رضا قبول
کړی .

پښتنو د اسلام مقدس دین ځکه په خپله خوښه او رضا قبول کړی چې د اسلام مقدس دین (99%) د
پښتنو د فطرت یعنی “پښتو او پښتونولي” سره برابر وو .

کله چې پښتون ملت د خدای (ج) په مرسته ، مهربانۍ او هدایت په خپله خوښه او رضا د اسلام په
مقدس دین مشرف شو ، نو یې د اسلام د پرمختګ په خاطر د الله (ج) د رضا د حاصلولو لپاره مقدس
جهاد ته ملا وتړله او د نړۍ تر بل هر ملت یې د الله (ج) د رضا لپاره زیات جهاد وکړ .

د هند په قاره کې چې نن هر څومره مسلمانان شته پدی کې د پښتون ملت د جهاد او تبلیغ تاثیر تر بل
هر چا زیاته برخه لری .

د پورته دلایلو پر اساس موږ نړۍ ته دا برملا اعلانولای شو چې :

پښتون ملت د خدای (ج) په مرسته او مهربانۍ “مجاهد ملت” دی .

درېیم دلیل :

خدای (ج) د پښتون ملت افرادو ته د ځينو قومونو د افرادو په تناسب د عدالت کولو توان ورکړی دی ، همدا علت دی چې د پښتون ملت مشران ، پاچاهان او امپراتوران د نړۍ د نورو قومونو د مشرانو ، شاهانو او امپراتورانو په انډول ، خورا عادل کسان دي .

نو پر دې اساس مورې ویلای شو چې “ پښتون ملت ” د خدای (ج) د رحم او شفقت وړ ملت دی چې د ځينو نورو قومونو په تناسب یې په پښتنو کې د عدالت عالي جوهر زیات ایښی دی .

پس مورې ټولې نړۍ ته دا په ډېر افتخار ویلای شو چې :

پښتون ملت د خدای (ج) په مرسته او مهربانی “ عادل ملت ” دی .

د پورته دلایلو په استناد مورې ویلای شو چې پښتون ملت د خدای (ج) د مرستې ، مهربانی او شفقت وړ ملت دی او په لنډ ډول پښتون داسې تعریفولای شو :

پښتون ملت یعنی مسلمان ملت .

پښتون ملت یعنی مجاهد ملت .

پښتون ملت یعنی عادل ملت .

څرنگه چې الله پاک په خپل فضل او کرم سره پښتون ملت سل فیصده د اسلام په مقدس دین مشرف کړی دی ، پښتون ملت ته یې د الله (ج) په لاره کې په خپل سر او مال د جهاد کولو توان ورکړی دی او په پښتنو کې یې د عدالت جوهر ایښی ، نو پر دې اساس مورې ویلای شو چې :

پښتون ملت د الله (ج) ډیرگران ملت دی .

د پورته عیني او تاریخي حقایقو پر بنیاد مورې پښتون ته داسې خطاب کولای شو :

ای پښتونه ! ته په نړۍ کې په ویار او سرلوړۍ سره ژوند کوه ځکه چې ته مسلمان ، مجاهد ، عادل او د الله (ج) ډیرگران ملت غړی یې .

په بل عبارت :

پښتونوالي يا پښتونتوب وياړ دی ، ځکه چې هر رښتيني پښتون مسلمان ، مجاهد ، عادل او دالله(ج) د ډير گران ملت غړی دی .

د پښتون ملت د ټولنيز نفس ، ملي غرور او روحياتو په باره کې علامه عبد الحی حبيبي داسې وايي : لکه نور ملتونه چې ځانته خپل خصايص او ملي روحيات لري په همدې ډول پښتون ملت هم ځانته يو بيل ټولنيز نفس لري چې دغه پښتني نفس پښتون ملت د نورو ملتونو څخه بيلوي او د دوی د ملت اساس پر مخصوصو اصولو باندې ږدي .

د پښتون ملت د ژوند لارې ، اداب ، دودونه او د تفکر ډول او د ادب اسلوب او د خيالاتو او جذباتو رنگ بالکل له نورو ملتونو څخه بيل دی ، يو پښتون چې هر چيرې وي ، دده خپل خصايص او روحيات يعنی “پښتو او پښتونولي” دی له نورو خلکو څخه بيلوي .

د ټولنيزو چارو او د بشر د لوړتيا د چارو د فلسفې محقق او عالم گستاو لوبون داسې وايي :

(روزنه او نور اړونکي عوامل د انسان عقل او ادراک ته تغير ور کولای شي ، مگر د انسان روحيات نه شي وربدلولای او د هغه روحي خصايص نه شي ځنې بيلولای .

هغه وخت موږ يو ملت له خپله حاله او بنسټي بولو چې دده

“ملي روح” هم پر بله خوا وگرځي او ملي روحيات ځنې ولاړ شي .)

له نېکه مرغه د پښتنو ملي روح يعنې “پښتو او پښتونولي” لا تر اوسه په پښتون ملت کې د سپين غره په شان محکمه او ټينگه ولاړه ده .

“پښتو او پښتونولي” پښتنو ته د خپل نومياليو نيکونو څخه په ارث راغلي ده .

“پښتو او پښتونولي” د تعليم او تربیي په سبب پښتنو ته ورزده شوي نه ده ، بلکې “پښتو او پښتونولي” پښتنو د خپلو پلرونو او نيکونو څخه په ارث اخيستي ده .

موږ دا نن هم په پښتنو کې داسې صفات او عنعنات وینو چې زرگونه کلونه وړاندې په زړو اريايانو کې ليدل کېدل .

د مثال په ډول مور د جرمني عالم دوكتور ويكتور گيگر د خواد زرواريايانودا تعريف د اوسنيو پښتنو سره مقايسه كوو .

وكتور گيگر وايي: (دوى ته دا ښكاره وه چې مور د يوه ملت په يو ، نژادي او خونى روابطو دوى په خپلو نيكونو او پلرونو پورې نښلول ، دوى خپله ژبه ، دودونه او پښت ، مشترک سره باله ، نويي خپل ځان (ارين) بللي چې معنا يې نجيب ، شريف او اصيل ده ، دوى هر ښه خوى او د خوبولو اخلاق د ځان مخصوص ارث گانه . . .)

دې عالم په پورته ذکر شويو الفاظو کې کټ مټ د پښتنو روحيات ، صفات او سجایا ذکر کړيدي .

اوس دا سوال پيدا کېږي چې مور چا ته “پښتون” ويلاى شو ؟

ايا هر هغه څوک چې په پښتو ژبه خبرې کوي هغه پښتون بلل کېږي ؟

ايا هر هغه څوک چې په يوه پښتني کورنۍ کې د پښتني يا ناپښتني مور له نسه څخه پيدا شوى وي ، په پښتو ژبه خبرې کوي دا شخص پښتون بلل کېږي ؟

نه خير ، يوازې په پښتو ژبه خبرې کول او په پښتنه کورنۍ کې د پيدا کېدو پر اساس څوک پښتون کېدای نه شي .

ډېر نا پښتانه اشخاص په پښتو خبرې کوي ، د پښتو او پښتونولۍ د قانون پر اساس دوى ته پښتانه نه ويل کېږي .

د پښتنو په وطن کې ډېر زيات ناپښتانه خلک ژوند کوي او د پښتنو سره په يوه محيط کې د گډ ژوند کولو پر اساس يې پښتو ژبه د دوى د مورنۍ ژبې په ډول زده کړې ده ، خود پښتو او پښتونولۍ د قانون پر اساس دې خلکو ته پښتانه نه ويل کېږي .

د پښتو او پښتونولۍ قانون پښتون په لاندې څو جملو کې تعريفوي :

۱: پښتون هغه چا ته ويل کېږي چې په ورځني ژوند کې د پښتو او پښتونولۍ د قانون مراعات کوي .

۲: پښتون هغه چا ته ويل کېږي چې په ورځني ژوند کې د هغو صفاتو خاوند وي چې د پښتو او پښتونولۍ قانون د يو پښتون کس لپاره مشخص کړيدي .

۳: پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې په ورځني ژوند كې د پښتو او پښتونولي د قانون د خورا لوړو صفاتو يعنې ديني او انساني جواهر و خاوند وي .

۴: پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې پښتو او پښتونولي د هغه “ملي روح” وي .

۵: پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې په ورځني ژوند كې د هغه روحيات ، خواص ، نفسيات ، اخلاق ، جذبات ، افعال او اعمال د “پښتو او پښتونولي” له قانون سره برابر وي .

۶: پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې په ورځني ژوند كې ټينگه عقیده او نور ټول ښه خويونه ، ښه اخلاق ، ښه صفات ، ښه افعال او ښه اعمال د ده مخصوص صفت وي .

۷: پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې “پښتو او پښتونولي” دده فطرت وي .

۸: د پښتو او پښتونولي د قانون پراساس پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې په ورځني ژوند كې په هرځای او هر وخت كې د پښتنو ، پښتو ژبي ، ملي خپلواكۍ ، ملي حاکمیت ، د پښتونخوا د محکمې بشپړتيا ، د پښتنو د دېني ارزښتونو ، ملي گټو او ملي نواميسو څخه دفاع خپل پښتني فرض و بولي .

۹: پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې د هغه د ورځني ژوند ټول كړه وړه او نظر او عمل د “پښتو او پښتونولي” له قانون سره برابر وي .

۱۰: پښتون هغه چا ته ويل كېږي چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د هغه نظر او عمل د پښتون ملت ، پښتو ژبي او د پښتونخوا هيواد په خدمت كې وي .

د پورته دلايلو پراساس مور و يلاى شو :

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق يو كس ته هغه وخت پښتون ويل كېږي چې د خورا لوړو ديني ، پښتني او انساني جواهر و خاوند وي .

هر هغه كس چې د پورته ذكر شوو لوړو ديني ، پښتني او انساني جواهر و خاوند نه وي ، هغه كس پښتون نه بلل كېږي ، كه څه هم هغه كس په پښتو خبرې كوي ، په پښتنه كورنۍ كې د پښتون پلار او د پښتني مور په پيدا شوى وي .

هر هغه پښتون چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په خورا لوړو ديني ، پښتني او انساني جوهر مجهز نه وي هغه شخص پښتون نه بلل کېږي ، ځکه چې هغه شخص پښتني ملي روحيات يعنې پښتو او پښتونولي نه لري او تش کالېود دی .

هغه کس چې پښتو او پښتونولي نه لري هغه شخص د پښتني فطرت څخه خالي دی او بې فطرته شخص پښتون کېدای نه شي .

د “ پښتو او پښتونولي ” د قانون مطابق يو رښتيني پښتون بايد حتما پښتني غرور ، پښتني بناغلتوب ، پښتني مېړانه ، پښتني غيرت ، پښتني توره ، پښتني همت ، پښتني عهد ، پښتني وفا ، پښتني عزت ، پښتني خواخوږي ، پښتني عدل ، پښتني انصاف ، پښتني رښتيني جهاد ، پښتني شفقت ، پښتني ښېگڼه ، پښتني مهرباني ، پښتني وروري ، پښتني صله رحمي ، پښتني شرافت ، پښتني ايثار ، پښتني قرباني ، پښتني استغنا ، پښتني صبر ، پښتني قناعت ، پښتني زغم ، پښتني حوصله ، پښتني زيار ، پښتني هاند ، پښتني تکره توب ، پښتني سپېڅلتوب ، پښتني ښه اخلاق ، پښتني پاکوالي ، پښتني فضيلت ، پښتني عقل ، پښتني پوهه ، پښتني علمدوستي ، پښتني معنويت ، پښتني تدبير ، پښتني روغه ، پښتني سوله دوستي ، پښتني ښه سرپيتوب ، پښتني انسانيت ، پښتني تواضع ، پښتني غنا ، پښتني اسلاميت او دين پروري ، پښتني مېلمه پالنه ، پښتني همسايه پالنه ، پښتني پنا ورکول ، پښتني ننواتي ، پښتني بڅښنه ، پښتني سخا ، پښتني دوډۍ ماري ، پښتني وطندوستي ، پښتني خپلواکي غوښتنه ، پښتني ښه عمل ، پښتني پاک زړه توب ، پښتني چغه ، پښتني سادگي ، پښتني زير توب ، پښتني ښه ويل ، پښتني لښکر ، پښتني خير غوښتنه ، پښتني مظلوم دوستي ، پښتني ظالم د ښمني ، پښتني پت ، پښتني سيالي ، پښتني اصيلتوب ، پښتني نجات ، پښتني باداري ، پښتني لوی لمني ، پښتني بدرگه ، پښتني دروندوالی ، پښتني بې تملقي ، پښتني ايمانداري ، پښتني عقیده ، پښتني باور ، پښتني ډاډ ، پښتني ثبات ، پښتني استقامت ، پښتني غښتلتوب ، پښتني رښتونولي ، پښتني سالم وجدان ، پښتني حيا ، پښتني مينه ، پښتني وفا ، پښتني کرکه ، پښتني عفت ، پښتني عصمت ، پښتني ناموس داري ، پښتني جرگه ، پښتني مساوات ، پښتني فيصله ، پښتني بدل ، پښتني غچ اخیستنې ، پښتني احسان مننه ، پښتني نمک حلالی ، پښتني لوړ همتي او داسې نور غوره پښتني صفات ولري .

يو رښتيني پښتون بايد هرو مرو پورته ذکر شوي عالي صفات ولري ، او د دې صفاتو په درلودلو ووياري ، هغه خپل ارثي او فطرتي صفات وبولي .

هر څوک چې پورته ذکر شوي عالي ترين ديني او انساني صفات ولري هغه ته “پښتون” ويل کېږي .

هر پښتو ژبی چې پورته عالي ترين اسلامي او انساني صفات ونه لري هغه پښتون نه دی او هغه ته بايد پښتون ونه ويل شي ، هغه صرف په پښتو خبرې کوي او په پښتنه کورنۍ کې پيدا شوی دی .

د “پښتو او پښتونولي” د عالي ترينو ديني او انساني صفاتو لرلو پښتنو ته په منطقه او نړۍ کې دوستان او هم دښمنان پيدا کېږي ، چې مور په لاندې څو جملو کې د پښتنو په اړه د هغود دوستانو او دښمنانو تبصرو ته يوه لنډه اشاره کوو .

يو ايراني پښتون ضد شخص چې ځانته عالم وايي د پښتنو يعنې افغانانو په باره کې داسې وايي :

هر فرد افغان (د افغان څخه ده ده مطلب پښتون دی) اول خودش و بعد قوم افغان را برگزيده خدا (ج) ميداند ، و هيچکس را در روی زمین برابر افغانی نمی پندارد ، که اين فضيلت را نگارنده براي ملت ايران ارزو ميکند ، وقتی يک فرد افغانی طایفه و قوم خود را برای نگارنده می شمرد ، بياد سخن داريوش کبير افتادم که با چه لهجه پر از مباحث نژاد خودش را مينويسد :

(. . . پارسي فرزند پارسي - ايراني فرزند ايراني .

د ايراني عالم دا خبره مطلق دروغ ده ځکه چې د داريوش په وخت کې د “ايران” لفظ د منطقي په ادبياتو کې وجود نه درلود .

مگر د دې ايراني نقاد برخلاف يو بل خارجي محقق د پښتنو د ملي غرور او ښه صفاتو په باره کې داسې وايي :

(که د يو خورا بيوزلي ، لوخ او برېښه پښتون څخه پوښتنه وکړي چې څوک يې ؟

دی به په ډېر غرور او مباحث سره درته ووايي چې زه (پښتون يم) ، دده د لهجې څخه به د پښتون ملت غرور او له سيما څخه به يې د پښتونولي علويت ښکاره کېږي او تا به په درانه غيرت ، خورا متانت او وقار سره داسې تراثر لاندې کړي چې ته به وايي چې دی با داراوزه غلام يم) .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو پښتون بايد هروخت او په هر ځای کې په ډېر وياړ سره ووايي چې زه “پښتون” يم او همېشه او هر ځای په دې ووياري چې “پښتون” دی .

خوشال بابا هم په خپل پښتون ملت نازېږي او داسې وايي:

د افغان (پښتون) په ننگ مې وتړله توره
ننگي والی د زماني خوشحال خټک يم

يو بل پښتون شاعر داسې وايي:

د اسلام نه پس د افخر رالسه بس دی
چې پښتون يم څه زاخېل او څه بارک .

مولوي عبدالحميد افغاني په تاريخ افغانيه کې داسې ليکي:

په پښتنو کې د شرافت معيار دادی چې سړی (پښتون) وي

او يو پښتون ته د غيرت راوستلو لپاره دا وينا بس ده چې ده ته وويل شي (ته پښتون يې او داسې ناوړه کار کوي؟)

په پښتنو کې تر ټولو سخت قسم دادی چې يو پښتون ووايي:

(زه به پښتون نه يم که داسې وکړم ، يا داسې ونه کړم) .

سيد جمال الدين افغان په تتمه البيان کې د پښتنو په باره کې داسې وايي:

(هر پښتون که څه هم فقير وي دا خيال لري چې دی تر هر چا شريف دی ، ځکه چې پښتون دی) .

انگريز کرنيل ميلسون د افغانستان په باره کې تاريخ ليکلی دی او د خپل تاريخ د لومړي فصل په اخر کې د پښتنو په باره کې داسې وايي:

(پښتانه پر خپل هېواد مين او په خپل قوم يعنې پښتونوالی مغرور دي) .

د: د پښتون ملت په باره کې د بلغار د باد نظر:

ستر محقق علامه عبدالحی حبیبی د پښتون ملت د نسل، روحیاتو، نفسیاتو، عقایدو، صفاتو، اخلاقو او نور هر اړخیزې مطالعې وروسته داسې وایي چې د زړو اریایانو د زمانې راهیسې داسې عقیده موجوده وه او پښتانه مشران همپشه په دې عقیده وو:

کله چې د بلغار باد راوالت، نو د پښتون ملت د "دماغ"، "لمني" او "بازو" څخه ومبنتی.

مور د لته د بلغار د باد په باره کې د لرغونو اریایانو د عقیدې په باره کې یو څو جملې لیکو او بیا په دې باره کې یو څو جملې کارو چې د دې خبرې معنی څه شی ده چې د بلغار باد د پښتون ملت د دماغ، لمني او بازو څخه ومبنتی. . . .

د بلغار باد کوم باد ته ویل کیږي؟:

په لرغونو زمانو کې اریایان په دې عقیده وو چې د بلغار باد چې د هرشي څخه ومبنتی، نو په هغه شي کې تر نورمال حالت زیات ډېروالی راځي.

د مثال په ډول که د چا کښت د بلغار باد ووهي، نو د هغه سړي د کښت حاصل تر نورمال حالت څو ځله زیات حاصل کوي او په ولس کې هم تر نن پورې دا اصطلاح موجوده ده چې که یو سړی د خپل جايداد څخه تر نورمال زیات حاصلات واخلي، نو عام خلک وایي چې د پلاني کښت د بلغار باد وهلي وو، نو ځکه یې دومره زیات حاصلات واخیستل.

د بلغار د باد اصطلاح تنها د کښت په باره کې نه استعمالېږي، بلکې دا د ژوند د هر شي په باره کې لکه حیوانات، باغونه، اولادونه، مېړونه، کښتونه، پوهه، توره، مېړانه، دسترخوان،... او داسې نورو مواردو کې استعمالېږي.

د دوی په باورد بلغار باد د عادي باد په شان نه دی چې کله راو الوزي، نو د عام او خاص د کښتونو، باغونو، کورونو، انسانانو او حیواناتو او نورو ټولو شيانو څخه مبنتی.

د بلغار باد عادي باد نه دی او نه د عام ولس سره تعلق لري ، د بلغار باد تنها د خاصو انسانانو د کښتونو ، باغونو ، مالونو ، مېرونو ، دماغ ، تورې او داسې نورو شيانو څخه منبلي .

د زړو اريايانو عقیده پردې وه ، د چا چې به مړونه ډېرو ، نو دوی به ویل چې د پلاني کورنۍ د بلغار باد وهلي ده ځکه چې مړونه دومره زیات دي ، د پلاني کښت او رمه د بلغار باد وهلي ده ځکه چې حاصلات او رمې دومره ډېرې شوي .

د بلغار باد اصطلاح تر نن پورې هم د لوی کندهار په لرې کلیو او بانډو کې د عام ولس په منځ کې په عین مفهوم (د زیاتوالي په معنا) استعمالېږي کوم چې زړو اريايانو استعمالول .

په لوی کندهار کې نن هم په عام ولس کې دا اصطلاح ډېره عامه ده چې وايي:

د بلغار باد د نورزو د دسترخوان ، د علیزو د تورې ، د کاکړانو د دماغ او د الکوزو د پزې څخه منبتي دي .

رښتیا هم نورزي دسترخوان لري او سخي خلک دي ، علیزي تورزن او مېرني خلک دي ، په کاکړانو کې ښه عالمان شته او الکوزي ډېر ژر په قهر کېږي .

پخوانیو اريايانو په حقیقت کې د خدای (ج) هغه مهربانی او شفقت د بلغار باد په نامه یادول چې الله پاک به د یو فرد ، کورنۍ ، قوم یا ملت پر مال ، اولاد ، کښت ، پوهه او نورو شيانو وکړل .

اوس بیرته خپل اصلي موضوع ته راگرځو چې د بلغار باد او د پښتون د دماغ ، بازو او لمنې څخه د منبتلو معنا څه شی ده .

1: د بلغار باد پښتون د دماغ څخه منبتي دی:

علامه عبدالحی حبیبي صاحب په دې باره کې چې د پښتون د دماغ څخه د بلغار باد منبتي دی داسې وايي:

پښتون ملت ته خدای (ج) دومره پوهه ورکړې ده چې دوی د نړۍ د نورو ملتونو په شان په سیاسي ، اقتصادي او ټولنیزو ساحو کې د خپل ملت لپاره نظام جوړولای شي ، هغه په ښه ډول کنټرول او اداره کولای شي .

د تاريخي شواهدو ، حقايقو او اسنادو پر اساس مور ويايلی شو چې پښتون ملت تر بل هر ملت وړاندې د نظام جوړولو او نظام چلولو پوهه ، علم ، تدبير او مهارت زده کړيدی او نړۍ ته يی ښودلی دی .

د تاريخي شواهدو پر اساس پښتنو د پيشداديانو د سلطنت په دوره کې چې د گيو مرتن د پاچاهۍ څخه شروع کېږي د لومړنی شاهي دولت جوړول ، د تاج او تخت دود رواجول ، ښاري مدنيت ايجادول ، ښارونه جوړول ، د مرض تشخص او درمل ورته جوړول ، زراعت رواجول او حيوانات اهلي کول او داسې نور د پښتنو د عالي دماغ او پوهې نتيجه ده .

پښتنو پورته ذکر شوي ازبتمند خدمات خپل ځان او نړۍ ته د زردشت دين تر منځته راتگ تقريباً درې زره کاله وړاندې د پښتون پاچا گيو مرتن د تاجپوشۍ وروسته چې د پښتونخوا د بلخ د البرز په غرونو کې وشوه رامنځته کړل .

تاريخ شاهد دی په هغه وخت کې چې مور پورته ذکر شوي ارزښتونه لرل ، زموږ د شاوخوا هېوادونو خلک لا د وحشيانو په څير ژوند کوی .

کله چې پښتنو په بلخ کې شاهي نظامونه ، ښاري مدنيت ، ټولنيزه ترقي ، د صنايعو ايجاد ، د اوسپنې او درملو کشف او استعمال منځته راوړی ، زموږ گاونډيانو د وحشيانو په شان ژوند کوی .

کله چې پښتنو د ټولنيز نظم او ترتيب لپاره يو داسې ايښ (زردشت) منځته راوړی چې پر يوه باد اريي عقیده درلودل ، پدې وخت کې زموږ د شاوخوا هېوادونو او سېدونکي د وحشيانو په شکل ژوند کاوه او اويستا دوی د جملي څخه ځيني د (ديبانو) يا (ديوانو) په نوم ياد کړيدی .

په نږدې تاريخ کې هم مور وينو چې د مغلو پر خرابو دهرات د "کرت" کورنۍ څنگه مرفع او مترقي نظام جوړ کړی ، علم ، معرفت ، زراعت ، تجارت او صنعت په دې دوره کې څومره پرمختگ وکړ ، ترڅو د مغلو د بل سپاق تيمور لنگ له خوا دا نظام هم له خاورو سره برابر شو .

د هندوستان په هېواد کې د پښتنو پاچاهانو سلطان بهلول لودي ، سلطان علاوالدين غلجي او شېرشاه سوري نظامی ، اجتماعی او اقتصادی کارنامې د هند د تاريخ ځلانده برخې دي .

د دوی په حاکميت کې اقتصاد او تجارت ډېره ترقي وکړه .

په ټول هند کې لويې لارې او کاروان سرايونه جوړ شول او په ښه ډول د هغو امنيت وساتل شو .
په ټول هند کې يو با انطباطه نظام جوړ شو چې د سولې ضمانت يې وکړ ، زراعت ته وده ورکړل شوه ،
د معمارۍ په باره کې د رهتاس د لويې قلعه جوړول د معمارۍ او نظامي استحکام بې مثال ښه کار
دی .

ددې پښتنو پاچاهانو په دورو کې علم او پوهې زياته وده وکړه ، د ملت سره په عدالت چلن کېده او
رعيت به پښتون پاچا ته تربل هرو اکمن په اسانه ډول لاس رسي درلود .

د سولې او امنيت د تامين لپاره د شېرشاه سوري د کليوالي پيوستون نظام نهايت مفيد وو ، غلا ،
غل او غدو د منځه تللي وو ، که د چا سره طلا هم وای او تنها په صحرا کې روان وای بيا هم د
شېرشاه د عدالت او امنيت په خاطر د هغه څخه چانه شواى غلا کولای .

د ماليې راټولولو او د دولت د خزاني د ډکولو لپاره يې بهترينې طريقې انتخاب کړې وې ، نظام د
فساد څخه خلاص وو ، د پوستې نظام په هند کې د پښتنو شاهانو ابتکار وو .

که د هند د موسيقي او هنر د دنيا څخه د “عادل شاه سوري” او د مالوي د پښتون پاچا “باز بهادر”
ابتکارات وايستل شي ، نو د هند د موسيقي او هنر دنيا به نيمگړې پاتې شي .

2: د بلغار باد د پښتون د بازو څخه ومښتی:

علامه عبدالحی حبيبي صاحب په دې باره کې چې د بلغار باد د پښتون د بازو څخه ومښتی داسې
وايي:

پښتون ملت ته خدای (ج) دومره مېرانه او د بازو زور ورکړی دی چې دوی د نړۍ د نورو ملتونو په
شان د خپل هېواد ځمکنۍ بشپړتيا ، ملي حاکميت ، ملي خپلواکۍ ، ملي گټو او ملي نواميسو څخه
د تاريخ په اوږدو کې په خپله توره او بازو دفاع کړې ده .

د تاريخي شواهدو ، حقايقو او اسنادو پر اساس موږ ويلای شو چې پښتون ملت د خپل هېواد
د ځمکنۍ بشپړتيا ، ملي حاکميت ، ملي خپلواکۍ ، ملي گټو او ملي نواميسو څخه په خپل لوړ همت ،
تېره توره او قوي بازو د دفاع کولو توان لري .

3- د بلغار باد د پښتون د لمنې څخه و منبستی:

علامه عبدالحی حبیبی صاحب په دې باره کې چې د بلغار باد د پښتون د لمنې څخه و منبستی داسې وایي:

پښتون ملت ته خدای (ج) ډېره لویه لمن ورکړې ده .

د دې خبرې معنا دا ده چې د پښتون ملت په قلمرو کې چې کوم اقلیتونه ژوند کوي پښتانه له هغوی سره په ډېره مهربانۍ چلن کوي .

د پښتنو په حاکمیت کې د قومي او دیني اقلیتونو سر ، ناموس ، عزت او مال محفوظ دی او د پښتو او پښتونولي د قانون په چوکاټ کې د خپل دیني مناسقو د ادا کولو حق لري .

د تاریخي شواهدو ، حقایقو او اسنادو پر اساس مور و ویلای شو چې اکثریت پښتانه پاچاهان او امپراتوران د نړۍ له خورا عادلو واکمنانو په ډله کې حسابیږي .

که مور د لوی احمد شاه بابا ، میرویس نیکه ، سلطان بهلول لودي ، شېرشاه سوري ، سلطان غیاث الدین غوري او نورو پښتنو شاهانو او امپراتورانو واکمنۍ ته نظر واچوو او هغه د نړۍ د نورو هېوادونو د شاهانو مخصوصا دیراني او مغولي شاهانو د ظلمونو سره مقایسه کړو ، نو په ښکاره ویلای شو چې پښتانه پاچاهان او امپراتوران د نړۍ د عادل ترینو پاچانو او امپراتورانو له جملې څخه شمارل کېږي .

دا چې د پښتنو د لمنې څخه د بلغار باد منبستی دی دلته د دې خبرې معنا داده چې پښتانه واکمنان د خپل پښتون رعیت او نورو اقلیتونو سره په عدل ، انصاف ، بخښنې ، سخاوت او مهربانۍ چلن کړی دی او وبه یې کړي .

دوهم فصل

په پښتونخوا کې د پښتنو د اوسېدو تاريخ ته ډېره لنډه اشاره:

کله چې مور د پښتون له کلمې سره مخامخ کېږو او يا يو څوک وايي چې زه پښتون او يا پښتنه يم ، نو د پښتون د کلمې اورېدل يو متجسس انسان مجبوروي چې د پښتون د کلمې په هکله لږ ډېر تحقيق وکړي او په دې ځان پوه کړي چې:

پښتون څوک دی؟

په ننني افغانستان او پاکستان کې چې هر څوک د “ پښتون ” نوم واورې ، سمدلاسه په دې پوهېږي چې دا د سترې پښتونخوا د اصلي اوسېدونکو يعنې ستر پښتون ملت نوم دی ، د دې ملت هر نارينه شخص “ پښتون ” بلل کېږي او هرې ښځې ته يې “ پښتنه ” ويل کېږي .

کله چې پوه شو چې (پښتون) د پښتون وياړلي ملت نوم دی ، نو په دې هم بايد ځان پوه کړو چې: ايا پښتون ملت د دې هېواد اصلي اوسېدونکي دي او که د بل کوم هېواد څخه دلته را مهاجر شوي دي؟ .

که د دې هېواد اصلي اوسېدونکي وي ، نو د کوم وخت راهېسې دلته ژوند کوي؟

د تاريخ په اوږدو کې دا ملت په دې خپل هېواد يعنې پښتونخوا کې با دار اوسېدلي دي او که د پردو غلام اوسېدلي دي؟

د دې ملت د جوړښت اساس پر کومو ارزښتونو ولاړ دی؟

کوم ارزښتونه دي چې د دې ملت د پايښت او بري سبب شوي دي؟

د دې ملت اخلاق ، روحيات ، رسم ، رواج او عنعنات څه ډول دي؟

دا ملت د کوم قانون پيروي کوي؟

په دې ډول نور په سلگونو سوالونه طرحه کېدای شي او دې ټولو سوالونو ته مناسب ځواب ورکول د عالمانو او محققینو د پرسیات تحقیق او زحمت ته ضرورت لري .

زه چې نه عالم او نه محقق یم او یو ساده او کم سواده پښتون یم او د یو پښتون په حیث د پښتون ملت ، د پښتنو د تاریخ ، د پښتنو د ټاټوبي یعنی پښتونخوا ، د پښتنو د مورنۍ ژبې (پښتو) او د پښتنو د فطرت او ملي روح (پښتو او پښتونولي) سره د زړه له کومي مینه لرم ، نو په دې اساس پورته یادو شویو مسایلو ته په ډېر لنډ ډول یوازې یوه اشاره کوم ، که په دې هکله زما په کار کې په علمي او تحقیقاتي ساحه کې هر ډول نیمگرتیا وي ، هیله ده چې گران لوستونکي او عالمان به ما وبخښي ، ځکه چې زه یو عالم ، محقق او لیکوال نه یم .

پښتونخوا د پښتنو ابدی او ازلي ټاټوبي و او انشا الله د قیامت تر ورځې پورې به دا پاکه پښتونخوا د توریالیو او ننگیالیو پښتنو مسکن او مدفن وي .

د نړۍ ستر محققین او موریکهان (استاد کهزاد ، استاد حبیبی ، کرستن سن ، دینکرد ، ډاکتر تور او یانا ، اولف کیرو او داسې نور) په دې باور دي چې پښتانه د هغه زمانو راهیسې په پښتونخوا کې او سېرې چې د تاریخ په یاد نه دي او لا تر اوسه هم پښتانه د خپلو نیکو پرځمکه یعنی پښتونخوا پراته دي .

تر نن پورې چې عالمانو او څېړونکو د پښتنو د تاریخ په باره کې هرڅه معلومات په لاس راوړي دي ، دا ثابتوي چې د پښتون ملت او د پښتنو د تاریخ ریښه او تړاو همپشه د پښتونخوا په جغرافیه پورې اړه لري .

یو ملت چې په کومه جغرافیه کې او سېرې تاریخ یې هم په هغه جغرافیه کې جوړېږي او په نړۍ کې د هغه ملت او هغې جغرافیې په نوم یادېږي .

د مثال په ډول:

د فرانسویانو تاریخ ، د فرانسې تاریخ بلل کېږي او د فرانسې تاریخ د فرانسویانو تاریخ بلل کېږي .

د جرمنانو تاریخ د جرمني تاریخ بلل کېږي او د جرمني تاریخ د جرمنانو تاریخ بلل کېږي .

د هندیانو تاریخ د هند تاریخ بلل کېږي او د هند تاریخ د هندیانو تاریخ بلل کېږي .

په همدې ډول مور و ويلاى شو چې د پښتونخوا تاريخ د پښتنو تاريخ دى او د پښتنو تاريخ د پښتونخوا تاريخ دى .

د پورته تاريخي شواهدو څخه دا ثابتېږي ، چې له تاريخ څخه وړاندې زمانو راهيسې بيا تر نن پورې پښتانه په پښتونخوا کې او سېدل او د پښتنو تاريخ د پښتونخوا تاريخ دي .

د تاريخ په اوږدو کې داسې هم پېښ شوي دي ، چې پښتنو پاچاهانو د پښتونخوا د جغرافيه څخه د باندې پر گاونډيو هېوادونو لکه هند ، ايران او د مرکزي آسيا پر ځينو هېوادونو هم پاچاهي کړې ده .

په پښتونخوا کې د پښتنو ليکلي تاريخ د پښتنو د لومړي پاچا ، گيومرتن د زمانې څخه را پيل کېږي ، چې تقريباً د زردشت دين تر پيداېښت او د غرغښت تر پاچاهي خوزه کاله وړاندې يې د بلخ د البرز په غرونو کې تاجپوشي وکړه .

د دې لپاره چې گران لوستونکي په اسانه او ښه ډول پرې وپوهېدلای شي ، د پښتنو تاريخ به پر لاندې څو برخو ووېشو او هرې برخې ته به يې يوازې يو ډيره لنډه اشاره وکړو ځکه چې دا کتاب د تاريخ کتاب ندی .

لومړۍ برخه

په بلخ کې د پښتنو لومړي پاچاهان:

1: پيشداديان:

پيشداديان څوک دي؟

مونږ دلته د پيشداديانو دورې ته ډيره لنډه اشاره کوو.

ستر محققين او مورخين لکه استاد کهزاد ، استاد عبدالحی حبيبي ، کريتنسن ، اولف کيرو ، دينکرد او تور او يانا او داسې نور عالمان ټول په يوه خوله په دې عقیده او باور دي چې پارتان = پاراداتان د پيشداديانو بل نوم يا ژباړه ده او پيشداديان پښتانه دي .

پارتان د يو قوم نوم دی او پارت د يوې سيمې نوم دی ، چې د دغه قوم په نوم يا د پري .

دوی د باخترد سيمې او سېدونکي او د باخترد اريايي کتلې له ډلې بلل کېږي .

پارت او پارتان لکه د دوی او د دوی د خاورې له نامه څخه چې د دوی په نوم يې شهرت موندلی دی ، په ښه توگه څرگندېږي چې د باخترد اريايي قبيلې يوه څانگه همدا پکت يا پښت او پخت دي .

پکتان يا پختان يعنې پختي چې د دوی نوم د بخدي په اويستايي کلمه کې چې د بلخ ډېر پخوانی نوم دی ، اغېز غورځولی دی ، هماغه نوميالی قوم دی چې د ويدي سرودونو د لرغوني کتاب ريگويدا څخه تر نن پورې يې په ټولو زړو اريايي سرچينو کې ئی نوم ، نښان ، تاريخي دريځ او د استوگنې سيمې ښودل شوي دي ،

چې تاريخ د “ پښتون ملت ” په نوم پېژندلې دي .

د پښتنو د اريايي قبيلې هغه برخه چې د هندو کش په جنوب کې راکوز شول ، د سپين غره په دواړو خواوو يعنې د اريانا په جنوب شرق سيمو کې مېشت شول ، دا ولس د ريگويدا په سرودونو کې په بيلو بيلو ډگرونو کې د پښت يا پکت په نوم ياد شوي دي او د ځينو پاچاهانو نومونه يې هم په ريگويدا کې ذکر شوي دي .

د اريانا هغه جنوب شرق سيمه چې د (سپيتا گونا گيري) سپين غره پر شاوخوا پرته ده او (پښت = پخت = پکت = پښتانه) پښتانه په کې مېشت شول د پښتيا يا پکتيا په نوم يې شهرت وموند .

د تاريخ پلار هيرودوت هم پښتانه د پکتوس او د دوی سيمه يې د پکتیکا او يا پکتيا په نوم ياده کړې ده چې اساس يې پښتيا يا پختيا دی او د دې سيمې پراختيا ترسند پورې رسېدل .

تاريخ پوه ډاکتر تورا ويانا وايي چې: پارداتان عينا د پيشداديانو ژباړه ده او پيشداديان پښتانه دي او دا پيشداديان د بلخ يا بخدي لومړۍ شاهي کورنۍ ده ، چې يما يې اخري او مشهور ترين پاچا دی .

ټول بې طرفه مورخين او محقيقين پيشداديان = پارداتان = پارتان = پښتانه بولي .

ډاکتر تورا ويانا پيشداديان د پارداتانو ژباړه بولي .

وتلي مورخ او محقق بناغلي کهزاد دا ثبوت وړاندې کوي ، چې پارتان د بلخ = بخدي سره تړاو لرونکي پښتانه دي ، چې د بلخ = بخدي = بختي په نامه کې يې هم اغېز ليدل کېږي .

د هيرودت په وينا ، دې قوم پر پختيا او پختينبا (پکتيا او پکتیکا) باندې هم خپل نومونه کېښودل چې د پښتنو = پښتنو = پختنود سيمو او وطنو معنا ورکوي .

استاد حبيبي وايي چې: پيشداديان = پارتان = پارداتان = پښتانه په اويستا کې د (پره ذاته) په نوم ياد شوي دي ، د بلخ په دې شاهي کورنۍ کې ډېر ستر او وتلي پاچاهان تېر شوي دي چې يو پاچا او لوی پهلوان يې هوشينگه د پره ذاته = پيشداد = پښتون په نوم ملقب وو .

د نړۍ ډېر مورخان او محقيقين په دې باور دي او د دوی په اثارو کې بلخ ، د هندو کش درې ، د سپين غره شاوخوا درې يعنې ټوله پښتونخوا د ویدي سرودونو او اويستايي پښتونود منځته راتلو او هم د (زراتوشترا) د (اويستا) د ليکلو ځايونه ښودل شوي دي .

د پورتنیو حقایقو او تاریخي خبرو څخه دا معلومه شوه ، چې د بلخ = بخدي لومړی شاهي کورنی
یعنې پیشدادیان پښتانه وو .

د گیو مرتن پاچاهي:

د بلخ د شاهي کورنیو سلسله د پیشدادیانو = پاردا تان = پارتانو = پښتنو څخه شروع کېږي .
د پیشدادیانو سلطنت د زردشت ایين د پیدا ایبت څخه تقریبا درې زره کاله وړاندې منخته راغلی دی .

د دې شاهي کورنی موسس او مشر گیو مرتن (گیو مرت ، گیو مرد ، گیو مرث) نومېده .

تاریخ پوهان وایي چې گیو مرتن لومړی پاچا و چې د جامواغوستل یې رواج کړل ، لومړی یې په
خپله د ببرد پوست څخه جوړ شوي کالي واغوستل او بیا دده د قوم خلکو دده پیروي وکړه او د
حیواناتو د پوستونو څخه یې د ځانونو لپاره کالي جوړ کړل او وایي غوستل .

تاریخ پوهان وایي چې په دې منطقه کې گیو مرتن او دده قوم لومړنی انسانان وه چې د لومړي ځل
لپاره یې د حیواناتو د طریقې څخه خلاف د انسانانو په ډول خواړه برابر او د انسانانو په ډول ئی
وخوړل .

گیو مرتن ، د بلخ د البرز په غرونو کې د خپل قوم لپاره د اوسېدو ثابت او مشخص ځای تعیین کړی
اود کوچیتوب ژوند ئی پای ته ورسوی .

د دې خبرې معنا داده ، چې په دې منطقه کې گیو مرتن لومړی مشر و چې د خپل قوم د کوچیتوب
ژوند ته یې د زردشت دین تر پیدا ایبت تقریبا درې زره کاله وړاندې د پای ټکی کېښود .

په بله وینا پښتون د دې منطقی لومړی ملت دی ، چې د زردشت دین تر پیدا ایبت تقریبا درې زره کاله
وړاندې یې د کوچي توب د ژوند څخه مېشته یا ځایي ژوند پیل کړ .

د تاریخي حقایقو پر اساس گیو مرتن لومړنی انسان او د پښتنو ملي مشر و چې خپل ملت یې د
کوچیتوب له ژوند څخه ځایي او مېشته ژوند ته رهنمائي کړ .

گيو مرتن لومړی سپړی و ، چې د سوما ، له بوتې څخه يې شراب راوايستل .

فردوسي وايي :

د دې لپاره چې د قوم مشري يا پاچا د نور عادي رعيت څخه فرق وکړي او ولس يې په اسانۍ سره وپېژني او احترام يې وکړي ، د پښتنو مشر گيو مرتن لومړی ملی مشر و چې د قوم د مشري يا پاچا په صفت يې د قوم له خوا تاج پرسر کېښود او پر تخت کېناستی او په نړۍ کې يې دلمړی ځل د پاره د تخت او تاج دود ايجاد کړی .

د پورته ذکر شوي تاريخي حقيقت معنا داده چې :

۱: پښتون ملت د نړۍ لومړی ملت دی چې د کو چې توب څخه يې د مېشته يا ځايي ژوند پيل وکړ .

۲: پښتون ملت د نړۍ لومړی ملت دی چې د خپل ستر د پټولو په خاطر يې لباس ايجاد کړی ، لباس يې واغوستی او خپل ستر يې په پټ کړی پدې ډول يې بشريت ته د لباس د اغوستلو طريقه ورزده کړه .

۳: پښتون ملت د نړۍ لومړی ملت دی چې د انسان په ډول يې د خوراک د خوړلو طريقه ايجاد کړل او د نړۍ نورو انسانانو ته يې د انسان په ډول د خوړلو طريقه ورزده کړل .

۴: پښتون ملت د بشريت لومړی ملت دی چې شاهي نظام يې ايجاد کړی گيو مرتن يې خپل پاچا کړی او ټولې نړۍ ته يې د شاهي نظام جوړښت وروښوده .

۵: پښتون ملت د نړۍ لومړی ملت دی چې شاهي تاج يې ايجاد کړی او د خپل پاچا پر سر يې کېښېښود او ټول بشريت ته يې د تاج معنی ، ارزښت او استعمال وروښود .

۶: پښتون ملت د نړۍ لومړی ملت دی چې د خپل پاچا د پاره يې شاهي تخت ايجاد کړی او ټولې نړۍ ته يې د شاهي تخت ارزښت او استعمال وروښود .

فردوسي طوسي وايي چې گيو مرتن او دده زوی سيامک د دپوانو سره په جگړه کې ووژل شول او د پښتونخوا د چارو واگي د گيو مرتن د لمسي او د سيامک د زوی “هوشنيگ” په لاس ورغلی .

اويستا د شراوتياری ټولو قوتونو ته ديوان يا ديوان ويل ، په همدی ليحاظ د مرکزي آسيا څخه پر بلخ حمله کونکو انسانانو ته چی د پښتنو تمدن او سوله ايز ژوند يی د منځه وړی ، په پښتونخوا کښی يی شراو فساد جوړوی ديوان ويل کيدل .

دهوشنگ يا هوشينگه پاچاهی:

استاد حبيبي وايي چې په اويستا کې دا ذکر شوي دي چې په پښتونخوا کې يولوی پهلوان وجود درلود چې نوم يې (هوشينگ) و او دا هوشينگ د گيومرتن د اولاده څخه و او دده لقب پر ه ذاته = پيشداد = پښتون و چې د بلخ د البرز په غره کې يې د (اناهيتا) در ب النوع لپاره قربانی کولې ، د دېوانو سره جنگېده او پر اوو (7) هېوادونو يې پاچاهی کوله .

جرمني عالم دينکرد وايي چې د دهقانی رسم ، د ملکيت اصل د حکومت او پاچاهی کولو دود او د ولس ساتنه همدغه هوشينگ او دده کورنی (پيشداديانو = پښتنو) ايجاد کړل .

سراولف کيرو او استاد احمد علي کهزاد وايي چې پيشداديان پښتانه وو او ددوی پاچا هوشنگ په خپل هېواد پارتا يا پښتونخوا کې سلطنتي نظام درلود او ده په خپل نظام کې عدل ، انصاف او نظم منځته راوړي وو ، ښارونه يې ودان کړل او د خپل ولس د سوکالی لپاره يې نوې لارې چارې ايجاد کړې .

فردوسي وايي چې هوشينگ له ډبري څخه او سپنه راوايستله .

نخستين يکی گوهرامد به چنگ
دانش زاهن جدا کورد سَنگ
چوبش ناخت اهنگ ري پيشه کورد
کج ازوتبروتيشه کورد
سرمایه کورد اهناب گون
ان سَنگ خارا کشيدش برون

هوشینګ څلو پښت کاله په عدل او انصاف پر خپل پښتون ملت پاچاهي وکړه .

د تهمورث پاچاهي:

تر هوشینګ وروسته د پیشدادي کورنۍ بل غړي د (تهمورث) په نوم په بلخ کې پاچا شو او د پرش کاله یې د خپل یو هوښیار وزیر (شید سپ) په مرسته په ډېر عدل او انصاف پر خپل ولس حکومت وکړ .

د تهمورث اویستای نوم ، ، تخمه او روپه ، ، دی او دا پاچا په اویستا کښی د ، ، وسلوال ، ، په نوم هم یاد شوی دی .

تهمورث ته په اویستا کښی “ دیوبند ” هم وایي ځکه چې ده دیوان پر پښتونخوا باندی د حملو کولو څخه بند کړل ، په بله وینا تهمورث پر پښتونخوا د مرکزي آسیا او ننني ایران له خوا د تورانیانو او مازندران د اوسیدونکو وحشیانو حملې بندې کړې .

د تهمورث پاچا په وخت کې پښتنو ډېره ترقي وکړه ، د وړیو ورپشل ، د کالیو سکښت او گنډل ، د حیواناتو اهلي کول ، د آس ، قچرې ، خره ، اوبس ، غوايي او نورو څخه د ژوند په چارو کې استفاده کول هم د دې پاچا په وخت کې رایج شول ، حتی د لیک او لوست اساس کښیښودل شو ...

د پورته تاریخي حقیقت څخه دا معلومېږي چې پښتون ملت او دولت د ټول بشریت د ترقي ، پرمختگ او د ورځني ژوند د هوسا تېرولو او سوکالی لپاره څومره اسانتیاوې برابرې کړې دي .

په بله وینا پښتون ملت د ټول بشریت د هوساینې او سوکالی لپاره د تمدن ، مدنیت ، ترقي ، پرمختگ ، بناري فرهنگ ، زراعت ، ټولنیز ، اقتصادي او سیاسي انکشاف اساس او بنیاد ایښی دی .

د پورته حقایقو څخه دا معلومېږي چې پښتون ملت د ټول بشریت او د منطقي د ولسونو د تمدن او پیشرفت منبع وه .

په هغه زمانه کې چې پښتنو په پښتونخوا کې د بشریت لومړی دولت او تمدن ایجاد کړ ، نو دوی د گاونډیو ملتونو په تناسب ډېر متمدن ښکارېدل او دوی به د پرديو قومونو افرادو ته چې ددوی په

تناسب به ډېر وحشي وو ، د حيواناتو په شان به لوڅ لپر گرځېدل “ديوان = ديوان” ويل ، همدارنگه پښتنو به هغو يرغلگرو قومونه ته هم ديوان يا ديوان ويل چې پر پښتونخوا به يې حملي کولې او ددوی مدنيت او دولت به يې له منځه وړه .

د فردوسي د شاهنامې په حواله د پيشداديانو د اخري او ډېر مشهور پاچا نوم “يما” و او يما پاچا نهه سوه کاله پاچاهي کړې ده .

دا خبره د علم سره سره خوري ، څرنگه چې فردوسي خپل معلومات د وخت د ختای نامک (خداينامو) ، د خدای نامک د سرودونو د حافظانو ، د وخت د سپين پيرو او پوهو کسانو له خولې څخه اورېدلي وو او هغوی ته بيا نسل پر نسل د خپلو مشرانو څخه ورنقل شوي وو او يايې د پخوا زمانې زړې شاهنامې او خدای نامې مطالعه کړې وې ، د ولس دا خبره چې يما نهه سوه کاله پاچاهي کړې وه ، دهغوی مطلب شخصاً د يما پاچاهي نه ، بلکې د پيشداديانو د پاچاهۍ سلسله وه چې تقريباً نهه سوه کاله يې دوام وکړ او يما د پيشداديانو د سلسلې اخري پاچا و .

يما = (يم ، جم ، جمشيد) :

د وخت په لحاظ يما د پيشداديانو لومړی پاچا نه ، بلکې اخري پاچا دی ، مگر د ښه شهرت او لوړو کارنامو په لحاظ يما د بلخ د پيشدادي پښتنو پاچاهانو د سلسلې لومړی درجه پاچا بلل کېږي .

ډاکتر احتشام د اويستا د (88-89) “يشتونو” په حواله د يما نوم (يم يا يه مه) ليکلی دی .

په (ويدا) کې د پيشدادي ستر پښتون پاچا نوم (ياما) ليکل شوی دی ، په (اويستا) کې د پيشدادي ستر پښتون پاچا نوم (يما) ليکل شوی دی .

د ايران فرهنگي غلو ددې لپاره چې د پښتنو ستر پاچا يما ايراني وبولي ، نو لومړی يې د هغه نوم د ايران په پهلوي ژبه کې (يم) وليکی ، وروسته يې په ايراني فارسي کې د يما نوم ، يم ، څخه په (جم) بدل کړ .

د انسانانو نومونه د دنيا په هره ژبه کې په اصلي ډول ليکل کېږي ، مثلاً (احمد يا محمد) د نړۍ په هره ژبه کې (احمد يا محمد) دی ، د دنيا په هيڅ ژبه کې احمد په شېر جان نه بدلېږي . . .

خود ایران فرهنگي غله د پښتنو پاچاهانو ، عالمانو ، پهلوانانو او داسې نورو ارزښتونو نومونه حکه بدل نوشته کوي چې د غلار ورته برابره کړي .

د یما = ییما = یم = یاما = جم = جمشید (معنا (خُلبدونکی ، خُلانده او سترلارښود) ده .

د نړۍ ټول سترمورخین او محققین چې پخوا یې نومونه واخیستل شول ، پر دې خبره په اتفاق دي چې:

یما د بلخ د پیشدادی پښتنو پاچاهانو د سلسلې اخري پاچا دی او د یما پاچاهي د ولسونو د سوکالی ، نېکمرغی او هراړخیز پرمختگ دوره وه .

د ویدی مدنیت په دور کې انساني ټولنه پر درې طبقو وېشل شوې وه او د دې طبقاتي وېش ذکر بیا په اویستا کې هم شوی دی چې عبارت وو له:

1: د روحانیونو او مذهبینو طبقه (اثرون یا اثورو) .

2: د جنگیالو یا نظامیانو طبقه (رتشتر) .

3: د بزگرانو یا دهقانانو طبقه (وستریو فشیوان) .

یما هم د خپلې پاچاهۍ په دوران کې دغه پورته طبقاتي وېش جاري وساته .

یما د خپل سلطنت قلمرو د (ور) په نامه او پلازمینه یعنی د بلخ ښار د ،، واره ،، په نوم بللی .

یما د روحانیو لپاره د دوی د مسلک مطابق وظیفه ټاکلې وه یعنې د روحانیو لپاره یې په غرنیو سیمو کې د عبادت لپاره ځایونه ټاکلي وو ، ترڅو روحانیون د ولس څخه لرې د رڼا د پاچا (لمر) عبادت وکړي .

په همدې ډول د نظامیانو او دهقانانو لپاره هم د دوی د مسلک مطابق وظایف او د وظیفو د اجرا ځایونه تعین شوي وو .

د هغه وخت ولسونه په دې باور وو چې یما د دوی د خدای له خوا د ولسونو د پاچا او ساتونکي په حیث مقرر شوی و ، ترڅو د ولسونو د هوساینې ، سوکالی ، نېکمرغی او ودانۍ لپاره زیار او زحمت وباسي .

د ولسونو په باورد دوی خدای یمان ته د پاچاهۍ د نښې په حیث یوه لکه، یو غمی، یوه توره، یو کتوری (جام) او یوزرین تیش ورکړي وو، ترڅو د تیش څخه د ځمکې په کرلو کې کار واخلي.

د ولس په باورد دوی خدای یمان ته وظيفه سپارلې وه، چې د خلکو او څارویو د نسل په ډېرولو کې کوښښ وکړي.

د ولسونو په باورد دوی خدای یمان ته وظيفه سپارلې وه چې د بلخ (واره) یعنې د بلخ یا بخدی ښار اباد کړي او هغه بلخ بیا د خپل ځان او نورو ولسونو د اوسېدو تاتویې تعیین کړي.

په اویستا کې د بلخ یا بخدی واره (ښار) د لوړو بېرغونو ښکلی بخدی بلل شوی دی.

ستر پښتون پاچا یمان لومړنی پاچا دی چې په لوړه کچه یې د تمدن او ښاریتوب اساس کېښود، ټولنیز ژوند یې رامنځته کړ، کرهڼه، د څارویو روزنه، د اوسپنې ویلې کول، د کالیو او بدل او د هغو سکښت او گنډل، د وسلو جوړول، د جواهراتو جوړول او استعمال، خټگری او بنایي ایجادول، د درملو کشف او د هغو استعمالول یې رواج کړل.

د پښتنو لومړۍ پلازمېنه ښکلی بلخ چې د نړۍ لومړنی ښار و، په نړۍ کې د علم او تمدن لومړنی مرکز هم بلل کېږي.

لکه وړاندې چې ذکر شول د پښتونخوا اوسېدونکو خپل پښتون پاچا یمان د خدای (ج) له خوا د خپل ولس د خدمت لپاره مقرر بللی او د زړه له کومې احترام او درناوی یې ورته درلود، د دې موضوع په ارتباط یو فرانسوي څېړونکی (مسیو بنونیسټ) وایي چې یمان هغه اریایي شخصیت دی، چې د اسلام تر منلو وړاندې د نورستان خلکو د ستررب النوع په صفت د یمان د بت عبادت کاوه.

د نورستان خلکو د یمان د (ایمیرا) په نوم یاد او د ابا بت یې تر ټولو ستررب النوع بللی او په خپل مرکزي مزدک کې یې ایښودلی و، دده په نوم یې قربانۍ کولې.

نورستانیان نن هم په خبرو کې د (ایمیرا) په باره کې خبرې کوي.

د اویستا په (9) یسنا کې د درېیمې فقرې څخه تر پنځمې فقرې پورې راغلي دي چې:

(د یمان د پاچاهۍ پر مهال تودوالی، سوړوالی، زوړوالی، مړینه او رخه په دنیا کې نه وه).

د اويستاد (19) يشت په (13-38) فقرو کې راغلي دي چې:

(د يما په پاچاهۍ کې د نړۍ ژوندون په خوښۍ او خوشالۍ تېرېده او د رنځ او ناوړين نښې په کې نه وې).

فردوسي وايي چې يما د ناروغيو د علاج لپاره د داسې درملو پيدا کېدل ممکن کړل چې د مريضانو د مرض علاج به پرې کېده ، يما له يوځای څخه بل ځای ته د سيندو نو له لارې په کښتيو کې سفرونه کول . . . .

فردوسي وايي چې يما په خپل عقل په بنايسته بلخ کې لوړې مانۍ جوړې کړې او په هغو مانيو کې يې د ځان مينځلو لپار تشنابونه جوړ کړل ، د جنگ وسلې يې جوړې کړې او د فوځيانو په واسطه يې هغو وسلو ته نومونه هم پيدا کړل .

د پورته تاريخي سندونو په رڼا کې موږ دې حقيقت ته رسېږو ، چې ستر پښتون پاچا يما له عقلي او فکري پلوه يو خورا رسېدلی انسان ، د لوړ فکرو او ژور خيال خاوند پاچا و .

يما د بشریت په تاريخ کې لومړی پاچا وو چې د لومړي ځل د پاره يې د ملی جشن فکرو ايجاد کړي او په پښتونخوا کې يې د پسرلي لومړی ورځ يعنې د حمل لومړی تاريخ د نورو د جشن په نامه ونومولی چې دا اويستا يې نورو زی جشن ، د ښو گلو خاوند ، جشن بلبل کيږي .

او دهغه وخت راهيسې بيا تر نن پورې د نورو زملی جشن په پښتونخوا کې نمانځل کيږي ، د پښتنو د دې تاريخی جشن څخه په تقليد نن ورځ د نړۍ ټول هيوادونه د ازادۍ جشنونه او يا مذهبی اخترونه نمانځي .

د پښتنو د پيشدادی پاچاهانو ټوله دوره مخصوصاً د پښتنو د ستر پاچا يما سلطنت د بشریت د تکامل او تمدن ډېره ستره او ځلانده دوره ده او په دې دوره کې پښتونخوا د ټول بشریت لپاره د تکامل ، ترقي او تمدن منبع وه .

2 : ساگزبان: (د ساگزو دورې ته يو ډېره لنډه اشاره)

ساگزيان څوک وه؟

محقق او څېړونکي سراولف کيرو وايي ساکان د پيشدادی پښتنو تربوران او په يوه پښتون ملت پورې تړلي خلک دي .

د ساگ = سهاک نوم د پښتنو په سترو کتابونو (ويدا) او (اويستا) کې راغلي دي .

تاريخ پوهان وايي چې د سهاک يا ساگ اصلي نوم (بيوراسپ) او د پلار نوم يې (ارونداسپ) دی ، چې سلسله يې د پښتنو لمړي پاچا گيو مرتن يا گيو مرث ته رسېږي او موريې د پيشداديانو د اخري پاچا يما خور (اوداک) وه .

علامه سيد جمال الدين افغان د تاريخي اسنادو په حواله ساگ = سهاک د پښتنو نيکه بولي .

ځينو محققانو او مورخانو د تاريخي سندونو له مخې ضحاک = سهاک = ساگ د غورد سوري پښتنو نيکه بللی دی .

قاضي منهاج سراج جوزجاني د غورد سوري پښتنو ريښه ساگ ته رسوي .

تاريخ پوه او څېړونکی علي قلي ميرزا ، وايي چې ساگ د (هري) په نوم يوه لورد لوده او د هرات د ښار ته د ابدي (هري) ايښی دی .

تاريخ پوهان وايي چې په ريگويدا او اويستا کې د پارس يعني اوسني ايران د هېڅ واکمن نوم نه دی ذکر شوی ، مگر د پښتونخوا د پښتنو پاچاهانو نومونه ذکر شوي دي چې په دې جمله کې ديما او ساگ نومونه هم شته .

د تاريخ پوه ډاکټر تور او يانا ، او نورو تاريخ پوهانو او څېړونکو په اند پښتنو ساکانو يا ساگزو زرگونه کاله تر اسلام وړاندې د خپل حکومتونو يو اوږده لړۍ درلودل او اوسنی پارس هم د پښتنو د واکمنۍ يوه برخه وه .

انگرېز څېړونکی او تاريخ پوه اولف کيرو ، وايي چې ضحاک د ساگ عربي شوی نوم دی ، د ساگزو او پيشداديانو د وارو ريښي گيو مرتن يا گيو مرث ته رسېږي او دواړه پښتانه دي ، څرنگه چې ساگ پښتون و او دې پښتون پاچا هم د نورو پښتنو پاچاهانو په شان پر پارس حکومت کړی وو ، په همدې

وجه ايرانيانو د هغه څخه نفرت درلود او د همدې نفرت پر اساس يې د ساگ نوم په جعل شوو اسنادو کې اژداک يا بنامار ليکلی دی .

استاد حبيبي د ساکانو يا ساگزو په باره کې داسې وايي :

هغه ولايت چې د هامون سيند په کې بهېږي د سيستان په نامه يادېده ، چې په اصل کې ساکستان او په عربي کې سجستان بلل کېږي .

د ساکستان او سپدونکي ساکزي = اسحقزي = ساگزي = سجزي په نامه يادېدل ، نن هم دا پښتو ويونکي افغانه قبيله (ساگزي) د هلمند سيند پر غاړه ، سرپل او ټوله پښتونخوا کې تيت مېشت دي چې ځان له ابدالي دراني قبيلې څخه بولي .

د تېرو ټولو سندونو او حقايقو څخه دا معلومه شول چې ساکان = ساکزي = ساگزي = اسحقزي د پښتنو د ساگزو قبيله ده چې نن هم په پښتونخوا کې او سپري او د درانو پښتنو د پنج پای د څانگې يوه مهمه برخه ده او په ټوله پښتونخوا کې تيت او پرک پراته دي .

د پورته حقايقو پر اساس ويلای شو چې :

ساگزي د پيشدادې پښتنو تر بوران دي او د پښتون ملت يوه برخه او سوچه پښتانه دي .

په پيشداديانو او ساگزو پورې تړلي ټول پاچاهان مخصوصاً ډېر مشهور پاچاهان لکه د پيشداديانو ستر پاچا "يما" او د ساکانو ستر پاچا ساک (ضحاک = سهاک = ساک) دواړه پښتانه پاچاهان وو .

"ساک" د "يما" د خور "اوداک-يا-ودک" زوی او يما د ساک = ضحاک ماما دی .

کله چې د پيشداديانو پاڅون پيل شو يعني کيانيانو د ساگزو څخه د بلخ پاچاهي دوباره ونيوله ، ساگزيان د خپلې پاچاهۍ د سيمې يعني بلخ څخه وايستل شول او تر اوږدو لورونو وروسته تر ميلاد يوه پېړۍ مخکې گندهارا = پېښور ته ورسېدل او هلته يې بيا حکومت جوړ کړ او تر پينځمې پېړۍ پورې يې حکومت وکړ .

د ساگزو د دوهمې دورې پاچاهۍ موندل شوې سکي د دوی د څلورو مشهورو پاچاهانو نومونه رانښيي چې عبارت دي له:

(مافيس ، لومړی ازیس یا ازیر ، ازیلیس او دویم ازیر) .

اولف کیرو ، وایي: د ساکزیو پښتنو طوفان د شرقي او غربي غرو او سیمو څخه په هغه درو ورننوت چې هرات ته ورځي ، د دې لارې ساکزیو پښتنو د هخامنشیانو د امپراطورۍ د (درنجانیا او اراکوزیا) ایالتونه و نیول او د (درنجانیا) ایالت نوم یې په (ساکستان = ساکزیستان) وپراوه ، د ساکزیو پښتنو د حاکمیت ساحه ترغزني پورې رسېدل چې دا مطلب د هغو سیکو څخه ثابتېږي چې په لاس راغلي .

ساکزیو پښتنو د گومل او پیوار له لارې گندهارا = پېښور هم ونيو او ساکزي پاچا مافيس ټيکسلا = ملتان خپله پلازمېنه وټاکله .

ساگ = سهاک = ضهاک:

ترتاریخ وړاندې مشهورو پښتنو پاچاهانو له جملې څخه یو “ ساک ” دی چې عربان ورته ضهاک وایي او ایرانیان د نفرت له رویه ورته اژدهاک وایي ځکه چې د پارس پر خارو ه ئی یرغلونه کړیوه . د ساگ = ضحاک = سهاک نوم په ریگ ویدا کښی هم ذکر شوی دی .

د ولس د روایاتو پر اساس “ ساک ” زرکاله په پښتونخوا کې پاچاهي کړې ده .

په قوي احتمال دا هم د یماد سلطنت په شان اټکل دی ، په حقیقت کې د ساکزو سلسلې شاید زرکال پاچاهي کړي وي او د ساکزو تر ټولو مهم پاچا همدا “ ساک ” و ، نو په دې اساس ولسي روایات وایي چې “ ساک ” زرکاله پاچاهي کړې ده ، لکه د پیشدادیانو د سترپاچا یماد په باره کې چې وایي هغه (900) کاله پاچاهي کړې ده .

د ساک مورد پیشدادي سترپښتون پاچا یماد خور وه او نوم یې (اوداک = ودک) وه .

د ساک اصلي نوم “ بیوراسپ ” او د پلار نوم یې “ ارون داسپ ” او د یماد په شان شجره یې د پښتنو لومړي پاچا گیومرتن ته رسېږي .

پورته ذکر شول چې سترپښتون پاچا يما هم د گيو مرتن له اولاد څخه و ، نو په دې اساس ويلاى شو چې يما او ساک د واره څو پښته وړاندې د يوه نيکه لمسيان دي او په يوه پښتنه کورنۍ پورې اړه لري .

سيد جمال الدين افغان وايي چې پښتانه د هغه پاچا اولاد دي چې ضحاک = سهاک = ساک نومېږي .
سيد جمال الدين نور هم اضافه کوي :

د ځينو مورخينو په حواله پښتانه د ساک اولاد دي .

ځينې نور مورخان او څېړونکي بيا د غورد سوري پښتنو ريښه ساک ته رسوي .

يو ايراني محقق ډاکتر غلام رضا وهرام په خپل کتاب (حکومت های محلی در شرق ايران) کې داسې ليکي :

په تاريخ کې د يو غوري ضحاک = ساک خبرې شوې دي ، دده د نيکو او خپلوانو له جملې څخه يوتن د سور په نامه په غور کې پاچا شوی دی .

“سوري ماهويه” د ايرن د پاچا (درېيم يزدگرد) قاتل هم د دې سوري پاچا له کورنۍ څخه يوتن دی .

يقين ته په نږدې گومان هغه ضحاک په اصل کې “شاهک” يا سهاک = ساک وو ، وروسته بيا د ضحاک په نوم ياد شوی دی ، همدا اوس هم په افغانستان کې يوه قبيله د “سهاکزي” او يا “شاهک زاد” په نوم شته .

قاضي منهج سراج هم د تاريخي شواهدو په حواله د غورد پاچاهانو نسب ضحاک = ساک ته رسوي .
فردوسي بيا د کابل پاچا مهرب شاه هم د ضحاک = ساک د نسل څخه بولي .

داويستا د متن څخه دا ښکاري چې ساک پر ښکلي او متمدن بلخ هغه وخت حمله وکړه چې ايزدي فر (د سلطنت پرتم خلا) د بريالتوب د مارغه په څېر د پيشداديانو د ستر پاچا يما څخه جلا شوی و ، نو ساک پر يما باندې بری وموند او دده هېواد يې ونيو .

داويستا د رام يشت په (19) فقره کې ذکر شويدي چې :

“ضحاک = ساک د “کوي رينتا” په نامه يوه هسکه ماني ، شاهي پلاز او زرينه چترۍ درلودل” .

تاريخ بلعمي د ضحاک = ساک په باره کې داسې وايي:

“د نوح عليه السلام تر طوفان زركاله وروسته د سام بن نوح په اولاد کې يو پاچا پيدا شو چې نوم يې ضحاک = ساک و او ټوله نړۍ يې لاندې کړه .

د بشريت د تاريخ په اوږدو کې پاچاهانو يو له بل سره په دې پلمه جنگونه کړي چې يو د بل پاچاهي ونيسي او د لړۍ تر نن پورې هم روانه ده .

د ساک او د هغه د ماما ترمنځ هم د پاچاهۍ د نيولو پر سر جنگ وشو ، په جنگ کې يما ماتې وخوړه او ساک د يما پر ټول سلطنت حاکم شو .

استاد کهزاد د ساک د پاچاهۍ داخلي او خارجي ولايتونه او يا هېواد ونه داسې ذکر کړيدي:

لومړۍ: کورني هېوادونه يا ولايتونه:

1: ارزه

2: شېبه

3: فردوسي

4: فردوفش

5: رادو برست

6: دورجرست

7: خيزس بامي

چې په دې کې کابل ، زابل ، غور ، تخارستان ، باختر ، گندهارا او بلخ بامي هم ورگډ شوي دي .

د اويستا په “ونديداد” کې د پښتونخوا شپاړس قطعې ځمکه ذکر شوې ده چې د هندوکش په شاوخوا کې پرته وي او دغه سيمه اويستايي خاوره بلل شوې ده .

د اويستا “دمهر” په يشت کې د “خيزس بامي” (د داخلي ولاياتو او ووم ولايت) نوم د اريانا د خپلواکو ولسونو د ځلانده تاتوبي په نوم ذکر شوی دی، د دې منځني هېواد يعنې “خيزس بامي” پلازمېنه د بنکلي “بلخ بامي” په نوم ياد شوی دی.

دوهم: باندني هېوادونه:

پارس، توران، چين، ماچين، سند، هند او روم.

(دلته د روم څخه مطلب ترکيه ده نه د ايتاليا روم)

د پورته ټولو تاريخي حقايقو څخه دا برملا شول چې ستر پښتون پاچا “ساک” د پښتنو په ساگزي قوم پورې اړه درلوده او د پښتون ملت پښتون پاچاوو، چې دده کورنۍ تقريباً زر کاله په پښتونخوا او دهغې پر شاوخوا هېوادونو پاچاهي کړې ده.

3: د تريټونا يا تريټون پاچاهي: (ايرانيان ئی فریدون بولی)

(د تريټونا د کورنۍ پاچاهۍ ته ډيره لنډه اشاره)

په تيرو پاڼو کې د ذکر شول چې د ساگزو د کورنۍ سلطنت تقريباً زر کاله دوام وکړی.

د معاصر تاريخ او يا حتی د اوسنيو شرايطو په شان کله چې يو کورنۍ يا حزب د بلي کورنۍ يا حزب د خوا د حاکميت څخه ليري شي، نو د حاکميت څخه ليري شوی کورنۍ يا حزب هميشه پدی تلاش کېږي وی چې دوباره د حاکمۍ کورنۍ يا حزب څخه سياسي قدرت پلاس راوړي.

د ساگزو د کورنۍ د حاکميت په اخرو وختونو کې کاوک (کاوه) اهنگر خپل د اهنگرۍ بنۍ يا خرمن د نيزی پر سر دبیرغ په ډول وټرل او د ساگزو د حاکميت پر خلاف يی ولسونه راو پارول.

د کاوه اهنگر دا د بنۍ يا خرمنی بیرغ د،، کاويان،، د بیرغ په نوم مشهور شو او تر ډيرو زمانو پوری داد،، کاويان،، بیرغ د اريايی ولسونو د بری سمبول بلل کیدی.

د پيشداديانو د کورنۍ يو مبارز کس چې تریتونا يا ترا تينه ولد پورگاوددی مشهور اهنگر کاوه ملاتړ تر لاسه کړی او ددی مشهور اهنگر په ملاتړی ولسونه د ساگزو د حاکمیت پر ضد راو پارول او د کاوه اهنگر او ولسی پاڅونو په زور یی د ساگزو تقریباً زر کلن حاکمیت ته د پای ټکی کیښود، او د پښتونخوا پاچاهی یو ځل بیا د ساگزو د پښتنی کورنۍ څخه د پيشدادی پښتنو کورنۍ ته پلاس ورغلل.

تریتونا د ساگزو پر کورنۍ د ده د بری په خاطر د مهرگان په نوم جشن جوړ کړی چې هر کال به دا د بری دورځی جشن تجلیل کیدی، او همدارنگه تریتونا پر ساگزو باندي د بری په خوشحالی کښی دا بود رب النوع اناهیتا د پاره سل اسونه، یوزر غوایی اولس زره پسونه قربانی کړل. د تریتونا کورنۍ تقریباً پنځه سوه کاله پاچاهی وکړل.

4: کیانیان: (د کیانیانو دورې ته یو ډېره لنډه اشاره)

کیانیان څوک وو؟

د کي- کاوه یا کیان په باره کې مورخان په دې باور دي چې دا کورنۍ د پيشداديانو پاتې شوني ده. مورخين او محققين په دې باور دي چې کیانیان په حقیقت کې هغه پخواني پيشداديان دي چې د “ کاوه ” په نامه یې په بلخ کې د پاچاهی بله لړۍ پیل کړه. د پښتنو د دې شاهي کورنۍ د مشرنوم “ کاوه کواتا یا کاوه کواته ” و، نو ځکه دا کورنۍ د “ کي = کاوه = کیانی په نامه مشهوره شوه.

مورخ تور او یانا وايي:

په بلخ = بخدي = باختري کې له پيشداديانو څخه وروسته اويستا د اريانا د يوې بلې ډلې پاچاهانو يادونه کوي چې نوم یې د “ کاوه ” په کلمې پيلېږي او مور هغه د “ کیانی یا کوانی ” په نوم يادوو، ټول له يوې کورنۍ سره ارتباط لري.

“ کاوه کواتا ” د بلخ د کیانی شاهي کورنۍ او سلطنت موسس دی.

کاوه کواتا هم د خپل ليرې نيکه گيو مرتن په شان د بلخ شمال ته د البرز په غره کې د پاچاهي تاج پر سر کېښود .

د البرز غرونه هغه ځای دی چې د پښتنو لومړی پاچا گيو مرتن هم هلته مېشت شوی او هلته يې د پښتنو د لومړي پاچاهي اساس ايښی و .

د پورته خبرو معنا دا شوه چې د پښتنو د پيشدادی شاهي کورنۍ او کياني شاهي کورنۍ دواړه يوله بل سره نږدې او په وینه شريکې پښتني کورنۍ دي .

کي = کاوه = کيان دپوه ، لارښود ، هونبیار ، پاچا او امير په معنا ده .

استاد حبيبي وايي :

“ اويستا “ غرغښت ته په دې خاطر د “ کاوه “ لقب ورکړی و چې غرغښت لومړی سړی و چې د زردښت ايښی يې قبول کړی او د زراتوتشرا او د زردشت داين د عمده مرستندویانو څخه وو .

د “ کاوه “ معنا پوه ، لارښود ، پاچا ، امير او ستر رهنما ده .

استاد حبيبي د اويستا د ژورو څېړنو په واسطه ثابتوي چې د کيانانو اصلي ټاټوبی د هلمند سيمه ده .

د اويستا د بندهش د يووېشتم څپرکي په اوومه فقره کې ذکر شوي دي چې کيانسيه (هامون) د کياني کورنۍ ټاټوبی دی .

د اويستا د آبان يشت په (۱۰۵۸) فقره کې راغلي دي :

لوړ همته کي گشتا سپد (فرزدانو) د اوبو مخامخ ته د ناهيد لپاره نظر ومنلواو هيله يې ښکاره کړه چې پر ارجاسپ او نورو تورا نانو باندي بری حاصل کړي .

د بندهش د (۱۲) څپرکي په پنځمه فقره کې ويل شوي دي چې د (فرزدان) سيندگي ، جهيل يا درياچه په سيستان کې دي او په (زامياد يشت) کې سيستان د کيانانو ټاټوبی شمېرل شوی دی .

د زامياديشت د (۹) کردي په (۲۲) فقره کې ذکر شوي دي چې فريعنې تاج او تخت په هغه چاپوري اړه لري چې خپل سلطنت په هغه ځای کې جوړ کړی چې د هلمند سيند د هامون درياچه يا جهيل جوړوي .

د هلمند سيند او د هامون جهيل د پښتونخوا په سيستان کې پراته دي کوم چې د کيانيانو اصلي ټاټوبی دی .

د پورته تاريخي حقايقو څخه دا ثابتيږي چې کياني کورنۍ د پښتنو د پيشدادې کورنۍ پايڅوړ او په خټه پښتانه دي .

د دوی په حاکمیت کې پښتو ژبه دهغه وخت د لحي مطابق مروج وه او د پښتونخوا سيستان يعنې د هلمند د سيند او د هامون د جهيل شاوخوا د دوی د اوسېدو اصلي مرکز و .

د کاوه کواتا پاچاهي:

کاوه کواتا پخپله خپل ځان د تریتونا دنسل څخه بولی، خودی د تریتونا یا پيشداديانو د سلسلی په دوام خپل پاچاهي ته دوام نه ورکوی بلکې په خپل نوم د یو بلی شاهي کورنی تهداب ږدی.

د کاوه خاندان سلطنت داسی شکل لری لکه د بارگزود منخ څخه چی محمد زویا د پوپلزود منخ څخه چی سدوزو سلطنتونه جوړ کړی دی، خو په حقیقت کښی محمد زی بارگزی او سدوزی پوپلزی دی.

کاوه کواتا (ایرانیان ئی کیقباد بولی) د کيانيانو د شاهي کورنۍ موسس او بنسټ ایښودونکی و .

کاوه کواتا د بلخ د البرز په غرونو کې د پښتنو د پاچاهي تاج پر سر کېښود چیرې چې لومړی پښتون پاچا "گیومرتن" د تاجپوشی دود ایجاد کړی وو .

د کاوه کواتا پاچاهي د عدالت، ورورولۍ او برابری پرستنو ولاړه وه .

د کاوه کواتا په نظر د پښتونخوا ټول وگړي د برابر و حقوقو خاوندان وو او هېچا پر بل برتری نه درلوده، کاوه کواتا په پښتونخوا کښی د عدالت او انصاف پرستنو ولاړ نظام جوړ کړی او خپل ملت یی د سوکالی او خوشحالی پر لور رهبری کاوه.

دولس څخه د کاوه کواتا هیله دا وه چی په ژوند کی د صداقت، رښتیا، نیکی او ښیگنی لمن ټینگه کړی، ځکه چی پاچا په خپله داویل چی زه پدی باور پایم او له خدایه ډیر بیرم یرم.

لنډه دا چې کاوه کواتا د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په پښتونخوا کې په عدالت او انصاف حکومت کوي .

د کاوه یوسا - یا - کوي اوسن پاچاهي .

کاوه یوسا (ایرانیان ئی کیکاوس بولی) د کاوه کواتا ، زوی دی او تر پلار ورسته د پښتنو پاچا شو .

کاوه یوسا د کیانی کورنۍ تر ټولو ستر پاچا بلل کېږي .

د یوسا ، معنا هیله ، غوښتل ، تقاضا او خوښی درلودل دي .

کاوه یوسا ، د خپلو نیکونو او ټولو پښتنو په شان د غرونو سره مینه درلودله او خپل تاجپوشي يې د “زریفیه” په غره کې وکړل .

کاوه یوسا ، د زریفیه په غره کې د اوبو د رب النوع “اناهیتا” لپاره قربانۍ کولې ترڅو دی د نړۍ پر نورو پاچاهانو لوړ او ستر کړي .

کاوه یوسا د زریفیه غره پر سر اووه (۷) لوړې ماڼۍ جوړې کړې وې .

استاد حبیبی وايي :

تر کاوه کواتا وروسته دده زوی کاوه اوسن = کاوه یوسا د بخدي = بلخ پر پلاز کېناست ، داوسن معنا هیله یا خوښي ده .

کاوه یوسا د غیري اریایي پردیو عناصرو سره ، چې د حماسي روایاتو پر اساس د اوسني ایران د شمال د مازندران په ځنگلونو کې اوسېدل ، جنګونه وکړل او پر هغوی یې بري ترلاسه کړي .

په اویستا کې دغه ځنگلي خلکو ته د بیان یا دیوان ویل شوي دي .

(پښتانه د افغانستان په افسانوی او داستانی تاریخ کې- ۳۵۹ مخ)

د تاريخ پوهانو له نظره کاوه يو ساڅکه پر مازندران يرغل وکړی چې د هغی سیمی خلگ ورته پردی بنکاريدل، دوی په ځنگلونو کښی او سيدل څکه چې د مازندران زیاته برخه په ځنگلونو پو نسل شوی ده، د ځنگلونو او سيدونکو اوږده ويښتيان، اوږدی ږيري او بېرسرونه درلودل او اریایي تبار نه پيژندل کيدل، شاید ددی کبله وو چې اويستا د ديوانو يا ديوانو په نوم یاد کړل.

اويستا وايي چې غښتلي کاوه یو سا یا کاوه اوسن د زريفيه دغره پرسر داو بورب النوع اناهيता لپاره سل آسونه، زرغوايي اولس زره پسونه د دې لپاره خيرات کړل چې د پاچاهانو سترپاچا شي، دپوهانو د څيرنو له مخی دا د زريفيه غره په بلخ کښی پروت دی.

د کاوه هوسروا یا = هئوسره وه پاچاهي.

ددی پښتون پاچا نوم په اويستا کښی ، ، کاوه هوسروا یا ، ، دی

خو ايرانيان يی (کی خسرو بولی)

کاوه هوسروا یا دسیا ورشانا زوی او د کاوه یوسا لمسی دی.

څرنگه چې د کاوه هوسروا یا پلار سیاورشانا د توران د پاچا افراسياب د خوا وژل شوی وو نو پدی سبب دخپل نيکه کاوه یوسا تر مړینی ورسته کاوه هوسروا یا د بلخ په بنار کښی خپل تاجپوشی وکړل.

کاوه هوسروا یا د کیانی کورنی اخيري پاچا وو ، خودښو او سترو کاروپه ليحاذ ددی کورنی تر ټولو ستر او غښتلی پاچا وو.

استاد حبيبي د “کاوه هوسروا یا” د کیانی کورنی داخيري پاچا په باره کې داسې وايي:

کله چې کیانی فرتم (کیانی فر) په کاوه هوسروا یا پورې اړه پیدا کړه ، نو د هغه په مرسته يی لوی کارونه وکړل ، زور ، قوت ، مينه ، بنکلا ، برم او پرتم دده په برخه و .

هو سروايا د كياني شاهنشاهي هېوادونه بيرته سره ونبلول چې له همدې امله په اويستا كې دي د(خستري هن كريمو) يعني د هېوادونو د نسلونكي او د شاهنشاهي د رامنځته كېدونكي په نوم ياد شوي دي .

كاوه هو سروايا په خپل هېواد كې د سلطنت د كولو داسې يو سيستم رامنځته كړې چې پر عدل او انصاف ولاړ وو او د هر مظلوم شكاييت اورېدل كېده .

هغه يو مهربانه او د صله رحمې لرونكي پاچا بلل شوی دی .

كاوه هو سروايا به هميشه د خپل خداي په دربار كې دا دعا كوله چې :

“ای خدایه كه بنه مې كړي او كه نابنه ، له خپل جنت نه مې بې برخې نه كړې .”

د پورته دلايلو څخه دا روښانه معلومېږي چې د كاوه هو سروايا واكمني د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق چلېده .

بالاخره د كياني كورنۍ اخيري پاچا “كاوه هو سروايا” د خپل عمر په اخيري وختونو كې د ځينو عواملو پر اساس په خپله خونبه په پوره سوله بيزه ډول خپله پاچاهي يو بل پښتون “اوروت آسپه = اتریت = بيت نيکه” ته وسپارله او په خپله د خپل خداي په عبادت مصروف شو .

هو سروايا و “اوروت آسپه = اتریت = بيت نيکه” ته د خپل سترې امپراطوري د تاج او تخت د سپارلو پر وخت دا لاندې نصيحتونه هم وکړل .

د ظلم او ناروا څخه هميشه ځان وساته .

د چارو په سرته رسولو كې هميشه د عدل او انصاف څخه كار واخه .

هر كار په پوهه سره سرته رسوه .

ولس ته ازار مه رسوه .

په خبرو كې د بدو الفاظو څخه ځان ژغوره .

5: د آسپه کورنۍ يا چاهۍ:

(د آسپه کورنۍ يا چاهۍ ته د ډېره لنډه اشاره)

آسپه کورنۍ څوک وه؟

ستر جرمني محقق “دينکرد” وايي چې آسپه کهول هم د بلخ د تېرو شاهي کورنيو لکه پيشداديان، ساکان او کيانيانو سره تړلي پښتني کورنۍ وه، همدا علت شو چې کاوه هوسروا يا خپل دستري امپراطوري تاج په خپله خوښه او رضا په خپل لاس د اوروت آسپه (داويستا اتریت) پر سر کېښود او هغه ته يې مبارکي وويله، د فردوسي په شاهنامه کې د دې موضوع په باره کې داسې بيت راغلی دی

ایین تاج نوبر تو فرخنده باد
جهان سربس پریش روی تو بنده باد .

کله چې کاوه هوسروا يا خپل سلطنت و “اوروت آسپه = اتریت = بیت نیکه” ته په خپله خوښه او رضا و سپاره، نو اوروت آسپه يعني بیت نیکه د پښتنو پاچاشواو د پښتونخوا په تاريخي بنکلي پلازمېنه بلخ کې پر پلاز کېناست .

د بلخي اوروت اسپه = لهراسپ = بیت نیکه دواکمنۍ مهال ته په کتلو دغه حقيقت په ښه ډول څرگند يږي چې نوموړی په پوره صداقت سره د کاوه هوسروا يا خڅه اوریدلی نصيحتونه په عملي ډگر کېښي پلي کړي ول، او مذهب ته يې په پام اړولو سره هڅه وکړل چې شیطاني اندېښنې يې په فکر او ذهن باندې غلبه پيدا نکړي، له همدې امله يې په بلخ کېښي يوه لويه او بنکلي اتشکده (اورتون) دخلگو د مذهبي دودونو د نمانځلو د پاره جوړه کړل.

بیت نیکه به تل خلگو ته په ويناوو کېښي په تکرار سره ويل چې:

- ای خلگو له خدای (ج) خڅه وويريږي .

- هيڅ کله د خدای (ج) له درباره مه ناهيلي کيږي .

- خدای (ج) سندونه، غرونه مخکه، او له هغو نه را تاو هسک اسمان را پیدا کړیدی.

- مونږ باید د تمی دزیاتیدو څخه ځان وساتو.

- مونږ باید خپلو ناپوهیو او کمزوریو ته پام واړوو.

- مونږ باید په خپلو کښی جوړه او روغه سره ولرو.

- په عدالت یا نیاو باندی خوشحاله اوسی... او کینه په زړه کښی مه ساتی.

بیټ نیکه به تل خپل ولس ته ویل چی:

عدل او نیاو به دده لاره وی او په هغه به عمل کوی.

شیخ بیټ یا بیټ نیکه ډېر مهربان، نېک فطرته او د ښو اخلاقو او محسناتو خاوند او ډېر عادل پاچا و.

بیټ نیکه په ډېر عدل او انصاف په پښتونخوا کې خپلې پاچاهۍ ته دوام ورکړي ترڅو د هېواد د شمال څخه پر پښتونخوا د تورانیانو د حملې په نتیجه کې د خپل هېواد په دفاع کې مړ شو او دده ترمرگ وروسته دده زوی غرغښت د پښتنو پاچا شو او د پښتونخوا په ښکلي پلازمېنه بلخ = بخدي کې پر پلاز کېناست .

غرغښت = غرشاه سپ = گرشاسپ:

مورخ استاد کهزاد وایي “د غرغښت د پلار نوم د اویستا (اتریت = اتریط = بیټ نیکه) دی، ښاغلی کهزاد په دې باور دی چې د اویستا “اتریت” د بلخ د “تریتا” د قبیلې د ساما د خانګې د “سم یا شم” د اولادې څخه دی .

دغه د اویستا اتریت په حقیقت کې د پښتنو د نیکونو له جملې څخه بیټ = بیټی = شیخ بیټی = بیټ نیکه دی .

د پښتنو دوه نور نیکونه د اویستا “سرند = سربن” او “غرغښت” دي .

غرغښت یا گرشاسپ د اویستا په یشتونو کښی د تل پاته سړی په نوم یاد شوی دی.

د عامو وگړو په منځ کې تر اوسه لا داسې کيسې او افسانې شته چې غرغښت داسې قوي پاچا او پهلوان وو چې د عوامو په نظر مرگ يې نه درلود او تر اوسه لا د پښتونخوا په دريو سيمو يعنې د کابل د ده سبز، باميان او ياريگ روان په يوه غار کې بیده دی.

د غرغښت د واکمنۍ لويه کارنامه د پښتونخوا د شمال څخه د تورانيانو د حملو مخنيوی او د پښتونخوا متحد او خپلواک ساتل و .

د غرغښت بله ستره کارنامه دا وه چې دده د سلطنت په دوران کې “زراتوشترا” د زردښت “ د ايښ موسس نړۍ ته راغلی او د “ زردښت “ ايښ يې منځته راوړي .

د زردشت تر ايښ وړاندې پښتنو او ددې منطقي نورو اقوامو پر يو واحد معبد عقیده نه درلوده او د طبيعت پر زياتو عناصرو لکه اوبه ، باد ، اور ، لمر او داسې نورو يې عقیده درلوده او د هغو پرستش او عبادت به يې کاوه .

خو کله چې د زراتوشتر له خوا د زردشت ايښ منځته ته راغی ، دې ايښ پښتانه او ټول بشر د يو واحد خالق عبادت ته چې د

“هورامزدا” په نوم يې ياد او ه را وبلل .

که څه هم د زردشت ايښ يو الهي دين نه وو او نه هم د دې ايښ بنياد گزار “ زراتوشترا “ د خدای (ج) پيغمبر و ، خو بيا يې هم تر پخوانيو خرافات پرستيو ډېره ښه لاره ولس ته معرفي کړه ، چې پر خپل ځای به د زردشت د ايښ ځينو لارښوونو ته يو لنډه کتنه وکړو :

خرنگه چې د يهودي دين کتاب “ تورات “ د کاتوليک دين کتاب “ انجيل “ او د سيکانو د دين کتاب د “ گرنټ “ په نوم يادېږي ، په همدې ډول هغه کتاب چې د زردشت ايښ په کې ليکل شوی وو ، د “ اويستا “ په نوم يادېده .

ستر پښتون پاچا غرغښت هم پر “ اويستا “ يا د زردشت پر ايښ ايمان راوړي او هغه کتاب يې د خپل دين په حيث قبول کړی او له دې سببه د اويستا ايښ ښه پرمختگ وکړي .

غرغښت د زردشت پرايښ عقیده درلوده او د زراتو شترالوی حامی او مرستیال وو ، د همدې ملاتړ له امله د زردشت ایښ ډېر پرمختګ وکړ او د دې ملاتړ له امله د غرغښت نوم خو ځله په اویستا کې ذکر شوی دی .

اویستا غرغښت ته د “ کاو ، سترمشر ، سترلارښود ، پوه ، هونښیار ، رهنما او نور ښه “ القاب ورکړيدي .

ستر محقق او مورخ استاد کهزاد د پښتنو د دروسترو نیکونو په باره کې داسې وايي :

په اویستا کې د “ اتریت “ په نوم ذکر شوی شخص د پښتنو بیت نیکه دي ، یا په بل عبارت بیت نیکه په اویستا کې د ، ، اتریت ، ، په نوم ذکر شوی دی .

د بیت نیکه زوی غرغښت د پښتنو بل نیکه دی .

په اویستا کې د (سرنډ) په نوم ذکر شوی شخص د پښتنو بل نیکه (سربن) دی ، یا په بل عبارت د پښتنو نیکه سربن په اویستا کې د ، ، سرنډ ، ، په نوم ذکر شوی دی .

داویستا غرغښت داویستاد “ د اتریت زوی دی ، اتریت د ساما د تریتا د قبیلې د ساما د کهول څخه دی ، ساما د سم یا شم د کهول څخه دی ، سم تر دریم پښت وروسته د تورک د کهول څخه دی او تورک د شید سب د کهول څخه دی او شید سب د تور د کهول څخه دی او تور د یما د کهول څخه دی په پورته ډول غرغښت د نسل په سلسله یما ته رسېږي .

داویستا په “ ارام یشت “ کې د غرغښت په باره کې ویل شوي دي چې غرغښت د اتریت زوی دی ، اتریت د ساما زوی دی ، ساما د سم یا شم زوی دی .

دا “ یشت “ نور زیاتوي چې اتریت (بیت نیکه) دوه زامن درلودل چې د یوه نوم “ اورواخشه “ او د بل نوم غرغښت وو .

اورواخشه ښه ادیب او قانون پوه و او غرغښت وتلی پهلوان او د جگړې د ډګراتل و ، غرغښت او دده پلار شیخ بیت = بیت نیکه دواړه د هندیانو ، چنایانو او تورانیانو سره جنگېدل او هغوی یې د ځان تابع کړل .

پوهانو او محققينو غرغښت نه يوازې يولوی پاچا بللی دی ، بلکې هغه د رستم ولد زال څخه هم ستر پهلوان بلل شوی دی ، چې په خپل ټول عمر کې يو ځل يې هم ماته خوړلې نه ده او پر ټوله پښتونخوايي چې د خپل نېک او فاضل پلار بيټه نيکه څخه په ميراث ورته پاتې شوي وو په عدل او انصاف حکومت کړی .

د غرغښت د سلطنت پلازمېنه د بلخ = بخدي ښکلی ښار و او پر ټوله پښتونخوايي واک چلا وه .

يو خارجي محقق مستير د غرغښت د واکمنۍ د قلمرو په باره کې داسې وايي :

“ غرغښت د کابل د مشهورو پهلوانانو له جملې څخه و ، دده سترې او هيجان پاروونکې کارنامې په کابل ، ارغنداب ، زابل ، گندهارا ، ننگرهار ، قندهار ، لوگر ، گرديز ، غزني ، سيستان ، زرنج ، زمينداور ، کاکړستان ، پښين ، تخارستان او بلخ = بخدي په سيمو کې يادېدلې .

غرغښت د خپل سلطنت په دوران کې د “ زرنج ” ښار چې اوس د نيمروز ولايت مرکز دی جوړ کړی دی . غرغښت د زرنج د ښار د جوړولو لپاره د دېرش زره جنگي بنديانو او د روم او هند د اينجينرانو څخه کار واخيست .

فردوسي طوسي د غرغښت ژوند د اخيري لحظو او د غرغښت د وصيت په باره کې چې سام او نريمان ته يې کوي د زرنج د ښار ذکر په دې ډول يادوی .

زه پيـــــري و مـــــرگ را بـــــاره نيســـــت
 بـــــه نـــــزد کس ايـــــن هـــــردو را چـــــاره نيســـــت .
 يکـــــي شـــــهرو ســـــاختم چـــــون “ زرنـــــج ”
 بســـــي گـــــنج گـــــرد او ريـــــدم بـــــه رنـــــج .
 بـــــه تو مانـــــدمش چـــــون مـــــن ابـــــاد دار
 بفرز نـــــدم مان هـــــم چـــــن پـــــين يـــــاد گـــــار .
 پـــــس از مـــــن چـــــن ان کـــــن کـــــه پـــــيش خـــــداي
 بـــــنـــــازد روانـــــم بـــــدي گـــــر ســـــر اي .

غرغښت د ناروغۍ په لسمه ورځ، د څه خوړلو هيله بنسکاره کړه او پر خپل ځای کېناست، خو تر لږ خوړلو وروسته يې سا بنده شوه، سام او نريمان دواړه يې راوغوښتل او غرغښت ورته وويل:

د ژوند شپې مې اخر ته رسېدلې دي او د عمر لمر مې له دېواله پناه شوی دی.

غرغښت په وصيت کې سام او نريمان ته د پرځه وويل . . .

غرغښت د ژوندانه په اخيرو شپو کې سترگې پورته د آسمان خواته واړولې او د خداي (ج) په دربار کې يې داسې دعا وکړه .

ای خدایه ! چې بل شریک دی نشته، د ټولو موجوداتو او کایناتو خالق ته یې، ځمکه او آسمان تا پیدا کړيدي، ټول پاچاهان ستا په امر ژوندي دي او ته د ټولو پاچاهانو ستر پاچا یې، ځمکه او آسمان ستا دي او ته ورباندې پاچاهي کوي، ټول پاچاهان ستا بنده گان دي، دا وروستی خبرې وې چې د غرغښت له خولې څخه راوتلې او د دې سره یې ځان حق ته وسپاره .

د پورته تاریخي شواهدو څخه دا ثابت شوه چې ستر پښتون پاچا غرغښت د آسپه کورنۍ یو ستر پاچا وو او پر ټوله پښتونخوا او دهغې پر شاوخوا هېوادونو یې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په عدل او انصاف حکومت کوي .

هغه د واحد خدای پیرو او پریو خدای یې عقیده درلوده .

سربین = سرنند :

سربین څوک وو؟

اسدي طوسي په گشتاسپ نامه کې سربین د زابل د پاچا گورنگ شا پاچا لمسی بللی او په اویستا کې یې نوم “سرنند” دی او یا د سرنند په نوم یاد شوی دی .

استاد کهزاد په دې باور دی چې سربین د پښتنو د درېو نیکونو (بیټي یا بیټه نیکه، غرغښت او سربین) له جملې څخه یو تن دی .

دا درې واړه پاچاهان په پای کې د پیشدادیانو د پښتني شاهي کورنۍ سره تړاو لري .

سربن هم د پښتنو د هغو مشهورو پاچاهانو څخه دی، چې نوم یې په اویستا کې ذکر شوی دی. په غرغښت نامه کې چې اسدي طوسي لیکلې ده سربن یو داسې قوي شهزاده، قوي پهلوان او جنگیالی معرفي شوی دی چې غشي یې تر فولادو هم تېرېدل. د سربن د دولت بیرغ سپین رنگ درلود او په منځ کې یې لمر او سپوږمۍ ځای پر ځای شوي وو.

6: د تاریخ په اوږدو کې د پښتو ژبې څرک.

ددی د پاره چې د پښتون ملت د ژبې په باره کې مونږ معلومات ترلاسه کړو، نو دا ضروری خبره ده چې د پښتون ملت د نژاد، داستوگنی ځای او ژبې ته په څو جملو کې یو ډیره لنډه اشاره وکړو. دنړی د عالمانو او محققینو د څیړنو او تاریخي شواهدو څخه دا ثابتېږي چې پښتانه د سپین پوستو اریایانو د نسل څخه دی. دا عالمان پدی باور دی چې اریایي قبایل د ډیر پخوا زمانو څخه د امو او اباسند ترمنځ د پښتونخوا په هیواد کې اوسیدل. کله چې ددوی نفوس او مواشی زیات شول نو ددوی د جملی څخه ځینو قبایلو د خپل ځان او خپل حیواناتو د غذا د پیدا کولو په خاطر د پښتونخوا د مځکې څخه مهاجرت وکړی. کله چې د پښتونخوا یا باخترد مځکې څخه نور اریایي قبایل هند ایران او اروپا ته وکوچیدل نو د پښتونخوا مځکه تنه د ، ، پکھت ، ، یعنی پښتنو قبیلې ته پاته شول. دا ښکاره خبره ده کله چې ټول اریایي قبایل یو ځای په پښتونخوا کې اوسیدل نو ټولو به په یوه ژبه خبری کولی، خو کله چې ددی قبایلو څخه یو شمیر یی د هند ، اوسنی ایران او اروپا پر لور وکوچیدل، دوی د ځان سره د پښتونخوا څخه اریایي زړه ژبه او اریایي خواص او عادات هم نقل کړل. د زمانې په تیریدو سره او د لوکل وگړو سره دراشه درشه په نتیجه کې ددی مهاجر اریایانو په ژبه، خوی ، خواص، عاداتو او داسی نور شیانو کې بنیادی فرق راغلی.

خودزرواريايانو مشترکه اريايي ژبه ، سوچه اريايي خواص او عادات تنها په پښتونخوا کښی پاته پښتنو ته په ميراث ورسيدل .

د ژبپوهنی د علم په اساس هيخ ژبه د ابد د پاره په يو شکل نه پاته کيږی ، هره ژبه د زماني په تيريدو سره د وخت د ضرورت سره مطابق تغير کوی ، نو دا هم يو طبعی خبره ده چی پښتو ژبی به هم د زماني د ضرورياتو مطابق تغير کړیوی او سوچه مشترکه زړه اريايي ژبه به نوی پاته شوی .
مونږ دلته په ډير لنډ ډول د تاريخ په پاڼو کښی د پښتو ژبی څرک لټوو .

۱: د کيانی کورنی سلطنت او پښتو ژبه .

د کيانی شاهي کورنی د اقتدار په وخت کې پښتو ژبه د هغه وخت د لهجې سره سمه مروج او ژوندی ژبه وه ، چې ژوندی مثال یې د هغه وخت د وزیرانو په نومونو کې د پښتو ژبی د لغاتو شتوالی دی .
استاد حبیبی وايي چې د بلخ د کيانی پښتني شاهي کورنی موسس کاوه کواته ترمرگ وروسته د هغه زوی (کاوه اوسن یا کاوه یوسا)
په ایراني ژبه ، ، کیکاوس ، ، پاچا شو .

کاوه اوسن یو پوه وزیر درلود چې نوم یې “اوشنر” وو ، او دا وزیر په اویستا کې د “پوره جیره” په صفت یاد شوی دی .

د اویستا “پوره جیره” د نن ورځې په مروج پښتو کې د “پوره حیر = دقیق” په شکل او بڼی دی .

د کيانی پاچاهانو په وخت کې د پوره جیره ، کاوه اونورې دې ته ورته پښتو کلمو شتون د دې خبرې پوره ثبوت دی چې پښتو ژبه د هغه وخت په لهجه د کيانی پاچاهانو په وخت کې یو مروج ژبه وه .

بل ثبوت دادی چې د کيانی پاچاهانو د نامه په پیل کې د “کاوه = کي = کوي = کاوي” لفظ استعمالېده چې د پوه ، مشر ، لارښود او ستر معنا لري .

داد “کاوه” لغات تردې نږدې وختونو پورې هم په پښتو ژبه کې استعمالېده چې ژوندی مثال یې هغه شعر دی چې په (400هه) کې په ملتان کښی د پښتنو د لودی شاهي کورنی یوغری شیخ رضي خپل وراره نصر ته لېږلی وو چې وايي:

نصره ننه مویي د کها له
لودی ننه یې په کاوه .

استاد حبیبی وايي چې د “کاوه او پوره جیره” او داسې نورې پښتو کلمې او لغاتونه د هغو وختونو سره تعلق لري چې پښتنو ستر تمدن درلوده او پارسي ژبه لا پيدا شوې نه وه .

۲: پښتو ژبه د داريوش په زمانه کښی .

د تاريخی شواهدو په اساس پښتو ژبه د لرغونو اريايي ژبو د کورنی څخه يو ژبه ده.

د علمي او تاريخی شواهدو په اساس دا منل شوی ده چې پښتو ژبه که دهندی اريايانو د ژبی ، سنسکرت ، او ، ، زند ، ، ژبی مورنده نو خورخوبی ضرور ده .

پښتو ژبه د ، ويدا ، ، او ، او ایستا ، ، د ژبو په شان پخوانی ژبه ده .

خو څرنگه چې پښتونخوا د خپل جيو پوليټيکي او جيو ستراتيژيکي پلوه د تاريخ په اوږدو کښی دنړی د فاتحانو د تگ راتگ لاره وه او نن هم ده ، نو ددی سببه په پښتونخوا کښی د خارجي يرغلگرو دخوا هر ډول تاريخی شواهدو ، تاريخی اثارو ، سياسی ، فرهنگي ، اقتصادي ، ټولنيزو اساساتو او داسی نورا ثارو ته نه جبران کيدونکی تاوانونه رسيدلی دی .

په ډير افسوس سره بايد ووايو چې د زمانی د زور او رود ظلم د سببه د ، ویدی ، ، او ، او ایستا ، ، تر زمانو د وړاندی وخت د لرغونی پښتو ژبی ، او د او ایستا او ویدی د زمانی او تردی ورسته زمانو د پښتو دلجهی او ليک په باره کښی معلومات تقريباً ټول د منځه تللی دی .

که چیرې تر اوسه د زردشت د خوالیکل شوی او ایستا موجود وای او هغه دریم داریوش تښتولی نوای، او بیا دا کتاب یونانیانو سوځولی نوای، او د اور د لمبو څخه پاته او ایستا بیا ایرانیانو بدل کړی نوای او د زردشت په او ایستایې ژبه تر اوسه موجود وای نو مونږ به نن د لرغونې پښتو ژبې د لهجې، لیک او لرغونتوب په باره کښې پوره معلومات درلودای، او په قوی احتمال به پښتو ژبه د نړۍ د لرغونو ژبو د جملې څخه یو لرغونې ژبه وای او د ډیرو اریایې ژبو موربه بلل کیدای.

مونږ دمخه ذکر کړل چې د میلاد نه خو سوه کاله وړاند دیو نان تاریخ لیکونکو هیروډوټس او بطليموس د هخامنشی دورې په وخت کښې د پښتنو ذکر کړیدی، د نیکه مرغه د هخامنشانو د دورې د لمړې، دارا = داریوش، د، د، بهستون، په کتبه کښې د پښتو ژبې درې مصرعی پیدا شویدی چې د پښتنو د، کواته، شاهي کورنۍ په دوران کښې د پښتنو ژبې د موجودیت په شان د پښتو ژبې پر لرغونتوب شاهدي ورکوي، د لرغونې پښتو ژبې دا درې مصرعی مونږ گرانو لوستونکو ته په لاندې ډول وړاندې کوو.

علامه استاد عبدالحی حبیبي وایي:

د ا د، بهستون، د برلیک پر (۲۴۰) کرښو مشتمل دی او په هره کرښه کښې یې (۴۵) توري دی، او هر توري یې د درونه تر پنځو پوري میخی علامات لري.

د حبیبي صاحب د تحقیق مطابق د، بهستون، د برلیک د لرغونې پښتو دا درې لرغونې مصرعی پدې ډول دی:

هم آکه ری انی = نی اریکه هم (ومه) = نه اریکه وم (ومه).

هم آنه جه درونی = نی درو جنه هم (ومه) = نه درو جن وم (ومه).

هم آنه که زورره نی = نی ځور که هم = نه ځور کړونی وم (ومه).

(د لرغونې پښتو لغاتونه د چپي خوا وراستی خواته لوستل کیږي)

د لرغونې پښتو په پورته مصرعو کښې چې کوم لفظونه ذکر شوي دي لکه (اریکه، درو جن او ځور کړونی) په اوسني پښتو کښې هم په لږ تغیر د لهجې استعمالیږي.

مثلاً:

شماره	لرغونی پښتو	ننۍ پښتو
۱	نه اړیکه وم	اړی یعنی چل فریب او تگی نه کوم
۲	نه دروجن وم	دروغ نه وایم ، دروغجن نه یم
۳	نه خورکړونی وم	ظلم نه کوم یعنی ظالم نه یم

خرنگه چی داریوش هم د هغه مهاجرو اریایی قبیلو د پارسا گاد د قبیلې د هخامنش د خانگی یوی غړی وو کومی چی سونو کلونه وړاند د پښتونخوا څخه د پارس پر لور هجرت کړیو نو ددی سببه یی لاتر هغه دمه زړه اریایی ژبه یعنی لرغونی پښتو هم دنورو ژبو سره یوځای په هیواد کښی د لیک او لوست ژبه وه.

د پورته تاریخی ثبوت څخه داسی ښکاری چی د لرغونو اریایانو د ژبو د جملی څخه لرغونی پښتو ژبه د هغه وخت مروجه ژبه وه د کومی نمونه چی د داریوش د بهستون په ډبر لیک کښی ذکر شوی ده، یا په بل عبارت لرغونی پښتو ژبه د لرغونو اریایانو د ژبو د جملی څخه یوه مهمه ژبه وه.

کوم وخت چی لرغونی اریایان تر هجرت وړاندی په پښتونخوا کښی یو ځای سره اوسیدل یو شمیری په لرغونی پښتو خبری کولی او تر هجرت ورسته یی هم دا لرغونی پښتو د ځان سره خپل نوی محکی ته نقل کړل چی ژوندی مثال یی مونږ تر اریایی هجرتونو څوسوه کاله ورسته د داریوش د ، بهستون ، په ډبر لیک کښی د لرغونی پښتو د دری مصرعو موجودیت دی.

خرنگه چی د پښتنو قبیله د لرغونو اریایانو یوه ډیره مهمه او قوی قبیله وه، هیچا او هیڅ ډول شرایطو د خپل پلارنی ټاټوبی یعنی پښتونخوا څخه په هجرت مجبوره نه کړايشول نو دا طبیعی خبره ده چی ددی قوی اریایی قبلی ژبه هم د اریایی ژبو د کورنی یوه قوی ژبه بلل کیدل.

د اوسنی ایران خاوری ته د مهاجر شوو اریایانو ژبه د زمانی په تیریدو سره د لرغونی اریایی ژبی یا لرغونی پښتو څخه بدله شول، زړه فارسی ، پهلوی اوبیا اوسنی فارسی ځنی جوړه شول.

دهند خاوری ته د مهاجر شوو اریایانو ژبه هم د لرغونی اریایی یا لرغونی پښتو څخه په سنسکرت ژبه بدله شول او ددوی د سرودونو کتاب، ریگوید، هم پدی، سنسکرت، ژبه ولیکل شو.

په پښتونخوا کښی د پاته پښتنو دهغه وخت مذهبی او فرهنگی مشر، زرا توشترا، بیاد پښتون ملت د تیرو تقریباً دری زرو کالو تاریخ د پښتنو د لمړی پا چا گیو مرتن څخه بیا تر غرغښت پوری د پښتنی، ریشانو، یعنی سپن پیرو عالمانو، خدای نامو، شاهنامو، د سرودونو د حافظانو څخه راجمع کړی او د، اویستا، په نوم په یو کتاب کښی یی په خپل لرغونی پښتو یعنی داویستا په ژبه ولیکی.

د پورته تاریخی حقایقو څخه دا معلومیږی چی پښتانه د لرغونو اریایانو د زمانی راهیسی په پښتونخوا کښی میشته دی، او د پښتنو ژبه د لرغونو اریایانو د ژبو د کورنی څخه لرغونی پښتو ژبه ده.

اوسنی پښتو د لرغونی پښتو څخه منخته راغلی ده او د زمانی د ضرورتونو او حالاتو مطابق تغییرات پکښی راخی.

7: پښتانه او مدنیت:

مور د لته د ستر پښتون ملت هغه کارنامو ته په ډېر لنډ ډول اشاره کوو چی پښتنو په پښتونخوا کې رامنځ ته کړی دی او بیا ټول بشریت ځنی کاپی او د ځان لپاره یې گټه ځنی اخیستی ده .

1: د پښتونخوا تاریخی پلازمېنه بلخ = بخدی او دهغه شاوخوا یعنی ټوله پښتونخوا د نړی د درېو لرغونو مدنیتونو (بابیلون، ویدا او اویستا) له جملې څخه د دوو مدنیتونو یعنی " ویدا " او " اویستا " زانگو بلل شوی ده .

په بل وينا، دنړۍ د درېولر غونډو مدنيتونو له جملې څخه د "ويدا" زياته برخه او ټول "اويستا" پښتنو په پښتونخوا کې منځته راوستلې ده .

2: اويستا د بشريت د لمړي پاچا گيومتري او د پښتنو د تاريخ د وتلو پاچاهانو لکه هوشنگ، تهمورث، يما، ساگ، تريتونا، کاوه کواتا، کاوه اوسن، کاوه هوسروا، غرغښت، سربن او داسې نور نومونه اخيستي او هغوی يې د غښتلو او عادلو پاچاهانو په صفت ستايلي دي .

پښتنو پاچاهانو په پښتونخوا کې په داسې حالت کې سلطنتي نظامونو او تمدن رامنځ ته کړي چې زموږ گاونډيان لاد و حشيانو په څېر سره لغړ گرځېدل چې اويستا ورته د "ديوانو" يا "ديبانو" نوم ورکړی وو .

په دې اساس موږ ويلای شو چې پښتانه د ټول بشريت نه لومړي د دولت او شاهي نظامونو رامنځ ته کوونکي دي ، چې وروسته بيا ټول بشريت د پښتنو له خوا پيدا شوي نظامونه ځانته کاپي کړل .

3: دنړۍ لومړني ښار ښکلي بخدي = ښکلي بلخ هم په پښتونخوا کې د پښتنو له خوا اباد او ددوی د پاچاهۍ پلازمېنه وه .

دنړۍ ټولو محققينو او مورخينو د پښتنو ښکلي پلازمېنې يعنې بلخ = بخدي ته د ښارونو د مور لقب ورکړی دی .

د پورته حقايقو څخه ښکاري چې د ښاري تمدن اول اساس هم پښتنو په پښتونخوا کې ايښی دی .

4: د بشريت په تاريخ کې دکرنې د رواجولو ، د حيواناتو د اهلي کولو او د حيواناتو څخه په زراعت او حمل او نقل کې استفاده هم په لومړي ځل پښتنو ايجاد کړې ده .

5: د اوسپنې ويلې کول او له هغې څخه وسلې جوړول ، هغو وسلو ته نوم ورکول هم پښتنو پاچاهانو هوشينگ او تهمورث ايجاد کړل .

6: د زېوراتو او جواهراتو جوړول او استعمال هم په لومړي ځل د ستر پښتون پاچا يما په وخت کې ايجاد شول .

7: د بشريت په تاريخ کې پښتنو د لومړي ځل لپاره د يما پاچا په وخت کې دارو درمل جوړ کړل او د ناروغانو علاج يې پرې وکړ .

ددې خبرې معنا داده چې د بشریت د بښگنې لپاره د طب ، طبابت او دوا درمل ایجاد هم پښتنو منځته راوړی دی .

که د پښتون ملت تاریخ په دقیق ډول وڅېړل شي شاید دا معلومه شي چې پښتون ملت د بشریت د ترقی ، تکامل ، تمدن او سوکالی لپاره د نړۍ د نورو ملتونو په شان ستر کارونه کړيدي او د بشري ټولني د یو غړي ملت په حیث یې خپل مسؤلیت ادا کړی دی .

هېڅوک باید ددې حقیقت څخه سترگې پټې نه کړي چې د بشریت د درېو مدنیتونو (بایبلون ، ویدا او اویستا) له جملې څخه نیمه برخه یانې نیم ویدی مدنییت او درست اویستایي مدنییت په پښتونخوا کې د پښتنو له خوا منځته راغلی دی .

که څوک د بشریت په تمدن او تاریخ کې د پښتنو برخه له منځه یوسي ، نو د ټول بشریت تاریخ نیمگړی کېږي ، پس موږ دا په ډاگه ویلای شو چې پښتون ملت یو متمدن ملت دی ، د ټول بشریت نیم تمدن پښتنو منځته راوړی دی ، د پښتنو د تمدن او تاریخ څخه بغیر د ټول بشریت تاریخ او تمدن نیمگړی دی ، چې دې موضوع ته په لاندې کرښو کې یوه ډېره لنډه اشاره کوو .

8: پښتانه او “ ویدا “ یا “ ویدی “ مدنییت:

ویدی مدنییت د بلخ په شاوخوا کې د لرغونو اریایانو له خوا چې پښتانه هم د هغوی یوه برخه وه منځته راغلي .

ډیرو مئورخانو او څیړونکو په ریگویدا او اویستا کښی ذکر شوی ، ، پکھت = پښت = پښتون ، ، قبیله په ټولو اریایي قبیلو کښی غښتلی او د زیات ځواک لرونکی قبیله بللی ده.

فردوسی او اسد طوسی دخپل شاهنامو په لیکلو کښی د تراسلام د وړاندی زمانو یعنی داریایي زمانو د خدای نامو څخه گټه اخستی ده.

په بلخ کښی د پښتنو پاچانو او پهلوانانو قوت او په خپل ولسونو کښی ددوی محبوبیت او شهرت ددی سبب وو چې ددوی په نوم ، ، ختای نامک = خدای نامی ، ، ولیکل شی.

علامه عبدالحيي حبيبي دهغي زمانى د ځينو خداى نامو نومونه پدى ډول يادوى ، فرامرنامه ، برزنامه ، شهر يار نامه ، گشنسپ نامه ، جهانگير نامه ، سام نامه او داسى نور...

په هغه زمانه كې انسانانو ليك لوست نه شو كولای ، نو اريايانو د خپل ژوند سياسي ، اقتصادي ، ټولنيزي ، تاريخي او جغرافيايي پېښې په سرودونو كې ويلې ، دا سرودونه بيا حافظانو په يادول او د يو نسل څخه بل نسل ته د حافظانو په واسطه نقلېدل ، د وخت په تېرېدو لا نور غني كېدل خوله منځه نه تلل .

هغه چا چې به دا سرودونه په يادول او يا به يې خاص لوى واقعات په يادول او د يو نسل څخه به يې بل نسل ته نقلول ، دې خلكو ته به يې (ريشان) يعنې هو بنيار سپين ږيري ويل .

دا سرودونه به د پښتنو د لنډيو په شان خلكو په ياد زده كول او د يو نسل څخه به بل نسل ته پاتې كېدل .

څرنگه چې پښتانه هم د اريايي قبيلو يو قوي قبيله وه او د هغوى سره يوځاى او سپدل ، نو طبيعي ده چې دوى د جملې څخه به هم ځينو پښتنو ويدي سرودونه په ياد كړي وي او دوى به هم د ويدي سرودونو "ريشان" درلودل .

كله چې يو شمېر اريايانو د بلخ له خوا څخه د هند پر خوا سفر وكړ ، نو له ځان سره يې ويدي سرودونه هم د هند خاورې ته نقل كړل او دوى په نوي ټاټوبې كې يې لانوره هم وده وركړه .

كله چې ليك او لوست ايجاد شو ، نو په هند كې او سپدونكو لرغونو اريايانو خپل په ياد شوي سرودونه په څلور كتابونو كې وليكل او دا څلور كتابه نن د نړۍ د تاريخ ډېره زړه سر چپنه بلل كېږي او تاريخ پوهان يې د ويدي مدنيت په نامه يادوى .

د ويدي مدنيت څلور ويده عبارت دي له :

1: ريگويد .

2: سام وید .

3: اتهروا وید .

4: یجور وید .

په دې ویدونو کې “ریگوید” د ډېرزور او پخوانی وید دی ، په دې وید کې د پښتنو د قبیلو ، پاچاهانو ، د پښتونخوا د سیندونو او غرونو نومونه یاد شوي دي .

د دې خبرې معنا داده چې دا سرودونه په پښتونخوا کې ویل شوي دي .

په (1400 ق . م) کې د پنجاب د سیند پر غاړه د لسو اریایي قبیلو جنگ ، د هغه وخت د پښتنو د پاچا “توروینه” او د پښتنو قومونو او سیمو نومونه په ریگوید کې ذکر شوي دي .

د ویدي مدنیت په وخت کې ولس د پرستش یوه واحد منبع نه درلوده او د طبیعت پر بیلو بیلو عناصرو (باد ، لمر ، ستوري ، سپوږمۍ ، اور او داسې نورو) یې عقیده درلوده او د هغوی پرستش یې کاوه .

د پورته لنډو معلوماتو پر اساس مور ویاړی شو چې د ویدي مدنیت په ایجاد کې د نورو اریایي قبیلو سره یو ځای پښتون ملت هم خپله لویه برخه درلوده .

9: پښتانه او “اویستا” :

اویستا د لرغونو پښتنو هغه مقدس کتاب دی چې د “زرا توشترا” د خوا د زردشت ایین احکام په کې لیکل شوي وو .

د اویستا تر لیکلو وړاندې پښتنو او د سیمې نورو ولسونو د ویدي مدنیت په څېر د طبیعت پر بیلو بیلو عناصرو لکه لمر ، سپوږمۍ ، باد ، اور ، پیریانو ، دیوانو ، حیواناتو او داسې نورو شیانو عقیده درلوده او د دې شیانو پرستش یې کاوه او هغوی یې خپل معبودونه بلل .

د تاريخي شواهدو پر اساس "زراتوشترا" تر ميلاد تقريبا اووه سوه (700) كاله وړاندې د غرغښت د سلطنت پر مهال د بلخ پښتني شاهي كورنۍ ته نږدې په يو ارستو كراته كورنۍ كې پيدا شو .

د پلار نوم يې "پوروشاسپه" يعنې د زاړه آس خاوند او د مور نوم يې "دوغدو" وه .

په شل كلنۍ كې يې د فكر كولو په سبب ځان د خلكو ليرې او منزوي كړ .

په دېرش كلنۍ كې يې د زردشت ايښ تبليغ شروع كړ .

د اووه اويا (77) كالو په عمر د بلخ په اتشكده كې د توراني يرغلگر "براتركرش" له خوا ووژل شو .

د اویستایې تمدن پلار متفکر پښتون زردشت

کله چې غرغښت د خپل سلطنت پر وخت د زردشت ایین ومانه او د زراتوشترا سره ملگری شو ، نو “ زراتوشترا “ د غرغښت پاچا په ملاتړ او حمایت د زردشت ایین کتاب “ اویستا “ په اویستایې ژبه ولیکه .

اویستا د پری برخې درلودې چې پر تاریخي ، اقتصادي ، عقیدوی او داسې نورو برخو مشتملې وې ، مورېې دلته یوازې تاریخي او عقیدوی برخو ته لنډه اشاره کوو :

1: د اویستا تاریخي برخه :

دمخه ذکر وشو چې تر لیک او لوست وړاندې اریایي قبیلو خپل ټول سیاسي ، اقتصادي ، ټولنېر ، تاریخي او جغرافیایي واقعات د سرودونو په شکل حفظول او دا معلومات د سرودونو په شکل د یو نسل څخه بل نسل ته د نورو واقعاتو په اضافه توب په میراثي ډول نقلېدل .

کله چې زراتوشترا پیدا شو ، نو وېې غوښتل چې د پښتون ملت په سیاسي ، اقتصادي ، ټولنيز ، عقیدوی ، تاریخي او جغرافیایي ساحو کې پرمختگ ، ترقي او اصلاحات راوړي .

د زراتوشترا ددې کارونو په جمله کې یو هم د سرودونو د حالت څخه د پښتنو د تاریخ په منظم ډول لیکل وو .

زراتوشترا د پښتنو تېر شوي تاریخي واقعات د پښتون ولس د

“ریشانو = پوهو سپین ږيرو“ څخه راجمع کړل او د پښتون ملت تقریبا د درېوزرو کالو وړاندې تاریخ یې د گيو مرتن څخه بیا تر غرغښت پورې په اویستا کې ولیکه .

څرنگه چې د گيو مرتن څخه تر غرغښت پورې په زرونو کاله تېر شوي وو ، خو زراتوشترا د پښتني “ریشانو“ یعنی پښتنو هونبیارو سپین ږيرو او د سرودونو د حافظانو څخه دا ټول معلومات راجمع کړل او د لومړي ځل لپاره یې د پښتنو تاریخ په اویستا کې د اویستا په ژبه ولیکه .

اویستا ته د پښتنو لومړی لیکلی تاریخ هم ویلای شو .

د پښتنو د لرغوني تاريخ په باره كې ويدا او اويستا تر ټولو ستري ، معتبره او د اعتبار وړ زړه سر چيني او ماخذ ونه بلل كېږي ، د اويستا له معلوماتو پرته د پښتنو تاريخ نيمگړی دی .

2: د اويستا عقيدوی برخه:

د پښتنو د ستر پاچا غرغښت د سلطنت دوره د پښتون ملت د تاريخ لپاره يو ډېره ځلانده او د برياوو ډكه دوره بلل كېږي .

د غرغښت د سلطنت يوه ډېره مهمه لاسته راوړنه دده د سلطنت په دوران كې د “زراتوشترا” نړۍ ته راتلل دي چې د “زرد نبت” ايښ كتاب “اويستا” يې منځته راوړ .

د زردشت تر ايښ وړاندې پښتنو پر يو واحد معبد عقیده نه درلوده او د نورو لرغونو اريايانو په شان يې د طبيعت پر زياتو عناصرو لکه اوبه ، باد ، اور ، لمر ، پيريانو ، ديوانو او داسې نورو شيانو عقیده درلوده او د هغو پرستش او عبادت به يې کاوه .

خو کله چې پښتون “زراتوشترا” د زردشت ايښ منځته راوړ ، نو د زياتو معابدو پر ضد يې مبارزه شروع كړه او ولس يې د “واحد خدای” عبادت ته راوبلی .

که څه هم د زردشت ايښ الهي دين نه وو او زردشت هم د خدای (ج) پيغمبر نه و ، بيا هم د زردشت ايښ د اريايانو د عقايدو پر خلاف پښتانه او ټول بشر د يو واحد خالق پرستش ته چې د “اهورا مزدا” په نوم يادېده ، راوبلل .

موږ دلته د زردشت ايښ ځينې نصيحتونه چې ولس ته يې كړي دي د لوستونكو حضور ته وړاندې كوو .

زردشت د يو خدای “اهورا مزدا = يو بدار” په يووالي او بې ساري عظمت قايل وو او د پخوانيو خدايانو څخه چې اريايانو ورته عقیده درلوده مخ وړاوه .

زردشت ويل چې د يو خدای وروسته د نړۍ د پيل څخه دوه روحه شته چې يو پر بنه لار او بل پر بنه لار ځي او ټول ژوند يو باطني جگړه ده چې د شر د قوتونو پر ضد ادامه لري او په دې جگړه كې رڼا د تياره پر ضد او عقل د اهريمن پر ضد يو له بل سره په مقابله كې دي .

د زردشت ايښ په دې باوروو چې د اخيرت يا محشر ورځ شته .

د زردشت ايښ په دې باوروو چې د اخرت په ورځ د ښو او بدو اعمالو محاسبه شته .

د زردشت ايښ په دې باوروو چې رښتيا پر درواغو بريالي کېږي .

د زردشت ايښ په دې باوروو چې جنت او دوزخ وجود لري .

د زردشت ايښ په دې باوروو چې په اخيرت کې د “صراط پل” وجود لري .

د زردشت ايښ په دې باوروو چې “ملايکې” شتون لري .

د زردشت ايښ خپل پيروانو ته دا سپارښتنه کوله او دا يې دايمي شعار وو چې:

په خپل ژوند کې همېشه ښه مشوره منئ (هومت = ښه منل) .

په خپل ژوند کې همېشه ښې خبرې کوئ (هوخته = ښه ويل) .

په خپل ژوند کې همېشه ښه اعمال ترسره کوئ (هوورشته = ښه کول) .

د زردشت پيروانو ښه منل ، ښه ويل او ښه کول د خپل ژوند بنسټ گرځاوه او خپله انگېرنه خپله ژبه او خپل عمل يې د معنوي او مادي ککړتيا څخه خوندي ساته .

د بدني او روحي پاکوالي ، د رښتيا ، سموالي ، مېړانې ، سخاوت او ټولو ښو اخلاقو مننه يې کوله .

د زردشت په ايښ کې درواغ او تور منع وو .

د زردشت ايښ د سوما د بوټي څخه جوړ شوي نشه اور شراب چې په پخوانيو اريايانو کې رواج وو بند کړل او د حيواناتو د بې ځايه او زياتو قربانيو مخه يې ونيوله ، په دې باره کې د زردشت ايښ داسې وايي:

د سوما کثيف نشه کوونکي شراب څنگه د نېکۍ سره مرسته کولای شي ، د بزگر سړي غويي تردې چې قرباني شي ښه او گټوره داده چې د خپل خاوند په لاس کې وي .

د زردشت ايښ ځوانان او پېغلې يا ناويانو او زومانو ته د پاکۍ او سپېڅلتيا ژوند ته د رابللو په باره کې په (53) يسنا کې داسې وايي:

“ای مېړه کونکو نجونو او ای زومانو دادی درنښیم او خبروم مو ، نصیحت مې په زړه ومني :

د سپېڅلتوب او پاکۍ په ژوندانه پسې د غیرت ملا وتړئ او ورپسې زیار وباسئ ، تاسې هر یو په ښه کار کې یو تر بل دمخه شئ او په همدې ډول خپل ژوند خوښ تېر کړئ .“

څرنگه چې د غرغښت د سلطنت په زمانه کې کاغذ نه و ، نو غرغښت امر وکړ چې “ اویستا “ د غوایانو پر پوستونو ولیکل شي .

زردشت او دده پیروانو د اویستا کتاب د غوایانو پر دوولس سوه (1200) پوستونو ولیکه او د پاچا په امر د بلخ په “ ورهران “ (واره) کې د دې کتاب په حیث د عام او خاص لپاره کېښودل شو .

اویستا په (21) کتابو کې لیکل شوی وو . ټول (815) فصله او (3457000) لغاتونه وو .

کله چې ایراني یرغلگر درېیم داریوش پر پښتونخوا یرغل وکړ او د پښتونخوا پلازمېنه بلخ یې اشغال کړ ، د پښتنو سر او مال یې لوټ کړ ، نو د دې لوټ او تالان په نتیجه کې یې د پښتنو د هغه وخت مقدس کتاب “ اویستا “ چې د ارویش عقیده هم نه پرې درلوده هم د ځان سره د لوټ په مال کې یووړ او په خپل قصر “ پریس پولیس “ یا “ تخت جمشید “ کې یې کېښود .

د ظالم او جاهل داریوش دی یرغل د پښتنو او پښتونخوا د زرونو کلونو تمدن له خاورو سره برابر کړ ، پښتانه یې د غم پر تېغر کېښول .

خو کله چې د (330 ق . م) په شاوخوا کې یوناني سکندر پر ایران حمله وکړه ، د یونا نیانو او ایرانیانو تر منځ د ، ، اسوس ، ، پر مقام جنگ وشو ، دریم داریوش شرمناکه ماته وخورل ، هر څه یې پر میدان پرېښودل او د پښتونخوا لوری ته راو تښتیدی .

مقدونی سکندر د ایران د پرس پولیس قصر ته راغلی او پر داریوش باندی د خپل بری په مناسبت یې د ساز ، رقص او شراب خوړلو محفل جوړ کړی .

ددی محفل په جریان کې کښی کښی د ، ، تائیس ، ، په نوم یوی رقاصی د سکندر رخه و غوښتل چې ماته اجازه راکړه چې په خپل لاس د ظالم او لوټمار درېیم داریوش شاهي قصر “ پریس پولیس “ ته اور واچوم ځکه چې دا دهغه ظالم پاچا قسردی کوم چې د یونان د ، ، اکرو پولیس ، ، ښار ته اور اچولی وو .

سنگدر هم د هغی رقاصی خواست قبول کړی او د نشی په حال کښی یی هغه رقاصه په غیر کښی پورته کړه او د ایران د پریس پولیس قصرته یی اور واچوی، په دې اور کې د پښتنو څخه لوټ شوي د پښتنو مقدس کتاب “ اویستا ” هم وسوځول شو .

وروسته بیا د ایران د لومړي “ ارد شیر ” په وخت کې چې ایرانیانو پر اویستا عقیده پیدا کړې وه ، د پاچا په امر د پوهو خلکو د څولو او روایاتو څخه یی اویستا بیا راجمع کړې چې د اصلي اویستا څلورمه برخه جوړوي .

خو کله چې د لومړي ارد شیر تر مرگ وروسته دده زوی لومړی شاهپور پر تخت کښاست ، نو د یونان د مروجو علومو د کتابونو څخه یی یوزیات شمېر مسایل د اویستا په نوم په پاتې شوي اویستا کې ځای کړل ، چې د اویستا اصلي څېره یی وربدله کړه او د ایران او ایرانیانو په گټه ایراني تقلبې اویستا یی ځنې جوړ کړ .

اصلي اویستا څلور برخې درلودې چې عبارت وي له:

- 1: یسنا (پرسته او جشن) چې دیني سرودونه دي او (72) فصلونه ئی لرل .
  - 2: ویسپرید (سروران) د دعا او اورادو ټولگه چې د (23-27) فصلونه ئی لرل .
  - 3: ونیداد (د شیطانانو دفع کوونکي) چې د اوداسه ، استغفار ، توبې او نورې دیني ښوونې لرل او (22) فوگرده یا بابو وو .
  - 4: یشت (لمونځ او ستاینه) د خدای او ملایکو ستاینه وه او (21) فصلونه لرل .
- کله چې د پښتنو ستر پاچا غرغښت “ اویستا ” یاد زردشت ایین قبول کړ ، نو له دې سببه په پښتونخوا کې د زردشت ایین په ډېر سرعت سره په پښتنو کې خپور شو .
- د پښتنو پاچا غرغښت پر زردشت ایین عقیده درلوده او د زراتوشترا لوی حامی او مرستیال و .
- د هغه ملاتړ له امله چې غرغښت د زردشت ایین او زراتوشترا سره درلود د زردشت دین ډېر پرمختگ وکړ او د دې ملاتړ له امله د غرغښت نوم څو ځله په اویستا کې ذکر شوی دی .

اويستا غرغښت ته د “ کاوه ، سترمشر ، سترلارښود ، پوه ، هونبیار ، رهنما او نورښه ” القاب ورکړيدي .

خو کله چې د زردشت ايښ د ايران خاورې او خلکو ته ورسېد ، نو د ايران سياسي او مذهبي مشرتابه د خپل شخصي خواهش او گټو مطابق په زردشت ايښ کې تغيرات راوستل ، لومړی يې د زردشت ايښ د خپل شخصي خواهشاتو او گټو مطابق عيار کړ او بيا يې ټولني ته د هېواد د رسمي دين په حيث وړاندې کړ .

10: په اويستا کې د ايرانيانو تقلب کاري:

د ايران دوخت سياسي او مذهبي مشرتابه د تاريخ په اوږدو کې د ځان په گټه هر ډول تقلب ، جعل او تډویر ته ادامه ورکړې ده او هغه يې روا بللی دی ، چې مورې يې دلته څو مثال راوړو .

د اعتبار وړ محققين او مورخان په دې باور او عقیده دي چې اوسنی اويستا د ايران د ساساني پاچا لومړي اردشير په امر وليکل شو .

د ايران د پاچا په امر د اويستا زړو پوهانو او حافظانو څخه د اويستا هغه څه راټول شول چې لاتراوسه ددوی په یاد وو .

د عالمانو په نظر د انوی “ اويستا ” چې د زردشتي دين د سپين رېرو روحاني او مذهبي علما او پوهانو څخه راټول شو ، د غرغښت او زراتوشترا د هغه اصلي اويستا چې د بلخ د “ ورهران ” په واره کې ايښودل شوی و ، يو پرڅلورو برخه جوړوي .

دا خبره د ذکر وړ ده چې داريوش پراويستا عقیده نه درلوده ، خو اويستا يې د پښتنو او پښتونخوا څخه د دې لپاره لوت کړ ، ترڅو د پښتنو له خوا د انوی ايجاد شوی ايښ چې عقیدوی ، اقتصادي او د ښاري مدنيت د معرفي ، اصلاح او ترقي برخې يې درلودې له منځه ولاړشي او په منطقه کې نفوذ ونکړي .

خود داریوش د ظلم، وحشت او جهالت باوجود څه وخت وروسته د اویستا عقیدوی نفوذ په منطقه حتا په خپله په ایران کې هم خپور شو او ایرانیانو د زردشت ایین دخپل دین په حیث قبول کړ.

کله چې په ایران کې ساسانیان قدرت ته ورسېدل، نو په دې وخت کې د ایرانی ولس زیاته برخه زردشتیان و، نو په دې اساس ساسانیانو د زردشت دین د ایران د رسمي دین په حیث قبول کړ.

د لومړي اردشیرد پاچاهۍ په وخت کې د ایرانی ولس زیاتې برخې د زردشت ایین دخپل دین په حیث منلی وو او هغوی په دې عقیده او باور وو چې اویستا د غرغښت د سلطنت په وخت کې پر “زراتوشترا” نازل شوی دی.

د اردشیر تر مرگ وروسته د هغه زوی لومړی شاهپور د ایران واکمن شو، نو د هغه په امر او د هغه د غوره مالو درباریانو په مشوره ددوی د هېواد په منل شوي دین (زردشت) کې د تقلب کاری کار شروع شو.

پاچا شاهپور او د هغه غوره مالو درباریانو دهندي، یوناني او نورو ژبو هغه کتابونه چې د نجوم، طب او حکمت په باره کې لیکل شوي وو د اویستا په دیني کتاب کې ورځای کړل او یو جعلي او نقلي اویستا یې ځنې جوړ کړ او دا نقلي اویستا د پاچا په امر د شیراز د “اذرگنشسپ” په معبد کې کېښودل شو.

د ایران سیاسي او مذهبي مشرانو همپشه د خپلو شخصي گټو او خواهشاتو مطابق په دنیاوي او حتا دیني احکامو کې جعل، تذویر دروغ او بل هر ډول تغیرات راوستلي دي.

د مثال په ډول:

کریستن سن د داستاني روایاتو پر اساس لیکلي دي چې د ساساني دورې یو لوړ پوړی چارواکی (اروای ویراز) دخپل اووه (7) خویندو سره په یوه وخت واده وکړ او هغوی یې ټولې خپل ماندینې کړې.

د ایران بل پاچا کمبوجیه د خپلو دوو خویندو سره واده وکړ چې د یوې نوم “اتسا یا اتوسا” و.

د ایران هخامنشي پاچا د اريوش خپله بڼکلي خور "پرساتيس" خائنه واده کړه او د خان بڼخه يې کړه

سایسایي پاچا دویم اردشیر د خپل دوو خویندو "اتسا" او مستریس " سره واده کړی و .

ایراني پاچا درېیم د اريوش خپله لور " استاتشرا " خپله ماندينه کړه... (پښتانه د افغانستان په افسانوي او داستاني تاريخ کښی - ۷۰ مخ).

د پورته دلايلو ، عيني او تاريخي حقايقو څخه دا معلومه شوه چې د پارساگا د قبيلې مشران يعنې د ننني ايرانيانو پخوانيو مذهبي او دولتي مشرانو د خان په گټه په خپل منل شوي دين کې لاهم د خپلې خوښې مطابق دروغ، تقلب، جعل او تذویر د دېن په نوم وراضافه کړي وو .

د يو ملت سياسي او مذهبي مشران چې د خپل شخصي گټو په خاطر د خپل هېواد په تاريخ ، مذهبي او ديني کتابونو کې درواغ ، تقلب ، جعل او تذویر روا گڼي او د دېني احکامو په حيث يې په ديني کتابونو کې وراضافه کوي ، نو دا جعلکار او درواغجن مشرتوب به د نورو گاونډيو هېوادونو او ملتونو مخصوصاً د خوب وړي ویده پښتون ملت د تاريخ ، علم ، فرهنگ ، کلتور او نورو مادي او معنوي شتمنيو په غلا ، چور او چپاول څه وشرمېږي او څه صرفه به پرې وکړي ؟ .

11: د فردوسي په شاهنامه کښی د ايرانيانو تقلب:

دا خبره د ذکر وړ ده چې فردوسي د خپلې شاهنامې تر ليکلو وړاندې پخواني خداي نامې ، شاهنامې او ډېر زاړه اثار مطالعه کړي وو او هم يې د پوهو سپين ږيرو (ريشانو) څخه پوښتنې کړې وې او وروسته يې بيا دا معلومات په خپله شاهنامه کې د شعر په ژبه راوړل .

فردوسي خپله شاهنامه د سلطان محمود غزنوي په وخت کې وليکله او هغه يې د پښتونخوا امپراطور سلطان محمود غزنوي حضور ته د انعام د گټلو لپاره وړاندې کړه ، خو پاچا هغه ته مناسب انعام ورنکړ او فردوسي خپله شاهنامه بيرته د خان سره يوړه .

دا خبره هم مهمه ده چې لوستونکي پرې پوه شي ، د سلطان محمود په وخت کې د پارس يا ايران په نوم هېواد وجود نه درلود او دا سيمه تر عراق پورې د پښتونخوا د امپراطورې برخه وه .

کوم وخت چې ایران د یو مستقل هېواد په نوم منځته راغی چون خپل تاریخي ویارونه یې نه درلودل او په پښتونخوا کې د پښتنو دولتونه ضعیفه شوي وو ، نو د خپل همېشني عادت مطابق چې د هر ملت د مادي او معنوي ارزښتونو غلا کول دي ، د پښتنو د تاریخي ارزښتونو په غلا کولو یې پیل وکړو او د پښتنو تر تاریخ وړاندې پاچاهان او پهلوانان یې د ایران و بلل او د فردوسي د شاهنامه په بیتونو کې یې د “ایران” لفظ ورزیات کړ .

د احساس کمتری له سببه د ایران د سیاسي او فرهنگي مشرتابه د ښکاره معنوي غلا و پته دلاندې جملو څخه معلومېږي .

د ایران یو محقق (ډاکتر سید شهرام ایرانبومي) وايي چې شپېته کاله پخوا د “پارس” نوم په “ایران” بدل شو .

دا محقق وايي : د موجوده اسنادو پراساس د (1934ع) کال د سپتامبر په میاشت کې د ایران د خارجه چارو وزارت په بهرنیو هېوادونو کې خپلو ټولو سفارتونو ته یو متحد المال لیک ولېږه او په هغه کې مامورینو ته لارښوونه شوې وه چې د (1335ع) د مارچ د (22) نېټې څخه وروسته دې په ټولو اسنادو کې د پارس ، پرس او پریشیا پر ځای د (ایران) کلمه ذکر شي .

په دې صورت کې دغه پوښتنه مخې ته راځي چې څنگه د فردوسي په شان یو لوی او اگاه شخصیت کولای شول چې زرکاله مخکې د

“ایران” لفظ د یو هېواد د نوم په حیث چې لا تر اوسه په نړۍ کې د “ایران” په نوم هېواد موجود نه وو ، په خپله شاهنامه کې ذکر کړي .

ایا فردوسي داسې کولی شول چې په خپله شاهنامه کې د (ایران) نوم چې د منطقي په ادبیاتو کې هېڅ موجود نه وو په خپله شاهنامه کې د یو خپلواک هېواد په نوم ذکر کړي ؟

نه ، فردوسي داسې لویه غلطی نه ده کړې ، فردوسي د ایران نوم پر خوله هم نه دی راوړی ، په حقیقت کې موجوده شاهنامه چې د ایران نوم په کې ذکر شوی دی د فردوسي اصلي شاهنامه نه ده ، بلکې دا د ایران د سیاسي او فرهنگي مشرتابه د هغو غلاویو نمونه ده چې د تاریخ په اوږدو کې یې د نورو ملتونو مخصوصاً د پښتنو په شان د غفلت په خوب ویده ملتونو څخه د هغوی د فرهنگي ارزښتونو څخه غلا کړې ده .

د ايران سياسي او فرهنگي مشرتابه لمړی دا کونښن وکړی چې د پښتونخوا او پښتنو تر تاريخ وړاندې سياسي مشرانو، پاچاهانو او پهلوانانو اصلي نمونه بدل کړې او ورسته بيا د پښتون ملت د تاريخ دا ستر پاچاهان، ستر شخصيتونه او جنگی پهلوانان د ايران و بولي .

دمثال په ډول:

د پښتنو د ستر پاچا یم نوم یې په جم یا جمشید بدل کړی دی .

د پښتنو د ستر پاچا ساگ نوم یې په دې جرم چې د ايران خاوره یې نیولې وه داژدهاک یعنی بنامار په نوم بدل کړی دی .

د پښتنو د ستر پاچا تریتونه نوم یې په فریدون بدل کړی دی .

د پښتنو د ستر پاچا کاوه کواتا نوم یې په کيقباد بدل کړی دی .

د پښتنو د ستر پاچا کاوه اوسن نوم یې په کیکاوس بدل کړی دی .

د پښتنو د ستر شهزاده سیاورشن نوم یې په سیاوش بدل کړی دی .

د پښتنو د ستر پاچا کاوه هوسروایا نوم یې په کیخسرو بدل کړی دی .

د پښتنو د ستر پاچا مرغښت نوم یې په گرشآسپ بدل کړی دی او داسې نور، اودا تول پښتانه پاچاهان ئی ایرانی بللی دی .

د مغلو او انگریزانو میراث خور پاکستان همدا نن عین کارکوي خپل اتومي راکتونه د غزنوي ، غوري او ابدالي په نوم نوموي ، که پښتانه همدغه شان دمرگ په خوب ویده اود بې تفاوتی او بې اتفاقی په مرضو مبتلا وي ، سبا به دا د پښتونخوا خاوره هم د پاکستان خاوره بولي ، غزویان ، غوریان او ابدالیان به د پاکستان پاچاهان او امپراطوران او پنجابیان بولي .

12: په قران مجید کښی د ایرانیانو تقلب:

په دي ورستيو وختونو کې د ايران مذهبي مشرتابه په يو داسې تاريخي اونه بڅښونکي جعل او تذویر لاس پورې کړی دی چې ټوله اسلامي نړۍ او غیري اسلامي نړۍ ورته حیرانه ده .

د ايران د ځينو متعصبو مذهبي مشرانو دا ستره بې شرمي د بشریت په تاريخ کې د جعل کاري ، درواغو او تذویر يو بې مثال شاهکار دی چې په يويشتمه پېړۍ او د انټرنیټ په زمانه کې يې انجاموي .

پر (20 اوت د 2011) د ايران په (گامرون) وېب سايټ کې يو سل فيصده دروغ بيان خپور شو ، مورد گرانو لوستونکو لپاره هغه بيان ټکي په ټکي په لاندې ډول لیکو :
(کشف یک قران خطي با 115 سوره در بیابان ها قم .

نوشته شده در اوت 20 ، 2011 به وسیله شایگان آسفندياري .

خبرگزارې فارس : در پي حفاری گروهی از باستان شناسان در اطراف شهر قم ، یک جلد قران کریم که قدمت ان به هزار و چهار صد سال پیش بازمیگردد ، کشف شد .

پیش از این نسخه های خطي و قدیمی فراواني از قران کریم در جریان حفاري ها بدست آمده بود اما آنچه این قران را از سایر نسخه ها متمایز میکند ، 115 سوره بودن ان است ، امري که بحث هاي فراواني را به دنبال داشت .

به گزارش خبرگزارې فارس ، این نسخه خطي پس از کشف بلا فاصله به حوزه علمیه قم منتقل شده تا علما و مراجع عظام در باره صحت و سقم سوره صد و پانزدهم تحقیق و برسي کنند .

ایت الله مقتدایي مدیر حوزه علمیه قم درین ارتباط به خبرنگار فارس گفت :

“ ما تا قبل از کشف این نسخه نیز مي دانستم که قران کریم در حقیقت 115 سوره داشته است اما به دو لحاظ هیچ وقت انرا بیان نمی کردیم .

اول این که نمی خواستم رشته پیوند مان با برادران اهل سنت از اینکه هست نازکتر شود ، و دوم اینکه مدرک مستدلي نیز در اختیار نداشتم .

اما در روایات اهل تشیع داریم که پیامبر اکرم پیش از رحلت شان یک جلد قران کریم را بدست سلمان فارسی میدهد و از او میخواهد که قران را به ایران برده و در جای بیرون از شهر قم دفن کند .

حضرت رسول نسخه دیگری از کتاب را به هنگام حج الوداع همراه با خود میبرد ، اما ابو بکر به بهانه تلاوت قران کتاب را از پیامبر قرض می گیرد و دیگر هرگز آنرا پس نمی دهد .

پس از فوت پیامبر ابو بکر سوره صد و پانزدهم را پاره کرده و می گوید که قران فقط صد و چهارده سوره دارد ، موضوعی که تا به امروز مورد پذیرش غالب مسلمین بوده است ، اما مسئله ای که خارج از درک مغز کوچک ابو بکر بوده این است که رسول اکرم علم غیب داشتند و برای همین هم نسخه دیگری را در دل خاک شهر قم به امانت گذاشتند زیرا می دانستند که روزی به دست اهلش خواهد رسید “

ایت الله مقتدایی د مورد علت این رفتار ابو بکر می گوید :

“سوره صد و پانزدهم به صراحت تکلیف جامعه مسلمین را پس از رحلت پیامبر مشخص می کند . درین سوره نام هر دو ازده امام شیعیان به صراحت ذکر شده و خداوند فرموده اند انان جانشینان بر حق پیامبرند ، همچنین در ایت پایانی این سوره نام جانشینان امام زمان در زمان غیبت آمده است .

به عنوان مثال ، مقام معظم رهبری تحت عنوان السید علی الخا منه ای در ایت شصت و چهار به عنوان رهبر مسلمین جهان در عصر حاضر معرفی شده است و دوبار هم تاکید شده که هیچ مسلمانی بدون تبعیت کامل از فرمایشات ایشان وارد بهشت نخواهد شد “

د ایران دئینو سیاسی او مذهبی متعصیبو مشرانو دا جعل کاری دهغو جعل کاریو سلسله ده چپی ددوی اخلافو ددوی په دینی کتاب “ او ایستا “ کپی کړې وې او یا یې د فردوسی په شاهنامه کپی کړې وې .

تاسو وگورئ د ایران ئینو مذهبی او سیاسی مشرانو په خومره بې شرمی او بې حیایی د خپلو شخصي گټو په خاطر د خداي (ج) په مقدس کتاب قران کریم کپی جعل کاري وکړه ، په هغه کپی یې په جعل سره یو سل او پنځلسم سورت جوړ کړ او د دې جعلی سورت په

“ څلور شپېتم “ ایت کپی یې د ایران د شیعیانو او سنی مشر سید علی خامنه د نړی د مسلمینو او سنی مشر بللی دی او دده د اطاعت خخه بغیر څوک جنت ته نه شي تللای .

ددی خبری معنی داده هر څوک چی دایرانیانو د مذهبی مشر ایت الله سید علی خامنئی هر فرمایش نه منی هغ کافر دی او جنت ته نشی تللائی...

د پورته ذکر شوي جعل کاریو څخه معلومېږي چې د تاریخ په اوږدو کې ایرانیانو په هر شي کې جعل کاری کړې ده .

د ایران دیني او سیاسي مشرانو د خپلو شخصي گټو په خاطر ددوی په دیني کتاب او ایستا ، د فردوسي په شاهنامه او د خدای (ج) په مقدس کتاب قران کریم کې تغییرات راوستلي دي .

د ایران د مذهبی او سیاسي مشرانو د پورته ذکر شويو جعل کاریو څخه باید هر پښتون پند واخلی ، او هر وخت چې د هری دولتی او غیري دولتی ایرانی اداري او اشخاصو سره هره معامله کوي پښتون باید دومره محتاط وي ، لکه یو مسلمان چې د شیطان سره معامله کوي .

دنړی د ټولو مسلمانانو مخصوصاً د پښتنو د علماوو دا دیني فریضه او وظیفه ده چې د ایران د متعصیبو شعبیه مذهبی مشرانو د جعل کاریو په باره کښی دنړی مسلمانان او پښتانه خبر کړی .

که چیری د ایران مذهبی او سیاسی مشران د پورته جعل کاری سره موافق نوای اودا جعل کاری ئی دافرادو کار بللائی ، نو بیا دا په کار وه چی د ایرن مذهبی او سیاسی مشرتابه ددی بی شرمانه جعل کاری دمرتکبینو سره د سلمان رشدی په شان برخورد کړیوای .

دوهمه برخه

د (۱۴۰۰) قبل المیلاد څخه بیا د اسلام تر ظهور پورې د پښتنو تاریخ ته ډیره لنډه اشاره:

مور د لته د قبل المیلاد څخه بیا د اسلام تر ظهور پورې د پښتنو تاریخ ته ډیره لنډه اشاره کوو .

1: د پښتونخوا د سیمو، دریا بونو، غرونو او ښار ذکر او همدارنگه د پښتونخوا په پاکه خاوره کې کښې کې د پښتون ملت د اوسېدو لرغونتوب د لرغوني ویدي تمدن د کتاب څخه معلومېږي.

د ریګوید په سرودونو کې د پښتونخوا د ډیرو سندونو ذکر شوی دی مثلاً:

۱: په ریګوید کې د سند دریا د ،، سنده هو ،، په نوم یاد شوی دی.

۲: په ریګوید کې د کابل دریا د ،، کوبها ،، په نوم یاد شوی دی.

۳: په ریګوید کې د گومل دریا د ،، گومانی ،، په نوم یاد شوی دی.

۴: په ریګوید کې د کورمی دریا د ،، کرومو ،، په نوم یاد شوی دی.

۵: په ریګوید کې د سوات دریا د ،، سویتی ،، په نوم یاد شوی دی.

۲: په ریګوید کې د کونړ دریا د ،، ورکه ،، په نوم یاد شوی دی.

په ریګوید کې د پښتونخوا د ځینو سیمو نمونه هم پدی ډول ذکر شوی دی:

۱: په ریګوید کې د کابل مجرا د ،، گندهاره ،، په نوم ذکر شوی ده.

۲: په ریګوید کې ارغنداو یا اراکوزیا ،، د هره ویتی = سره سوتی په نوم ذکر شوی ده چې ددی نوم ریښه تراوسه لا د دهرات او دهراتو په شکل کې پاته دی.

۳: په اتهروا وید کښی بلخ د ، ، بلهیکه ، ، او د مهابهارت په کتاب کښی د ، ، بهلیکه ، ، په نوم یاد شوی دی چی ریښه یی د بهلی او بخدی خخه اخستل شوی ده.

۴: په اتهروا وید کښی د گندهارا اوسیدونکی د ، ، گنداریس ، ، په نوم یاد شوی دی.

د ریگوید په دې سرودونو کې د علیشنگ ، علینگار ، د بولان د درې د خلکو او د پښتنو د نورو قومونو د مېراني ذکر شوی دی .

په ریگوید کښی د لسواریایی قبیلو د مشهوری تاریخی جگړی ذکر شوی دی کومه چی د (1400 ق. م) په شا وخوا کې د پنجاب د سند پر غاړه واقع شوې وه .

د ریگوید په دوهم ټوک کې د پکته (پښتنو) قومونو د نومیالیو ، توریالیو او پاچاهانو خو واره یادونه شوې ده .

په دې سرودونو کې د پښتنو پاچا د تروینه (تور و هونکي یا تورکښ) په نوم یاد شوی دی .

د ریگوید په دوهم ټوک کښی د ارغنداب ، د هراوت (هره ویتي) ، علیشنگ او الینگار (الینا) ، د بولان دره (بهالانه) په وادیو کې د پښتنو د پني ، داسه ، پراوته او بریسه قومونو ذکر راغلی دی چی بریسه (بریخ) ، پني ، داسو (سلیمانخیل) او پروتي (الکوزي) قومونه اوس هم په لوی کندهار کې پراته دي .

2: د اشور د سلسلې د شاهانو له جملې خخه نینوس ، سمیلرامس هم د خپلې واکمنی د عظمت او اقتدار په وخت کې د “بیوته” په مشری د پښتنو پر هېواد یرغلونه کړيدي ، خو پښتون مېرني ملت د دوی یرغلونه پر شا تمبولي دي او هغوی ته یې ماتې ورکړې ده .

د دې خبرې ثبوت د اشوري دورې د مېخي خط د هغه زړې نسخې د پیدا کېدو او د هغې د ترجمې خخه معلومېږي .

د اشوري دورې د دې مېخي خط دا زړه نسخه د “تگللات فلازار” له قوله وایي چې تر میلاد یوولس سوه 1100 کاله وړاندې د دوه څلو پښتو قبیلو په منځ کې د ارا کوتو (قندهار) ، هراوتي (ارغنداب)

اونيس (نيس) د خلکو ذکر کوي او وايي چې دې قبيلو د اشوريانو واکمن "بيوته" ته ماته ورکړه او ځانونه يې ازاد کړل .

3: "هیرودوتس" د يونان پخواني تاريخ نويس چې په (425-480 ق . م) يې ژوند کاوه پښتانه يې د پاکتيوس او د پښتنو د اږيدو قبيله يې د (اپاروتي) په نوم ياد کړيدي او دی وايي چې:

هغه ولس چې د هند په شمال کې د (پاکتي ايکي) په هېواد کې (د پښتنو په هېواد کې) پراته دي د استوگنې ډول يې د بلخيانو

(باکتریانو) دی ، دوی خورا جنگيالي او توريالي خلک دي دا خلک په (465-486 ق . م) کې د فاتح "خشياري شا" (هخامنشي) سره ملگري وو پوستينان يې اغوستي وو او لوی لوی د غشو ليندی او وطني چرې ورسره وې .

4: د "هلبرانت" په نوم يو تاريخ نويس "هلبرانت" د ريگويد په حواله وايي چې:

په اراکوسيا (قندهار) کې يوه قبيله ده چې (واسو ديوا) يې پاچا و او دده زوی (سوداس) نومېده ، دې قبيلې د سند تر روده بری وموند او جنگي کارنامې يې د افسانو او نقلو په شان مشهورې وې .

5: کله چې د يونان لوی فاتح سکندر مقدوني (327-329 ق . م) د ايران د هخامنشي کورنۍ پر اخيري حکمران دريم داريوش (کدمان) حمله وکړه ، په دې جنگ کې داريوش ماته وخوړه ، د پښتونخوا سيمو ته راوتښتېده او پښتنو هغه د هغو جناياتو په جرم مړ کړ ، کوم چې ده او دده کورنۍ د خپل حاکميت په دوران کې د پښتنو سره کړی و .

د داريوش تر ماتې وروسته يوناني سکندر پر پښتونخوا حمله وکړه ، په قندهار او د پښتونخوا په ټولو نورو سيمو کې د سکندر سره سخت مقاومت وشو ترڅو چې د صوات په وادي کې سکندر د پښتنو له خوا زخمي شو .

د سکندر مقدوني سره د پښتنو د مقاومت په هکله د يونان په تاريخ کې هم د فاراميزاد د افسانوي جنگيالو ذکر شوی دی .

سکندر د درېو کلونو سختو جگړو په جريان کې ونشو کړای چې د پښتنو هېواد اشغال کړي ، ترڅو په پای کې مجبور شو چې د پښتنو سره دوستۍ او خپښۍ لاره خپله کړي او وروسته يې بيا د پښتنو په ملاتړ هند ونيو .

د يونان د مشهور تاريخ نويس “ډيورډور” په قول سکندر د هند تر فتحې د راستنېدو په وخت کې بيا هم د پښتنو څخه وېره درلوده او د پښتنو له وېرې بيا د پښتنو پر وطن رانغی او د پښتنو له ډاره د عربو د بحيرې له لارې پر ډېره اوږده لار ايران ته د تللو تکل شروع کړ چې د بلوچستان په ريگونو کې يې يوزيات شمېر سربازان له لاسه ورکړل او په (324 ق . م) کې د ايران “فهرج” ته ورسېده .

درېيمه برخه

د پښتنو تاريخ ته د اسلام تر ظهور وروسته ډېره لنډه اشاره:

1: پښتنو د اسلام دين د منطقي د نورو ملتونو په شان د عربو د تورې په زور نه دی قبول کړی .

د اسلام د ظهور په وخت کې پښتنو په غور کې د شمسب تر مشرۍ لاندې سلطنت درلود .

شمسب د پښتنو له يوې جرگې سره د (35هه ق) او (40هه ق) کلنو په منځ کې د امير المومنين حضرت علي دربار ته ولاړ او د هغه په حضور کې يې ايمان راوړ .

هېواد ته د شمسب تر راستنېدو وروسته هغه د پښتنو د قومي او مذهبي مشرانو لويه جرگه راوغوښته او د اسلام د دېن په باره کې يې مشورې ورسره وکړې ، پښتنو د خپلو جرگو او مرکو په نتيجه کې د اسلام د مقدس دين په باره کې ژور معلومات په لاس راوړل او د اسلام د دېن ارزښتونه يې د پښتنو د فطرت يعنې

“پښتو او پښتونولي” د قانون سره مقايسه کړل .

د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون او د اسلام د مقدس دين د مقايسې څخه پښتنو ته معلومه شوه چې د اسلام مقدس دين تقريبا سل فيصده د دوی د فطرتي قانون يعنې “پښتو او پښتونولي” سره برابري ، همدا علت دی چې پښتنو د اسلام مقدس دين په خپله خوښه او رضا قبول کړی ، خو کله چې پښتنو د اسلام مبارک دين قبول کړ ، نو بيا يې تر عربو هم زيات جهاد وکړ او تر عربو يې زيات ولسونه د تورې او تبليغ په زور مسلمانان کړل .

2: د هند په لويه وچه کې د پښتنو غازيانو په توره او تبليغ د اسلام مقدس دين خپور شو .

په (375 هـ ق) کې "شيخ حميد لودي" د هند د لوييې و چې د ملتان په برخه کې د پښتني دولت بنياد کېښود او دا دولت د پښتنو د قانون يعني پښتو او پښتونولي پر اساس اداره کېده .

که څه هم پښتنو د تاريخ په اوږدو کې همېشه په خپل پلرني ټاټوبي يعني د اموا او اباسيند ترمنځ پرته سيمه يعني پښتونخوا کې مستقل دولتونه درلودل ، خو په ملتان کې د لوديانو د پښتني دولت زيات ارزښت په دې کې دی چې دا په اسلامي دور کې لومړی ځل دی چې پښتنو د پښتونخوا څخه دباندې د هند په لويه وچه کې پښتني مستقل دولت ايجاد کړي .

3: د غزنويانو امپراطوري:

کله چې امير ناصر سبکتگين په (367) کې د غزني حاکم شو ، نو دې سړي د لوی قندهار د زابل د خلکو سره دوستي وکړه او د مورخينو په قول په زرگونو پښتنو د امير ناصر په فوځ کې خدمت کوي . د امير ناصر تر مړينې وروسته د هغه زوی محمود زابلي د غزني پاچا شو ، ټولو پښتنو مخصوصا قندهاري پښتنو د خپل خوريي سره ډېرې مرستې وکړې او د هغه سلطنت يې ډېر پراخه کړ . پښتنو د محمود لپاره د هند ، ايران ، عراق او مرکزي اسيا ملکونه فتحه کړل .

د هندوستان "مهتره" يې اشغال او د "لارد کرشنا" مندر چې د هندوانو تر ټولو مقدس مندر دی ونيو ، پښتنو د دې مندر څخه د

"سو منات" مشهور بت مات کړ او د دې بت د نس څخه يې لعل او جواهر راوايستل .

هندوان د دې مندر د حفاظت لپاره په ډېر جرئت او مېړانې جنگېدل او هر ډول قربانۍ ته حاضر وو چې د خپل دين د مقدس ترين مندر او د "سو منات" د بت څخه دفاع وکړي .

د دې سخت جنگ په جريان کې د محمود غزنوي د فوځ ترک توکمه عسکر او افسران د جنگ له ميدان څخه وتښتېدل او پاچا يې تنها پرېښود ، خو پښتنو محمود تنها پرېښود او په ډېره مېړانه يې دا جنگ وگاټه ، دلارد کرشنا مندر يې ونيو او د سو منات مشهور بت يې مات کړ .

د دې جنگ په باره کې يو پښتون جنگيالی داسې وايي:

تر کونو نامردو داسې و دانگل لسه نام او ننگه
زه يو پښتون ووم چې ولاړوم د سلطان تر څنگه
توره په لاس پسر سره اور د عرصات و ختم
د بت شکن سره پر دژد سومنات و ختم .

(پښتانه د تاريخ په رڼه کښي - ۲۸۲ مخ)

د محمود غزنوي د عصريو تاريخ نويس چې " يميني " نومېږي د هندوستان د جنگونو په جريان کې
د پښتنو جنگيالو په باره کې داسې وايي:

پښتانه د عجل په څېر ياد وېږي زمري په ډول پر غليم ورتلل ، پر
کوټلو ختل ، لکه بر پښنا په ځنگلونو ننوتل ، لکه هوسۍ پر غرونو لو
ړېدل ، لکه سيل په غرونو کې شيوه کېدل .

سلطان محمود غزنوي د پښتنو په مرسته د پښتونخوا څخه يوه ستره امپري جوړه کړې وه چې
مرکزيې د غزني ښار و ، چې په هغه وخت کې د نړۍ د ښارونو ناوې بلل کېده .

امپراطور سلطان محمود زابلي يا غزنوي

په لاندې ډول د سلطان محمود زابلي يا غزنوي د امپراطوري سرحدات ملا حظه کولای شئ .

4: د غوري پښتنو امپراطوري .

تر غزنوي امپراطوري وروسته د غوري پښتنو د سلسلې څخه سلطان غياث الدين غوري په منطقه کې ستره امپراطوري جوړه کړه چې هند او د منطقي د هېوادونو زياتې برخې يې په خپل قلمرو کې درلودې .

د غوري پښتنو ستر شاهنشاه سلطان غياث الدين غوري د پښتونخوا څخه يوه ستره امپراطوري جوړه کړه ، چې مرکز يې په پښتونخوا کې د فيروز کوه بنار وو .

په لاندې ډول د تهران خخه تر بنگال پورې گران لوستونکي د غوري امپراطوري سرحدات ملا حظه کولای شي .

5: په هندوستان کې د غلجي پښتنو امپراطوري:

د غورترا امپراطوري وروسته غلجيانو د جلال الدين فيروز شاه او ترده وروسته دده وراره علاو الدين غلجي په هندوستان کې ستره امپراطوري جوړه کړه چې هند او د منطقي د هېوادونو زياتې برخې يې په خپل قلمرو کې درلودې .

6: په هندوستان کې د لودي پښتنو امپراطوري:

په هند کې د غلجيانو تر امپراطوري وروسته لوديانو د سلطان بهلول لودي په مشرۍ په هندوستان کې ستره امپراطوري جوړه کړه چې هند او د منطقي د هېوادونو زياتې برخې يې په خپل قلمرو کې درلودې .

7: په هندوستان کې د سوري پښتنو امپراطوري:

سوريانو د نامتو شېرشا سوري تر رهبرۍ لاندې په هند کې ستره امپراطوري جوړه کړه چې هند او د منطقي د هېوادونو زياتې برخې يې په خپل قلمرو کې درلودې .

پښتنو د تاريخ په اوږدو کې په پښتونخوا او هندوستان کې سترې امپراطورۍ ايجادې کړې چې د هند او منطقي په تاريخ کې د ترقي او پرمختگ تر ټولو ښه مثالونه دي .

شير شاه سوري شهنشاه افغان (۹۳۶ هـ - ق)

Cher Chah Sourî Empereur Afghan (1539)

8

: په پښتونخوا کې د هوتکی

سلطنت ایجاد :

په پښتونخوا کې د مغلو دو حشت او دهشت پر ضد د پښتنو د (544) کلن جهاد او مقاومت په نتیجه کې قندهاری پښتنو په قندهار کې د میرویس نیکه تر مدبرانه لارښوونې لاندې د پښتنو د نوي خپلواک دولت خښته کېښوده او د میرویس نیکه زوی د اصفهان فاتح اعلی حضرت شاه محمود هوتک د ایران د صفوي سلسلې د شیعیه مذهب د تعصب پر اساس ولاړه فاسده امپراطوري درې وړې کړه او په نتیجه کې د پښتنو ستر د بنمن صفوي شاه حسین مجبور شو خپل تاج په خپل لاس د ایران د فاتح اعلی حضرت شاه محمود هوتک پر سر کېږدي .

9: د هوتکي دولت تر زوال لږ وروسته پښتنو د لوی احمد بابا تر مشرۍ لاندې په دې منطقه کې د خپل غزنوي او غوري امپراطوريو په شان ډېره ستره امپراطوري جوړه کړه چې بقایا یې نننۍ افغانستان دی .

د پورته لنډې تاريخي تبصرې څخه دا جوتېږي چې پښتون ملت د تاريخ په اوږدو کې د دې منطقي يو عظيم او هميشه بادار ملت و او په دې منطقه کې د نورو مېلتونو په تناسب يې ډېرې امپراطورۍ جوړې کړې دي او د منطقي د نورو سترو قومونو په تناسب زيات وخت خپلواک او سپېدلي دي .

د تاريخ په اوږدو کې پښتون ملت د نورو منطقي ملتونو او قومونو په تناسب د دې منطقي په سوله ، ثبات ، سياسي ، اقتصادي او ټولنيز پرمختگ کې تر بل هر ملت او قوم زيات ارزښت او اهميت درلوده .

د دې منطقي تاريخ ، تمدن او فرهنگ د پښتنو د تاريخ ، تمدن او فرهنگ څخه بغير نا مکمله دی .

که د اويستا د گيو مرتن سلطنت په پښتونخوا کې د پښتنو د سلطنت د ليکلي تاريخ مېدا وټاکو چې د زردشت دين تر پيداېښت تقريبا درې زره کاله وړاندې و او هم په ريگويد کې ذکر شوي د پنجاب د سيند د غاړې د لسو اريايي قبيلو مشهوره جگړه (1400 م . ز) هم ورسره ذکر کړو ، بيا د اسلام د ظهور څخه تر نن پورې راشو ، نو په زغرده ويلاي شو چې په پښتونخوا کې د پښتنو د موجوديت ، حاکميت او سلطنت کولو ليکلي تاريخ تقريبا لس زره کاله ته رسېږي .

که په پښتونخوا کې د پښتنو د اوسيدو ناليکلي تاريخ هم د ليکلي تاريخ سره يوځای شي ، نوموړو ويلاي شو چې پښتون ملت د امو او اباسيند په منځ يعنې د پښتونخوا په پاکه او سپېڅلي خاوره کې تر لسو زرو کلونو زيات تقريبا هميشه د يو خپلواک او سيال ملت په حيث ژوند کړی دی .

که په غور سره څوک د پښتنو ټولنه مطالعه کړي ، نو تر نن پورې هم په پښتون ملت کې د لرغونو اريايانو خواص ليدل کېږي .

پښتون ملت د خپل اقتصادي ، سياسي او ټولنيز ژوند د ترتيب او تنظيم لپاره خپل خاص قوانين ، خواص ، اخلاق ، رسوم ، رواج او عنعنات لري چې د هغو پر اساس او احترام خپل ورځني ژوند ته دوام ورکوي .

ستر پښتون ملت د خپل لرغونو تاريخي قوانينو پيروي او احترام دومره قوي او غښتلی کړيدی چې دې ستر ملت د پرديو د تاريخي يرغلونو د طوفانونو په مقابل کې د زرگونو کلونو راهيسې په خپل تاريخي ټاټوبي پښتونخوا کې ځان تر نن پورې ژوندی ساتلی دی .

درېيم فصل

په پښتونخوا کې د پښتنو د دايمي پاتې کېدو علتونه:

دا چې پښتنو څنگه په زرگونو کلونه په خپل ابدې پلرني ټاټوبي د امو او اباسين په منځکې پرته سيمه يعنې پښتونخوا کې خپل ژوند ته دوام ورکړی او د تاريخ د ټولو يرغليزو طوفانونو او سختيو مقابلې يې په مېرانه او شجاعت کړې ده او تر نن پورې په دې منطقه کې خپل ژوند ته دوام ورکوي د دې واقعيت څېړنه شايد زيات وخت وغواړي او ډېرو علمي تحقيقاتو ته ضرورت پيداشي ، خو زه يې د زياتو سببونو له جملې څخه صرف لاندې څو سببونه ډېره لنډه اشاره کوم:

لمړی: د دايمي خونې روابطو او تشکيلاتو لړل:

کله چې خدای (ج) د مخکې پر مخ انسانان پيدا کړل ورسره يو ځای د انسانانو ترمنځ د بيلو بيلو عواملو په سبب د جنگ او جگړې دود هم منځته راغی .

د تاريخ په اوږدو کې د انسانانو ځينو کورنيو د نورو کورنيو پر ضد ، ځينو قبيلو د نورو قبيلو پر ضد ، ځينو پاچاهانو ، امپراطورانو او دولتونو يو د بل پر ضد حملې کولې ، يو بل يې وژل ، يو بل يې غلامان کول او ديو او بل هرڅه يې پايمال کول او دمنځه وړل . . .

د خدای پاک پر مخکې همېشه د زور قانون چلېدلی دی او نن هم په يو شکل د زور قانون چلېږي د کمزورو ولسونو د هرڅه واک د غښتلو ولسونو پلاس کې دي .

په پخوا زمانو کې به بيله هېڅ ډول بهانې او پلمي زورور قوم پر کمزوري قوم حمله کوله او د هغه هر څه به يې په خپله قبضه کې اخيستل او د هغه قوم زيات نفر به يې وژل او پاتې به يې خپل غلامان کول .

د تاريخ د لومړنيو وختو څخه رانيولې بيا تر نن پورې زورور پر کمزورو د حملو لپاره د ځانه بهانې او پلمي جوړولې ، کله به يې د خپل دين د پراخوالي او خپرېدو په نوم پر نورو قومونو حملې کولې ،

کله به يې د تجارت د پرمختيا او ترقي په نوم پر نورو قومونو حملې کولې او د هغو هرڅه به يې لوټ کړل ، کله به يې بيا د خپل ايډيالوژۍ او يا د سياسي نظام د خپرولو په نوم کمزوري قومونه تر پښو لاندې کړل د هغو هرڅه به يې لوټ کړل او هغوی به يې خپل غلامان کړل ، چې دا ناوړه دود تر نن پورې هم روان دی .

همدا علت شو چې د انسانانو د تاريخ د هغه لومړي شروع څخه هر فرد ، هرې کورنۍ ، هر قوم او هر سلطنت تر خپل توان او طاقت پورې کونښن کاوه چې د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، جغرافيايي قلمرو او گټو څخه دفاع وکړي .

هر ملت چې ډېر او منظم نظامي توان او طاقت درلود هغه هم خپل ځان د پرديو د حملو څخه ساتلای شو او هم يې که غوښتي واي د وخت د معمول سره سم نور قومونه لوټولای شول .

مور د لته د پښتون ملت جوړښت او سرچينې ته يوه ډېره لنډه اشاره کوو او په دې باره کې د نامتو محقق او تاريخ پوه علامه عبدالحی حبيبي صاحب څو ډېرې لنډې جملې را اخلو :

د پښتنو د اصل او نسب په باره کې ستر محقق علامه عبدالحی حبيبي داسې وايي :

پښتانه خو د تاريخي تحقيقاتو له پلوه هغه زاړه اريايان دي چې دا څو زره کاله پرله پسې په دغه خپله محکمه (پښتونخوا) کې پراته دي ، په پښتنو کې تر اوسه هغه د اريايانو زاړه خواص او مزيا ليدل کېږي .

په اجتماعي حالاتو کې دا يو منلی حقيقت دی چې کورنۍ د ټولني منشاده او د اجتماعي ژوندون زده کړه او وده هم لومړی په کورنۍ کې کېږي . . . .

کورنۍ د ټولني يو کوچنی نمونه ده او په پښتنو کې هميشه کورنۍ خاص اهميت درلود ، تر کورنۍ وروسته (پښه) ، (زي) او نور مراتب وه چې په پای کې نو ټوله په پښتون گډېده او دا ټولې کورنۍ او ټبرونه د پښتون ملت اجتماعي شعبې وې چې د اجتماع په علم کې (سلا ليه ټولنه) ورته وايي او داسې ټولني د خپلوئ او تناسل په رابطه جوړېږي او د دوی وینه او پښت هم تقريبا يو وي .

په سلا ليه ټولنو کې دوه ډوله روابط شته چې ځنې پر ميندو سره ویشل کېږي او ځينې پر پلرونو .

پښتانه هغه قبایل دي چې پر پلرونو سره وپشل شوي دي او (ابوت) یعنی پلارگلوې ددوی د وپش سټه ده ، د پښتنو (اسما الرجال) به تاسو ته ښه ښکاره شي چې هره ټولنه بیل پلار لري او دا پلرونه په پای کې ټول د پښتون په لوی پلارگډه پري او په دوی کې د پلار د قبیلوي وپش مسلسل عنعنات شته .

ویکتورگیگر الماني شرق شناس د پخوانیو اریایانو په باره کې لیکي چې (پخوا اریایانو هم داسې قبایل لرل چې سره خپل به وه)

د اویستا په زړه ژبه کې (ویس) او د هند په ریگوید کې هم دغه کلمه د کورنۍ او قبیلې په نوم استعمال شوي ده .

د وکتورگوستا ولوبون د زړو اریایانو د کورنۍ په بحث کې وايي:

(پخوا ددوی د ژوندون او معاشرت اساس په کورنۍ ټینګ وو ، ټول خلق خپلو پلرو او نیکونو ته منسوب کېدل ، بلکې دوی د خپلې کورنۍ پرستش کاوه) .

د پښتو ژبې د ، ، کهول یا کورنۍ ، ، کلمه پخوانیو اریایانو د ، ، کولا ، ، په نوم یادول ، همدا کولا ددوی د ژوند بنسټ وو .

په پښتنو کې همدا نن هم کهول یا کورنۍ ددوی د ټولنیز ژوند بنسټ جوړوي .

د پخوانیو اریایانو څو کولا (کهوله یا کورنۍ) چې به سره یو ځای شوی نو هغوی به ورته ، ، گرامه ، ، یا ، ، ویسه ، ، ویل او د پتی په نامه یو مشر به یې درلودی ، په پښتنو کې همدا نن هم چې څو کهوله سره یو ځای شوی نو یوه ، ، زی ، ، جوړوي ...

زړو اریایانو به د پاچا داوسیدو ټاټوبی ته ، ، پور ، ، وایه ، همدانن هم پښتانه اکثره وخت د پاچا په واسطه جوړ شوی ځای ته د ، ، پور ، ، کلمه استعمالوی د مثال په ډول امیر شیرعلی خان په کابل کې د بالا حصار څخه د باندې یو نوی ښارگوټی جوړ کړی او هغه ته یې د ، ، شیر پور ، ، نوم ورکړی او تر نن پوری هم هغه سیمه د

، ، شیر پور ، ، په نامه یادېږي ، چې د شیر پور معنی د شیر یا شیرعلی خان ښارگوټی یا داوسیدو د ځای معنی لري .

موردا نن هم په پښتنو کې داسې صفات او عنعنات وینو چې زرگونه کلونه وړاندې په زړو اریایانو کې لیدل کېدل .

د مثال په ډول مور د جرمني عالم دوکتور گیگر د خوا د زړو اریایانو دا تعریف د اوسنیو پښتنو سره مقایسه کوو .

گیگر وایي: (دوی ته دا ښکاره وه چې مور د یوه ملته یو ، نژادي او پښتني روابطو دوی په خپلو نیکونو او پلرونو پورې نښلول ، دوی خپله ژبه ، دودونه او پښت مشترک سره باله . . .)

دې عالم په پورته ذکر شویو الفاظو کې کټ مټ د پښتنو روحیات ، صفات او سجایا ذکر کړيدي .

د پورته تاریخي اسنادو او دلیلونو څخه دا معلومېږي چې پښتانه د هغو زړو اریایانو نسل دي چې زرگونه کلونه وړاندې د پښتونخوا پر مخکېه یعنی د امو او اباسین په منځکې او سیدل .

اوسني پښتانه د زرگونو کلونو راهیسې یعنی د خپلو اریایي نیکونو دوخته راهیسې بیا تر نن پورې په پښتونخوا کې اوسېږي .

علامه حبیبی صاحب چې وایي د پښتنو بیلې بیلې پښې په یوه (زي) او خو (زي) په یو قوم او خو قومونو بیا د قومونو په (پښه) او د قومونو د خو پښو څخه بیا ستر پښتون ملت جوړ شويدي .

د پښتنو ټولې پښې ، زي او د قومونو پښې د وینې د نږدېوالي پر اساس سره ګډېږي .

د پښتون ستر ملت د ټولنیزو شعبو مخروط په قاعده کې پر سل گونو شعبو وېشل شوي دي ، خو څومره چې د قاعدې څخه د راس و خواته ځي شعبي د وینې د نږدېوالي پر اساس سره نږدې کېږي ، تر څو په پای کې د یوه پښتون پلار د اولاد په نوم یو پښتون ویاړلي ملت ځني جوړېږي .

ټول پښتانه د یو پښتون پلار اولاد دي او د دې پیاوړي پلار اولاد نن د خدای پاک په فضل یو ستر پښتون ملت جوړ کړيدي .

پښتون عادل او فرهیزگار ه پاچا بیت نیکه

د پښتنو د ډېرېدو لپاره د پښتنو سپيڅلو نیکونو همیشه د لوي خداي (ج) په دربار کې ډېرې دعاوې او زاری کړي دي ، چې د نمونې په ډول مور دلته د پښتنو د يو ستر پاچا او مشر بيت نیکه د مناجاتو ذکر کوو چې د لوي خداي (ج) له دربار څخه يې د پښتنو د ډېروالي خواستونه کول ، ځکه چې بيت نیکه پوهيده چې هر څومره چې د پښتنو نفوس ډېر شي په هغه اندازه پښتانه ددوی د د بنمنانو د حملو څخه ساتل کيدای شي .

د بيت نیکه مناجات

لويـه خـدايـه لـويـه خـدايـه * سـتـا پـه مـيـنـه پـه هـر خـايـه
غـر و لـاړ دـي د رـنـا وـي کـي * تـو لـه ژـو ي پـه زـا رـي کـي
د لـتـه دـي د غـر و لـمـنـي * ز مـوړ کـيـر دـي د پـه کـي پـلـنـي
د ا و گـر ي ډـېـر کـي خـدايـه * لـو يـه خـدايـه لـو يـه خـدايـه
د لـتـه لـز مـوړ ا و ر بـل دـي * و وړ کـور گـي دـي و وړ بـور جـل دـي

مـيـنـه سـتـا کـي مـوړ مـيـشـتـه يـو * بـل د چـا پـه مـلـه تـلـه نـه يـو
هـسـک ا و مـحـکـه نـغـبـتـه سـتـا د ه * د مـوړ و و د ه لـه تـا د ه
د ا پـالـنـه سـتـا د ه خـدايـه * لـو يـه خـدايـه لـو يـه خـدايـه

بيت نیکه هم دا خاصيت د خپل زړو اريايي نیکونو څخه په ارث وړي وو ، ځکه چې د زړو اريايانو په باره کې جرمني شرق پېژندونکي دوکتور گيگروايي :

(پخوا ددوی د ژوندون او معاشرت اساس په کورنۍ ټينگ وو ، ټول خلک خپل پلرونو او نیکونو ته منسوب کېدل ، بلکې دوی د خپل کورنۍ پرستش کاوه ، کوژده ، تولد او تناسل يې د دې سببه مذهبي مبارک دودونه گڼل چې ددوی پښت پاتې شي او تېري يې ډېر شي ، زوی پردوی ډېر گران او زېږيدل يې هم خوښي وه او د زوی نه درلودل يې د کورنۍ وراني او د پلرو د نامه ور کېدل گڼل .)

دغه پورته خوي همدا نن هم په پښتنو کې شته .

د پښتون ملت د اجتماعي شعبو يعني پښو ، زي ، خيل ، قوم او داسې نورو وېش د وينې د شراکت پر اساس شوي دي ، يعني د يوه سړي د اولاد څخه د زامنو په نامه زي جوړ شوي دي ، د لمسيانو په نامه يې پښې جوړې شوې دي او په دي ډول د مخروط تر قاعدې پورې تللای شي .

د پښتنو د قومي جوړښت په مخروط کې چې هر څومره د قاعدې خواته کښته کېږي په هغه اندازه يې ځانگي ډېرېږي او په هره اندازه چې د مخروط د راس خواته لوړ راځي په هغه اندازه يې ځانگي کمېږي او د وحدت خواته نږدې کېږي .

تر ټولو مهمه خبره داده چې د پښتنو قومونو وېش د پلارگلوۍ پر اساس د وينې د شراکت او نږدوالي پر اساس شوي دي او دا وېش چې هر څومره په قاعده کې سره ليري وي ، خو په راس کې بيا ټول د يوه پلار اولاد او يوه وينه ده ، نو په دې اساس د پښتنو وحدت او اتحاد د پښتنو او پښتونولي د قانون پر اساس د دنيا تر بله هر قوم ډېر اسانه کاردې .

دوهم: د قانون تر سيوري لاندې ژوند کول:

که موږ نننۍ عصري نړۍ ته نظر واچوو دا راته معلومېږي ، په هر هغه هېواد کې چې قانون حاکميت لري ، د قانون په تطبيق سره د ټولني د وگړو ترمنځ ټولنيز عدالت تامين دي ، په هغه ټولنه کې دوامداره سوله برکړاره ده ، دوامداره سوله د اقتصادي ودې سبب کېږي ، د ټولني د وگړو ترمنځ ملي يووالي تامين دي او داسې نورې ټوليزې بنسټيزې مهيا دي .

دوامداره سوله ، د ټوليز عدالت تامين ، د ټولني د خلکو ښه اقتصادي حالت او د ملي وحدت تامين د يوې ټولني وگړي دومه غښتلي کوي چې د هر ډول داخلي پرابلم او خارجي تجاوز په مقابل کې مقاومت کولای شي .

دا چې پښتنو څنگه وکولای شول چې د تاريخ په اوږدو کې د يرغلونو د طوفانونو په مقابل کې مقاومت وکړي کوم چې د دوی پر خلکو او وطن تير شوي دي .

د تاريخ په اوږدو کې پښتانه د نړۍ د تر ټولو خونخوار يرغل گرو لکه نينوس ، کوروش ، داريوش ، سکندر ، چنگيز او دده خونخواره اولاده ، انگريزاو روس تر وحشي ترينو يرغلونو لاندې راغلي دي خوبيا هم ميړني پښتون ملت د محکمي د مخ څخه پناه نه شو او ددي يرغلگرو په مقابل کې ئي سخت ترين مقاومتونه کړيدي او د هغو ټولو پزي يې د پښتونخوا په پاچه خاوره پورې موبلي او پښتونخوا ئي د يرغلگرو په هديره بدله کړيده .

زه په دې عقیده يم چې د يرغلونو د طوفانونو په مقابل کې د پښتنو د بقا او دوام يو اساسي علت ، سبب او دليل دادي چې پښتنو د تاريخ په اوږدو کې د خپل سياسي ، اقتصادي ، نظامي او ټولنيز ژوند د ترتيب ، تنظيم او خپل منځي منازعاتو د حل او فصل لپاره قوانين طرحه کړي وو او د دې قوانينو پر اساس يې د خپل ژوند چارې پرمخ بيولي .

په بله وينا پښتنو د تاريخ په اوږدو کې يو قانوني نظام درلود او د قانون په چوکاټ کې يې خپل سياسي ، اقتصادي ، نظامي او ټولنيز ژوند عيار کړي وو ، دغه د قانون تر حاکميت لاندې ژوند کولو پښتانه هميشه متحد ، يو موټي او قوي کړي وه ، د پښتنو اتحاد او يوالي پښتانه دومره قوي کړي وه چې د تاريخ د ټولو يرغليزو طوفانوسره يې په بې مثاله ډول په ميرانه او متانت مبارزه او مقاومت وکړي .

پښتانه د خپل اتفاق او اتحاد په برکت د مرگ او ژوند د مبارزو په ميدان کې هميشه بريالي راوتلي دي او تر معاصر تاريخ پورې يې د يو قوي ملت په صفت په دې منطقه کې خپل ژوند ته دوام ورکړيدي .

د هغو ټولو قوانينو مجموعي ته د کومو پر بنياد چې پښتنو خپل ورځني سياسي ، اقتصادي ، نظامي او ټولنيز ژوند ترتيب او تنظيم کړيو (پښتو او پښتونولي) ويل کېدل ، يا په بله وينا د پښتنو د هغو منل شوو او د قبول وړ قوانينو مجموعه د (پښتو او پښتونولي) په نوم يادیده او تر نن پورې هم د (پښتو او پښتونولي) په نوم ياديږي .

دا قانون (پښتو او پښتونولي) د زرگونو کلونو راهيسې د پښتنو په منځکې د قبول وړ قانون وو ، او نن هم د پښتنو په منځ کې اکثره لوي او واړه مسایل د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس حل او فصل کېږي .

ځينې داسې پېچلي مسایل چې د دولت عدلي مقامات يې د حل او فصل څخه عاجز پاتې کېږي د پښتنو په منځ کې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس ډېر په اسانه حل او فصل کېږي .

د پښتو او پښتونولي قانون ليکلي بڼه نه لري ، خو په ټولو پښتنو کې په تقريباً يو شان قابل تطبيق دي .

هره فيصله چې د پښتو او پښتونولي پر اساس د پښتنو د جرگې له خوا وشوه هر پښتون دا فيصله که څه هم ډېره ستخته وي په ورين تندي مني او عمل پرې کوي .

د پښتنو دا لرغوني قانون يعنې پښتو او پښتونولي چې تر نن پورې په پښتنو کې د قبول وړ قانون دي ، د پښتنو د پخوانيو نسلونو څخه ننني پښتنو ته په وينه کې په ميراث را نقل شوي دي .

که څه هم پښتو او پښتونولي ليکلي بڼه نه لري ، خو بيا هم پښتو او پښتونولي د هر پښتون په وينه ، مغز ، فکر ، حواسو ، احساساتو ، خوی ، خاصيت ، عاطفي ، معنوياتو ، روحياتو ، اخلاقو او اعمالو کې وجود لري ، هر پښتون چې په رښتني معنا پښتون وي د پښتو او پښتونولي د قانون په اطاعت ځان مجبور او مکلف گڼي او د پښتو او پښتونولي احکامو ته د تقدس په سترگه گوري .

لکه څنگه چې هر ملت ځانته خپل خاص خويونه او خواص لري ، په همدې شکل پښتانه هم د خپل سياسي ، اقتصادي ، ټولنيز ، نظامي ، اخلاقي او روحي ژوند لپاره ځانته خپل خاص خويونه ، خواص ، نفسيات ، روحيات ، دودونه ، عقايد ، د ژوند کولو لارې ، خيالات ، تفکر ، اداب ، عنعنات ، رواجونه ، جذبات او داسې نور ارزښتونه لري .

پورته ذکر شوي ارزښتونه پښتنو په داسې يو ټولنيز چوکاټ کې فورمول بندي کړيدي چې د ټولو پښتنو لپاره د قبول وړ دي او دغه ارزښتونو ته (پښتو او پښتونولي) ويل کېږي .

پورته ذکر شوي ارزښتونه په ښکاره ډول يو پښتون د غيري پښتون څخه بېلوي .

په بله وينا "پښتو او پښتونولي" يو پښتون کس د غيري پښتون څخه بېلوي .

په لنډ ډول ويلای شو چې: پښتو او پښتونولي د پښتنو فطرت دی .

لکه څنگه چې يو زمری او يا يو باز د خپل پلرونو څخه د ښکار او ژوند کولو طريقه په ارث وړي ، باز پورته الوتل کوي او پر مرغانو سلطنت کول يې د فطرت برخه گرځېدلی ده او همدا شان زمری په

ځنګله کې پر نورو حیواناتو په عدالت پاچاهي کول دخپل پلرونو څخه په ارث وړي او د دوی د فطرت برخه ګرځېدلې ده ،

په همدې ډول پښتنو هم د پښتو او پښتونولي په باعزته چوکاټ کې ژوند کول دخپل مېړنيو نیکونو څخه په ارث وړي دي .

هر هغه پښتون چې د پښتو او پښتونولي په نهایت ښکلي ، انساني ، عقیدوی او اسلامي ګاڼه سمبال نه وي ، هغه پښتون د انسانانو تر ټولو ټیټ او ناوړی فرد شمېرل کېږي ، ځکه چې دا فرد دخپل پښتني فطرت څخه خلاص دی او یو بې فطرت موجود دی .

د مثال په ډول که یو زمری د خپل فطرت خلاف د ښکار کولو څخه ډډه وکړي ، ډېر ژر به دی پر ځنګل او د هغه پر حیواناتو خپله پاچاهي له لاسه ورکړي ، د ښکار نه کولو په سبب به دومره ضعیف شي چې دده مادون حیوانات لکه شغالان ، ګیدران او شرمښان به دا کمزوری زمری مړ او له منځه یوسي ، د بل ځنګل زمریان به پر دې ځنګل یرغل راوړي ځکه چې شغالان او ګیدران خود خپل ځنګل څخه د نورو زمریانو په مقابل کې دفاع نه شي کولای ، په دې ډول به د ځنګل د ټولو او سپدونکو ژوند د بې نظمۍ په جدي خطر کې ولوېږي .

د پورته ساده مثال څخه دا معلومه شوه چې که یو زمری د خپل فطرت خلاف عمل وکړي خپله ده ته او دده د ناکامۍ له رویه د ځنګل ټولو حیواناتو ته څومره لوی او نه جبران کېدونکی تاوان رسېږي ، په همدې ډول که پښتون خپل فطرت (پښتو او پښتونولي) پرېږدي دوی به هم د کمزوري زمری په شان د دوی د مادونانو له خواله منځه ځي او هېواد به یې د نورو ملتونو له خوا اشغالېږي او د پښتنو او د دوی د قدرت تر سیوري لاندې نورو وړو قومونو دايمي بربادي به منځته راځي .

د پښتو او پښتونولي د قانون د تطبیق لپاره د حکومتي قوانینو په شان پولیس ، قاضیان او څارنوالان نه دي مقرر شوي ، خو بیا هم پښتانه د پښتو او پښتونولي د قانون ټولې فیصلې که څه هم ډېرې سختې وي ، د جرګې په خوله په ورین تندي مني او عمل پرې کوي .

د معاصر افغانستان په تاریخ کې هر پاچا د هېواد د سیاسي ، اقتصادي او ټولنیزو چارو د تنظیم لپاره ځانګړي قوانین تدوین کړيدي ، ملي سرود ، ملي نښان ، ملي بیرغ او د سیاسي نظام نوم او شکل یې معرفي کړيدي ، خو کله چې د هغه واکمن واکمني پای ته رسېدلې ده ، نو دده له خوا طرحه

شوي قوانين ، ملي سرود ، ملي نښان ، ملي بيرغ ، د سياسي نظام نوم او شکل هم ورسره يو ځای له منځه تللي دي چې ډير ساده ژوندي مثالونه يې د امير حبيب الله خان څخه بيا تر ملا محمد عمر پورې د ديارلس پاچاهانو له خوا د وړاندې شويو قوانينو ، بيرغونو ، ملي نښانونو ، ملي سرودونو ، طرحه شوي قوانينو او داسې نور له منځه تلل دي .

خو پښتو او پښتونولي داسې منل شوي لرغوني قانون دي چې د زرگونو کلونو راهيسې د پښتنو په منځ کې جاري او د قبول وړ دي او هېڅ زورور تر نن پورې دا توان نه دی پيدا کړی چې د پښتو او پښتونولي قانون د پښتنو د وینې ، مغز ، عاتفي ، خصايصو ، روحياتو ، اخلاقياتو ، جذباتو ، احساساتو څخه وباسي ، تر نن پورې هېڅ بل داسې قانون هم منځته نه دی راغلی چې د پښتنو په منځ کې د پښتو او پښتونولي د قانون ځای ونيسي .

په لنډ ډول داسې ويلای شو چې :

پښتو او پښتونولي د پښتنو فطرت ابدی او ازلي قانون دی .

پښتو او پښتونولي هغه لرغوني بې بها او با ارزښت ترينه پښتني ارزښت دی چې د پښتنو ناليکلی او ليکلی تاريخ ورسره تړلی دی .

پښتو او پښتونولي مور ته دا رانښيي چې پښتنو تر ليکلي تاريخ وړاندې د خپل سياسي اقتصادي او ټولنيز ژوند چارې څنگه سمبالولې او تر ليکلي تاريخ وروسته بيا تر نن پورې خپل سياسي ، اقتصادي او ټولنيز ژوند څنگه پرمخ وړي .

پښتو او پښتونولي د پښتون قام تاريخي پېژندگلوي او ملي روح دی .

پښتو او پښتونولي پښتانه او د هغو تاريخ او کارنامې په خپله پښتنو او د نړۍ نورو قومونو ته ورمعرفي کوي .

پښتو او پښتونولي د پښتون قام د يوالي سرينس او د پښتنو د يوالي او پريوه واحد سياسي ، اقتصادي او ټولنيز مرکز د را ټوليدو يو ازيني او عمده ترين عنصر او د جاذبې قوه ده .

که د پښتنو سره پښتو او پښتونولي نه وي ، نو پښتون قام د نړۍ د نورو قومونو په بې پایانه سمندر کې منحل کېږي او د تل لپاره فنا کېږي .

د نړۍ د نورو ملتونو او قومونو په منځ کې پښتون تنها د پښتو او پښتونولي د عالي خواصو په درلودلو پېژندل کېږي .

پښتو او پښتونولي د هغه عالي او ښو خواصو ، صفاتو ، افعالو او اعمالو مجموعه ده چې يو پښتون د نورو انسانانو څخه بېلوي .

پښتو او پښتونولي د پښتون ستر ملت ملي روح دی که پښتو او پښتونولي د پښتنو د ټولني څخه ولاړه شي داسې معنا لري لکه روح چې د بدن څخه ووځي ، يو انساني بدن چې هر څومره ښکلی او زړه وړونکي وي ، خو چې کله يې روح د بدن څخه والوزي ، نور يې څوک ښکلا ته نه گوري او نه يې څوک خواته ورنږدې کېږي ، بلکې هر څوک ځنې ليرې کېږي .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت د نيکونو او پلرونه هغه بې بها او با ارزښت ترين امانت او ارثي ميراث دی چې ساتنه ، پالنه او راتلونکي نسل ته د هغه (پښتو او پښتونولي) سالم سپارل د هر پښتون وگړي پښتني فرض بلل کېږي .

هر پښتون وگړی دا پښتني دنده لري چې په ورځني ژوند کې د پښتو او پښتونولي مطابق ځان عيار کړي ، پښتو او پښتونولي د خپل ورځني ژوند د ترتيب او تنظيم د قانون په حيث ومني او خپل نظر ، عمل ، کردار ، خوی ، خصلت ، روحيات ، جذبات او اخلاق د پښتو او پښتونولي سره برابر کړي او د يو پښتون په صفت پر پښتو او پښتونولي عمل وکړي ، پښتو او پښتونولي د خپل ورځني ژوند لاره وگرځوي او پښتو او پښتونولي د خپلو نيکونو او پلرونو د يو گران ترين پښتني امانت او ارثي ميراث په حيث خپلو بچو ته سالمه او امانته ورسوي .

د تاريخ په اوږدو کې کله چې پښتنو د پښتو او پښتونولي (پښتني فطرت) د قانون مطابق خپل نظر او عمل برابر کړی دی او ځانونه يې په رښتني معنا په نظر او عمل کې پښتانه جوړ کړيدي ، نو ستر نظامونه يې تاسيس کړيدي ، د دنيا سيالان شوي او په عزت يې ژوند تېر کړی دی .

نن هم پښتنو ته د ورپېښو مشکلاتو د حل يوازينی لاره داده چې هر پښتون يا د پښتون ملت اکثريت دا لاندې ټکي د خپل نظري او عملي کړنلارې په حيث قبول کړي ، په هر ځای او هروخت کې په ښکاره دا ووايي چې:

الف: هر پښتون بايد په ډېر وياړ سره په هر وخت او هر ځای کې ووايي چې زه پښتون یم او په پښتون توب يا پښتونولي افتخار کوم .

ب: هر پښتون بايد په ډېر وياړ سره په هر وخت او هر ځای کې ووايي چې پښتو زما خوږه مورنۍ ژبه ده او په پښتو خبرې کوم .

ج: هر پښتون بايد په ډېر وياړ سره په هر وخت او هر ځای کې ووايي چې پښتو او پښتونولي زما قانون دی او خپل ورځنی ژوند د پښتو او پښتونولي د قانون سره برابر کړي .

د: هر پښتون بايد په ډېر وياړ سره په هر وخت او هر ځای کې دا ووايي چې سپېڅلې پښتونخوا زما وطن او زما د پلار نيکه مدفن دی .

ر: هر پښتون بايد په ډېر وياړ سره په هر وخت او هر ځای کې دا ووايي چې زه د الله پاک د گران ملت (پښتون ملت) غړی یم ځکه چې د الله په فضل سره مسلمان ، مجاهد او عادل یم .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي ، چې نن مظلوم پښتون ملت ته په ورپېښو غمونو ، دردونو او مشکلاتو کې ځان شريک وبولي او د هغوی د رفع کولو په لاره کې د امکان تر حده مالي او ځاني قرباني ورکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي ، چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “دين” څخه د خپل مال او سر په قربانۍ د فاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “سر” څخه د خپل مال او سر په قربانۍ د فاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي ، چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “ناموس” څخه د خپل مال او سر په قربانۍ د فاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “عزت” څخه د خپل مال او سر په قربانۍ د فاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي ، چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “مال” څخه د خپل مال او سر په قربانۍ د فاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “خپلواکي” څخه د خپل مال او سر په قرباني دفاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “ملي حاکميت” څخه د خپل مال او سر په قرباني دفاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي ، چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “ملي نواميسو” څخه د خپل مال او سر په قرباني دفاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې د خپل مظلوم پښتون ملت د “ملي گټو” څخه د خپل مال او سر په قرباني دفاع وکړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې د خپل مظلوم پښتون ملت د مور ، ناموس ، عزت ، هېواد ، ابدې وطن ، د پلار نيکه مدفن يعنې د پښتونخوا د مقدسې او سپيڅلې خاورې د مخکنۍ بشپړتيا څخه د خپل مال او سر په قرباني دفاع وکړي ، د کومې پاکې خاورې د شنو باغونو ، ډگرونو او لوړو غرونو په ياد چې لوی احمد شاه بابا د ډهلي تخت هېراوه .

لوي احمد شاه بابا د سپيڅلي پښتونخوا د محبت په باره کې داسې وايي :

ستا د عشق د وينو اک شول ځيگرونه
ستا په لاره کې بيايلي زلمي سرونه
تاته راشمه زړگي زمي فارغ شوي
بيله تامي انديښني د زړه مارونه
د ډهلي تخت هيرومه چې رايساد کړم
زما د بڼکلي پښتونخوا د غروسرونه
که هرڅو موي د دنيا ملکونه ډېر شوي
زما به هيرنه شي دا ستا بڼکلي باغونه
د رقيب د ژوند متاع به تارپه تار کړي
چې په تورو پښتانه کړي گوزارونه
د فرياد او د حميد دور به بيا شوي

چې زه وکاندم پسر هر لوري تاخونه
که تمامه دنيا یو خوا ته بل خوا یی
زما خوښ دي ستا خالي تش د گرونه
احمد شاه به دغه ستا قدر هیرنه کا
که ونیسې د تمام جهان ملکونه

دا د هر رښتیني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې د خپل مظلوم پښتون ملت د مورنۍ ژبې پښتو
څخه چې د پښتنو ملي پېژندگلوې ده د خپل مال او سر په قربانۍ د فاع وکړي .

دا د هر رښتیني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي ، چې د خپل مظلوم پښتون ملت د فطرت او د
پښتون ملت دا بدې او ازلي قانون يعنې

“ پښتو او پښتونولي ” د قانون څخه د خپل مال او سر په قربانۍ د فاع وکړي .

دا د هر رښتیني پښتون پښتني فرض گڼل کېږي چې خپل ورځنی ژوند د اسلام د مقدس دين اود
پښتو او پښتونولي د قانون مطابق برابر کړي .

د تاريخ په اوږدو کې کله چې پښتنو خپلې ورځنۍ چارې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق
برابري او تنظيم کړيدي ، نو په منطقه کې يې سترې امپراطورۍ جوړې کړيدي ، د منطقي باداران
شوي دي او د نړۍ د سيالو ملتونو سره سيالان شوي دي .

خو کله چې پښتنو “ پښتو او پښتونولي ” ته شا ورگړځولي ده او بې پښتو شوي دي ، يا په بله وينا
کله چې پښتنو خپل فطرت يعنې پښتو او پښتونولي پرې ايښې ده او “ بې فطرته ” شوي دي ، نو د
پرديو ملتونو غلامان شوي دي او په خپل کور او هېواد کې يې د ذلت ، غلامۍ او مړيتوب ژوند په
نصيب شوی دی .

درېيم: د ملت سازي نوي غولونكي اصطلاح:

نن د نړۍ په بعضی سياسي محافلو کې يوه نوي اصطلاح د

(ملت سازي) په نوم منخته راغلي ده، دا اصطلاح شايد د سترو نظامی او اقتصادي قوتونو د هغو چا لاکو تيوريستانو د خوا مطرح شوی وی، کوم چې تر اوسه لا د انگریزانو د زاړه استعماري شعار (بی اتفاقه بی کره او حکومت پرو کره) پیروان دی.

ددی غولونکی اصطلاح پیروان غواړي چې واحد ملتونه د ناسیو نالیزم د معقولي او ملی لاری څخه منحرف کړي او د ملت سازي په نوم یی د بیلو بیلو نظریو د پیروانو په نوم تجزیه او متفرق کړي.

د مثال په ډول په تیره نیمه پیری کېبی د واحد پښتون ملت روشن فکران او نور د حساب وړ مشران څوک د نور محمد تره کی دکمونیزم، څوک د بیرک کارمل دکمونیزم، څوک د طاهر بدحشی دکمونیزم، څوک د چینایي ډوله کمونیزم، څوک د گلبدين حکمتیار د اخوانیزم، څوک د برهان الدین ربانی د اخوانیزم، څوک د عبدالرب رسول سیاف د وهابیزم، څوک د محمد یونس خالص د اخوانیزم، څوک د مولوی محمد نبی د اسلامیزم، څوک د سلفیانو د سلفیزم، څوک د طالبانو د اسلامیزم او داسی نورو نظریو پیروان شول، په ذکر شوو متخاصمو او د بنمنو ډلو کېبی سره وویشل شول، یو د بل د بنمنان شول، یو او بل یی سره ووژل...

نتجه دا شول چې خپلواک واحد پښتون ملت ټوټه ټوټه شو او نن ورځ په خپل هیواد کېبی د اقلیتونو غلام دی.

د ملت سازي ددی غولونکی اصطلاح څخه په استفاده ځنی وختونه استعمارگران د بیلو بیلو وینو لرونکو غیری واحد قومونه پر ځینی موقتي معنوي او مالي شعارونو دوسلی په زور په یوه جغرافیه کېبی سره راټول کړي او د پاکستان په شان یی نړۍ ته د یو ملت په حیث معرفی کړي.

په ځینو هیوادونو کېبی په اقلیتونو پوری ترلی سیاست مداران چې ځنی یی شاید په خارجی استخباراتو پوری هم ترلی وی ډیره استفاده کوی.

په اقلیتونو پوری ترلی سیاست مداران پوهیږي چې دوی د یو ملی ناسیو نالیست سیاست په پیروی د ټولنی پر اکثریت حکومت نشی کولای، ځکه چې په ملی ناسیو نالیستی سیاسی پروسه کېبی د

ټولنی اکثریت همیشه هغه سیاست مداران په ځان پسې راکاږي چې د ټولنی په اکثریت پوری تړاو لری.

د ملت سازی اصطلاح په هغو ټولنو کې د استعمال وړ ده چې ټولنه یې د مختلفو قومونو څخه جوړه وي د مثال په ډول :

په ایراني ټولنه کې عرب ، ترک ، کورد ، ازري ، بلوچ ، پارس او داسې نور قومونه وجود لري چې هیڅ ډول د ویني شراکت نه سره لري هلته سیاستمداران مجبور دي چې د ملت جوړونې په نوم او دوسلی په زوردا بیل بیل قومونه پر یو مشترک مرکز سره راټول کړي .

پر یو سیاسي مرکز د انسانانو را ټولول دومره اسانه کار نه دي لکه یو شپون چې خپله رمه پر یو میدان سره را ټوله کړي ، بلکې د شپون د رمي پر خلاف پر یو مشترک مرکز په بیلو بیلو نژادي ډلو پورې تړلیو انسانانو چې هغه د ویني شراکت سره نه لري را ټولول ډېر مشکل کار دي ، د دې کار کولو لپاره تیوریسان مجبور دي چې د دې مختلفو ډلو انسانانو د یو موټي ساتلو په خاطر سیاسي ، اقتصادی او یا مذهبي نظریات مطرح کړي او خپل طرحه د سیاست مدارانو په واک کښی ورکړی.

سیاست مداران بیا د دوی په جغرافیه کښی میشت ټول قومونه د وسلی او دولتی زور په واسطه د دوی د تیوریسانو د خوا پر طرحه شوې سیاسي ، اقتصادی او مذهبي نظریه سره راټولوی او د دې طرحه شوې نظریې څخه د دې مختلفو ډلو انسانانو د یوالي د سرینسو په حیث کار اخلي .

په بله وینا د دې نوې طرحه شوې سیاسي نظریې څخه سیاستمداران د جاذبې د هغې قوی په حیث استفاده کوي چې د مختلفو نژادولرونکي انسانان پر یوه مشترک مرکز سره راټول کړي .

د مثال په ډول:

د امریکا متحده ایالاتو خپل ولس د دموکراسی او اقتصادی گټو پر ارزښت سره راټول کړيدي .

پاکستان او ایران پخپل جغرافیو کښی بیل بیل قومونه د نظامی قوت او اسلام په نوم سره راټول کړيدي .

پخواني شوروي اتحاد او پخواني یوگوسلاویا مختلف قومونه د کمونیزم او نظامی زور په واسطه سره ټول کړي وه ...

هغه ملتونه چې دييلو وينو لرونکو اقوامو څخه د سياسي، مذهبي، ايډيالوژيکي، اقتصادي، نظامي قوت او نور وارښتنو پر اساس جوړېږي ډېر دوام نه کوي، او د ملتونو ته د ويني پر اساس منځته راغلی طبعی ملتونه نه ويل کېږي.

په داسې ملتونو کې اکثره وخت يو قوم پر ټول ملت حکومت کوي او نور قومونه د قوي قوم تر ستم، استثمار او استعمار لاندې وي، د مثال په ډول:

د شوروي اتحاد د امپراطورۍ په وخت کې د بالتیک هېوادونه، تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان، ازربايجان، ارمنيستان، قرغستان، قزاقستان او داسې نور تنها د روسي قوم تر استثمار او استعمار لاندې وه.

په پخوانۍ يوگوسلاويا کې بوسنيایي، کروشيایي او نور قومونه د سربيانو تر استثمار او استثمار لاندې وه.

په پاکستان کې پښتانه، پلخ، کشمېريان، سړاکيان، سنډيان او داسې نور د پنجابيانو تر استثمار او استثمار لاندې دي.

په ايران کې بلوڅان، کردان، عربان، خوزيستانيان، ازريان، ترکان او داسې نور د پارسانو تر استثمار او استثمار لاندې دي.

خو د پښتون ملت په باره کې د ملت سازۍ نوې اصطلاح يا د ملت د يووالي د پاره د مذهبي، اقتصادي، او ايډيالوژيکي نظريو طرحي ته هيڅ ضرورت نشته ځکه چې:

پښتون ملت د مشترکي ويني پر اساس ولاړ واحد ملت دي.

د پښتون ملت جوړښت د گډې پښتني ويني پر اساس منځته راغلی دی يعنې د ټولو پښتنو په رگونو کې تنها پاکه او دغيرته ډکه پښتني وینه جريان لري.

پښتون ملت د يوه پښتون پلار اولاد او يوه ستر پښتني کورنی ده.

د پښتون ملت يووالي د پښتو او پښتونولي د قانون د هغه حکم تامين دي چې د پښتون ملت د يووالي په باره کې يې کړيدي.

د پښتو او پښتونولي قانون هغه قوي معنوي سرين دي چې پښتون ملت يې د تاريخ په اوږدو کې يو موټي او متحد ساتلي وو او د تل لپاره به يې يو موټي او متحد وساتي .

په پښتنو کې د ملت جوړونې اصطلاح ته بلکل ضرورت نشته دا د يوې پښتنې وينې څخه جوړ شوي يوه ستره کورنۍ يا ستر ملت دي .

د پښتون ملت هر دوه تر ټولو سره ليرې غړي چې د نصب په لحاظ وڅيرل شي ، نو په شلم يا د دې څخه په نږې او يا ليرې پښت کې به دواړه د يوه پلار زامن او سره وروڼه وي .

نو په دې اساس موږ ويلاي شو چې پښتون ملت د يوې پښتنې وينې څخه جوړ شوي ملت دي او د يوه نيکه بچيان دي .

د دې ستر ملت بله ستره خوشبختي ددوی مشترک فطرت يعنې پښتو او پښتونولي ده ، پښتو او پښتونولي د پښتنو لپاره هغه مقدس مشترک فطرت دي چې هيڅ پښتون چې د هغه په رگونو کې د پښتون پلار ويني په جريان کې وي ددې مقدس فطرت څخه انکار نه شي کولای .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت بې زواله فطرت ، د پښتنې ټولني روح او د پښتون ملت د يووالي سرينس ، او د جاذبې هغه قوي قوه ده چې پښتون ملت د تل د پاره متحد او يو متي ساتي .

نن سبا په افغانستان کې د اقلیتونو د کارمل اورباني په شان د چالاکو افرادو او يا ددوی د پيروانو د خوا او يا په پرديو پورې تړلو افرادو او اشخاصو د خوا د ملت سازی ډنډورۍ وهل کيږي ، څوک وايي :

ما تا هنوز ملت نه شدم...

تا که يک ملت نشویم مشکلات جامعه ما از بين نه میروود...

بیا این که به طرف ملت سازی برویم...

در قرن بیست و یک دیگر ما باید از حلقه کوچک قوم و قبيله برایم و به سوی ساختن یک ملت حرکت کنیم...

يو شمير نا پوهه پښتانه په غيری شعوری ډول، او ځینی نور بی پښتو، ملت پلرونکی او د پردیو غلام پښتانه بیا په شعوری ډول دیو پلان مطابق د پورته ذکر شوو افرادو بی خونده سندرہ ورسره تکراری او ددوی بی ربطه ډول ته نخیری...

انگریزانو خو مختلیف قومونه لکه پښتانه، پلوخ، سراکی، سندی، هندی مهاجر، کشمیریان او پنجابیان د فوځ په زور په یوه جغرافیه کښی سره راټول کړل او دی د فوځ په زور سره راغونډ شوو خلکو ته یی پاکستانی ملت او دهند او افغانستان څخه په زور را بیلی شوی جغرافیسی ته یی د پاکستان نوم ورکړی.

نړیوال هم نن د جغرافیه د پاکستان او پدی جغرافیه کښی د وسلی په زور را غونډ شوی خلک د پاکستانی ملت په نوم پیژنی...

پاکستان داسی هیواد او پاکستانی داسی ملت دی چی د بشریت په لیکل شوی تاریخ کښی هیڅکله د پاکستان په نوم هیواد او د

پاکستانی په نوم ملت وجود نه درلودی.

په ننۍ نړۍ کښی د پاکستان په شان نور هم ډیر مثالونه شته چی نړیوال یی او سیدونکو ته ملت او جغرافیسی ته یی هیواد وایی.

د بشریت تاریخ شاهی ورکوی چی پښتانه د زرگونو کلنو راهیسی دیو خپلواک او متمدن ملت په حیث د پښتونخوا په پاکه خاوره کښی او سیدلی دی، پدی منطقه کښی یی ستری امپراطوری جوړی کړیدی او د بشریت په ترقی او پرمختگ کښی یی د توجه وړ برخه اخیستی ده.

خو زموږ د بنمنان تر اوسه لا هم پښتانه ملت نه بولی.

د پښتنو د بنمنانو په نظر پښتون هغه وخت ملت دی چی په خپل تاریخی هیواد کښی یی د غیری پښتون اطاعت وکړی، د غیری پښتون رهبری یی ومنل او غیری پښتون یی پر ځان او خپل هیواد حاکم کړی.

زموږ په هیواد کښی د ملت د درجی ورکولو ویار او صلاحیت د اقلیتونو د جملی څخه په پردیو پوری تړلی افراد د ځان حق بولی.

هر رښتني پښتون بايد ددی شو مو او خاينانه تبليغاتو پر ضد د پښتونولي په روحيه ټينگه مبارزه وکړي او ټولي نړۍ ته دا په ډاگه ووايي چې:

پښتون يو تاريخي ملت دی.

پښتون يو ستر ملت دی.

پښتون يو وياړلی ملت.

پښتون يو متمدن ملت.

پښتون يو پياوړی ملت.

د پښتنو د سجري په باره کې چې ځينو قومي مشرانو او عالمانو کومي څيړني کړيدي هغه صرف د اسپه کورنۍ د وخت څخه را شروع شويدي.

ځينو سجره ليکونکو خولا د پښتنو سجره د اسلام د دورې څخه را شروع کړيده او دا حواله ورکوي چې بيت نيکه پخپل مناجات کښي د خدای (ج) نوم ياد کړيدي چې د خدای (ج) د نوم د ذکر معنی داده چې بيت نيکه په اسلامي دوره کښي ژوند کوي ځکه يې نو د خدای (ج) نوم پخپل مناجات کښي ذکر کړي دی.

په اويستا کښي ذکر دی چې بيت نيکه ډير نيک خدای پرست او فرهيزگار سپړی وو او داسی نور...

تاريخ شاهد دي چې پښتنو د گيو ميرتن څخه بيا د اسپه کورنۍ تر سلطنت پوري په زرونو کاله په پښتونخوا کې سلطنتونه کړيدي.

د تاريخي شواهدو پر اساس اسپه کورنۍ د ميلاد څخه تقريبا اووه سوه کاله وړاندي په پښتونخوا کښي سلطنت ته ورسيدل.

که او ایستا ایرانیانو لوت کړي نه وای، او بیا یونانیانو دا لوت شوي او ایستا د ایران په (پریس پولیس) کې سوځلي نه وای، او تر نن پورې مکمل او ایستا د پښتنو په اختیار کې پروت وای نو د پښتنو نسبتاً مکمله سجره به د گيومرتن او یا دهغه د لیري نیکه گانو د زماني څخه رانیولي بیا تر نن پورې په ښه ډول ذکر شوي وای .

څرنگه چې په دې کتاب کې وویل شول چې د پارس جاهلو او وحشي يرغلگرانو د بلخ د (ورهران) د (واري) څخه د او ایستا کتاب لوت او د ځان سره یې ایران ته یووړي او د (پریس پولیس) په ماڼۍ کې یې کښنودې .

د دریم داروش (کدمان) تر شرموړي ماتي وروسته مقدوني سکندر د یوې رقاصی پلاس چې (تائیس) نومیده د (پریس پولیس) ماڼۍ ته اور واچوي او په دې اور کې د او ایستا د کتاب زیاته برخه و سوځیدل په کوم کې چې د پښتنو تقریباً د دريو زرو کالو تاریخ ذکر شوي وو، د پښتنو اقتصادي سیستم په کې تشریح شوي وو او د پښتنو عقیدوی لار په کې تشریح شوي وي .

د او ایستا په هغه څلرمه برخه کې چې د اور د سوځیدو څخه سالم پاتې شوي دي د پښتنو د دري مشهورو نیکه گانو نومونه ذکر شوي دي چې عبارت دي له:

۱: بیت نیکه.

تاریخ وایی چې د کیانی یا کاوه خاندان اخی پا چا کاوه هوسروایا د خپل ژوند په اخیرو وختونو کښی پخپله خوښه د خپل پاچاهی تاج د بیت نیکه پرسر کښنودی او بیت نیکه په بلخ کښی د پښتنو پاچا شو.

بیت نیکه په او ایستا کې د اطریت = اتریت په نوم یاد شوي دي .

د او ایستا اتریت یا اطریت د ساما دکهول څخه دي، ساما د سم یا شم دکهول څخه دي، دا سم بیا تر دریم پښت وروسته تور ته رسیږي، تور بیا تورک ته رسیږي، تورک بیا یما ته رسیږي .

۲: غرغښت.

غرغښت د بېټ نیکه زوی دی او د پلار تر مرگ ورسره د پښتنو پاچا شو او د پښتونخوا په تاریخی پلازمینه بلخ کښی د سلطنت پر تخت کښیناستی .

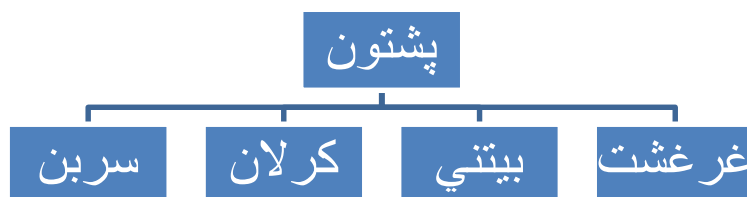
غرغښت په اویستا کښی د گرشا سپ په نوم یاد شوي دي .

۳: سربن .

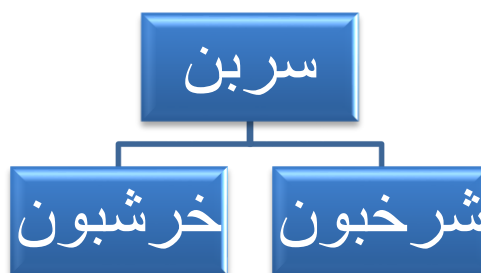
سربن په اویستا کې د سرند په نوم یاد شوي دي ، کوم چې د زابلستان د پاچا گورنگ شالمسي دي .

مور د لته په ډبر لنډ ډول د پښتنو د هغی سجری په باره کې ډبر لنډ معلومات لوستونکو ته وړاندي کوو ، کوم چې د اسپه کورنی د واکمنی خه را شروع کېږي ، او د محقیقانو تر څیړنی وروسته نن سبا په پښتنو کې رواج لري .

ستر پښتون ملت په لنډ ډول پر لاندې څلورو غټو خانگو وېشل شوي دي .

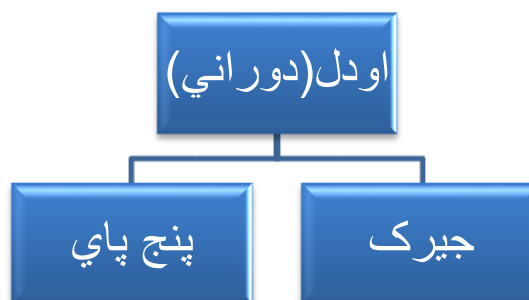
د سربن دوه زامن وو چې د یوه نوم (شرخبون) او د بل نو (خرشبون) وو .

د شرخبون پنځه زامن وو چې نومونه یې شیراني ، بریخ ، اورمر ، ترین او میانه وه .

د ترين درې زامن وو چې نومونه يې (سپين ترين) ، (تور ترين) او (اودال يا دوراني) وو .

د ځیرک درې زامن وو چې نومونه یې (پوپل)، (بارک) او (الکو) وو، ددوی اولاد ته پوپلزي، بارکزي او الکوزي ويل کېږي .

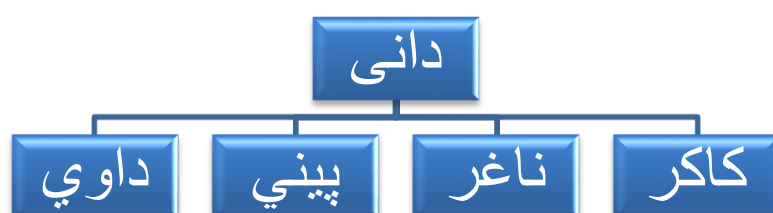
د پنجپاي پنځه زامن وو چې ددوی د اولاده څخه نورزي، عليزي، اسحقزي، خوگياني او ماکو قومونه پيدا شوي دي .

د غرغښت درې زامن وو چې نومونه يې (داني) ، (بابي) او (مندو) وه .

د (داني) څلور زامن وو چې نومونه يې کاکړي ، ناغر ، پښي او داوي وه .

او د پښتنو داسې نور قومونه لکه (گلدون) ، موسي خېل ، ساپي او مشواني هم د کاکړي او پښي له اولادي څخه دي .

د کرلان د اولاد څخه الله پاک د پښتنو اتلس ستر قومونه پيدا کړل چې عبارت دي له:

ککي ، دلازاک ، منگل ، توري ، هني ، وردگ ، اورکزي ، اپريدي .

ختک ، شينک ، بولاک ، ځدران ، وزير ، مسعود ، دور ، سترياني ، بنگش ، بنوخي .

کرلان		
دلازاک، منگل		ککي
وردگ	هني	توری
ختک	اپړیدی	اورگزی
جدران	بولاق	شینک
دور	مسود	وزیر
بنوچی	بنگش	ستریانی

د بیټي د اولاد څخه الله پاک د پښتنو ټول غلجی قومونه پیدا کړل چې عبارت دي له: سهاک ، تره کي ، سلیمانخېل ، توخي ، هوتک ، اکاڅېل ، ناصر ، خروټي ، تارن ، لودي ، نیازی ، سوراو سرواني .

ټول غلجی ټبرونه ، سهاک ، تره کي ، سلیمانخېل ، توخي ، هوتک ، اکاڅېل ، ناصر ، خروټي ، بختیاري ، احمدزي ، تري ، دوتاني ، تارن ، لودي ، نیازی ، سوري ، سرواني .

بیټي		
تره کي		سهاک
خروټی	ناصر	سلیمانخېل
تری	احمدزی	بختیاری
لودی	تارن	دوتانی
سروانی	سور	نیازی
اکاڅیل	هوتک	توخی

پښتون ستر ملت په طبیعي ډول د نن ورځي د عصري نظامي تشکیلاتو په څیر پر بیلو بیلو قبایلو وپشل شوي وو .

په بله وینا په نظامي او انتظامي چارو کې د سمې رهبري ، تنظیم ، سوق او ادارې په خاطر پښتون ملت په طبیعي ډول پر بیلو بیلو قبیلو او قبیلې یې بیا پر بیلو بیلو کولو او کهلونه یې بیا پر بیلو

بیلو کورنیو وپشل شوي وه ، چې دا قومي جوړښتونه په حقیقت کې د نظامي او انتظامي تشکیلاتو حیثیت لری .

څلرم: په پښتنی ټولنه کې د قومي جوړښتونو ګټی او تاوانونه.

د پښتنی ټولنی په سیاسي ، اقتصادي ، ټولنیز ، نظامي او انتظامي چارو کې د قومي جوړښتونو ارزښت ته موږ په لاندې ډول ډیره لنډه اشاره کوو .

الف: د جنگ په وخت کې:

د پښتنو طبعي قومي تشکیلاتي جوړښتونه په نظامي چارو کې د پښتنو د دولتي مشرانو لپاره دا ګټه درلوده چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتون ملت هر قوم ، پښه او زې خان مجبور او مکلف بللي چې د پښتون ملت د ډېن ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، پښتونخوا ، ملي ګټو او ملي نوامیسو د دفاع په خاطر د جنگ په وخت کې د هر قوم څخه د هغه د شمېر په تناسب د پخوا څخه تعیین شوي شمېر مسلح سپاره او پیاده سربازان ، په جنگ کې د دې سربازانو د ضرورت وړ لوژیستیکي ضرورتونه په ډېر ورین تندي و مرکزي دولت ته ورکړي .

د نن ورځې د عصري نظامي تشکیلاتو څخه افراد تښتېدلای شي ، یوه لویا یا نور نظامي جز او تامونه د یوې فرقي یا قل اوږدو څخه بلې فرقي یا قل اوږدو ته تبدیلېدلای شي او په هغه کې منحل کېدلای شي ، د دولت د ریس په یوه فرمان ټوله قل اوږدو حتی د یوه هېواد ټول نظامي تشکیلات منحل کېدلای هم شي چې ژوندی مثال یې د مجاهدینو تر بری وروسته د مجاهدینو له خوا د نجیب الله د حکومت د نظامي تشکیلاتو انحلال دی . . .

خو د پښتنو په طبعي دایمي قومي تشکیلاتو کې تنظیم شوي افراد ، کورنی او قومونه د خپل قوم ، قبیلې او کهول څخه په هېڅ ډول سختو شرایطو کې نه تښتېدلای شي او نه د پښتنو د قومي تشکیلاتي جوړښت څخه بل لور ته تللای شي .

د پښتنو دا طبعي قومي نظامي تشکيلات ابدی او دايمي تشکيلات دی او دا تشکيلات د کوم حاکم ، پاچا او فاتح په امرنشی منحل کېدلای .

د پښتنو قومي تشکيلات (قومونه ، پښې او کهولونه) چې د وینې د نږدېوالي پر اساس په طبعي ډول منځته راغلي دي د پښتون ملت ازلي ، دايمي او غیر قابل تغیر نظامي او انتظامي تشکيلات دي .

د زرگونو کلونو راهېسي د پښتون ملت هر غړی د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتنو د نظامي تشکيلاتو د غړي په صفت هره لحظه د خپل قوم د مشرانو هر امر ته د پښتون ملت د سرباز په حیث د پښتون ملت د ننگ او ناموس د دفاع په خاطر جنگ ته حاضر او آماده ولاړدی .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتون ملت هر فرد نر ، ښځه ، زلمی ، زور او ماشوم د قوم عسکر دی او هره لحظه باید و سله په لاس د پښتون ملت د دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، هیواد ، خپلواکی ، ملي حاکمیت ، ملي گټو او ملي نوامسو د دفاع په خاطر د مشرانو له خوا د جنگ قوماندې ته حاضر او آماده ولاړوی .

ب: د سولې په وخت کېښي :

د سولې په وخت کې د پښتنو د طبعي قومي تشکيلاتی جوړښتونو گټه دا وه چې مرکزي دولت د هر قوم مشرانو ته دا وظیفه سپارله چې د دولت سره همکاري وکړي ، په خپل قوم کې د سولې د تامین ، د حقوقي او جنایي مسئلو د حل ، د مرکزي دولت د مالیاتو د راټولولو او په ټولیز لحاظ په خپل قوم کې د امن او امان د تامین لپاره کار وکړي .

دا د پښتنو د طبعي قومي نظامي او انتظامي تشکيلاتو برکت دی چې د تاریخ په اوږدو کې پښتنو د تاریخ د سترو یرغلگرو او چپاولگرو لکه داریوش ، سکندر ، عرب ، چنگیز ، تیمور ، بابر ، انگریز او د روس د سرو لښکرو سره د غړي وهلي دي او د پښتونخوا پاکه خاوره یې د هغو په هدیره بدله کړې ده .

د پښتو او پښتونولي د قانون په پيروي پښتنو د خپل طبيعي قومي نظامي او انتظامي تشکيلاتو په برکت پښتنو د تاريخ سترو امپراتوريو ته په دې مقدسه خاوره کې ماتې ورکړې ده او تر معاصر تاريخ پورې يې د تاريخ د سترو طوفانونو او تهاجمونو په مقابل کې ځان ژوندي ساتلی دی .

همدا علت دی چې نن زهيوال تاريخ پوهان د پښتنو هېواد يعنې پښتونخوا ته د امپراتوريو قبرستان يا هديره وايي .

هر څوک چې په هر نامه د پښتنو د طبيعي قومي جوړښتونو مخالفت کوي په حقيقت کې هغه شخص يا ډله غواړي چې پښتون ملت تيت ، پاشان ، ضعيفه او لارورکی کړي ، که دا شخص يا ډله په شعوري ډول د پښتنو د دايمي طبيعي قومي تشکيلاتو ضد وي او دهغو پر خلاف کار کوي ، نو دا شخص يا ډله د پښتنو د بنمنان او ملي خاينين بلل کېږي .

هغه څوک چې پورته ذکر شوی کار په غيری شعوري ډول انجاموی د اکسان د پښتنو او د هغوی د فطرتی قانون يعنی پښتو او پښتونولي په باره کې محدود معلومات دی .

ج: د پښتون ملت د يووالي وسيله:

اوسني پښتانه مشران بايد د پخوانيو پښتنو مشرانو په شان د پښتون ملت د طبيعي دايمي قومي جوړښتونو څخه د ستر پښتون ملت د راټولېدو او يو موټي کېدو په لاره کې استفاده وکړي .

مثلا که موږ د پښتنو يو ستر قوم (يوسفزي ، احمدزي ، نورزي . . .) چې د ميلونو په شاوخوا کې غړي لري په نظر کې ونيسو ، د دې قوم منلي مشران شايد تر سل نفرو زيات نه وي ، دا سل نفره چې د پښتون ملت په گټه هره فيصله وکړي ، نو د دوی د قوم ټول وگړي چې په ميلونو نفر کېږي هغه فيصله مني او د خپل قوم د مشرانو پر لارځي . . .

د يو قوم د ميلونو غړو په نسبت د سل نفرو قومي مشرانو راضي کول ، پوهول ، قناعت ورکول او پر يو مرکز راټولول د مليونو انسانانو د پوهولو په تناسب ډېر اسانه کار دی .

هر کله چې د پښتنو سياسي مشران و غواړي چې پښتانه پر يو واحد مرکز سره راټول او يو موټی کړي ، نو بايد د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو قومي مشران د قومي انتشار پر خلاف د ستر پښتون ملت د يووالي د مقدس هدف پر لور رهبري کړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو د هر رښتيني پښتون مشر دا پښتني دنده او مسئوليت دی چې اول خپل قوم متحد کړي او بيا دا متحده قبیله يا قوم د ټول پښتون ملت د يووالي لوري ته تشويق او رهبري کړي او په دې لار کې يو تړبل گړندي شي .

د پښتني قبیلو او قومونو د قومي مشرانو د يووالي په واسطه د پښتون ملت د يووالي پروسه تر ټولو لنډه ، گټوره ، يقيني ، رښتيني او د عمل وړ لاره ده .

د پورته ذکر شويو او داسې نورو زياتو دلايلو پر اساس ويلاى شو چې د پښتون ملت قومي جوړښتونه د پښتون ملت په تاوان نه ، بلکې د پښتون ملت د يووالي لپاره ډېر گټور عنصر بلل کيږي .

د: د پښتون ملت د بې اتفاقی وسيله:

کله چې د پښتنو د بنمنانو د پښتون ملت د غلامۍ نيت کړی دی ، نو تر هر څه دمخه يې د پښتنو د بې اتفاقی لپاره ملا تړلې ده .

خپل نامقدس هدف ته د رسېدو په خاطر د پښتنو د بنمنانو د پښتني قومونو په منځ کې د بې اتفاقيو اور ته لمن وهلې ده .

پښتانه قومونه يې د اتفاق پر ځای انتشار ته تشويق کړی دی ، په خپل شیطاني چلونو يې پښتون ملت پر قومونو تجزيه کړي دي .

د انگليسانو مشهور متل دی چې “ بيل کره ، ايل کره ” يې عملا پر پښتنو تطبيق کړی دی .

هر کله چې د پښتنو د بنمنانو پښتانه پر اقوامو تجزيه کړي دي ، نو په ډېر اسانه ډول يې خپل غلامان کړي دي .

هر کله چې د پښتنو قومي مشرانو پښتو او پښتونولي ته شا کړې ده ، نو د پښتنو د بنمنان پر دې قادر شوي دي چې د ځينو ټيټ صفتو پښتنو مشرانو په واسطه پښتون ستر ملت پر قومونو تجزيه او خپل غلام کړي .

د پورته دلایلو څخه دا نتیجه اخیستل کېږي چې د پښتنو طبعي دايمي قومي تشکيلات په حقيقت کې د پښتني ټولني دايمي طبعي نظامي او انتظامي تشکيلات دي او د پښتنو په سياسي ، اقتصادي ، ټولنيز ، نظامي او انتظامي ژوند کې ډيرې گټې لري چې موږ دلته صرف څو گټو ته لنډه اشاره کوو .

1: پښتانه خوا خوږی مشران د پښتنو دايمي طبعي تشکيلاتو په واسطه په ډېر اسانه ډول د پښتون ملت ملي يوالي تامینولای شي . 2: پښتانه خوا خوږی مشران د پښتنو دې دايمي طبعي تشکيلاتو په واسطه په پښتني ټولنه کې تل پاتې سوله او امنیت تامینولای شي .

3: پښتانه خوا خوږی مشران د پښتنو دې دايمي طبعي تشکيلاتو په واسطه يوداسی مشروع او بيا ثباته پښتني دولت ایجادولای شي چې خپل ملي او نړيوالی زمواری په ښه ډول انجام کړای شي او داسی نور...

پنځم: د پښتنو د بی اتفاقی څخه راپیدا شوي سترې غمیزې:

هر کله چې د پښتنو د بنمنانو د پښتنو د غلامولو اراده کړې ده ، نو اول کار یې دا کړی دی چې په پښتنو کې داسې غولونکي نظریې خپرې کړي چې د هغو د خپرېدو په واسطه په پښتنو کې د هغو فطرت یعنی پښتو او پښتونولي کمزورې کړي ، د پښتني ټولني داخلي جوړښت یعنی د پښتنو دايمي طبعي قومي تشکيلاتو پر ځای د پښتنو خیال نورو شيانو ته واړوي او یا په ډول ډول بهانو او نومونو د پښتنو په منځ کې د پښتو او پښتونولي قانون او قومي تشکيلات بې ارزښته کړي او پر ځای یې د پردو په گټه ارزښتونه لکه پيري ، مريدي ، اخوانيزم ، کمونيزم ، وهابيزم ، ملت سازي ، اسلامي خلافت ، دموکراسي ، نفاذ شرعیت ، اسلام سرحد نه لري او داسې نور معرفي کړيدي .

مور د لته خو داسې واقعاتو ته ډېره لنډه اشاره کولو چې پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف دنورو نظريو ملاتړ کړيدی او ددی سببه د الله پاک په سترو عذابونو گرفتار شودی، او ډېر ستر تاريخي تاوانونه ورسيدلی دي .

1: د بابر مغول څخه د (مسلمان پاچا) په نوم د پښتنو ملاتړ:

تاسو په دې کتاب کې لولي چې د ظالمو او خونخوارو مغولو چنگېز، الاکو او گوډ تيمور اولاد ظالم او خونخوار بابر پر پښتنو څومره ظلمونه وکړل .

د پښتنو پر هر قوم يې حملې وکړې، د هغوی سر، ناموس، عزت او مال يې لوټ کړي، د قوم د سړو سرونه يې پرې کړل او د ځان د خوشالولو په خاطر يې د پښتنو د پرې شويو سرونو څخه منارونه جوړ کړل . . . .

د دې ټولو ظلمونو باوجود بابر مغول د ځينو قوم فروشو ملايانو، روحانيانو، خانانو او ملکانو په واسطه د پښتنو څخه لښکر جوړ کړ او پر هندوستان يې حمله وکړه چې د سلطان بهلول لودي لمسي سلطان ابراهيم لودي پاچاهي کوله .

پښتنو د خپل سر، ناموس، عزت او مال د دښمن بابر مغل په طرفدارۍ تورې راواخيستې او په هند کې يې د پښتنو سلطنت ړنگ کړي .

د سلطان ابراهيم لودي د هند پښتني سلطنت پښتنو له منځه يوړ، سلطان ابراهيم لودي په جنگ کې په مېرانه شهيد شو، دلاور خان لودي او خواجه کلان مغول په مړينې د پښتون سلطان ابراهيم لودي څخه سر پرې کړ او د پښتنو ازلي دښمن خونخوار بابر ته يې وړاندې کړ .

پښتنو په خپل دي نامعقول او د پښتو او پښتونولي څخه خلاف عمل د پښتون ملت د سر، ناموس، عزت او مال ازلي دښمن بابر ته د پښتونخوا او هندوستان پاچاهي وگټله .

خوشحال بابا د دې واقعي په باره کې داسې وايي:

بيالسه پاس د دهلي پاچا بابر شه چي يي كارد پښتانه په برکت وو

پښتنو خپل په دې غلط عمل چي د پښتو او پښتونولي د قانون ښكاره خلاف ورزي وه د (231) كالو لپاره نور هم خپل ځانونه په خپل لاس د مغولو غلامان كړل .

د پښتنو لپاره د خونخوارو مغولو حاكميت د خداي (ج) ستر غضب او قهر وو .

د هند مغولو او د ايران شعيه پاچاهانو د پښتونخوا خاوره په خپل منځو كې سره ووېشل او د پښتنو دې دواړو ازلي دښمنانو يعني د ايران متعصبه شيعه گانو او د هند وحشي او خونخوارو مغولانو د (231) كالو په جريان كې هره ورځ د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت او مال په لوټول مصروف وه ، د دې خبرې د اثبات لپاره د منعم خان مغول په لاس د پښتنو هغه قتل عام يادوو چي د “توكاري” په كلي كې يې په يوه ورځ دومره پښتانه بنديان ووژل چي د سرونو څخه يې اتيا (80) مناره جوړ كړل .

د پښتنو څو ټيټه صفته روحاني ، ديني ، مذهبي او قومي مشرانو د پښتنو د قاتل بابر مغول څخه د خپل شخصي ژوند د بهترۍ لپاره يو څو پيسې او يا څه نور امتيازات واخيستل او په بدل كې يې پښتون ملت تشويق كړ چي د پښتون ملت د ازلي دښمن بابر مغل ملا تر و كړي ، د مغول د بادارۍ او د پښتون د غلامۍ لپاره توري وچلوي .

د ايران متعصبه شيعه گانو او دهلي خونخوارو مغولو پښتونخوا او پښتانه په دې غرض سره ووېشل چي كه ټول پښتانه د هند سره يوځای شي ، دا تر دې پرته حده ممكنه ده چي پښتانه د هند د مغولو څخه بيا د شېرشاه سوري په شان د هند سلطنت ونيسي .

او كه ټوله پښتونخوا د ايران سره يوځای شي بې له شكه به پښتانه د ايران دولت ونيسي ، نو په دې اساس هندي مغولو او د ايران شعيه گانو د يو منظمې امنيتي ستراتيژۍ پر اساس پښتانه او پښتونخوا د هند د مغولي او د ايران شعيه دولت تر منځ سره ووېشل .

خو كله چي خداي (ج) د پښتنو هغه گناه ورمعاف كړه چي د بابر مغول سره په ملگرتيا كې يې د خپل ځان د غلامۍ په باره كې كړې وه ، نو د پښتنو په منځ كې يې دوه داسې نوميالي پښتانه ځوانان پيدا كړل چي يو يې دستر پښتون حاجي ميرويس خان نيکه زوی اعليحضرت شاه محمود هوتک

د ايران او اصفهان فاتح وو چې د ايران شعيه ظالم پاچا صفوي شاه حسين يې مات کړ او هغه په خپل لاس د ايران د سلطنت تاج د اعليحضرت شاه محمود هوتک پر سر کېښود او د ايران د سلطنت مبارکي يې پښتون پاچا اعليحضرت شاه محمود هوتک ته وويله:

دوهم پښتون ځوان اعليحضرت احمد شاه دراني وو چې د پښتنو د دسوونو کلنو مظلوميت ته يې خاتمه ورکړل او په (1757ع) کې د هند د پاچا احمد شاه مغول پلازمېنه د ډهلي ښار ونيو .

د پښتنو دې دوو تاريخي قهرمانانو د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق پښتانه د قومي او عزيزولي په نوم پريو واحد مرکز سره راټول کړل ، خداي (ج) هم د دې پښتنو پاچاهانو سره مرسته وکړه او د پښتون ملت د سوونو کلنو د مظلوميت د اوسپليو او اوبښکو څخه يې داسې طوفانونه جوړ کړل چې د اصفهان او ډهلي د ظلم ، وحشت ، بربريت ، کبر ، غرور او جهالت ماني يې له منځه يووړې .

مغولو پر پښتنو باندې د خپل اقتدار د دوام په خاطر د پښتنو د ځينو سست عنصر و ، بې همتو ، قوم فروشو او غدارو ديني ، روحاني او قومي مشرانو څخه استفاده کول چې پښتانه د مغولو اطاعت ته تشويق او ترغيب کړي .

دې اسلام فروشو ، وطن فروشو ، قوم فروشو ، ځان فروشو ، غدارو او ملي خاينانو به د قوم د مشرانو په نوم ډول ډول دلايل تراشل چې اسلام سرحد نه لري ، مغول پاچاهان مسلمانان دي ، ددوی اطاعت واجب دی او په داسې نورو بهانو به يې پښتانه د مغولو اطاعت ته رابلل .

کله چې به د پښتنو ملي مشرانو د مغولو د غلامۍ پر ضد ملي مبارزې شروع کړي ، نو دې د پرديو رانيول شويو غلامانو به تر مغولو زيات د دې ملي پښتنو پر ضد پروپاگندي کولې ترڅو د پښتنو د دښمنانو تنخوا ځانته حلاله کړي .

د مثال په ډول د گوډ تيمور او سفاک بابر د کورنۍ يو رشته دار

“ سيد علي ترمذي مشهور په پير بابا “ همايون مغل د پښتونخوا د بونير د “ پاچا کلي “ ته راو ليږي او د مغلو د استخباراتي سازمانو له خوا يې حمايت او ملاتړ کېده .

د مغلو د استخباراتو دا روزل شوی "پیر بابا" او دده ترک نژاده شاگرد "اخوند درويزه" دا وظيفه درلوده چې د پښتنو په منځ کې د پښتنو د ازادۍ د لارې مبارزين بدن نام او تجريد کړي ، په پښتنو کې د هغوی د ازادۍ غوښتلو روحیه ضعیفه کړي ، پښتانه د مغلو اطاعت ته تشویق کړي . . .

د مغلو دی دوو استخباراتي پیرانو د پښتنو د ازادۍ غوښتونکي جنبش د مشر "بایزید مشهور په پیرروښان" او روښاني تحریک پر ضد په پښتنو کې تبلیغ کوي او پیرروښان ته یې "پیر تاریک" ویلي ، په پای کې د اد مغلو د استخباراتو اجنت "پیر بابا" او دده ترک نژاده شاگرد "اخوند درويزه" او د مغلو د دولت جنگي ماشین پر دې بریالي شول چې د پښتنو د مغلو ضد روښاني تحریک مات کړي ، پښتانه او پښتونخوا د څه نور وخت لپاره د مغلو تر ظالمانه حاکمیت لاندې پاتې شي .

د پښتنو له خوا د بابر مغول د ملاتړ نتیجه:

پښتنو په پټو سترگو او ناسنجیده ډول د پښتنو او پښتونولي د قانون خلاف د ځینو قوم فروشو ، قوم ته غدارو روحاني ، دیني او قومي مشرانو په واسطه د (اسلام په نوم) د پښتنو د ازلي دښمن او قاتل بابر مغول ملاتړ وکړي او خپل دي ازلي دښمن ته یې هندوستان ونيوی .

نتیجه دا شوه چې پښتنو په خپل دي بې فکره ، غلط او ناسنجیده عمل په خپل لاس او خپله توره خپل ځان د (231) کالو لپاره نور هم د مغولو غلام کړي .

مغلو هم د پښتنو د دې سترې تاریخي غلطۍ څخه استفاده وکړه او د (231) کالو لپاره یې نور هم د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال لوټ کړي ، د پښتنو د سرونو څخه یې منارونه جوړ کړل او پښتنو ته یې د سر په کاسه کې اوبه ورکړي .

پښتنو په خپل دي غلط عمل سره د پښتون ملت د دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکۍ ، ملی حاکمیت ، دهیواد دمخکنۍ پشپرتیا ، ملی گتو او ملی نوامیسو واک د پښتون ملت ازلی دښمن ته په خپله په لاس ورکړي .

په دې (231) کاله کې چې د مغلو د خوا پر پښتنو خومره ظلم شوی دی د پښتنو مشران به د محشر په ورځ خدای (ج) ته د دې سترې گناه او ستر جرم په باره کې ځواب ورکوي .

پښتنو د اسلام په نوم د بابر مغول په ملاتړ د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف ورزی وکړل ، په نتیجه کې یې دنیا خرابه او په عذاب شوه ځکه چې د ظالم مغل تر غلامۍ لاندې تېره شوه ، اخرت به یې هم په عذاب وی ځکه چې هلته بیا خدای (ج) د مغل د ملاتړ په جرم سزا ورکوي .

پس دا ویلای شو ، هر پښتون چې د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف وزرې وکړي ، نو دنیا او اخرت به یې دواړه په عذاب تیر یې .

2: د سقاو څخه د (خادم دین رسول الله) په نوم د پښتنو ملاتړ:

کله چې پښتنو ته خدای (ج) دري ځله پر انگریزانو بري ورکړ او په نړۍ کې لومړنی هېواد وو چې د برطانوي استعمار څخه یې خپل استقلال واخیست ، پښتنو د ډېر لږ وخت لپاره خدای (ج) د دې لوی نعمت یعنی استقلال د حاصلولو شکر پر ځای کړي .

څه موده وروسته یې د انگریزانو ظلمونه هېر کړل او په ډېره سادګۍ یې د خپل پخواني دښمن انګرېز پر جاسوسانو د پیر ، ولي ، ملا او خان په نوم باور وکړ او د غازي امان الله خان او ځوان افغان دولت پر ضد را پورته شول .

د جنوبي پښتنو څخه یو شمېر قومونه د ګوډ ملا عبداللہ گردیزي او ملا عبدالرشید په نوم ملایانو په ملاتړ د اسلام په نوم د خپل هېواد او ملي ګټو پر ضد و جنګیدل .

د مشرقي یو شمېر قومونه لکه شینواري او خوګیاني د محمد عالم خان شینواري په مشرتوب د امانی دولت پر ضد را پورته شول او د انګلیس د جاسوس د سقاو د زوی غله حبیب الله سره ملګري شول .

د کابل او شاوخوا یو شمېر خلکو او عسکرو د شور بازار د پیر شیرا قا په قول د جنګ جبهه پرېښوده او د سقاو زوی حبیب الله ته یې د کابل د نیولو موقع مساعده کړه .

سلیمان خپل د شور بازار د پیر په خوله د امان الله خان په مقابل کې د سقاو د زوی ملاتړ وکړ .

يو شمېر بې غيرته پښتنو د قندهار د ښار دروازې سقاوي لښکرو ته خلاصې کړې او د سقاوي غلو سره يې مرسته وکړه چې د قندهار ښار ونيسي .

د پښتنو د هغه اعمالو په نتيجه کې چې د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف وه پښتنو د خپل ملي ناموس واک د انگليس د جاسوس د سقاو زوی غله حبيب الله ته حواله کړ .

د پښتنو د ناشکری په سبب د خداي (ج) عذاب د سقاو زوی حبيب الله او د هغه د ملگرو په شکل کې پر پښتنو نازل شو او د دې عذاب په دوران کې د لکونو پښتنو او نورو افغانانو سر ، ناموس ، عزت او مال تلا شو .

انگريزانو افغانانو ته د خپل جاسوسانو په واسطه د هغو درې نظامي ماتو سزا ورکړه چې پښتنو په تېرو درې جنگونو کې ورکړې وې .

د سقاو زوی غله حبيب الله د (خادم دين رسول الله) په نوم د پښتون ملت ملي ناموس ، ملي گټې او د لکونو پښتنو او نورو افغانانو سر ، ناموس ، عزت او مال لوټ کړل .

د پښتنو له خوا د سقاو د زوی د ملاتړ نتيجه:

پښتنو په غيري منظم ، بې تحليله ، په پټو سترگو او ناسنجيده ډول د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف د ځينو قوم فروشو او قوم ته غدارو روحاني ، ديني او قومي مشرانو په واسطه د (خادم دين رسول الله په نوم) د پښتنو د ازلي دښمن ، د انگليس غلام د سقاو د زوی غله حبيب الله ملاتړ وکړ ، غازي امان الله خان يې له هېواده وشاره .

پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف په خپل لاس د افغان نجيب ملت شخصي او ملي ناموس واک د انگليسانو جاسوس ، پردي غله د سقاو زوی حبيب الله ته تسليم کړي .

پښتنو په خپل لاس د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف عمل خپل ځان د سقاويانو غلام کړ ، سقاويانو هم د پښتنو د دې سترې تاريخي غلطۍ څخه استفاده وکړه او د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال يې په ډېره بې رحمۍ لوټ کړي .

پښتنو په خپل دې غلط عمل د پښتنو د شخصي او پښتون ملت د ملي ناموس واک د پښتون ملت د سر ، دين ، ناموس ، عزت او مال د بنمن ته په خپله پلاس ورکړي .

د سقاو د زوی حبيب الله په وخت کې چې د سقاويانو د خوا پر پښتنو خومره ظلم شوي دي د پښتنو مشران به د محشر په ورځ خدای (ج) ته د دې ستري گناه او ستر جرم په باره کې جواب ورکوي .

پښتنو د (خادم دين رسول الله) په نوم د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف د سقاو د زوی ملاتړ وکړي ، دا دنيا يې خرابه او په عذاب شوه ځکه چې د ظالمو سقاويانو تر غلامۍ لاندې تېره شوه ، اخرت به يې هم په عذاب وي ځکه چې هلته بيا خدای (ج) د سقاو د زوی د ملاتړ په جرم سزا ورکوي .

پس دا ويلاى شو هر پښتون چې د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف وزري وکړي نو دنيا او اخرت به يې دواړه په عذاب تېرېږي .

3: د ببرک کارمل څخه د کمونيزم په نوم د پښتنو ملاتړ:

ببرک کارمل د شوروي دې معلوم الحال جاسوس بيا د کمونيزم په نوم يو شمېر روشنفکره پښتانه په ځان پسي کړل .

د کارمل د کمونيزم دا ايډيالوژي له نظره پښتو او پښتونولي شرم او پسمانده گۍ بلل کېده ، د قوم او ملت يادونه گناه بلل کېده ، تاريخي وياړونه او ارزښتونه عار او شرم بلل کېدل . . .

د کارمل د کمونيزم پر اساس و قوم ، قبيلي ، سمت ، ژبي ، مذهب ، دين او ناسيوناليزم ته ميلان لويه گناه ، لويه انساني پسماندگي اولوی شرم بلل کېده .

د کارمل د کمونيزم پر اساس ښه کمونيست هغه څوک وو چې د دوی په اصطلاح د پورته پسماندگيو او بې فرهنگه ميلانو څخه مبرا ، او يو رښتيني انترناسيوناليسټ وای .

خو کله چې د (1358-10-6 هه) شوروي اتحاد افغانستان اشغال کړ او خپل مشهور جاسوس ببرک کارمل يې د افغانستان د واک پر گدی کښېنوی ، نو دا انقلابي ، مارکسيست ، ليننست ،

کمونيسټ او انټرناسيوناليسټ بېرک کارمل په يوه شپه کې يو تنگ نظره او متعصب تاجک شو او د پښتنو په ازلي دښمن بدل شو .

د کارمل غيری پښتانه ملگري لکه سلطان علي کښتمند ، نجم الدين کاوياني ، فرید مزدک ، اناهيتا ، دستگير پنجشيري ، رشيد دوستم او داسې نور نږدې ملگري د کارمل په شان تاجکان ، ازبکان او هزاره گان شول او هريوه د خپل قوم او ژبې د خلکو لپار کار او فعاليت شروع کړي .

د کارمل دې غيرې پښتني ملگرو ټولو په يوه سلا د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت ، مال ، فرهنگ او تاريخ لوټولو ته د پښتنو د ازلي دښمنانو په حيث ملا تړلې وه .

خو د پښتنو په ازلي دښمن کارمل او روس پسې تللي پښتنو لکه ډاکټرنجيب الله ، سليمان لايق ، سيد محمد گلابزوی ، اسلم وطنجار ، صالح محمد زيري ، عبد الرشيد ارين ، ميرصاحب کاروال ، نیازمحمد مومند ، رازمحمد پکتين ، قيوم نورزی ، بارق شفيعي ، جنرال گل اقا ، نوراحمد نور ، مجيد سر بلند او داسې نورو په رڼو سترگو ورته کتل چې کارمل او د هغه خايني ډلي د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال صرف په دې خاطر لوټوي چې پښتانه وه .

د کارمل پورته ذکر شوي پښتنو پيروانو د کارمل د سياسي قدرت په وخت کې په بي و سبي سره ورته کتل چې تاجک کارمل ، هزاره کښتمند او ازبک رشيد دوستم د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال يوازي په دې گناه لوټول چې پښتانه وو ، د پښتنو کلي او بانډې يې په طيارو او سکاد راکټو ويشتل او داسې نور . . .

کارمل او دده غيرې پښتنو ملگرو خپل قومونو ته د “ مليت های محکوم ” په نوم ډول ډول امتيازونه ورکول ، په حقيقت کې هغوی حاکم قومونه وه او پښتانه محکوم ملت وو .

له بېرک کارمل څخه د پښتنو د ملاتړ نتيجه:

ځينو باسواده او نيم سوادو پښتنو په پټو سترگو او ناسنجيده ډول د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف د ځينو قوم فروشو او قوم ته غدارو روشنفکرانو په واسطه د (کمونيزم او سوسياليزم په نوم) د پښتنو د ازلي دښمن بېرک کارمل ملاتړ وکړي او د پښتنو د دې ازلي دښمن رهبري يې ومنله .

نتيجه داشوه چې پښتو روڼ اندو په خپل دې بې فکره، غلط او ناسنجيده عمل په خپل لاس د پښتنو دښمن کارمل او دده ملگري پر پښتنو او افغانستان حاکمان کرل .

کارمل او دهغه ملگرو هم د پښتنو د دې سترې تاريخي غلطۍ څخه استفاده وکړه د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال يې د بابر مغول په شان په ډېره بې رحمۍ لوټ کرل ، د پښتنو کلي او بانډې يې په روسي طيارو او سکاد راکټونو د پښتنو په هديرو بدلې کړي .

پښتنو چپي روشنفرانو په خپل دې غلط عمل د پښتنو د شخصي او پښتون ملت د ملي ناموس واک د پښتون ملت د سر ، دين ، ناموس ، عزت او مال دښمن ته په خپله په لاس ورکړي .

د کارمل په دوره کې چې د شورويانو او کارمليانو له خوا پر پښتنو څومره ظلم شوی دی د کارمل پښتانه ملگری به د محشر په ورځ خدای (ج) ته د دې سترې گناه او ستر جرم په باره کې جواب ورکوي .

کله چې ځينو پښتنو د پښتو او پښتونولي خلاف د کارمل ملاتړ وکړي ، نو دنيا يې خرابه او په عذاب شوه ځکه چې د ظالم کارمل تر غلامۍ لاندې تېره شوه ، اخرت يې هم په عذاب شو ځکه چې هلته بيا خدای (ج) د کارمل د ملاتړ په جرم سزا ورکوي .

وگورئ کله چې پښتنو چې د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف وزري کړيده ، نو دنيا او اخرت به يې دواړه په عذاب تېرېږي .

4: د جهاد په نوم د رباني او احمد شاه مسعود څخه د پښتنو ملاتړ:

کله چې شوروي اتحاد پر افغانستان يرغل وکړ ، نو ټول افغان نجيب ملت د شورويانو پر ضد ملي قيام پيل کړ .

غربي او اسلامي نړۍ د افغان مجاهدينو په نوم بې حساب مالي او نظامي مرستې پاکستان ته راولېږلې او د پاکستان اي، ايس، اي خپل اجنټو افغاني سازمانونو ته و (اي ايس اي) ته د دوی د وفادارۍ او کارکردگۍ پر اساس دا نړيوالې مرستې وروپشلې .

افغانان د اي، ايس، اي له خوا جوړ شوو د مجاهدينو په اوو (7) سازمانونو کې د دې لپاره تنظيم شول چې د دې کانالونو له لارې مالي او نظامي مرستې ترلاسه کړي او په خپل هېواد کې د شوروي اشغالگرانو پر ضد و جنگېږي .

يوزيات شمېر پښتانه د تاجک تباره برهان الدين رباني په جمیعت اسلامي سازمان کې هم تنظيم شول، يوه اندازه مالي او نظامي مرستې يې په لاس راوړې او د هېواد د ازادۍ په جنگ کې يې استفاده ځنې وکړه .

پښتانه صرف د اسلام او افغانستان د دفاع په خاطر په جمیعت اسلامي کې تنظيم شول، خو کله چې شوروي ماتې وخوړه، جهادي سازمانو کابل او ټول افغانستان تر خپل تسلط لاندې راوست، نو اخواني مسلمان برهان الدين رباني د هېواد جمهور ريس، اخواني مسلمان احمد شاه مسعود وزير دفاع، اخواني مسلمان تورن اسمعيل امير هرات . . . او جمیعت اسلامي د دولت عمده برخه په خپل لاس کې ونيوله .

له بده مرغه رباني، مسعود او اسمعيل خان د کارمل او ملگرو په شان په يوه شپه کې دننه د انترناسیونالیستو مسلمانانو څخه په تنگ نظره افراطي تاجکانو بدل شول .

رباني او دده تنگ نظره تاجکو ملگرو د خپلو پښتنو وروڼو د سر، عزت، مال او تاريخ په لوتولو پيل وکړ .

دا چې د رباني جمیعت اسلامي او د احمد شاه مسعود شورای نظار د اسلام او جهاد په نوم د کابل د خلکو پر سر، ناموس، عزت او مال څه راوستل دا به د کابل د بې دفاع ښاريانو سوي او داغ شوي زړونه او د کابل د تاريخي ښکلي ښار کنډوالې درته بيان کړي .

د کابل ښار او د کابل د بې دفاع ښاريانو او حتی د ټول هېواد د ولسونو په هغه بربادۍ کې چې د نجيب الله د دولت تر ړنگېدو وروسته رامنځته شول د رباني جمیعت اسلامي، د مسعود شورای نظار

، د گلبدین حکمتیار حزب اسلامي ، د عبدالرب رسول سیاف اتحاد اسلامي ، د رشید دوستم ازبکي ملېشې او د هزاره گانو حزب وحدت ټول شامل دي .

د کابل ښاريانو په منځ کې زیات خلک داسې خبرې کوي چې یو ځل

احمد شاه مسعود خپل پنجشیري ملگرو ته وویل چې زه داسې کابل غواړم چې د چاد کور دروازه وروټکول شي ، نو د کور دننه څخه باید داسې او از رانشي چې ووايي “ څوک یې ” .

په ولس کې دا خبره هم کیږي کله چې شمالي ټلوالی د نجیب الله د نظام ترماتې ورسته د هیواد سیاسي قدرت په لاس کې واخستی. نو د هیواد په شمالي ولایتونو کې به ئی پښتنو ته ویل چې تاسو د یو پټو او یوه جوړه خپلیو سره شمال ته راغلی واست او س نو د پښتنو د واکمنۍ وخت تیر شو ، بیرته د خادر او خپلیو سره د هیواد د شمال څخه ولاړشی او خپل ټوله شتمنی د شمال غیری پښتنو او سیدونکو ته پریږدی .

شمالي ټلوالی خپل دا ظالمانه ، غیری اسلامي ، غیری انساني او غیری افغانی نظر تر یو حده تطبیق هم کړی ، دوی د خپل نظر مطابق د هیواد د شمال څخه عملا هم په لکونو پښتانه په ډیر ظلم او زود خپل کورونو او جايدادونو څخه راوشړل چې تر نن پوری د قندهار د ژړی ، دهرات د مسلخ او شیدائی په کمپونو کې د داخلي مهاجرو په ډول ژوند کوي .

د پورته خبرو معنا داده چې د شمالي ټلوالی د مشرانو برهان الدین رباني ، احمد شا مسعود ، دوستم ، محقق ، خلیلی او داسی نورو د ژوند ارمان دا وو چې د کابل د ښار او د هیواد د شمال څخه پښتانه دوسلی په زور و باسی او هغوی هر څه په زور ځنی واخلی .

د رباني ، مسعود او ددوی د نورو ملگرو دې عمل ته په ننني اصطلاحاتو کې (ایتنیک کلینزینګ یا نسل ورکول یا د نسل له منځه وړل) ویل کېږي .

په یویشتمه پېړۍ کې د پخواني یو گوسلاویا سربې فاشستانو د خپل وطندارانو سر ، ناموس ، عزت او مال صرف په دې جرم لوټ کړل چې هغوی مسلمانان وو .

رباني ، مسعود ، محقق ، دوستم او ددوی پیروانو په کابل او شمال کې د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت او مال لوټول په دې خاطر روا بلل چې دوی پښتانه وو .

د رباني، مسعود، محقق، دوستم او ددوی د ملگرو له خوا د هېواد په شمال او کابل کې په لکونو پښتنو پرسر، ناموس، عزت او مال تېری وشو او هغوی مجبور شول چې د خپل پلار او نیکه د ټاټوبي څخه فرار وکړي او نن هم د قندهار د ژړی، د هرات د شیدایي او مسلخ په کمپونو او د هېواد په نورو برخو او حتی له هېواده دباندې مهاجر شوي دي.

خو د دې مظلومو پښتنو د مظلومیت په باره کې نه افغان مصلحتي دولت، نه په هېواد کې د پښتنو روحاني، دیني، قومي، سیاسي او روشنفکري مشرانو څه عکس العمل وښوده.

د هېواد د پښتنو سره مخصوصا د هېواد د شمال د مظلومو پښتنو سره چې کوم لوی ظلم او وحشت وشو، د دې سترو وحشت، بربریت او ظلم په مقابل کې د پښتنو مشرانو او کشرانو د ابې تفاوتې او چپه خوله پاتې کېدل د ټولو پښتنو لپاره یو د شرم او ننگه ډکه خبره ده.

د رباني، مسعود، محقق او دوستم په نظر د پښتنو سر، ناموس، عزت او مال باید لوټ شي ترڅو هغوی مجبور شي چې د هېواد د شمال او کابل څخه ووځي، چېرې چې دوی د لس زره کالو راهیسې اوسېدل.

د پښتنو په باره کې د رباني، مسعود، محقق او دوستم اعمال د بابر مغول، د سقاو زوی حبیب الله او بیرک کارمل اعمالو ته ورته بلل کېږي.

رباني او مسعود خپل دا خیرن ارمان چې د هېواد شمال او کابل به له پښتنو څخه خالي کوي د ځان سره گورته یووړي، خو ددوی پیروان او پاتې شاگردان نن هم په ډېر سرعت او مهارت د خپلو رهبرانو د ارمان د پوره کولو لپاره د هېواد د تجزیې پلان ترلاس لاندې نیولی دی.

د رباني او مسعود د ملاتړ نتیجه:

پښتنو په نامنظم، بې تحلیله، په پټو سترگو او ناسنجیده ډول د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف (جهاد په نوم) د رباني او مسعود ملاتړ وکړ او د افغانستان پاچاهي یې ورته ونيوله.

نتیجه دا شوه چې پښتنو په خپل دې بې فکره، غلط او ناسنجیده عمل په خپل لاس او خپله توره خپل ځان د رباني او مسعود غلامان کړل.

رباني او مسعود هم د پښتنو د دې سترې تاريخي غلطۍ څخه استفاده وکړه ، محقق او دوستم يې هم له ځان سره يو ځای کړل ، د کابل او د هېواد دشمال څخه يې د پښتنو په ايستلو پيل وکړ او په دې لاره کې يې د پښتنو سر ، عزت او مال لوټ کړ او پښتنو ته يې د سر په کاسه کې او به ورکړې .

پښتنو په خپل دې غلط عمل د پښتنو د شخصي او پښتون ملت د ملي ناموس واک د پښتون ملت مخالفينو ته په خپله په لاس ورکړ .

د رباني په دوره کې چې د مسعود ، محقق ، دوستم ، تورن اسمعيل او ددوی د ملگرو له خوا پر مظلومو پښتنو څومره ظلم شوی دی ، ددی ظلم په خاطر به هغه پښتانه چې ددوی ملگرتيا ئی کړيده هغوی به هم د محشر په ورځ خداى (ج) ته د دې سترې گناه او ستر جرم په باره کې جواب ورکوي .

پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف د جهاد په نوم د رباني ، مسعود او ددوی د ملگرو ملاتړ وکړ ، دنيا يې خرابه او په عذاب شوه ځکه چې د ظالمی شمالی ټلوالی ترغلامی لاندې تېره شوه ، اخرت يې هم په عذاب شو ځکه چې هلته بيا خداى (ج) ته ځواب ورکوی .

5: له طالبانو څخه د شريعت د دفاع په نوم د پښتنو ملاتړ:

کله چې د ايران ، روس او پاکستان د استخباراتو د پلوی ډلو جگړه کومى قطعى نتجى ته په افغانستان کې ونه رسيدل او يو په تپه ولاړ حالت يې ځانته غوره کړی ، نو په دې حساس وخت کې د پاکستان استخباراتو يو نوی ابتکار په کار واچاوه او د افغانانو د منځ څخه مخصوصاً د پښتنو د ټولني څخه يې يو مظلوم ، غريب او بې واکه قشر چې طالبان نومېدل او د تاريخ په اوږدو کې يو بې وسه او ناتوانه قشر وو را پاڅول .

مالي ، نظامي او لوژيستيکي مرستې يې ورکړې او د شرعي نظام د قايمولو شعار يې پلاس ورکړ .

د “نفاذ شريعت” شعار د کلونو راهيسې د پاکستان استخباراتو په پاکستانی ټولنه کې د خپل ملا ډوله اجنتانو په واسطه امتحان کړی وو چې پر ولس مخصوصاً پر بې سواده پښتنو ډېر بڼه لگېده .

د پاکستان استخباراتو د افغاني طالبانو په لاس هم په پاکستان کې تجربه شوی د “نفاذ شریعت” شعار ورکړی.

افغان ولس مخصوصا پښتانه چې د جمعیت اسلامي، شورای نظار، حزب وحدت، حزب اسلامي او جنبش ملي د ظلم او وحشت او د پښتنو جنگسالارانو له خوا پوزې ته رسېدلي وو یو دم د طالبانو د تحریک سره یو ځای شول، مسلح شول او د رباني جمعیت اسلامي، د مسعود شورای نظار، دوستم جنبش ملي او د محقق او خلیلي حزب وحدت او د حکمتیار حزب اسلامي یې تر بدخشان پورې وځغلول.

د پاکستان ای ایس ای د طالبانو د تحریک تر پوښښ لاندې د افغانستان خاوره د نړۍ د تروریستانو مرکز جوړ کړ، د ټول جهان بنیاد پرست تروریستان یې که عرب وو او که عجم د پښتنو په خاوره کې ځای پر ځای کړل.

پاکستان د طالبانو د تحریک تر نامه لاندې د پښتنو د پښتني او افغاني غرور د ماتولو لپاره منظم پلان جوړ کړ، خلک یې وهل او ټکول، مېړه به یې د ماندينې تر مخ او ماندينه به یې د مېړه تر مخ وهل او بې عزته کول.

د پاکستان ای ایس ای دخپل کرغیړن پلان مطابق د طالبانو د تحریک په واسطه د پښتنو د علم او تعلیم مخه ددې لپاره ونیول چې پښتانه بی سواده او بی تعلیمه پاته شی ترڅو د پنجابیانو په شیطاني چلونو پوهه نه شی اوددی بی سواد او ناخبرو پښتنو هیواد گران افغانستان په لمړی قدم کښی د پاکستان ستراتیژیک عمق او په دوهم قدم کښی گران افغانستان د پاکستان پنځمه صوبه جوړه کړی.

د پنجابیانو بل هدف دا وو چې د بی سواده پښتنو څخه د اسلام او جهاد په نوم د پاکستان د کرغیړنو اهدافو لپاره بې تنخوا عسکر جوړ کړی.

که د طالبانو تحریک څه وخت لا نور هم پاتې شوی وای ټول هغه د ملي فکر لرونکي طالبان به د ای ایس ای د اوپراتیفي لوبو په نتیجه کې د منځه تللي وای او د طالبانو تحریک به سل فیصده د ای ایس ای یوه شعبه جوړه شوې وای او افغانستان به د تل لپاره د پاکستان یو صوبه شوی وای.

د پښتنو له خوا د طالبانو د ملاتړ نتیجه:

پښتنو په په خپله خوښه ، د رباني ، مسعود ، محقق ، دوستم او ددوی د ملگرو د ظلمونو څخه د نجات په خاطر ، خو بې تحليله ، په پتو سترگو او ناسنجيده ډول د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف د (شريعت د نافذېدو په نوم) د اي ايس اي تر حمايت لاندې د طالبانو د تحريک ملاتړ وکړ .

نږدې وو چې پښتنو په خپل دې بې فکره ، غلط او ناسنجيده عمل په خپل لاس او خپله توره خپل ځان د تل د پاره د بابر مغول او انگليس د ميراث خور پنجاب غلام کړی وای .

نږدې وو چې پښتنو د طالبانو د تحريک په ملاتړ د افغانستان او ټولې پښتونخوا واکمني د پښتنو ازلي دښمن يعنې پنجاب ته تسليم کړيوای .

پښتنو په خپل دې غلط عمل سره نږدې وو چې د پښتنو د شخصي او پښتون ملت د ملي ناموس واک د پښتون ملت د سر، ناموس ، عزت او مال دښمنانو يعنې پنجابيانو ته په خپله پلاس ورکړيوای .

د ملا عمر په دوره کې چې د طالبان له خوا د پنجابيانو په مشوره او قوماندې پر پښتنو او غيرې پښتنو څومره ظلمونه شوي دي ، د طالبانو د تحريک مشران او د پښتنو هغه مشران چې بې قيد او شرطه يې د طالبانو د تحريک ملاتړ کړی وو ، د محشر په ورځ خدای (ج) ته د دې ظلمونو په باره کې جواب ورکوي .

پښتنو د طالبانو په بې قيد او شرطه ملاتړ د پښتو او پښتونولي خلاف کار وکړي ، په همدې سبب يې دنيايي ژوند خراب او په عذاب شو ځکه چې د پنجاب تر غلامۍ لاندې تېر شو ، آخرت به يې هم په عذاب وي ځکه چې هلته بيا خدای (ج) د پنجاب د غلامۍ په جرم سزا ورکوي .

په لنډ ډول داسې ويلای شو هر پښتون چې د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف وزري وکړي ، نو دنيا او آخرت به يې دواړه په عذاب تېرېږي .

6: د پښتنو له خوا د دموکراسۍ په نوم د حامد کرزي ملاتړ:

د (11) سپتامبر وروسته چې امريکا په افغانستان کې د طالبانو رژيم له منځه يوړ او پر ځای يې د حامد کرزي په مشرتوب يو ايتلافي دولت منځته راوړ چې ټول واک د رباني د جمعيت اسلامي ، شورای نظار ، د هزاره گانو حزب وحدت او د رشيد دوستم د جنبش ملي په لاس کې وو .

د دې ایتلاف غړو د پخوا په شان د دولت د قدرت څخه په استفاده د پښتنو پر خلاف خپل غیرې اسلامي او غیرې انساني اعمالو ته ادامه ورکړه او هر پښتون یې د طالب او القاعده په نوم بندي کړي ، مال او عزت یې ورلو تلي او یا یې امریکایانو ته پلاس ورکول چې د بگرام او گوانتنامو محبسونو ته یې بوځي .

د جمهوري ریاست د اولی او دوهمی دوری انتخاباتو په جریان کې پښتنو یې له هېڅ قید او شرط نه حامد کرزي ته په دې خاطر رایې ورکړي چې هغه پښتون دی .

پښتنو پدې هیله حامد کرزي ته رای ورکړی چی که هغه وکولای شي چې دوی دشمالی ټلوالی او منطقوی پښتنو جنگسالارانو د ظلمونو څخه خلاص کړی .

خو د پښتنو دا هیله د حامد کرزي په لس کلنه دوره کې نه تنها تر سره نه شوه بلکه پدې لس کلنه دوره کښی پښتانه د هیواد د سیاسی ، اقتصادی ، ټولنیزو او د نظام د اکثر و موثرو ساحاتو څخه وایستل شول او د نظام زیاترینه برخه شمالی ټلوالی ته ورکول شول .

د پښتنو له خوا د حامد کرزي د ملاتړ نتیجه:

پښتنو د حامد کرزي په ملاتړ د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف ورزي وکړه ، هغه ته یې صرف په دې نامه بې قید او شرطه رایه ورکړه چې هغه پښتون دی .

پښتنو د کرزي ټیم ته نه کتل چې د پښتنو د سرسختو مخالفینو څخه جوړ شوی وو ، کرزي د داسې ټیم سره د هېواد واکمنی ته ځان کاندید کړ چې پخوا هم د پښتنو د سر او مال په لوټلو نه مړېدل او د کرزي په ملگرتیا کې هم د پښتنو نه پخلا کېدونکي مخالفین پاتې شول .

ښه به دا وای چې پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د هېواد د اصلي خاوندانو په حیث د خپل سیاسی ، اقتصادی او ټولنیزو حقوقو د دفاع لپاره یو منظم سیاسی جوړښت منخته راوستلی وای .

پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د زمانې د تقاضا سره سم باید د پښتنو گټې تعریف کړی وای .

پښتنو بايد د خپل سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو حقوقو غوښتنه د خپل پښتني سياسي جوړښت له لارې د حامد کرزي سره شريکه کړي وای او په دې شرط يې هغه ته د پښتنو رایه ورکړې وای چې د هېواد په سياسي ، اقتصادي او ټوليزو ساحو کې د پښتنو حقه حقوق تامین شوي وای .

پښتنو بايد د حامد کرزي څخه پوښتنه کړي وای چې:

هغه د پښتنو د دېرش کلنو زخمونو د دوا لپاره کوم ملهم د ځان سره راوړي دي ؟

پښتنو بايد د حامد کرزي څخه غوښتلي وای چې هغه پښتنو ته چې د دې هېواد اصلي خاوندان دي څه امتيازات ورکوي ؟ او داسې نور ؟

خو له بده مرغه پښتنو داسې ونه کړل ، هر پښتون په غیږې منظم ډول د هر ډول قید او شرط پرته حامد کرزي ته په دې خاطر رایه ورکړ چې هغه پښتون دی .

پښتنو په خپل دې ناسنجیده او غیږې منظم عمل په حقیقت کې په خپلو رایو د حامد کرزي تر چپنه لاندې خپل نه پخلا کېدونکي مخالفین د تېرو لسو کلونو راهیسې پر خپل ځان حاکمان کړي دي او په خپله په خپل هېواد کې د هر څه څخه محروم د اقلیتونو د غلامانو په حیث په سخت عذاب کې ژوند کوي .

د حامد کرزي د دولت له خوا چې کنترول یې د اقلیتونو په لاس کې دی پښتانه ورځ تربلې د هېواد د سياسي ، اقتصادي او ټوليزو ساحو څخه ایستل کېږي .

په نننۍ نړۍ کې اوس افغانستان یوازنی هیواد دی چېری چې مطلق اکثریت پښتون ملت د اقلیتونو تر حاکمیت لاندې ژوند کوي .

دا سخت حالت پښتنو په خپله پر خپل ځان راوستلی دی چې نن پښتانه په خپل هېواد کې د غلامانو په ډول ژوند کوي او ورځې او شپې د کرزي څخه په شکایتونو تېروي . . .

نتیجه او فیصله:

د پورته عيني او تاريخي ترخو واقعيتونو څخه دا معلومه شوه چې هر کله پښتنو د پښتو او پښتونولي خلاف د غيري پښتنو رهبري منلې ده نو په سترو عذابو ککړ شوي دي ، د پښتنو دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، د پښتون ملت ملي نواميس او ملي گټې د هغه غيري پښتون له لاسه پايمال شوي دي چې د دوی په توره او ملاتړ د قدرت پر گدی کېناستلي دي .

پښتون ملت الحمد لله د نړۍ يوازينی ملت دی چې سل فيصده مسلمان دي ، مسلمانانو ته زموږ گران پيغمبر داسې فرمايي :

لا يلدغ المومن من جحر واحد مرتين .

ژباړه : ((مسلمان له يوه غاره څخه دوه واره نه چيچل کېږي .))
خداي (ج) دې پر موږ پښتنو ورحمېږي ، موږ خو په دې لنډ تاريخ کې شپږ (6) واره د يو غار څخه پرديو خزندو وچيچلو .

اوس موږ پښتنو ته په کار دي چې د خپل پيغمبر عليه السلام امر و منو او نور په پښتونخوا کې د غيري پښتنو مشري ونه منو ، ځکه چې د غيري پښتنو مشرتوب هر ځل د پښتنو دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال او د پښتون ملت ، ملي نواميس او ملي گټې په خطر کې اچولي دي .

د پورته تاريخي او عيني ترخو واقعيتونو څخه په زده کړي ، زموږ د محبوب پيغمبر د امر په اطاعت او د پښتو او پښتونولي د قانون د حکم مطابق پښتانه بايد لاندې کړنې انجام کړي :

هر پښتون (په هر مقام کې چې وي که پاچاوی ، که جمهور ريس ، که سياسي ، مذهبي او قومی رهبروی ، که پيروی که مريد ، که ملا وي که طالب ، که روشنفکره وي که د قوم مشر او ملک په هر ټولنيز مقام کې چې قرار لري) په هره بهانه (د اسلام ، اسلامي ورورولۍ ، اسلامي عدالت ، اسلامي خلافت او داسې نورو څخه دفاع ، اسلام سرحد نه لري ، د اسلامي نظام قايمول ، د اسلامي شريعت نفاذ ، اسلامي جهاد ، اخوانيزم ، وهابيزم ، کمونيزم ، کپيتاليزم ، دموکراسي ، ملت سازي او داسې نورو بهانو) چې و غواړي پښتانه تشويق کړي چې پورته ذکر شوو اهدافو ته د رسيدو په خاطر په پښتونخوا کې د غيري پښتون رهبري ومني ، په پښتونخوا کې د غيري پښتنو سياسي مشرتوب او واکمني ومني ، په پښتونخوا کې د غيري پښتنو اطاعت و کړي ، پښتانه بايد هغه شخص ته د پښتون په سترگه ونه گوري .

پښتانه بايد داسې شخص ته ، د پښتون ملت ازلي دښمن ، د پښتون ملت د دښمن ، سر ، ناموس ، عزت او مال د پلورونکي په نظر وگوري .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر رښتيني پښتون بايد داسې قوم پلورونکو او پښتون ملت ته غدارو مشرانو او کشرانو ته اول نصيحت وکړي او هغوی وهڅوي چې د پښتنو د دښمني ډلي څخه رابيل شي ، که دا پښتونما او پر پرديو خرڅ شوي مشران او کشران نه اصلاح کېدل ، نو پښتانه دي د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هغوی ورته غم ، بنادي ، مړي او ژوندي دي ورسره قطع کړي .

رښتيني پښتانه به په خپل دې پښتني عمل خپل مظلوم پښتون ملت د يو بل ناورين څخه خلاص کړي او د پښتون ملت د دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، ملي گټو او ملي نواميسو ساتنه به وکړي .

پښتانه چې په پښتونخوا کې په خپل سياسي ، اقتصادي ، ټولنيزو ، فرهنگي او داسې نور چارو کې هر ډول مثبت تغيرات غواړي ودي اهدافو ته د رسيدو د پاره د ټولو جوړو شوو ډلو او ټو لنور هېري بايد هرومرو پښتانه مشران وکړي .

ددې د پاره چې پورته ذکر شوي ترڅه تاريخي واقعات بيا تکرار نشي نو په پښتونخوا کې د پښتونو د هر ډول سياسي ، اقتصادي ، فرهنگي او داسې نورو ټولنيزو حرکتونو رهبر او مشر بايد پښتون وي ، ځکه چې پښتانه متل کوي:

(خپل به دي مړ کړي خو لمر ته دي نه غورځوي)

مور هغه وخت د پښتون ملت دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، ملي گټې او ملي نواميس د پښتنو د دښمنانو له لاسه ساتلای شو چې په پښتونخوا کې د پښتنو د سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو چارو رهبري د پښتنو مشرانو پلاس کې وي .

پښتانه مشران بايد د پښتون ملت هر قوم د پښتون ستر ملت يوه مهمه برخه وگڼي او د پښتون ملت ملي يوالي د پښتنو د قومي دايمي تشکيلاتو پراساس منځته راولي .

نن ځينې داسې خرڅ شوي پښتانه او غيرې پښتانه کسان شته چې د پښتنو د قومي تشکيلاتو د منځه وړل غواړي ، د پرديو مزدوران پښتانه په شعوري ډول او نور ساده پښتانه بيا په غيري شعوري ډول وايي چې د پښتنو قومي جوړښتونه د پښتنو د بې اتفاقي سبب کېږي .

څوک چې د پښتنو طبعي دايمي قومي جوړښت د منځه وړل غواړي ، هغوی په حقيقت کې د پښتني ټولني داخلي جوړښت ، تنظيم او پښتني پېژندگلوې د منځه وړي ، ترڅو د پښتنو دښمنان پښتانه د اخوانيزم ، اسلاميزم ، اسلام سرحد نه لري ، دموکراسۍ ، کمونيزم ، ملت سازي ، ملي وحدت ، پيرۍ ، ملايۍ او طالبۍ په نوم د پښتو او پښتونولي څخه راوگرځوي او په ناخبره ډول يې د بابر مغل ، پير بابا ،

د سقاو زوی حبيب الله ، ببرک کارمل ، رباني ، مسعود او داسې نورو په شان په ځان پسې کړي ، د پښتنو په زور دولتي قدرت په لاس کې واخلي ، وروسته بيا دا د پښتنو په توره گټل شوی دولتي قدرت څخه د بابر مغول ، د سقاو زوی ، ببرک کارمل ، رباني احمد شاه مسعود او داسې نورو په شان د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت ، مال ، هېواد ، تاريخ او ټولو پښتني ارزښتونو برخلاف استفاده وکړي او د دولتي قدرت په زور د پښتنو هر څه لوټ کړي .

د پورته تجربو څخه بايد پښتانه زده کړه وکړي ، هيڅ کله بيا په هېڅ غيري پښتون کس پسې د هيڅ ايزم ، ملت سازۍ ، ملي وحدت ، پيرې يا مريدۍ په نوم ولاړنه شي .

کوم پښتون چې ځان رښتيني پښتون بولي ، نو دهغه پښتني کهول ، پښتني پښه ، پښتني زي ، پښتون قوم بايد معلوم وي ترڅو دهغه ،
 “پښتونوالي يا پښتون توب” ثابت شي .

يو رښتيني پښتون بايد هيڅکله د غيري پښتون سياسي مشرتوب او رهبري پر خپل ځان ، پښتون ملت او خپل هېواد يعنې پښتونخوا ونه مني .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر هغه څوک چې په پښتونخوا کې پر پښتنو د غيري پښتنو حاکميت او رهبري غواړي ، پښتانه بايد لومړی هغه ته نصيحت وکړي چې هغه د پښتنو د دښمنانو له ډلې څخه را بېل شي او د خپل ملت سره يو ځای شي ، که د پښتنو د نصيحت باوجود هم هغه شخص د پښتنو د دښمنانو په ډله کې ولاړ وو ، هغه شخص پښتون نه دی او پښتانه بايد دا د پرديو مزدور شخص د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتون ملت ته د ملي خاين ، غدار او قوم پلورونکي په حيث وروپېژني .

پښتانه بايد دا غدار پښتون د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتون ملت د دښمن په حيث ورتي ، غم او ښادي ورسره قطع کړي او د خپل منځه يې وباسي .

څلورم فصل

پښتو او پښتونولي

په نړۍ کې لږ داسې قومونه او ملتونه شته چې د هغوی فطرت د هغوی د ورځني سياسي، اقتصادي او ټولنيز ژوند د ترتيب او تنظيم "قانون" وي .

په بله وينا په نړۍ کې داسې ډېر لږ ملتونه او قومونه شته چې هغوی د خپل ورځني ژوند سياسي، اقتصادي او ټولنيزو چارو د حل، فصل او تنظيم لپاره د خپل فطرت څخه د قانون په حيث استفاده کوي او د هغه مطابق د خپل ورځني ژوند ټولې فيصلې کوي .

پښتانه هم د نورو انسانانو په شان په ورځني ژوند کې ځني ارزښتونه، ځنې کړنې او فعلونه خوښوي او هغوی ته په ارزښت قايل دي، او د ځينې نورو ارزښتونو، کړنو او افعالو څخه بيا نفرت کوي .

پښتنو هم د نورو انسانانو په شان د لرغونو زمانو راهيسې بيا تر نن پورې هغه څه خوښول او قبلول چې ددوی د فطرت خوښ وه، او هغه څه يې ردول چې ددوی د فطرت ناخوښه وه .

پښتون ملت د خپل فطرت دغوښتنو، خواهشاتو، دده د خوښۍ د کړنو، افعالو او مادي او معنوي ارزښتنو، دده د ناخوښۍ د کړنو او افعالو څخه داسې اصول، قواعد، نرخونه او نور مومنه جوړ کړل چې د هغو په واسطه د پښتنې ټولني افراد خپل شخصي ورځني ژوند ترتيب او تنظيموي او هم پښتون ملت د هغو په واسطه دخپل ملي ژوند سياسي، اقتصادي او ټولنيز مسايل په حل او فصل کوي .

دنړۍ دزياتو ملتو او قومونو برخلاف پښتون يو داسې نادره ملت دي چې دده "فطرت" دده دورځني ژوند د ترتيب او تنظيم "قانون" دي .

د پښتون ملت د هغو ټولو قبول شوو اصولو ، قواعدو ، نرخونو او نورمونو مجموعي ته چې د پښتون ملت د فطرت څخه يې نشته کړيدي او دلرغونو زمانو راهېسې بيا تر نن پورې پښتون ملت خپل ټول سياسي ، اقتصادي او ټولنيز مسايل په حل او فصل کوي

(پښتو او پښتونولي) وايي .

په يوه جمله کې داسې ويلای شو چې :

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت فطرت او ملي روح ده .

پښتو او پښتونولي هغه قانون دي چې د هغه ټولو احکامو د پښتنو د فطرت څخه نشته کړيدي او هر رښتيني پښتون د هغو ټولو احکامو په اطاعت ځان مجبور او مکلف گڼي .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت فطرتي قانون دي .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت روح ده .

هر پښتون چې د پښتو او پښتونولي قانون ته شا وروگرځوي ، دا معنا لري چې دې کس خپل روح او فطرت ته شا وروگرځول ، يو بې روحه کس مړ کس بلل کېږي ، دمړو او بې فطرتو افرادو څخه ملت نه جوړېږي .

“پښتو او پښتونولي” د هغه لوړ ترينو ، ښه ترينو ، قيمت ترينو او با ارزښت ترينو ديني او انساني ارزښتونو ، صفاتو ، خواصو ، خويونو ، افکارو ، اخلاقو ، عقايدو ، اعمالو او افعالو مجموعه ده چې په هر وخت او هر ځای کې د هغو دايمي ځلايو پښتون د غيږې پښتون څخه بېلوي .

پښتو او پښتونولي هغه لوړ ترين ديني ، پښتني او انساني جوهر ، عالي ترين فکر ، فرهنگي ، تقوا ، او د ټولو هغو ښو صفاتو ، اخلاقو ، خواصو او نفسياتو مجموعه ده چې په هر وخت او هر ځای کې يو پښتون په اتومات ډول د هغه اعمالو څخه راگرځوي چې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يې يو پښتون بايد انجام نه کړي .

پښتو او پښتونولي هغه لوړ ترين ديني ، پښتني او انساني جوهر ، عالي ترين فکر ، غيرت ، مېړانه ، نارښتوب او د ټولو هغو ښو صفاتو ، اخلاقو ، خواصو او نفسياتو مجموعه ده چې په هر وخت او هر

ځای کې یو پښتون په اتومات ډول د هغه ښو اعمالو انجام ته هڅوي چې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس یې یو پښتون باید انجام کړي .

هغه قانون چې د لرغونو زمانو راهیسې بیا تر ننه پورې پښتانه خپل سیاسي ، اقتصادي ، ټولنیزې ، حقوقي او جنایي لویې او وړې ستونزې پرې حلوي ، هغه قانون چې د لرغوني زمانو راهیسې بیا تر نن پورې په پښتنو کې د تطبیق او احترام وړ قانون دي ، د هغه قانون نوم په پښتنو کې “ پښتو او پښتونولي ” دي .

پښتو او پښتونولي دومره ستر ، پراخه او هراړخیز قانون دي چې د پښتون ملت د ژوند ټولې برخې یعنې سیاسي ، اقتصادي ، ټولنیزې ، فرهنګي ، حقوقي ، جنایي ، عقیدوي ، نظامي او د ورځني ژوند هراړخ په کې ترتیب او تنظیم شوي دي .

مور په لاندې ډول څو ساده ، خو با معنا مثالونو ته یولنډه اشاره کوو :

الف: دمېلمه د خپلیو سمول:

د پښتو او پښتونولي قانون د پښتون ملت د ژوند تر ټولو اسانه او ساده مسئلې ته هم توجه کړې ده ، هغه داده چې کله یو مېلمه د یو پښتون کور ته ورشي ، نو تر ملاقات او خبرو وروسته چې کله مېلمه د هوجرې څخه وځي ، نو د کوټې په وره کې یې خپلې پښو ته سمې راسته پرتې وي ، د پښتنو بچیان او ځوانان د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق ځانونه مجبور بولي چې ددوی هوجرې ته د راغلي مېلمه د درناوي په خاطر د تګ په وخت کې د هغه د پښو خپلې د هغه پښو ته راسته کېږدي ، د درناوي دا عمل یوازې د پښتنو په ټولنه کې رواج دی او دا ښه عمل د “ پښتو او پښتونولي ” قانون پښتنو ته وربښودلي دي .

ب: د مسافر مېلمه احترام:

که یو مسافر د یو مسکین پښتون کور حتا د هد پرې د یو ملنګ کوټې ته د مېلمه په حیث ورشي ، نو دا خوار او غریب فقیر په ډېر ورین تندي دې مسافر ته خپل د فقیرۍ په جو نگره کې ځای ورکوي ، خپل د فقیرۍ د توان مطابق د دې مېلمه عزت کوي ، په کلي کې فقر ورته راټولوي او په ډېر سخاوتمندانه ډول یې د دې مسافر مېلمه پر وړاندې ږدي . . .

دا ښه عمل يعنې مېلمه پالنه د پښتو او پښتونولي د قانون يو مهم اصل دی او دا زرين انساني او اسلامي اصل هم د "پښتو او پښتونولي" قانون پښتنو ته ورنښودلی دی .

ج: د ژوند په چارو کې تعادل:

خرنگه چې الله پاک خپلو بندگانو ته امر کوي چې د ژوند په ټولو چارو کې د تعادل څخه کار اخلي ، د خداي (ج) د دې امر سره سم او د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق پښتون يوازینی ملت دی ، چې بدي يې په حساب ده او غچ يې هم په انصاف او حساب دی .

د پښتو او پښتونولي د قانون د پيروي له برکته پښتانه د ژوند په ټولو چارو کې معتدل او با انصافه خلک دی .

د دې لپاره چې په ورځنيو چارو کې د پښتنو د تعادل او انصاف ښه معلومات راته وشي موږ د پښتنو معتدل اعمال د غيږي پښتنو د غيږي متعدلو اعمالو سره مقایسه کوو .

موږ دلته د وحشي مغولو جنایت کارانه اعمال د پښتنو سره نه مقایسه کوو ، کومو چې پراسيا باندي د خپل تاراک او حاکمیت په وخت کې دا خپله پيشه گرځولي وه چې:

د انسانانو څخه به ئی سرونه پرې کړل او د انسانانو د پرې شويو سرونو څخه به ئی منارونه جوړ کړل او بيا به ئی ددی خوښی د لښه تجلیل په خاطر د شراب خوری ، رقص ، ساز او سرود محفل جوړ کړی . ښارونه به ئی وران او وسوځول او د هر ډول تمدن او ترقی ښې به ئی د منځه یوړی او داسې نور . .

موږ دلته دخپل یو گاونډي هېواد ایران تاریخ ته په څو لنډو جملو کې یو ډېره لنډه اشاره کوو چې همپشه يې خپل ځان په دروغو د تمدن او انسانیت مدافع بللی دی او حتا نن يې هم بولي .

د ایران یو پاچا اقامحمد قاجار خپل اویا زره (70000) هېوادوال رانده کړل .

اکادمیسن عظم سیستانی د ایرانی عالم ډاکتر شجاع الدین شیفا د ، ، تولد دیگر ، ، کتاب د (۴۳۲ مخ) په حواله لیکي چی:

د ايران بل پاچا زنده خوران شاه اسماعيل "قورچي" د سني شكيب خان مړي په خپل دربار كې د درباريانو تر مخ په خوله ټوټې ټوټې كړ او هغه يې و خوړه او د سر كاسه يې د سرو زرو په چوكاټ كې د يو جام په څېر ونيوله او شاه اسماعيل به د انسان د سر په دې كاسه كې شراب څښل .

د دې پاچا لمسي دوهم شاه اسماعيل خپل شپږ وروڼه چې يوه يې لا شيدې رودلې ووژل ، همدې پاچا په يوه ورځ د پنځه سوه صوفيانو سر و نه پرې كړل .

د ايران بل پاچا لومړي شاه عباس خپل پلار د مرگ تر ساعته په زندان كې وساته ، د خپل مشر زوى سړ يې غوڅ كړ او د دوهم زوى سترگې يې ړندې كړې .

د دې شاه عباس ځاى ناستى صفي شاه خپله مور ، مېرمن ، شيدې رودونكى زوى او ږوند اكا ووژل او د خپلې كورنۍ په لسگونو نور غړي يې ړانده كړل . . . .

د يو ملت د پاچاهانو او د شاهي كورنيو غړي چې داسې افراطي اعمال تر سره كوي ، نو د داسې ملت د عام ولس د افراط كچه به كومې مرحلې ته رسېدلې وي .

مور په شلمه او يووېشتمه پېړۍ كې هم ډېر داسې ملتونه او قومونه وليدل چې په نړۍ كې د مهذبو او متمدنو ملتونو په نوم پېژندل كېدل ، خو كله چې يې حكومتونه او د قانون نافذونكي ادارې ضعيفه شوې ، نو د دې مهذبو قومونو او ملتونو افرادو او ډلو داسې بشري ضد جنايات و كړل چې بشريت ورباندې شرمېږي ، چې ژوندي مثالونه يې د هند او پاكستان د وېش فسادونه دي چې يو متمدن انسان يې نه په خوله يادولى شي او نه يې په قلم ليكلای شي ، چې يو مثال ئي په امرتسر او لاهور كې يود بل په سلهاوو بنځې لوڅې د بناريانو پر وړاندې په پريډ تېرې كړې او داسې نور د نه ويلو جنايات يې انجام كړل .

د پاكستان فوځ چې كوم جنايات په شرقي پاكستان كې وكړل د هند او پاكستان د وېش فسادونو ته ورته بلل كېدل .

د شوروي اتحاد تر ماتې وروسته په روسيه كې د جنايتونو سلسلې ، د پخواني يوگوسلاويا تر ماتې وروسته د سربيانو جنايتونه د مسلمانانو ، كرواتانو او نورو قومونو پر وړاندې او داسې نور . . . .

د پورته مثالونو څخه داسې معلومېږي چې د دې قومونو افراد او ډلې تر هغه وخت پورې د تهذيب ، تمدن او اعمالو كې د تعادل ښه مظاهره كوي ترڅو چې په هېواد كې يو قوي او منظم نظام برقراره

وي او د نظامي قوت په زور نافذ قوانين پر ملت تطبيقوي ، خو كله چې د قانون نافذونكي ادارې په يو سبب د قانون د تطبيق په چارو كې كمزورې شي ، نو په دې وخت اكثره هغه پروني مهذب ، متمدن ، متعادل او د قانون تابع خلك يو دم په وحشيانو او درنده گانو تبديل شي ، يو د بل د سر ، ناموس ، عزت او مال په لوټولو پيل وكړي .

خو پښتون ملت داسې نه دي ، لكه نور ملتونه ، پښتانه كه يو منظم دولتي نظام ولري او كه يې ونه لري ، بيا هم پښتانه هميشه په هر ځاى او هر وخت كې د خپل فطرت يعنې پښتو او پښتونولي د قانون ځان تابع بولي .

د “ پښتو او پښتونولي ” د قانون مطابق په پښتنو كې بدې او بدل په حساب او انصاف دي ، كه په يوه پېښه كې د يو چا څخه قتل وشي ، نو قاتل پر دغه يو قتل بسنه كوي او د مقتول په نوره كورنۍ غرض نه كوي حال دا چې په دې ښه پوهېږي چې د قاتل وارثان به حتما دده او يا دده د كورنۍ څخه د مقتول بدل اخلي .

كله چې د مقتول وارثان د قاتل څخه بدل اخلي ، نو صرف يو سړى ځنې وژني او د مړي بې عزتي هم نكوي ، ځكه چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د مړي بې عزتي د يو “ مړي پور ” لري .

د پښتنو فطرت يعنې “ پښتو او پښتونولي ” په نړۍ كې يوازيني قابل عمل قانون دي چې په هغه كې د مقتول يا مړي عزت او حقوق هم خوندي دي .

د: د ډېرو پېچلو مسئلو حل :

د “ پښتو او پښتونولي ” قانون د ډېرو زياتو مشكلو او پېچلو مسئلو حل هم په ډېر ساده ډول را ايستلي دي چې موږ يې دلته يو مثال ذكر كوو .

كه احمد په ناحقه محمود د شاهدانو پر وړاندې په قتل ورسوي ، د نړۍ هېڅ قاضي ، څارنوال ، وكيل مدافع او د هېڅ دين عالم او فتوا به دا قاتل ته برت ورنكړاى شي او بخښنه به ورته ونشي كړاى ، د دې دوو كورنيو ترمنځ به دښمني او نفرت ختم نشي كړاى .

د دښمنو كورنيو پر نفرت او دښمنۍ علاوه د دې قاتل د خلاصون مسئله هم يوه ډېره پېچلي او سخته مسئله جوړېږي .

خود "پښتو او پښتونولي" قانون د نړۍ دا تر ټولو سخت مسایل په ډېر ښه ډول، اسانه طریقه او ښه تدبیر سره حل کړي دي .

د مثال په ډول:

قاتل د څو مشرانو، ملایانو او روحانیونو سره د مقتول د ورثې کور ته د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په "ننواتي" ورځي، د مقتول ورثه هم د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د قاتل "ننواتي" مني او قاتل بڅښي .

په دې ډول د دې دوو دښمنو کورنیو ترمنځ بدې او دښمنې د تل لپاره له منځه ځي او په زیاتو مواردو کې د دې دوو کورنیو ترمنځ دوستي ایجاد پري .

د "پښتو او پښتونولي" د قانون مطابق "ننواتي" کول او "ننواتي" منل دواړه د پښتو او پښتونولي د قانون اصول دي چې هر رښتیني پښتون یې باید اطاعت وکړي، د "ننواتي" اصل وروسته په تفصیل سره تشریح کېږي .

د پورته څو ساده مثالونو څخه مونږ دې نتیجې ته رسېږو چې "پښتو او پښتونولي" دومره ستر او هر اړخیز قانون دی چې پښتون ملت ته یې د متقابل احترام ډېر ساده شکل یعنې د مېلمه د خپلیو سمول هم ورزده کړي دي او د دې سره سره یې د دومره سترو او مغلقو مسئلو حل هم پښتنو ته وربښودلی دی چې د نړۍ هېڅ قاضي او څارنوال یې نه شي حلولای، خود "پښتو او پښتونولي" د قانون د "ننواتي" زرین اصل یې دومره په ساده او معقول ډول حلوي چې دښمني لا هم په دوستي بدلوي .

لنډه دا چې د "پښتو او پښتونولي" په قانون کې پښتنو ته په ورځني ژوند کې د ورپېښو ټولو مسئلو د حل معقوله لاره په ډېر ښه ډول وربښودل شوې ده .

امریکایان، فرانسویان، هنديان، روسان او د نړۍ نور ملتونه د هغه قانون اطاعت کوي چې د دوی د پارلمانونو او یا نورو موسساتو له خوا د دوی دورځنیو مسایلو د حل او فصل لپاره ورته جوړ شوي دي .

د وخت د تقاضا او د واکمنانو د خوا هڅه مطابق په دې قوانینو کې تغیرات راوړل کېږي .

ځينې وخت دا قوانين د ديكتاتورو حاکمانو د فرامينو په واسطه لغوه کېږي او د تل لپاره د منځه ځي

...

دا قوانين په اکثره مواردو کې د دې ولسونو د فطرتي خواصو نماينده گي نشي کولای ، مثلاً د امریکا په متحده ايالاتو کې يو تور پوستي ، يو چينايي ، يو ايټالوي او يو عرب او يو مکسيکن ډېر لږ مشترک خواص سره لري ، د دوی عمده مشترکات دادي چې ټول وايي:

زه امریکايي يم ، دوی مشترک بيرغ او ځينې نور مشترک شيان سره لري ... خو په زياتو مواردو کې د دوی فطرتي خواص يو دبل سره ډېر فرق لري .

که چېرې د جنگ او يا بل سبب په اساس په پورته ذکر شويو هېوادونو کې د قانون نافذونکي ادارې د کاره ولوېږي ، نو ذکر شوي متمدنې ټولنې يو دم د انارشي او نهايت بدې ټولنيزې گډوډۍ سره مخامخ کېږي او د ټولنې د وگړو سر ، ناموس ، عزت ، مال ، فرهنگي ، مذهبي او هر ډول نور ارزښتونو د جدي خطر سره مخامخ کېږي ځکه چې د دې هېوادونو وگړي د پښتنو په شان د فطرتي قانون (پښتو او پښتونولي) پيروي او اطاعت نه کوي چې د بحرانونو د پېښېدو په وخت کې ټولنې ته د انارشي ، افراط او تفريط څخه نجات ورکړي .

تاسو فرض کړئ چې په امریکا ، انگليستان ، فرانسه ، المان ، روسيه ، چين ، او داسې نورو متمدنو هېوادونو کې يوه ورځ ، يوه هفته يا يوه مياشت د قانون نافذونکي ادارې فلج شي ، نو په دې هېوادونو کې به د جرايمو او جناياتو درجه کومې درجې ته ورسېږي؟

د څومره انسانانو سر ، ناموس ، عزت او مال به لوټ شي؟

ايا دا جنايتکاران يو دم د نورو هېوادونو څخه دي هېوادو ته راځي او که د اسمان څخه دي ټولنو ته رالويږي چې دا جرمونه انجام کړي؟

د دې سوال ځواب منفي دی ، دې ټولنو ته مجرمان له بل ځای څخه نه راځي ، بلکې د دغو ټولنو د پروني متمدنو او مهذبو خلکو له جملې څخه يو شمېر د قانون د نافذونکو ادارو د نه موجوديت او يا کمزورۍ په صورت کې يو دم په مجرمانو او جنايتکارانو بدلېږي او د خپلو هېوادونو د وگړو سر ، ناموس ، عزت او مال لوټوي .

پښتانه د زرگونو کلونو راهېسې په پښتونخوا کې پراته دي او د نړۍ هر فاتح چې هند ته د تللو اراده درلوده او يا د هند څخه د مرکزي اسيا او نورو هېوادونو د فتحې لپاره تلل ، نو حتما د پښتنو پر خاوره پښتونخوا تيرېدل او د دې لښکرو او پښتنو ترمنځ حتما جنگونه کېدل او د دې جنگونو په جريان کې زيات امپراطوران په پښتونخوا کې له ماتې او شديد مقاومت سره مخامخ شوي دي ، خو پښتنو هم په دې نابرابره جگړو کې نهايت زيات ځاني او مالي تلفات ليدلي دي چې دې پروسې د زرگونو کلونو راهېسې دوام درلود .

د پرديو ملتونو نظامي يرغلونه اکثره وخت د دې باعث شوي دي چې په پښتونخوا کې يو منظم او قوي دولت وجود ونه لري او د قانون نافذونکي ادارې کمزورې او يا له منځه ولاړې شي .

يو ازنی مهم عنصر او ستر ملي ارزښت چې پښتنو ته يې د دې توان او طاقت ورکړی دی چې د نړيوالو يرغلگرو تر پښو لاندې ورک او فنا نه شي ، او يا تر يرغلونو وروسته چې د قانون نافذونکي ادارې د منځه تللي وي پښتني ټولنه د انارشي او گډوډۍ څخه راگرځوي هغه د “پښتو او پښتونولي” لرغونی قانون دی چې پښتني ټولني ته يې د افراط ، تفريط او انارشي څخه نجات ورکړیدی او پښتني ټولنه يې هميشه منظمه ، يو موټي ، قوي ، پايداره او ژوندي ساتلی ده .

د پورته دلايلو پر اساس مور ويايلی شو چې :

“ پښتو او پښتونولي ” د وياړلي پښتون ملت د بقا ابدی ضامن ده .

پښتو او پښتونولي ” د ستر او وياړلي پښتون ملت ملي روح دی .

“ پښتو او پښتونولي ” د ستر او وياړلي پښتون ملت فطرت دی .

“ پښتو او پښتونولي ” د ستر او وياړلي پښتون ملت بې زواله او د قبول وړ قانون دی .

“ پښتو او پښتونولي ” د ستر او وياړلي پښتون ملت د يوالي او وحدت يو ازنی سرينس دی .

د “ پښتو او پښتونولي ” د وياړلي پښتون ملت “ تاريخي پېژندگلو ” ده .

د “ پښتو او پښتونولي ” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت “ اسلامي او انساني پېژندگلو ” ده .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د “نړۍ سره د سيالۍ” يوازني ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د “خپلواکۍ” يوازني ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د “سو کالۍ” يوازني ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د

“ترقي او پرمختگ” يوازني ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د

“ميانه روي” يوازني ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د

“افراط او تفريط د مخنيوي” يوازني ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د

“د بادارۍ” يوازني ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د ستر او وياړلي پښتون ملت د “ملي حاکميت د ساتلو” يوازني

ضامن دي .

د “پښتو او پښتونولي” پيروي د گرانې پښتونخوا د

“محکمنۍ بشپړتيا د ساتلو” يوازني ضامن دي .

پښتو او پښتونولي د يو طرفه د پښتنو فطرت دي او په عين حال د پښتنو د سياسي ، اقتصادي او

ټولنيز ژوند د ترتيب او تنظيم اصلي قانون هم دي .

په بله وينا پښتو او پښتونولي د پښتون ملت د فطرت په حيث د پښتنو د سياسي ، اقتصادي او

ټولنيز ژوند بنسټيز اصول جوړوي .

پښتو او پښتونولي تقریبا د پښتنو د سیاسي، اقتصادي او ټولنیز ژوند هره برخه په برکې نیسي او د هغو د ترتیب او تنظیم لپاره پښتنو ته سپارښتنې، او هدايات لري.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس که پښتانه خپل بقا او رفا غواړي، نو دوی مجبور دي چې خپل سیاسي، اقتصادي او ټولنیز ژوند د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق عیار کړي.

د تاریخ په اوږدو کې چې کله پښتنو په خپل سیاسي، اقتصادي او ټولنیز ژوند کې د پښتو او پښتونولي د زرينو اصولو پیروي کړې ده، نو د نړۍ د نورو ملتونو سره سیلان شوي دي او کله چې پښتنو

“پښتو او پښتونولي” ته شا ورگرځولي ده او د پردیو نظریو پیروي یې کړې ده او کونښن یې کړې دي چې خپل ورځني ژوند د پردیو نظریو مطابق عیار کړي، نو په شرم شرمیدلي او د پردیو غلامان شوي دي، ژوندي مثالونه یې په تیرو دیرشو کلو کې د پردیو وارداتي ایډیالوژیو لکه کمونیزم، اخوانیزم او وهابیزم پیروي وه چې ټوله پښتونخوا او پښتون ملت یې د غم پر تگر کېناوه او هېواد یې د شوروي، پاکستان، ایران او امریکا غلام کړي.

مور د لته لوستونکو ته د پښتو او پښتونولي د قانون خو زرينو اصولو ته په ډېر لنډ ډول اشاره کوو.

1: د دیپلوماسۍ په اړه:

د ریګوید په دوهم ټوک کې کوم سرودونه چې په (1400 ق. م) کې د پنجاب د رود پر غاړه د لس اریایي قبیلو د مشهور جنگ په ارتباط د پښتنو قبایلو د مشرانو او نومیالو په باره کې ویل شوي دي دا په ډاګه ښکاره کوي چې پښتنو د یو ملت په صفت د نورو اریایي قبایلو سره دیپلوماتیک، سیاسي او دفاعي تړونونه او سیاسي روابط درلودل، او د همدې روابطو او تړونونو پر اساس یې د پنجاب د سیند پر غاړه د لس اریایي قبیلو په مشهور جنگ کې برخه اخیستې وه.

همدارنگه د دې جګړې څخه دا هم معلومېږي چې دا جنگي او دفاعي اتحاد حتما د دیپلوماتیکو مذاکراتو په نتیجه کې لاس ته راغلي وو او د دې دیپلوماتیکو مذاکراتو پر اساس پښتنو د یو ملت په صفت د نورو اریایي قبایلو سره سیاسي او دفاعي تړونونه درلودل او د همدې تړونونو پر اساس پښتنو په دې جنگ کې برخه اخیستې وه.

د پورته تاريخي شواهدو څخه دا معلومېږي چې پښتنو د يو ملت په حيث د نورو اريايي قبایلو سره سياسي او دفاعي تړونونه درلودل او د دې تړونو پر اساس دوی يو دبل څخه مرسته غوښتل او يو د بل مرستې ته ورتلل چې دا د هغه وخت عالي ديپلوماسي وه .

د پورته تاريخي حقيقت څخه دا معلومېږي چې پښتو او پښتونولي په هغه زمانه کې هم پښتنو ته سپارښتنه کول چې د خپل ملت د ملي منافعو د دفاع په خاطر د نورو اريايي قبایلو سره ديپلوماتیک روابطو ساتي .

د دې خبرې معنا داده چې د پښتو او پښتونولي قانون د يو مثبتې او فعالې ديپلوماسۍ طرفداري کوي او پښتانه سياستمداران هڅوي چې خپل هېواد او دولت د ملي منافعو د ساتلو د اصل پر اساس په ديپلوماتیکه انزوا کې وانه چوي .

په بله وينا پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د يو معقولي ديپلوماسۍ په مرسته د پښتون ملت، د دېن، سر، ناموس، عزت، مال، ملي حاکمیت، ملي خپلواکۍ، محکمني بشپړتيا، ملي گټو او ملي نواميسو ساتنه وکړي .

نو په دې اساس مور وويلای شو چې پښتو او پښتونولي پښتانه هڅوي چې د خپل ملي گټو د ساتني په خاطر د گاونډيو او نړيوالو سره د معقولي ديپلوماسۍ څخه کار واخلي او هيڅ وخت خپل هېواد په ديپلوماتیکه ساحه کې تجريد نه کړي .

د پورته دلایلو پر اساس مور وويلای شو چې د تاريخ په اوږدو کې د پښتو او پښتونولي قانون د پښتون ملت سياسي، اقتصادي، ټولنيز او دفاعي روابطو له نورو هېوادونو او قبایلو سره قانون بندي کړي وو او پښتنو د هغو قوانينو پر اساس د نورو قومونو سره خپل سياسي، اقتصادي، ټولنيز او دفاعي روابطو ته دوام ورکاوه .

نن هم پښتو او پښتونولي پښتانه سياسي او دولتي مشران هڅوي چې د پښتونخوا دولت بايد د خپل گاونډيو هېوادونو، د منطقي هېوادونو، د اسلامي نړۍ، غربي نړۍ، امريکا، کاناډا، جاپان، هند، چين، روسيې او دنړۍ د نورو هېوادونو او نړيوالو موسسو سره د ملي گټو، ملي استقلال، ملي حاکمیت، او محکمني بشپړتيا ته د متقابل احترام پر اساس دوستانه اړيکو ته دوام ورکړي .

2: د ناموس د ساتني په اړه:

پښتو او پښتونولي هر پښتون ته دا سپيڅلي دنده سپاري چې خپل د شخصي او ملي ناموس د ساتلو په لاره کې د سر او مال د قرباني څخه ډډه ونکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون چې د خپل شخصي او ملي ناموس د ساتني په لاره کې د سر او مال سپما وکړل ، هغه کس پښتون نه دی او يو بې ننگه او بې غيرته شخص بلل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون مجبور او مکلف دي چې د بل پښتون ناموس به هم د خپل ناموس په شان ساتي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون مجبور او مکلف دی چې د همسايه او حتا د خپل دښمن ناموس به هم د خپل ناموس په ډول ساتي .

حميد مومند په دې هکله داسې وايي:

چې د بل ننگ او ناموس ساتلای نه شي
وبه نه ساتي څوک خپل ننگ او ناموس

پښتانه خپله مېرمن ، لور ، خور ، مور او د کورنۍ نورې ښځې خپل ناموس گڼي او د هغو د عزت څخه د خپل مال او سر په قيمت دفاع کوي او په عين ډول پښتو او پښتونولي پښتانه هڅوي چې د بل چا د ناموس عزت هم وکړي او د هغه څخه هم د خپل ناموس په شان دفاع وکړي .

پښتو او پښتونولي نه په سوله او نه په جنگ کې پښتنو ته دا اجازه ورکوي چې د بې ناموسۍ عمل وکړي .

پښتانه په خپل منځي جگړو کې يو بل سره وژني خو د خپل وژل شوي دښمن ناموس ته بې ناموسي نشي وراړولای .

پښتانه د خپل هېواد يعنې ملي ناموس څخه د دفاع په جنگ کې په ډېره ميړانه متجاوزين وژني او يا يې په جنگ کې اسيران کوي ، خو د دښمن جنگي اسيران نه وژني او نه بد سلوک ورسره کوي ، بلکې د دې جنگي اسيرانو سره د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق ډېر په احترام برخورد کوي .

که د متجاوزينو زنانو او ماشومانو د پښتنو له خوا په جنگ کې د جنگي اسيرانو په ډول ونيول شي ، نو پښتانه د دې اسيرانو سره د ميلمنو په څير برخورد کوي چې د دې خبرې د ثبوت لپاره مور د لته څو لنډ تاريخي مثالونه د لوستونکو د معلوماتو لپاره ذکر کوو .

1: د پښتنو او انگرېزانو په لمړي جنگ کېښی.

د افغان او انگليس په لومړي جنگ کې پښتنو غازيانو د انگليسي متجاوزينو بڼځې او ماشومان په جنگ کې اسيران ونيول خو د هغوی سره يې په ډېر احترام د مېلمنو په شان برخورد وکړ او په پوره ناموس داری يې بېرته انگليسي دولت ته تسليم کړل ، د دې خبرې تصديق انگليسي ليډي سيل چې د پښتنو سره اسيره وه په هغه کتاب کېښی چې د دې د خوا ليکل شوی دی پخپله کړی دی .

2: د شير شاه سوري د پاچاهي په وخت کېښی.

کله چې ستر پښتون شېر شاه سوري پر هندوستان حکومت کوي د دې ستر پاچا زوی په ناپوهۍ کې د يوه هندو مېرمنې ته په داسې حال کې کتلي و چې هغه لمبيدله ، هندو د دې امله پښتون پاچا ته عرض وکړي د هندو د عرض په مقابل کې پښتون عادل پاچا امر وکړي چې دده د زوی مېرمن دې هغسې لوڅه ولاړي چې هندو په هغه ډول ورته وگوري په کوم ډول چې شهزاده د هندو مېرمنې ته کتلي و .

3: د شير شاه سوري او همايون مغل په جنگ کېښی.

د قنوج په جنگ کې شیر شاه سوري همایون مغل ته داسې سخته ماته ورکړه چې همایون پر یو شا توري آس د جنگ له میدان څخه وتښتیده خپلې ښځې، ماشومان، د شاهي حرم ټول اعضا او خزاني یې تر شا پرېښودې .

شیر شاه سوري د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو د قاتل ظالم مغل همایون او بابر د کورنۍ ټول شاهي حرم د خپل یو وفادار دوست خواص خان په لاس د "رھتاس" کلا ته په پوره احترام او ناموس داری ولېږل، هلته یې د مغلو د شاهي کورنۍ د ټولو غړو د رتبو مطابق د هغوی قدر او احترام وکړي او بیا یې وروسته د مغلو د شاهي کورنۍ ټول غړي په پوره احترام په تښتیدلي همایون مغل پسې لاهور ته ولېږل .

شیر شاه سوري خپل په دې پښتني عمل د پښتو او پښتونولي د قانون د ناموس داری د اصل مطابق د دښمن ناموس هم په پوره درناوي وساتي .

4: د خیبر پر مقام د پښتنو او مغلو په جنگ کېښی.

په (1672 ع) کال کې د پښتنو او مغلو ترمنځ د خیبر پر مقام جگړه وشوه چې ذکر یې پر خپل ځای راځي، خود دې جنگ په جریان کې پښتنو د مغلو د کابل او پېښور د صوبې د والي محمد امین (40000) څلوېښت زره مغولي فوځ د خیبر په دره کې مات کړي والي محمد امین په تش لاس پر پښو په تښتې پېښور ته ولاړ .

په دې جگړه کې مغلو شرمناکه ماته وخوړه څلوېښت زره فوځ یې د ازادۍ غوښتونکو پښتنو له لاسه تېاشو، د والي محمد امین لور، ماندینه، خور او مور او د نورو مغلو افسرانو ښځې او کوچیان د پښتنو په لاس کې بندیان شول .

پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون د ناموس داری د اصل مطابق د مغلو ښځې او ماشومان بېرته مغلو ته وسپارل، خود والي محمد امین ماندینې دوباره خپل مېړه ته د تللو څخه په دې سبب انکار وکړ چې د دې مېړه د څلوېښت زره فوځ سره څنگه د شرمه ډکه ماته خوړلې وه، هغه ښځه تر مرگه د پښتنو په وطن کې پاتې شوه او خپل پاتې ژوند یې خدای (ج) عبادت ته وقف کړ .

د خيبر د نښتې په وياړ خوشحال خان بابا يو اوږد شعر ويلی چې موږ يې دلته صرف يو څو بيتونه راوړو .

نه په ډېر و نه په لږ د خداي په كړو ده
 لږ لښ كړ كړ ډېر لښ كړ مومي ظفر
 څه شينواري څه مهمند څه افریدی وو
 چې يې ماتي كړ د صوبي واړه لښ كړ
 دا طوفان چې پر مغلو باندي ساز شو
 په كشتن په اولجو هـ هـ پخ مكره نظر
 كه اسان وو كه فيلان كه اسـ بابونه
 په انبار انبار سپين زروو كه سره زر
 هغه بڼې پري پيكري د پيالكيو
 همگي پري پري لعل در او گوهر
 بنديواني شوې په لاس د پښتنو كې
 دا بـه څوك كاد مغل د زړه بهر
 دا متـ دل د زمـ انې دى څه اوس نه دى
 چې نامرد خـ پر پـ لان وهـ يـ نه خـ

لنډه دا چې پښتو او پښتونولي پښتنو ته د خپل او د پردي د ناموس د ساتلو امر كوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا محكنې بشپړتيا ، ملي حاكميت ، ملي استقلال ، د پښتنو دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، ملي گټې او داسې نور ديني ، پښتني او ملي ارزښتونه د پښتنو ملي نواميس بلل كېږي ، د دې ملي نواميسو څخه د سر او مال په قيمت دفاع د هر رښتيني پښتون ديني او پښتني فرض بلل كېږي .

هر پښتون چې د پورته ذكر شويو ارزښتونو د دفاع په لار كې خپل سر او مال وسپموي ، د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هغه كس پښتون نه بلل كېږي .

3: د غیرت په اړه :

غیرت هغه مقدس حس دي چې په انسانانو کې د خپل دین، مذهب، ژوند، ناموس، عزت، مال، ملت، قوم، ژبې، خپلواکۍ، ملي حاکمیت، محکمني بشپړتیا، ملي گټو، ملي نوامیسو او داسې نورو دیني او ملي ارزښتونو او بنیادی حقوقو د ساتلو او دفاع په خاطر را پارېږي.

په انسان کېښی هغه حس چې دوی د خپل دین، مذهب، ژوند، ناموس، عزت، مال، ملت، قوم، ژبې، خپلواکۍ، ملي حاکمیت، محکمني بشپړتیا، ملي گټو، ملي نوامیسو او داسې نورو دیني او ملي ارزښتونو او بنیادی حقوقو د ساتلو او دفاع په خاطر را پاروی

“غیرت“ بلل کېږي.

د غیرت مقدس حس د انسانانو په خټه کې په متفاوت او بېل بېل تناسب اخیښل شوي دي، ځینې خلک ډېر غیرتي وي او ځینې لږ غیرتي وي، ځنی انسانان بیا هیڅ غیرت نه لری ځکه چې ددوی د غیرت حس دوی د پورته ذکر شوو بنیادی حقوقو او ارزښتونو د دفاع د پاره ښی را پارولای.

د ځینو خلکو د غیرت حس د څو محدودو ارزښتونو د دفاع په خاطر را پارېږي، مگر د ځینو نورو خلکو لپاره بیا داسې ډېر ارزښتونه شته چې ددوی د غیرت حس د هغوی څخه دفاع خپل فرض گڼي. د نړۍ د هر ملت شتون او نه شتون په دې پورې اړه لري چې د هغه ملت د وگړو د غیرت مقدس حس څومره قوي او غښتلی دی.

په کوم ملت کې چې د غیرت حس قوي وي هغه ملت د خپل ملي ارزښتونو څخه په مېړانه دفاع کوي او خپل ملي ژوند ته تر ډېره وخته په عزت، حرمت او استقلال سره دوام ورکولای شي، په کوم ملت کې چې د غیرت مقدس حس کمزوری وي هغه ملت خپل مستقل ملي ژوند ته ډېر دوام نشي ورکولای او ډېر ژر د پردیو ملتونو تر اثر او غلامۍ لاندې راوستل کېږي او دا ملت اهنسته اهنسته خپل خاص بېلونکي خصلتونه له لاسه ورکوي او په حاکم ملت کې منحل او پنا کېږي.

د پښتون ملت په خټه کې هم د نورو ملتونو په شان د غیرت مقدس حس اخیښل شوی دی.

د غیرت مقدس حس د پښتنو د فطرت (پښتو او پښتونولي) یو ډېر مهم او زرین اصل دی .

د “پښتو او پښتونولي” د لرغوني قانون پر اساس د هر پښتني پښتون د غیرت مقدس حس باید د خپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، ملت ، ژبې ، قوم ، مال ، ملي حاکمیت ، ملي خپلواکۍ ، د پښتونخوا د محکمې بشپړتیا ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، د پښتو او پښتونولي د قانون ، حق ، رښتیا ، عدالت ، د مظلوم څخه د دفاع او داسې نورو دیني او ملي ارزښتونو د دفاع په خاطر راوپاریږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون کس چې د خپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، پښتون ملت ، ملي حاکمیت ، ملي خپلواکۍ ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، د پښتونخوا د ارضي تمامیت ، پښتو ژبې ، خپل کورنۍ ، ناموس ، حق ، رښتیا ، عدالت ، د مظلوم ، شرف ، عزت او د پښتنو د داسې نورو دیني ، ملي او پښتني ارزښتونو څخه د دفاع په خاطر غیرت نه کوي هغه کس ته د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس بې غیرته کس ویل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس بې غیرته او بې ننگه شخص پښتون نه بلل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون کس چې په خپل هېواد کې د پښتون ستر ملت لپاره د غلامۍ ، محکومیت ، ذلت ، ذلالت ، نامردۍ ، چاپلوسۍ ، غوږمالي ، محرومیت او بې پټۍ ژوند ویني او د دې ناخوالو په مقابل کې یې پښتني غیرت نه را پارېږي او په پښتني میړانه او سر بنډنه د مبارزې میدان ته نه را دانگي او په یوه او بله بهانه ځان پټوي او تیرباسي ، هغه کس پښتون نه دي او د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس بې ننگه او بې غیرته کس بلل کېږي .

پښتون ستر ملت د پښتونخوا په پاکه خاور کې د زرگونو کلونو راهېسې د خپل پښتني غیرت د مقدس حس په زور تر نن پورې د تاریخ د یرغل گرو په مقابل کې ژوندي او بريالي پاتي شوي دي .

د پښتون ملت د “پښتني غیرت” مقدس حس د پښتون ملت د دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، د پښتونخوا د محکمې بشپړتیا ، ملي خپلواکۍ ، ملي حاکمیت ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، پښتو ژبې ، د پښتو او پښتونولي د قانون او داسې نورو دیني ، ملي او پښتني ارزښتونو او حقوقو د دفاع بې زواله او ابدي قوت بلل کېږي .

4: د بسپني په اړه:

که د ځينو د عواملو او سببونو پر اساس يو پښتون په اقتصادي لحاظ غريب شي ، نو په دې حالاتو کې د “ پښتو او پښتونولي ” د قانون پر اساس د دې سرې کورنۍ ، ليرې او نږدې قريبان او عزيزان پښتني دنده لري چې د دې غريب شوي پښتون سره د خپل توان په اندازه حتما اقتصادي مرسته وکړي چې دې عمل ته په پښتو او پښتونولي کې ، بسپنه ، وايي .

بسپنه د پښتو او پښتونولي يو اساسي اصل دي او د همدې پښتني اصل پر بنياد په پښتني ټولنه کې پښتانه په اقتصادي لحاظ يو له بل سره مرستي کوي او په اقتصادي لحاظ لويديلي کورنۍ اقتصادي ماتي ته نه پرېږدي ځکه چې دا ډول سخت اقتصادي مشکلات اکثره وخت په ټولنه کې زيات اخلاقي او ټولنيز فسادونه منع ته راوړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون د بسپني زرين اصل پښتني کورنۍ د زيات اقتصادي فشار څخه ساتلي دي ، کوم چې په انساني ټولنو کې د زياتو ټولنيزو فسادو سبب کېږي .

د پښتو او پښتونولي د بسپني زرين اصل د پښتنو کورنيو او افرادو ترمنځ مينه او محبت هم ډېروي .

د پښتو او پښتونولي د “ بسپني ” اصل په پښتنو کې باور او ډاډ پيدا کوي ، د اقتصادي سختۍ په وخت کې يو پښتون د تنهائۍ او نا اميدۍ احساس نه کوي ، ځکه چې دده کورنۍ او ټولنه دده مرستي ته ورځي او دوی د مشکلاتو څخه خلاصوي ، چې دا ټولنيز باور او ډاډ پښتني ټولني ته په روحي لحاظ ټولنيز باور ، آرام او ثبات راوړي .

د پښتو او پښتونولي د “ بسپني ” زرين اصل د پښتني ټولني افراد او کورنۍ د اقتصادي ماتي څخه ژغوري ، د کورنيو او افرادو باور او اعتماد پر خپل نږدې او ليرې کورنۍ ډېروي ، د هغو ترمنځ مينه او محبت ډېروي او په پښتني ټولنه کې د اقتصادي بحران په وجه د اخلاقي فساد او جرايمو د پراختيا مخه نيسي .

پښتنو د بسپني اصل په يوه متل کې داسې بيان کړې دي .

، ، د ډېرې لرگي د يوه غوزي يا د ډېرو همسا د يوه گيډي . ، ،

5: د پناه ورکولو په اړه :

د “پښتو او پښتونولي” قانون هر پښتون ته حکم کوي ، هر څوک چې د پښتنو د پنا د قانون مطابق ددوی څخه پناه وغواړي هغه ته به پناه ورکوي ، که څه هم د پناه غوښتونکي څخه ظلم شوي وي ، خو د پناه غوښتلو په وخت کې د ناتوانۍ او مظلومیت له سببه د بل پښتون څخه پناه غواړي .

د پښتنو څخه د پنا غوښتلو څو ډولونه دي چې زه دلته صرف دري ډولونو ته لنډه اشاره کوم .

الف : د پنا غوښتلو په خاطر د چا کور ته ښځه یا ښځې ورلیږي:

کله چې یو څوک د یو پښتون څخه د پنا غوښتلو هیله لري ، نو خپل د کور یوه ښځه (مېرمن ، لور ، خور ، مور ، ورینداره . . .) د هغه کلي د ښځو د اوبو وړلو گودر ته ورلیږي .

په پښتنو کې دا عام معمول دي چې د کلي ښځې څانګت او غټ مازیګر د کلي د کارېز چپنې او یاد رود غاړې ته د اوبو د راوړلو لپاره ځي چې عمده هدف یې د کلي د ښځو یو له بل سره لیدل ، خبرې کول او اوبه راوړل وي .

پر کوم ځای چې د کلي ښځې سهار او مازیګر سره را ټولېږي یو له بل سره مجلس او خبرې کوي او د کور لپاره اوبه هم راوړي په پښتنو کې دي ځای ته (گودر) وايي .

گودر د پښتنو په فولکلوريکو ادبیاتو کې ښه ښایسته مقام لري او اکثره وخت د گودر لار د مینانو د لیدو او د پیغامونو د تبادلې ځای هم وي لکه چې وايي:

پر گودر سورسالیو ښکاره شو * ما ویل په تورو اوبو اورولگیدنه .

ما د گودر پر غاړه ښځه کړې * چې مي همزولي مات منگي پر قبر ږدینه .

پر گودر جوړه هنگامه شوه * د پیغلو جنګ دي په منگو ویشتل کوینه .

که دی زما دیدن په کاروی * د گودر غاړه اجاره واخله مینه .

کله چې د پنا غوښتونکي کس د کور ښځه گودر ته راشي ، نو پر گودر د ناستو ښځو څخه د مورد نظر سړي د مېرمنې پوښتنه کوي کله چې يې دا ښځه وپېژندله ، نو وروړاندي کېږي او د هغې ښځې پلو ته غوټه ورکوي او ټولي حاضرې ښځې دا حالت گوري .

د کومي ښځې پلو ته چې غوټه ورکول شوه هغه ښځه چې کور ته ولاړه شي نو خپل د کور اصلي مشر ته (خاوند، ورور، پلار، زوی) ته وايي چې نن پر گودر يوې ښځې زما پلو غوټه کړيې .

نارینه د دې خبرې په اورېدو سمدستي پوهيږي چې دا د کومي محتاجې کورنۍ ښځه ده او دا کورنۍ زما څخه پنا غواړي .

دا کس دستي مسجد او هجرې ته راوړي او دا خبره د خپل کور او کهول سره شريکوي او په شاو خوا کې پنا غوښتونکي خلک پيدا کوي او په ډېر عزت يې خپل کلي ته راوړي او په خپل کلي کې پنا ورکوي ، دا پنا تر هغه وخته دوام کوي تر څو د دې پنا غوښتونکي مشکل د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق حل شوي نوي .

که د پنا په وخت کې د پنا غوښتونکي د بنمن کوبښن وکړي چې پر پنا غوښتونکي حمله وکړي ، نو پنا ورکونکي پښتون به دخپل سر او مال په قيمت د خپل پناهنده يعنې همسايه څخه دفاع کوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پنا هنده د پنا ورکونکي همسايه دي ، پښتو او پښتونولي هر پښتون ته حکم کوي چې د خپل همسايه څخه دفاع دهر پښتون پښتني فرض دي .

ب : د يو پښتون د کور مخ ته پسه يا غويي حلالول :

که څوک غواړي چې د يو پښتون همسايه شي نو د هغه د بې خبرۍ په حالت کې د هغه د کور يا مسجد مخ ته پسه يا غويي حلالوي ، نو په دې صورت کې د کور خاوند د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس مجبور دي چې پنا غوښتونکي ته به پنا ورکوي .

ج : د يو قوم پر هديره د پسه يا غويي حلالول :

که څوک د يوه قوم څخه پنا غواړي ، په دې صورت کې به پنا غوښتونکي د دې قوم پريو مشترکه او مشهوره هديره پسه يا غويي حلالوي چې د دې عمل په کولو سره نوموړي شخص د ټول قوم پناهنده يا همسايه بلل کيږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دا سړي د ټول قوم همسايه شو او ټول قوم به تر هغه وخته خپل د دې همسايه څخه دفاع کوي تر څو د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق يې د دې سړي او دده د دښمنانو تر منځ مشکل ورحل کړي نه وي .

6: مېلمه پالنه او د مېلمه څخه د دفاع په اړه:

علامه عبدالحی حبيبي وايي چې د پښتنو ټولنيز او طبعي محيط په دوی کې ځني ملي دودونه پيدا کړل .

پښتانه د متقابل احترام ډېر پلوي کوي ، کله چې به د يوې قبيلې يو سړي د سفر په مقصد بلې قبيلې ته ولاړ هلته به د ښاري ژوند په څيرد خوراک ، څښاک او اوسيدو لپاره کافي امکانات نه وو ، نو د کوربه قبيلې خلک به مجبور و چې دې مسافرو ته د خوراک ، څښاک او اوسيدو ځای برابر کړي . .

دې متقابل عمل په پښتنو کې د مېلمه پالني روحیه ایجاد کړه او د پښتنو په هر کلي کې د ميلمنو لپاره هجري او ديري ایجاد شوي .

بالاخره مېلمه پالنه د پښتو او پښتونولي يو نه جلا کيدونکي جز وگرځيد .

او هر پښتون د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس ځان مجبور او مکلف بولي چې د ميلمنو پالنه وکړي .

پښتانه مشران او د عزت خلک په دې فخر کوي چې په خپله هجره کې خپلو میلمنو ته په خپله چاي ،
اوبه او ډوډۍ وړاندي کړي .

کرنل میلسن وايي : (پښتانه مېلمه دوسته او د فقيرانو په باب سخيان دي) .

سید جما الدین افغان وايي :

(پښتانه د غرباوو او مساکینو عزت او نما نځنه کوي .)

هسپانوي ډاکټر سرنهري هرآس وايي :

(. . . د پښتنو د دې طبعي او مخلصانه احتراماتو او نما نځلو نتیجه دا وي چې سړي په افغانستان
یا پښتونخوا کې دا خیال کوي چې په خپل کور کې يم .)

بيله افغانستان یا پښتونخوا په بل هیڅ ځای کې د انساني ورورولۍ حس دومره زیات او عام نه لیدل
کېږي .

لنډه دا چې د پښتنو په هېواد پښتونخوا کې هیڅ مسافر او بې وزلي ته د سفر په وخت کې د ځان سره
دلارې د خرڅ دورلو ضرورت نشته .

په پښتونخوا کې پښتانه پر خپل مېلمه غیرت کوي او هر څوک چې د پښتنو مېلمه ته په سپکه
وگوري او یا یې د ازارولو کوښښ وکړي پښتانه د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د خپل
مېلمه څخه داسې دفاع کوي ، لکه د خپل ځان څخه چې دفاع کوي .

که پښتانه پوه شي چې د دوی مېلمه او یا یو مسافر ته د دوی په سیمه کې خطر پېښیږي ، نو په دې
حالت کې پښتانه د خپل ځان او مسافر د عزت د ساتلو په خاطر وسله په لاس مېلمه او مسافر د خپلي
سیمې څخه په بدرگه تیروي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس مېلمه پالنه د پښتون ملت د فطرت جز او د پښتو او پښتونولي
د قانون یو ډېر مهم اصل دي .

د پښتون ملت هر کس ، کورنۍ او قوم ځان مکلف گڼي چې د میلمنو عزت ، درناوي او پالنه وکړي .

مور د لته د گرانو لوستونکو د پاره د پښتنو د مېلمه پالني څو مثالونه ذکر کوو .

۱: د کلي مېلمه کېدل:

يو يا څو مسافر د ضرورت پر اساس د پښتنو يو داسې کلي ته د شپې تيروولو د پاره ورځي چې په هغه کلي کې هيڅوک هم نه پيژني .

دا مسافر د کلي داوسيدونکو بې اجازي د کلي مسجد يا حجري ته ورځي او هلته کښيني .

د کلي خلک چې کله مسافر په خپل مسجد يا د کلي په حجره کې وويني نو په ډېر احترام د مېلمه په نوم روغېږ او ستړي مشي ورسره کوي .

کوم وخت چې د ډوډۍ وخت راشي که مېلمه يو يا دوه نفره وي نو د کلي يو يا دوه نفره دا مېلمانه خپل شخصي حجري ته بيايي او هلته د خپل وس مطابق غذا ورکوي او بيرته يې د استراحت د پاره د کلي مسجد او يا د کلي مشترکي حجري ته راولي .

ځني وخت چې مېلمانه ډېروي نو په دې صورت کې د کلي ټولي کورنۍ دخپل توان مطابق مېلمانه خپل حجري ته بيايي او غذا ورکوي .

۲: د يوه کور مېلمانه

د پښتنو اکثره خانان او ماږه خلک تنها خپلي حجري لري ، هر څومره مېلمانه چې دده حجري ته راشي نو دا د کلي مشر دي ټولو ميلمو ته دخپل توان مطابق غذا ورکوي ، او دا مېلمانه د کلي پر نورو اوسيدونکو نه ويشي .

د پښتنو اکثره ماږه او د عزت او غيرت خلک يو د بل سره په سيالي ستري حجري جوړوي او په ډېره ميرانه او سخاوت د خپل ميلمنو ساتنه او پالنه کوي

د پښتنو مشرانو په حجرو کې په مياشتو مياشتو مېلمانه پراته وي او د کور د مالیک د خوا هغوی ته غذا ورکول کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس کوربه هيڅکله د مېلمه څخه دا پوښتنه نه کوي چې:

نوم دي څوک دي؟

د کومه ځايه راغلي يې؟

کوم ځای ته ځي؟

کله ځي؟ او داسې نور.

د مېلمه پالنې په باره کې د جايي او کوچي پښتنو دود او دستور يودی.

کله چې مېلمانه د پښتنو حجري ته راشي که نارينه په کور کې نوي نو پښتني مېرمني هم مېلمه يا مېلمانه وړي نه پرېږدي، کوچي پښتني مستقيما مېلمه يا مېلمنو ته غذا راوړي، او جايي مستوري پښتني د ماشومانو پلاس مېلمنو ته غذا ورليږي.

زمونږ د پيغمبر د قول مطابق يو مسلمان بايد صرف تر درو ورځو پوري د خپل توان مطابق د مېلمه عزت وکړي، پس له درو ورځو مېلمه پر کوربه د مېلمستيا حق نلري، پښتانه تقريباً تر ډير زيات وخت پوري د خپل توان مطابق د مېلمه عزت کوي.

ځني پښتانه قومونه د مېلمه پالنې په باره کې خپل خاص رواج لري چې موږ دلته د څو پښتني قومونو د مېلمستيا رواج ته يو ډېره لنډه کتنه کوو.

۱: د مرانيو يا شيرانيو پښتنو مېلمستيا:

مراني پښتانه د ژوب د ولايت د قيصه غره يا شنه غره په لمنو کې پراته دي، دنورو پښتنو قومونو په شان مېلمه پال او توريالي دي.

کله چې د يو مراني کورته يو شمله ور پښتون، يو مېرپه پښتون يعنې داسې پښتون چې په ورځني ژوند کې د پښتو او پښتونولي پيروي مېلمه شي، نو دا مراني که هر څومره غريب هم وي بيا هم خپل دي مېلمه ته حتما پسه حلالوي.

په مرانيو کې چې يو سړي هر څومره ډېري پيسي ولري خو چې پښتو او پښتونولي ونه لري د شملي پښتون نه بلل کېږي او که د چا مېلمه شي څوک دده د مېلمستيا په خاطر پسه نه ورته حلالوي.

د کور خاوند چې کله پسه حلال کړي نو خپل د کلي د هر کور مشر ته خبر ورکوي چې نن پلاني خان زما مېلمه دي تاسو هم دده د میلستیا په احترام نن مازیگر حجري یا مسجد ته راشي.

د کلي د هر کور مشر مازیگر تعین شوي ځای ته راځي، کله چې د کلي ټول را دعوت شوي خلک د مېلمه سره یو ځای شول نو د کور خاوند په یو غوري یا مجمه کې د حلال شوي پسه پوخ کړل شوي سر د مېلمه مخ ته ایږدي، ددې خبري معني داده چې د مېلمه په احترام بل حیوان نه، بلکې پسه حلال شوي دي.

په مرانیو کې دا دستور دي چې د یو مېلمه د لایات عزت او احترام په خاطر مېلمه ته پسه حلالوي، یا په بل عبارت د مرانیو په رواج کښی د مېلمه تر ټولو زیات احترام کول و مېلمه ته پسه حلالول دی. مېلمه د پسه د پاخه شوي سر څخه یوه گوله غوښي خوري او نور د پسه سر ناستو خلکو ته وړاندې کوي.

وروسته بیا د کور خاوند د لړمون او کولمو څخه بغیر ټول پوخ شوي پسه په مجمو کې د مېلمه مخ ته ایږدي.

مېلمه په دې وخت کې پر ناستو خلکو رغ کوي چې ایا په دې کلي کې زما د قوم څخه یوه ښځه واده شوي ده؟

که مېلمه په قوم کاکړوي د سوال معني یې داده چې په دې کلي کې یو چا د کاکړي ښځې سره واده کړی دي او هغه ښځه اوس ژوندي ده؟

که د مېلمه د قوم څخه یوه یا تر یوه زیاتي ښځې په دې کلي کې واده وي، نو د کلي خلک ورته وایي چې ستا د قوم څخه یوه یا تر یوه زیاتي ښځې په دې کلي کې واده دي او دغه نفر یې خاوند یا زوی دي . . .

په دې وخت کې مېلمه د پسه د پخو غوښو څخه یوه اندازه جلا کوي او وایي چې دا زما د خورلني یا خورلنيو برخه ده.

مېلمه دا د خورلني برخه د خورلني خاوند یا زوی ته ورکوي.

که په دې کلي کې د مېلمه د قوم څخه تر یوه زیاتي بنځې واده شوي وي نو دا د خورلني برخه د هغو بنځو د خاوندانو او یا زامنو تر منځ سره ویشل کېږي.

وروسته مېلمه د کلي پر خلکو ښغ کوي چې ستاسو د کلي میره څوک دي؟

د کلي خلک خپل د کلي میره ورنښي چې پلاني زموږ د کلي میره دي که هغه کس په خپله ناست و و خو ښه خبره ده او که په خپله حاضر نه وو ، زوی یا ورور به یې حاضر وي مېلمه د پسه راسته ورون د لم د یوي برخي سره راپري کوي او د کلي میره ته یې وړاندي کوي.

د مرانیو په اصطلاح د کلي د میره برخي ته (ښونگی) وايي ، او د مېلمه د پسه ښونگی د کلي د میره برخه ده.

وروسته مېلمه د کلي د خلکو څخه پوښتنه کوي چې ستاسو د کلي سپي یا بې غیرته څوک دي؟

د کلي خلک مېلمه ته د کلي بې غیرته ورنښي ، که هغه کس په خپله حاضر نه وو نو ورور یا زوی یې حاضر وي.

مېلمه د پسه چپه لاس یا ووزي پري کوي او د کلي سپي او یا د هغه زوی یا ورور ته یې ورکوي.

د پسه پاتې برخه غوښي مېلمه د کلي بر خلکو په مساوي ډول ویشي

په دې ډول د مېلمه میلمستیا پای ته رسیږي د کلي خلک خپل برخي غوښي خپل کورونو ته وړي او مېلمه د کور د خاوند سره د هغه حجري ته ځي او هلته د شپي ډوډی خوري.

مرانی په حقیقت کې د خپل مېلمه ډیر عزت کوي ، د کلي د خلکو په وړاندي د سر په شمول یو پوخ شوي پسه د مېلمه په وړاندي اېږدي ، مېلمه هم دا دده د میلمستیا پسه د کلي په ټولو خلکو د هغوی د کلیوالي رتبې مطابق ویشي

مرانی خپل د میلمه پالنې په دود په حقیقت کې خپل میلمه په ډیر عزت سره د خپل کلی ټولو خلکو ته معرفی کوی .

دلچسپه خبره خو داده چې مېلمه د پسه په دې ویش کې دخپل قوم د بنسټو حق هم د خورلني په نوم د هغې کورته لیرې ، چې دا عمل په حقیقت کې د بنسټې او خورلني مقام ته د پوره درنښت او احترام معني لري.

۲: د بیتنیو پښتنو مېلمه پالنه

د پښتنو کره چې څوک مېلمه شي نو اکثره وخت د کور خاوند مېلمه ته تر مړیدو وروسته هم څو واړه ست کوي چې ته څه نوره ډوډۍ هم درواخله ، دا ځکه چې د کور خاوند په دې فکر کې وي چې شاید مېلمه به شرمیرې او ځان به یې نه وي مور کړي.

خو کله چې یو څوک د بیتنیو پښتنو مېلمه شي ، کله چې دسترخوان وغورځوي او ټول خلگ ډوډۍ و خوري او د مور تیا د سببه لاس ونیسي ، نو په دې وخت کې د کور خاوند پر مېلمه اسرار کوي او هغه تقریبا مجبوروي چې دالاندي گولي نوري هم و خوري ، مثلا کوربه مېلمه ته وايي چې:

د خدایي (ج) دپاره به یوه گوله ډوډۍ نوره هم خوري ، کله چې میلمه د خدای (ج) به خاطر یوه گوله وکړل بیا ورته وایي چې:

د رسول الله په خاطر به یوه گوله ډوډۍ نوره هم خوري.

د حضرت ابوبکر صدیق په خاطر به یوه گوله ډوډۍ نوره هم خوري

د حضرت عمر فاروق په خاطر به یوه گوله ډوډۍ نوره هم خوري

د حضرت عثمان (رض) په خاطر به یوه گوله ډوډۍ نوره هم خوري

د حضرت علي (رض) په خاطر به یوه گوله ډوډۍ نوره هم خوري

لنډه دا چې د بیت نیکه په نوم لاهم یوه گوله ډوډۍ په مېلمه خوري دا جبري گولي تقریبا تر شل ډبریزې.

څوک چې د بیتنیو پښتنو په عادت بلد وي نو تر دوی دري گولو وروسته لاس نیسي او وروسته بیا جبري گولي خوری.

که څوک د بیتنیو په عادت بلد نه وي او ځان مور کړي، وروسته د کوربه د خوا مجبوره شي او تقریبا شل نوري جبري گولي هم و خوري نو د دې مېلمه دي خدای (ج) پرده وکړي چې ناجوړه نشي. د بیتنیو دا ټینگار د مېلمه د په غذا بیدو په خاطر ندي بلکې د مېلمه سره د زیاتي میني او احترام په خاطر دي چې نه باید مېلمه د شرمه وړي پاتې نشي.

۳: د سلیمان خیلو مېلمه پالنه:

کله چې د سلیمان خیل کره مېلمه راشي نو کوربه کونښن کوي چې د زیات څخه زیات خواړه د مېلمه مخ ته کېږدي ترڅو مېلمه د غذا د کموالي په خاطر ژړلاس ونه نسي او وړي پاتې نشي.

که کوربه ډېر غریب وی بیا هم کونښن کوي چې په کور کې د اولاد د پاره هیڅ خواړه پري نږدي او ټول د مېلمه په وړاندي کېږدي ترڅو هغه په مور شي.

د کوربه هدف دا وي چې دده عیال دي وړي پاتې شي خو مېلمه دي مور شي.

که چېرې مېلمه د دسترخوان ټوله ډوډۍ و خورل نو په دې صورت کې کوربه نهایت زیات خواږدي کېږي او د مېلمه دا عمل چې ټول دسترخوان یې خالي کړي، د مېلمه د خوا د کوربه ډېره زیاته بې عزتي بولي.

د پورته فرمول پر اساس یو مېلمه باید هیڅ وخت د سلیمان خیل دسترخوان مطلق خالي نکړي ځکه چې دا عمل د کوربه د سختي خواږدي او شرم سبب کېږي.

د پښتنو په منځ کې دا معمول دي چې هیڅوک د هیچا دسترخوان په مطلق ډول نه خالي کوي، که پر دسترخوان ناست خلک وړي هم وي باید د کوربه د عزت ساتلو په خاطر بیا هم یوه اندازه غذا په دسترخوان کې پرېږدي.

۴: د کا کرانو مېلمه پالنه

کاکړ پښتانه د نورو پښتنو په شان په ټوله پښتونخوا کې تیت پراته دي، خو د کاکړانو زیاته برخه د ژوب، بوري، مسلم باغ، زیارت او پښین په شاوخوا کې اوسېږي چې د کاکړانو د اوسیدو دي سیمو ته ځني خلک کاکړستان هم وايي.

پښتانه په مجموع کې پر خپل قول او وعده ټینګ ولاړ خلک دي، خو کاکړان بیا په دې باره کې خاص شهرت لري.

په پښتنو کې عام او خاص دا خبره کوي چې د کاکړ قول قسم دي

ځني وخت یو کس بل کس ته د وعده دښه پوځوالي په خاطر وايي چې:

زما دا یوه کاکړي ده.

ددې خبرې معنی داده چې زه د کاکړ په شان پر خپل قول او وعده ټینګ ولاړیم.

کاکړان هم د نورو پښتنو په څیر زیات مېلمه پاله خلک دي او د نورو پښتنو په څیر د میلمنو ډېر درناوي او پالنه کوي.

تردې نږدې وختونو پورې چې په پښتنو کې د پښتو او پښتونولي او اسلام پیروي تر نن ډېره ټینګه وه، کله چې به د کاکړانو کورته ددوی یو ډېر نږدې او عزت مند مېلمه راغلي د نور عزت او احترام سره سره به کله د کورنۍ پیغله اینجلی هم ددې مېلمه احترام ته ورتلل او د هغه مېلمه سره به یې دهغه د کورنۍ د حال او حوال په باره کښی خبری او مجلس کوي.

کاکړانو د باعزته مېلمه او د کورنۍ د پیغلي اینجلی ترمنځ پاکو خبرو اترو ته (وچ مجلس) ویلي. د باعزته مېلمه او د کورنۍ د پیغلي اینجلی ترمنځ مجلس د کورنۍ د غړو څخه پټ نه وو بلکې ټوله کورنۍ په جریان کې وه.

د مېلمه او د کورنۍ د پیغلي اینجلی ترمنځ وچ مجلس سل فیصده پاک او سپیڅلي وو، دهر ډول نا مشروع عمل پېښیدل د مېلمه او اینجلی د مرګ سبب کېدل، همدا علت وو چې د کاکړانو وچ مجلسونه تقریباً ټول پاک او سپیڅلي وه.

۷: میرانه، میرنتوب یا نارینتوب په اړه:

پښتو او پښتونولي هر پښتون ته حکم کوي چې په هر وخت او هر ځای کې به د خپل دین، سر، ناموس، عزت، مال، عدالت، نیکی، پښتو ژبې، خپلواکۍ، ملي حاکمیت، د هېواد د مخکنۍ بشپړتیا، ملي گټو، ملي نوامیسو او داسې نورو دیني، ملي او پښتني ارزښتونو په دفاع کې په ډېره میرانه، میرنتوب او نارینتوب هر ډول مالي او ځاني قربانۍ ته حاضر او آماده ولاړ وي.

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر رښتني پښتون په هر ځای او هر وخت کې د دین، سر، ناموس، عزت، مال، هېواد، پښتون ملت، پښتو ژبې، خپلواکۍ، ملي حاکمیت، د پښتونخوا د ارضي تمامیت، ملي گټو، ملي نوامیسو او داسې نورو دیني، ملي او پښتني ارزښتونو د دفاع ننګیالي او میرني عسکر دي.

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتون ملت د دین، سر، ناموس، عزت، مال، وطن، ولس، استقلال، حق، عدالت، پښتون ملت، پښتو ژبې، ملي حاکمیت، د پښتونخوا د مخکنۍ بشپړتیا او داسې نورو دیني، ملي او پښتني ارزښتونو څخه دفاع میرانه، میرنتوب او نارینتوب بلل کېږي. د ظالم او ظلم په مقابل کې درېدل میرانه او میرنتوب بلل کېږي.

د محتاج او نیازمند د ضرورت رفع کول میرانه او نارینتوب بلل کېږي.

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر هغه څوک چې میرانه، میرنتوب او نارینتوب نه لري پښتون نه بلل کېږي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس بې میراني پښتون، پښتون نه دي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس کوم پښتون ته چې دده د کړنو په سبب پښتون ونه ویل شي، په پښتني ټولنه کې د دې نه بل ستر سپکاوي د انسان لپاره نشته.

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق یو رښتني پښتون باید همیشه د خپل دین، سر، ناموس، عزت، مال، وطن، ولس، حق، ملي خپلواکۍ، ملي حاکمیت، پښتو ژبې، د هېواد د مخکنۍ بشپړتیا، ملي گټو، ملي نوامیسو او داسې نورو دیني، ملي او پښتني ارزښتونو د دفاع لپاره د خپل میراني، میرنتوب او نارینتوب د اصل پر اساس د مال او سر قربانۍ ته حاضر او آماده ولاړ وي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو ميرني او رښتيني پښتون بايد د ژوند په هره لحظه کې دا ميرانه ، ميرنتوب او نارينتوب ولري چې د خپل سر او مال په قربانۍ د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، حق ، عدالت ، مظلوم ، استقلال ، د پښتونخوا د ځمکنۍ بشپړتيا ، ملي حاکميت ، ملي گټو ، ملي نواميسو ، پښتو او پښتونولي ، او د پښتو ژبې څخه دفاع وکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر هغه پښتون چې د پورته ذکر شوو عالي اسلامي ، انساني او پښتني ارزښتونو څخه د سر او مال په قيمت په ميرانه ، ميرنتوب او نارينتوب دفاع نه کوي هغه کس پښتون نه بلل کېږي .

8: د ننواتي او د بڅښني په اړه:

ننواتي په پښتني اصطلاح کې د بڅښني په خاطر عذراو زاری ته ويل کېږي .

ننواتي د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون يو ډېر مهم اصل دي .

پښتو او پښتونولي ملامت هڅوي چې متضرر ته ننواتي ورشي ، او متضرر پښتون هم د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس مجبور دي چې د خپل دښمن ننواتي ومني .

ننواتي کول او ننواتي منل د پښتو او پښتونولي يوزرين اصل دي .

پښتانه ډېر زيات کونښ کوي چې خپل منځي مشکلات د جرگو او مرکو د لاري حل کړي .

کله چې د پښتنو ترمنځ داسې ستر مشکلات منځته راشي چې د جرگې د لاري نه حلېږي ، په دې صورت د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د مشکل د حل په خاطر ملامت پښتون مجبور دي چې د خپل دښمن کورته په ننواتي ورشي ، کله چې يو پښتون د خپل پښتون دښمن کورته په ننواتي ورشي ، نو متضرر پښتون هم مجبور دي چې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس حتما د خپل دښمن ننواتي ومني او هغه و بڅښي .

د ننواټي مسئله هغه وخت په پښتنو کې منځته راځي چې د پښتنو ترمنځ داسې سترې دښمنۍ او لنجې منځته راشي چې د جرگو او مرکوله لارې يې د حل څخه خلک نا اميده وي ، نو داسې نه حل کېدونکي مشکل د حل لپاره پښتو او پښتونولي د ننواټي له لارې د موجود مشکل حتمي حل را ايستلی دی .

د ننواټي کولو ترتيب داسې دی چې ملامت پښتون به د قوم د قدر وړ مشرانو ، سيدانو ، ملايانو او نورو مخورو کسانو سره قران شريف په لاس د متضرر پښتون کورته په ننواټي ورځي .

يو پسه يا څو پسونه د متضرر شخص د کور مخې ته د ننواټي په نوم حلالوي .

کله کله خو ملامت پښتون پرې ، تېره چاره او قران شريف د خپل دښمن پر وړاندې ږدي ، ملامت پښتون په خپله او يا دده سره د ورسره کسانو له جملې څخه يو نفر متضرر پښتون ته داسې مخاطب کېږي:

زه ستا مجرم يم ، ستا خوبه ده که مې حلالوي دا پرې دې زما لاس پرې راوتره او دا چاره ده زما غاړه پرې را پرې کره او يا مې د دې قران شريف او د دې مشرانو د ننواټي په خاطر و بڅنه .

ځينې وخت چې موضوع ډېره سخته وي د ننواټي کونکو په ډله کې د ملامت کور يوه يا تړيوې ډېرې بڼې هم شاملې وي .

دا چې د ننواټي کونکو له ډلې سره د جرم اصلي فاعل هم د رسۍ او چرې سره د خپل دښمن کورته د ننواټي په ډول ورځي معنا يې داده چې د جرم اصلي فاعل د خپل دښمن پر وړاندې د تسليمۍ سر تيتوي ورته وايي چې په دې رسۍ مې لاس او پښې راوتره او په دې چاره مې د دې ولس ترمنځ حلال کره ، يعنې دا چې يو پښتون د خپل ژوند او مرگ اختيار د ولس پر وړاندې د ملامت په حيث د خپل دښمن په لاس کې ورکوي او په عين حال کې په خپل دې عمل دې په خپله او د ننواټي د ډلې پواسطه د مقابل لوري څخه د بڅنې او ترحم غوښتنه هم کوي .

د ملامت پښتون د خوا متضرر پښتون ته د ننواټي کولو په سبب په قوم او ولس کې د متضرر پښتون عزت او حيثيت دوباره برحاله کېږي ځکه چې د جرم د اصلي فاعل او د هغه د کورنۍ له خوا ننواټي دا معنا لري چې متضرر پښتون د خپل دښمن څخه خپل بدل واخستي .

کله چې د ننوتې له ډلې سره د جرم فاعل پښتون د خپل ژوند او مرگ اختيار د ولس پر وړاندې د خپل دښمن په لاس کې ورکړي ، په دې وخت کې متضرر پښتون د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون پر اساس خپل دښمن بڅښي او د دې دوو دښمنانو او د دوی د کورنيو او قومونو ترمنځ دا دښمني نه تنها د تل لپاره حل او فصل کېږي ، بلکې په اکثرو وختونو کې په پخې دوستۍ بدلېږي .

د پورته دلايلو پر اساس مور وويلای شو چې د پښتو او پښتونولي د قانون د ننوتې زرين اصل په پښتني ټولنه کې د ډېرو سختو دښمنيو د ختمېدو ډېره معقوله لاره ده .

ننوتې په پښتني ټولنه کې بدۍ او دښمنۍ ختموي او د پښتني ټولنې وگړو ته سوله ، دوستي او آرام ژوند بڅښي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د خپل منځي سترو شخړو د حل او فصل په خاطر دې ملامت پښتون د متضرر پښتون کورته ننوتې وکړي او متضرر پښتون دې د ملامت پښتون ننوتې ومني .

ملامت پښتون دې پرې او ملامتيا ومني او د شخړې د حل په خاطر دې د خپل ملامتيا تاوان ورکړي ، د دې خبرې معنا داده چې پښتو او پښتونولي د پښتنو ترمنځ د دښمنۍ او عداوت اوږدوالی نه غواړي او داسې قوانين يې طرحه کړي دي چې د هغو پر اساس بايد پښتانه ژر تر ژره يو له بل سره روغه وکړي ځکه چې

پښتو او پښتونولي د سولې او روغې قانون دی .

9: د بدل يا غچ په اړه:

د پښتنو په ټولنه د عدالت او امنيت د تامين يو عمده دليل د پښتنو له خوا د خپل دښمن څخه “ بدل يا غچ ” اخيستل دي .

په پښتنو کې هېڅوک که هر څومره کمزوری هم وي بيا هم خپل دښمن ته خپل پور يا غچ نه پرېږدي .

په پښتني ټولنه کې هغه څوک چې خپل بدل ، غچ يا پور د خپل دښمن څخه نشي اخيستلای هغه د نورو پښتنو سيال نشي بلل کېدای .

هغه پښتانه چې توانمند دي د پرژر خپل بدل اخلي خو هغه چې توان مند نه دي د هغوی بدل هم هېڅ وخت نه پاتېږي که څه هم زيات کلونه پرې تېر شي ، ځينې وخت خود پلار بدل زوی حتی د نيکه پور لمسی اخلي .

د پښتنو په بدل کې که څه هم په ظاهره يو سړی قتل کېږي خو په حقيقت کې د ډېرو خلکو ژوند ساتل کېږي .

که په پښتنو کې د بدل ډار نه وای ، نو هر چا به بل څوک وژلای ، خو اوس هر پښتون پوهېږي که زه نن بل پښتون مړ کړم په حقيقت کې مې خپل ځان مړ کړی او يا مې خپل د کورنۍ بل غړی مړ کړی ځکه چې د پښتون بدل اخيستل حتمي او ضروري دی .

د پښتو او پښتونولي د قانون “ بدل يا غچ ” په حقيقت کې د اسلام د مقدس دين د “ قصاص ” د اصل سره ورته دی چې وايي :

“ قصاص ژوند نه اخلي ، بلکې ژوند ور کوي . ”

د قصاص او بدل يا غچ په منځ کې فرق دادی چې د قصاص فيصله د قاضي له خوا کېږي ، خو د خلفای راشدین څخه راوړوسته اکثره قاضيان او نور عدلي مقامات فاسد دي ، درشوت او بدو په سبب د حق پر ځای د باطل په طرفدارۍ فيصلې کوي ، چې په دې صورت کې د قصاص اصل د حقيقت مطابق نه عملي کېږي او عدالت په رښتني ډول نه تامينېږي .

خود پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو د بدل او غچ اخيستلو په باره کې تاواني شوي پښتون په خپله قاضي دي ، په خپله د خپل دښمن په باره کې د قضاوت فيصله کوي ، هغه فيصله په خپله تطبیقوي چې په دې صورت کې د فساد هېڅ امکان نشته او عدالت سل فیصده تامينېږي .

همدا علت دی چې پښتانه د پرزيات کونښن کوي چې خپل منځي شخړې او دعوي د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د جرگو او مرکو له لارې حل او فصل کړي .

د بدل او غچ اخیستلو قانون پښتانه نهایت محتاط کړي دي او هر پښتون د پریزیاټ کونښن کوي چې بل پښتون زخمي یا مړ نه کړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون د بدل او غچ د اصل پر اساس پښتون په نړۍ کې یوازینی ملت دی چې بدې او دښمنې په تعادل او میانه روي سره کوي ، بدل او غچ هم په حساب او عزت سره اخلي .

د مثال په ډول پښتانه د غاښ په بدل کې غاښ ، د سترګې په بدل کې سترګه ، د غوږ په بدل کې غوږ ، د یوه انسان په بدل کې یو انسان غواړي .

پښتانه که څه هم توان ولري او دښمن یې ترده د پریضعیف وي بیا هم د استشنا څخه بغیر هیڅ کله د غاښ په بدل کې انسان نه وژني ، د یو انسان په بدل کې دوه یا تر دوه د پری انسانان نه وژني او هیڅ کله دخپل دښمن مړی نه بې عزته کوي ، نو په دې اساس موږ ویلای شو چې پښتانه بدې په حساب او انصاف کوي او د دښمن دمړي هم عزت کوي او هغه نه بې عزته کوي .

پښتون په نړۍ کې شاید یوازینی ملت وي چې د دښمن دمړي عزت هم کوي ، د دښمن وژني خو مړی یې نه بې عزته کوي ، ځکه چې د پښتون دمړي بې عزتي دانسان د وژلو په اندازه پور لري .

غوږ پر غوږ ، سترګه پر سترګه او غاښ پر غاښ د لرغونو زمانو راهیسې د پښتو او پښتونولي د قانون د غچ او بدل د مهم اصل برخه ده .

دا د پښتو او پښتونولي د بدل او غچ د اصل برکت دي چې همدا نن هم په میلیونونه پښتانه په پښتني قبایلو کې بغیر د هیڅ ډول حکومت څخه په داسې نسبي سوله او امنیت کې ژوند کوي چې د نړۍ د ډېرو متمدینو ملتونو تر سترو ښارو یې امنیت او د جرایمو کچه کمه ده .

10: د پښتو په اړه:

د پښتو لغت په پښتنو کې ډېرې معناوې لري:

ځینې وخت د پښتو لغت څخه مطلب د پښتو ژبه وي ، ځینې وخت د پښتو لغت په پښتنو کې د وعدې او پر وعده باندې د وفا کولو په معنا استعمالېږي ، ځینې وخت د پښتو لغت په پښتنو کې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د عدالت د کولو په معنا استعمالېږي .

مثلا:

1: زه پښتون یم ، پښتو زما ژبه ده ، زه په پښتو رغېږم په داسې جملو کې د پښتو لغت څخه مطلب “ پښتو ژبه “ ده .

2: ځینې وخت د یو سړي د بل سړي سره پر یو شي دعوه وي او مقابل لوري ته وايي ، راشه پښتورا سره وکره ، په دې ډول جملو کې د پښتو معنا داده چې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس “ عدالت “ راسره وکره .

3: یو سړی د یوې موضوع په باره کې بل سړي ته وايي چې زما ستا سره پښتو ده ، په دې جمله کې د پښتو معنی داده چې زما ستا سره “ وعده ، قسم او قول “ دی .

4: یو سړی بل ته وايي چې پښتو دې راسره ونه کره ، په دې جمله کې د پښتو معنی داده چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دې پر وعده وفا راسره ونه کړل .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق یو پښتون چې په هر مفهوم (عدالت یا وعده) د پښتو لغت د بل چا سره استعمال کړي ، مجبور او مکلف دی چې د هغه مفهوم مطابق عمل پرې وکړي .
د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر پښتون چې “ پښتو “ نه پالي هغه پښتون ندی .

11: د توری په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د توري معنی زړورتیا ، بهادری ، میدان گټلو او دمیرانی کار کولو ته ویل کېږي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې هر پښتون باید حتما بڼه توریالی او مېړنی جنگیالی وي .

پښتو او پښتونولي هر پښتون ته امر کوي چې هېڅ وخت د جنگ له میدان څخه ونه تښتي او د بښمن ته شاه ورونه گرځوي .

د توریالیتوب صفت د پښتنو په خټه کې اخیستل شوی دی او د پښتنو د فطرت یعنی د پښتو او پښتونولي د قانون یو مهم اصل دی .

هر پښتون چې د تورياليتوب صفت ونه لري هغه پښتون نه بلل کېږي او وينه يې په پښتون پلار پورې نه ، بلکې په مېلمه پورې تعلق لري .

توره او تورياليتوب د پښتنو په حماسي ادبياتو کې ډېر لوړ مقام لري چې موږ دلته د دې حماسي اشعارو څو نموني ذکر کوو .

د توري په باره کې يوه معشوقه خپل معشوق ته داسې سپارښتنه کوي .

چې تـ وړې وځي وژي گـ ډېره
ما پـه همزولو پـوري ډېر خنـدلي دينـه

بله مېرمن د خپل مين په توره داسې نازېږي:

جانـان پـه جنـگ کـې تـوره وکـړه
ځکـه همزولو سـې راتـه کونـسـی سـموينه

يوه پښتنه معشوقه د خپل مين د بې غيرتۍ نه داسې شکايت کوي .

يـار مـې لـه تـوره ورو را پرشـا شـو
پـر بېگـانۍ وړکـړې خولـه پښـپمانه يمـه

يوه بله پښتنه معشوقه د خپل مين د زخمي کېدو او يا شهيد کېدو خبر ترلاسه کوي ، خودا پښتنه د خپل مين د زخمي کېدو او يا شهيد کېدو له سببه دومره پرېشانه نده لکه د هغه د تپونو په باره کې چې پرېشانه ده ، دا مېرمن دا اندېښنه لري چې د دې مين خو به پر شا تپونه نوي اخیستي يعنې د تېښتې په حالت کې خو به نوي تپي شوی ، د پښتنو په منځ کې پر شا تپونه اخیستل د دې معنی لري چې سړی د جنگ څخه د تېښتې په حال کې تپونه اخیستي دي او د جنگ څخه تېښته د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق لوی پیغور دی چې د دې کورنۍ راتلونکو نسلونو ته هم پاتې کېږي .

د شاد تپونو په باره کې د يوې پښتني مېرمنې احساس د پښتو په لنډيو کې داسې بيانېږي .

رغ شو پرکت يې جانان راوړ

زړه مې په پرشو چې پرشايې نه وي تپونه

پښتني مېرمنې سره د هغه زياتې طبيعي مينې او بې پايه محبت سره چې د خپل مينانو سره يې لري خو د تورې په وخت کې دا خوند نه ورکوي چې معشوق يې د جنگ په ميدان کې د تورود ډارنه د ميدان خخه وتښتي او ژوندي کورته راشي .

پښتني مېرمني د خپل مينانو او اولادونو لپاره د جنگ په ميدان کې په ميرانه جنگيدو او شهيد کيدو ته زياته ترجيح ورکوي نسبت دپته چې د جنگ د ميدانه تښته وکړي او ژوندي کورونو ته راشي .

لکه د پښتنو مېرمنو په لنډيو کې چې وايي:

د پښتنو زلميو واره دی

پر خپل وطن به توريالي ميرونه ميرينه

که په ميوند کې شهيد نه شوي

خدايرو لاليه بې ننگی ته دي ساتمه .

زلمي ولاړ توري تر ملا دي

غزاهه ځي پر خپل وطن سرور کوينه .

جانان مې سر پر وطن کينبود

په تار د زلفو به کفن ورته گندمه .

دميرنيو خوندي ژاري

د سپو موزيانو خوندي سترگي توروينه .

جانانه جنگ نه پر شاه نشي

چې د همزولو راته نشي پيغورونه .

توره به کړي بري به راوړي

که بري نوي ځوانان تل په تورو مړينه .

د توري او قلم قهرمان لوي خوشحال با با پښتنو ته د توري د اهميت په باره کې داسې لارښوني کوي:

چې څرگنده سربازي کاندې د تورو
 زه خوشحال خټک تر داسې هنر جار شوم
 پښتانه چې نور څه فکر کانا بود دې
 بيله توري خلاصي نشي په بل کار
 ورکول ، توره وه ل دا دواړه بويه
 چې پري چار د سرداري شي انصرام
 يا تکیه ديوه خدای ده ياد توري
 په جرگه و مرکون نشي کار تمام
 د افغان په ننگ مې وتړله توره
 ننگيالی د زماني خوشحال خټک يم

د پښتنو د توري او تورياليتوب په باره کې مولوي عبدالحميد افغاني د تاريخ افغانه په اخيري
 فصل کې داسې وايي:

پښتانه د مرگ نه ډر لږ ډار يري ، د جنگ په ميدان کې مړه کېدو ته د عزت په نظر گوري ، که په
 جنگ کې څوک مړ شي او د هغه داسې وارث (زوی يا ورور) تر شا پاتې وي چې د هغه توره پورته کړي
 نو پښتني ښځې پر هغه غم کول عيب بولي او وايي چې سړي د روح ورکولو لپاره پيدا شوي دي ، د
 خفگان موقع به هغه وخت واي چې دده (په جنگ کې د مړه شوي شخص) توره په کونج کې پاته شوې
 وای .

1: کیسه:

د سلطان بهلول لودین د سلطنت په وخت کې یو ننگیالی پښتون د ملک فیروز په نوم د جسرت کهکر نومي هندوستانی سره بندي شو ، د فیروز زوی شاهین خان د خپل ملگرو سره یو ځای د جسرت کهکر د لښکرو سره په جنگ کې شهید شو .

د جسرت کهکر عسکرو د شاهین خان او د هغه د ملگرو سرونه پري کړل او د جسرت کهکر دربار ته یې راوړل .

جسرت بندي ملک فیروز راوغوښت او د دې مړو د سرونو د خاوندانو نومونه یې ځني وپوښتل ، ملک فیروز د نورو سرونو د خاوندانو نومونه و جسرت ته وویل خو د شاهین خان د سر په باره کې یې وویل چې داسې نه پیژنم .

په دې وخت کې د جسرت افسرانو د شاهین خان و سر ته په اشاره و جسرت ته وویل چې داسې ډېر دلاوره او باتور جنگیالی وو او هیڅ وخت یې د جنگ نه مخ ونه گرځاوه . . . په دې وخت کې د فیروز خان تر سترگو اوبنکي راغلي او جسرت ته یې وویل چې دا سرزما د زوی شاهین خان دي .

په دې وخت کې جسرت د ملک فیروز څخه پوښتنه وکړل چې تر مخه دي ولي نه ویل چې دا ستا زوی دي ؟

ملک فیروز ورته وویل چې ماته معلومات نه وو چې زما زوی په میرانه مړ شوي دي او که په بې غیرتۍ ، زه بیریدم چې د بې ننگي پیغور راته راوانه وړي .

2: کیسه:

د (1897-1898) کال د تیرا په جنگ کې چې د افریدو او انگریزانو ترمنځ وشو په ولس کې داسې ویل کېدل .

د جنگ په جریان کې یوه ورځ د دواړو خواوو د طرفه د مړو د ښخولو او د زخمیانو د لیرېدولو په خاطر اور بند اعلان شو ، هر لوري خپل مړي او زخمیان انتقالول ، په دې وخت یو برطانوي مشر افسر دیو غونډۍ څخه د دوربین پواسطه دا د جنگ د میدان ساحه گوري .

د ابرطانوني په خپل دورين کې ويني چې يوه پښتنه ښځه چې د جنگ په وسله سنبال ده د جنگ ميدان ته راداخله شول او د دې مړو او زخميانو په منځ کې په چا پسي گرځيدل راگرځيدل ، دې ښځې د شپږو نفرو مړي راپورته کړل د منځ پر يوه او بله خوا يې مچ کړل خو د يوبل سرې مړي يې راپورته کړي نو مچ يې نه کړي او بيرته يې پر مخکې وغورځاوه او پر منځ يې خپري ورکړي .

برطانوني افسر چې دا حالت وليدي هيڅ په پوه نه شو او په دې واقعيت باندي د ځان د پوهولو په خاطر يې خپل يو نفر دې ښځې ته ور وليږي او د دې واقعيت پوښتنه يې ځني وکړل .

ښځې ورته وويل چې دا شپږ نفره چې ما پر منځ مچ کړل زما زامن وه او هر يو پر سينه مخامخ په گولي لگيدلي وه يعنې پر شا يې تپ نه وو اخیستي او په ميرانه مړه وه نو ځکه ما پر منځ مچ کړل ، اووم سرې چې مي پر منځ مچ نه کړي هغه مي ميره وه او تپ يې پر شا اخیستي و او په سپيتانه مړ وو نو ځکه مي پر منځ مچ نه کړي .

د پورته دلايلو ، ولسي لنډيو او کيسو څخه داسې معلومېږي چې پښتانه د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، حق ، هېواد ، استقلال ، د پښتونخوا د مخکنۍ بشپړتيا ، ملي حاکميت ، ملي گټو ، ملي نواميسو او داسې نورو اسلامي ، انساني ، ملي او پښتني ارزښتونو څخه د دفاع لپاره تر خپل مال او سرتېر دی .

پښتو او پښتونولي هر پر پښتون کس هڅوي چې د تورياليتوب او غيرت عالي صفات ولري .

هر پښتون د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس مجبور او مکلف دي چې د ضرورت پروخت د ځان څخه ميرانه ، توره او غيرت وښيي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتني پښتون بايد هر وخت د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، حق ، مال ، پښتونخوا ، ملي خپلواکۍ ، ملي حاکميت ، ملي گټو ، ملي نواميسو ، ټولنيز عدالت ، پښتو ژبي ، پښتو او پښتونولي ، ملي بيرغ ، ملي نښان ، رښتيا ، د مظلوم او مظلوميت څخه د دفاع ، د ظالم د ظلم په مقابل کې د دريدو او داسې نورو پښتني ارزښتونو څخه د دفاع په لاره کې د سر او مال د قرباني په قيمت د مبارزي ميدان ته رواوزي ، او دا عمل توره او غيرت بلل کېږي .

هر پښتون چې د پورته ذکر شوو ارزښتونو د دفاع په لاره کې خپل سر او مال سپموي هغه سړي پښتو او پښتونولي (پښتني فطرت) نه لري، هر پښتون چې پښتو او پښتونولي (پښتني فطرت) ونه لري هغه پښتون نه بلل کېږي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون مجبور او مکلف دي چې په خپل ورځني ژوند کې حتماً او ضروراً د پښتو او پښتونولي پیروي وکړي، یا په بله وینا هر پښتون مجبور دي چې د خپل فطرت پیروي وکړي.

کوم پښتون ته چې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتون ونه شو ویلای یعنی هغه پښتون کس چې پښتني فطرت ونه لري، دانسانانو تر ټولو ټیټ، بد مرغه او کمزوري موجود بلل کېږي.

یو ژوندي موجود د خپل فطرت په پیروي ژوندي پاتې کېدای شي او د نورو ژونديو موجوداتو څخه یې فرق کېدلای شي.

مثلاً زمري د ځنگله پاچا دي او بنکار کول دده فطرت دي.

که زمري د خپل فطرت خلاف د بنکار کولو څخه ډډه وکړي نو په وینو خوړلو خپل ژوند ته دوام نشي ورکولای.

څه موده وروسته دا زمري چې د خپل فطرت خلاف وانه خور شوي دي ډېر ډنگر او کمزوري کېږي او بالاخره دا زمري د شرمېانو او چغالانو د خوا د منځه ځي.

مور په دې ساده مثال کې وینو چې که زمري د خپل فطرت خلاف عمل وکړي یعنی د بنکار کولو څخه ډډه وکړي، د زمري دا عمل په خپله د زمري د مرگ سبب کېږي، او هم په ځنگله کې د حیواناتو د سلطنت سیستم د منځه ځي، د ځنگله سلطنت د چغالانو او لیوانو پلاس ورځي کوم چې د خپل ځنگلي ملکیت دفاع د نورو ځناورانو په مقابل کې نشي کولای.

په دې ډول د ځنگله د طبعي منابعو او دهغه د اوسیدونکو ترمنځ هغه په طبعي ډول برقراره توازن د منځه ځي او د ځنگله طبیعت او ژوي ټول په عذابېږي.

پښتون ملت هم د پښتو او پښتونولي يعنې د پښتنو د فطرتي قانون څخه په پيروي د زرگونو کلونو راهيسې په پښتونخوا کې خپل ژوند ته دوام ورکړي دي او په منطقه کې يې د قواوو توازن ساتلي او د ثبات ضمانت يې کړيدي .

اوس چې د پښتون ملت زمواره مشرانو ، کشرانو ، روشنفکرانو ، علماوو ، روحانيونو ، سرمايدارا نو او نور د ټولني د حساب وړ کسانو يوه اندازه پښتو او پښتونولي ته شا ورگرځولي ده او د خپل هېواد او ملت د حالاتو په باره کې د بې تفاوتۍ په وژونکي مرض مبتلا شوي دي ، نو پښتانه هم د وانه خور زمري په شان کمزوري شوي دي ، په سياسي ، اقتصادي او فرهنگي لحاظ د مرگ او ژوند سره لاس او گريوان دي ، پر خپل قلمرو يې حاکميت د لاسه ورکړي دي ، په خپل هېواد کې د غلامانو په ډول ژوند کوي او د وانه خور زمري د ځنگله په شان د پښتنو په هېواد کې هم بې نظمي او گډوډي مسلطه ده ، د هېواد سياسي ، اقتصادي او ټولنيزي چاري د داسې واکمنانو پلاس کې دي چې د هېواد د وگړو د دښمن ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، حق ، عدالت ، خپلواکي ، محکمنۍ بشپړتيا ، ملي گټو ، ملي نواميسو او داسې نور ، اسلامي ، پښتني او ملي ارزښتونو څخه په مناسب ډول دفاع نشي کولای .

اوس د دې وخت را رسيدلي دي چې ټول توريالي او ننګيالي پښتانه د غفلت د خوب څخه راويښ شي ، د خپل فطرت يعنې پښتو او پښتونولي د قانون مطابق توره وکړي ، خپل ځان او خپل هېواد د دې روان بحران څخه خلاص کړي .

په عام ډول په پښتنو کې توره تنها د جنگ په ميدان کې تورياليتوب يا تورزنی ته نه ويل کېږي ، بلکه هر څوک چې يوبنه ، د خير او ميرانی عمل انجام کړي او يا د يو بد خطرناک عمل مخنيوي وکړي نو عام خلک ورته وايي چې افرين تا توره وکړل ، يا پلاني توره وکړل .

12: پر ځان د باوراو ويسا په اړه:

علامه عبد الحی حبيبي د پښتون ملت پر ځان د باوراو ويسا په باره کې داسې وايي:

د پښتنو په روح او عقلیت کې پر ځان ویسا په لوړه درجه شته ، د دوی ځانوالی خورا قوي دي ، د پښتون پسیکولوژي هم دومره ټینګه او کلکه ده ، اساس او ولې یې پر “ځانوالی” ولاړې دي .

د پښتنو روحیات او عقلانیت پر ځان باندې د ډېر لوړ ویسا او باور لرولو باندې ولاړ دي .

د پښتنو پر ځان باندې د باور لرو په باره کې خوشال بابا پښتانه د زمريو سره مشابه کړي دي او داسې وايي:

د زمريو مېرنتوب پپه لښکر نندی
موتی یی هرکله یوازې پر خپل ځان وي

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون باید هر مرو پر ځان دومره باور او ویسا ولري چې په هر وخت او هر ځای کې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د خپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، حق ، عدالت ، هېواد ، خپلواکی ، ملي حاکمیت ، د پښتونخوا د محکني بشپړتیا ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، پښتو ژبې او داسې نورو دیني ، پښتني او ملي ارزښتونو څخه د دفاع توان لري .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون باید پر ځان دا باور او ویسا ولري چې پښتون ملت د خدای (ج) گران ملت دې نو په دې اساس پښتون ملت مسلمان ، مجاهد او عادل ملت دي .

الله پاک پښتانه په پښتونخوا کې د پاچاهۍ کولود پاره پیدا کړي دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر رښتني پښتون باید پر ځان دا باور او ویسا ولري چې دي (پښتون ملت) د نړۍ د نورو ملتونو سره د مثبتې سیالۍ توان لري .

پر ځان باور او ویسا د پښتو او پښتونولي د قانون یو ډېر مهم اصل دي او هر رښتني پښتون باید حتما د ښو کارونو په انجام کې پر ځان باور او ویسا ولري او د ژوند په هر ډول سختو حالاتو کې پر ځان باور او ویسا د لاسه ورنکړي .

13: د پښتني او ملي غرور په اړه:

کله چې انسان د خپل تکامل په اوږده تاريخ کې د کورنۍ د ژوند څخه د قبيلې ژوند ته تکامل وکړي او وروسته يې بيا د کورني او قبيلې د ژوند څخه د قوم او ملت ژوند ته تکامل وکړي ، ورسره يو ځای دده په فکر او احساس کې د کورنۍ د عزت سره يو ځای د قوم او ملت احترام او عزت هم پيدا شو .

څنگه چې يو انسان په خپل کورنۍ او قوم نازيډي په همدې ډول دا انسان د خپل تکامل په عالي مرحله کې په خپل لويه کورنۍ يعنې ملت باندې هم ناز او فخر کول شروع کړل .

څرنگه چې پښتون ملت په دې منطقه کې تر هر بل ملت دمخه د کورنۍ او قوم د مرحلې څخه د ملت لوړې درجې ته تکامل وکړي ، نو په همدې اساس مور وپلارې شو چې په پښتنو کې په خپل ملت باندې د ناز او فخر احساس د منطقي تر بل هر ملت لمرې پيدا شو .

دلرغو نو زمانو راهيسې بيا تر نن پورې پښتانه په پښتون ملت باندې نازيږي او په خپل پښتون ملت باندې ډير فخر کوي .

د منطقي نورو ملتونو لاد کورنۍ څخه د قوم درجې ته تکامل نه وو کړی ، چې پښتنو د پيشداديانو دگيو مرتن په واسطه شاهي نظام ، شاهي تاج او تخت درلودل .

د پښتنو تاريخ دا شاهدي ورکوي چې پښتنو د ډبر پخوا زمانو راهيسې د قبيلوي ژوند څخه ملي ژوند ته تکامل کړی دی ، نو په همدې اساس پښتانه هميشه په خپل پښتون ملت نازېدلي دي او افتخار يې پرې کړی دی .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق يو پښتون بايد په خپل پښتونوالي يا پښتون توب ونازېږي او افتخار پرې وکړي .

د يو پښتون لپاره د شرافت معيار دادی چې سپرې رښتنې پښتون وي ، چې دې عمل ته “ پښتني غرور ” وايي .

په لنډ ډول داسی ویلای شو :

په پښتون توب باندې د پښتون ناز او فخر ته (پښتني غرور) ويل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو پښتون بايد په خپل پښتون ملت ونازېږي او افتخار پرې وکړي ، چې دې عمل ته “ملي غرور” وايي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتني پښتون بايد هرومرو “پښتني او ملي غرور” ولري .

په لنډ ډول داسې ويلاى شو :

په پښتون ملت باندې د پښتون ناز او فخر ته (ملي غرور) ويل كيږي .

هر هغه پښتون کس چې په پښتونوالي ، پښتونتوب او د ويارلي پښتون ملت په غړيتوب وياړ او افتخار نه کوي ، هر هغه پښتون کس چې پښتني او ملي غرور نه لري ، د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هغه کس پښتون نه بلل کېږي .

پښتون ملت د نړۍ د هغو ملتونو له جملې څخه يو ملت دی چې د لرغونو زمانو راهېسې يې د يو داسې واحد ملت په حيث عرض اندام کړی دی چې د دې ملت د ټولو غړو په رگونو کې د يو پښتون پلار وینه جاري ده .

په نړۍ کې داسې ډېر ملتونه شته چې د وگړو وینه او ريښه يې يوه نوې ، په مختلفو نسلونو پورې تړلې قبيلې د يوه پاچا له خوا تر يوه سياسي او اقتصادي قلمرو لاندې په يوه جغرافيا کې د تورې په زور سره راټول شوي دي او د ملت سازی د فورمول پر اساس يا د مشترک دين ، مشترک اقتصادي ، سياسي ، فرهنگي ، ايډيالوژيکي او داسې نورو مادي او معنوي مشترکاتو د لرلو پر اساس ملتونه ځنې جوړ شوي دي .

د داسې ملتونو خلک د وينې شراکت نه سره لري ، داسې ملتونه د وينې د شراکت پر بنياد ندي جوړ شوي او کله چې د دولت قوت کم شي ، نو هره قبيله پر خپله لاره ځي او داسې ملتونه ماتېږي او د منځه ځي ، چې ژوندي مثالونه يې پخواني يوگوسلاويا ، چکوسلواکيا ، پخواني شوروي اتحاد ، غربي او شرقي پاکستان او داسې نور دي .

د پورته ذکر شوي مثال پر خلاف ستر پښتون ملت د پښتون بابا د يوې کورنۍ څخه ستر پښتون ملت ته تکامل کړی دی ، يا په بله وينا د پښتون بابا پر اولاد خداى (ج) برکت کېښود او د دې کورنۍ غړي دومره ډېر شول چې ستر پښتون ملت ځنې جوړ شو .

پښتون ملت د پاکستانی ، یوگوسلاویایی ، شوروي او داسې نورو ملتونو په شان په مصنوعي ډول تازه جوړ شوی ملت نه دی ، بلکې پښتون ملت د نړۍ د لرغونو ملتونو له جملې څخه یو ډېر لرغوني ملت دی چې د زرگونو کلونو راهیسې د امو او اباسین ترمنځ په پاکه خاوره (پښتونخوا) کې د خپلې توري په زور په عزت او حرمت او سېدلي دي .

پښتنو ته ملي او پښتني غرور د لرغونو زمانو راهیسې د خپل باغروره نیکونو او پلرونو څخه په میراث ورپاتې دی او د دې سببه ملي او پښتني غرور د پښتنو د فطرت یوه برخه گرځېدلي ده .

د پورته دلایلو پر اساس مور ویاړلی شو چې پښتني او ملي غرور د هر رښتیني پښتون د فطرت نه جلا کېدونکې برخه ده .

هر رښتیني پښتون په پښتونولي یا پښتون توب ناز او فخر کوي او په نړۍ کې بل هېڅوک هم ترځان لوړ او بهتر نه بولي ، چې دا مثبت عمل “پښتني” غرور بلل کېږي .

هر رښتیني پښتون په خپل ویاړلي “پښتون ملت” ناز او فخر کوي ، چې دا مثبت عمل “ملي غرور” بلل کېږي .

پښتو او پښتونولي هر پښتون ته امر کوي چې هېڅ وخت او هېڅ ځای د هېڅ شي او هېچا په مقابل کې داسې عمل ونکړي چې دده ملي او پښتني غرور ته تاوان ورسېږي .

دا خبره د ډېرې توجه وړ ده چې پښتني او ملي غرور د تکبر سره ډېر فرق لري ، پښتو او پښتونولي پښتانه هڅوي چې هېڅ وخت کبر ونکړي ، پښتون باید همیشه متواضع وي او د متکبر او ظالم په مقابل کې باید لکه غر مقاوم ولاړ وي .

پښتو او پښتونولي پښتون هڅوي چې په هر وخت کې په هر قیمت خپل ملي او پښتني غرور وساتي .

پښتو او پښتونولي پښتني غرور ته دومره ارزښت ورکوي چې حتی پښتون باید د خپل معشوقې پر وړاندې هم دومره تپت نشي چې دده پښتني غرور ته تاوان ورسېږي .

د توري او قلم قهرمان لوی پښتون ستر خوشال بابا د خپل معشوقې سره د راز او نیاز په هکله هم د خپل پښتني غرور ساتلو ته سخت متوجه دی او داسې وايي :

زه خوش حال کم زوری نه ییم چې به ډار کړم
په ښکاره نارې وهم چې خوله یې را کړه

د محمد ظاهر شاه په وخت کې بېرک خان ځدراڼ د افغان دولت سره د اختلاف په اساس پاکستان ته وتښتیدی او هلته د افغان دولت د مخالف په حیث او سیدی .

یو ځل د پاکستان دهغه وخت صدراعظم لیاقت علی خان دراولپنډی په اوسنی لیاقت پارک کې یوی غونډه رابللی وه او ودی غونډی ته ئی سید اکبر چی د بېرک خان ځدراڼ ورور وو هم د افغان دولت د مخالف په حیث رابللی وو .

په دې غونډه کې لیاقت علی خان په افغان دولت او ملت پسې سپکی سپوری وویلی سید اکبر که څه هم عملاً د افغان دولت مخالف وو بیا ئی هم پښتنی او ملی غرور او پاریدی او د پاکستان صدراعظم لیاقت علی خان ئی ځای پر ځای ووژلی او په خپله هم د پښتنی او ملی غرور د دفاع په خاطر شهید شو ، روح دی ښاد وی .

خود ملي یا شخصي غرور مسئله بیا په ځینو ملتونو کې فرق کوي او هغوی څه زیات ارزښت نه ورکوي د مثال په ډول یو ایرانی عاشق بیا خپلې معشوقې ته ډېر ځان تیت کړی دی حتی ځان د هغې سپې بولي لکه چې وايي:

سحر امدم به کویست بشکار رفته بودي
تو که سگ نبرده بودي به چې کار رفته بودي

یو ایرانی پښتون ضد شخص چې ځانته عالم وایي د پښتنو یعنی افغانانو په باره کې داسې وایي:
(هر فرد افغان اول خودش و بعد قوم افغان را برگزیده خدا میداند ، و هیچ کس را در روی زمین برابر افغانی نمی پندارد که این فضیلت را نگارنده برای ملت ایران ارزو میکند ، وقتی یک فرد افغانی طایفه و قوم خود را برای نگارنده می شمرد بیاد سخن داریوش کبیر افتادم که با چه لهجه پراز مباحات نژاد خودش را مینویسد :

پارسی فرزندان پارسی ایرانی فرزندان ایرانی .

دا ايراني دروغجن او تقلب کار نام نهاد عالم د خپل اسلافو په شان دروغ وايي او خپل هغه دروغ بيا د تاريخ يو جبار او سفاک "د اريوش" ته منسوبوي .

د اريوش په وخت کې خود "ايران" لغت هيڅ موجود نه وو ، نو دا سوال پيدا کېږي چې سفاک اريوش د "ايراني فرزند ايراني" لفظ څنگه استعمال کړی . . . ؟

مگر د دې ايراني دروغجن نقاد بر خلاف يو بل خارجي محقق د پښتنو د ملي او پښتني غرور او ښه صفاتو په باره کې داسې وايي:

(که د يو خورا بېوزلي ، لوڅ او بربنډ پښتون څخه پوښتنه وکړئ چې څوک يې؟ دی به په ډېر غرور او مباحات سره درته ووايي چې (پښتون يم) دده د لهجې څخه به د پښتون ملت غرور او له سيما څخه به يې د پښتونوالي علويت ښکاره کېږي او تا به په درانه غيرت ، خورا متانت او وقار سره داسې تراثر لاندې کړي چې ته به وايي چې دی با دار او زه غلام يم .)

خو شحال بابا په خپل پښتون ملت نازېږي او داسې وايي:

د افغان پـــــــه ننگ مـــــــې وتړلـــــــه تـــــــوره
ننگيـــــــالی د زمـــــــانې خوشـــــــال ختـــــــک يـــــــم

يو بل پښتون شاعر داسې وايي:

د اســـــــلام نـــــــه پـــــــس د افـــــــخر رالـــــــه بـــــــس دی
چـــــــې پښـــــــتون يـــــــم څـــــــه زاخـــــــپل او څـــــــه بـــــــارک

مولوي عبدالحميد افغاني په تاريخ افغانیه کې داسې ليکي:

په پښتنو کې د شرافت معيار دادی چې سپری (پښتون) وي

يو پښتون ته د غيرت راوستلو لپاره دا وينا بس ده چې ده ته وويل شي چې (ته پښتون يې او داسې ناوړه کار کوي؟)

په پښتنو کې تر ټولو سخت قسم دادي چې يو پښتون ووایي:

(زه به پښتون نه يم که داسې وکړم).

سید جمال الدین افغان په تتمه البیان کې د پښتنو په باره کې داسې وایي:

(هر پښتون که څه هم فقیر وي دا خیال لري چې دی تر هر چا شریف دی، ځکه چې پښتون دی).

انگریز کرنیل میلسون د افغانستان په باره کې تاریخ لیکلی دی او د خپل تاریخ د لومړي فصل په

اخر کې د پښتنو په باره کې داسې وایي:

(پښتانه پر خپل هېواد مین او په خپل قوم یعنی پښتونوالي مغروره دي).

14: د ثبات او استقامت په اړه:

پښتو او پښتونولي یا د پښتنو ملي روح پښتنو ته امر کوي چې همیشه د عقل، پوهې او تدبیر پر اساس د خپل شخصي او ملي ژوند د بري او پر مختګ په خاطر ښې او قابل عمل پرېکړې وکړي، کله چې مو فیصله وکړه، بیا نو په دې لاره کې د هر راز مشکلاتو او پرابلمونو په مقابل کې خپل ثبات او استقامت له لاسه ورنکړي.

پښتو او پښتونولي پښتنو ته لار ښودنه کوي چې د شخصي او ملي ژوند په باره کې همیشه داسې فیصلې وکړي چې پر عقل، پوهې او تدبیر ولاړې وي، د عملي کېدو امکان یې وي، د دې فیصلو د عملي کېدو په لاره کې چې بیا د هر څومره مشکلاتو سره مخامخ شي، د هغو سره مقاومت وکړي، خپل ثبات او استقامت د لاسه مه ورکوي او په ډېر ټینګ عزم او متانت د هر ډول مشکلاتو په مقابل کې ثابت قدمه اوسئ او په پوره مېړانه د خپل انتخاب شوي دریغ څخه دفاع وکړئ، پر خپله پرېکړه په پوره ثبات او استقامت ودرېږئ، هر وخت د خپل فیصلو او انتخاب شوو لارو څخه مه اورئ.

د ژوند په چارو کې د ځانه ثبات او استقامت ښودل د پښتو او پښتونولي یو زرين اصل دی، ثبات او استقامت د هر رښتني پښتون د پېژندګلوی، ښه ثبوت دی.

علامه عبدالحی حبیبي د پښتنو د ثبات او استقامت په باره کې داسې وایي:

(پښتانه د هر راز مشکلاتو په مخ کې ځان نه بايلي ، په ثابت عزم خپل کار پر مخ بيایي ، دا ثبات او استقامت د پښتنو او پښتونولي عنصر دي ، پښتانه نوي مبادي په اسانۍ نه مني ، چې ويې منل نو يې بيا کورت نه پرېږدي) .

لوی خوشال بابا د پښتنو او پښتونولي دا مهم عنصر په يو شعر کې داسې بيانوي .

که آسمان دې د زمري په خوله کې ورکړ
د زمري په خوله کې مه پرېږده همت

15: پروعه د وفا کولو په اړه:

کوم وخت چې خدای (ج) انسانان پیدا کړل او هغوی د مخکې پر مخ ټولنیز ژوند پیل کړ ، ددوی ترمنځ طبعي ټولنیز روابط لکه را کړه ورکړه ، سوله ، جنگ ، قرض دوستي دښمني او داسې نور ایجاد شول .

دوی د خپل ورځنیو مشکلاتو د حل او فصل لپاره د نن ورځې په شان لیکلي قوانین او لایحې نه درلودې ، ځکه چې انسانانو تر ډېره وخته د لیکلو او لوستلو سره اشنایي نه درلوده .

په داسې یوه حالت کې یوازینی شی چې د انسانانو ترمنځ یې د هغوی د مشکلاتو د حل او فصل سره مرسته کولای شول هغه ددوی ترمنځ پر ځینو شیانو وعده کول او پر خپل وعده وفا کول وه .

نن هم د پښتنو په ټولنه کې په اکثر مواردو کې د انسانانو ترمنځ پر بعضې شیانو د لیکلي سند پر ځای صرف پر لفظي قول او وعده بسنه کېږي .

د پورته دلایلو پر اساس موږ ویلای شو چې د انسانانو د ورځني ژوند د مشکلاتو په حل او فصل کې وعده کول او بیا پر خپله وعده درېدل پر مخکې د انساني ژوند د شروع څخه بیا تر نن پورې یو ډېر مهم اصل وو ، او نن هم ډېر مهم اصل دی .

خرنگه چې پښتون ملت هم د انساني ټولني يوه برخه ده ، نو وعده او پر وعده وفا کول د پښتون ملت په ژوند کې هم د نورو انسانانو د ژوند په شان ډېر مهم رول لوبوي .

وعده او پر وعده وفا کول د پښتو او پښتونولي يو زرین اصل بلل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون بايد پر وعده وفا وکړي .

پښتو او پښتونولي هر پښتون ته سپارښتنه کوي چې د خپل ژوند په قيمت پر خپله کړې وعده وفا وکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون چې پر خپل کړې وعده وفا ونکړي هغه پښتون نه بلل کېږي .

پر وعده وفا کول د پښتنو په روحياتو او نفسياتو کې دومره ژور تاثير کړی دی چې په ورځني ژوند کې پښتانه (وعدي) ته (پښتو) وايي چې په عاميانه ډول په خبرواترو کې داسې استعمالېږي .

زما ستا سره پښتو ده = زما ستا سره وعده ده .

تا پښتو را سره وکړه = تا وعده را سره وکړه .

ايا ته پر خپل کړي پښتو پښيماڼه يي ؟ = ايا ته پر خپل کړي وعده پښيماڼه يي ؟

ما پښتو کړي ده دا کار حتما کوم = ما وعده کړي ده دا کار حتما کوم .

د پورته عاميانه اصطلاحاتو څخه دا معلومېږي چې وعده او پښتو سره يوشی دی .

تر کومه حده چې د پښتنو په منځ کې پر وعده وفا کول د پښتونولي رکن گرځېدلی دی نو په دې اساس يې د پښتو شعر او شاعری ته هم لاره موندلې ده .

لوی خوشال بابا د وعدي د وفا په باره کې داسې وايي :

که يې سر له تنه درومي نور به نسي .

د خوشال چې د خپل يار سره ميشاق دی .

حميد بابا پر وعده باندي د پښتون ملت د وفا په باره كې داسې وايي:

قول او بول په ژوندون نشي بدلولي * ځكه ځان پر قول وژني پښتانه .

په پښتنو كې داسې منل شوي ده چې د كاكړانو قول داسې معنی لري لكه په قران باندي چې يې قسم در سره كړی وی .

دا هم ويل كېږي چې د كاكړانو د يو مشري كورنۍ يو سپری هند ته تللی وو او هلته د يو هندو سره ملگري شوی وؤ ، د هندو سره د ملگرتيا د سببه دې كاكړي د خپل هندو دوست سره وعده و كړه چې د هندو دين به مني او پر خپل وعده او قول ودرید او پر قول د وفا په خاطر هندو شو .

كله چې دا كاكړ بېرته پښتونخوا ته را ستون شو ، نو د هندو د دېن پيروي يې كوله ، دده د كورنۍ د غړو د خوا ورته ملامت وويل شول او هغه ته وويل شول چې بېرته د اسلام دين ته را ستون شه ، خو هغه خپل قريبانو ته په كاكړۍ لهجه وويل چې: “مړه گاي مي كړگي دي يعني د خپل هندو دوست سره مي وعده كړي ده “ اوس نو د خپل گاي (گای = خبره = وعده يعني وعدې) څخه نشم او بنستلای او د ژوند تر پايه هندو پاتې شو . . . .

16: د مساوات او برابری په اړه:

پښتانه د روحياتو ، نفسياتو او اخلاقو له رويه د خپل ورځني ژوند په چارو كې مخلص ، رښتني ، ايمانداره ، پاك ، ساده ، ازاد خياله او د هر ډول چل ول ، فريب او تملق څخه خلاص خلك دي ، دا ځكه چې د پښتو او پښتونولي د قانون پراساس يو رښتني پښتون بايد پورته ذكر شوي او نور ښه صفات ولري .

همدا علت دی چې د پښتنو سیاسي او قومي مشران هم د خپل پښتني خوی پر اساس د چپلوسی ، تملق او غوره مالي څخه ښه نه وړي او د نورې نړۍ د امیرانو په تناسب ساده او بې تکلیفه ژوند لري .

ددې خبرې یو علت دادی چې د دوی پښتون ملت د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس اماده ندي چې دوی ته چپلوسی او غوره مالي وکړي ، که د دې با وجود بیا هم پښتانه امیران حتما چپلوسان او غوره مالان غواړي نو مجبور دي چې یو شمېر چپلوسان او غوره مالان به د نورو قومونو څخه انتصابوي او یا به په پښتنو کې د هغو پښتون نما اشخاصو په لټه کې وي چې په رگونو کې یې د رښتني پښتون پلار وینه نه ، بلکې د بل چا وینه وي چې د چپلوسی ټیټه پېشه به یې زده وي .

څوک چې په رښتیا د رښتيني پښتون پلارزوی وي هغه به د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس نه چپلوسی او غوره مالي خوښوي او نه به یې خپل پېشه کوي .

بل علت دادی چې پښتانه امیران او مشران هم پښتانه دي ، د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس یو رښتني پښتون نه چپلوسی او غوره مالي خوښوي او نه په خپله چا ته چپلوسی او غوره مالي کوي .

سید جمال الدین افغان د تتمه البیان په (174) مخ کې داسې وایي:

د پښتنو امیران د شرق د نورو پاچا هانو غوندې د بدبه نه لري ، بلکې په حکومتي دربار کې د خپل حکومت له ارکانو سره یو ځای کښېني او له نورو ارکانو سره ډېر لږ تفاوت لري .

دروازه ساتونکي څوک نه منع کوي هر سړی کولای شي چې خپل عرض د پاچا حضورته ورسوي او مخامخ ورسره په جگ او از بې پروا خبرې وکړي ، دارنگه نورد ولایاتو حاکمان هم دي .

هو د پاچا په مخ کې ډېر مسلح عسکر ولاړوي چې د امر د اجرا لپاره تیار اوسي .

د ژبپوهني د علم پر اساس د هر قوم په ژبه کې د هغه قوم د ضرورت پر اساس لغات ایجاد پري او د هغه قوم په ژبه کې مروج کېږي .

څرنگه چې د پښتنو د ورځني ژوند هر څه کره وړه د پښتو او پښتونولي د قانون له خوا تعیین شوي دي او په دې قانون کې د داسې الفاظو استعمال او داسې اعمالو کول منع دی چې د یو انسان حیثیت ته تاوان رسوي ، نو پر دې اساس د پښتنو په ژبه او ادبیاتو کې هم داسې الفاظ نشته لکه (نوکر

، چاکر ، بادار ، مزدور ، حقیر ، غلام بچه ، غلام حلقه بگوش ، نفر خدمت ، پیش خدمت ، خدمت گار ، سگ خانه ، سگ دربار ، نمک خوار . . .) چې د پښتون د شان سره برابر نوي .

پښتانه چې یو بل ته مخاطب کېږي په پوره وقار ، درناوي او مساوي حیثیت یو بل ته خطاب کوي ، که د قوم مشر او حتی پاچا ته مخاطب وي بیا هم ددوی په الفاظو کې غوره مالي او چپلوسی نوي خو په لحجه او الفاظو کې یې پوره احترام او درناوي دورایه معلومېږي .

17: د رښتیا په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس یو رښتني پښتون باید په خپل ورځني ژوند کې همیشه با دیانته رښتني او صادق اوسي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس رښتیا ویل او په ورځني ژوند کې رښتني اوسیدل د یو رښتني پښتون اصلي صفت دي .

یو رښتني پښتون باید د دروغو څخه نفرت ولري .

د دروغو څخه د نفرت او لیرې والي په باره کې پښتانه ډېر ښه متلونه لري چې د دې لارې خپل ولس د دروغو ویلو څخه راگرځوي او هغوی د دروغو په تاوانو خبروي .

مثلا: د پښتو دا متل چې وايي: د دروغو منزل لنډ دی .

یا د پښتو دا متل چې وايي: کور بار تر منزله نه رسېږي .

یا دا چې دروغجن حافظه نلري .

الله پاک په خپل مقدس کتاب قران شریف کې په وار وار خپل بند گان د دروغو ویلو څخه منع کړي دي او پر دروغجن یې لعنت ویلی دی

(لعنت الله علی الکاذبین) ، په همدې ډول پښتو او پښتونولي هم پښتونو ته سپارښتنه کوي چې د دروغو څخه ځان وژغوري او په خپل ورځني ژوند کې همیشه رښتیا ووايي او رښتینی و اوسي .

18: د ښځې د پلو د احترام په اړه:

علامه عبدالحی حبیبي په پښتني ټولنه کې د ښځو په باره کې داسې وایي:

(پښتانه ښځو ته په مخصوص نظر گوري، ښځې په پښتو او پښتونولي کې د احترام وړ مقام لري، ډېر ځله نارینه د وریندارگانو د ناموس د ساتنې لپاره سروڼه بایلي، پښتانه د پردیو ملتونو ښځو ته هم کټ مټ په دغسې نظر گوري.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس "د پلو روی" خورا ډېر اهمیت لري.

هر رښتینی پښتون د خورلنې پلو خورا محترم گڼي او د خورلنې

"د پلو په روی" تر ډېرو گټو یا انتقامي اقداماتو تېرېږي.

د جنگ په جریان کې چې د مېرمنې پلو منځته راشي، نو د جنگېدونکو خواوو ترمنځ کلي مقاطعه او متاریکه منځته راځي.

یو رښتینی پښتون چې هر څومره په قهر وي بیا هم د پښتني خور پلو ته گوري او کورټ یې تش نه پرېږدي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس په پښتني ټولنه کې ښځه د دنیا تر بل هر قوم زیات د احترام وړ مقام لري.

څرنگه چې د پښتني ټولني اساس پر کورنۍ ولاړ دی او پښتانه کورنۍ ته ډېر زیات احترام لري، د همدې سببه هر رښتینی پښتون فطرتاً و ښځې ته ډېر احترام کوي ځکه چې ښځه مور، خور، لور، مېرمن، خاله، عمه، خواښې، د تره ناوې، مامي او داسې نور د احترام وړ مقامونه لري.

پښتانه هرې پښتنې ښځې ته په ډېر احترام گوري که هغه ددوی د خپل کور او یا د بل نابلده کور سره تعلق ولري .

د پښتونخوا په پاکه خاوره کې د دنیا تر بل هر پر مخ تللي او شاته پاتې هېواد یوه ځوانه ښځه په ډېر امن او ډاډ د یو ماشوم یا بلي ښځې په ملگرتیا سره سفر کولای شي ، ځکه چې پښتو او پښتونولي هر پښتون ته د اسپارښتنه کوي چې په هر وخت ، هر ځای او هر ډول شرایطو کې باید د ښځې د مقام او پورني عزت ، احترام او قدروشي .

که د پښتنو ترمنځ سخت جنگ روان وي خو چې ښځې د جنگ میدان ته راداخلې شي نو دواړي جنگي خواوي د ښځې د احترام په خاطر اوربندي کوي .

که د دوو کورنیو ترمنځ سخته فتنه پېښه شوي ، یوه لوري د بل لوري څخه مړي کړي وي خو که د نواتي په جرگه کې ښځې د متضرر کورته ورشي نو متضرر حتما د دښمني کورنۍ د ښځو په احترام د نواتي کونکي کورنۍ نواتي مني .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس یو رښتني پښتون باید په هر حالت کې د یوي پښتني مېرمنې (د پلوروي) ومني او د مېرمنې د پلو په احترام د ښځې د خوا شوي مشروع غوښتنه ومني .

دا د پښتو او پښتونولي د قانون یو ډېر مهم اصل دي چې هر رښتني پښتون باید هرو مرو د پښتني (د پلوروي) ته ډېر احترام وکړي .

پښتانه په بدیو او دښمنیو کې خپل دښمن وژني خو ښځو ته یې نه تنها بې ناموسي نه وراړوي بلکې احترام یې هم کوي .

په پښتون میشته سیمو کې داسې ډېر پېښ شوي دي چې غلو د قافلو د لوتلو په نیت قافله راگرځولي ده خو چې کله یې لیدلي دي چې په دې قافله کې ښځې هم سفر کوي نو دي غلو هم دښځې د پلو د احترام په خاطر د قافلي د لوتلو څخه لاس اخیستي دي .

کیسه: (زما مشرد تره زوی د عیني شاهد په حیث دا کیسه ماته وکړه) .

په (1355 هـ ش) کال کې یوې ډلې غلود قندهار او ارزگان ولایتونو ترمنځ په غرونو کې یو بس موټر د لوټلو په خاطر راوگرځوي .

په دې بس موټر کې هغه مسافر سپاره وه چې په قندهار کې یې خپل غنم، ماش، بادام شکر پاره، وریجی، غوړی، وړی او نور شیان خرڅ کړي وه او زیاتي نقدي پیسې ورسره وې .

کله چې د بس مسافرینو ولیدل چې ددوی موټر د غلود خوا متوقف شو نو هر مسافر ډېر په عجله سره کوبښښ وکړي چې خپل پیسې او قیمتي ساعتونه هغه یوې ښځې ته ورکړي چې په دې بس کې یې ددوی سره سفر کوي، د ښځې مخ په بورقه کې پټ وو خو د دې سره سره یې هم د ځینو مسافرو پیسې او نور شیان تر خپل بورقه لاندې کړل او د نورو مسافرو شیان یې لا تر بورقه نه لاندې کړي او د بورقي پر لمن د پیسو بندلونه او ساعتونه پراته وه چې د غلو مشر موټر ته راوخوت او ویې لیدل چې د ښځې پر پلو زیاتي نقدي پیسې او قیمتي ساعتونه پراته دي .

غله د مسافرو د جیبو څخه هغه پیسې واخستلې چې لایې د ښځې پلو ته نوي ورغورځولي، مگر هغو پیسو ته یې لاس ورنه وړي چې د ښځې د بورقي پر پلو پرتي وي او دې غله د موټر مسافرو ته یوڅو خبری وکړی، زه دلته دهغه غله خبری چی ما د خپل تره د زوی څخه اوریدلی وی پخپل الفاظو لوستونکو ته په لاندې ډول ذکر کوم.

(ای نا ځوانه خلکو زه ښه پوهیږم چې تاسو خپل پیسې دي ښځې ته ورکړي دي او دادي زه یې وینم چې د دې پر پلو پرتي دي، د دې سره سره چې زه یو غل یم خو بیا هم د یوې ښځې د پلو په احترام د دې پر پلو پرتي پیسې نه ځني اخلم او دا پیسې د دې خور پلو ته وربخښم، خو پر تاسو دي هم ماینه (ماندینه) طلاقه وي چې زما تر تگ وروسته به بیا د دې ښځې د پلو څخه دا پیسې اخلي، غله وویل د دې ښځې پر پلو پرتي پیسې ما د دې پلو ته وربخښلي دي، او د دې جملې د ویلو سره سم یې یوه انداز نوري پیسې چې د خلکو څخه یې په زور راټولي کړي وي هم د ښځې پلو ته وروغوځولي او د موټر څخه کوز شو .)

ددې واقعي په شان په زرگو داسې نوري واقعي هم په پښتونخوا کې پیښي شوي دي .

د پورته دلایلو څخه دا په ډاگه معلومیږي چې پښتانه د ښځو او د هغوی د پورني او پلو ډېر احترام کوي .

پښتنو بنځو هم د تاريخ په اوږدو كې د خپل ورونو سره يو ځای د پښتون ملت د سياسي ، اقتصادي او ټولنيز ژوند په ترتيب او تنظيم كې ترخپل وس او توان پورې د توجه وړ برخه اخیستې ده .

19: د مشرانو او كشرانو درابطې په اړه:

په پښتنې ټولنه كښې د مشرانو او كشرانو ترمنځ اړيكي د پښتو او پښتونولي د قانون د مشرتوب او كشرتوب د اصولو پر اساس تنظيم شوي دي .

په پښتنې ټولنه كښې د مشرتوب او كشرتوب اصول د پښتنې كورنۍ د سطحې څخه نيولې بيا د ، ، كهول ، زې ، پښې ، خيل او ملت تر سطحې د تطبيق وړ دي .

په پښتنې كورنيو كښې د مشرتوب مقام د يو كس د عمر او لياقت سره مستقيم تړاو لري .

لكه څنگه چې د يوې پښتنې كورنۍ غړي د خپل كور د مشر اطاعت او احترام كوي ، په عين ډول د يو ، ، كهول ، پښې ، زې او خيل ، ، غړي د خپل كهول ، پښې ، زې او خيل د مشرانو اطاعت او احترام كوي .

په پښتنې كورنيو كې د نيکه ، انا ، پلار ، مور ، كاكا او د كورنۍ د نورو غړو ترمنځ د مشرتوب او كشرتوب روابط د پښتو او پښتونولي د قانون د مشرتوب او كشرتوب د اصولو پر اساس فرمولبندي شوي دي .

په اكثره مواردو كې د كورنۍ د اقتصادي او ټولنيزو چارو ترتيب ، تنظيم او رهبري د كورنۍ د مشرانو په پلار ، مشرورور يا مشرزوي پرغاړه وي .

د كور په دننه كې د كورنۍ د ترتيب او تنظيم چاري د كور د مشرانو په مشوره او هدايت د كور د مشري بنځې يعنې انا ، مور ، ناواده شوي مشري خور ، مشري لور او مشري مېرمني پرغاړه وي .

د ورځنۍ ژوند په چارو كې د كورنۍ د هر غړي مقام ، حيثيت او مسئوليت مشخص او تعين شوي وي ، او د كورنۍ هر غړي خپل وړ سپارل شوي وظيفه تر خپل توان پورې په ښه ډول ترسره كول غواړي .

که د کورنۍ یو غړی په ورسپارل شوي وظيفه کې تنبلي وکړي ، نو د کور د مشر او نورو غړو له خوا تر فشار لاندې راځي او که د کورنۍ دا غړی د ورسپارل شوي وظيفې د انجام توان ونه لري په دې صورت کې بيا د کورنۍ د نورو غړو له خوا مرسته ورسره کېږي .

پښتانه د خپل کورنۍ غړو ته دا لارښونه کوي چې د خپل کورنۍ هغو غړو ته چې تر دوی مشران دي احترام وکړي او د پښتني کورنۍ د اصولو پر اساس مشران هم بايد پر کشرانو شفقت او مهرباني ولري .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته لارښونه کوي چې خپل د کورنۍ غړي داسې تربيه کړي چې په خپل کورنۍ او ټولنه کې ټولو هغو کسانو ته چې تر دوی مشران او سپين ږيري وي احترام وکړي ، وهغوی ته د مخاطب کيدو په صورت کې هغوی په خپل نوم ياد نکړي او د احترام په خاطر هغوی ته د کاکا ، ماما ، دادا ، اغا ، حاجي صاحب يا بناغلي په نوم مخاطب شي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس ځوانان بايد د سپين وينه يا په بله وينا ځوانان بايد د سپين ږيرو احترام وکړي .

په پښتني ټولنه کې مشران هميشه د خپلو کشرانو کره وړه تر نظر لاندې نيسي او د ضرورت په وخت کې يې په ډېره مهرباني وراصلاح کوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه مشران بايد هميشه پر کشرانو شفقت او مهرباني وکړي .

20: د پښتنو د اتفاق په اړه:

دمخکې پرمخ دانسانانو د پيدا ايښت د وخت راهيسې يوي قبلي پر بلي قبيلي ، يوه قوم پر بل قوم يا يوه سلطنت پر بل سلطنت تعرضونه او حملي کولې د مغلوب قوم هر څه به د غالب قوم د خوا چور او چپاول کيدل ، نو د دې دايمي خطر څخه د نجات په خاطر دهغه وخت د پښتنو مشرانو د پښتون ملت د دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، استقلال ، ملي حاکميت ، مخکنۍ بشپړتيا ، ملي نواميسو او ملي

گټو د دفاع په خاطر پښتون ملت د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د هميشني اتفاق او اتحاد لوري ته را بللي دي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د پورته ذکر شوو ملي ارزښتونو د دفاع په خاطر سپارښتنه کوي چې هميشه په اتفاق او يو متبي اوسي .

د اتفاق لفظ يو ډېر ښه لفظ دی او د ډېرو ښو صفاتو ډک لفظ دی .

د اسلام مقدس دين او نورو پرو واحد خداي (ج) باور لرونکو اديانو هم په خپل وار خپل پيروانو ته دا هدايت او سپارښتنه کړې ده چې په خپلو منځو کې په اتفاق واوسي .

د يوې کورنۍ د غړو ترمنځ اتفاق د کورنۍ د ټولو غړو په گټه دی ، کومه کورنۍ چې په اتفاق ده هغه د کور ، کلي او قوم په سطحه د احترام وړ کورنۍ بلل کېږي ، همدارنگه د يو قوم د غړو ترمنځ اتفاق د ټول قوم په گټه دي او د يو ملت د غړو ترمنځ اتفاق د ټول ملت په گټه دي .

هغه ملتونه چې په اتفاق دي يعنې ملي وحدت يې تامين دي هغوی په سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو چارو کې خپلواک ، ارام ، اباد او دنورو ملتونو سره سيال ملتونه دي .

اوس دي سوال ته راگرځو چې د ملت په سطحه او د يو قوم په سطحه اتفاق او وحدت څرنگه منځ ته راتلای شي ؟

په ملي سطحه اتفاق راوستل هم ملت سازی ته ورته يوه پروسه ده ، د ملي اتفاق د راوستلو لپاره بايد ځني داسې مشترک سياسي ، اقتصادي ، نظامي ، تاريخي ، ديني ، ايډيالوژيک او داسې نور مشترک مادي او معنوي ارزښتونه او گټې مطرح وي چې د يو ملت د بيل بيل هويت او نسلي ريښې لرونکي پر گڼي پريو واحد مرکز راټوليدو ته را بولي ، او ملي اتفاق يا ملي وحدت منځته راولي .

د ملي اتفاق يا ملي وحدت د تامين لپاره په هر هېواد ، هر قوم او هر ملت کې بيل بيل ميتودونه او لاري چاري په بيلو بيلو تاريخي ، اقتصادي ، اجتماعي ، سياسي او داسې نور مشخصو حالاتو او شرايطو کې په کار اچول کېږي ، تر څو خپل مشخص هدف ياني د ملي وحدت تامين ته ورسېږي .

خو که د پورته ذکر شويو مشخصو حالاتو او مشخصو ميتودونو څخه يو هم کم وي او يا پر مناسب وخت استفاده ځني ونشي نو د ملي اتفاق ياني ملي وحدت د تامين پروسه سمه سر ته نه رسېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتنو د اتفاق لپاره تقريبا څو خاص نقاط چې د يو فرمول حيثيت لري وضع شوي دي .

د مثال په ډول لوي خوشحال بابا د پښتون ملت طبيعي ټولنيز جوړښت په خپل يوه لنډ شعر کې داسې ځای کېدی او هغه داسې وايي :

چې دستار تری هزار دي * د دستار سړي په شمار دي .

خوشال بابا په خپل دې لنډ څو معنی داره شعر کې د پښتنی ټولنی داخلي جوړښت په ډیر ښه او ډیر لنډ ډول تشریح کړیدی .

د خوشال بابا د شعر مطابق د پښتنو په ټولنه کې څو محدود مشران د شملي او دستار سړی بلل کېږی .

د دستار سړی څوک دی ؟

په یوه ولایت یا یوه قوم کې چې د غړو شمېر یې د لکونو په شاوخوا کې وي ، د دې لکونو پښتنو څخه هر پښتون چې د پښتو او پښتونولي د قانون عملا پیرو وي ، هغه کس د پښتنو په منځ کې د ستر شخصیت ، عزت او وقار خاوند بلل کېږي ، ولس یې خبرو ، مشورو او فیصلو ته په احترام او درنښت قایل وي ، د پښتنو په منځ کې داسې کسانو ته د دستار سړي ویل کېږي .

دا په لکونو پښتانه خپل پریو محدود شمېر مشرانو چې د دستار او شملي کسان بلل کېږي پوره باور او اعتماد لري نو ځکه د هغوی د خوا شوي هري فیصلي ته د زړه د کومي په قدر او احترام گوري .

بله خبره داده چې د پښتون ستر ملت غړي ټول یو د بل سره د ویني شراکت لري او دا ستر ، نه ماتیدونکي او د تاریخ تر سختو آزماښتونو بریالي راوتلي ملت د ویني د شراکت پر اساس جوړ شوي دي .

پښتانه يودبل سره وړي خواږدي لري خو کله چې د پښتون ملت د گټو خطر منځته راشي نو بيا هر رښتني پښتون د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس خپل شخصي اختلافات يو طرف ته ايرږدي او ټول اوږه پر اوږه د پردي د بنمن په مقابل کې دريږي .

پښتانه د خپل منل شوو شمله ورو مشرانو داسې اطاعت کوي لکه د نړۍ په عصري نظامي فوځونو کې چې يو سرباز د يو جنرال اطاعت کوي ، دا ځکه چې هر رښتني پښتون د پيداينست څخه فطرتاً يو نظامي او يوسپاهي پيداشوي دي .

د پښتون ملت د اتفاق لپاره د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د قومونو څو د دستار سړي په يوه جرگه کې سره راټوليرږي او ددوی د فيصلې پر اساس د ټول پښتون ملت ملي اتفاق او ملي وحدت منځته راځي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتون ملت د کورنيو ، قومونو او ملت يوالي د نړۍ تربل هر قوم او ملت اسانه دي ، خو شرط يې دا دي چې دا د ملي اتفاق پروسه د پښتو او پښتولي د قانون يعنې د پښتو د ملي روح او فطرت مطابق پر مخ ولاړه شي او دا پروسه مور داسې خلاصه کوو .

الف: د پښتو او پښتونولي قانون پښتنو ته سپارښتنه کوي چې د کورنۍ د سطحې نيولي بيا د ستر پښتون ملت تر سطحې بايد په اتفاق و اوسي ، ځکه چې دا يوالي او اتفاق په هره سطحه د پښتنو گټې ساتي .

ب: د پښتون ملت جوړښت د ويني پر شراکت شوي دي ، د داسې ملت د غړو ترمنځ د ملي اتفاق او ملي يوالي منځته راوستل ترهغو ملتونو ډېر اسانه دي چې د ويني پر شراکت نوي جوړ شوي .

ج: د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتنو د منځه د دستار د سړو د څو جرگو په نتيجه کې د ټول پښتون ملت ملي اتفاق او يوالي منځته راتلاي شي .

د پښتنو د اتفاق ، جرگو او پښتو ژبې په باره کې د پښتو د غزل پلار حمزه بابا داسې وايي :

تل به پلار د ميرنو سوره ځم
 يم به پښتون د پښتنو سوره ځم
 وايي اغيار چې د دوزخ ژبه ده
 زه به جنات ته د پښتنو سوره ځم

پام که زه هغه نظر نه یمه
 چې به په دود د سپیلنو سره ځم
 خو چې راغونډه پر یو مرکز یې نه کړم
 هر یې تپي ته د جرگه و سره ځم

که نن هم د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتون ولس یوالي منځته راشي ، نو ټول پښتون ملت به په ملي گټه او تاوان کې د خپل حق په اندازه ځان شریک و بولي ، او د پښتنو د مشرانو د خوا د هري فیصلي اطاعت او ملاتړ به په ورین تندي وکړي ، اودا پاشلي او د پردیو د غلامۍ په کړیو کې بند غلام او مظلوم پښتون ملت به یو ځل بیا دا توان پیدا کړي چې خپل ځان او گرانه پښتونخوا د پردیو د غلامۍ څخه ازاد کړي .

پښتانه به بیا په دې منطقه کې یو ستر پښتني دولت ایجاد کړي او خپل هغه د لاسه تللي برم ، شان او شوق به بیا لاسته راوړي ، پښتون ملت به بیا د همسایه گانو او نړۍ سره سیال شي ، او د پښتنو دا د غلامۍ ، مریتوب ، ذلت ، زلالت او مظلومیت ژوند ته به د پای ټکي کېږدي .

د پورته تشریحاتو څخه په لنډ ډول دا نتیجه اخستل کېږي چې :

د پښتون ملت تل پاتې ملی اتفاق او ملی یوالي تنها هغه وخت ښه ممکن دي چې د پښتنو دا اتفاق او ملی یوالی د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس منځته راشي .

د پښتو او پښتونوالی د قانون پر اساس د پښتنو د ستار د سر په ملاتړ او اتفاق د ټول پښتون ملت تل پاتې ملی وحدت تامینید اشي .

21: په پښتنو کې د نفاق په اړه :

پښتو او پښتونولي په وارو وارو پښتنو ته حکم کوي چې د نفاق او ځانځانۍ څخه په کلکه ځانونه وژوغورئ چې دا عمل د پښتنو د بربادۍ او بد بختۍ سبب کېږي .

کله چې هم د پښتنو دښمنانو موقع پیدا کړیده نو د پښتنو غلامی او د پښتونخوا و اشغال ته یې ملا ترلې ده .

د پښتنو دښمنانو ته دا ښه معلومه ده چې د پښتنو فطرت یعنی پښتو او پښتونولي همپشه پښتانه د اتفاق او اتحاد لور ته رابولي ، که پښتانه په اتفاق وي نو د هغو د غلامی امکان د صفر سره برابر دي ، نو په دې اساس هغوی د ډول ډول نیرنگونو څخه کار اخلي چې لمړي پښتانه دخپل فطرت یعنی پښتو او پښتونولي څخه خلاص کړي ، بې فطرته پښتانه بیا ډېر په اسانه خطا ایستل کیدای او بې اتفاقه کیدای شي .

کوم وخت چې د پښتنو څخه پښتو او پښتونولي یعنی ددوی د پښتونوالي بېلونکی جوهر او فطرت ولاړ شي ، دا بې فطرته پښتانه بیا د پسونو د رمې په شان په ډېره اسانی هر خپل او پردی پر هره لور بیولای شي .

کله چې د پښتنو دښمنان پر دې قادر شول چې پښتانه د پښتو او پښتونولي څخه لیرې کړي ، نو په دې وخت کې د پښتنو د بې اتفاقی لپاره د هر شیطاني چل او نیرنگ څخه کار اخلي .

د مثال په ډول: د پښتنو دښمنان ځیني پښتنو ته وایي چې تاسو دراني یاست ، نورو ته بیا وایي چې تاسو غلجي یاست ، بل بیټي او بل کرلاني کړي . . .

کله بیا د پښتنو دښمنان پښتانه پر سیمو سره ویشي ، څوک د شرق پښتانه کړي ، څو د غرب ، څوک د جنوب او نور بیا د شمال پښتانه بولي .

د پښتنو دښمنان د پښتنو یوه پښه د بلي پښي پر ضد استعمالوي او د جنوب پښتانه د شمال او د شرق پښتانه د غرب پر ضد استعمالوي .

کله خو د پښتنو دښمنان مستقيما په خپله دا شیطاني کار انجاموي ، مثلاً د پاکستان ، ایران او شوروي استخباراتو خو مستقيما پښتانه د دراني او غلجي په نومونو یو د بل پر ضد استعمالول .

د پښتنو دښمنان ځیني وختونه بیا د پښتنو په منځ کې دخپلو غلامانو په واسطه د پښتنو بې اتفاقی ته لمن وهي .

د پښتنو د بنمنان د خپل کار د برياليتوب په خاطر لومړيې د پښتنو د ځينو موثرو قشرونو د منځه يو شمېر جاسوسان د ملا ، پير ، خان ، ملک ، روشن فکر سرمايدار ، سياستمدار او داسې نورو په نومونو استخدا موي ، دا د پرديو پښتانه جاسوسان بيا د پښتنو په منځ کې د خپل بادارانو د پلان مطابق ، د دراني ، غلجي ، جنوبي وال ، مشرقيوال ، شماليوال په نوم پښتانه يو د بل پر ضد استعمالوي .

ددې لپاره چې په پښتنو کې د پښتو او پښتونولي عالي ترين اسلامي او انساني ارزښت او جوهر کم کړي ، نو د پښتنو د بنمنان کونښن کوي چې د پښتو او پښتونولي پر ځای د دوی د بادارانو د خوا تراشل شوي استعماري نظريات د خپل جاسوسانو په واسطه په پښتنو کې معرفي او خپروي .

د پښتنو د د بنمنانو جاسوسان د خپل بادارانو په امر او دستور د هغو د استخبارتي سازمانو د خوا ډيزاين او تراشل شوي استعماري نظريي (اسلامي هېوادونه په خپل منځ کې سرحدنه لري ، اسلامي يوالي ، اسلامي خلافت ، د شريعت انفاذ ، اخوانيزم يا اخوان المسلمین ، وهابيزم ، سلفي اسلام ، کمونيزم ، دموکراسي ، ملت سازي ، اسلامي جهاد او داسې نور . . .) د پښتنو په منځ کې تبليغوي .

د پښتنو د بنمنان غواړي چې د پښتو او پښتونولي د عالي اسلامي او انساني نظر پر ځای دا پورته استعماري نظريات د پښتنو په منځ کې رواج کړي ترڅو پښتانه د خپل فطرت يعني پښتو او پښتونولي څخه راوگرځوي .

کله چې پښتنو خپل فطرت يعني پښتو او پښتونولي د عالي ترين اسلامي او انساني جوهر پرېښود او د استعماري نظريو پر لارو روان شول ، نو پښتني اتفاق يې د منځه ځي او په بيلو بيلو نومونو پر بيلو بيلو ډلو ويشل کېږي ، ضعيفه کېږي او بالاخره د پرديو د خوا په خپل هېواد کې غلامان کېږي .

د پرديو هغه پښتانه جاسوسان چې د خپلو بادارانو په امر د پرديو استعماري نظريې په پښتنو کې خپروي د ځان لپاره يو څو پيسې اخلي او د څو پيسو په مقابل ټول پښتون ملت د پرديو غلام کوي .

موږ وينو چې په تېرو دېرشو کلنو کې د پرديو استخباراتي سازمانو له خوا تراشل شوو نظريو پيروي ستر پښتون ملت پارچه پارچه کړی ، پر وروږو د بنمنو ډلو يې سرو وويشي ، کمزور يې کړی او په

نتجه كښی ستر تاریخی پښتون ملت د شوروي ، پاکستان ، ایران او داسې نور هېوادونو غلام كړل شو .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته لارښونه كوي او هغوی دې ته متوجه كوي ، هر هغه څوك ، په هر مقام او د ټولني په هر قشر پورې چې اړه ولري ، چې په هر نوم د پښتنو ترمنځ نفاق راوړي هغه كس د پښتنو ازلي دښمن دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه دا پښتني دنده لري چې غدار ، ملت پلورونکی او هیواد پلورونکی افراد او اشخاص د خپل منځ څخه د پرديو د جاسوسانو او د پښتون ملت د دښمنانو په نوم وباسي او دخپل پښتون ملت د بي اتفاقی مخه ونيسي .

لوی احمد شاه بابا د پښتنو د یوالي په باره كې داسې وايي :

قافلــــه د عشــــق راغــــلــــې د كــــوم خــــواده
پــــر زړــــگــــي بانــــدې مــــې شــــپه كــــا څــــه غو غــــاده
تــــول یــــو دې كــــه غلجــــي كــــه ا بــــدالي دي
نــــه هغه چــــې یــــې د زړه نــــيښــــه صــــفاده
چــــې عــــمل یــــې د نېكــــی وي مېــــر هغه
كــــه اغو ســــتي یــــې گد لــــه د خمتــــاده
پښــــتانه دي ټولــــه لاس ســــره یــــو كانــــدي
چــــې غــــزا مــــو پرهــــر لــــوري شــــا و خواده
بــــې زحمتــــه راحــــت چــــې مــــونــــده نشــــي
د احمــــد ځكــــه پرهــــر لــــوري غــــزاده

مولوي عبدالحمید پښتنو ته د یوالي د نصیحت په دود داسې وايي :

بــــس د افخــــر راتــــه بــــس دی چــــې پښــــتون یــــم
فــــرق یــــې نشــــته كــــه بــــارك یــــم كــــه زاخــــپل

د اسلام د مقدس دين او د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دا د هر رښتيني پښتون پښتني دنده ده چې د پښتنو په منځ كې د پرديو جاسوسان او پښتون ملت ته غداران په هر مقام كې چې وي كشف او د لنډو سپيو په شان يې د پښتنو د منځه وباسي .

دا د هر رښتيني پښتون وظيفه ده چې د پښتنو په منځ كې د پرديو جاسوسان رسوا كړي .

دا د هر رښتيني پښتون پښتني دنده ده چې د پرديو د جاسوسانو هغه پلانونه شنډ كړي چې غواړي پښتانه يې اتفاهه كړي او د غيري پښتنو اطاعت او غلامۍ ته يې وهڅوي .

22: د ديانت ، پاكي او ايمانداري په اړه:

پښتون ملت د پښتونخوا په پاكي خاوره كې داسې په پاكي او ستره گۍ ژوند كوي لكه څنگه چې يې د ښكلي پښتونخوا آب او هوا پاكي او سپېڅلې ده .

د پښتو او پښتونولي قانون پښتنو ته سپارښت كوي چې په ورځني ژوند كې با ديانتته ، پاكي او ايمانداره و اوسي ، ځكه چې د دې درو مهمو صفاتو درلودل د انسان شخصيت ته په ټولنه كې تبارز او اعتبار ورکوي .

دين داري ، پاكي او ايمانداري د پښتو او پښتونولي د قانون د ډېرو مهمو اصولونو څخه دي نو ځكه پښتانه فطرتا دينداره ، پاكي او ايمانداره خلك دي .

مور په لاندي ډول د پښتو او پښتونولي دا دري زرين اصول لږ په تفصيل سره تشریح کوو .

23: د دينداري په اړه:

پښتون ملت د خپل اوسېدو د محيط په لحاظ نه ، بلکې د خپل فطرت په لحاظ دنړۍ د دين پالونکو ملتونو د جملې څخه يو ډيرزيات دين پروره ملت دی .

د پښتو او پښتونولي يواصل دادی چې هر رښتني پښتون بايد هرومرو بڼه دينداره او د خپل دين پراسولو پابند واوسي .

مور د دې کتاب په وړاندینو فصلونو کې ولوستل چې تر تاريخ وړاندې زمانو کې پښتنو د زردشت ايین که څه هم الهي دين نه وو منخته راوړی ، تر هغه وروسته يې بودايي دين قبول کړی او د هغه د پرمختگ لپاره يې ډېرې هلې ځلې وکړې چې ژوندی مثال يې په باميانو کې د بودا سترې مجسمې وي .

کله چې د اسلام دين ظهور وکړ نو د پښتنو پاچا يا مشر شنسب د يو لوی هيئت سره کوفي ته د مسلمانانو خليفه حضرت علي (35-40هه) ته ورغی او د اسلام د دين په باره کې يې معلومات ځنې تر لاسه کړل ، کله چې شنسب پښتونخوا ته راوگرځېد نو دا معلومات يې د پښتنو د يوې لويې جرگې سره چې د پښتنو د قومي او مذهبي مشرانو څخه جوړه شوې وه شريک کړل .

کله چې د پښتنو قومي او مذهبي مشرانو د اسلام د مقدس دين په باره کې معلومات تر لاسه کړل نو د پښتنو لويې جرگې د رايو په اتفاق د اسلام مقدس دين په دې خاطر قبول کړ چې (99٪) د پښتنو د فطرتي قانون يعنې پښتو او پښتونولي سره برابر وو .

که مور د اسلام تاريخ ته نظر واچوو نو د دنيا ټول قومونه او ملتونه حتی د مکې قریش هم په توره مسلمانان شوي دي ، خو د پورته معلوماتو څخه دا ثابتېږي چې پښتانه د دنيا د نورو قومونو او ملتو په شان په توره ندي مسلمانان شوي بلکې د خدای (ج) په مرسته او مهربانۍ او د جرگې په فيصله مسلمانان شوي دي .

پښتنو چې کله هم کوم دين منلی دی پر هغه باندې ټينگ او پابند پاتې شوي دي ، د هغه دين د خپرېدو لپاره يې تر خپل توان او طاقت پورې زياتې هلې ځلې کړيدي .

پښتنو چې کله د اسلام دين قبول کړ نو د خدای (ج) په نامه يې په خپل سر او مال غزا شروع کړه او د اټک څخه بيا تر بنگال پورې چې نن ورځ کوم مسلمانان وجود لري اکثره يې د پښتنو غازيانو د تورې

او تبليغ نتيجه ده چې ژوندي مثالونه يې په هند کې د پښتنو پاچاهانو يعنې لوديانو ، غلجيانو او سوريانو غزاگانې او امپراطورۍ دي .

او همدارنگه په هند کې د غوري شاهانو فتوحات ، د سلطان محمود غزنوي فتوحات او بالاخره د لوی احمد شاه بابا فتوحات دي .

د دنيا تر ټولو ستر امتياز چې خدای (ج) په خپل مهرباني پښتون ملت ته ورپه برخه کړيدي ، هغه دادي چې خدای (ج) په خپل فضل او کرم ټول پښتون ملت سل فيصده (۱۰۰٪) د اسلام په مقدس دين مشرف کړيدي .

پښتون ملت د نړۍ يوازني ملت دي چې د خدای (ج) په مرسته او مرحمت هېڅ کافر نه لري او سل فيصده مسلمان ملت دي .

د دنيا په بل هر ملت کې غيري مسلم وجود لري ، حتي د پنجشیر په کوچني او تنگه دره او کوچني قوم کې هم د عبدالرحمان په شان کافر وجود لري .

پښتانه په خپل ټولنه کې د د پنداره انسان د یرعزت کوی او د بې دینه انسان څخه نفرت کوي .

24: د پاکي او عفت په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون او پښتنه بايد په خپل ژوند کې پاک او سپېڅلی وي .

که څه هم د پښتنو په اکثر و منطوقو کې ستر او مخ پتی نشته ځيني وخت ليري او نږدې مېلمان په يوه کور او کېږدی کې سره کېني .

کله کله داسې هم کېږي چې د کور نارينه په کور کې نوي خوبيا هم ځنی مېلمان او مسافر کورته راشي خو پښتني مېرمنې په کور کې د نارينه د نه موجودیت په صورت کې هم مېلمه د کور څخه نه رخصتوي او د مېلمنو پوره عزت او حرمت کوي .

خو دا ټولې اړيکي نهايت پاکې او سپېڅلې وي ، که چېرې په کوربه يا مېلمه کې د ناپاکۍ حرکت وليدل شي نو بيا د پښتو او پښتونولي قانون پر متخلفينو تطبيق کېږي او دواړه وژل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون په پيروي هر پښتون کس د پاکۍ او عفت په چارو کې نهايت محتاط دی او د دې سببه د پښتنو ټولنه د دنيا د پاکترينو ټولنو د جملې څخه يو ډيره زياته پاکه او با عفته ټولنه ده .

25: د ايماندارۍ په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس ايمانداره شخص هغه چاته ويل کېږي چې په ورځني ژوند کې ئی نظر او عمل پر رښتيا ، رښتینولي ، صداقت او امانت داری ولاړ وي .

ايمانداري د پښتو او پښتونولي د قانون يو ډېر مهم اصل دي ، د پښتو او پښتونولي قانون هر پښتون ته سپارښتنه کوي چې بايد په خپل ورځني ژوند کې هميشه ايمانداره واوسي .

په پښتنو کې په عام ډول هغه سړي ايمانداره سړي بلل کېږي چې دهغه خبري او عمل پر صداقت ، رښتینوالي ، امانت داری ، د حق څخه دفاع او داسې نورو بنواړښتونو ولاړ وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو ايماندار پښتون بايد هيڅ کله د خپل ځان د شخصي گټو ، دکورنۍ ، قومانو ، عزيزانو او دوستانو دگټو ، دنفس پرستۍ ، دنېمنۍ او اختلاف په سبب د ايماندارۍ د لاري څخه وانه وږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو ايمانداره پښتون بايد په هر وخت او هر ځای کې درښتيا او ښه ويلو ، ښه کولو او ښه اوريدلو څخه ډډه ونکړي .

په پښتني ټولنه کې ايمانداره سړي د ولس په منځ کې ډېر د قدر وړ مقام لري او د ټولني اکثريت ولس دده د ايماندارۍ په سبب ايمانداره سړي ته د زړه د کومي احترام کوي .

26: د ننگ په اړه:

علامه عبدالحی حبيبي ننگ د پښتو او پښتونولي ډېر مهم عنصر بولي او داسې وايي:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتنو د سياسي، اقتصادي او ټولنيز ژوند اساس پر ننگ ولاړ دي، د دوستۍ او دښمنۍ په حالاتو کې د پښتنو د ننگ جذبات د پښتنو د ژوندون مدار جوړوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د خپل دين، سرناموس، عزت، مال، خپلواکۍ، ملي حاکميت، د پښتونخوا محکمې بشپړتيا، د پښتو او پښتونولي د قانون، پښتو ژبې او داسې نورو اسلامي، پښتني او ملي ارزښتونو څخه په جرئت، مېړانې او تدبير دفاع ته ننگ ويل کېږي .

نواټي منل، بخښنه، پنا ورکول، مېلمه پالنه، بسپنه، د مظلوم څخه دفاع او د ظالم په مقابل کې درېدل او د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د نورو ښو صفات درلودل ننگ بلل کېږي .

ننگ د پښتو او پښتونولي د قانون مرکزي او د ډېرو مهمو اصولو څخه شمېرل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دا د هر رښتني پښتون پښتني فرض بلل کېږي چې د خپل دين، سر، ناموس، عزت، مال، پښتون ملت، پښتو ژبې، د پښتونخوا د محکمې بشپړتيا، استقلال، ملي حاکميت، ملي گټو، ملي نواميسو او د پښتنو د نورو ټولو ديني او ملي حقو څخه د دفاع په لاره کې ننگ وکړي .

هر هغه پښتون چې د پورته ذکر شوو ارزښتونو پر دفاع ننگ نه کوي هغه کس د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس "بې ننگه کس" بلل کېږي، د پښتنو په ټولنه کې "بې ننگه کس" تر لاندې سپي لاهم بد موجود دي .

د پښتنو په ټولنه او د پښتنو په ترمينو لوژي کې تر(بې ننگه) هيڅ بل بد لفظ او هيڅ بد صفت نشته چې و يو پښتون ته منسوب شي .

د پښتنو په ټولنه کې تربې ننگه شخص ټيټ انسان هيڅ وجود نه لري .

همدا علت دي چې پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د بې ننگۍ د ننگينو اعمالو څخه بايد حتما ځان وساتي ، او پښتانه بايد د ننگ په چارو کې يو د بل سره د سر او مال په بنسندنه کې سيالي وکړي .

د پښتون ملت پلار لوي احمد شا بابا خپل بچو يعنې پښتون ملت ته د ننگ او بې ننگۍ په باره کې داسې درس ورکوي:

پر ننگ مړ خو څه مړ نه دی د بې ننگه ژوند جفاده
لاس به وانخلم له ننگه چې پر ننگ پاتې دنياده

د پښتنو ستر او ننگيالی مشر ميرويس نيکه چې د پښتونورا هېسې د ننگ چارې ورته په ميراث پاتې وې او خپل خوږ ژوند يې هم ټول د ننگ چارو ته وقف کړی وو ، په دې هيله يې د ژوند سره وداع وکړل چې تر مرگ وروسته هم بايد دده مزار پښتنو ته د ننگ کولو په باره کې الهام ورکړي .

د ميرويس نيکه پر قبر دالاندې شعرو ليکي:

د ننگ ټوټه به به مې هېر هېر وي
که پس له مړينې مې پر گور راشي مينه

ميرويس نيکه په خپل دې مدبرانه فکر سره غوښتل چې د دې لارې خپل لمسو ته تر مرگ وروسته هم د ننگ او مېړانې درس ورکړي .

د توري او قلم قهرمان لوی خوشال بابا دننگ په باره کې پښتنو ته داسې د ننگ درس ورکوي :

د افغان پښته ننگ مې وتړله ته توره
ننگي والی د زماني خوشحال خټک يم

درست پښتون د قندهاره ته راتکه
سره یو د ننگ پر کار پسته او اشکار

کله چې خوشال بابا ، ایمل خان مهمند ، دریا خان اږیږیږی او نورو ننگیالیو پښتنو د مغلو د تاراک او وحشت پر ضد د ملي مبارزې بیرغ اوچت ساتلی وو ، په هغه وخت کې بیا دنن په شان ځینو پښتنو د بې ننگي لاره اختیار کړیوه ، د مغلو څخه یې پیسې اورتبې واخستې او د مغلو د غلامۍ شرمناک پړي یې په غاړه کې اچولي وو ، ددې بې ننگه پښتنو په باره کې لوي خوشال بابا داسې وايي :

په داهسې وخت چې وخت د نام او ننگ دی
دا بې ننگه پښتانه کاڅه رفتار
تنهازه په کې په غم د نام او ننگ يم
یوسفزي په فراغت په کښت او کار
اوس چې هسې بې ننگي بې ناموسي کا
عاقبت به ور ښکاره شي خپله چار

پښتني مېرمني د بې ننگۍ څخه خپل نفرت داسې ښکاره کوي او په دې باره کې و خپل معشوق ته داسې سپارښتنه کوي :

توتې توتې په تورو راشې

د بې ننگۍ احوال دې رame شه مينه

د ميوند قهرمانه پښتنه ملالي خپل معشوق ته د بې ننگۍ څخه د ځان د ساتلو په باره کې داسې خطاب کوي:

که په ميوند کې شهيد نه شوي

خدا يېرو لاليه بې ننگۍ ته دې ساتمه

په پښتني ټولنه کې هغه څوک چې پر پښتني ننگ مړه دي د پښتنو دملي قهرمانانو په نوم يادېږي ، او د پښتون ملت په منع کې د ابد لپاره ژوندي دي او د ابدې درناوي څښتنان بلل کېږي .

27: په غم او بنادۍ کې د شرکت په اړه:

ددې لپاره چې د پښتنو غم لږ شي او بنادۍ يې ډېرې شي نو پښتو او پښتونولي پښتنو ته دا پښتني دنده سپاري چې هر پښتون بايد له بل پښتون ورو سره په غم کې ځان شريک کړي ځکه چې غم په وېشلو کمېږي او هر پښتون بايد د بل پښتون سره په بنادۍ کې ځان شريک کړي ځکه چې بنادي په وېشلو ډېرېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر رښتني پښتون بايد د بل پښتون ورو غم او بنادي خپل غم او بنادي وبولي او په هغه کې د پښتو او پښتونولي د قانون د سپارښتونو مطابق برخه واخلي .

28: د خپلواکي غوښتنې په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته دخپلواکۍ غوښتنې درس ورکوي .

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته دا ورښيي چې پښتون الله پاک غلامۍ ته ندي پيدا کړي ، نو په دې اساس پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې پښتون بايد ازاد او خپلواک وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون بايد د غلامۍ ، مريټوب ، محکوميت ، ذلت او زلالت د ژوند څخه نفرت ولري ، نو په همدې اساس پښتو او پښتونولي هر رښتني پښتون هڅوي او امر ورته کوي چې د خداي (ج) څخه بغير په نړۍ کې بل هيڅ انساني قدرت ته سر ټيټه نکړي او د هغه غلامي او مريټوب ونه مني .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس کوم پښتون چې محکوميت ، مريټوب او غلامي ته سر ټيټوي ، د هغو په مقابل کې غزا او مقاومت نکوي د هغه کس وينه پښتنه نده او هغه کس پښتون نه بلل کېږي .

ددې خبرې د تصديق لپاره د ميرويس نيکه د هغه تقرير څو جملې را اخلو چې ميرويس نيکه د گرگين تر وژلو وروسته په قندهار کې د پښتنو ملي جرگې ته کړې وي .

د “مانجي” د جرگې د فيصلې پر اساس چې د پښتنو د سترو مشرانو ميرويس نيکه ، سيدال خان ناصر ، بابو خان بابي ، بهادر خان ، پير محمد مياجي هوتک ، يوسف خان هوتک ، عزيز خان نورزي ، گل خان بابر ، نور خان بړيڅ ، نصر و خان الکوزي ، د ميرويس نيکه ورور يحيي خان ، د ميرويس نيکه وراره محمد خان او يونس خان کاکړي په گډون جوړه شوي وه ، دخپلواکۍ د اعلان وثيقه پکښې امضا شوي وه ، دهغې جرگې د فيصلې پر اساس څه موده وروسته پښتنو گرگين وواژه او د قندهار ښاريې ونيوي .

ميرويس نيکه د ظالم گرگين تر قتل وروسته دخپلواکو پښتنو د ملي جرگې په وړاندي دخپلواکۍ په پلوي يو اوږد تقرير وکړي ، د ميرويس نيکه د دې تاريخي تقرير څخه څو جملې مور دلته د پښتنو د خبرتيا لپاره را نقلوو .

دا لاندې څو جملې د ميرويس نيکه د تقرير څخه را اخستل شوي دي :

(...اي پښتنو که تاسوله ماسره يوشې او زما ملا وتړي نو دخپلواکۍ بيرغ به هسک وساتو ، پري به نه ږدو چې بيا د پرديو د مريټابه کړۍ زموږ په غاړه کې ولويږي .

هغه کسان چې د پرديو مريتوب مني ، موږ له هغو سره هيڅ اړه او خپلوي نه لرو ، او نور دي زموږ په هېواد کې نه اوسي ...)

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د ازادۍ ، حریت او عزت درس ورکوي او په عين حال کې پښتانه د بل چا د غلامۍ کولو څخه هم منع کوي .

خوشحال بابا د ازادۍ د قدر او قيمت په باره کې داسې وايي :

ازادي تـــــــر پــــاچاهيــــــــــــه لــــا تــــيــــــــــــري کــــــــــــا
چې د بل تر حکم لاندې شي غلام شي

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د ازادۍ درس ورکوي او د ازادۍ په لاره کې يې و ميړاني ، غيرت او ننگ کولو ته رابولي ، په عين حال کې يې د ظلم او ظالم په مقابل کې و مقاوت او بغاوت ته رابولي .

پښتو او پښتونولي پښتانه پر مظلومانو او کمزورو باندې و ترحم او مهرباني ته هڅوي .

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته حکم کوي چې پښتانه بايد د جنگ په ډگر کې ښه توريالي او زړور جنگيالي وي ، خو د بري په وخت کې بايد مغروره نشي او د مغلوبينو سره دي د بخښني او ترحم څخه کار اخلي .

29: د پښتونخوا يا افغانستان سره د ميني په اړه :

د پښتنو لپاره د اسلام د مقدس دين پر اساس د محکې پر مخ درې مقدس مقامونه وجود لري چې په لاندې ډول اشاره ورته کېږي .

۱: کعبه شريفه :

الحمد لله پښتون ملت سل فيصده مسلمان ملت دي ، د مسلمان پښتون ملت د پاره كعبه شريفه د حاكمي پر مخ تر ټولو مقدس ترين مقام دي حكه چې د اسلام د مقدس دين پر اساس او د پښتنو په نظر دا مقام د خداي (ج) كور دي .

كعبه شريفه د الله پاك په امر دمكي مكرمي په خاوره كې حضرت ابراهيم عليه السلام د خپل زوی حضرت اسمعيل عليه السلام په ملگرتيا اباده كړيده .

۲: مدینه منوره:

د پښتنو لپاره دوهم مقدس مقام مدینه منوره ده چې د اسلام پيغامبر حضرت محمد مصطفي هجرت كړيو او د هجرت په ديار كې يې په مدینه منوره كې رحلت وكړي ، په مدینه منوره كې د نبې كريم (ص) ارام گاه ده ، او په مدینه منوره كې د اسلام لومړني مسجد (نبوی مسجد) اباد شوي دي .

۳: بيت المقدس:

د پښتنو لپاره دريم مقدس مقام بيت المقدس ياني د مسلمانانو لومړني قبله ده .

۴: پښتونخوا:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا پاكه خاوره هم د پښتنو د پاره مقدسه خاوره ده ، حكه چې د پښتونخوا پاكه خاوره د زرگونو كلونو راهيسې د پښتنو د باعزته او با غيرته پلرونو او نيكونو مدفن او د پښتنو د عزت مسكن دي .

د پښتونخوا په پاكه او خپلواكه مقدسه خاوره كې د پښتنو د مړو او ژونديو قدر او عزت خوندي دي

د پښتونخوا د پاكې او د محبته ډكي تودي غيرېي خخه ليري دنړۍ په هر گوټ كښې چې وي د پښتنو مړي او ژوندي بې عزته ، بې حرمته ، بې قدره ، بې وطنه او مسافري دي .

د پښتونخوا مقدسه خاوره دامو او اباسين ترمنځ بيا د نړۍ د بام ياني د پامير د غرونو څخه د عربو تر سمندر پورې پرته سيمه ده .

د پښتونخوا پاڪه خاوره د هر پښتون ازلي او دايمي دعزت مسكن او مدفن دي .

د پښتونخوا مقدسه محكه د زرگونو كلونو راهېسې د پښتنو د ننگيالو ، توريالو او باعزتونيكونو او پلرونو مسكن او مدفن دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا مقدسه خاوره د پښتون ستر ملت مور او ناموس دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دا د هر رښتني پښتون او پښتني اسلامي ، ملي او پښتني فرض بلل كېږي چې د خپل ننگيالو او توريالو نيكونو او پلرونو د مقدس مسكن او مدفن ، د خپلي گراني مور او ناموس يعني پاكي پښتونخوا څخه د خپل مال او سر په قيمت دفاع وكړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا مقدسه خاوره د پښتنو ناموس دي او د ناموس څخه دفاع د هر رښتني پښتون اسلامي ، پښتني او ملي فرض دي .

پښتنو هم د تاريخ په اوږدو كې خپل دا پښتني فرض په ډېره ايماندارۍ او جانبازۍ سره سر ته رسولې دي ، همدا علت دي چې نن د پښتونخوا پاكي خاوري ته د نړۍ د امپراتوريو هديره ويل كېږي ، يعني دا چې پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د خپل هېواد د محكنۍ پشپرتيا څخه هميشه په ډېر شجاعت ، ميرانه او سربښندنه دفاع كړيده او هر يرغلگر چې پر پښتونخوا يې يرغل كړيدي نو د پښتونخوا د توريالو او ننگيالو بچو يعني پښتنو د توري په وړاندي پرگونډو شوي دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون بايد د پښتونخوا پاكي خاوري ته د خپل ناموس په سترگه وگوري او دفاع يې خپل پښتني فرض و بولي .

پښتانه په يومتل كې داسې وايي : (مال تر سر جار او سر تر ناموس جار) .

پښتونخوا د پښتنو ملي ناموس دي ، د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس ناموس د هيچا سره په فيصدي نشي شريك كېدلاي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه بايد تر خپل ملي ناموس په ډېره ميره مال او سر چار كړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتونخوا د محكمې بشپړتيا څخه دفاع د پښتنو ملي ، اسلامي او پښتني فرض بلل كېږي .

30: د مثبتې سيالۍ په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته لارښونه كوي چې د كور ، كلي او قوم په كچه يو له بل سره د ښو او مثبتو اعمالو په انجام كې مثبتې سيالۍ وكړي او په عين ډول د يو ازاد او خپلواك ملت په حيث خپل ځان د نورو ملتونو سره د سياسي ، اقتصادي او ټولنيز پرمختگ په ساحو كې سيال كړي ، لكه د پښتو يو متل چې وايي:

(سيال چې تر سيال پاتې شي غوږ يې د پرې كېدو دی .)

پښتو او پښتونولي پښتانه هڅوي چې دخپل ځان ، كورنۍ ، قوم او ملت د دروندوالي ، عزت ، سيالۍ او بادارۍ لپاره سخت زيار او زحمت وباسي ، او په دې لاره كې يو د بل سره مثبتې سيالۍ وكړي ، او په دې مثبتې سيالۍ كې د مال او سر د قربانۍ څخه ډډه ونكړي .

31: د ځان د عزت او لوړ همتۍ په اړه:

د ځان عزت او لوړ همتي د پښتو او پښتونولي د قانون يو مهم اصل دي .

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته لارښونه كوي چې د ژوندون په سختو حالاتو كې د ځان د عزت ، لوړ همتۍ ، صبر ، تحمل ، قناعت او حوصلي څخه كار واخلي ، خپل لوړ همت دلاسه ورنكړي ، هغه شرطونه ونه مني چې په منلو يې ستاسو عزت ته تاوان رسېږي ، په هر ډول سختۍ كې وارخطا نشي ، سختيو ته تسليم نشي او داسې نور .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د ژوند د هر ډول ناخوالو پر ضد په لوړ همت او متانت مبارزه او مقاومت کړي .

خوشحال بابا پښتنو ته د لوړ همتی په باره کې داسې درس ورکوي:

که فلک دې د زمـري په خوله کې ورکړ
د زمـري په خوله کې مه پرېـږده همت خپل

پر دنيـا د ننګيـالي دې دا دوه کـاره
يا به وځـوري کـکـري يا به کـامـران شي

هر هغه څوک چې د ژوند او يا د دښمن سختيو ته تسليم شو ، هغه کس د تسليميدو سره يو ځای خپل لوړ همتي بايلي او په ټولنه کې د هغه ټولو مادي او معنوي امتيازاتو ، عزت او حرمت څخه محروميږي کوم چې په ټولنه کې يو لوړ همته او باعزت شخص ته ورکول کېږي .

د انسان عزت د هغه په لوړ همتی پورې مستقيم تړاو لري ، هر څومره چې يو انسان لوړ همته وي په هغه اندازه هغه شخص په ټولنه کې باعزت وي .

دو ن همته يا ټيټ همته شخص په پښتني ټولنه کې د هېڅ عزت او حرمت خاوند نوي او د ټولني خاص او عام نفرت ځنې کوي .

پښتو او پښتونولي هر پښتون شخص ته سپارښتنه کوي چې په خپل ورځني ژوند کې هميشه لوړ همته اوسي تر څو په ټولنه کې ولس د عزت په سترگه درته وگوري .

پښتو او پښتونولي هر پښتون هڅوي چې په خپل ژوند کې هميشه په خپل لوړ همت خپل عزت وساتي او په باعزت ډول د ژوند کولو څخه لذت واخلي .

که د يو پښتون په ژوند کې دا دوه بنيادي ارزښتونه يا جوهره يعنی

(عزت او لذت) نوي نوډدې پښتون دژوند دوام هيڅ ارزښت نه لري، دمخه ذکر شول چې په پښتني ټولنه کې د پښتون عزت د هغه پښتون په لور همتي پوري مستقيم تړاو لري، نو په لنډ ډول داسې ويلايشو چې:

لور همته پښتون په پښتني ټولنه کې د لور عزت خاوند بلل کيږي، او د لور عزت خاوند دژوند کولو څخه لذت اخلي.

په بل عبارت د پښتون دژوند عزت او لذت دواړه د هغه کس په لور همتي پوري مستقيم تړاو لري. په همدې اساس پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي چې هر پښتني پښتون بايد د بې همتي او بې عزتي تر ژوند د عزت مرگ ته ترجع ورکړي.

په پښتني ټولنه کې لور همتي او عزت يو د بل سره مستقيم تړاو لري، هر څومره چې يو پښتون د لور همت خاوند وي، په هغه اندازه په پښتني ټولنه کې د لوي عزت لرونکي وي، ددې موضوع بر خلاف هر څومره چې يو پښتون کس ټيټ همته، د وڼ همته او بې همته وي، په پښتني ټولنه کې په هغه اندازه بې عزته او د ټولني د خاص او عام د خدا وړ وي.

سيد جمال الدين افغان د پښتنو د عزت په باره کې داسې وايي:

(د نفس شرافت د پښتنو قايده دې، دوی د شرافت مرگ د بې شرفي پر ژوند باندې چې د اجنبیانو تر لاس لاندې وي که څه هم د ډېر عيش، ښو خوراکو او څکلو سره وي غوره گڼي.)

خوشال بابا د بې همتي د ژوند څخه د نفرت په باره کې داسې وايي:

مرگ د تندي په مذهب زما بهتر دي* نه ژوندون د دون همتو په او بو .

خوشال بابا د پښتنو د نفس استغنا په يو شعر کې داسې بيانوي:

د منت دارو که مرم پکار مې نه دي

که علاج لره مې راشي مسيحا هم

حميد بابا د پښتنو د لور همتي، صبر او تحمل په باره کې داسې وايي:

وړې تړې پروت پر خپله بوريا ښه يم
نه د تخت له پاس ناست د بل چا کره

پښتو او پښتونولي پښتون د طمع څخه منع کوي او کاظم خان شیدا د پښتو او پښتونوالي
دا اصل په یو بیت کې داسې بیان کړي دي .

په صورت مې شي خولې د حیا ماتې
که ونان ته د افتاب څخه نظر کړم

پښتو او پښتونولي هر پښتون د سوال او فقر څخه منع کوي او کاظم خان شیدا د پښتو او پښتونولي
دا زرین اصل په یوه شعر کې داسې بیان کړي دي .

سوال مې جوی لــه درافشانه نظر نه دی
صدف وړانه خپله خولــه کړه په غوښتلو
دافتاب په کمند نه خپــرم اسمان ته
نه رډم بار لکه شبنم پر دوش د گلــو

32: د حق څخه د دفاع په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې هر رښتني پښتون باید د خپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، هېواد ، ملت ، خپلواکۍ ، ملي حاکمیت ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، مال او خپل مشروع حق څخه د دفاع په لاره کې د ایثار ، قربانۍ ، فداکاری ، ننگ ، غیرت ، میراني ، تکره توب ، غښتلتوب او ښاغلتوب ښه مثال وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون باید پر حق ودریږي د ظالم او متجاوز په مقابل کې د خپل روا حق څخه د خپل مال او سر په قیمت دفاع وکړي .

33: د پښتنو د جرگې په اړه:

د جرگې تعريف:

د پښتنو د جرگې په باره کې علامي عبدالحي حبيبي داسې وايي:

پښتانه په خپل ټولنيز محيط کې ځانته د ژوند کولو ځني خاص اصول لري .

دا اصول د پښتنو لاربولي ، د پښتنو په لار کې جرگه ، ننواتي ، بسپنه او نور د پښتو او پښتونولي دودونه داسې ټينگ دي چې ټول پښتانه يې مني .

جرگه د پښتنو قانوني او ټولنيز نظام دي چې ددوی پر اصولي عقلانيت دلالت کوي او اقتصادي نظام يې د بسپني تر قانوني کنترول لاندې راوړي .

جرگه د پښتني ټولني د طبعي مشرانو ، دشلملي او د دستار د سپرو هغه ټولنه ده چې د ضرورت په وخت کې د کلي ، ولسوالۍ ، ولايت ، قوم او هېواد په سطحه د مختلفو موضوعاتو د حل او فصل لپاره د يو معين وخت لپاره راټولېږي ، کله چې يې دوره سپارل شوو موضوعاتو د حل لپاره فيصلې وکړي بيا رخصتېږي .

د جرگې غړي د پښتني ټولني طبعي مشران جوړوي چې په جرگه کې يې پر غړيتوب هيڅوک اعتراض نه لري .

د پښتني جرگې غړي هيڅ ډول مادي امتياز او تنخوا نه لري او په جرگه کې برخه اخستل خپل پښتني دنده بولي .

جرگه د پښتو او پښتونولي د قانون يو ډېر مهم او زرين اصل دي .

جرگه د پښتنو د سياسي ، اقتصادي ، ټولنيزو ، حقوقي او جنایي چارو د حل او فصل هغه لرغوني دموکراتيکه پروسه ده چې د هر ډول چل ول ، فريب ، ټگي ، برگي ، رشوت ، اعمال نفوذ ، واسطي ، افراط او تفريط څخه بلکل پاکه او سپېڅلي ده .

د پښتنو جرگه د بشريت تر ټولو لرغوني او رښتني دموکراسي ده ، چې تر نن ورځې پورې د پښتنو په ټولنه کې د قبول او احترام وړ ده .

د نننۍ دموکراتيکي نړۍ په پارلمانونو کې ټولې فيصلې د رایو په اکثریت کېږي ، د دې سره سره چې اقلیت د فیصلې د کېدو او عملي کیدو مخالف وي ، خود اقلیت نظر ته هیڅ ارزښت نه ورکول کېږي او د اقلیت د نظر خلاف فیصله عملي کېږي .

دا اکثریت د فیصلې عملي کیدل د اکثریت ډله پر اقلیت خپل بري گڼي او په ډېر غرور او تکبر یې عملي کوي .

لنډه دا چې په غربي دموکراسۍ کې ټولنه د پنځوس جمع یو یا اکثریت د نظر او عمل تابع ده او د اقلیت نظر ته که څه هم هغه (49٪) وي هیڅ توجه نه کېږي ، او اقلیت مجبور دي چې د خپل ارادي خلاف یې چون او چر د اکثریت د فیصلو څخه اطاعت وکړي .

خود پښتنو په جرگه کې ټولې فیصلې د رایو په اتفاق کېږي.

د جرگې غړي په ورځو ورځو کښېني خبري کوي او هر طرف اهسته اهسته امتیازات ورکوي ترڅو د جرگې ټولې خواوې یو متفق نظر ته ورسېږي او بیا ټوله جرگه د رایو په اتفاق د جرگې پر فیصله دوعا کوي .

د جرگې فیصلې هیڅ مخالف نه لري ځکه چې د رایو په اتفاق فیصله کېږي او د جرگې فیصلې ځکه بریالی دي چې ټول ولس یې تر شا ولاړ وي .

مور و ویلای شو چې د پښتنو جرگه د دنیا تر ټولو لرغوني او عملي دموکراسي وه او د پښتنو په ټولنه کې نن هم قابل عمل او د ډېر احترام وړ اصل دي .

که پښتانه د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق خپل پارلماني چاري د جرگې د اصل مطابق عیاري کړي ، نو دوی به د دنیا تر ټولو ښه ، قابل عمل او با انصافه دموکراتیک نظام ولري ، د پښتنو د جرگې پر اصل ولاړ نظام کې به اقلیت د اکثریت تر زور او جبر لاندې د مجبوري ژوند نه تیروي .

په هغه پارلمان کې چې پښتو او پښتونولي یې د پښتنو لپاره غواړي په هغه کې اقلیت او اکثریت نشته بلکه په ټولنه پورې مربوطې ټولې فیصلې د رایو په اتفاق کېږي ، هیڅ فیصله هیڅ مخالف نه لري او د جرگې د هرې فیصلې بریالیتوب حتمي دي ځکه چې ټول ولس یې ملاتړ کوي .

په جرگه کې بایلونکي نشته دواړي خواوي گتونکي دي ځکه چې د جرگې پر فیصله دواړي متخاصمي خواوي په خپله خوښه او رضا د قبولی دعا کوي او دواړي خواوي د جرگې د فیصلې په عملي کیدو ځانونه مکلف گڼي .

34: د جرگې تاریخ:

څرنگه چې ددی کتاب په پورته فصلونو کې ذکر شول پښتانه د پخوانیو اریایانو د نسل څخه دي چې دامو او اباسین په منځ کې یعنی پښتونخوا کې د زرگونو کلونو راهیسې میشت شوي دي .

هغه اریایي قبایل چې نور هېوادونو ته مهاجر شول د نوي مځکي جغرافیایي اقلیم او د بومي اوسیدونکو خویونو ، اخلاقو ، نفسیاتو ، دژوند کولو طریقو او افکارو حتما دنو وراغلیو مهاجرو پر خویونو ، اخلاقو ، نفسیاتو ، دژوند کولو طریقو او عمومي افکارو هم تاثیرات درلودل .

مگر د پښتون بابا اولاد هیڅ لوري ته هجرت ونکړي ، او ټول دیوي کورنۍ په حیث د پښتونخوا په سخت طبیعت مځکه او لوړو غرونو ، درواو دښتو کې میشت پاتې شول .

په پښتونخوا کې د پښتنو سره بل داسې بومي او یا مهاجر قوم نه اوسیدي چې پښتانه د هغوی د افکارو ، اخلاقو ، نفسیاتو او دژوند کولو د طریقو څخه متاثر شوي وای .

دپورته دلایلو پر اساس مور ویا لیشو چې جرگه سوچه د پښتنو دود دی ، او پښتنو دادود د بل قوم څخه ندي کاپي کړي ، بلکې د خپل اریایي نجیبو پلرونو او نیکونو څخه په میراث ورته پاتې دي .

څرنگه چې جرگه د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون یو مهم اصل دي ، نو د جرگې دود په پښتنو کې دومره لرغوني دي لکه څومره چې د پښتو او پښتونولي قانون په پښتنو کې لرغونتوب لري .

د اښکاره خبره ده چې د پښتونخوا د پاکی خاروي جغرافیي ، پاکی اب او هوا ، لوړو غرونو ، شنو درو ، پراخو دښتو او څپانده سندو به د پښتنو پر روح او جسم پوره تاثیر کړيوي .

د پښتونخوا پاكي اب او هوا او سختي جغرافيه پښتانه بنايسته، قوي هيكله، روغ، زړور، متين، مېلمه پال، ازادي خوښونكي، زحمت گالونكي، زيرك او دداسې نورو بنو صفاتو لرونكي كړي دي، هغو يې پر خپل فطرت يعنې پښتو او پښتونولي لانور ټينگ كړي دي.

لكه څنگه چې مور په وړاندي فصلونو كې وويل چې پښتو او پښتونولي د پښتنو فطرت دي، او دامو هم ذكر كړل چې جرگه د پښتو او پښتونولي د قانون يو مهمترين اصل دي نو په دې اساس مور ويلي شو چې د جرگې مهم دود هم په پښتنو كې د پښتو او پښتونولي د قانون په شان لرغونيتوب لري او د جرگې مهم دود هم پښتنو ته د خپل اريايي نجيبو پلرونو څخه په ميراث پاتې ده.

35: د جرگې د اهميت په اړه:

د پښتنو په ورځني ټولنيز ژوند كې جرگه د ډېرزيات اهميت او ارزښت وړ اصل دي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس جرگه د پښتني ټولني هغه د قبول وړ قانون دي چې پښتانه په خپل ورځني ژوند كې ورپيښ سياسي، اقتصادي او ټولنيز مشكلات، اقتصادي او جنايي منازعات او معاملات د هغه پواسطه داسې په مناسب او عادلانه ډول حل او فصل كوي چې د ټولو پښتنو لپاره د قبول وړ وي.

جرگه د پښتنو د پاره ډېرزيات ارزښت او اهميت وړ غونډه ده.

د خان جهان لودين په قلمي تاريخ (تاريخ سلطاني) كې راغلي دي:

كله چې به د هندوستان پښتون پاچا سلطان بهلول لودي د پښتنو سردارانو سره جرگه درلودل نو د جرگې د اهميت له رويه به د خپل شاهي تخت څخه راكښته شو او پريوه كبله به د نورو پښتنو سردارانو سره كېناستي.

په دې جرگه كې سلطان د نورو پښتنو سردارانو څخه هېڅ ډول امتياز نه درلودي.

د هندوستان د ستر پښتون پاچا سلطان بهلول لودي د دې عمل څخه ښكاريزي چې جرگه پښتنو ته څومره ارزښت لري، او د پښتنو جرگه عدالت او مساوات ته څومره ارزښت وركوي.

د پښتنو په جرگه کې پاچا او فقير د جرگې د غړو په وړاندي پر يوه تغر کېني او دخپل حق په دفاع کې په پوره ازادې بيان کوي او د جرگې څخه عدالت او انصاف غواړي .

د پښتنو په جرگه کې اشتراک کونکي مساوي او برابر حيثيت لري ، که د پاچا او د فقير ترمنځ دعوه وي نو دواړه به په مساوي ډول د جرگې پر تغر کېني جرگې ته به خپل د حق په دفاع کې دلايل وايي او دخپل حق د اثبات لپاره به په موضوع پورې تړلي دلايل او حتي متلونه جرگې ته وړاندي کوي ترڅو جرگه وال پردي قانع کړي چې دي پر حق دي .

په پښتني جرگه کې پوچ او بد ويل منع دي که څوک دا کار وکړي نو جرگه مخ وراړوي او ورته وايي چې ته ملامت يي .

د پښتو او پښتونولي د قانون د جرگې اصل په حقيقت کې د عدالت د تامين لپاره بهترين ، با انصاف ترين ، ارزانتري او با سرعت ترين سيستم دي ، چې دننۍ نړي د تمدينو هېوادونو په عدلي سيستمونو کې هم داسې ارزانه ، با انصافه او په لږ وخت کې عدالت ولسونو ته نه رسېږي .

36: جرگه د مشروعيت منبع ده:

په نننۍ عصري نړۍ کې چې کوم نظامونه وجود لري هر نظام د خپل هېواد او خپل ملت د ورځنيو چارو د حل او فصل لپاره قوانين طرحه کړي دي او د دولت او ملت ورځني مسايل د همدې قوانينو پر اساس حل او فصل کوي .

هغه مراجع چې دا قوانين تصويبوي او نافذوي هغو مراجعو ته د مشروعيت منابع وايي .

د دې هېوادونو اتباع هم د مشروعيت د منبع په واسطه جوړشو او نافذ شوو قوانينو اطاعت کوي او د هغو قوانينو مطابق چې د دوی په باره کې کومي فيصلې کېږي هغه پر ځان مني که څه هم د دې فيصلو سره موافق نوي .

د پښتو او پښتونولي قانون د پښتنۍ ټولني ابدی اساسی قانون دي .

د پښتو او پښتونولي قانون د پښتنۍ ټولني د مشروعيت دايمي منبع ده.

د پښتني ټولني د قوانينو ابدې مورد پښتو او پښتونولي قانون دي .

د پښتو او پښتونولي قانون د پښتني ټولني ابدې روح او فطرت دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون د جرگې اصل پښتنو د يو داسې فرعي قانون په حيث منلي دي چې پښتانه په خپل ورځني ژوند کې ورپېښ سياسي ، اقتصادي او ټولنيز مشکلات ، جنائي او حقوقي منازعات او معاملات د هغه پواسطه داسې په مناسب ، عادلانه ، ارزانه ، اولږوخت کې حل او فصل کوي چې د ټولو پښتنو لپاره د قبول وړ وي .

په پښتني ټولنه کې په پورته ذکر شوو مواردو کې جرگه د مشروعيت منبع ده ، او هره فيصله چې د جرگې د خوا وشي ټول پښتانه يې بيله هيڅ قيد او شرطه مني .

پښتانه د کليوالي وړو منازاتو د حل څخه نيولي بيا تر ملي سطحې پورې ستري ملي فيصلې هم په پښتني جرگو فيصله کوي چې ژوندي مثالونه يې د افغانستان په معاصر تاريخ کې د (کوکران او مانجي) تاريخي جرگې وي چې د حاجي ميرويس خان نيکه تر مشرتابه لاندي وشوي او هغو جرگو فيصله وکړل چې پښتانه دي د ايراني اشغالگرانو په مقابل کې د خپل استقلال په خاطر توره تر ملا کړي او د هېواد د ازادې په غزا کې دي برخه واخلي .

د اد(کوکران او مانجي) د سترو تاريخي پښتني جرگو برکت وو چې ټولو پښتنو زلمو توري تر ملا کړي او د خپلي توري په زور يې نه تنها خپل هېواد د ايران د اشغال څخه خلاص کړي حتي د ايران د شاهنشا تاج يې هم د ځوان پښتون پاچا عليحضرت شا محمود هوتک پر سر کيښود .

د ايراني تاراک گرداندار افشار تر مرگ وروسته بيا پښتانه مخور درانه مشران د قندهار د شير سرخ په زيارت کې په دې خاطر سره جرگه شول چې پښتونخوا بيا د يوه مستقل هېواد په حيث رامنځته کړي .

په دې ستري تاريخي پښتني جرگې کې د پښتنو مشرانو په نمايندگي صابر شاه يوروحاني شخصيت د يو کشر يتيم ځوان احمد (وروسته لوي احمد شا بابا) په لنگۍ کې د پښتنو د مشر په حيث د غنم وړې د شاهي تاج په دود کښيښودل .

د پښتنو د جرگې د فيصلې مطابق ټول پښتون ملت د خپل ځوان پاچا تر شا ودريدي او دي ستر پښتون پاچا لوي احمد شا بابا لومړيې د خپل هېواد استقلال اعلان کړي او د يو کال په جريان کې يې

د پښتونخوا ټولي برخي د ايرانيانو ، د مرکزي آسيا د ازبکانو او د هند د مغولي سلطنت د اشغال څخه خلاصي کړي .

لوي احمد شا بابا د امو او اباسين ترمنځ د پښتنو ابدې او ميراثي هېواد د پرديو څخه ازاد او د افغانستان په نوي نوم يې د نړۍ په سياسي جغرافيه کې ثبت کړي .

د شير سرخ د ستري تاريخي پښتني جرگې د فيصلې پر اساس ټول پښتون ملت د لوي احمد شا بابا تر مشري لاندې يونه ماتيدونکي پښتني لښکر جوړ کړي ، دې ستر پښتني لښکر نه تنها د پښتونخوا د خپلواکۍ د ساتلو ضمانت کاوه بلکې دا ستر پښتني لښکر په دې منطقه کې د ثبات او عدالت د تامين يوازني باوري تکيه وه .

ټول هغه افراطي عناصر چې غوښتل يې د ايران کمزوري دولت تهديد کړي او په دې منطقه کې د قواوو انډول د منځه يوسي دلوي احمد شابابا په مشرتوب د پښتني لښکر د خوا سخت و ځپل شول او د گاونډي ايران کمزوري دولت د ړنگيدو د تهديد څخه وساتل شو ، د پښتني لښکر په زور په منطقه کې عدالت او ثبات تامين او د قواوو انډول د پښتنو په نفع د پښتنو تر کنترول لاندې وساتل شو .

پښتني فوځ د پښتونخوا په جنوب او شرق کې د هند مغولي دولت د افغانستان پر مستعميرو (سند او پنجاب) باندې د بلوسيدو څخه واچوي .

کله چې په هند کې افراطي سيکانو او مرهټانو د هند د مسلمانانو او مظلومو هندوانو ژوند د تهديد سر مخامخ کړي و نو د هند د مسلمانانو او نورو مظلومانو په نمايندگي د ډهلي يوروحاني شخصيت شاه ولي ولله د پښتنو د ستر پاچا لوي احمد شا بابا څخه د يوه ليکلي ليک په واسطه و غوښتل چې د هند مظلومانو او د دوی هېواد ته د افراطي سيکانو او مرهټانو د ظلمونو څخه نجات ورکړي .

پښتني فوځ څو ځله د خپل باتور ، عادل او مدبر پاچا لوي احمد شا بابا په مشرۍ د خپل نړيوالو زمواريو د انجام په خاطر هندوستان ته سفرونه وکړل او په هغه هېواد کې يې افراطيان و ځپل ، مظلومان يې دهغوی د ظلم څخه خلاص کړل او په هند کې يې ثبات ، عدالت او امنيت تامين کړي .

د پورته لنډو تشریحاتو څخه دا معلومېږي چې پښتون ستر ملت د دې سره سره چې ډېر توريالي ، زړور ، جنگيالي او ننگيالي ملت دي خو تر جنگ ورسته خورا لويه لمن ، فيض ، بخښنه ، د مظلوم څخه دفاع او پر هغه مهرباني هم لري .

د لوي احمد شا بابا په وخت کې د پښتنو ستر دولت د خپل ملي زمواريو سره سره د خپل منطقي د سياسي ثبات او د عدالت او سولې د تايمين لپاره هم ځان مسئول بللي ، او په دې لاره کې د پښتنو ستر پاچا لوي احمد شا بابا شخصاً څو واره هندوستان او ايران ته د زحمتونو ډک سفرونه وکړل تر څو په منطقه کې سياسي ثبات او د قواو واندول د پښتنو په نفع برقراره او عدالت تايمين کړي .

ددې خبرې څخه دا نتيجه اخستل کېږي چې پښتون ستر ملت د دې سره سره چې د خپل هېواد او ملت سره مينه لري د خپل منطقي د هېوادونو او ملتونو د سولې ، ثبات ، امنيت عدالت او ترقي سره هم مينه لري او په دې لاره کې يې هميشه خپل لازمه ونډه اخيسته ده .

د پورته ذکر شوي کاميابو پښتني دولتونو يعنې هوتکي او ابدالي دولتونو د مشروعيت منابع د (کوکران ، مانجي او شير سرخ) ستري پښتني جرگې وي .

ددې دولتونو د کاميابو عمده علت دا وو چې دوی د يوې مشر و منبع (د مانجي ، کوکران او شير سرخ جرگې) څخه خپل مشروعيت ترلاسه کړي وو او همدا علت وو چې ټول پښتون ملت د دې دولتونو ملاتړ کوي .

په دې ورستيو وختونو کې زموږ په هېواد کې ځني د پردو پلاس کښېنول شوي اجنتو حاکمانو هم کونښن وکړي او څو قلابي جرگې يې راوغوښتي ، او کونښن يې وکړي چې دهغو څخه د خپل ځان او د خپل پروگرام لپاره مشروعيت واخلي ، خو داسې جرگو په خپله مشروعيت نه درلود ، نو نامشروع جرگو به څنکه نامشروع گوډاگيو او د پردو اجنتو حاکمانو ته مشروعيت ورکړيواي ؟ .

د پورته دلايلو څخه دا معلومېږي چې د پښتنو لپاره د مشروعيت منبع په کل کې د پښتو او پښتونولي قانون دي او څرنگه چې جرگه په خپله د پښتو او پښتونولي د قانون يو مهم ترين اصل دي نو په دې اساس په خاصو مسايلو کې جرگې هم فيصلو ته مشروعيت ورکوي .

37: د جرگې پر فيصلو نظارت:

نن ورځ په يوې شتمه پېړۍ کې چې د دولتونو او يا شخصي کمپنيو ترمنځ قراردادونه او معاهدې امضا کېږي، نو د دې معاهدو د موادو پر تطبيق باندې د نظارت لپاره يو دريم هېواد او يا نړيواله موسيسه د نظارت کونکي په حيث مقررې کېږي.

نړيوال نن په يوې شتمه پېړۍ کې د فيصلو پر تطبيق نظارت او ضمانت کونکي مقررې، خود پښتنو جرگې د زرگونو کلونو راهيسې د خپل فيصلو پر تطبيق د نظارت او ضمانت لپاره اصول او مقررات وضع کړيدي.

د مثال په ډول کله چې د پښتنو جرگې د دوو مخالفو خواوو او د جرگې د ټولو گډون کونکو په موافقه د مخالفو اړخونو ترمنځ د روغې او جوړې د شرطونو (د مخالفو ډلو ترمنځ د تيرې = تيگي = ډبرې ايسودلو) اعلان وکړي، د همدې لحظې څخه د مخالفو ډلو ترمنځ د پښتنو او پښتونولي د قانون او د جرگې د حکم پر اساس (روغه او جوړه) اعلانېږي.

د روغې او جوړې د اعلان سره سم د خيرات په ډول پسونه او يا غوايي حلالېږي دواړې خواوې يو له بل سره د پخلاينې او روغې ډوډۍ خوري او يو بل د پخلاينې په دود په غېږ کې نيسي او د دواړو خوا ترمنځ دايمي (روغه او جوړه) اعلانېږي.

او په ټولنه کې دا خبر خپرېږي چې د ذکر شوو مخالفينو ترمنځ (تيرېه) کيښودل شول او د همدې (تيرې) پر اساس د دوی ترمنځ (روغه او جوړه) وشول.

د پښتنو او پښتونولي د قانون پر اساس د جرگې د فيصلو پر تطبيق باندې د نظارت وظيفه د جرگې د گډون کونکو او د دې لاري د ټول قوم پر غاړه ده، همدا علت دي چې د جرگې هره فيصله سل فيصده قابل تطبيق ده.

ځني داسې اشخاص شته او دا توان لري چې د او سني زماني د عصري او بڼه مجهزو دولتونو د قضايي فيصلو سره ښکاره مخالفت وکړي، د قضايي فيصلې سره د مخالفت پر اساس د قانون د نافذونکو ادارو د نفوذ د ساحې څخه پټ شي او يا فرار وکړي او د قانون د فيصلې د انفاذ څخه ځان خلاص کړي.

خو د پښتنو د جرگې د فيصلو څخه څوک انکار او فرار نشي کولای ځکه چې هيڅوک دا توان نه لري چې د قوم د نفوذ د ساحې څخه ووتلای شي .

د روغه کوونکو د جملي څخه چې هر يوه د جرگې د خوا د تعين شوو شرطونو (تيرې) د تطبيق څخه سرغړاوي وکړي ، يا په بله وينا د روغه کوونکو د جملي څخه چې هر چا (تيرې) ماته کړل هغه د جرگې د غړو د خوا جريمه (ناغه) کېږي . که چا د (تيرې) څخه لږ سر غړونه کړي وي نو هغه لږ جريمه (ناغه) کېږي او که يې ډېره سر غړونه کړي وي نو ډېره جريمه (ناغه) به ورکوي .

ځني وخت خو د ناغي په جرم د (تيرې) ماتونکي کور هم سوځول کېږي .

که (تيرې) ماتونکي د جرگې د غړو په مقابل کې بغاوت او مقاومت کوي او د هغوی فيصلو ته غاړه نه ايردي نو بيا ټول قوم د جرگې د غړو سره يو ځای کېږي او (تيرې) ماتونکي ته سخته جريمه (ناغه) ورکوي حتي په ځينو حالاتو کې (تيرې) ماتونکي د قوم د خوا د (تيرې) ماتولو په جرم د وطن څخه فرار ته مجبوره کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د (تيرې) ماتول لويه گناه ده .

په ځينو مواردو کې (تيرې) موقتي سولې يا اوربند ته هم وايي .

مثلا د دوو پښتنو ترمنځ پر يوه موضوع فتنه پيښه شول ، د دې لپاره چې دافتنه نوره پسي لويه نشي د قوم د مشرانو د خوا يوه جرگه کېږي او د مخالفو خوا وو ترمنځ د يو معين وخت لپاره اوربند (تيرې) اعلانېږي ترڅو په دې موده کې دواړي خواوو او ددوی خيرغوښتونکو ته وخت پلاس ورشي چې ددوی ترمنځ د يوې جرگې د لاري دايمي (تيرې) ايښودلو پواسطه دايمي (روغه او جوړه) منځته راشي .

د پښتنو د جرگو په باره کې په لنډ ډول داسې ويلايشو چې:

د پښتنو جرگې دنړۍ د ټولو عصري قضايې ارگانو په تناسب ، په لږ وخت کې ، په ارزانه قيمت ، سل فيصده عادلانه او سل فيصده د تطبيق او انفاذ وړ فيصلي کوي چې متقابلو لورو ته هم سل فيصده د قناعت او قبول وړ وي .

38: ډکل:

تعريف: په حقوقی او اقتصادي منازعاتو کې د خپل مخالف وجرگې ته د حاضرولو په خاطر اقتصادي فشار ته ډکل وايي.

که چېرې د دوو پښتنو ترمنځ پر يو حقوقی او يا اقتصادي مسئله اختلاف منځته راشي، او د دې مخالفو خواوو څخه يو د خپل زور، او يا په بل هر سبب چې وي نه غواړي چې جرگې ته کښېني او د خپل مخالف پښتون سره په جرگه فيصله وکړي.

په دې صورت کې د پښتو او پښتونولي د قانون د مسالمت اميزه اقتصادي فشار اصل (ډکل) سرکښ پښتون مجبوروي چې د خپل مخالف پښتون سره د پښتنو جرگې ته کښېني او د پښتنو په جرگه فيصله ورسره وکړي.

د دوو مخالفو پښتنو ترمنځ په لاندې دوه ډوله (ډکلو) اصل استعمالېږي.

الف: نرم ډکل:

جرگې ته امداد پښتون خپل سرکښ مخالف ته ورځي او د شاهدانو تر منځ ورته وايي چې (د جرگې تر فيصلې پورې ما خپل محکمه، يا باغ، يا جايداد، يا دوکان، يا رمه او داسې نور...) د سره ډکلي دي.

د هر هغه شی ډکل چې د شاهدانو په منځ کې اعلان شو که هغه باغ وي، که رمه وي که محکمه او يا بل شی وي، نو هغه شی ډکل شوی دی نور شيان د ډکلو تر قانون لاندې نه راځي.

مثلاً يو سړی راځي او خپل مخالف ته د شاهدانو په منځ کې وايي چې ما خپل رمه ستاسره وډکل، د دې خبرې معنی داده چې د دواړو مخالفينو رمې سره ډکلی دی، د دوی نور شيان لکه د دوی باغونه، دوکانونه، پټی او نورې شتمنۍ د ډکلو تر قانون لاندې نه راځي.

کله چې يو پښتون خپل پټی د خپل مخالف سره د شاهدانو په منځ کې وډکي د دې ډکلو معنی داده چې د جرگې تر فيصلې پورې به دواړي خواوي خپله محکمه توره پرېږدي نه به يې کړي او هيڅ ډول حاصل به نه ځني اخلي، که باغونه يې سره ډکلي وه نو هيڅ لوری به خپل باغ نه او به کوي او هيڅ ډول حاصل به نه ځني اخلي، که چا خپل ټوله شتمنی يو د بل سره ډکلی وه نو دواړه خواوي به د جرگې تر

فيصلي پوري دخپل ټول جايداد څخه حاصل نه اخلي ، که چا خپل رمی سره ډکلی وی نو دواړی خواوی به خپل میړو ته نرمښنه ورايله کوي خو میړي يې لنګي نشي يعنې میړي يې باید و چې پاتې شي ، که یی دوکانونه سره ډکلی وه نو دواړه خواوی به خپل دوکانونه نه خلاصوی او د جرګی ترفیصلي پوري به یی بند ساتی او داسې نور . . .

د ډکلو په صورت کې د مالونو او جايدادونو کمیت او کیفیت په نظر کې نه نیول کېږي .

مثلا ، دیو جریب مځکي ، یوي میړي ، کوچني باغ او یوي وړو کي غرفي خاوند کولای شي چې خپل یو جریب مځکه ، یوه میړه ، څو نوي باغ او کوچني دوکان د خپل مخالف پښتون د زرګونو جریبه مځکي ، زرګونو میړو ، سترو باغونو او سترو مارکیتونو سره وډکي .

ددې ډکلو معني داده چې د دواړو مخالفینو مځکي ، رمې ، باغونه او دوکانونه به تر هغه وخته پوري تور ، شاري ، بې اوبو ، بې حاصله او بې گټې پراته وي ترڅو ددې اقتصادي فشار د سببه سرکښ پښتون مجبور شي چې د خپل مخالف سره د پښتنو جرګې ته کېږي او خپل مشکل د پښتنو د جرګې د لاري حل کړي .

که د ډکلو په وخت کې چا د ډکلو د قانون څخه خلاف ورزي وکړل پر متخلف ډېر زیات مالي او حتي ځاني پوراوړي .

د پښتو او پښتونولي د ډکلو اصل په حقیقت کې اقتصادي تازیرات یا بندیزونه دي چې سرکښ پښتون مجبوروي چې د خپل مخالف سره د پښتنو جرګې ته کېږي او خپل منځي مشکل د جرګې د لاري حل او فصل کړي .

ب: سخت ډکل:

جرګې ته آماده پښتون خپل سرکښ مخالف ته ورځي او د شاهدانو تر منځ ورته وایي چې د جرګې تر فیصلي پوري ما خپل مال او جايداد حتي (مېرمن یا میرمنی) د سره ډکلي ده .

د مېرمنی د ډکلو معني داده چې د جرګې تر فیصلي پوري به دواړه مخالفین خپلو مېرمنو ته نه نږدي کېږي ، او هیڅ اولاد به یی نه کېږي

که د ډکلو په وخت کې چا د ډکلو د قانون څخه خلاف ورزي وکړل، يو يا څو اولادونه يې وشول، د جرگې په وخت کې پر متخلف د پېدا شوو اولادو په شمېر د مړو پور اوږي، يعنې که د ډکلو څخه د خلاف ورزي په سبب د يو چا يو اولاد شوي وو نو مقابل لور ته به د يوه مړي پور ورکوي او که يې تر يو زيات اولادونه شوي وه مقابل لوري ته به د پيدا شوو اولادو د شمېر په اندازه د مړو پور ورکوي.

د ډکلو قانون په حقيقت کې زور او راوسرکښ پښتانه مجبوروي چې دخپل ټول انساني او مالي قوت با وجود دخپل کمزوري مخالف سره د پښتنو جرگې ته کېږي او خپل منځي مشکل د جرگې د لارې ورسره حل او فصل کړي.

39: له يو بل څخه د پښتنو د دفاع په اړه:

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته دا سپارښتنه کوي چې د ننگ، ناموس، عزت، مال، حق او عدالت په چارو کې يو پښتون بايد د بل پښتون څخه د مال او سر په قيمت داسې دفاع وکړي لکه د خپل ننگ، ناموس، عزت، مال او حق څخه چې دفاع کوي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون مجبور او مکلف دي چې د هر پښتون کس او پښتون ملت د دېن، سر، ناموس، عزت، حقوقو، مال او نورو ديني، ملي او پښتني ارزښتونو څخه د مال او سر په قيمت دفاع وکړي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتون ملت او پښتون کس د ننگ، ناموس، عزت او مال د دفاع د ميرانې په مقدسه لاره کې يو پښتون بايد د بل پښتون سره سيالي وکړي او په دې نیک عمل کې يو تړل وړاندي شي چې دا عمل د پښتنو تر منځ اتحاد، اتفاق، پښتني مينه، محبت او باور ټينگوي.

40: د بېوزلو سره د مرستې په اړه:

پښتو او پښتونولي هر پښتون کس ته دا ټولنيزه ذمه واري سپاري چې د خپلې ټولني د کونډو ،
يتمانو ، غريبانو ، معيوبينو او نورو کمزورو کسانو سره تر خپله وسه انساني مرسته وکړي .

د پښتو او پښتونولي قانون د پښتون ملت هر توان مند کس او د پښتو او پښتونولي د قانون پر
اساس جوړ شوي پښتني دولت ته د ازمواري سپاري چې د ټولني د بې وزلي او بيچاره قشر سره به
مرسته کوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتني ټولني هر توانا کس به د ټولني د بې وسه ، بې وزلي
او مظلوم قشر سره په عدالت ، انصاف او مهرباني سره ښه چلن او ښه سلوک کوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتني ټولني هر توانا غړي دا پښتني دنده لري چې تر خپل
توان پورې د پښتني ټولني د بې وزلي قشر د ژوند د بنيادي ضرورتونو په رفع کولو کې پوره هڅه
اوهاند وکړي .

41: د پښتنو د زميندارۍ په اړه:

دا يو څرگند حقيقت دي چې پښتانه د لرغونو اريايانو اولاد دي او د هغوی لرغوني خويونه او
روحيات تر اوسه په پښتنو کې په ښکاره معلومېږي .

د لرغونو اريايانو د نورو صفاتو څخه يو هم زراعت دي چې پښتنو ته په ميراث پاتې شويدي .

د پښتنو د زميندارۍ ډول د نوري نړۍ د زميندارانو څخه بيخي بدل دي ، د دوی زمينداري هم په
يو شکل د پښتو او پښتونولي د قانون د بسپني د اصل پر اساس ولاړه ده .

د پښتنو په زميندارۍ کې د شراکت اصل هم پښتنو ته د نورو پښتني قوانينو په څير د پلرونو او
نيکونو څخه په ميراث ور پاتې شوي دي ، او تقريباً د ټولني هر قشر په پښتني زمينداري کې په
غیري مستقيم ډول يوه اندازه شريک دي .

مثلاً د پښتنو په راشه کې کښتگر ، بزگر ، لوگري ، ملا ، طالب ، پښ ، نجار ، نايي يا ډم ، پادوان
، ميراب ، پير ، دهديري ملنگ او د کلي غريبان ټول شريک دي .

د پښتنو د راشي د اخستلو په ورځ پورته ذکر شوي کسان ټول حاضر وي او هريو خپله برخه وړي او که څوک په دې ورځ غیر حاضر هم نوي برخه يې ورته ساتل کېږي .

42: د ظلم څخه د نفرت په اړه:

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته سپارښتنه کوي چې هميشه ازاد او خپلواک و اوسي ، د ظلم څخه نفرت ولري ، د هيچا ظلم ته سر تپت نه کړي او د هيچا ظلم پر ځان ونه مني .

په عين حال کې پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي چې دوی هم بايد پر هيڅ انسان حتی حيوان ظلم ونه کړي .

د پښتو او پښتونولي قانون د ظلم او استبداد خلاف قانون دی .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر هغه پښتون کس چې پر بل انسان يا حيوان ظلم کوي ، يا د بل ظالم او مستبد کس يا ډلې ظلم او استبداد پر خپل ځان ، قوم او پښتون ملت مني هغه کس پښتون نه بلل کېږي .

43: د دين ، ملت او وطن د خدمت په اړه:

د پښتو او پښتونولي قانون پښتنو ته امر کوي چې د خپل مقدس دين ، د خپل گران هېواد (پښتونخوا) او د خپل پښتون ملت خدمت ستاسو ديني ، ملي او پښتني فرض بلل کېږي .

پښتو او پښتونولي وهر پښتون ته امر کوي چې هيڅ وخت د خپل دين ، وطن او پښتون ملت سره خيانت ونکړي ، څوک چې د خپل دين ، هېواد او پښتون ملت سره خيانت وکړي هغه شخص ملي خاين دي او پښتون نه بلل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د ملي خاين سزا مرگ دي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته لارښوونه کوي چې هميشه دخپل مقدس دين، ويارلي پښتون ملت، گرانې پښتونخوا او ټولو انسانانو خدمت وکړي.

44: د پښتنو د ښو مشرانو د قدر او احترام په اړه:

د پښتو او پښتونولي قانون د پښتنو قومي او دولتي مشرانو ته سپارښتنه کوي چې تاسو د پښتون ملت خدمتگاران ياست، تاسو بايد د پښتون ملت خدمت وکړي، پر هغوی شفقت او مهرباني وکړي،

ځکه چې د پښتون ولس په منځ کې د پښتنو مشرانو قدر او احترام د پښتنو مشرانو په هغه کارونو، خدمتونو، رښتینولۍ، اخلاص، وفادارۍ او داسې نورو ښو پښتني صفاتو او خدماتو پورې مستقیم تړاو لري چې پښتانه مشران یې وویارلي پښتون ملت او پاکي پښتونخوا ته په عملی او نظری ډول انجاموی.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دولتي او قومي مشران د پښتون ملت باداران نه بلکې د پښتون ملت خدمتگاران دي.

پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي چې دخپل هېواد او پښتون ملت د ملي منافعو څخه د دفاع په خاطر د پښتنو د داسې سیاسي او قومي مشرانو پر شاوخوا راټول شي چې هغه د پښتو او پښتونولي، پښتونخوا او پښتون ویاړلي ملت خدمتگاران وي، خپل شخصي گټې د پښتون ملت او پښتونخوا تر گټو جاري شي.

د پښتنو هغو مشرانو چې په اخلاص ئی د پښتون ملت خدمت کړي دي، دهغوی ښک نومونه د پښتون ملت په زړونو کې د تل لپاره د بلو ډیوو په شان روښانه، ځلاند او ژوندي پاتې دي، چې ژوندي مثالونه یې زموږ د نږدې تاریخ ملي قهرمانان او ملي مشران لکه امیر کروړ، سلطان عیاش الدین غوري، سلطان شهاب الدن غوري، سلطان محمود غزنوي، سلطان علاوالدين غلجي، سلطان بهلول لودي، شېرشاه سوري، هوتک بابا، پیرروښان، جلاله، ایمل خان مومند، دریاخان اږیږی، خوشال خان خټک، میرویس نیکه، شاه محمود هوتک، شاه اشرف هوتک، لوی احمد شاه بابا، تیمورشاه، غازي امان الله خان، غازي وزیر محمد اکبر خان، عبد الله خان اڅکزي، سردار محمد

ايوب خان، ملا مشك عالم، وزير محمد گل خان مومند، د ميوند ملالی، زغونه انا، نازوانا، بي بي متو او داسې نور چې تر نن پورې په پښتنو کې ډېر د قدر په سترگه ورته کتل کېږي او په ډير بڼه نوم يادېږي .

45: د ملي خاينانو، ملي غدارانو او د پردیو د جاسو سانودر تلو په اړه:

د پښتو او پښتونولي قانون پښتنو ته امر کوي چې هغه مشران ورتي او د خپل منځه يې و باسئ کوم چې په شعوري ډول د پښتون ملت او پښتونخوا سره خيانت کوي، دا کسان ملي خاينان بلل کېږي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې تاسو بايد د هغو پښتنو مشرانو څخه نفرت ولرئ چې هغوی د پردیو جاسو سان، ملي خاينين او پښتون ملت ته غداران وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه بايد د پردیو جاسو سان، ملي خاينان پښتون ملت او پښتونخوا ته غدار مشران ورتي، د خپل منع څخه ئی و باسئ مړي او ژوندي ورسره قطع کړي .

د پښتنو ستر مشر حاجی میرویس خان نیکه د غدار او ظالم گرگین تر وژلو ورسره په کندهار کې د ازادو پښتنو ملی جرگی ته د بیانیی ورکولو په جریان کې د ملی خاينانو په باره کې داسی وویل: (ای پښتنو که تاسوله ماسره یو شی او زما ملا و تړي نو د خپلواکی بیرغ به هسک و ساتو، پري به نه ږدو چې بیا د پردیو د مریتابه کړی زموږ په غاړه کې ولویږي .

هغه کسان چې د پردیو مریتوب مني، موږ له هغو سره هیڅ اړه او خپلوي نه لرو، او نور دي زموږ په هېواد کې نه اوسی ...)

دمیرویس نیکه د پورته ذکر شوی تاریخی زرین قول څخه په پیروی او د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس په لاندی کتگوریو کې ذکر شوی کسان:

الف: هر هغه پښتون چې په پښتونخوا کې د پردیو رهبري او مشرتوب مني او یاد داسی کرغیرن مقصد د پاره کار او مبارزه کوی .

ب: هر هغه پښتون چې په پښتونخوا کې د پښتنو دمخالفيو سره د پښتنو په مقابل کې سياسي نظامی او اقتصادي ملاتړ او ملگرتيا کوي .

ج: هر هغه پښتون چې په پښتونخوا کې پر پښتنو د پردیو غیري پښتنو حاکمول غواړي .

د: هر هغه پښتون چې په پښتونخوا کې د خارجي هیوادو داستخباراتي سازمانو د پاره جاسوسي کوي .

پورته ذکر شوی کسان پښتانه نه بلل کیږی ، هغوی د پښتنو د بنسټان دي ، هغوی ملي خاینين دي ، هغوی پښتون ملت ته غداران دي ، هغوی ملت پلورونکی ، پښتون پلورونکی ، وطن پلورونکی اوبی ننگه کسان بلل کیږی .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دا د هر پښتون مشر او کشر ، نر او بنځي پښتني دنده او پښتني فريضه ده چې پښتون ملت ته غداران او ملي خاینان باید ورته او د ملي خاینانو ، د پښتنو او پښتونخوا د بنسټانو په نوم یې د خپل منځه وباسي ، او هر ډول روابط حتي مړي او ژوندي ورسره قطع کړي .

هر هغه پښتون چې د پښتون ملت د دې غدارانو سره هر ډول مرسته او ملگرتيا کوي ، د دې ملي خاینانو او ملي غدارانو ملگرتيا نه پرېږدي ، د دې ملي خاینانو او ملي غدارانو څخه نفرت نه کوي ، دې ملي خاینانو او ملي غدارانو ته د مادي او معنوي امتیاز طمع کوي ، د دې ملي خاینانو او ملي غدارانو په باره کې ځان بیطرفه او بی تفاوته بولي هغوی هم د دې ملي خاینانو ، ملي غدارانو او بی ننگانو په ډله کې حسابیږي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې هغه سياسي او قومي مشران ورته ، نفرت ځني وکړي ، پر خبره یې غورمه نسی ، غم او بنادي ور قطع کړي ، د پښتون ملت د منځه یې وباسي کوم چې د پښتون باعزته ملت گټې د ځان تر شخصي گټو قربانوي ، د پښتو او پښتونولي او پښتون ملت سره خیانت کوي ، دا ملي خاینان ، د پردیو قومونو جاسوسان دي او پښتون ملت ته غداران نام نهاد مشران باید پښتانه د خپل منځه وباسي مړي او ژوندي ورسره پرېږدي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې ملي خاینين ورته د خپل منع څخه یې وباسي .

د پښتو او پښتونولي د قانون په پيروي پښتون وياړلي ملت په خپل پخوانی تاريخ کې هميشه ملي خاينين د خپل منع څخه ايستلي دي ، هغه يې په بد نوم ياد کړي دي چې ژوندی مثالونه يې زموږ د هېواد په معاصر تاريخ کې ، د ميرويس نيکه ورور عبدالعزيز ، د احمد شا بابا لمسی شا شجاع ، دامير دوست محمد خان زوی غلام نبي خان لاردي ، دامير شيرعلي خان زوی محمد يعقوب خان اوداسی نور دی .

مگر په ډير افسوس سره بايد ووايو چې اوسنيو پښتنو د تير د يرش کلن جنگ په جريان کې د پرديو هېوادونو د استخباراتو د جاسوسانو او ملي خاينينو په باره کې چې د شوروي اتحاد ، ايران ، پاکستان ، عربستان ، امريکا ، غرب او داسې نورو خارجي هېوادونو د گټو لپاره يې افغانستان او ټوله پښتونخوا وړانه کړل ، د پښتنو سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکي ، ملي حاکميت ، ملي گټې او ملي نواميس يې لوټ او پامال کړل لاتر اوسه بڼه بڼه کاره فيصله نده اعلان کړی .

د پښتو او پښتونولي قانون پښتانه هڅوی چې هميشه بيداره او هونبیار واوسي ، د خپل دولتي ، سياسي او قومي مشرانو ټول اعمال او کړني تر دقيقې څارني لاندې ونيسي چې د پښتون ملت په گټه دي او که د پښتون ملت په تاوان دي ؟

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې پښتون ملت بايد د غفلت په خوب بیده نشي ، د خپل هېواد او خپل ملت د گټو په باره کې د مړو او بيدو کسانو په شان بې تفاوته ونه اوسي .

لوی احمد شاه بابا د پښتنو د را بيدارولو په باره کښی پښتنو ته داسی لارښونه کوی:

ځان به وینس کړو ، هری خواته هری خواته رقیبان دی .

يو په بل مو سره وژنی ، وایی خپل يو غلیمان دی .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته ډېر په سخته امر کوي چې هميشه وینس او بيدار واوسي د خپل هېواد او پښتون ملت گټې هېڅ وخت د نظره ونه غورځوي ، هميشه د يو بيداره او وینس ملت په حيث د خپل

هېواد او پښتون ملت د گټو د دفاع په خاطر د هېواد په سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو چارو کې فعال رول ولوبوي .

46: د اخيرت په باره کې:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته لارښونه کوي که تاسو غواړي چې دا دنيا مو سمه شي او په هغه دنيا کې مو د جنت حوري ، غلمان او نور نعمتونه په نصيب شي ، نو دخپل دين پيروي وکړي ، په سياسي ، اقتصادي او ټولنيز ژوند کې د پښتو او پښتونولي د قانون پيروي وکړي ، ځکه چې پښتو او پښتونولي پښتانه هغه لور ته رهبري کوي چې د خداي (ج) رضا ، دنيا او اخيرت خيراو گټې په کې شته دي .

47: د گاونډي په اړه:

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته امر کوي چې هر پښتون بايد د خپل همسايه د سر ، ناموس ، عزت او مال ساتنه د خپل سر ، ناموس ، عزت او مال په شان خپل پښتني فرض وبولي .

حميد مومند د بل د ناموس د ساتلو په باره کې داسې وايي:

چې دبل ننگ او ناموس ساتلای نشي
وبه نه ساتي څوک خپل ننگ او ناموس

48: د حقوقي او جنایي منازعاتو په اړه:

د پښتو او پښتونولي د مورقانون څخه په استفاده ځني پښتنو قومونو دخپل قوم د افرادو ترمنځ د حقوقي ، جنایي او داسې نورو منازعاتو د حل او فصل لپاره فرعي قوانین د نرخونو په نوم تعیین کړي

دي ، او د دې قوم د افرادو ترمنځ حقوقي او جنایې منازعات د دې نرخونو پر اساس حل او فصل کيدل او تر نن ورځې پورې هم د دې قومونو د افرادو ترمنځ حقوقي او جنایې ستونزې د دې قوانینو یا نرخونو پر اساس حل او فصل کېږي .

د دې خبرې د اثبات لپاره مور د لته د احمد زو د قوم د “ عیسی نرخ ” خو مثال راوړو .

دمري د خون بها په اړه:

د احمد زو د “ عیسی جرگې ” له رویه خو لسيزي وړاندي د یو غیر عمدي مري خون بها دري نیم زره کابلي روپۍ وي ، چې دا رقم که د نن ورځې په افغانیو بدل کړو شاید تر دې زیات رقم ځني جوړشي .

په اکثر مواردو کې د پښتنو جرگې چې روغې کوي نو کونښن کوي چې د لانور قتل او قتال مخه ونیسي ، نو د دښمنو خواوو ترمنځ دوستۍ هم سره کوي چې دا دوستۍ کله کامیابه نتیجه ورکړي ، او کله بیا د دښمنو خواوو ترمنځ د لانور قتل او قتال مخه خو ونیسي ، مگر په بدو کې د ورکړل شوو اینجونو ژوند دومره تریخ وي چې تر مرگ زرځله بدوی .

د احمد زو د قوم د جرگې مطابق که یو “ گوتلکه ” یانې پیغله اینجلی د مري په پور کې ورکړي نو د مري د خون بها نیمه برخه او د

“ روڼۍ ” یعنی کوچنۍ اینجلی په ورکړه د مري درېیمه برخه خون بها مجرا کېږي او پاتې برخه به یې نقدي ورکوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق که یو سړي یو بل کس که نروي او که ښځه مړ کړي ، او تر مرگ وروسته دا مړ کس بې حجابه کړي ، نو باید دوه برابره خون بها ورکړي ، یانې د دوو مړو خون بها باید ورکړي .

د دې خبرې معنی داده چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق مري هم حق لري ، څوک د هغه بې عزتي نشي کولای ، که څوک د مري بې عزتي وکړي نو د یو مري پور لري .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق که یو سړي یو بل کس مړ کړي ، خو د هغه مري وسله به د ځان سره نه وړي ، که دا غلط کار یې وکړي نو د مري د پور ورکولو ، د وسلې د بیرته مستردولو سربیره یو اندازه جریمه به هم د “ بې عزتي یا شرم ” په نوم د مقتول لوري ته ورکوي .

مور د لته د "عيسي نرخ" د زخمي کولو مادو ته يوه ډېره لنډه اشاره کوو .

سترگه :

که يو چا د بل چا يوه سترگه رنده کړه نو دا جرم نيم خون بلل کېږي ، او دواړي سترگي بيا درست خون بلل کېږي .

پزه په کاکړي اصطلاح سونډه :

که يو چا د چا پزه پري کړه نو دا جرم نيم خون بلل کېږي .

غورډ :

د يو غورډ پري کول نيم خون او د دوه غورډونو پري کول درست خون بلل کېږي .

ژبه :

د ژبې پري کول درست خون بلل کېږي .

شونډي :

د يو يو او يا دوو شونډو پري کول يو خون بلل کېږي .

غابڼونه :

دمخ يو ښکاره غابڼ د يو خون لسمه برخه ده .

پښه :

يوه پښه چې په بند کې قطع شي نيم خون او دوی پښي درست خون بلل شوي دي .

لاس :

يو لاس چې د بنده څخه پري شي نيم خون او که دواړه لاسونه قطع شي درست خون بلل شوي کېږي .

گوتې:

که دیو لاس څلور گوتې پري شي یو خون ، او که د دواړو لاسو د هر یو څلور گوتې قطع شي نو دوه خونه بلل کېږي .

دا صرف یو ساده مثال وو چې موږ درنو لوستونکو ته وړاندې کړي چې دا حمدزو قوم د عیسی دنرخ مطابق خپل جنایي مسایل څنگه حل کوي .

49: د پښتنو ترمنځ د خواخوږۍ په اړه:

پښتو او پښتونولي وهر پښتون ته دا پښتني دنده سپاري چې د بل پښتون سره خواخوږي ولري ، دهر پښتون سره تر خپل وس او توان پوری صله رحمي ، شفقت ، مرحمت ، مهرباني او مروت ولري او دهر پښتون سره ښیگنه ، ښه چلن او مرسته وکړي .

50: د میانه روی په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته حکم کوي چې د ژوند په هره چاره کې دي میانه روه اوسي .
 څرنگه چې د پښتنو ټولې فیصلي د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د جرگو د لاري کېږي ، او جرگې کله هم داسې فیصلي نه کوي چې هغه دي د انصاف او میانه روی څخه لیري وي .
 د پښتنو د جرگو فیصلي همیشه پرواقعیت ، انصاف ، عدالت ، قناعت او میانه روی ولاړي وي په دې اساس د منازعي دواړو خواوو ته د قبول وړ وي .

د پښتو او پښتونولي قانون پښتانه د هر ډول بنیاد پرستی څخه منع کوي .

د پښتو او پښتونولي قانون د صبر ، زغم ، تحمل ، تعقل او میانه روی قانون دي .

51: د درواغو او بدو اعمالو په اړه :

لکه څنګه چې الله پاک پر دروغجن لعنت وييلي دي (لعنت الله علي الکاذبين) .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون بايد ځان د درواغو ويلو څخه وژغوري .

د پښتو متل دي چې وايي : “ د درواغو منزل لنډ دي ” ياني يو پښتون بايد درواغ ونه وايي چې ژر رسوا کېږي .

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته امر کوي چې يو رښتني پښتون بايد د درواغو ويلو ، وعده خلافۍ ، نه امانت داري ، بد خلقي ، بد سلوکی ، بد حرفي ، بد کاري ، بې شرمۍ ، بې حيايي ، بې غيرتۍ ، بې ننگۍ ، بې ناموسۍ ، بې قولۍ ، غلامۍ ، جوارۍ او داسې نورو هغو اعمالو د کولو څخه چې پښتانه ورته بد وايي جدا خپل ځان او خپل د کورنۍ غړي وساتي .

52: د خوږې وينا ، نېک عمل او بڼې مشورې په اړه :

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې په خپل ورځنيو چارو کې د هر چا سره هميشه په خوږه ژبه ، رښتنولي او نیک نيتۍ خبري وکړي .

پښتو او پښتونولي پښتانه هڅوي چې په خپل ورځني ژوند کې د هر چا سره هميشه بڼه ، نیک او د درناوي او عزت نه ډک چلن وکړي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د هر چا بڼه او نیکه مشوره چې د پښتنو د عقيدې او پښتونولۍ سره برابره وي ، واورۍ ، هغه ومني او عمل پري وکړي ، او په خپله هم بل چا ته بڼه او نیکه مشوره ورکړي ، که څه هم مقابل لوري ستاسو مخالف وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو رښتني پښتون بايد د ښه ويلو ، ښه كولو او ښه منلو او بل چاته د ښه مشوري وركولو صفات ولري .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو رښتني پښتون بايد د بل پښتون ورور او هر انسان سره په خوږه او د احترامه ډكه ژبه خبري وكړي او هغه انسان سمې لاري ته وهڅوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون بايد په ټولنه كې د ښو او نيكو اعمالو په كولو سره د خاص او عام په نظر كې يوه ښه نمونه وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو رښتني پښتون بايد د هر انسان ښي او د خير مشوري او نصيحت ته غوږ ونسي او هغه ومني او هم بل چاته ښي مشوري او سمه لار وښيي .

په دې باره كې كاظم خان شيدا په يوه شعر كې داسې وايي :

شگفته كړه لكه لمر تندي هر چاته
چې په تله دي سيا پوش تمام جهان شي

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د شرافت ، خيرغوښتني ، ښه ويلو ، ايمانداري ، امانت داري ، ښه كولو ، ښو اخلاقو ، ښه منلو ، ښه اوريدلو ، ښه نيت ، پاك زړه توب ، پاكوالي ، ښه سپريتوب ، رښتنولي ، صداقت او اصيلتوب سپارښتنه او درس وركوي .

53: د پښتو ژبې د اهميت په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر كوي چې پښتانه بايد په خپل خوږه پښتو ژبه خبري وكړي ، دخپلې پښتنې مهرباني موراو خپل وياړلې پښتون ملت خوږه پښتو ژبه هيره نكړي .

پښتو خوږه ژبه د وياړلې پښتون ملت ملي پېژندگلوي ده .

هر ملت چې خپله ژبه هيره کړي کرار کرار خپل ملي هويت او ملي پېژندگلوې هم د لاسه ورکوي ، او د نورو ملتونو په منځ کې داسې ورکېږي او ويلېږي لکه مالگه او بوره چې په اوبو کې ويلېږي .

د نورو ملتونو په منځ کې د منحل شوي ملت فرق د بورې او مالگې سره دادي ، بوره او مالگه چې کله په اوبو کې ويلې شي نو په اوبو کې خپل رنگ د لاسه ورکړي ، خواو بو ته بيا خپل خوند ورکوي يعنې اوبه د بورې په شان خوږې يا د مالگې په شان تروي کړي .

مگر کوم ملت چې خپل ژبه هيروي او په نورو ملتونو کې منحل کېږي هغوی خپل رنگ او خوند دواړه د لاسه ورکوي ، نه تنها د نوي ټولني خوند او رنگ ځانته نشي خپلولای بلکه يو داسې بې رنگه ، بې خونده ، بې مزي ، ناپېژانده او بې ارزښته شي ځني جوړ چې ارزښت يې د صفر سره برابر شي .

هغه ملتونه چې خپل ملي پېژندگلوې يعنې خپله ژبه يې د لاسه ورکړي ده ، په حقيقت کې هغه ملتونه مړه او پنا شوي ملتونه بلل کېږي او د نړۍ د ژونديو ملتونو په جمله کې نه حسابېږي .

د دنيا د اکثر و ملتونو د ملت او هيواد د نوم ريښه د هغه ملت د ژبې د نوم سره مستقيم تړاو لري .

ددې ادعا د ثبوت د پاره د لاندې څو ساده مثالونه وگوري:

1: عربي ژبه:

د سعودي عربستان د ولس ژبه عربي ده ، ولس ته يې عرب او هېواد ته يې عربستان ويل کېږي .

د ژبې د نوم (عربي) ريښې هم د ملت په نوم (عرب) او هم د دوی د هېواد (عربستان) په نوم کې تاثير اچولي دي .

عربي ژبه د عربو ملي پېژندگلوې ده .

2: انگليسي ژبه:

د انگليستان د ولس ژبه انگليسي ده ، ولس ته يې انگليس او هېواد ته يې انگليستان ويل کېږي .

د ژبې د نوم (انگليسي) ريښې هم د ملت په نوم (انگليس) او هم د دوی د هېواد (انگليستان) په نوم کې تاثير اچولي دي .

انگلیسي ژبه د انگلیسانو ملي پېژندگلوې ده .

3: فرانسوي ژبه :

د فرانس د ولس ژبه فرانسوي ده ، ولس ته يې فرانسويي او هېواد ته يې فرانسه ويل کېږي .
د ژبې دنوم (فرانسوي) ريښي هم د ملت په نوم (فرانسويي) او هم ددوی د هېواد (فرانس يا فرانسه) په نوم کې تاثير اچولي دي .

فرانسوي ژبه د فرانسويانو ملي پېژندگلوې ده .

4: جرمني ژبه :

د جرمن ولس ژبه جرمني ده ، ولس ته يې جرمن او هېواد ته يې جرمني ويل کېږي .
په بله وينا د المان د ولس ژبه الماني ده ، ولس ته يې المانيي او هېواد ته يې المان ويل کېږي .
د ژبې دنوم (جرمني) ريښي هم د ملت په نوم (جرمن) او هم ددوی د هېواد (جرمني) په نوم کې تاثير اچولي دي .

جرمني يا الماني ژبه د جرمنانو يا المانانو ملي پېژندگلوې ده .

5: چينايي ژبه:

د چين د ولس ژبه چيني ده ، ولس ته يې چينايي او هېواد ته يې چين ويل کېږي .
د ژبې دنوم (چينايي) ريښي هم د ملت په نوم (چينايي) او هم ددوی د هېواد (چين) په نوم کې تاثير اچولي دي .

چيني ژبه د چينيانو ملي پېژندگلوې ده .

نوپه دې اساس مور ويايلی شو چې انگليسي ژبه د انگریزانو، روسي ژبه د روسانو، ترکي ژبه د ترکانو، جرمني ژبه د جرمنیانو، فرانسوي ژبه د فرانسويانو، هسپانوي ژبه د هسپانويانو، ایتالوي ژبه د ایتالويانو، هندي ژبه د هنديانو، چېني ژبه د چېنيانو، جاپاني ژبه د جاپانيانو او پارسي ژبه د پارسيانو ملي پیژنگلوي ده .

د پورته څو مثالونو څخه دا نتیجه اخلو چې د پښتو خوږه ژبه د وياړلي پښتون ملت ملي پیژندگلوي ده او باید وي .

ځینی هیوادونه او ملتونه د لویو استعماري ځواکونو د ځواد خپل مشخصو اهدافو د سرته رسولو پر اساس منځته راغلی دی لکه پاکستان، یوگوسلاویا، چکسلواکیا او داسی نور . . .

د اهیوادونه او ملتونه داسی ملی پیژندگلوی یا ملی ژبه نه لری چی ددی ملتونو او هیوادونو په نومونو کې ئی رینه پیدا شی، مثلا د پاکستان د هیواد نوم پاکستان دی، د ملت نوم ئی پاکستانی دی، څوملی ژبه ئی (اردو) ده، د (اردو) لغت د پاکستان او پاکستانی د لغتونو سره هېڅ مشترکه رینه نه لری .

د پورته څو مثالونو څخه معلومیري هر ملت چې خپل ملي پیژندگلوي یعنی خپله ژبه یې ښه ساتلي ده هغه ملت په نړۍ کې د نور ملتونو سره سیال هم دي .

پر ځني ملتونو د استعمار په وخت کې د استعمار چیانو د خوا خپله ژبه په زورت حمل شوي وه او تر اوسه هم په هغو ملتونو کې د استعمار چیانو ژبې مهم رول لري چې ژوندي مثالونه یې انگليسي ژبه په برطانوي مستعمرو کې، روسي ژبه په روسي مستعمرو کې او فرانسوي ژبه په فرانسوي مستعمرو کې اوداسې نور دی .

افغانستان که څه هم د مستقیم استعمار اوږد تاریخ نه لري او د استعمار چیانو ژبه یې نده خپله کړي خو د سوونو کلونو راهسې د پارسي ویونکو تر کلتوري استعمار لاندې پاتې شوي دي .

د فارسي ژبې استعمار پښتنو ته دومره زیات تاوان رسولې دي چې برطانوي استعمار و هند ته ندي رسولي .

انگلیسي ژبه که څه هم د برطانوي استعمار چپانو ژبه ده خو بیا یې هم تر برطانوي استعمار وروسته د هند په ترقي او پرمختگ کې ډېر مهم او ارزنده رول لوبولي دي ، ځکه چې انگلیسي ژبه د علم ، تجارت ، صنعت ، سیاست ، فرهنگ او داسې نورو بنو رشتو نړیواله ژبه ده .

مگر فارسي ژبه چې د پښتنو واکمنانو دربار ته یې لاره پیدا کړه پښتانه واکمنان یې په داسې مضمین او نا علاجه مرض مبتلا کړل چې د سوونو کلونو په لړ کې هم د دې مضمین مرض څخه روغ نه شول .

پښتنو واکمنانو د پښتون ملت ژبه یعنې پښتو هیڅه کړل ، همدا سبب شو چې یو شمیر پښتانه واکمنان د پښتون ملت د پښتو او پښتونولي د قانون ، د پښتنو رسم ، رواج ، عنعناتو او فرهنگ څخه لیري او ناخبره پاتې شول .

ځنی پښتانه واکمنان د پښتنو د ژبې او پښتني کلتور څخه لیري پاتې شول او د پښتنو د ازلي دښمنانو یعنې ایرانیانو د ژبې او فرهنگ خپلول یې شروع کړل ، همدا علت شو چې پښتانه او پښتو ژبه د فارسي ژبې تر کلتوري او ژبني استعمار لاندې راغلل .

د فارسي ژبې استعمار پښتانه واکمنان یې لاري او د پښتون ملت څخه بیل کړل ، دوی د پښتون ملت په ژبه نه پوهیدل او پښتون ملت د خپل واکمنانو په ژبه نه پوهیدي ، همدا علت شو چې په ټولنه کې د پردیو مداخلو ته لاره همواره شول او پښتني ټولنه همیشه د نا ارامیو په دریاب کې لاهو وه او د پښتنو د هر ډول ترقي او پرمختگ مخه نیول شوي وه .

د پښتنو واکمنانو شاوخوا همیشه هغه غوره ملانو او چپلو سانو نیولي وه چې په فارسي ژبه پوهیدل او د ایراني کلتور پیروان او د پښتنو او پښتو ژبې ازلي دښمنان وه .

فارسي ژبه د انگلیسي ژبې په شان د علم ، سیاست او پرمختگ ژبه نه وه او نه ده چې پښتنو واکمنانو او عامو پښتنو د هندیانو په شان د دې استعماري ژبې څخه استفاده کړي وای .

فارسي ژبې د ایراني هیژمونیزم ، جاه طلبی ، کلتوري ، فرهنگی او تاریخي غلاوو ، جعل ، تذویر ، تقلب ، درواغو ، مذهبی تعصب ، ژبني تعصب او داسې نورو بې معني شیانو څخه بغیر بله هیڅ مثبت شي نه درلودي چې پښتنو واکمنانو او پښتون ملت استفاده ځني کړي وای .

د تاریخ په اوږدو کې “ ایراني دولتونه ” او د ایرانیانو “ فارسي ژبه ” د پښتنو د تباهی ، بربادی او پس مانی سبب شوي ده .

“ایراني فارسي ژبه” د پښتنو لپاره د ناسور دداني او د ساري سرطان د ناعلاجو مرض حیثیت لري چې هره ورځ د پښتون ملت هر څه تبا کوي، هره ورځ د پښتون ملت د بدن یوه فعاله برخه فلج کوي او د پښتنو په نفع یې د فعالیت څخه اچوي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دادهر رښتني پښتون پښتني دنده ده چې خپل پښتون ملت او خپله پښتو ژبه د ایراني فارسي ژبې د مرگوني تهاجم او تباکونکي ساري سرطاني میکروب څخه وساتي.

د ایراني ژبې په شان ایراني دولتونو هم د تاریخ په اوږدو کې د پښتنو د ازلي او نه پخلا کیدونکي دښمنانو په حیث همیشه د پښتنو د هر دښمن سره د پښتنو پر خلاف سازش کړيدي.

ایراني په اصطلاح تاریخ پوهانو او عالمانو دهند د مغلو سره لاس یو کړیو او پښتانه یې د “دیو” د نسل څخه بلل یعنی دا چې د ایرانیانو په اند پښتانه انسانان ندي او “دیوان” دي، مگر حقیقت دادي چې پښتون پاچا “کاوه هوسروایا” وایی چی ماد مازندران پر دیوانو حمله وکړل، پښتونخوا او منطقه می د هغوی دیوانو د شره څخه خلاصه کړل.

اویستا پښتنو ته د دیوانو خطاب ندی کړی خود مازندران د هغه وخت او سیدونکی ته چی داوسنیو ایرانیانو د ځینو نیکه گان به وی د دیوانو خطاب کړیدی.

پښتانه که د خپل استقلال، ملي حاکمیت، د هېواد مخکنی بشپړتیا، پښتون ملت، پښتو ژبې، پښتني کلتور، پښتني فرهنگ، پښتني عنعناتو، خپل دین، مذهب، پښتني تاریخ، د پښتنو تاریخي افتخاراتو، د پښتنو تاریخي پوهانو او قهرمانانو او د خپل هېواد او تاریخ د هر بڼه شي سره مینه او محبت لري او غواړي چې دا تاریخي ملي ارزښتونه ددوی د تاریخي میراث په ډول سلامت ددوی راتلونکي نسلونو ته پاتي شي، باید هر رښتني پښتون هر ورو، وهر ایراني فرد او هر ایراني دولتي او غیري دولتي نهاد ته د پښتنو او پښتونخوا د ازلي، ابدی او نه پخلا کیدونکي دښمن په سترگه وگوري، هیڅ وخت د هیڅ ایراني فرد او هیڅ ایراني نهاد په غوړو او چربو قولونو او وعدو باورونکري.

د بده مرغه ايران زموږ غربي گاونډی هېواد دې ، موږ مجبور يو چې د دوی سره ډول ډول روابط او راکړه ورکړه ولرو خو په هره معامله کې چې پښتانه يې د ايرانيانو سره کوي بايد دومره محتاط وي لکه يو مسلمان چې د مجبوريت له رويه د شيطان سره معامله کوي .

د پښتنو ستر مشر وزير محمد گل خان مو مند د ژبې د اهميت په باره کې داسې وايي :

(د يو ملت په ژبه کې هرڅومره چې د بل ملت ژبه نفوذ مينده کړي هماغومره يې په سياست ، اقتصاد ، اجتماعياتو ، ملي اخلاقو ، ملي ادابو ، ملي عاداتو ، ملي رسوماتو ، او عنعناتو ، ټولو ملي خصايلو او خصايصو حتي چې په ذهنيت ، افکارو ، حسياتو او مدنيت يې نفوذ مينده کوي ، هماغومره د پردې ژبې د خاوندانو نامريې بري او غلبه ددغي بلي ژبې پر خاوندانو تامينوي .

او که د يو ملت ژبه د بل ملت ژبې ته مغلوبه شوه گڼه چې هغه ملت هم په دغو پاسنيو ټولو خصوصياتو کې ورته پرشو .

علي الخصوص که اقليتونه هم د هغې ژبې د خاوندانو په دغه ملت کې وي نو سياست ، معارف ، مهمي او گټوري اقتصادي چاري ، لويه برخه د ملي پانگي ، ټوله د هماغه اقليتونو پلاس کې لويږي .

نو په هغه حال کې تمام هوساتوب او راحت ، ځواک ، عزت او مرتبت د هغو لږکيو وي ، او درست مشاق او مزاحم ، ټوله نا هوسايې د همدغه خورا بې وزلي ملت وي ، ډېر لوي ملت د هماغه لږکيو د گټې لپاره استعمالېږي ، دوی (اکثريت) به تل سوکړک خوري ، پيټي به وږي او هغه نور (اقليت) به خوږوبې او خوږې ټيکلي نغري .

دوی (اکثريت) به بربنډ گرځي او هغوی (اقليت) به ورېښمين کالي اغوندي ، د دوی به کوډۍ نوي ، د هغو به بنگلي ولاړي وي ، دوی به کلي نه لري ، د هغوی به ښارونه نه بسپري ، دوی به پلي گرځي ، هغوی به گرندي گاډي ځغلوي ، هغوی به پر بخملي ناليو پرلټيې وهلي د ساوو په څير ناست او دوی به د مريې په شان ورته ولاړوي او پر وچه محکه پر توره خاوره به هم کيناستلي نه شي . . .)

په افغانستان کې نن ورځ کټ مټ د پښتنو دغه حالت دي چې ستر پښتون وزير محمد گل خان مهمند پورته تشریح کړي دي او پښتانه بايد دا خپل پښتني فرض وگڼي چې د دې نا مناسب حالت څخه ځان خلاص کړي ، او دا خلاصون صرف د پښتنو او پښتونولي د قانون په پيروي ممکن دي .

ستر پښتون وزير محمد گل خان مهمند چې د ژبې د اهميت په باره کې کومي څرگندونې کړيدي دا پښتنو ته يو با ارزښته درس دي چې که پښتانه غواړي چې په پښتونخوا کې ازاد ، خپلواک ، سرلوړي او باعزته واوسي نو خپل مورنۍ خوږه پښتو ژبه دي نه هيروي ، هغې ته دي لانوره وده او انکشاف ورکړي او د نړۍ د ژونديو ژبو په قطار کې دي يې ودروي .

پښتانه بايد دا خپل پښتني دنده وبولي چې په پښتونخوا کې پښتو ژبه د تعليم او اداري ژبه کړي .

کله چې پښتو د پښتونخوا د تعليم او اداري ژبه شول نو هر څوک به يې په مينه زده کوي ځکه چې په پښتو ژبه به تعليم کوي ، د پښتو ژبې د زده کړې په برکت به کار ، روزگار او حلاله نفقه ځانته پيدا کوي .

ترڅو چې پښتو ژبه د علم حاصلولو ، کار پيدا کولو ، پيسو گټلو او دولتي اداري ژبه نه شي ، ددې ژبې مناسبه وده او ترقي ناممکنه ده .

دا د ټولو پښتنو د پاره د ډېر ننگ او شرم خبره ده چې نن ددوی په هېواد کې ددوی داسې حال دی چې ان په پښتو ژبه د تعليم کولو حق نه لري ، ددوی په دولتي اداره کې پښتو اداري ژبه نه ده ، نو دوزير محمد گل خان مهمند د ادعا مطابق پښتانه نن په خپل تاريخي هېواد کې د اقليتونو د غلامانو او مريانو په ډول ژوند کوي .

وزير محمد گل خان مهمند په خپل يو بنياسته او د معني ډک شعر کې د پښتو ژبې او د پښتو او پښتونولي د قانون په باره کې پښتنو ته داسې لارښودنه کړيده :

.....

بڼه خو يونه ديانه ت موده پښتو
بڼه دودونه او ادا ب د پښتنو
پښتونواله پښتانه هوسوي
پښتونواله پښتانه به لوروي
په پښتو باندې وطن گټلۍ شوي

په پښتو باندې و ط ن ساتلی شوی
 هم به بیا وي په پښتو باندې گتلی
 هم به بیا وي په پښتو باندې ساتلی
 پښتو کړم ه ، پښتو وایم ه زه تل
 ده لالی ځمکې پښتو نه لرم بل
 سراو مال مې دواړه جار دي تر پښتو
 ژوند او مړینه مې نشاړ دي تر پښتو
 پښتانه کهه د پښتو توپیر لارې ځی
 دانړی او هانړی کی دی خوندي
 پښتانه او پښتو نواله دي وي تل
 له پخوانه یو په لس او یو په سل

.....

د پښتنو ستر متفکر او دروند پښتون مشر بناغلي وزير محمد گل خان مهمند خپل پښتون ملت ته دا لارښودنه کوي چې ستاسو د دنیا او اخرت برياليتوب په دې کې دي چې د خپل فطرت يعنې پښتو او پښتونولي د قانون پيروي وکړي .

.....

54: د صداقت په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي چې هر رښتني پښتون بايد په ورځني ژوند کې صادق واوسي .

هر پښتون بايد د بل پښتون ورو او هر بل انسان سره په ورځني ژوند کې په پوره صداقت او رښتنيولي ژوند وکړي .

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته امر کوي چې د ژوند په هره چاره کې هميشه صادق واوسي .

55: د وفاداری په اړه :

پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي چې هر رښتني پښتون باید په ورځني ژوند کې د وفاداری عالی صفت ولری .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق یو رښتني پښتون باید په ورځني ژوند کې ټولو پښتني او دیني ارزښتونو ته رښتني او وفادار واوسی .

56: د چل او فریب په اړه :

پښتو او پښتونولي هر پښتنو ته حکم کوي چې د بل پښتون او یا بل انسان سره به چل ، فریب ، ټگي او برگي نکوي ، ځکه چې په پښتو او پښتونولي کې چل ، فریب ، ټگي او برگي نشته ، نو په دې اساس یو رښتني پښتون باید د ژوند په چارو کې همیشه د هر ډول چل او فریب نه خلاص وي ، او هر وخت د هر چا سره رښتني او صادق وي .

57: د سولې او صفا په اړه :

پښتو او پښتونولي پښتانه هڅوي چې ټولي خپل منځي شخړي ژر تر ژره د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په خپل منځ کې په جرگه او مرکه سره حل او فصل کړي ، او همیشه یو د بل سره په سوله او روغه کې ژوند وکړي .

د پښتو او پښتونولي قانون پښتني ټولنه د سولې او صفا لور ته رهبري کوی .

58: د غرور ، تکبر او لویي په اړه :

پښتو او پښتونولي وپښتنو ته امر کوي چې همپشه د غرور ، تکبر او لويي څخه ځان وساتي ، تر نورو خلکو ځان لوړ مه بولي ، تکبر ، غرور او لويي مه کوي .

د غرور ، تکبر او لويي څخه د مخنيوي په خاطر پښتانه داسې متلونه لري:

غر که هر څومره لوړ دی بیا هم لار پر سربیره ده .

ددی متل معنی داده یو پښتون که هر څومره لوړ مقام ، لوړه دولتی چوکی ، ډیر زیات مال او دولت او داسی نور امتیازات ولری بیا هم باید لویي او تکبر ونه کړی ځکه چی الله (ج) پر هر لوړ کس بل لوړ کس پیدا کړی دی او الله (ج) بیا تر هر څه لوړ دی تکبر د بنده سره نه بلکی د الله د بی زواله او بی نیازه ذات سره بنایي .

پښتانه د کبر په باره کښی داسی متل کوی .

د کبر کاسی توری عاقبت پسې نسکوري .

پښتو او پښتونولي پښتانه د غرور ، تکبر او لويي څخه راگرځوي او په عين وخت کې پښتانه هڅوي چې تاسو هم د بل مغرور او متکبر غرور ، تکبر او لويي ته سر مه ټيټوي .

59: د تواضع په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي په ورځني ژوند کې چې په سياسي ، اقتصادي ، فرهنگي او ټولنيزو چارو کې هر څومره لوړو مقامونو ته ورسیري بیا هم همپشه د هر چا سره په تواضع او کمینۍ سره ژوند وکړي .

د تواضع په باره کې پښتانه دسي وايي:

د بار داري ونی خانگي دمځکي خواته کړي يا څوړندي وي .

پښتو او پښتونولي و پښتنو ته امر کوي چې هيڅ انسان ته په ټيټ نظر مه گوري او تر هيچا ځان لوړ مه بولئ ، په دې باره کې د پښتو يو متل داسې وايي : (مېړه ته مه وايه چې مېړه گيه) .

60: د ټينگ عزم او د فيصلې د قاطعيت په اړه :

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د ژوند هره فيصله په صبر ، تحمل ، حوصلي ، ساړه دماغ ، پوهي ، سالم عقل ، علم ، تدبير او تعقل سره وکړي ، کله چې مو فيصله وکړل نو بيا پر خپل خداي (ج) توکل وکړي او په قاطع تصميم او کلک عزم د خپل کړي فيصلې د عملي کولو تر شا ودرېږي ، په دې لاره کې د هر ډول مشکلاتو تحمل ته آماده او تيار واوسي ، د خپل معقولي فيصلې او تصميم څخه په هيڅ قيمت تر شا نه شي .

61: د ظالم او مظلوم په اړه :

د اسلام د مبارک دين په شان پښتو او پښتونولي هم پښتنو ته امر کوي چې هيڅ کله د ظالم د ظلم په وړاندي سر ټيټ نکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو رښتني پښتون بايد حتما د ظالم د ظلم په مقابل کې په پوره ميړانه مبارزه وکړي ، او د ظالم لاس د ظلم څخه لنډ کړي ، او خپل ځان او ملت د ظالم د ظلم څخه خلاص کړي .

لکه د اسلام مقدس دين چې امر کوي ، پښتو او پښتونولي هم پښتنو ته امر کوي چې تاسو بايد د ظالم او مظلوم دواړو سره مرسته وکړي ، ياني مظلوم د ظلم څخه خلاص کړي او د ظالم لاس د ظلم څخه لنډ کړي ، دا عمل د دواړه سره مرسته بلل کېږي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې هيڅکله پر مظلوم ظلم ونکړي او هر وخت کوبښن وکړي چې د مظلوم سره مرسته وکړي او هغه د ظالم له ظلم څخه خلاص کړي .

د اسلام مبارک دین مسلمانانو ته فرمایلي دي چې الله پاک ظالم او مظلوم دواړه نه خوښوي ، یعنی یو مسلمان باید د ظلم کولو څخه ځان وژغوري او هم پر ځان د ظالم ظلم ته اجازه ورنکړي .

هر مسلمان چې پر ځان د ظالم ظلم روا بولي ، په حقیقت کې دا کس پر خپل ځان ظلم کوي ، په آخرت کې به د دې مظلوم شخص څخه په دې خاطر پوښتنه کېږي چې تا ولې پر خپل ځان د ظالم ظلم منلی وو ؟

د اسلام مقدس دین مسلمانان هڅوی چې د ظالم د ظلم په مقابل کې قیام وکړي او چوپه خوله پاتې نشي ، که داسې ونه کړي نو په آخرت کې به خدای (ج) د دې مظلوم څخه پوښتنه کوي .

څوک چې د ظالم په مقابل کې قیام ونه کړي دا دنیا به یې د ظالم تر ظلم لاندې تېرېږي او په آخرت کې به بیا خدای (ج) په دې جرم سزا ورکوي چې تا ولې د ظالم په مقابل کې قیام نه کاوه .

62: د غلامی او مظلومیت په اړه:

الله پاک د هیڅ قوم حالت ته تغیر نه ورکوي ، تر څو هغه قوم په خپله ونه غواړي چې خپل حالت ته تغیر ورکړي .

یعنې الله پاک یو قوم د غلامی څخه نه خلاصوي تر څو هغه قوم په خپله د غلامی څخه د خلاصون هڅه ونه کړي .

پښتو او پښتونولي هم پښتنو ته امر کوي چې هیڅ کله پر ځان د بل چا غلامی او مریتوب ونه مني ، او د خپل ژوند په قیمت د ازادۍ او خپلواکۍ لپاره تلاش او مبارزه وکړي .

هر پښتون چې پر ځان د پردیو غلامی او مریتوب مني هغه کس پښتون نه بلل کېږي ، او په آخرت کې به یې الله پاک هم په دې جرم ونسي چې تا ولې پر خپل ځان د پردیو ظلم او غلامی منلي وه .

میرویس نیکه د پښتنو دې ستر مشر هم د غلامی څخه د نفرت پر اساس د ازادو پښتنو هغې جرگې ته چې د مگرگین تر قتل وروسته په قندهار کې دایره شول داسې وویل:

(... که له ماسره يوشی او زما ملا وتړئ نو د خپلواکي بيرغ به هسک وساتو او پرې به نږدو چې بيا د پرديو د مريتابه کړي، زموږ په غاړه کې ولوېږي .

هغه کسان چې د پرديو مريتوب مني موږ د هغو سره هيڅ اړه او خپلوي نه لرو او نور دې زموږ په هېواد کې نه اوسي . . . .)

د ميرويس نيکه د پورته وينا څخه په ډاگه معلومېږي چې هغه د غلامی څخه نفرت درلود او پښتانه يې د ازادۍ لور ته رابلل .

ميرويس نيکه د هغو کسانو سره چې د پرديو غلامي يې منل د خپلوی هر ډول اړيکي قطع اعلان کړي او هم يې هغوی ته امر وکړ چې زموږ له هېواده (پښتونخوا) څخه ووځي .

د ميرويس نيکه دا د ارزښت نه ډکه وينا او لارښودنه بايد د هر رښتني پښتون د ژوند لاره ، د ژوند د لارې ډيوه اورهنما وي .

63: د اقتصاد په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د خپل اقتصادي ژوند د ښه والي لپاره په مشروع لارو سخت کار او زحمت وکاري ، په مشروع طريقه خپل اقتصادي حالت ښه کړي ، پر لوڅه شاد غره څخه ډبرې راوړي خو د سوال او طمع لاس چاته مه اوږدوئ .

خوشال بابا د سوال ، منت او طمع په باره کې داسې وايي:

د منت دارو که مـرم پـه کـارمې نـدي
که علاج لـره مـې راشـي مـسـيـحـا هـم

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د يو طرفه د سخت کار او زحمت کښلو امر کوي او د بل طرفه پښتنو ته امر کوي چې هر پښتون بايد دودۍ مار ، مېلمه پال او سخي وي ترڅو د ټولني هغه افراد چې بېوزلي ،

ناتوانه ، فقير او مسافر وي د پښتنو پر دسترخوان ماړه شي ، د پښتنو مېلمه پالنه په نړۍ کې د بېوزلو ، ناتوانو ، فقيرانو ، مسافرو او نورو محتاجو کسانو د مرستې لپاره د ټولو لښو مرستو لوړترين مثال دی .

64: د امانتدارۍ او پرهېزگاري په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې هر پښتون او هره پښتنه بايد ښه امانتداره او پرهېزگاره وي .

65: د استاد ، مور ، پلار او انسان د احترام په اړه:

د اسلام د مبارک دين په شان پښتو او پښتونولي هم پښتنو ته امر کوي چې هميشه د استادانو ، مور ، پلار ، مشرانو ، عالمانو ، فاضلانو او ښووانسانانو احترام وکړي او پر کشرانو شفقت او مهرباني وکړي .

66: د پښتنو د کرکټر په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته ، دخپل دين ، پښتون ملت ، پښتونخوا ، خپلواکۍ ، ملي حاکميت ، پښتو ژبې ، د پښتون ملت او ټولو انسانانو خدمت او دهغو سره مينه ، پروعه و فاکول ، په اتفاق او سپدل ، يو د بل سره په غم او بناډي کې شريک کيدل ، مثبت سيالي ، لوړه مټي ، د حق څخه دفاع ، د پښتني جرگې فيصلو ته احترام ، د بېوزلو سره مرسته ، کار او زحمت کښل ، حلال رزق پيدا کول ، صبر ، تحمل ، ثبات ، استقامت ، پرځان باور ، قناعت ، حوصله ، مساوات ته درناوي ، د ښځو د پلو احترام ، د مشرانو اطاعت او پر کشرانو مهرباني ، مېلمه پالنه ، ډوډۍ ماري ، سخاوت ، د حق د دفاع په لاره کې مېړانه ، غيرت ، توره ، قربانۍ ، ايثار ، فدا کاري ، د دښمن څخه بدل اخستل ، تکړه توب ، غښتل توب ، رښتنولۍ ، ښاغلتوب ، ننگ ، پښتني او ملي غرور درلودل ، د مظلوم ملاتړ او پر هغه

ترحم ، د ظالم په مقابل کې دریدل ، د متجاوز سره مقابله ، مظلوم ته پنا ورکول ، د همسایه څخه دفاع ، پاک زړه توب ، په ښه خوږه ژبه خبرې کول ، د هر چا ښه مشوره منل ، همیشه ښه کول ، د ژوند په چارو کې میانه روي ، د ضرورت په وخت کې ننواتي کول او ننواتي منل او بڅښل ، د بدو څخه پرهیز ، حیا ، عفت او عصمت ساتل ، ناموس داري ، سمه او کلکه عقیده لرل ، اعتماد ، امانتداری ، ایمانداری ، پروعده وفا کول ، ښه مسلمانی ، د استادانو ، مور ، پلار ، مشرانو ، عالمانو او فاضلانو احترام ، علم پروري ، او پر کشرانو شفقت کول ورزده کوي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د پورته ذکر شوو اسلامي او پښتني ارزښتونو سره مینه او محبت کول ورزده کوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتون هغه څوک دي چې په ورځني ژوند کې پورته ذکر شوي صفات ولري ، هر هغه څوک چې د پورته صفاتو څخه محروم وي که څه هم هغه په پښتو ژبه رغیږي او په رگونو کې یې د پښتون پلار او پښتني مور وینه جریان ولري بیا هم د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هغه شخص پښتون نه بلل کېږي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د خپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، پښتون ملت ، پښتونخوا ، استقلال ، د پښتونخوا د محکمی بشپړتیا ، ملي حاکمیت ، پښتو ژبې ، پښتني کلتور ، پښتني عنعناتو ، پښتني تاریخ ، ظالم ، ظلم ، غلامی ، مریتوب ، محکومیت ، زلالت ، د پردیو جاسوسی ، ملي خیانت ، د پښتون ملت سره د غدارانو او غدارۍ او د پښتنو د داسې نورو دیني او پښتني ارزښتونو د دښمنانو څخه نفرت او کرکه ورزده کوي .

هر هغه پښتون چې د پښتنو د پورته ذکر شوو دیني او پښتني ارزښتونو د دښمنانو سره بې پایه نفرت ، کرکه او دښمني ونه لري هغه کس پښتون نه بلل کېږي .

67: د پښتونولي یا پښتونوتوب په اړه :

پښتو او پښتونولي پښتنو ته ورنښي چې “ پښتونوتوب یا پښتون والي ” سترویاړ او شرافت دي .

پښتو او پښتونوالي پښتنو ته امر کوي چې په پښتونوالي يا پښتونتوب ووياري ، هر پښتون بايد په دې ووياري چې " پښتون " دي ، ځکه چې پښتون ملت پر خداي (ج) گران ملت دي ، او دالله په مرسته هر رښتني پښتون مسلمان ، مجاهد او عادل شخص دي .

68: د سر او مال د قرباني په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې خپل مال او سرد خپل دين ، ناموس ، عزت ، پښتونخوا ، ملي خپلواکي ، ملي حاکميت ، د پښتونخوا د محکمنې بشپړتيا ، ملي نواميسو او ملي گټو څخه په ورين تندي جار کړي .

په پښتو کې متل دي چې وايي: (مال تر سر جار او سر تر ناموس جار) .

69: د ميني ، محبت او نفرت په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتنو بايد هميشه د ميني ، محبت او نفرت سره ژوند وکړي ، که پښتون د ميني او نفرت څخه لاس واخستې نو پښتون بيا په يو بې خونده او بې رنگه موجود بدلېږي چې دا بې خونده او بې رنگه موجود بيا هغه زمواري نشي انجامولای چې يورښتني پښتون يې بايد انجام کړي ، نتيجه به داسي چې پښتون ملت به غلام کېږي ، پښتو او پښتونولي به زوال کېږي .

د پښتون د ميني ، محبت او نفرت موضوع ته مور په لاندي ډول يوه لنډه اشاره کوو .

70: پښتون بايد د نفرت سره ژوند وکړي:

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق يورښتني پښتون بايد د پرديو د غلامۍ ، محکوميت ، زلالت ، بې ناموسۍ ، بې ننگۍ ، بې فطرتۍ ، بې پښتوگۍ ، د پرديو د جاسوسۍ ، ملي خيانت ، ظلم ، بې

دیني ، جهل ، تکبر ، ظلم ، ظالم ، بې ایماني ، نه امانت داری ، بې پتی ، مظلومیت او داسې نورو بد اعمالو څخه بې پایه نفرت ولري .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون چې د داسې گفتار او کردار سره مخامخ شي د کوم څخه چې د ذلت ، خواری ، غلامی ، محکومیت ، بې ناموسی ، بې ایمانی ، بې پتی او داسې نورو بدیو بوی راځي باید دفتتایي د پښتونولي د غیرت وینه پر جوش راشي او دهغه کردار او گفتار په مقابل کښی جدی رد عمل ونیسی .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون باید د پښتون ملت د دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکی ، ملي حاکمیت ، د پښتونخوا د محکمني بشپړتیا ، ملي گټو ، ملي نوامیسو او داسې نورو دیني ، ملي او پښتني ارزښتونو د بنمنانو څخه بې پایه نفرت ولري .

هر هغه پښتون چې د پښتني ارزښتونو د بنمنانو څخه نفرت نه لري او دهغو سره دوستي او سازش کوي هغه کس پښتون نه بلکې یو بې تنگه شخص بلل کېږي .

71: پښتون باید د مینې او محبت سره ژوند وکړي:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د یو پښتون زړه باید همیشه د دیني او پښتني ارزښتونو سره د مینې او محبت نه ډک وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون باید تل د پښتو او پښتونولي د قانون ، دویارلی پښتون ملت ، د پښتونخوا د محکمني بشپړتیا ، استقلال ، ملي حاکمیت ، د پښتون ملت د دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، پښتو ژبې او داسې نورو دیني ، ملي او پښتني ارزښتونو د ساتني سره د جنون تر حده مینه ولري .

پښتو او پښتونولي هر پښتون ته امر کوي چې هر رښتني پښتون باید د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د خپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکی ، د پښتونخوا د محکمني بشپړتیا ، ملي حاکمیت ، ملي اقتدار ، ملي یوالي ، ملي قوت ، ملي عظمت ، ملي شان او شوکت ، ملي نوامیسو ، سولې ، د هېواد د ازادۍ د لاري د جنگ ، تولنيزي ودي ، اقتصادي ودي ، پښتني رسم ، پښتني

رواج ، پښتني عنعناتو ، پښتني کورنۍ ، پښتني فرهنگ ، پښتني کلتور ، پښتني تاريخ ، د پښتنو تاريخي قهرمانانو ، پښتني لوړ همت ، پښتني ننگ ، پښتني غيرت ، پښتني جرئت ، پښتني ارادي ، پښتني هوډ ، پښتني ثبات ، پښتني استقامت ، پښتني متانت ، پښتني نارينتوب ، پښتني ميرانې ، پښتني ايشار ، پښتني قربانۍ ، پښتني تورياليتوب ، پښتني ننگياليتوب ، پښتني فداکارۍ ، پښتني مېلمه پالني ، پښتني غچ ، پښتني ننواتي ، پښتني توري ، پښتني حلم ، پښتني تدبير ، پښتني حوصلې ، پښتني صبر ، پښتني تحمل ، پښتني مرکي ، پښتني جرگې ، پښتني پاکوالي ، پښتني رښتينولۍ ، پښتو ژبي ، علم پرورۍ ، دکار ، زيار ، باعزته او تل پاتي سولې د تامين ، د پرديو سره د سيالۍ ، دخپل دين او د پښتنو او پښتونولي د لرغوني د قانون د ټولو او امرو سره رښتني او بي زواله مينه ولري .

72: د علم او پوهې په اړه:

لکه څنکه چې د اسلام مقدس دين د زانگو څخه بيا تر قبر پورې پر هر مسلمان نر او ښځه د علم زده کړه فرض کړې ده ، په همدې ډول پښتو او پښتونولي هم پښتنو ته امر کوي چې ځانونه د علم په گانه سمبال کړي ، دا هغه وخت کيداي شي چې د علم سره مينه ولري او د عالمانو او فاضلانو احترام او عزت وکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون څخه په پيروي پښتانه هميشه د خپل استاد او امام ډېر احترام او قدر کوي .

پښتانه د استاد او امام د علم په خاطر د دوی د احترام په باره کې هميشه د سخاوت څخه کار اخلي .

73: د اولادونو د تربیې په اړه:

لکه څنګه چې د اسلام مقدس دين امر کوي ، پښتو او پښتونولي هم پښتنو ته امر کوي چې تاسو خپل اولادونو ته مال او دولت مه ډېروي ، بلکې هغوی ته ښه ديني او پښتني تربيه ورکړي ، هغه اولاد چې ديني او پښتني تربيه ولري هغه د مور او پلار د خوا ورته په ميراث پاتي مال او دولت ته ضرورت نه لري .

که د چا اولاد ښه ديني او پښتني تربيه ونه لري نو د مور او پلار څخه ورته پاتي مال او دولت به هم ژر برباد کړي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي چې خپل زامن چې د پښتني ټولني اينده جوړوي د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق ښه تربيه کړي ، او بې ځايه ډېر ناز مه ورکوي ، ځکه چې ډېر ناز د کوچنيانو د بې لارۍ سبب کيدای شي .

د پښتو يو متل داسې وايي: (نازولي زوی بايللي زوی) .

74: د اقليتونو په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي هغه څوک چې د پښتنو تر واک لاندې ژوند کوي پښتانه بايد د هغو سره د يو معزز انسان په ډول سلوک وکړي ، پښتانه بايد تر خپل واک لاندې انسانانو سره د غلام په ډول چلن ونکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هغه اقليتونه چې په پښتونخوا کې د پښتنو تر قانون او واک لاندې ژوند کوي د هغو سر ، ناموس ، عزت او مال محفوظ دي .

پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په خپل هېواد کې د نور اديانو او مذاهبو پيروانو ته د هغوی د دېني او مذهبي مناسکو د پرځای کولو پوره ازادي ورکړي وه او بايد هميشه يې ورکړي .

پښتو او پښتونولي د صبر ، تحمل او زغم قانون دي .

75: د تنبلی او کهالی په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د تنبلی څخه ځان وساتي، کار او زحمت وکارې خپل د کورنۍ او هېواد اقتصاد ته وده ورکړي، خپل حلال ثروت او سرمایه زیاته کړي، خو په عین حال کې پښتنو ته سپارښتنه کوي چې په خپل مال او سرمایه کې خیر، خیرات، او سخاوت وکړي، د خپل مال پواسطه د بیوزلو سره مرسته وکړي، غریبانو او مسافرو ته ډوډۍ ورکړي، ځکه چې د بیوزلو لاس نیوي، سخاوت او ډوډۍ ماری د پښتو او پښتونولي یو مهم اصل دی.

پښتانه لټی او بېکاری ته په بد نظر گوري او د بېکاری په باره کې داسې وایي: د بیکاره خدای بیزاره

76: د اصراف په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د هغه بې ځایه مصارفو او لگښتونو څخه ډډه وکړي کوم چې دین، پښتو او پښتونولي او اخلاقو منع کړي دي.

77: د ځان د گټې او د بل د تاوان په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته اجازه نه ورکوي چې د ځان د گټې په خاطر بل پښتون او یا بل انسان ته تاوان ورسوي.

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د نورو پښتنو د گټې په خاطر د پښتون د ځان تاوان وکړي، خو نور پښتانه دې د تاوان څخه خلاص کړي.

78: د ملی امانتداری په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر پښتون کس باید امانت داره وي.

د اسلام مقدس دین مسلمانانو ته امر کوي چې امانات خپل اهل ته وسپاري، په عین ډول پښتو او پښتونولي هم پښتنو ته امر کوي چې په ورځني ژوند کې همیشه امانتداره واوسي، د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس په امانت کې خیانت لوي جرم بلل کېږي.

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د ملت او دولت د چارو واگي يو با ارزښت ترين ملي امانت بلل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه بايد ددې ملي امانت د ساتلو په باره کې ډېر زيات محتاط وي ، د هېواد د چارو واگي د يو با ارزښت ترين ملي امانت په حيث داسې امانت داره دولتي مشرانو ته وسپاري چې هغوی ددې ملي امانت څخه په پوره صداقت او ايماندارۍ ساتنه او پالنه کولای شي .

که چېرې پښتانه د هېواد د ملي امانت د ساتني په باره کې غفلت وکړي ، د څو پيسو او نورو شخصي ، قومي ، تنظيمي ، ژبني او منطقي او داسې نورو امتيازاتو په بدل کې د هېواد چارې چې د ملت يو با ارزښت ترين ملي امانت دي نا اهل خلکو ته وسپاري دا دنيا او هغه دنيا به يې دواړه په عذاب وي ، ځکه چې نا اهل دولتي مشران او ددوی نا اهله ملگري د خپل ملت د ډېن ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، ملي گټو ، ملي نواميسو ، خپلواکۍ ، ملي حاکميت ، د هېواد دمخکنۍ بشپړتيا او داسې نورو ديني ، ملي او پښتني ارزښتونو څخه په لازم ډول ساتنه او دفاع نشي کولای ، د ملت هر څه بربادېږي ، پر ملت داسې حالات راضي لکه په تيرو دیرشو کلونو کې چې پر ټول افغان نجيب ملت مخصوصا پر مظلوم پښتون ملت راغلل .

د اسلام د مقدس دين د احکامو او د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس که هر هغه پښتون چې د دولتي مشرانو د ټاکلو او يا تعين کولو په باره کې د امانت دارۍ د اصل په پيروي د ډېر احتياط څخه کار وانخلي ، او ددې بار ارزښت ترين ملي امانت سره په بې تفاوتۍ او غفلت برخورد وکړي ، او يا په دې لاره کې خيانت وکړي دا کس به په دنيا کې د خپل ملت او په اخرت کې د خپل خداي (ج) په وړاندي مسئول وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د ملي امانت د ساتلو د مسئوليت په باره کې غفلت او خيانت دواړه ملي خيانت او ستره گناه بلل کېږي .

79: د شهادت په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته دا درس ورکوي چې د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، پښتون ملت ، پښتونخوا ، ملي خپلواکۍ ، ملي حاکمیت ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، پښتو ژبې ، پښتو او پښتونوالۍ ، حق ، ننگ ، غیرت ، عزیزگلوي ، پت ، عزت اود اسي نورو ، ديني ملي او پښتني ارزښتونو د دفاع په لاره کې مرگ د هر رښتني پښتون لپاره ستر افتخار او تر ټولو ارزانه قرباني ده ، هر رښتني پښتون بايد په دې لاره کې د مرگ څخه ډار ونه لري او په دې لاره کې مرگ بايد پښتنو ته ډېر خوار او حقير وي ، په دې پاڪه لار کې شهادت د پښتنو لپاره ابدی افتخار دي .

80: د فقر په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتانه هڅوي چې سخت کار او زحمت وکاري ، د تندي خولي توي کړي ، لاسونه تناکي کړي ، د غره څخه ډبرې پر شا را وړي خو چاته د فقر غوښتلو لاس اوږد نکړي .

د پښتو او پښتونولي قانون که د يو طرفه پښتانه د فقر کولو څخه راگرځوي ، خو په عين وخت کې پښتانه هڅوي چې د غريبانو او محتاجو کسانو لاس نيوي وکړي او د هغوی سره د خپل توان مطابق مرسته وکړي او هغوی نا امیده د خپل درگاه څخه مه ليري .

81: د يرغلگرو په مقابل کې د دفاع په اړه:

پښتو او پښتونولي هر رښتني پښتون ته امر کوي چې د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، د پښتونخوا د محکمۍ بشپړتيا ، خپلواکۍ ، ملي حاکمیت ، ملي گټو ، ملي نوامیسو او داسې نورو ديني ، ملي او پښتني ارزښتونو څخه د يرغلگرو په مقابل کې د خپل سر او مال په قيمت دفاع وکړي .

د پښتو او پښتونولي قانون يا د پښتنو فطرت د تاريخ په اوږدو کې پښتانه دا شوريانو ، داريوش ، سکندر ، عربو ، چنگيز ، کوډ تيمور ، بابر ، دباړد اولاد ، مرهټانو ، ايرانيانو ، انگریزانو ، روسانو او نورو يرغلگرو په مقابل کې د جگړې ميدان ته را ايستلي دي او خپل اينده نسلونو ته يې د بې شماره جانبازيو او د خپل سرونو د قربانيو په قيمت وياړلي تاريخ پريښي دي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته دومره واک ورکړيو چې د بري بيرغ يې د عراق څخه تر بنگال پورې پر اصفهان، ډهلي او بخارا رپيده.

82: د صبر، تحمل او زغم په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته سپارښتنه کوي چې په ورځني ژوند کې هميشه د صبر، تحمل او زغم څخه کار واخلي، د خپل مخالفينو نظر او عمل تر هغه وخته په صبر او تحمل سره وزغمي ترڅو د دوی نظريات او بد اعمال ستاسو دين، سر، ناموس، عزت، مال، پښتونخوا، خپلواکي، ملي حاکميت، ملي نواميسو ملي گټو او داسې نورو ديني، پښتني او ملي ارزښتونو ته تاوان ونه رسوي، همدا علت دي چې پښتانه په خپل گاونډي کې د هغه همسايه گانوسره چې د دوی د ژبې او مذهب سره مخالف هم وي په ورين تندي او ښه سلوک ژوند کوي، د هغوی نظر، عقيدې او دين ته په سپکه سترگه نه گوري.

83: د سولې او جنگ په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو پښتون بايد په جنگ کې نهايت توريالي او ميرني وي، خو د بري په وخت کې بيا بايد ډېر فياض، بخښونکي او مهربان وي.

ددې ادعا د ثبوت د پاره ژوندي مثالونه د پاني پت په جنگ کې د لوی احمد شاه بابا د خوا د (22000) مرهټه جنگي بنديانو بخښنه او د قنوج په جنگ کې د شير شاه سوري د خوا د مغلو د يو لک مغلي تسليم شوو عسکرو او د همايون مغل د فاميل بخښنه او ازادول وه.

84: د قانون د حاکميت په اړه:

د پښتو او پښتونولي قانون پښتنو ته امر کوي چې د پښتون ملت ټول وگړي د قانون پر وړاندې مساوي حيثيت لري ، قانون بايد د هېواد پر ټولو وگړو يو شان تطبيق شي .

د مثال په ډول د پښتو او پښتونولي د قانون د جرگې د اصل پر اساس پاچا او فقير دواړه مجبور دي چې په مساوي حيثيت د جرگې پر وړاندې حاضر شي او د پښتني جرگې څخه د عدالت غوښتنه وکړي .

مور د دې کتاب په تېرو پاڼو کې ولوستل چې د هندوستان پښتون امپراطور سلطان بهلول لودي به کله چې د پښتنو سره جرگه کوله ، نو د پښتني جرگې د احترام په خاطر به د شاهي تخت څخه راکښته شو او د پښتنو سره به په مساوي ډول پر تېر کېناسته .

د پښتو او پښتونولي قانون د ټولني پروگرو د قانون د يوشان تطبيق اصل ته د برارزښت ورکوي ، ځکه چې د قانون په تطبيق سره په ټولنه کې " ټولنيز عدالت " تامينېږي .

د ټولنيز عدالت د تامين په صورت کې " تل پاتي سوله " برقراره کېږي .

د تل پاتي سولې د تامين د برکته ولس په ډاډه زړه په کار او تجارت پيل کوي چې د دې لاري د ټولني اقتصاد وده کوي او ټولني ته

" رفا او سوکالي " راځي .

د قانون په نه تطبق سره په ټولنه کې " ټولنيز عدالت " د منځه ځي او ځای يې " بې عدالتي " نيسي .

د تاريخ په اوږدو کې هميشه د " بې عدالتي " پر ضد " بغاوتونه " راولاړ شوي دي ، او دې بغاوتونو او جنگونو د انساني ټولنو ټوله سياسي ، اقتصادي ، ټولني ، ملي او فرهنگي ارزښتونه ، سوله ، سوکالي ، رفا ، ترقي او نوري ټولي نښگني د منځه وړي دي او ټولنه يې د زرگونو بد بختيو او کړاونو سره مخامخ کړي ده ، چې ژوندي مثال يې زموږ د هېواد د تيرو ديرشو کلونو جنگونه دي چې زموږ د ټولني پورته ذکر شوي ارزښتونه يې د منځ يووړل .

85 : د ملي باور په اړه :

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا هر وگړي بايد په دې باور ولري چې دا هېواد دده هېواد دې او په دې هېواد کې دده او دده د کورنۍ د غړو دين ، سر ، ناموس ، عزت او مال د پښتو او پښتونولي د قانون د خوا محفوظ دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق پښتني دولت بايد په هېواد کې داسې شرايط مساعد کړي چې د هېواد هر وگړي پدې باور شي چې د هېواد د نافذو قوانينو په چوکاټ دده ټول حقوق محفوظ دي .

86 : د حقوقو د مساوات په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتونخوا ټول وگړي بايد پدې باور وي چې ددوی هر يو د خپل پوهي ، لياقت او استعداد پر اساس د قانون مطابق د هېواد هر سياسي ، اقتصادي او فرهنگي مقام تر لاسه کولای شي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د هېواد دنارينه او بنخپنه غړو سياسي ، اقتصادي او ټولنيز حقوق او و جايب د پښتنو د پښ (د اسلام مقدس دين) او د پښتنو د فطرتي قانون (پښتو او پښتونولي) د خوا تشخيص او تعين شويدي .

87 : د تبعيض په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو په منځ کې هېر ډول قومي ، لهجوي ، مذهبي ، منطقيوي او جنسي برتري او تبعيض د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف عمل ، گناه او جرم بلل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو دولت او ولس بايد د هېواد د هېڅ وگړي سره د قوم ، ژبي ، مذهب او په خاصه سياسي ډله کې د غړيتوب په نوم بد او د تبعيض نه ډک چلن ونکړي .

88 : د بيان او عقيدې د ازادۍ په اړه:

د پښتو او پښتونولي قانون د پښتنو د هر مقام او هر شخص پر وړاندې د پښتني ټولني د هر وگړي د بيان د ازادۍ تضمين کوي ، خو که څوک د بيان د ازادۍ څخه ناوړه استفاده کوي هغه کس د عامو پښتنو او د جرگې له خوا ملامت بلل کېږي .

89 : د دولت او ملت د رابطې په اړه :

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتونخوا دولت د ملت د ازادې ارادې مظهر ، د ملت رښتني خدمت گار ، د هېواد د نافذو قوانينو تطبيق کونکي او د ټولني د سياسي ، اقتصادي او ټولنيز ژوند پر ترتيب او تنظيم نظارت کونکي ملي ارگان دي .

د پښتونخوا دولت د ملت د ټولو سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو ارزښتونو او حقوقو د ساتلو زمواره دي

هر کله چې د دولت مسئولين د هېواد د نافذو قوانينو څخه سرغړونه وکړي ، بيان د ملت د خوا ورسپارل شوي خپل ملي او نړيوال مسئوليتونه په ښه ډول نشي انجامولای ، په داسې حالاتو کې چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دا د پښتون ملت د هر وگړي ديني ، پښتني او ملي دنده بلل کېږي چې د جرگو ، مرکو او نورو سوله ايزو قانوني لارو په واسطه د دولتي مسئولينو د خود سرۍ مخه ونيسي ، او د دولت دستگاه دملي ژوند د ټولو ملي ارزښت او ملي ضرورت په حيث داسې اصلاح کړي چې تر خپل ملي او نړيوالو زمواريو په ښه ډول ووتلای شي .

90 : د ملي نفاق د مخنيوي په اړه :

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دولت بايد د داسې اعمالو د کولو څخه جدا ډډه وکړي چې د پښتونخوا د وگړو ترمنځ ملي وحدت ته ضرر رسوي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دولت بايد د هېواد د وگړو ترمنځ د ملي وحدت تامين د دولتي نظام د مشروعيت ، د نظام د سياسي ثبات ، په ټولنه کې د تلپاتې سولې د تامين ، ټولنيزې سوکالۍ او ټولنيز پرمختگ کلک ضمانت وکړي .

د ملت او دولت مشران بايد د هېواد د وگړو ترمنځ د ملي وحدت تامين د سترگو د کسې په ډول وساتي ، او په دې باره کې د هر ډول عاتفي ، احساساتي ، منطقي ، لساني ، مذهبي ، حزبي ، تبعیضي ، مصلحتي ، هژمونستي او داسې نورو منفي ميلانو څخه په کلکه ځان وساتي کوم چې د هېواد د وگړو ترمنځ د ملي وحدت تامين ته تاوان رسوي .

د مثال په ډول کوم امتيازات چې د بناغلي حامد کرزي دولت پنجشيريانو او هزارگانو ته ورکړي دي چې ولسوالۍ يې ورته ولایتونه کړل ، په دولت کې يې تربل هر قوم زيات حق دوی ته ورکړي دي ، د خوشال بابا د لېسې د ليلې پر مخکه يې ايت الله محسني ته اجازه ورکړه چې د شيعيه گانو مدرسه پرې جوړه کړي...

داسې اعمال نور قومونه د دولت څخه ناراضه کوي او د ملي وحدت تامين ته سخت تاوان رسوي .

که پنجشېر او دايکنډي پنجشېريانو او هزارگانو ته ولایتونه کېږي نو شينواریو ، شينډنډ والو ، بکوا والو ، مهمندو ، شغنانيانو او داسې نورو ولسونو ته ولې ددوی د اوسېدو سيمې چې تر پنجشېر او دايکنډي څو برابره زياته جغرافيه او نفوس لري نه ولایتونه کېږي ؟

حال دا چې د شينواریو او شينډنډ ولسونو هم دې دولت ته درخواستونه ورکړل چې موږ ته د ولایت تشکیل را منظور کړي .

د بناغلي حامد کرزي په دولت کې د پښتنو او نورو وړو اقليتونو حقوق په ډېره بې رحمې تر پښو لاندې شوي دي او ددوی حقوق شورايي نظام ، جمعيت اسلامي او حزب وحدت ته ورکول شوي دي چې دې عمل ملي وحدت ته سخت تاوان رسولي دي او پښتانه يې د نظام څخه خوا بدي کړيدي ، د نظام مشروعيت ، سياسي ثبات ، د سولې او ملي وحدت تامين يې د سخت خطر سره مخامخ کړيدي .

91: د عدالت او انصاف په اړه:

د پښتو او پښتونولي قانون د نړۍ د ټولو دولتونو د نافذو قوانينو په تناسب د جرگې دلاري د پښتونخوا وگړو ته په لږ وخت کې ، ارزانه او دواړو مخالفو خواو ته د قبول وړ عدالت او انصاف وړاندې کوي.

د پښتو او پښتونولي د جرگې سيستم د نړۍ د ټولو نافذو عدلي سيستمونو په تناسب عادل ، با انصافه ، ارزانه او چابک سيستم دی .

د پښتو او پښتونوالي د قانون مطابق دولتي او قومي مشران دا پښتني او ملي دنده لري چې په خپل ټول توان او طاقت بايد هاند او هڅه وکړي چې د خپل هېواد ټولو وگړو ته په لږ وخت کې ، ارزانه ، عادلانه او با انصافه فيصلې ورکړي .

د هېواد د ټولو اتباعو سره بايد په ترحم او عدالت برخورد وشي که څه هم هغوی قانوناً مجرمين وي ، د مجرمينو سره بايد عدالت وشي خو د دولتي قدرت څخه په استفاده هر ډول انتقام جويي د پښتو او پښتونوالي د قانون خلاف عمل او لويه گناه بلل کېږي .

92 : د ترقۍ او پرمختگ په اړه :

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتونخوا دولت د ملت د خدمتگار په حيث بايد سخت تلاش او مبارزه وکړي چې هېواد په سياسي ، اقتصادي ، علمي ، فرهنگي ، نظامي او نورو ضروري ساحو کې د گاونډيو هېوادونو سره سيال کړي حتی تر هغوی يې لانور هم مخ په وړاندې رهبري کړي . د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق ملت او دولت بايد په اتفاق د خپل هېواد په ترقۍ او د خپل ولس په ارامۍ او سوکالۍ کې برخه واخلي .

93 : د بشري حقونو د احترام په اړه :

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتونخوا د ټولو وگړو هغه حقوق محفوظ دي چې د پښتنو دين او د پښتو او پښتونولي قانون دوی ته ورکړيدي .

د پښتو او پښتونولي د قانون څخه په پيروي، د پښتني ټولني دولتي او قومي مشرانو ، حتی عامو خلکو د تاريخ په اوږدو کې زموږ د گاونډيو هېوادونو په تناسب د بشري حقوقو ته جدي احترام درلود او نن يې هم لري .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په پښتونخوا کې د قتل شوي شخص عزت او حقوق لاهم محفوظ دي ، نود ژوندی انسان حقوق خو حتما محفوظ دی .

94: د اداري فساد په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د ملت د خوا د دولت د چارو د پرمخ بيولو لپاره تعين شوي افراد بايد هيڅکله په ورسپارل شوی وظيفه کې چې د ملی امانت حيثيت لری خيانت ونکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس ټول دولتي مامورين د ريس دولت څخه بيا تر کښته ترين مامورپوری بايد ځانونه د خپل دين ، ملت او قانون خادمان و بولی نه د ملت باداران .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر هغه کس چې د دولت د مقامونو د صلاحيتونو څخه د ځان ، کورنی ، دوستانو ، ملگرو ، سياسي او مذهبي ډلي ، منطقي او داسې نورو ناروا اهدافو د پاره استفاده کوي هغه کس ملي خاين بلل کېږي او د ملي خاينانو په ډول بايد محاکمه شي .

95: د جرايمو د مخنيوي او شخصي امنيت په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دولت د هېواد د ټولو وگړو د معنوي او مادي ارزښتونو او فزيکي امنيت د ساتلو ذمه و اردی .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر هغه څوک چې په پښتونخوا کې عامه نظم گډوډوي ، د ملت سوله ، ارامي او سوکالي دمنځه وړي دا کس بايد د ملت سره د دښمنۍ په جرم محاکمه شي او سخته جزا وويني .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دولتي او قومي مشران ديني او پښتني دنده لري چې بايد په خپل ټول توان تلاش وکړي ترڅو د پښتونخوا په پاڪه خاوره کې د جرايمو سطحه صفر ته راکښته کړي ، ترڅو د پښتونخوا او سيدونکي د هر ډول امنيتي ډار نه پرته په سوله او امنيت کې ژوند ته دوام ورکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتني دولت بايد داسې فضا ايجاد کړي چې د دولت د ډار او هيبت د سببه مجريمين د جرم د کولو جرئت ونشي کړای ، او عام ولس پر خپل دولت باندي د باور لرلو د برکته دخپل ورځني ژوند چاري په ډير ډاډ او باور سره پرمخ يوسي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا دولتي او قومي مشران مجبور او مکلف دي چې د پښتونخوا او سپدونکو ته د هغوی د ددين ، سر ، ناموس ، عزت او مال د امنيت ډاډ ورکړي .

96: د ملي امنيت په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دولت مکلف دی چې داسې موثر اقدامات وکړي چې د پښتونخوا او سپدونکي د يو ملت په حيث د امنيت احساس وکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا دولتي او قومي مشران مجبور او مکلف دي چې پښتون ملت ته د ډاډور کړي چې په سياسي ، اقتصادي ، ټولنيز او نظامي ليحاظ پښتون ملت محفوظ دی او د هيواد او ملت ملي امنيت ته هيڅ خطر نشته .

97: د کورني د امنيت په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتني ټولني د ټولنيز ژوند اساس پر کورني ولاړ دی .

د کورنيو څخه کهولونه ، د کهولونو څخه پښې او د پښو څخه زي يا خېل او د خېلونو او زيو څخه ستر پښتون ملت جوړېږي .

پښتني ټولنه شايد په نړۍ کې يوازنی ټولنه وي چې دانسان قدر او احترام په کورنۍ او ټولنه کې دهغه د سن د زياتوالي په تناسب زياتېږي .

يا په بله وينا په پښتني ټولنه کې چې څومره د چا عمر د بريږي په هغه اندازه يې په خپل کورنۍ کې قدر او احترام هم زياتېږي .

په پښتني ټولنه کې سپين ږيري بهترين او معقول ترين مشاورين او جرگه کونکي دي .

د پښتنو ټولنه د خپل مشرانو او سپين ږيرو د ژوند د عملي تجربيو څخه ددوی د ژوند تراخيږي لخطي پورې استفاده کوي ، حال دا چې په پرمخ تللي غربي نړۍ کې چې څوک زاړه شي نو دا زاړه افراد ددوی د اولادو دخوا د زړو د ساتني ليليو ته ليرل کېږي .

د ټولني دا حقداره زاړه کسان د خپل ژوند د ضعيفۍ او ناتوانۍ عمر د خپل کورنۍ د تودي او د محبته د کي غيږي څخه ليري د تنهائي او يوازي توب په بې پايه سمندر کې د نا او ميدي او ناهيلي په حالت کې تيري .

خو د پښتو او پښتونولي قانون د بشريت دا ستر ټولنيز مشکل د پر په بڼه ډول حل کړيدي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه خپل زاړه شوي مشران نه تنها د زړو د ساتني ليليو ته نه ليري ، بلکې هغوی د ژوند تراخيږي لخطي پورې د خپل گراني کورنۍ د مينې او محبت نه د کي غيږو کې په عزت او حرمت د کورنۍ د مشرانو په حيث ژوند کوي .

د پښتني کورنيو دا عزتمند مشران کسان د ژوند په اخيرو لخطو کې په داسې حال کې د خپل کورنۍ د غرو څخه د ابد لپاره رخصت اخلي او د خپل بځبونکي خداي (ج) حضور ته روانيږي چې د کورنۍ د ټولو غرو سترگي د جدايې د اوبڼکو څخه د کي او پر زړو يې د جدايې د سوځونکي اور لمبې بلي وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس يو رښتني پښتون هيڅ كله هم خپل د کور مشران په هيڅ بهانه هيڅ ځای نه ليرې او د هغوی د ژوند تر اخيري لحظي پورې يې په خپل کور کې ساتي او د خپل توان په اندازه د هغوی خدمت او عزت کوي .

پښتانه د پښتو او پښتونولي د قانون څخه په پيروي، دنړۍ يو ميانه روه ملت دی ، خوددې ټولې ميانه روی، سره سره د هغو نوو تغيراتو د قبلولو په باره کې دنړۍ تر بل هر ملت محافظه کاره دي کوم چې د پښتنو د کورنۍ د ژوند اساس د منځه وړي .

دنړۍ په ځينې ملتونو کې د عصري توب او ترقي تر نوم لاندې د کورنۍ مفهوم او ارزښت د منځه تللي دي ، هغه ټولني او د هغو ټولنو افراد اوس په ډېرو سختو ټولنيزو پرابلمونو اخته دي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د ټولنيز ژوند د کورنۍ اصل ته ډېر د قدر په سترگه وگورئ او هغه د پښتني ټولني د تعمير د بنيادي او اساسي څښتني په حيث دسترگود کسي په ډول وساتي .

کورنۍ د پښتني ټولني بنياد او اساس دي ، که د پښتنو کورني سالمې ، ابادي ، تعليم يافته ، په اتفاق ، نیکمرغه او په امن کې وي ، نو ټوله پښتني ټولنه به سالمه ، اباده ، تعليم يافته ، په اتفاق ، نیکمرغه او په امن کې وي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه بايد نه تنها د خپل کورني د غړو فزيکي امنيت ته متوجه شي ، تردې لاسيات بايد د پښتنو د کورنۍ د اصل د ساتلو د امنيت په باره کې فکروکړي ، کوم چې د پښتني ټولني اصلي اساس او بنياد جوړوي .

98: د شخصي ملکیت په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونو خوا د اوسېدونکو شخصي ملکیت د قانون په حکم محفوظ دي ، د پښتني جرگی او یا محکمې د حکم څخه بغير هيڅوک که دولت وی او که اشخاص د چا شخصي ملکیت نشي ځنی اخستلای .

پښتانه د پښتنو د فطرت يعنې د پښتو او پښتونولي د قانون څخه په پيروي، د خپل شخصي ملکيت ساتني او حفاظت ته ډېر د قدر په سترگه گوري او په دفاع کې ئې د سره تيردی .

په پښتنو کې دا دستور دی چې يو زوی د پلار څخه په ميراث وړپاتې جايداد بايد وساتي .

هر څوک چې د پلار او نيکه څخه وړپاتې ملکيت و بايلي نو په پښتنو کې دې کس ته په ډېره سپکه سترگه کتل کېږي .

اکثره کليوال پښتانه خولا د پلار او نيکه څخه وړپاتې جايداد ته د ناموس په سترگه گوري او د ناموس په شان يې د ساتنې په لاره کې د سر قربانۍ ته حاضر دی .

99: د ملي ملکيت په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتونخوا پاکه خاوره د پښتون ملت ناموس بلل کېږي .

ټول رښتني او با غيرته پښتانه خپل هېواد ته د مور او ناموس خطاب کوي ، د مور او ناموس په سترگه ورته گوري ، د مور او ناموس ساتنه او په مور او ناموس پورې متعلق د ټولو مادي او معنوي ارزښتونو ساتنه خپله ديني ، پښتني او ملي دنده بولي .

پښتانه ملي شتمنی ته لکه، معادن، دريا بونه، سمندرونه، رودونه، غرونه، دښتونه، هوا، فضا، بيت المال، تاريخی او معنوی ارزښتونو، ملی او تاريخی افتخاراتو، فرهنگي ميراثونو ملی نوامسو، ملی گټو او داسی نورو ته د ملي ملکيت يا هغه ملکيت په سترگه گوري چې په ټول ملت پورې اړه لري

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس په ملی شتمنيو کې د پښتونخوا ټول او سيدونکي د څخه تر پاچا پورې په مساوي ډول شريک دي، د ملی شتمنی ساتنه د پښتونخوا د ټولو او سيدونکو د مشترک مال د ساتني معني لري .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر پښتون مکلف دي چې د ملی شتمنيو څخه د مال او سر په قيمت ساتنه وکړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتانه مجبور او مکلف دي چې د ملي ملکیت څخه د شخصي ملکیت په څېر ساتنه او دفاع وکړي .

100: د نظام د اصلاح او عصري کولو په اړه:

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو سياسي او قومي مشران بايد ملت ته د لانه خدمت کولو او د دولت د دستگاه د لانه گټور کېدو په خاطر د دولت په دستگاه کې د زمانې د ضرورت او ولس د تقاضا مطابق په مسلسل ډول اصلاحات راولي .

101: د پښتو او پښتونولي د معنوي ارزښت په اړه:

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د اورښيي چې ستاسو دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکي ، د پښتونخوا محکمې بشپړتيا ، ملي حاکمیت ، ملي اقتدار ، ملي يووالي ، ملي قوت ، ملي عظمت ، ملي شان او شوکت ، ملي نوامیس ، ملي گټې ، سوله او جنگ ، تولنيزه وده ، اقتصادي وده ، پښتني رسم ، رواج ، کلتور ، عنعنات او فرهنگ ، پښتو ژبه ، د علم زده کړه ، د گاونډيانو او نړيوالو سره ځان سيال کول او داسې نور ديني ، پښتني او ملي ارزښتونه ، په پښتني لوړ همت ، پښتني ننګ ، پښتني غيرت ، پښتني جرئت ، پښتني ارادي ، پښتني هوډ ، پښتني ثبات ، پښتني استقامت ، پښتني متانت ، پښتني نارينتوب ، پښتني ميرانی ، پښتني ايشار ، پښتني قربانی ، پښتني تورياليتوب ، پښتني ننگيالي توب ، پښتني فدا کاري ، پښتني حلم ، پښتني تدبير ، پښتني حوصلي ، پښتني صبر ، پښتني تحمل ، پښتني مرکي ، پښتني جرگې ، پښتني پاکوالي ، پښتني رښتينولي ، پښتني توره او د پښتو او پښتونولي د لرغوني وياړلي قانون څخه په پيروي ساتل کېږي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته د اورښيي چې پښتون په پښتو او پښتونولي ساتلي دي يعنې دا چې د پښتو او پښتونولي قانون د پښتنو د ساتني لپاره د يو محکمي کلا حيثت لري ، که پښتانه د پښتو

او پښتونولي د قانون پيروي وکړي نو پښتانه به دومره قوي او غښتلي ملت شي چې د نړۍ هېڅ بل ملت به دا توان پيدا نکړي چې پښتانه غلامان او تر خپل کنترول لاندې راولي ، پښتانه به د نړۍ د خپلواکو او سر لوړو قومونو په قطار کې سر لوړي ولاړ وي .

خو که پښتنو پښتو او پښتونولي پري ښودل او د خارجي وارداتي ايډيالوژيو او نظريو پيروي يې شروع کړل ، نو د نن په شان به يې هرڅه بايللي وي او په خپل هېواد کې به د بل چا غلامان وي او د ذلت او مريتب ژوند به تيروي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته دا درس ورکوي چې تاسو د ژوند د هر ډول مشکلاتو او پرابلمونو څخه صرف هغه وخت ځان خلاصولی شي چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق خپل د ژوند چارې عياري کړي .

پښتو او پښتونولي هغه رڼاده چې پښتانه د ژوند په پيچلو او تيارو لارو کې د همدې رڼا پواسطه سمه او بې خطر لار پيدا کولی شي او ځانونه د خطرونو څخه بچ کولی شي ، او انشا الله چې اخرت به يې هم په خيروی .

102: د پښتو او پښتونولي ارزښت په لنډو ټکو کې:

پښتو او پښتونولي د پښتنو لپاره هغه بې زواله ارزښت او معنوي وسله ده چې پښتون ملت د دې معنوي وسلې په لرلو سره خپل ټول افتخارات ساتلای شي ، د دې معنوي وسلې په واسطه د دښمن د هر نظامي ، سياسي ، اقتصادي او فرهنگي يرغل په مقابل کې مقابله کولای شي .

پښتو او پښتونولي د ستر پښتون ملت د ننگ شمله ده .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت پښتني غرور او استغنا ده .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت د بقا ضامن ده .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت روح دی ، بې روحه موجود مړ شمېرل کېږي .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت د يوالي سرينس دي ، بغير له پښتو او پښتونولي پښتون ملت پر بل هېڅ نظر نشي سره راټولېدلای او يو موټی کېدلای .

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت فطرت دی ، که پښتون ملت د پښتو او پښتونولي اطاعت پرېږدي يعنې خپل فطرت يې پرېښودى ، بې فطرته موجود هېڅ قدر او ارزښت نه لري .

پښتو او پښتونولي د پښتنې مېرمنې گانه ، د پښتنې مېرمنې ښکلا ، د پښتنې مېرمنې د سر پورنې او د پښتنې مېرمنې پښتنې حيا ده .

پښتو او پښتونولي د هر رښتني پښتون د عزت شمله ده .

پښتو او پښتونولي د پښتنو لپاره بې پايه تاريخي افتخار دی .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته وايي چې پښتو ژبه ستاسو ملي پيژندگلوۍ ده ، د پښتنو د پاره په پښتو خبرې کول افتخار دی .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې په خپل ذات يعنې پښتونوب افتخار وکړي ، پښتونوب يا پښتونوالی د پښتنو لپاره لوی وياړ او د شرافت معيار دی .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هر رښتني پښتون بايد په خپل لرغوني قانون يعنې (پښتو او پښتونولي) ، په خپل ذات يعنې

(پښتونوب يا پښتونوالی) ، په خپله مورنۍ خوږې ژبې يعنې

(پښتو) ونه شرمېږي ، بلکې افتخار پرې وکړي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې هر رښتني پښتون بايد په هر ځای او هروخت کې په افتخار سره ووايي چې :

زه مسلمان یم .

زه پښتون یم .

خوږه پښتو مې مورنۍ ژبه ده .

پښتو او پښتونولي مې قانون دی .

پښتونخوا مې وطن او د پلار نيکه مدفن دی .

يور بنسټنی پښتون داسی تعریفولایشو:

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق رښتینی پښتون هغه چاته ویل کیږی چی دهغه نظر او عمل د اسلام، پښتون، پښتو او پښتونخوا په خدمت کښی وی.

پښتو او پښتونولي د ښیگڼی او بریالیتوب پر لورد پښتون ملت رهنما ده ، بېله پښتو او پښتونولي پښتانه خپل لاره ورکوي او تل به نا کامه او سرگردانه گرځي او د ذلت او غلامۍ ژوند به تېروي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته دا یادونه کوي چې که پښتنو په خپل ورځني ژوند کې د خپل دین او د پښتو او پښتونولي پیروي کول نو په دنیا او اخیرت کې به سر لوړي او بریالي وي ، خو که پښتنو پښتو او پښتونولي ته شا ور وگرځول نو په دنیا کې به بې پته ، بې عزته ، بې وقاره ، خوار زار ، بې اتفاقه ، بې واکه ، بې لاري ، غلامان ، ذلیل ، شرمېدلي ، مظلوم او رتلی وی او په اخرت کې به په دې جرم دوزخ ته درومي چې په دې دنیا کې یې پر ځان د ظالمانو ظلم منلی دی .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته یادونه کوي چې که پښتنو پښتو او پښتونولي و بایلل نو هر څه به بايلي او هیڅ داسې شي به ورته پاتې نشي چې په ونازیږي ، او دهغه لپاره ژوندي پاتې شي ، یعنی دا چې پښتون پښتو او پښتونولي (د پښتنو فطرت) ونه لري نو هیڅ شي نه لري .

هر پښتون چی پښتو او پښتونولي ونه لری بې فطرته کس بلل کیږی ، څوک چې فطرت ونه لري نو هیڅ شي نه لري او یو بې ارزښته موجود دی .

پښتو او پښتونولي د پښتنو عزت ، ابرو ، شرف ، ناموس ، وجدان ، ايمان ، سمه عقیده ، حیثیت ، میړانه ، غیرت ، قول ، وفا ، ننگ ، توره ، ثبات ، استقامت ، مېلمه پالنه رښتینولي ، د ظلم په مقابل کې مقاومت ، د مظلوم څخه د دفاع حس او داسې نور ښه صفات دي .

هر پښتون چې پښتو او پښتونولي ونه لري په حقیقت کې پورته ذکر شوي صفات نه لري ، کوم پښتون چې پورته ذکر شوي صفات ونه لري د داسې انسان څخه بد ژوي هېڅ وجود نه لري .

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د هر رښتني پښتون د ژوند یوازني هدف د پښتو او پښتونولي د قانون څخه د سر او مال په قیمت دفاع او په ورځني ژوند کې د پښتو او پښتونولي د قانون پیروي ده چې په لاندې ډول خلاصه کېږي .

د یو رښتني پښتون د ژوند اساسي ترین اهداف باید دخپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، د پښتونخوا محکمې بشپړتیا ، خپلواکي ، ملي حاکمیت ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، د پښتنو خدمت او داسې نورو دیني او پښتني ارزښتونو څخه دفاع وي .

پښتو او پښتونولي پښتنو ته دا حقیقت ورزده کوي چې د پښتون وگړي حیثیت د پښتون ملت د حیثیت سره مستقیم تړاو لري ، که پښتون ملت په عزت وو ، د دې خبرې معنی داده چې د پښتون ملت هر فرد په عزت دي ، خو که پښتون ملت بې عزته وو نو د پښتون ملت د جملې څخه چې خود گوتو په شمېر مشران که هر څومره په ناز او نعمت کې ډوب ژوند کوي بیا هم لوڅ لپړ دي او یوه زړه حیثیت ، ابرو او عزت نه لري ، د دې خبرې معنی داده چې یو رښتني پښتون باید د پښتون ملت خدمتگار وي او خپل د ځان عزت د خپل پښتون ملت په عزت کې وویني .

د پښتو او پښتونولي قانون د پورته ذکر شوو څو ډېرو لنډو یادونو مجموعه نه ده ، بلکې پښتو او پښتونولي د پښتنو د فطرت او روح په حیث د داسې لرغوني قوانینو مجموعه ده چې د لیکلي تاریخ څخه د وړاندې زمانو راهیسې د پښتنو د فطرتي قانون په حیث دوی د خپل ټولني د سیاسي ، اقتصادي ، ټولنيزو او نظامي چارو د قانونمند کیدو لپاره د قانون په حیث منلي ده ، او تر نن تاریخ پورې یې هم هر رښتني پښتون د قبول وړ قانون په حیث مني .

پښتو او پښتونولي دومره پراخه قانون دي چې د پښتني ټولني د ژوند هر اړخ او د پښتني ټولني د افرادو هر ډول کړه وړه هم په کې تشریح شوي دي .

هيله ده چې پښتانه عالمان او څيړونکي به پدې اړه لانوري څيړني او تحقيقات وکړي او د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون زياته برخه به په کتابونو کښي نويشته او پښتنو او نړۍ ته به يې وړاندي کړي.

پښتو او پښتونولي يو ډېر فراخ او هر اړخيز قانون دي ، انساني ټولنه او تمدن چې هر څومره پرمخ ځي د مثبتو ارزښتونو د پاره يې د پښتو او پښتونولي په قانون کې د منلو ځای شته .

پښتو او پښتونولي د پښتنو د فطرت او روح په حيث داسې قانون دي چې د هر رښتني پښتون په وينه گډ شوي دي او د هر پښتون د مغز ، احساس او عاتفي يوه برخه گرځيدلي ده .

هر پښتون چې په رگونو کې يې په رښتيا پښتني ويني جريان لري د خپل وجدان پر اساس ځان مجبور او مکلف بولي چې بايد د پښتو او پښتونولي د قانون اطاعت وکړي .

پښتو او پښتونولي هغه ابدې قانون دي ترڅو پښتون ملت د محکمي پرمخ ژوند کوي دا د پښتنو فطرت ، دا د پښتنو روح او دا د پښتنو قانون به د دوی سره ملگري وي .

پنځم فصل

دمغولو او ايرانيانو د اشغال پر ضد د پښتنو (544) کلنو د غري او مقاومت.

کله چې د شرق پر مخکې د خدای (ج) قهر د چنگېز او د هغه د اولاد په شکل کې نازل شو او د شرق د ټولو قومونو هرڅه یې تبا او برباد کړل، د پښتونخوا پاکه خاوره او پښتون ملت هم د دې ناولي، ويجاړونکي او وژونکي طوفان څخه په امان کې پاتې نشو.

د (616 هه) په شاوخوا کې د چنگیز د وحشي فوځونو د خوا پر پښتونخوا ويجاړونکي حملي او ناتارونه شروع شول، په ميليونونه انسانان یې قتل عام کړل، د پښتونخوا ټول اباد ښارونه یې وړان او په کنډوالو بدل کړل، زراعت او صنعت یې د نابودۍ تر حده ورساوه.

د ترحم سره نا اشنا او د تمدن ستر دښمن چنگيز مغل

چنگيز د پښتونخوا ټول ښارونه مخصوصا د غزني ښار چې په هغه وخت کې دنړۍ د ښارونو ناي او په آسيا کې د تهذيب ، تمدن ، ثقافت او د علومو ستر مرکز بلل کيدې د يوه سره تباه او برباد کړي .

شاهي ماڼۍ ، ښکلي تعميرونه ، مدرسي ، کاروان سرايونه ، ښايسته باغونه ، د زراعت سيستمونه او داسې نوري ابادۍ يې ټولي د خاورو په انبارونو تبديلي کړي .

د رح او تمدن د لفظ سره نا اشنا چنگيز ، د هغه اولادونه او دهغو فوځ د پښتنو او پښتونخوا لپاره د خدای (ج) د قهر يوه نمونه وو .

پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون په پيروي چې د هر ظالم ، ستمگر او اشغالگر په مقابل کې به مقاومت کوي او هغه به د خپلي پاكي خاوري څخه باسي د چنگيز او دده تر مرگ وروسته د هغه د اولاد پر ضد په پښتونخوا کې د مغلو د ټول وحشت او دهشت باوجود د مغلو د سلطې پر ضد د ازادۍ غوښتونکو ملي مبارزو بيرغ تل رپانده وساتي ، هم دا علت دي چې مغلو پښتنو خواد پښتنو د تقريباً پنځه نيم سوه کلن ازادي غوښتونکو ملي مبارزو په جرم څو ځله د خاورو سره برابره کړل .

مغلو په خپل ټول مغولي وحشت او بربريت د پښتنو د ازادۍ شمع خاموشه نشوه کړاي .

مور د لته د مغلو پر ضد د پښتنو د ملي ازادي غوښتونکو مبارزو او مبارزينو اوږد لسټ څخه صرف څو محدودې پيښې او ملي مبارزين ولو ستونکو ته په ډېر لنډ ډول معرفي کوو .

اول: د مغلو خلاف د کورت کورنۍ مبارزې:

د مغلو د وحشت او دهشت باوجود چې مغلو په ټول شرق کې شروع کړیوو ، د غورپښتني شاهي کورنۍ ته منسوب “ شمس الدين کورت ” په هرات کې د مغلو د تسلط څخه ازاد د پښتنو د سلطنت د یوې نوي سلسلې بنیاد کېښود .

د پښتنو د سلطنت د (1245 ع) بیا تر (1383 ع) پورې دوام وکړي .

د پښتنو د کورت کورنۍ شاهانو د مغلو د چور ، چپاول ، لوټمار ، ناتارونو او ورانیو پر خرابو نوي او منظم نظام جوړ کړي .

د پښتنو د سلطنت د نوي دورې بیا په هېواد کې د علم ، فرهنگ ، تجارت ، صنعت او د ژوند په نورو ساحو کې د پرمختګ او ترقي مناسب شرایط برابر کړل او هېواد یې د ترقي او پرمختګ پر لور رهبري کړي .

د پښتنو د سلطنت دا سلسله بیا په (1383 ع) کې د مغلو د یو بل سفاک ګوډ تیمور د يرغل په واسطه د منځه ولاړل .

ګوډ تیمور په (1380 ع) کې د امو تر سند را پوروتی اندخوي ، سرخس او فوشنج یې ونيول ، د هرات اخيري پښتون پاچا ملک غياث الدين ته یې استازي وليږي چې بې قيد او شرطه د هرات واکمني تیمور ته تسليم کړي خو پښتون غياث الدين د تیمور غوښتنه ونه منل د جنگ په نتیجه کې ملک غياث الدين او دده زامن د تیمور د خوا گرفتار او په شهادت ورسیدل .

تیمور سیستان ، فراه ، شین ډنډ ، بست ، قندهار او د پښتنو نوري سيمي داسې وراني کړي چې کنډوالي یې تر اوسه لیدل کېږي .

د دې سيمو اکثره وګړي یې قتل عام کړل او د هغو د سرونو څخه یې منارونه جوړ کړل .

ګوډ تیمور هم د خپل ویني چينونکو پلرونو او نیکونو په شان د پښتنو هرڅه لوت ، تالان او برباد کړل .

د پښتنو د كرت د شاهي كورنۍ د (138) كاله سلطنت په دوران كې چې څه ابادۍ په پښتونخوا كې شوي وي د گوډ تيمور د وحشت او بربريت د طوفانوپه واسطه بيا د خاړو سره برابرې شوي .

د چنگېز لمسی د تمدن د بنمن مغل گوډ تيمور

د دوهم: د مغلو پر ضد د هوتک بابا مبارزي:

د مغلو د تاراكونو پر ضد د پښتنو د ملي مبارزو په لست كې د هوتک بابا مبارزې هم دنورو پښتنو مبارزينو په شان ډير د قدر وړ دي .

په سورغر كې هوتک بابا د مغلو سره په ډېره مېړانه جگړه وكړل او د خپل هېواد د ازادۍ په لاره كې د وحشي مغلو په مقابل كې خپله مېړانه ښكاره كړل .

د پتې خزاني په حواله هوتک بابا د بارو زوی ، د تولر لمسی او د غلجي بابا كړوسی دی او په (661 هه) كې زېږدلی دی .

د پټې خزانې په روايت هوتک بابا چې لوی شو نو په "اتغر" (اوس د زابل ولايت يوه ولسوالي ده) کې د قوم مشر شو .

په هغه وخت کې به مغلو د ارغنداو (د زابل ارغنداب) پر غاړه لوټ کاوه ، اتغر ، اولان او قلات به يې تالا کول .

د مغلو دا تاخونه هوتک بابا برداشت نه کړای شول نو خپل قبایل يې راغونډ کړل او په سورغريې د مغلو سره جنگ وکړ ، په جنگ کې پښتانه کامياب او ډېر مغول ووژل شول ، ددې جنگ نه علاوه د مغلو او پښتنو ترمنځ نور جنگونه هم د هوتک بابا په مشرۍ کې شويدي .

دا جنگونه د هوتک بابا نه پس د هغه زوی ملک يار بابا ته په ميراث کې پاتې شول ، او ترهغه ورسته هم پښتنو د مغلو برضد مبارزې جاري ساتلې وې او دا مبارزې د هوتک بابا د کورنۍ او نورو پښتنو مشرانو د خوا رهبري کيدې .

هوتک بابا په (740 هه) کې د (79) کالو په عمر وفات شو .

د سورغريې په جنگ کې به هوتک بابا دا سندره ويل او خپل شازلمې به يې جنگ ته پارول .

د هوتک بابا سندره:

په سورغريې راتل راتنه ناوردي
 وگرپيې جه جور راتنه پيغوردي
 په کلي کور باندي مغل راغی
 هم په غزني هېم په کابل راغی
 غبن تلپوننگ کړي د امواردي
 مغل راغلي پي تلواردي
 په پښتونخوا کې يې ناتاردي
 پر کلي کور باندي مغل راغی

ای د مرغ غنې تلو راشی
 پنه نننگ د واره پښتونخواشی
 توری تپری غشی تیر مـلاشی
 پر کلې کوربانې مغل راغی

خلم وپه غش وکړی وارونه
 د تپروت وروگوزارونه
 وروپانې کړی خپل تپرونه
 پر کلې کوربانې مغل راغی

زما د خلم وینې بهې پری
 مزکه او غرونه پری سره کېری
 میر خشی زغلی او ترهې پری
 په کلې کوربانې مغل راغی

پښتنو هلې پنه غره جنګ دی
 سور غر پنه وین وددوی رنګ دی
 مهال د تپری دی د نننگ دی
 پر کلې کوربانې مغل راغی

خلم وپه نننگ خانونه مه پړه کړی
 د پښمن په غش و مویله کړی
 د پښتونخوا مزکې ساته کړی
 پر کلې کوربانې مغل راغی

د پورته تاريخي پېښو څخه دا معلومېږي چې که څه هم يرغلگرو مغلو په پښتونخوا کې د پښتنو د يو منظم دولت د جوړيدو مخه ونيول خو مغل هم د خپل پنځه نيم سوه کلن حضور په دوران کې چې په دې منطقه کې يې درلود پر دې ونه توانيدل چې پښتانه په مکمل ډول خپل تابع کړي .

د مغلو په مقابل کې ملي مبارزي د پلار څخه وزوی ، لمسي او کړيوسي ته پاتې کيدې ، لکه د هوتک بابا د مغلو ضد مبارزي چې دده زوی ملک يار بابا ته په ميراث پاتې شوي او په همدې ډول ميرويس نيکه په اتم پښت کې هوتک بابا ته رسېږي .

درېيم: پښتانه او سفاک بابر مغول:

د گوډ تيمور تر ظلمونو او تاراکونو وروسته د هغه يو سفاک لمسي ظهراالدين محمد بابر او د هغه اولادونو هم په سوونو کلونو د پښتنو او پښتونخوا سره د خپل ظالمانو پلرونو او نيکو په شان ظلمونه وکړل .

پر پښتونخوا باندې د مغلو د يرغلونو او تاراکونو په ټوله پنځه نيم سوه کلنه دوره کې پښتو او پښتونولي پښتانه په ډېره ميرانه د خپل ازادۍ ، ملي گټو او ملي نواميسو څخه د دفاع په خاطر سرو نه پلاس د يرغلگرو مغلو سره د مبارزي ميدان ته را ايستلي وه .

د مغلو پر ضد د پښتنو په ازادې غوښتونکو غزاگانو کې په ميلنونو پښتانه شهيدان شول ، د پښتونخوا د پاكي خاورې هره ابادي د خاورو سره برابره شول ، او د پښتونخوا د پاكي خاورې هره لويشت د پښتنو غاښانو او مظلومو شهيدانو په پاکو وينو سره شوه .

بابر مغول د يو فاتح په څيرنه بلکه د پسو ، بزو ، غويو ، گاومينيو ، اسانو ، جوارو ، اوربشو ، غنمو ، کرتو ، کورتوبو ، غورو ، کراستو او کمبلو ، کاسو ، قاقچو او ديگود غله په خير د پښتنو پر کليو او کورونو حملي کولې او د هغو د کورنو څخه يې پورته ذکر شوي حيوانات ، غلجات او شيان چوراو غلا کول .

د بابر مغول کره ورپه و یو سلطان یا فاتح ته ورته نه وه ، د هغه ټول خواص او عادات د حیواناتو ، مرغانو او غلو دانو د غله او یو بې بندوباره ، سپک ، لوچک او بد اخلاقه بد معاش خواصو او عاداتو ته ورته وه .

د مغلو د ټولو ظلمونو با وجود د مغلو د واکمنۍ په ټوله پنځه نیم سوه کلنه دوره کې پښتنو د هغو سلطه پر ځان ونه منل او د مغلو په مقابل کې یې خپل ملي ازادي بڅښونکو مبارزو ته دوام ورکړي .

مورنه شو کولای چې په پښتونخوا کې د مغلو پر ضد د پښتنو د ازادي غوښتونکو ملي مبارزو ټول جریان په دې کتاب کې په تفصیل سره ولیکو ځکه چې دا کتاب د تاریخ کتاب ندی بلکه په ځینو مواردو کې د ضرورت له مخې ځینو رښتینو تاریخي پیښو ته ډیری لنډی اشاری شوی دی .

مور د لته په پښتونخوا کې د بابر او دهغه د اولاد د ظلمونو په مقابل کې د پښتنو د ملي مبارزو د جملي څخه صرف د نموني په ډول څو پیښو ته ډیره لنډه اشاره کوو .

بابر د چنگیز او گوډ تیمور د اولاده څخه وو او د خپل اسلافو څخه یې وړانې ، خونخوارې ، وژل ، په غلامۍ نیول ، چور او چپاول په میراث وړي وه .

بابر د خپل تره الغ بیگ میزا تر مرگ وروسته (1504 ع) کې د کابل حاکم شو او د (22) کلونو لپاره د کابل حاکم پاتې شو .

په کابل کې د بابر (22) کلن اقتدار د پښتونخوا د بې دفاع پښتنو په وژنه ، دهغو د سرونو څخه د منارونو په جوړونه ، او د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت او مال په چور او چپاول تېر شو .

د گود تيمور لمسی د پښتنو د سر، مال او عزت د بنمن بابر مغول

1: پربنگښو د بابر حمله:

بابر چې کله د خپل ظالم تره الغ بیک تر مړینې وروسته په کابل کې د مغلو د نظامي چوڼۍ پاچا شو، دده لومړی کار دا وو چې د خپل مغولي منظمو فوځونو سره د بې دفاع او بې گناه پښتنو د چور او چپاول په نیت د بنگښو پر سیمه حمله وکړي.

بابر د مغولي عادت مطابق د پریزیاټ بې دفاع مظلوم بنگښ شهیدان کړل، د مظلومو پښتنو شهیدانو د سرو نوڅخه بې منارونه جوړ کړل.

بابر او د هغه وحشي فوځونو د مظلومو بنگښو سر، ناموس، عزت او مال لوټ کړي.

2: پرهنگو د بابر حمله:

تر بنګښو وروسته بيا بابر د خپل منظم مغولي فوځ په واسطه د هنگو د مظلومو او بې دفاع پښتنو په چور او چپاول لاس پورې کړي .

ظالم او قاتل بابر د هنگو د مظلوم او بې دفاع پښتنو څخه دومره کسان شهيدان کړل څومره چې پلاس ورغلل ، او د پښتنو د دې پاکو او مظلومو شهيدانو د سرونو څخه يې منارونه جوړ کړل . بابر مغول د بې همته غله په شان د هنگو د مظلومو پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال لوټ کړي .

3: پر بنو د بابر حمله:

تر هنگو وروسته وحشي بابر په خپل منظم مغولي فوځ سره د " بنو " پر بې دفاع او مظلومو پښتنو حمله وکړل ، او دومره مظلوم " بنوخي " يې شهيدان کړل چې د بابر وحشي فوځونو کولای شول ، او د دې مظلومو شهيدانو د سرونو څخه يې منارونه جوړ کړل .

بابر د نورو پښتنو په شان د " بنو " د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال لوټ کړي .

4: پر غلجود بابر حمله:

په (1507ع) جابر بابر د خپل وحشي مغولي فوځ په واسطه د غزني په شاوخوا کې د غلجي پښتنو پر کيرديو حمله وکړل .

بابر د خپل توان په اندازه بې دفاع مظلوم غلجي پښتانه شهيدان کړل ، او د دې مظلومو شهيدانو سرونه يې د تنه پري کړل او منارونه يې ځني جوړ کړل .

بابر د دې بې دفاع او مظلومو غلجي پښتنو ، سر ، ناموس ، عزت او مال چور کړل .

بابر واي چې د غلجي پښتنو تر وژلو وروسته مورډ غزني دولاړو او بو پر غاړه دمه وکړل ، شراب مو وڅښل او معجون مو وخورل . . .

بابر واي چې د دې محيط اب او هوا ډېره خوش گواره او زړه را کښونکي وه .

جابر او وحشي بابر مغول او دده ملگري په داسې حال کې شراب څښي ، معجون خوري د عيش او نوش ، ساز او سرود محفل جوړوي چې د مظلومو غلجي پښتنو پاتي ښځې او ماشومان د شهيدانو د سرونو په منارونو کې د خپل شهيدو پلرونو او وروڼو سرونه او تنې لټوي چې سربو ځای يې کړي او خاورو ته يې وسپاري .

په کوم وخت کې چې د مظلومو غلجي پښتنو د وير ساندي او ناري چې د خپل عزيزانو د شهادت او ورکيدو په مناسبت يې کولي و اسامانو ته رسيدې ، په عين وخت کې د دې مقام څخه لږ ليري وحشي او خونخوار بابر مغل او دده ملگري د شرابو په نشه کې مست و ساز او سرود ته رخصيدل .

5: پر مهمندو د بابر حمله:

په (1508ع) بابر او دده وحشي فوځ د مهمندو مظلوم او بې دفاع ولس ولوتلي ، دهغوی هرڅه يې ځني ولجه او غلا کړل ، او يوزيات شمېر مظلوم او بې دفاع مهمند يې شهيدان کړل او د دې شهيدانو د سرونو څخه يې منارونه جوړ کړل .

6: پريوسفزو د بابر حمله:

تر مهمندو وروسته بابر پريو سفزو حمله وکړل د هغو فصلونه او مالونه يې چور او تلا کړل دانسانانو د سرونو څخه يې منارونه جوړ کړل ، خود يوسفزو مقاومت يې ورمات نه کړاي شو .

د خپل واکمنۍ په وروستي وخت کې وحشي بابر ته د هندوستان د نيولو فکر پيدا شو چېرې چې پښتون سلطان محمد ابراهيم لودي سلطنت کوي .

بابر ته دا معلومه وه چې دده وحشي مغولي فوج دا توان لري چې د پښتنو پر يوه يوه بې دفاع قبيله حمله وکړي، هغوی شهيدان او مالونه يې چور کړي، خو د هند د پښتون سلطان سره د مقابلي توان نه لري .

نو په دې اساس وحشي بابر د بل شيطاني چل څخه کار واخستي ، د پښتنو ترمنځ څخه يې ځني بې تنگه او پښتون ملت ته غدار قومي ، مذهبي مشران او پيران په څو پيسو او نام نهاده مقامو رانيول ، او هغوی ته يې وظيفه ورکړل چې په پښتنو کې دا تبليغ وکړي چې بابر مسلمان پاچا دي ، د اسلام د دېن مطابق يو مسلمان مجبور دي چې اول د خداي (ج) اطاعت وکړي ، دوهم د خداي (ج) د رسول اطاعت وکړي او وروسته بيا د پاچا اطاعت وکړي .

دي ملت فروشو ، غدارو او تيت صفته قومي او مذهبي مشرانو او پيرانو د پښتنو قاتل ، د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت او مال غل ، ظالم ، خونخوار او جبار بابر بې سيواد او ساده پښتنو ته د مسلمانانو د پاچا په نوم معرفي کړي او پښتانه يې د اسلام د دېن د نظره د ظالم او قاتل بابر په اطاعت مکلف وبلل .

د پښتون دين او ملت ته غدارو مذهبي او قومي مشرانو او پيرانو ساده او بې سيواده پښتانه تشويق کړل چې د خپل پلار او نيکه د قاتل او د پښتون ملت د ازلي او ابدي دښمن بابر مغل سره د “ اسلام “ په نوم ملگري شي او دهغه سره هند ته د پښتون پاچا سلطان ابراهيم لودي پر خلاف د “ جهاد “ کولو په نوم ولاړ شي .

ايا د پښتون پاچا سلطان محمد ابراهيم لودي پر ضد د ظالم وحشی او غله بابر جنگ ته جهاد ويل کيږي؟

هيڅکله نه ، په حقيقت کښی دا عمل د يو مشروع مسلمان پښتون

پاچا پر ضد د مغلو د غلو د ډلگۍ د بغاوت ، غلا او لوټ عمل وو ،

خو بی ایمانه ملت فروشو او دين فروشو خانانو ، ملکانو ، پيرانو او ملايانو ساده پښتنو ته د جهاد په نوم معرفي کړيو و .

د پښتنو دمخالفت او نفرت دمنځه وړلو په خاطر بابر مغل د يو سفزو د يو مشر “ملک منصور” لور “مبارکه” ځانته وغوښتل او د دې لاري يې د پښتنو د ځينو غدارو قومي او مذهبي مشرانو په واسطه د اسلام په نوم د پښتنو څخه فوځ جوړ کړي .

بابر د دې پښتني فوځ په واسطه په هند کې د پښتون سلطان ابراهيم لودي سلطنت دمنځه يوړي .

پښتنو په هندوستان کې د لودي پښتنو سلطنت ړنگ کړي او د هند سلطنت يې د پښتون ملت د سر ، ناموس ، عزت او مال ازلي دښمن بابر مغل ته ونيوي .

خوشال بابا په دې باره کې داسې وايي :

بياد پاسه ددهلي پاچا بابر شه * چې يې کار د پښتانه په برکت وو .

د بابر سره ملگرو پښتنو په خپل دي ننگين ، غيري پښتني ، غير شعوري ، غيري انساني او غيري شرعي عمل د (221) کلنو لپاره نور دخپل پلرونو او نیکو قاتل ، د پښتون ملت د سر ، ناموس ، عزت او مال لوټمار وحشي ، جبار او قاتل بابر او دده وحشي او قاتله کورني پر پښتنو حاکمان کړل .

د بابر سره ملگرو پښتنو په خپل دي ننگين ، غيري پښتني ، غيري شرعي او غيري انساني عمل دهند پراخه دولت او زرايع د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت او مال د ازلي دښمن بابر مغل پلاس ورکړل .

د بابر سره ملگرو پښتنو په خپل دي تاريخي غلطي د (221) کلنو لپاره نور هم دخپل سر ، ناموس ، عزت او مال د لوټولو حق په خپل لاس او خپله توره مغلو ته ورکړي ، او جابرو مغلو هم دخپل خونخوارو او قاتلو پلرونو او نیکونو دعادت په شان د (221) نورو کلنو لپاره د پښتنو شهيدانو د سرونو څخه منارونه جوړ کړل ، او د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال يې په مغلي بي رحمۍ لوټ کړي .

بابر يو بد اخلاقه لواطت کار ، غل ، قاتل او د انسانيت مخصوصا د پښتنو ستر دښمن او قاتل وو .

هغه دخپل حرم د بنځو سره لږ جنسي تعلقات ساتل دده په قول کله به په لس ، شل او حتي څلوېښت ورځو کې حرم ته دده مور په زور بيولي .

د بابر جنسي تعلقات د هلکانو سره وه ، دده مشهور هلک (بابري) نوم يدي .

د بابر مينه د (بابري) سره د ليونتوب تر حده رسيدلي وه ، بابر په خپله وايي چې زه به د “بابري” په عشق کې لوخ سر او لوخي پښي د باندې و صحرا ته ووتلم په دې باره کې به مي د خپل حيثيت او د خپلو ملگرو و حيثيت ته کومه توجه نه وه ، او په دې باره کې يو شعر داسې وايي :

شوم شرمينده هرگاه يار خود را در نظر بينم .

رفيقان سوي من بينند و من سوي ديگر بينم .

د بابر په باره کې داسې ويل کېږي چې هغه د ښځې په شان شرميدونکي وو ، يو علت هم دا وو چې هغه و ښځو ته زيات ميلان نه درلود ، دا هم معلومه نده چې هغه د جنسي تعلقاتو په وخت چې د ځوانو هلکانو سره يې ساتل د فاعل رول بازي کاوه او که دروم د يوه سيزار په شان مفعول وو .

بابر په يو وخت کې د يو سفزو مشر ملک احمد خپل خلوت ته دعوت کړي وو هلته چې کله بابر نشه شوي وو نو په رقص يې شروع کړي وه او درقص په دوران کې دري ځله ملک احمد ته راغلي وو او د رقا صومفعولو هلکانو په شان يې د ملک احمد څخه پيسې غوښتي وي او هر ځل ملک احمد يو سفزي بابر ته يوه يوه اشرفي وکړي وه .

د پښتنو لپاره يوه ډېره د شرم خبره خو داده کله چې په پښتونخوا کې د پښتنو خپلواک دولتونه منځه ته راغلل بيا هم د پښتنو دسر ، ناموس ، عزت او مال د لوټمار او د زرگونو پښتنو د بې رحمه قاتل بابر قبر د کابل په يوه باغ کې چې د بابر د باغ په نوم ياديږي موجود دي .

ښه به دا وي چې په دې ښکلي باغ کې دهغو مظلومو پښتنو شهيدانو په نوم يو يادگاري څلي جوړ شوي واي چې د قاتل او خونخوار بابر د خوا په ډېر مظلومانه ډول په شهادت رسيدلي دي .

د پښتونخوا په خاوره کې دا ښکلي باغ بايد د پښتنو د هغو نوم وړکو شهيدانو په نوم ياد شي چې دو حشي مغلو د خوا په ډېره بې رحمۍ او مظلوميت د پښتونخوا د پاكي خاوري او پښتون ملت د سر ، ناموس ، عزت او مال د دفاع په خاطر يې جابر ، سفاک ، قاتل ، غله او بد اخلاقه بابر او نورو وحشي او ظالمو مغلو د سرونو څخه منارونه جوړ کړي وه .

زموږ دا عمل به و خپل مظلومو او شهيدو پلرونو او نيکونه ته د حد اقل احترام د پر ځای کولو معني ولري ، او هم به د دې باغ تماشا چپان د پښتون ملت دا ورک نومي شهيدان په دعا يادوي .

نن خود بابر د باغ پښتانه تماشاچيان هره ورځ د خپل پلرونو او نيكو قاتل بابر مغل ته د دعا لاس پورته كوي .

څلرم: دو حشي مغلو پر ضد دروښانيانو د قهر مانيو ډكي مبارزي

(940_1047 هه).

د مغلو د اشغال او وحشت پر ضد د پښتنو يو ډېر مهم ازادي غوښتونكي جنبش “روښاني جنبش” دى .

پيروښان، دده نوميالى كورنى او ددوى ننګياليو پښتنو ملګرو (107) كاله پر خونخوارو او اشغال ګرو مغلو په پښتونخوا او هند كې خوراك، څښاك او خوب حرام كړي .

پيرروښان د مغلو د وحشت او دهشت په واسطه د سوونو کلونو خپل شوي پښتانه په يو مذهبي ډوله جنبش کې سره راټول کړل، هغوی ته يې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو د بيا ازادۍ او واکمنۍ درسونه ورکړل، د هغوی څخه يې د ازادۍ غوښتونکو يو عظيم لښکر جوړ کړي او دا شغال گرومغلو په مقابل کې يې ودرول.

بايزيد مشهور په پيرروښان سره د دې چې يو فرهنگگار او روحاني عالم وو په ځوانۍ کې يې د اسانو تجارت کوي، د دې سببه يې د پښتونخوا د هېواد زياتي برخي ليدلي وي او د پښتونخوا په هر گوټ کې يې پر مظلوم پښتنو د ظالمو مغلو ظلمونه ليدل، دی ظلمونو پيرروښان ته دا انگيزه ورکړل چې بايد پښتانه د مغلو پر ضد سره راټول کړي او د ازادۍ پر لور يې رهبري کړي.

ستر پښتون او ملي مبارز پيرروښان

پيرروښان په دې عقیده وو چې ظلم، بربريت او ناروا تل په خپل مقابل کې اتلان زېږوي او ننگيالي مېړونه د خلاصون ملي مبارزې ته را پاروي .

پيرروښان د مغلو د ظلمونو څخه د نمونې په ډول يوه واقعه داسې بيانوي .

(د يوه ظالم مغل په نظر يوې پښتنې ښځې کومه غلطي کړې وه ، دې ظالم مغل د دې پښتنې ښځې د سروښتنيان د ژرندې په پل پورې وتړل کله چې د ژرندې پل څرخېده نو دا مظلومه ښځه هم مجبوره وه چې د ژرندې د پل د سرعت سره برابر وڅرخي عذر، بغارې او نارې يې وهلې . . .) .

خو جابرو مغلو د دې پښتنې ښځې د نارو ، عذراو زاريو څخه خوند اخیسته او خوشحالي او خندا يې ورته کوله .

پيرروښان په ډېر تدبير او مهارت د پښتو او پښتونولي د قانون څخه په استفاده مظلوم ، ځورېدلي او لوتلي پښتانه سره راټول کړل او په ډېره مېړانه په تش لاس خو په عالي اسلامي او پښتني جرئت او متانت د متجاوزو ، خونخوارو او ظالمو مغلو سره وجنگېده .

پيرروښان د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتونخوا د ازادۍ په لاره کې په (988هـ) کې د ننگرهار د شينوارد د " تورراغه " پر مقام په داسې حال کې چې د مغلو سره يې په جنگ کې د پښتنو د لښکر رهبري کول د شهادت جام نوش کړي ، خودده پلاس د پښتون ملت د ازادې دلاري بله شوي شمع تر ډېره وخته دده اولاد او ملگرو روښانه او بله وساتل .

د پيرروښان تر مردانه وار شهادت وروسته بياهم پښتانه د پيرروښان پرکورنۍ راټول وو او د مغلو څخه د پښتنو د ازادۍ لپاره يې خپل ملي مبارزونه دوام ورکړي .

په دې دوران کې د پښتنو ازادې غوښتونکي فوځ د پيرروښان نوميالي زوی جلال الدين ، د پيربل زوی شيخ عمر ، د پيرلمسي احدا او د احدا زوی عبدالقادر رهبري کوي .

پښتنو د روښاني تحريک تر نوم لاندې پوره يو سل او اووه (107) کاله اشغال گرو مغلو ته د سر په کاسه کې اوبه ورکړي .

د پيرروښان زوی جلال الدين دا د پښتونخوا زمری د ډهلي د مغل پاچا اکبر ته د سر په کاسه کې اوبه ورکړي .

د تاريخ پوهانو په وينا د ډهلي دمغلو پاچا اکبر خلوپښت پنځوس زره فوځ د زين خان، راجا بيريل، فيضي او سعد خان چې د ډهلي د دربار تر ټولو پوه، مجرب او لوړه پورې چارواکي وه د جلال الدين مقابلې ته وروليږل.

خو تورياليو پښتنو چې اکثرو يې وسلي نه لرلي او صرف تيره نلان يې د ځان سره لرل پر مغلو حملې وکړې او د مغلو ستر فوځ يې ټول تبا او برباد کړي.

د ډهلي د دربار تاريخ پوهان په دې باره کې داسې وايي:

له اکبري خلوپښت يا پنځوس زريز سپاره لښکر څخه د زړه ورو پښتنو د لاسه يو هم ژوندي پاتې نشو، او ان د اکبر د شهنشاهي د ټولو چارو چلونکي او د اکبري دربار غوره غړي راجه بيريل هم په دې لپاره کې سربايلو، "زين خان کوه" له نورو اميرانو سره د اټک خواته و تښتيدې او نور نو د هغې جگړې څخه يو تن هم نجات ونه موند.

د متجاوزو مغلو پر ضد د ازادۍ په دې ملي مبارزو کې جلال الدين د پښتونخوا ټولي غړنۍ سيمي د خيبره تر تيراپورې او د کابل جنوب برخې تر غزني پورې د مغلو څخه ازادي کړې او پښتنو د جلال الدين تر مشرۍ لاندې ازاد ژوند په کې کوي.

دې سترنوميالي او توريالي پښتون په (1009 هـ) کې د غزني د ښار د دفاع لپاره د مغلو سره اووه ورځې جگړه وکړل او د جگړې په اومه ورځ د "شادمان" نومي سړي د خوا تپي شو او وروسته بيا د رباط په غره کې په تپي حال کې د مغلو د يو مزدور مراد بيگ د خوا په شهادت ورسيدې.

ددې اوږدې ملي مبارزې په جريان کې په زرگونو پښتنو شازلمو او ددوی باتورو مشرانو لکه پير روښان، دده زوی جلال الدين او د پير روښان لمسي ا حداد دمغلو داسارت څخه د پښتونخوا د ازادۍ په لاره کې د شهادت جامونه نوش کړل.

د جلال الدين تر شهادت وروسته نامردو مغلو د جلال الدين او ا حداد د پښتنو او پښتونخوا د ازادۍ د شوره ډک سرونه هم په ډېره نامردۍ پرې کړل او په ډهلي کې يې د مغلو سفاکو پاچاهانو ته وليږل.

دا خبره هم د پښتنو لپاره د ډېر غور او دقت خبره ده په کوم وخت کې چې روښاني تحريک د پښتنو د ازادۍ لپاره په نظري او عملي ډول په مبارزه مصروف وو، په هغه وخت کې مغلو ددو جبهو څخه د پښتنو مبارزينو پر ضد فعاليت کوي.

يوه نظامي جبهه وه چې مسلح فوځونه يې د پښتنو مبارزينو پر ضد استعمالول ، او بله جبهه هم د ځينو بې ننگه او غدارو قومي او مذهبي مشرانو او روحاني پيرانو جبهه وه چې مغلو د پښتنو د ملي مبارزينو پر ضد او د پښتنو د بې اتفاقه کولو لپاره استعمالول .

ددې روحاني ، مذهبي او بې ننگه قومي مشرانو د جبهې مشرتوب د گوډ تيموراو بابر د يورشته دار سيد علي ترمذي پر غاړه وو .

دا سيد علي ترمذي د تيموري کورنۍ يعنې د تيموراو بابر قريب وو او مغلي دربار د پښتنو سيمو ته د پير په نامه رالېږلي وو او د
“بونير” د پاچا په کلي کې اوسېده .

دا دمغلو د استخباراتو اجنت او جعلي پير سيد علي ترمذي په پښتنو کې د “پير بابا” په نامه مشهور وو .

دا دمغلو رسته دار اودمغلو د دبار جاسوس پير بابا د پښتنو په اکثره سيمو کې د پير په نوم د زيات احترام وړ او بې تاجه پاچا بلل کيدې .

دمغلو د دربار دې جاسوس سيد علي ترمذي اودده ترک نژاده شاگرد “ اخوند درويزه ” د پيري تر پوښښ لاندې د پښتنو د قاتلانو مغلو گټې ساتلي .

دا سيد علي ترمذي د سيد قنبر علي زوی او د سيد احمد نور لمسي او د سيد يوسف نور کوسي او د محمد نور کوسي وو .

د محمد يوه ماندينه د گوډ تيمور خوره ، د محمد يوزوی د گوډ تيمور د خور زوی و ، په حقيقت کې دا پير بابا د ډهلي د ظالمو مغلو شاهانو خوربې وو .

د ډهلي دمغلو دربار چې د پښتنو څخه وهم درلودې نو په دې اساس يې خپل د کورنۍ يو با اعتباره او د اعتماد وړ شخص د پير د نامه تر پوښښ لاندې د پښتنو علاقې ته راولېږي .

دې مغولي جاسوس د پيرۍ تر پردې لاندې د ډهلي دمغلي دربار هر ډول ملاتړ هم درلود .

ددې مغولي پير وظيفه دا وه چې پښتانه د ملي مبارزو او د مغلو څخه د نفرت لړلو څخه راوگرځوي او د تصوف ، گوبڼه نشنې او ترک دنيا خواته يې رهبري کړي ، تر څو د پښتو او پښتونولي د قانون پر ځای د مغلو د دربار د خوا معرفي شوي جعلي پيري او مردي رواج شي ، پښتانه د ملي ازادۍ لپاره د مبارزي د ميدان څخه ووزي او ستمگر مغل په ارامي خپل سلطنت ته دوام ورکړي .

کله چې روښاني تحريک د پښتنو د ازادۍ لپاره منځته راغلي همدا ټگمار پير بابا د پښتنو د ساده توب او بې سوادۍ څخه استفاده وکړل او يو شمېر ساده پښتانه يې د پير روښان پر ضد ودرول او د ملي مبارزينو د قطار څخه يې بيل کړل .

د مغلو دې مزدور او ټگمار پير بابا به “ پير روښان ” ته

“ پير تاريک ” ويل او پښتانه به يې دده خلاف راپارول .

د ډهلي د مغلو د دې مزدور ټگمار پير بابا تر مرگ وروسته دده ترک نژاده شاگرد “ اخوند درويزه ” د روښاني تحريک پر ضد د مغلو د مزدور پير بابا وظيفه پر غاړه واخستل .

پر ټولو هغه هېوادونو چې د مغلو د وحشت او دحشت باد تير شو ، ابادۍ يې په کنډوالو بدلي شوي ، د انسانانو د سرونو څخه منارونه جوړ شول ، د مخکي د مخ څخه د انسانانو د وينو بوي راتلي ، چا چې به هر ميدان ته کتل نو د ظالمو مغلانو د تورو په واسطه به د مظلومانو او ازادي غوښتونکو د غاړو د پري کيدو و ورونکي منظري د انسانانو سترگو ته مجسم کيدي . . .

د مغلو وحشت د محکومو هېوادونو د ولسونو د زړونو څخه د خوښۍ ، ښه ژوند کولو ، ابادۍ او پرمختگ احساس ليري کړي ، د مغلو د توري څخه پاتي انسانانو د ژوند څخه نا اميده شول ، اکثره يې د مغلو په دربارونو پورې تړلو پيرانو په واسطه وگوبڼه نشيني ، ترک دنيا ، خانقاوو او په زيارتونو کې وپنا اخستلو ته تشويق شول ، د پيرانو او خانقاوو بازار تود شو .

په هغه وخت کېښي د مغلو اجنتو پيرانو به ولسونو ته د مغلو د ظلم او ستم په باره کې ويل چې دا د مغلو ظلم ندي دا ستاسو خپل عمل دی چې خداي (ج) پر تاسو نازل کړی دی ، تاسو خپل عمل اصلاح کړئ مغل به په خپله پر تاسو مهربانه شي . . .

د مغلو د میراث خور پاکستان داستخباراتو د سازمان اجنتان همدان هم د تبلیغی جماعت د سازمان د لاری د پښتنو په منځ کې دا تبلیغ کوي چې ستاسو عمل پر تاسو حاکم دی او پښتانه د پنجاب د غلامی او نورو ظلمونو پر ضد د ملي مبارزي څخه راگرځوي .

پیرروښان په داسی حساس تاریخی وخت کې دنیا ته راغلي چې د پښتون ملت مطلق اکثریت د مغلو د جعلی پیرانو د پیړی په جال کې راگیر شویو و .

پیرروښان د یو مجرب سیاست مدار په حیث خپل محیط ښه مطالعه کړي او مجبوراً د پیړی او مریدی د لاری د سیاست میدان ته داخل شو ، ځکه چې دده په قوم کې د مغلو د خوا تر ویج شوي پیړی او مردی د دوه پر مخ تگ کړیو و چې د هر پښتون کور ته یې ځان رسولې وو .

دا ځیرک پښتون سیاست مدار په دې ښه پوهیدی چې دده قوم هم د نورو محکومو قومونو په شان د مغلو د ظلمونو په اساس ترک دنیا شوي او په فکري لحاظ یې د جعلی پیرانو لمنی ته پناوړي ده ، او د مغلو د څیره خوارو تگانو پیرانو په جال کې بند دې ، ددې د پاره چې دده قوم دده خبري ته غوړ ونیسي نو دي باید د پیر په جامه کې د ملت منځ ته ورشي ، هغوی د پیر په حیث پر ځان راټول کړي ، وروسته یې په پښتو او پښتونولي مجهز او د مغلو په مقابل کې د پښتنو ازادي غوښتونکي فوځ ځني جوړ کړي .

پیرروښان یو ښه معتقد مسلمان او د پیر په حیث یې و خپل مریدانو ته په تصوف او طریقت کې اته مرحلي تعیني کړي وي .

1: شریعت .

2: طریقت .

3: حقیقت .

4: معرفت .

5: قربت .

6: وصلت .

7: وحدت .

8: سکونت .

پيروښان د پيرۍ په جامه کې لاندې سياسي اهداف تعقيبول .

لومړۍ:

پښتونخوا بايد د مغلو او ايرانيانو څخه په بشپړ ډول ازاده شي ، د پښتنو د بشپړې ازادۍ او خپلواکۍ په خاطر پيروښان پر لاندې ستراتيژيکو اهدافو کار کوي .

الف: د دې لپاره چې پښتنو ته د ازادۍ پيغام په سم او اسانه ډول ورسول شي ، پښتانه بايد پريو سياسي مرکز سره راټول شي .

ب: پښتنو ته بايد د پښتو او پښتونولي درس ورکول شي ، ترڅو د دې ليارۍ په پښتنو کې د پرديو د ظلمونو او غلامۍ په مقابل کې نفرت او کرکه را پيداشي .

ج: پښتانه بايد په دې پوه شي او قناعت ورکول شي چې د مغلو د ظالمي ادارې د چارواکو سره هر ډول تعلق او همکاري بايد قطع شي ځکه چې دا عمل به ښه نه وي .

د: پښتانه بايد د خپلواکۍ په خاطر د سر او مال قربانۍ او هر ډول جگړې او سر ښندنې ته آماده شي .

دوهم:

پيروښان په دې عقیده وو چې په پښتونخوا کې بايد داسې پښتني دولت ايجاد شي چې لاندې ملي وظيفې په ښه ډول سره انجام کړايشي:

الف: پښتنی باکیفایته دولت باید خپل ولس ته لازم خدمات وړاندې کړای شي .

ب: پښتني دولت باید د مالي لحاظه پر خپل ځان متقي وي .

ج: پښتني دولت بايد داسې دفاعي قوت ايجاد کړي چې د خپل هېواد او ولس څخه د پرديو يرغلگرو په مقابل کې د دفاع توان ولري .

درېم:

پښتانه بايد وهڅول شي چې په هند کې د پښتنو شهنشاهيو لکه د غوريانو ، لوديانو ، غلجيانو او سوريانو وياړونه بيا تازه او را ژوندي کړي .

پنځم: دمغلو پر ضد د توخيانو د وياړه ډکې مبارزې (960-1200 هه):

د مغلو د اشغال په مقابل کې د پښتنو د ملي مبارزو په سلسه کې يوه هم د “توخيانو” مبارزې وي چې د خپل هېواد او ولس د ازادۍ لپاره يې کړي دي .

توخيانو د نورو پښتنو قومونو په شان د خپل هېواد د استقلال په خاطر د هند دمغولي امپراطورۍ او د ايران د شعيه امپراطورۍ په مقابل کې د ازادۍ مبارزې جاري ساتلي وي ، او د همدې ازادې غوښتونکو مبارزو په نتيجه کې يې پردې اشغال گر مجبور کړل چې د دوی استقلال او خپلواکي په رسميت وپيژني .

د دهلي د مغلو او د ايران د صفوي امپراطوريو په منځ کې د توخيانو د ازاد دولت ايجاد داسې معني درلودل لکه د غنم يوه دانه چې د ژرندي د دو پلنو ترمنځ مقاومت کوي .

د توخيانو ازاد دولت که څه هم د مغلو او ايرانيانو د امپراطوريو په مقابل کې دومره کوچني وو لکه د غنم دانه چې د ژرندي د پلونو په مقابل کې کوچنۍ ده ، خود توخيانو د دولت مقاومت د غنم د داني په شان نه بلکه د الماس د داني په شان کلک او مقاوم وو ، ځکه دې دواړو پښتون دښمنه امپراطوريو په خپل ټول توان ونه شوه کړاي چې د پښتو او پښتونولي پراصل ولاړ د الماس په شان کلک او مقاوم د پښتنو دا کوچنۍ خپلواک هېواد د منځه يوسي .

د توخيانو د دولت مشرتوب شامحمد کلاتي او ترده وروسته سلطان ملخي کاوه .

د سلطان ملخي دولت د هند د مغولي امپراطورۍ د خواد هغه فرمان په واسطه په رسميت وپېژندل شو چې په (1093 هـ) کې د دريمي خور پر نهم (9) تاريخ د مغولي هند د امپراطور عالم گير د دربار څخه رسماً صادر شو.

په دې فرمان کې د پښتنو د ازاد دولت مشر ملخي ته د

“سلطان ملخي” په لقب خطاب شوي دي.

د سلطان ملخي د واکمنۍ په وخت کې د پښتنو او ايراني صفويانو ترمنځ سخت جنگونه وشول خو پښتنو د خپل هېواد ازادي د ميرڅمنو او د بنمنانو په مقابل کې وساتل.

شپږم: د مغلو پر ضد د ابداليانو د وياړه ډکې مبارزې:

د اشغال گرانو په مقابل کې د پښتنو د ازادي غوښتونکي مبارزو په لړ کې ابدالي پښتنو هم خپل مهم رول لوبولي دي.

مور د لته د ابدالي پښتنو د ازادي غوښتونکو ملي مبارزو ته ډېره لنډه اشاره کوو.

دولت خان د سرمست خان زوی د (1115 هـ) په شاوخوا کې د ابداليانو مشر وو او په قندهار کې يې د ايران د صفوي اشغال گرانو سره د پښتونخوا د استقلال په خاطر سختې جگړې وکړې، او د پښتنو د خپلواکۍ بيرغ يې تر غزني او د سليمان غره تر لمنو ږوب او بوري پورې ورساوه.

دولت خان د پښتنو په دې سيمه کې پنځوس کاله خپل استقلال وساتې او د ايراني اشغال گرانو واک يې صرف د دوی تر نظامي چوڼۍ پورې محدود ساتلي وو، ترڅو په (1115 هـ) کې د ايران د اشغالگر دولت ظالم حاکم گرگين د شپي د خواد خپل ويني چبونکو فوځونو سره په بنار صفا کې د دولت خان پر کور ناڅاپي حمله وکړل پښتون مشر دولت خان او د هغه زوی نظر محمد خان يې تر سختې جگړې وروسته دواړه په شهادت ورسول.

تر دې وروسته ابدالي مشرانو په کلونو د عبدالله خان، زمان خان، الله يار خان، ذوالفقار خان او نورو نومياليو په رهبرۍ په هرات کې خپلواک پښتني دولتونه جوړ، رهبري او د ايراني اشغال گرانو د

تيري څخه د توري په زور وساتل ، تر څو په پاي کې د ابدالي پښتنو دا د ازادي غوښتونکي مبارزي جنبش د مشهور ايراني سفاک يرغلگر نادر افشار د خوا وځپل شو .

اووم: د مغلو پر ضد د خوشال خان ، ايمل خان او دريا خان ډغری:

کله چې په قندهار کې ، توخيان ، ابداليان او هوتکيان د ايراني اشغالگرانو سره په ملي مبارزو بوخت وو ، په عين ډول د پښتونخوا په شرق کې بيا خوشحال خان خټک ، ايمل خان مهمند او دريا خان اپريدي د ډهلي د مغلو پر ضد په سخت مقاومت او د ازادۍ لپاره په ملي مبارزو مصروف وه ، مور د لته د سل گونو پيښو د جملي څخه صرف څو مهمو پيښو ته په ډېر لنډ ډول د لوستونکو توجه راگرځوو .

1: د خيبر جگړه (1672 ع)

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس پښتون په ورين تندي مرگ مني خو سپکاوي نه مني .

په عين ډول پښتانه وايي چې "مال ترسرجار او سرتري ناموس جار" .

د کابل او پېښور د والي محمد امين يو نظامي مامور حسين بيگ د پښتنو مشرانو ته د "سپو" خطاب کړيو او په عين حال کې د مغلو د دې وفادار مغروره نوکر عسکرو د ساپي قوم يوي اينجلي ته بې عزتي وراړولي وه او د صاپيو ځوانانو دا ټول مغولي عسکرو وژل .

د مغلو والي محمد امين د پښتنو په لاس د خپل متجاوزو قتل شوو سپاهيانو د بدل په غرض د (40000) څلوېښت زره مغولي فوځ سره د خيبر دري پر لور روان شو .

کله چې د مغلو فوځ د لنډي کوتل څخه راتیر شو او د لنډي خانې سیمې ته راوړسیدي نو په دې ځای کې د پښتنو ازادې غوښتونکو ځلمو او مغلي فوځ ترمنځ جگړه شروع شول ، په دې جگړه کې پښتنو صرف توري ، غشي ، لنډی او لرگي درلودل ، خو متجاوزو مغلو فوځ څلویښت زره فوځ مست جنگي فیلان ، توپونه او هر ډول عصري وسلې او مهمات درلودل .

متجاوزو مغل فوځ په خپل ټول قوت پر بې وسلې پښتني لښکر حمله وکړل ، خو پښتنو زلمیانو په پښتني غیرت او میرانه پر متجاوزو مغلو د غشو او کابو باران وکړي او په خپل پښتني غیرت او مقاومت یې د مغلو منظم فوځ داسې وارخطا کړي چې د قوماندې سیستم یې خراب شو افسرانو او سپاهیانو ټولو پر هر لور په منډو شروع وکړل ، څوک د اسانو تر پښولاندې مړه شول ، څوک د اوبانو تر پښولاندې مړه شول او څوک بیا د فیلانو تر پښولاندې مړه شول ، څوک تر گړنگونو او پانونو ولویدل . . .

مغل فوځ د تینې په حال کې د ملا گورو د “تهتری” د غره لمنې ته پنا یوړول ، دلته هم پښتنو زلمیانو بیا یو زوروره حمله پر وکړل او زیات شمېر مغل متجاوزین یې په قتل ورسول .

والي محمد امین په تش لاس پر پښو په تینسته پېښور ته ولاړي .

د خیبر په نښته کې په زرگونو متجاوزو مغل فوځیان په قتل ورسیدل .

په دې جگړه کې مغلو د شرم نه ډکه ماته و خوړل څلویښت زره فوځ یې د ازادې غوښتونکو پښتنو د لاسه تېاشو ، د والي محمد امین لور ، ماندینه ، خور او مور او دنورو مغلو افسرانو بښځې او کوچنیان د پښتنو پلاس کې بندیان شول .

پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون د ناموس داري د اصل مطابق د مغلو بښځې او ماشومان بیرته مغلو ته وسپارل ، خود والي محمد امین ماندیني دوباره و خپل میره ته د تللو څخه په دې سبب انکار وکړي چې د دې میره د څلویښت زره فوځ سره څنگه د شرم نه ډکه ماته خوړلي وه ، هغه بښځه تر مرگه د پښتنو په وطن کې پاتې شول او خپل پاتې ژوند یې خدای (ج) عبادت ته وقف کړي .

د خیبر په نښته کې د میر نیو پښتنو د خوا پر مغلو هغسي ناورین راغي کوم چې پخوا د جلال دین په مشرۍ پښتنو د یو سفرو په سیمه کې د بیربل او زین خان په مشرۍ د اکبر مغلول پر فوځونو راوستلي وو . د خیبر د نښتې په ویاړ خوشال خان بابا داسې وايي :

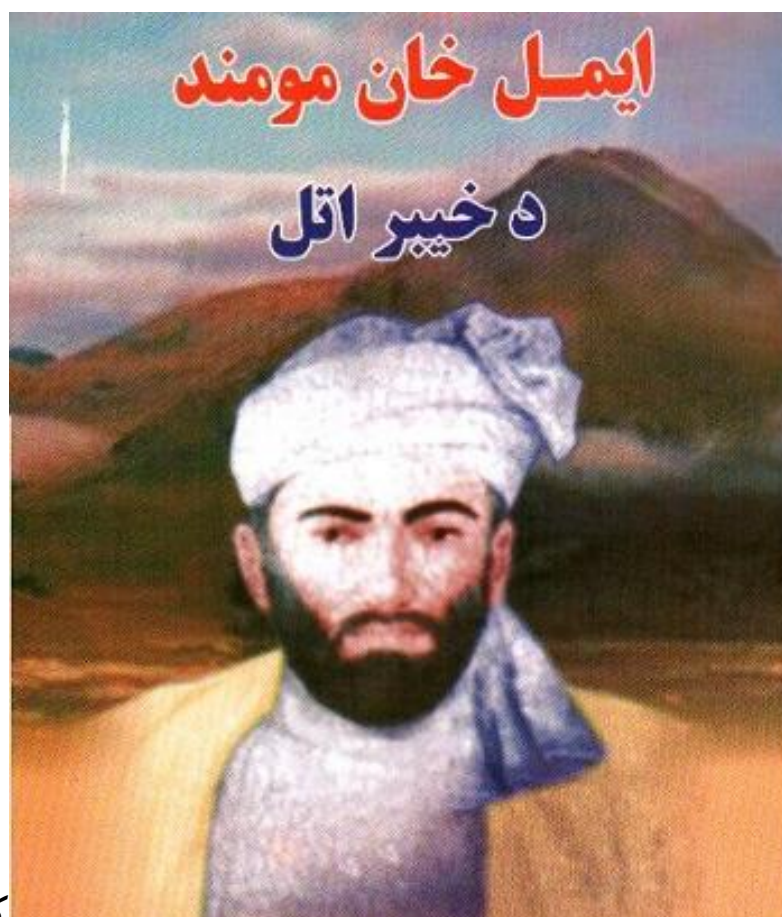
نه په ډېر و نه په لږ د خدای په کړو ده
 لږ لښکر پر ډېر لښکر مومي ظفر
 څه شینواري څه مهمند څه افریدی وو
 چې یې مات کړي د صوبې واره لښکر
 دا طوفان چې پر مغلو باندي سراز شو
 په کشتن په اولج و ه شیخ مکړه نظر
 که اسان وو که فیلان که آسبابونه
 په انبار انبار سپین زرو که سره زر
 هغه بڼې پرې پیکرې د پالکیو
 همگي پرې پرې لعل در او گوهر
 بنديوانې شوې په لاس د پښتنو کې
 دا بڼه څوک که د مغول د زړه بهر

2: د نوبنار د کوټ جگړه:

د خیبر د نښتې وروسته د خوشال خان په مشرۍ خټکو او افریدو د

کله چې دا مغلي فوځ د ګنداو سره

نږدې د “ کرپي ” په دره کې تیریدی، نو په دې وخت پښتنو ازادي غوښتونکو جنگیالیو د ایمل خان مهمند په مشرۍ د شپي په تیاره کې پر مغلو نابره یو سخته حمله وکړل ، زیات مغل سپاهیان ځای پر ځای مړه شول او نور د شپي په تیاره کې یوي او بلي خواته تښتیدل .

سهار بیا پښتنو غازیانو پر پاتي مغل فوځ حمله وکړل ، د مغل فوځ مشر شجاعت خان یې ووژلي او ټول مغل فوځ یې تار په تار کړي .

د کرپي د جنگ په باره کې خوشال خان دالاندي شعر ویلي دي:

چې په خوانه په خاطر هسي عیان شي.

ځني څه چاري پیدا په دي جهان شي .

په لچې او په چوتره او ګرځیدلم.

اوس مي گڼت د افریديو په میدان شي .
لکه باز پریو غر گرځي بل ته گوري .
بیا نظر زما د سوات پر کوهستان شي .
دا نادره عقیده لکه زما ده .
لا عجب که بل پیدا داسې افغان شي .
ومغل و ته به هسي کار بنکاره کړم .
چې راضي راڅخه روح د فرید خان شي .
که مي چیري ننګیالي پلاس کې کېوزي .
پري لیري به زما د زره ارمان شي .
په جهان د تنگ یالي دي دا دوه کاره .
یا به و خوري ککري یا به کامران شي .
د بازانو د زاغانو مصاف وینم .
تر دامنځ به یې د وینو رود روان شي .
عاقبت به خدای ظفر کا د بازانو .
تاریه تار به اواره واره کارغان شي .
چه و کارته یې حیران دي دا خولې دي .
ډېر عالم به و خوشحال و ته حیران شي .
دمزریو میړتوب په لښکر ندي .
موتي یې هر کله یوا ځي په خپل ځان شي .

ازادي ترپاچاهي لا تيري کا .

چې د بل تر حکم لاندي شي زندان شي .

4: د خاپښ جگړه:

د مغلو شاهي فوځو په مسلسل ډول په "خيبر"، "نوبار" او "کرپه" کې د پښتنو غازيانو د لاسه سختي ماتي وخورلي ، نو د دې سببه د ډهلي د مغلو پاچا اورنگ زيب د خپل دولتي فوځونو د مورال د لوړولو په خاطر لاهور ته راغلي او د هند د دولت د بايللي حيثيت د بيا گټلو لپاره يې دهند د دولت ټولي مالي ، استخباراتي او نظامي زرايع د ځان سره راوړي او په کاريې واچولي .

اورنگ زيب د کرپي د ماتي د تلافی په غرض يو لوي هندي فوځ د مکرم خان او شمشير خان په مشري د پښتنو ازادي خواهانو د مقابلي لپاره را وليږي .

په دې جنگ کې د پښتنو غازيانو مشري ايمل خان مهمند او دريا خان افريدي کول .

د هند د مغلي فوځ او پښتنو غازيانو ترمنځ د "خاپښ" پر سيمه چې د "گنداو" څخه و شمال لور ته پروت دي سخته نښته وشوه چې په نتيجه کې د هند مغلي فوځ ماته وخورل او د مغلو سر لښکر مکرم خان هم په زخمي حالت کې پيښور ته و تښتيدی .

د مغلو او پښتنو د روانو جنگونو او په هغه وخت کې د مغولو د استخباراتو د خوا د پښتنو د بې ننگه او غدارو قومي او مذهبي مشرانو او د مغلي دربار د جاسوسو پيرانو په واسطه د پښتنو د نفاق او اتفاق او نورو ټولنيزو رقابتونو په باره کې خو شحال بابا دا لاندي شعر ويلی دي .

د خوشال بابا د دې شعر څخه معلومېږي چې شاعر د هغو پښتنو څخه خوا بدي دي چې د څو پيسو او يا نام نهاده مقامو او لقبو په سبب د پرديو لپاره کار کوي ، غواړي چې پښتون ملت د پرديو غلام شي او غواړي چې پښتانه په خپل هېواد کې د اسلام په نوم د مغلو غلامان شي .

خوشال بابا پښتانه د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو د ازادۍ، ننگ او ملي نواميسو د دفاع په خاطر و اتفاق او يوالي ته رابولي .

بيالسه كومسه راپيدا شوه د ابهار
چې په هر لوري يې ملك كړلو گلزار
ارغوان دې ضميران سوسن ريحان دي
يا سمين دې نسن ترن نسرگس گلزار
د سپرلي گلونه د پرپه هر ررنگ شسته
ولې سره لاله په په كې دي لا او خار
جونه موتي موتي گل بدي په گرېوان كې
د خوانانو گل د ستې دي په د ستار
مغني يې په چغانه ته ليندې كې پرده
په نغمه وپه پر دو و غواړه هر تر تار
ساقې راشه په په كې پي پي را كې پره
چې د ميو په مستې كې شم سر شار
پښتنو خلميو ويي لاسونه سره كړل
لكه باز منگولي سره كې پرې په خپل بنكار
سپينې توري يې گل گوني كې پرې په وينو
په اهار كې شه گفته شول لاله زار
ايميل خان دريا خان دواړه مرگ يې نوي
هـ شيخ تقصير دواړو ونكې پرې وار په وار
د "خيبر" دره يې سره كړله په وينو
په "كړپه" يې هم روان كړو دندو كار
تر "كړپې" تر بربا جوړه سمه غرونه
په لږزه په زلزله شول په بار بار
په هغه لوري چې كې پرې پښتم كال دي
هره ورځ د سپينو تورو خړه رار

چې په دال لوري زه راغلم خبطه شه شوم
 زه مردار ييم کمه دا خلک دې مردار
 په لښکر لښکر نارو شوم ورتسه سترې
 دا کانه راتسه مهيرک وايي نسه خار
 چې احوال د يوس فزوراته معلوم شو
 لخوا غرو ماتسه بنسه وه نه دمغار
 د خټک وسو پي بهت رتريوس فزيو
 که خټک هم دي په خوي ترسپي بېکار
 درست پښتون د قندهاره تراتکه
 سره يودننگ په کار پست او اشکار
 گوره خو جنگونه وشول په دال لوري
 ولي شي د يوس فزيو نشسته عار
 اول جننگ دل لوري شاد ته تريو
 چې خلو پښت زره مغول شول تار په تار
 خوندي لونه يي بندي د پښتنو شوې
 آس، هاتيان او بنان اولجه قطار
 دويم جننگ مير حسيني په دوابه کې
 چې يي سره وټکېده لکه دممار
 بياله په پس د نونبهار د کور جننگ و
 چې مي و بنکو لسه مغلو خپل خمار
 بياله په جسنت سڼگه شجاعت خان و
 چې ايميل يي په گنداب ويوست دممار
 شپږم جننگ مکرم خان شمشير خان دواړه
 چې ايميل کړل په خاپښ کې تار په تار
 چې زمپا په ياد دي لوي جنگونه دادي
 د هلک وپه هر لوري نشسته شمار
 هميشه فتحه نصرت دي لاتر اوسه

پس لسه دې ده بيا تكيه پر كړدگار
 اورنگزيب راته يوكال او شو چې پروت دی
 په صورت حيران پريشان په زړه انگار
 كال په كال امرايان دي چې پرېوزي
 چې طوفان شولې لښكري كوم يې شمار
 خزانې د هندوستان دي راخوړې شوې
 سره مهيران دي نن و خي په كوهسار
 بله هېڅ ليدلې نشي په دامخكې
 يامغول له منځه ورك يا پښتون خواري
 په داهسې وخت چې وخت د نام او ننگ دی
 دابې ننگه پښتانه كاخه رفته رفته
 پښتانه په توره بنه دي تر مغلو
 كه په پوهه پښتانه وي څه هېڅ بيار
 اولسونه چې سندنې بولې يوكاه
 پادشاهان ورتنه سږود كاني اختياري
 كه نفاق، كه اتفراق كه جهل پوهه
 دهريو په خپل خپل لاس ده هره چار
 افريدي مهمند شينواري گوره څه كا
 د مغلو لښكري پروت پرننگرهار
 زه تنه په كې په غم د نام او ننگ يم
 يوسفزي په فراغت په كښت و كار
 اوس چې هسي بې ننگي بې ناموسي كا
 عاقبت به ورنېكاره شي خپله چار
 مرگ زما په پوهه بنه تر دې ژوندون دی
 د عزت سره چې نوي زيست روزگار
 هميشه به په جهان كې ژوندون نه وي
 د خوشحال خټك به پاتې شي يادگار

د دريم څي خور اول کمال د غفـو و 1086 هـ
ما چي ووي په برمـول کي دا اشعار

په پورته کړښو کي دمغلو او ايرانيانو د وحشيانه اشغال پر ضد د پښتنو د پنځه نيم سوه کلن
جهاد او مقاومت د ستر درياب څخه مورږ صرف څو نموني په ډير لنډ ډول د لوستونکو د
معلوماتو د پاره وړاندي کړي .

ددی کتاب په پاتې برخه کي په هند کي د پښتنو امپراطوارانو ذکر هم په ډير مختصر ډول
درنو لوستونکو ته وړاندي کوو .

شپږم فصل

پښتانه پاچاهان په هندوستان کېږي:

کله چې د چنگېزي فوځونو وحشت او دهشت د شرق ټول هېوادونه او ددوی تمدن وران او ويجاړ کړي ، دا مدنیت خوړونکي طوفانونه پر پښتنو او پښتونخوا هم راغلل .

د مغولي وحشي يرغلگرو سره پښتنو تر بل هر شرقي ملت زيات مقاومت وکړي ، او د مغلو د اشغال گرو فوځونو پر ضد يې خپل ملي ازادي غوښتونکو مبارزو ته په سوونو کلونو دوام ورکړي .

کله چې په پښتونخوا کې د پښتنو منظم دولت د مغولي وحشي فوځونو د خوا ړنگ شو نو پښتنو خپل د قدرت مرکز و هند ته نقل کړي او په هند کې يې ستر سلطنتونه جوړ کړل ، چيری چی لودی پښتنو پخوا لا په ملتان کې د پښتنی سلطنت اساس ايښی وو .

په هند کې د پښتنو سلطنتونه هم لږ اوږد پيرد مغولو سره په جنگ او مبارزو مصروف وه .

مور د لته په هند کې د پښتنو پاچاهانو سلسلي ته ډېر مختصر نظر اچوو .

1: د شيخ حميد لودي سلطنت په ملتان کېږي:

د پښتنو يو مشهور ټبر لوديانو د شيخ حميد لودي په مشرۍ په ملتان کې حکومت جوړ کړي .

تر شيخ حميد لودي وروسته د هغه زوی نصر د ملتان حاکم شو .

د نصر تر مرگ وروسته دده زوی ابو الفتح داود د ملتان واکمن شو .

په 396 هـ کې سلطان محمود غزنوي پر ملتان حمله وکړل او د ابو الفتح داود سره يې سوله وکړل .

په (402 هـ) کې سلطان محمود غزنوي بيا پر ملتان حمله وکړل ، ملتان يې اشغال کړي او ابو الفتح داود يې گرفتار کړي او د غزني يوي بندي خاني ته يې واچوي ترڅو په بنديخانه کې مړ شو .

2: د بختيار غلجي سلطنت په بهار او شمالي بنگال کښي (۱۲۰۲-)

(۱۲۲۴ع):

د شيخ حميد لودي د کورنۍ د ملتان تر سلطنت وروسته د هند وستان د بهار په ايالت کې د پښتنو د لومړني حکومت باني او موسس اختيارالدين نوميدې چې په بختيار مشهور وو .

دا ستر پښتون په غزني کې د محمد غوري په حکومت کې يو نظامي افسرو و ، دا وظيفه يې ترک کړه او هند ته ولاړې او د بهار ايالت په

“ اوده “ سيمه کې يې يو کوچني جاگير پلاس راوړي .

دې نوميالي پښتون د پرژر د پرزيات پښتانه پر ځان راټول کړل او دهغوی څخه يې يو کوچني فوځ جوړ کړي .

بختيار غلجي د دې واړه پښتني فوځ په زور په دېر متانت او ميرانه د هند د بهار ايالت د قبضي کولو لپاره ملا وتړل او د هند د بهار ايالت يې ونيوي .

د بهار تر فتحي وروسته بختيار غلجي د اتلس تورياليو او جنگياليو پښتنو په مرسته د شمالي بنگال پر پايتخت حمله وکړل او د شمالي بنگال پلازمينه يې په اتلس کسانو ونيول چې د نړۍ په جنگونو کې داسې بل مثال نشته چې د يو پردي هېواد څخه دې اتلس کسان راشي او د يو ستر هېواد پر پلازمينه دې نظامي حمله وکړي ، دهغه هېواد پاچا دې تينبتي ته مجبور کړي او پلازمينه دې په اتلس کسانو اشغال کړي .

بلي دا تاريخي جنگياليان هغه اتلس پښتانه وه چې د ستر پښتون بختيار غلجي سره يې د شمالي بنگال پر پلازمينه نظامي حمله وکړل دهغه هېواد راجا (پاچا) يې و تينبتي ته مجبور کړي او د شمالي بنگال پلازمينه يې ونيول .

بختيار غلجي په (1202ع) کې په شمالي بنگال او بهار کې د پښتنو د ازاد سلطنت څښته کينودل .

د هند د بهار ايالت په خاوره کې د بختيار غلجي سلطنت د پښتنو لومړي مستقل سلطنت دې چې څلورويشت (24) کاله يې دوام وکړي .

3: پر هندوستان کښی د جلال الدین غلجی سلطنت:

په (1290 ع) کې د جلال الدین غلجی په نوم یو نومیالی پښتون د هند د ترک نژاده پاچاهانو څخه د توري په زورد هند پاچاهي ونيول ، او جلال الدین په اویاکلنی کې د فیروز شاه په نوم د هند پاچا شو .

4: پر هندوستان د علاو الدین غلجی سلطنت:

د جلال الدین څخه وروسته د هغه وراره او زوم علاو الدین غلجی د هندوستان پاچا شو .

علاو الدین بیسواد سړي وو ، خود بیسوادی باوجود دومره مدبر او د کلکي ارادي خاوند پاچا وو چې ټول هندوستان یې تر خپل کنترول لاندې راوستي .

دا خبره د د پراهمیت ورده چې تر علاو الدین غلجی وړاندې او وروسته بل کوم سلطان د هند پر دومره وسیع مټکه حکومت ندې کړي .

علاو الدین غلجی ته د خپل سلطنت په اوج کې دوه عجیبه خیالونه پیدا شول .

1: د علاو الدین غلجی سره دا فکر پیدا شو چې د مقدوني سنکدر په شان د ټول جهان و نیولو ته اقدام وکړي .

2: علاو الدین غلجی غوښتل چې یو نوي مذهب منځته راوړي او دده رعیت باید ټول دده په مذهب شي .

دا ښکاره خبره ده چې دا دواړه نامعقول فکرونه و سلطان علاو الدین غلجی ته د هغه د دربار چاپلوسانو او غوره مالانو تر ویج کړي وه .

خو علاوالدين غلجي د دې سره چې بيسواده او يو مقتدر او مطلق العنان سلطان وو بيا يې هم دا ښه صفت درلودي چې د پوهانو او عالمانو خبرو ته يې غوږ نيوي او د دې پوهانو او عالمانو خبرو او مشورو پاچا د چاپلوسانو او غوره مالانو د غلطو مشورو د شر څخه خلاصوي .

همدا سبب شو چې د هغه ديو مخلص او نيك دوست کوتوال علاوالمک په مشوره يې پورته ذکر شوي دواړه نامعقول خيالونه د سره وايستل .

سلطان علاوالدين غلجي

5: پر هندوستان د سلطان بهلول لودي سلطنت:

په (1451 ع) يا (855 هـ) کې د لومړي خور په اوولسم تاريخ لوي او پياوړي پښتون " بهلول " د سلطان بهلول په نوم د دهلي پر تخت کېناستی . خطبه يې په نوم وويل شوه او سکه يې په نوم جاري شول .

سلطان بهلول لودي د هند په تاريخ کې يو ستر او د وياړه ډک سلطان وو .

سلطان بهلول لودي ډېر پښتانه و هند ته ور وبلل هغوی ته يې ښه جايدادونه ورکړل او هغوی يې په هند کې د پښتنو د سلطنت استحکام ته وهڅول .

د سلطان بهلول لودي په سلطنت کې خوداسې پيښې شوي دي چې زه يې دلته ددې لپاره ذکر کوم چې پښتانه ددې واقعاتو څخه پند واخلي .

الف: د بي بي متو ابتکار:

د سلطان بهلول د پاچاهۍ په لومړيو وختونو کې هغه د خپل فوځ د زياتي برخي سره د ملتان او پنجاب د چارو د سمبالتيا په خاطر هلته تللي وو او په ډهلي کې يې ډېر لږ فوځ پريښي وو .

په دې وخت کې د هند د پخواني شاهي کورنۍ د يو غړي محمود شاه په مشرۍ يو ستر فوځ چې تنها زر جنګي فيلان په کې وه د ډهلي ښار محاصره کړي .

په ډهلي کې د پښتنو ډېر لږ فوځ موجود وو خو په دې وخت کې يوي پښتني مېرمني د “ بي بي متو ” په نامه د ډهلي د ښار د پښتنو مدافعينو د مورال د لوړولو په خاطر يو ابتکار وکړي .

بي بي متو د پښتنو فوځيانو سره خبري وکړي ، هغو فوځيانو ته يې ښه مورال ورکړي ، پښتنو ښځو ته يې د نارينه جامي ورواغوستلي ، وسلي يې ورکړي او د ډهلي دکلا ددېوالونو پر سر يې د عسکرو په څير ودرولي تر څو د ښمن ته دا معلومه کړي چې د ډهلي په قلع کې د دفاع لپاره پوره فوځيان وجود لري .

ب: د دريا خان لودي مېرانه:

دريا خان لودي د سلطان بهلول لودي څخه پر څه خبره ناراض شوي وو او د ډهلي په محاصره کې يې د دښمن د فوځونو رهبري کول .

د ډهلي په قلع کې د محصورو پښتنو د ټول مقاومت او جرئت سره سره هم د دښمن شمېر ډېر زیات وو او د قلع مدافعین مجبور شول چې د ډهلي قلع و مهاجمینو ته تسلیم کړي .
په دې وخت کې یوه سید د ډهلي د قلع کیلی د محمود شاه د فوځ قوماندان دریاخان لودي ته وروړي .
دې هونبیار او مخور سید د مخه تردي چې د ښار کیلی و دریاخان لودي ته تسلیم کړي د دریاخان څخه پوښتنه وکړل چې :

سید : محمود شاه ستا څه کېږي ؟

دریاخان : زما هیڅ نه کېږي ، زه د هغه نوکریم او د نوکری حق ادا کوم . . .

سید : بهلول ستا څه کېږي ؟

دریاخان : بهلول مي عزیز دي ، هغه هم یو پښتون دي او زه هم یو پښتون یم .

د دې خبرې تر اوریدو وروسته سید د ډهلي د قلع کیلی و دریاخان ته کینبودي او ورته و یې ویل :

بس اوس د ډهلي په قلع کې د محاصره پښتنو میندو او خونديو پرده ، ننگ ، ناموس او شرم ستا پرغاړه دي . . .

د سید د دې خبرې په ځواب کې دریاخان لودي وویل چې زما په سترگو کې هم دغه د پښتنو د شرم ، ننگ او ناموس خبره گرځي که نوي د قلع فتحه کول خو څه مشکل کار ندي .

دریاخان سید ته وویل چې بهلول هم وځنډی خیر ته بیرته د ښار د دروازو کیلی د سره یوسه گورو به چې د پښتنو د ننگ او ناموس د ساتلو د پاره زه څه کولا یشم .

په دې وخت کې دریاخان محمود شا شرقي ته وویل چې بهلول د یو لوي فوځ سره د ډهلي پر لور راروان دي ښه به داوي چې اول د بهلول چاره وکړو وروسته بیا د ډهلي د قلع نیول ډېر اسان کار دي ، محمود شاه شرقي هم د دریاخان لودي خبره ومنل او د دېرش زره فوځ او څلویښت جنگي فیلانو سره د سلطان بهلول مخي ته چې څوارلس زره تنه پښتني فوځ یې لرلي ورووتی .

د “نريلي” پر مقام دواړه فوځونه سره مخامخ شول، په دې وخت کې د قطب خان په نوم يو پښتون يو جنگي فيل په زهري غشي وويشتي او د پښو يې واچوي، او په عين وخت کې يې پر دريا خان لودي ناري کرل چې:

“ستا خویندي او مندي ددهلي په قلع کې د دښمن د لاسه محاصره دي او ته د پرديو په نفع د خپلو پښتنو وروڼو پر خلاف توري وهي . . . .”

دريا خان د قطب خان په ځواب کې وويل:

که تاسو په ماپسي تعقيب نه کوي نوزه به بې جنگه دميدانه ولاړشم.

قطب خان هم مثبت ځواب ورکړي او دريا خان د خپل ملگرو سره د جنگ د ميدانه ووتی.

کله چې دريا خان د جنگ د ميدانه ووتی د محمود شاه شرقي فوځ هم ماته وخوړل او سلطان بهلول لودي بريالي ودهلي ته ورننوتی.

د پورته خبري څخه دا معلومه شول چې کله هم پښتنو د پښتو او پښتونولي د قانون پيروي کړيده او يو د بل ملاتړ شوي دي نو پښتنو په هر ميدان کې بری موندلي دي چې ژوندي مثال يې د سلطان بهلول لودي او دريا خان لودي ترمنځ يوالي دي چې د جنگ په ميدان کې يې پښتانه بريالي کرل.

سلطان بهلول لودي (38) اته ديرش کاله د هندوستان پاچا وو او په (1489 ع) يا (894 هه) کې د اتيا کالو په عمر وفات شو.

سلطان بهلول لودي يو ستر پښتون، عادل، سخي، غريب دوست، متواضع، مهربان، پښتون دوست، حتي دښمنانو ته به يې هم زيات صبر او تحمل کاوه.

سلطان بهلول لودي د پښتنو په وړاندي پر تخت نه کېناستی، تر هېڅ پښتون يې ځان لوړ نه بللي او د پښتنو سره به پر فرش ناست وو، د پښتنو سره به يې د پښتو او پښتونولي د عزيزگلوې او قامولۍ د اصل پر اساس سلوک کوي.

که به يو پښتون مشر د هغه څخه خفه شو نو سلطان بهلول به د هغه کورته ورغلي او د هغه سره به يې د پښتني ورورۍ او عزيزولې پر اساس خبري وکړي هغه ته به يې وويل که ته ما د دې کار يعنې سلطنت لايق نه بولي مهرباني وکړه ماته بل کار را وسپاره او ته راشه زما پر ځای پاچا شه . . . .

سلطان بهلول لودي د پښتو او پښتونولي د قانون څخه په پيروي پردي ټول پښتانه خپل ملگري او دوستان کړي .

ترده وروسته دده زوی نظام خان د سلطان سکندر په نوم (28) کاله د هندوستان پاچا وو او تر سکندر وروسته يې زوی سلطان ابراهيم د هندوستان پاچا شو .

کله چې سلطان ابراهيم د هندوستان د سلطنت پر تخت کېناستی نو د خپل بې ظرفيتۍ او د غوره مالو او چپلو سو ملگرو د مشورود سببه يې د پښتو او پښتونولي سپيڅلي لاره کومه چې دده نيکه سلطان بهلول لودي اختيار کړي وه بيخي پريښودل .

ظلم او تکبر يې اختيار کړي ، تر خپل پښتنو وروڼو يې ځان لوړ بللي او د هغو بې عزتي او ازارول يې شروع کړل .

پښتانه مشران چې د هند د لودي سلطنت د پايښت او استحکام مضبوطي ستنې وې د سلطان څخه خوا بدي شول او د دې سببه په هند کې د سلطان بهلول لودي د خوا قايم شوي مضبوط پښتني سلطنت د قدرت ستنې کمزوري او په لړزه شوي .

سلطان ابراهيم لودي به ويل :

(پاچاهان وروڼه ، عزيزان ، خپلوان او قوم نه لري ، د پاچا خپل او پردي ټول د پاچانو کران دي ، د دې ټولو ذکر شوو افرادو سره دي داسې برخورد وشي لکه د يو نوکر سره چې کېږي .

سلطان ابراهيم امر وکړي چې ټول اميران بايد د سلطان د تخت په وړاندي لاس پر نامه ولاړوي . . .)

د سلطان ابراهيم دي مغروران عمل ټول با وقاره پښتانه اميران ناراضه کړل او هر پښتون امير په دې فکر کې شو چې خپل حيثيت ، ابرو او گټې څنگه وساتي .

د پاچا اود هغه د اميرانو ترمنځ د اعتماد ، باور او وفادارۍ فضا د منځه ولاړل او يو د بل پر ضد يې د سازشونو او توطيو سلسله شروع کړل .

پاچا لوي پښتانه اميران ډهلي ته رابلل د هغوی ملکيتونه يې ضبطول او هغوی يې په ډېره بې دردی او عذاب په زندان کې وژل . . .

د سلطان ابراهيم لودي د غيري پښتني اعمالو د سببه په هند کې د پښتنو (75) کلن سلطنت د بابر مغل پلاس ختم شو .

مور د لته د سلطان ابراهيم لودي د غلطو اعمالو او د هغو په مقابل کې د پښتنو مشرانو د رد عملونو د جملي څخه صرف يوه واقعه د دې لپاره ذکر کوو چې پښتانه پاچاهان ، اميران او مشران د هغي څخه پند واخلي .

ج: دولت خان لودي او سلطان ابراهيم لودي شخړه:

دولت خان لودي د هغه مشهور دريا خان لودي زوی وو چې د سلطان بهلول لودي په دوره کې يې د دهلي د قلع د محاصري او د "نريلي" په جگړه کې ذکر وشو .

دولت خان لودي په دې وخت کې د پنجاب د صوبې والي او د لودي قوم يو مشهور مشرو و .

سلطان ابراهيم لودي دولت خان لودي دهلي ته ور وغوښتلی ، په دې وخت کې ټولو پښتنو مشرانو ته دا معلومه وه چې د سلطان د خوا ودهلي ته ورغوښتل څه معني لري ، نو د همدې ډاره دولت خان لودي ودهلي ته نه ولاړي او پر خپل ځای يې خپل زوی دلاور خان لودي د سلطان ابراهيم لودي دربار ته وروليږي .

کله چې ابراهيم لودي وليدل چې دولت خان لودي په خپله دهلي ته رانغلي او پر ځای يې خپل زوی د پاچا دربار ته راليږلي دي ، نو پاچا امر وکړي چې دلاور خان ته دهلي زندان وربنکاره کړي چې هلته د پښتنو بندي مشرانو حالت وگوري ، ترڅو د دې لاري دلاور خان وبيريږي او هم خپل پلار وبيروي .

دلاور خان د دهلي په زندان کې وليدل چې پښتانه مشران په ديوالونو پورې څرېدل ، پر بدن يې غوښې نوي او تنها هډوکي پاتې وه ...

کله چې دلاور خان د پښتنو مشرانو دا حالت وليد نو دا ورته معلومه شوه چې دده د پلار او کورنۍ د غړو سرنوشت به هم په دې ډول وي .

خو ورځې وروسته د لاورخان د ډهلي څخه وتښتيد او پلار ته يې د ډهلي په زندان کې دخپل دسترگو ليدلی حال ووايه .

دولت خان د ډهلي په زندان کې د پښتنو مشرانو حالت ډېر وبيروي او دخپل وهم څخه مجبور شو چې د سلطان په مقابل کې بغاوت وکړي .

دولت خان د دې بغاوت لپاره د سلطان ابراهيم تره علاوالدين عالم شارا وړاندې کړ او دې دواړو د سلطان ابراهيم لودي له ډاره په کابل کې د پښتنو د قاتل مغول بابر څخه مرسته وغوښتله او هغه يې په هند کې د پښتنو د دولت پر ضد و حملې ته دعوت کړي .

قاتل بابر چې لس گونه کلونه په دې طمع ناست وو چې څنگه پر هند حمله وکړي او هغه دخپل سلطنت برخه کړي د دولت خان او علاوالدين دعوت د ځان لپاره يو طلايي چانس وبللي او پر هند يې حمله وکړل .

بابر اول دولت خان بې عزته کړي ، علاوالدين يې گيروگان د ځان سره وساتي او سلطان ابراهيم يې د (1526ع) د اپريل پر شلم تاريخ د پاني پت په ميدان کې په جنگ کې شهيد کړي .

سلطان ابراهيم لودي چې کله دخپل پلار سلطان سکندر لودي تر مرگ وروسته د هند د سلطنت پر تخت کېناستی ، په داسې کارونو يې شروع وکړل چې د پښتو او پښتونولي سره مطلق مخالف وه .

د سلطان ابراهيم لودي د پښتو او پښتونولي خلاف اعمال نه تنها د بابر مغل د لاسه دده په شهادت تمام شول ، بلکه په هند کې يې دزرگونو پښتنو په وینو جوړ شوي د پښتنو د لودي کورنۍ (75) کلن سلطنت هم پای ته ورسوي ، او هند د بابر مغول پلاس ورغلي .

دا خبره د ذکر وړ ده چې په دې جنگ کې د بابر مغل د فوځ اکثره برخه د پښتونخوا د پښتنو څخه جوړه وه چې دا خبره د خوشال بابا د شعر د دې لاندې بيت څخه د ورايه ښکاري .

بياد پاس د ډهلي پاچا بابر شه* چې يې کار د پښتانه په برکت وو .

دا چې ولې پښتانه دخپل ازلي دښمن بابر مغل سره د پښتون سلطان ابراهيم لودي په مقابل کې ودریدل ، هغه يې شهيد او د هند سلطنت يې د پښتنو د لاسه وايستي او د پښتنو د سر ، ناموس

، عزت او مال ازلي دښمن بابر مغول ته يې تسليم کړي ، په دې باره کې د دې کتاب په تيرو فصلونو کې بحث شوي دي .

د لودي خاندان د پاچاهانو مخصوصاً د سلطان ابراهيم لودي د غلطيو د جملې څخه يوه ستره غلطي دا وه چې ده او دده کورنۍ په هندوستان کې په عيش او آرام پاچاهي کول او د پښتونخوا د پښتنو د مظلوميت په باره کې يې هيڅ اقدام نکوي ، د کومو دسرونو څخه چې بابر مغول د خپل خوشالي لپاره منارونه جوړول .

ښه به دا وي چې د هند پښتنو پاچاهانو د هند د پراخه ثروتونو او امکاناتو په واسطه د پښتونخوا د غريبو پښتنو دسر ، ناموس ، عزت او مال څخه د مغولو او نورو يرغلگرو په مقابل کې دفاع کړي واي .

ښه به دا وي چې په هند کې پښتنو پاچاهانو د هند د پراخه امکاناتو په واسطه په پښتونخوا کې پښتانه دومره قوي کړي واي چې د هند د غرب يعنې پښتونخوا د لاري چاپر هند د حملې کولو خيال هم نواي کړي ، او که دننه په هند کې د منطقوي قوتونو د خوا په هند کې د پښتنو سلطنت ته خطر پېښيداي نو د پښتونخوا د پښتنو په نظامي مرسته يې هغه هم دمنځه وړلاي شواي .

په هند کې د اکثره پښتنو پاچاهانو د ابراهيم او سکندر لودي په شمول ستري غلطي د اوي کله چې دوی د پښتنو د توري په زور د هندوستان سلطنت ونيوي نو ډېره توجه به يې په هند کې د خپل سلطنت و استحکام ته وکړل او خپل پلرنۍ هېواد پښتونخوا او پښتانه به يې هير کړل چې ژوندي مثال يې د لودي کورنۍ پاچاهان دي که دوی په هند کې د پښتني سلطنت د استحکام سره سره يوه اندازه توجه پښتونخوا ته کړي واي نو بابر مغل به يې د امو د سيند څخه پورې ايستلی وای او يا به يې وژلی وای ، خو دوی داسې ونه کړل پښتونخوا او پښتنو د بابر مغل تر ظلم لاندې شپې او ورځې تېرولې دوی په هند کې په عيش او نوش پاچاهي کوله .

6: پښتانه د شير شاه سوري سلطنت

(1539-1555 ع)

په هند کې د مسلمانانو د حکومت بنياد ايښودونکی سلطان معزالدين محمد غوري سوري دی او د پښتنو له لاسه تللی د هند سلطنت بيا هم د سوري قبيلې يو بل پياوړي مشر شېرشاه سوري لاسته راوړی .

کله چې سلطان ابراهيم لودي په هند کې د لس گونو زرو پښتنو د وینو په قيمت جوړ شوی سلطنت سره په بې پروايي او خود خواهي برخورد شروع کړي ، نتیجه يې دا شول چې په هند کې د لودي پښتنو (75) کلن سلطنت د بابر مغل د پښتني لښکرو پلاس د منځه ولاړ شي .

که څه هم پښتنو په هند کې سلطنت د لاسه ورکړي خود ځينو با غيرته پښتنو په زړه کې لا د مغلو څخه د انتقام او په هند کې د پښتنو د سلطنت د بيا برحاله کولو جذبه موجوده وه .

دا توريالي او مدبر پښتون فرید خان د حسن خانو سوري زوی وو چې د مغلو څخه يې ديارلس کاله ورسته بيا د هندوستان سلطنت ونيوي او په (1539ع) کې د ډهلي پرتخت د شير شاه سوري په نوم کېناستی .

دمخه تر دې چې د شير شاه سوري د سلطنت په باره کې گرانو لوستونکو ته لنډه معلومات ورکړو بڼه به دا وي چې د دې توريالي او ننگيالي پښتون په باره کې څه لنډه معلومات وړاندې کړو .

د شېرشاه اصلي نوم فرید خان دی ، د پلار نوم يې حسن خان او د نيکه نوم يې ابراهيم خان دی .

فرید خان د هند په بهار ايالت کې د هغه ايالت د حاکم سلطان محمد شاه خان ملازم وو چې يو وخت يې د بنکار په جريان کې زمري په توره وواژه ، دهمدې قهرمانۍ په سبب محمد شاه خان فرید خان ته د شير خان لقب ورکړي او د خپل زوی جلال خان مرستيال يې مقرر کړي .

د ځينو کورنيو نا مناسبو حالاتو په سبب شير خان د چنديري په جگړه کې د “ميرزا جنيد برلاس” سره ملگري شو او تر جنگ وروسته شير خان د ميرزا جنيد د خوا و بابر مغول ته چې تازه يې هندوستان د سلطان ابراهيم لودي څخه نيولي وو ور معرفي شو او په يوه ميلمستيا کې يې برخه ورسره واخستل .

د دودۍ خوړلو په جريان کې د شير خان مخ ته په يوقاب کې ماهي پروت وو خود ماهي د پري کولو لپاره پر دسترخوان چاره موجوده نه وه ، په دې وخت کې شير خان د خپل جيب څخه چاره راوايستل ماهي يې په توتېه کړي او بڼه په مزه يې وخوړي .

د شیر خان دي عمل ته بابر متوجه وو ، بابر د شیر خان دي کار ته حيران شو او دا يې يقين شو چې داسې دلاور پښتون حتما مغلو ته خطر پېښولای شي او سمدستي يې په ترکي ژبه خپل وزير خليفه ته وويل چې دا سړي نظر بند کړي ، که څه هم د ميزا جيند د خوا بابر ته د شیر خان د پره صفایې وشول خو شیر خان د خبرو په نزاکت پوه شو او کله چې د بابر نظر بل لور ته واوښتی نو شیر خان سمدستي محفل ترک او بيرته بهار ته ولاړي او محمد شاه خان بيرته پر خپل پخواني دنده تعين کړي .

شیر خان د مغلو سره زيات جنگونه وکړل ترڅو د هغو څخه د هند سلطنت بيرته پښتنو ته راستون کړي .

د شیر خان او مغلو تر ټولو مهمه جگړه د “قنوج” فيصله کونکي جگړه وه .

د قنوج په جگړه کې د شېر خان پنځوس زره پښتني فوځ د همايون مغل سل زره مغولي فوځ ته داسې ماتې ورکړه چې همايون مغل خپل هر څه پرېښودل او پر يو شاه توري آس سپور شو او د جنگ د ميدان څخه وتښتيدې او د مغلو شاهي حرم او خزاني ټولي د شیر خان پلاس ورغلي .

په دې ډول شیر خان مغل د هندوستان څخه وشړل او د پښتنو د لاسه وتلي د هند سلطنت يې بيا پښتنو ته راستون کړي او شیر خان په (1539 ع) کې د شیر شاه سوري په نوم د هندوستان پاچا شو .

شېر شاه د هندوستان د تاريخ يو ستر پاچاوو که څه هم هغه پنځه کاله د هندوستان پاچاوو او په (1545 ع يا 952 هه) کې د لومړي خور پر دوولسمه د اور لگيدني په يوه حادثه کې وفات شو خو د هغه پوهه ، تدبير ، حوصله ، شجاعت ، پښتونولي او نورې ښې کارنامې د هند او پښتنو په تاريخ کې د ابد لپاره ژوندی پاتې دی .

د شېر شاه تر وفات وروسته د هغه په کورنۍ او يا په نورو پښتنو سردارانو کې د شېر شاه سوري او د سلطان بهلول لودي په شان هونښيار ، مدبر ، شجاع او پر پښتو او پښتونولي ولاړ مشران پيدانه شول چې د هند ټول پښتانه يې پر يوه مرکز سره راټول کړي واي او په هند کې يې د پښتنو واکمني ساتلی وای .

شير شاه سوري شهنشاہ افغان (۹۳۶ھ-ق)

Cher Chah Sourî Empereur Afghan (1539)

د شېر شاه تر وفات وروسته يو ځل بيا پښتانه په خپل منځ کې سره بې اتفاقه شول او نتيجه داشول چې د سفاک بابر زوی د شېر شاه څخه تښتيدلی همایون د ايران د پښتون د بنمنه شيعيه دولت په مرسته د هندوستان سلطنت د پښتنو څخه د ابد لپاره ونيوي .

د بابر اولاد د خپل مغولي عادت مطابق نه تنها په هند کې داوسيدونکو پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال لوټ کړي ، بلکې د پښتونخوا د پښتنو دسر ، ناموس ، عزت او مال لوټلو ته يې هم د پخوا په شان دوام ورکړي .

د پښتونخوا سره د هند د پښتنو پاچاهانو رابطه:

په هند کې د پښتنو په لاس د تاريخ په بېلو بېلو وختونو کې د سلطنتونو ايجاد د پښتنو په تاريخي افتخاراتو کې حسابېږي او ټول پښتانه يې د خپل ستر ملت د تاريخي برياليتوبونو څخه شمېري .

په هند کې د پښتنو د سترو سلطنتونو ايجاد په داسې وخت کې شوي دي چې پښتانه او پښتونخوا د مغلو تر تاراکونو او چپاول لاندې وه .

د بده مرغه کوم پښتون چې به د هند سلطان شو نو هغه به دي ته ترجع ورکول چې ځان د هند پاچا وبولي او هند د مغلو د حملو څخه وساتي .

د هندوستان هېڅ پښتون سلطان د هند د پراخه او ماړه سلطنت بې حسابه زرايع د خپل پلرني هېواد گرانې پښتونخوا او په پښتونخوا کې د مغلو تر لاس لاندې مظلومو پښتنو د نجات لپاره استعمال نکړل .

مغلو په پښتونخوا کې چور، چپاول او فتنه خپره کړي وه خو د هند د پښتنو پاچاهانو فوځونه کله هم د اباسين څخه د پښتنو د ملاتړ اود مغلو په تعقيب کې را پورې نه وتل .

لنډه دا چې د هند د پښتنو پاچاهانو او د پښتونخوا د پښتنو رابطې صرف د هند د سلطان و دربار ته د پښتونخوا د پښتنو د ځينو جرگو ورتلل وه او د هند د پښتنو پاچاهانو د خوا ودوی ته د مېلمستيا او څه تحفو ورکولو باندې منحصرې وي .

د پښتونخوا سره د هند د پښتنو پاچاهانو قطع رابطه د شير شاه سوري د دي بيان څخه معلومېږي .

په کومو ورځو کې چې بابر پر چنديري حمله کړي وه ، شير شاه هم د ځينو پښتنو سره د بابر په فوځ کې شامل شوي وو .

عباس خان سرواني د شېر شاهي تاريخ مصنف د خپل تره شيخ محمد (چې د شير شاه سره د چنديري په لښکر کې شامل وو) د خولي نقل قول کوي او داسې وايي :

“زه يوه ورځ د ابراهيم سرواني په ملگرتيا کې د شير خان خيمي ته ولاړم ، په خبرو خبرو کې ابراهيم دا وويل چې اوس د پښتنو لپاره د مغلو نه د هندوستان سلطنت بيا راگرځول ډېر گران کار دي .

ددې په ځواب کې شير خان وويل چې اي شيخ محمده ته زما او دده په منع کې پردي خبره گوا او سه که چېرې بخت زما ياري او پښتنو زما سره مرسته وکړه نو زه به يو ځل بيا مغل داتک نه پورې باسم “

د شیر شاه د دې خبرې نه دا معلومېږي چې هغه د مغلو سره د هندوستان پر سلطنت مخالفت درلودی ، هغه مغل د هندوستان څخه بیا وپښتونخوا ته شړل غوښتل . . . .

که شیر شاه د اویلي وای چې هغه به مغل د امو سین څخه مرکزي آسیا ته وشرې نو به مور د اویلي وای چې د شیر شاه سره د پښتنو او پښتونخوا غم هم وو ، هغه ځان پښتون او پښتونخوا یې خپل هېواد بللی .

په دې افسوس سره باید ووايو چې د شیر شاه په شان هوښیار او مدبر پښتون پاچا هم د پښتونخوا پر ځای هندوستان خپل هېواد بللی او د هغه د سلطنت دعوا گير وو .

دا چې شیر شاه د خوش اب پر مقام د پښتنو مشرانو د جرگو سره کتلي وه ، د هغو سره یې په پښتو ژبه خبرې کړي وې او یایې په ارمانونو کې د اوه چې پښتانه د پښتونخوا د غرونو څخه را کوز کړي او د پنجاب په میدانونو کې یې اباد کړي تر څو هندوستان د مغلو د حملو څخه وساتي . . . . ،

دلته هم شیر شاه د پښتنو د توري څخه د هندوستان د سلطنت د حفاظت لپاره کار اخلي .

کله چې پر سلطان بهلول لودي د محمود شاه شرقي د خوا فشار راغی ، د ډهلي قلع یې ځنې محاصره کړه په دې وخت کې د هغه د پښتونخوا پښتانه را په یاد شول او د هغو څخه یې مرسته و غوښتل او د پښتونخوا پښتنو هم د بهلول لودي غوښتنې ته د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس مثبت ځواب ورکړ او دولس زره پښتانه د هغه په فوځ کې شامل شول او د دې فوځ په مرسته سلطان بهلول لودي محمود شاه شرقي ته ماتې ورکړه او د هندوستان سلطنت یې خپل کړ .

خو له بده مرغه په هند کې د لودي کورنۍ په (75) کلنه دوره کې یو ځل هم د لودي سلطنت فوځونه و پښتونخوا ته په دې نیت تر اټک راپورې نه وتل چې پښتونخوا او پښتانه د مغلو د ظلمونو او تاراکونو څخه خلاص کړي .

کله چې بابر د سلطان ابراهیم پر فوځونو حمله کول نو په هغه وخت کې د پښتونخوا د پښتنو شمېر د سلطان ابراهیم تر فوځ د بابر مغل په فوځ کې زیات وه ، همدا علت وو چې د سلطان ابراهیم لودي فوځونو د بابر مغل د فوځ څخه ماتې و خوړل او د هندوستان پښتني سلطنت د مغلو لاسته ورغلي .

د پښتونخوا او په پښتونخوا کې د میشه پښتنو په باره کې د هند د پښتنو پاچاهانو غلطي پالیسی د دې سبب شوي چې د پښتونخوا پښتنو د هند پښتني سلطنتونه خپل سلطنتونه نه بلل ، ځکه چې د

پښتونخوا پښتنو ته يې هيڅ فايده نه رسيدل او دي پاچاهانو هم د پښتونخوا د پښتنو په درد او غم کې ځانونه شريک نه بلل ، او د پښتونخوا د پښتنو په باره کې ئی خپل پښتني مسئوليت ادا نکړي .

د هند پښتني پاچان په هند کې په عيش او نوش بوخت وه خو په پښتونخوا کې د بابر مغول او دده په شان نورو مغلو د پښتنو د سرونو څخه منارونه جوړول .

په هند کې د پښتنو پاچاهانو د عيش او عشرت صرف خو نمونی په لاندې ډول ذکر کوم:

1: د علاو الدين غلجي د حکومت ستره غلطي دا وه چې هغه پر لور و دولتي چو کيو کم اصل ، غوره مال او چاپلوس نفر مقرر کړل .

علاو الدين غلجي د خپل دولت ټول واک د گجرات په جنگ کې په زور مسلمان شوي “ملک کافور” خواجه سراي ته وسپاري .

دا نوي مسلمان شوي ښکلي هلک “ملک کافور” د سلطان علاو الدين غلجي پر روح او فکراسې مسلط وو چې څه ملک کافور غوښتل علاو الدين هغه منل او عملي کول .

دلته په پښتونخوا کې پښتانه د مغلو تر بې پايه ظلم او جبر لاندې وه ، خو په هندوستان کې پښتون سلطان علاو الدين غلجي د پښتو او پښتونولي لاره يعنې پښتني تقوا او فرهيزگاري پريښي وه ، پر پښتنو يې اعتبار کم شوي وو ، او د هند د پښتني دولت ټولي چاري يې د خپل عيش او عشرت د ملگري ملک کافور خواجه سرا پلاس کې ورکړي وي ، او خپله د عيش او عشرت په بې پايه درياب کې لاهو وو .

2: د سلطان علاو الدين غلجي تر مرگ وروسته د هغه زوی مبارک شاد قطب الدين مبارک شاه په نوم د هندوستان پاچا شو .

مبارک شاه هم د پښتونخوا د پښتنو د مظلوميت او پر هغوی د مغلو د ناکردو او ظلمونو په باره کې د فکر کولو وخت نه درلود ، ځکه چې د هندوستان دا پښتون پاچا هم د خپل پلار په مرض يعنې په عيش او عشرت مبتلا شو .

مبارک شاه به کله کله د شرابو په نشه کې په داسې حال کې چې د بنځو کالي به يې اغوستي وه و دربار ته راووتی .

دده په دربار کې د پښتنو مشرانو په نسبت د يوي فاحشي قدرزيات وو ، شاهي دربار به د بازار دفاحشو ډک وو .

مبارک شاه د خپل پلار په شان خپل زړه د گجرات پر يو ښکلي هندو هلک بايللي وو ، دا هندو بچه د گجرات د “ پروار ” د قام يو ښکلي هلک وو ، تر مسلمان کيدو وروسته د هغه نوم “ حسن پروار ” شو .

مبارک شاه حسن پروار ته د “ خسرو خان ” لقب ورکړ او د خپل دولت ، دربار او زړه ټول واک يې هم دې نوي مسلمان شوي هندو بچه حسن پروار ته تسليم کړ .

حسن پروار د خپل صلاحيت څخه په استفاده د خپل قوم زيات شمېر خلک د دولت پر مهمو چوکيو مقرر کړل او د دولت ټول واک يې په خپل لاس کې واخيست .

پښتنو اميرانو مبارک شاه ته د خسرو خان د بدو ارادو څخه خبر ورکړي ، خود خسرو خان سره د مبارک شاه عشقي مينې ، محبت ، شهوت پرستۍ او د خسرو خان ناز ، نزاکت او ښکلا د مبارک شاه سترگي رنډي ، ژبه گونگه او غوږونه ورکاڼه کړي وه ، او د خسرو خان په باره کې يې د هيچا شکايت نه منلي .

بالاخره په (320 ع) کې د مبارک شاه هلک حسن پروار (خسرو خان) په يو نظامي پاڅون سره د دولت ټول واک پلاس کې واخستي ، مبارک شاه يې مړ کړي او د سلطان علاوالدين د کورنۍ نور ټول غړي يې هم مړه کړل .

حسن پروار د پښتنو د شاهي کورنۍ ښځې پر خپل تر بورانو او قوم و وپشلي ، حسن پروار د مبارک شاه مليکه خپل ځانته ماندينه کړه .

د لوی هند د يو داسې نا امله پښتون سلطان لکه مبارک شاه څخه به د پښتونخوا د پښتنو څه د خیر او ملاتړ امید وای ؟

3: د محمود غلجي تر مرگ وروسته د هغه زوی د سلطان غياث الدين په نوم د مالوي پاچاشو .

غياث الدين د خپل سلطنت چاري خپل زوی ناصرالدين ته وسپارلي او خپله په عيش او عشرت کې مصروف شو .

داسې ويل کېږي چې د سلطان غياث الدين په حرم کې پنځلس زره ښکلي مينځي موجودي وي ، او د دې سلطان کار صرف د دې مينځو سره وو .

4: کله چې د مالوي پاچا اسمعل خان مشهور په شجاعت خان کرلاني وفات شو نو د هغه پر ځای د هغه زوی باز بهادر خان د مالوي پاچا شو .

ويل کېږي چې باز بهادر په موسيقي کې د عادل شاه سوري شاگرد اود موسيقي يو بې مثاله ماهر وو ، په رقص او سرود کې يې مثال نه درلودي .

د هندي ژبې د عاشقانه غزلو نامي مصنف وو .

د باز بهادر په دربار کې نهه سوه ښکلي سندرغاړي او نڅاکونکي موجودي وي .

د باز بهادر په دربار کې دده يوه مشهوره معشوقه د “روپ متي” په نوم موجوده وه ، د اروپا متي دخپل ښکلا ، حسن ، رقص ، سرود ، او شاعرۍ په ميدان کې د هندوستان په سطحه لوړ شهرت درلودي .

باز بهادر خپل ژوند صرف د پي مخو سره په رقص ، شعر ، موسيقي او عياشي کې تيروي .

په هند کې د پښتني سلطنتونو د زوال د زياتو علتونو د جملې څخه يو علت هم ددوی د اصلي وطن يعنې پښتونخوا سره ددوی د رابطې قطع کول وه .

پښتنو پاچاهانو غوښتل چې د هند پر سترهېواد پاچاهي وکړي ، خودوی په هغه پراخ هېواد کې هيڅ قومي ريښه نه درلودل ، او د خپل اصلي هېواد يعنې پښتونخوا سره يې هم رابطه قطع کړي وه .

اووم فصل

معاصر افغانستان په څو لنډو جملو کې

1: هوتکيان (1120 - 1150 هه):

ددې کتاب په تېرو فصلونو کې مور يادونه وکړه ، چې په (616 هه) د چنگېز وحشي فوځونو پر پښتونخوا او پښتنو خپل وحشي يرغلونه پيل کړل .

مغلو د نورو آسيا يې هېوادونو په شان د پښتنو هېواد گرانه پښتونخوا هم د خاورو سره برابره کړل . مغلو د پښتونخوا اباد بناړونه په کنډوالو بدل کړل ، بنکلي کلي او باغونه يې په وچو ډاگو بدل کړل . د پښتونخوا بچيانو د مغلو پر ضد تقريبا پنځه نيم سوه کاله خپل ازادي غوښتونکي ملي مبارزه جاري وساتلي .

که څه هم په سونو ځله مغولو د پښتنو ازادي غوښتونکو جنگيالو د ازادۍ له شوره د ډکو سرونو څخه منارونه جوړ کړل خو ويې نشوه کړای چې د پښتنو د ازادۍ غوښتونکي اور لمبې خاموشه کړي . د مغلو په مقابل کې د پښتنو د سل گونو کلونو مقاومت به کله کله موقتي گټې پښتنو ته راوړي ، خو د مغلو د سفاکو دولتونو او د ايران د شيعه گي دولت ترمنځ د پښتنو پر خلاف سازشونو او نظامي فشارونو به د پښتنو لاسته راوړنې بيا د هغو د لاسه وايستلې .

د مغلو پر ضد د هوتک بابا او دده د کورنۍ ، د يوسفزو ، دروېښانيانو د تحريک ، د توخيانو ، ابداليانو ، د خوشال خان ، ايمل خان ، درياخان او په سل گونو نورو گم نامو پښتنو غازيانو او گم نامو مه مظلوم شهيدانو د پاکو وينو سړۍ غوټې په قندهار کې د ايران د شيطاني قوت پر ضد د قندهاري پښتنو په پاڅون سره د سرو گلابو د گلونو په شان وغوړيدی او د پښتونخوا پاکه خاوره يې بنکلي او د پښتونخوا فضايي معطره کړل .

د ايران د شيطاني امپراطورۍ پر خلاف د قندهار د هوتکيانو د مبارزې برياليتوب د پورته ذکر شوو ملي مبارزينو د اوږدو مبارزو او بې مثاله ځاني او مالي قربانيو نتيجه وه .

د ايران د شيطاني امپراطورۍ پر ضد د قندهاري پښتنو د ازادۍ غوښتونکو مبارزو مشري ستر پښتون ميرويس خان هوتک کول .

ميرويس خان هوتک په قندهار کې د ايران د شيطاني دولت پر ضد د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتنو رهبري دومره په پوهي ، عقل ، مهارت ، تعقل او تدبير وکړل چې پښتانه يې د ايران د ظالم او شيطاني قدرت د اشغال څخه ازاد او خپلواک کړل .

پښتنو ميرويس خان هوتک ته د هغه سترو او نه هيريديونکو خدمتونو په بدل کې چې هغه پښتون ملت ته وکړل هغه ته د ستر پښتون ملت د “ نيکه ” د افتخاره ډک لقب ورکړي .

پښتنو د ميرويس خان د کورنۍ په مشرتوب نه تنها د پښتونخوا يوه برخه د ايرانيانو څخه ازاده کړل او يو ځل يې بيا د پښتونخوا په يوه برخه کې د پښتنو ازاد او مستقل دولت ايجاد کړي بلکې د ايران د شيطاني دولت د شيطانت ځاله يعنې د ايران د شيطاني دولت پلازمينه د اصفهان ښار د پښتنو توريالو پلاس ورغلي .

ميروس نيکه د پښتنو د ازادۍ قهرمان ، او د پښتنو د خپلواک دولت موسس په (1715ع) کې وفات شو او د قندهار په کوکران کې خاورو ته وسپارل شو .

ستر پښتون ميرويس نيکه

ميرويس نيکه دخپل قبر څخه هم پښتنو ته د ازادۍ ، ننگ او ميراني درس ورکوي او دهغه د قبر پر دبره دا بيت نوېشته دي:

د ننگ ټوټه به مي هر هډوي* که پس له مړيني مي پرگوراشي مينه .

(روح دي بنادوی .)

د ميرويس نيکه د کورنۍ په مشرۍ پښتنو نه تنها د ايران د شيطاني دولت څخه خپل استقلال واخستي ، بلکې د ايران پښتون د بنمنه شيطان صفته شهنشاهي يې هم د ابد د پاره د تاريخ کندي ته وسپارل .

د پښتني لښکرو د تورې په زور بالاخره د ايران متکبر شهنشاه صفوي شاه حسين مجبور شو چې د ايران د سلطنت څخه د ميرويس نيکه د زوی پښتون پاچا شاه محمود هوتک په نفع استعفا وکړي ، او دا استعفا نامه خپله امضا کړي او دخپل دولت په اميرانو يې هم امضا کړي .

يوه ورځ وروسته متکبر شاه حسين او د هغه د دولت لوړ پوړي اميران پر هغو اسانو سپاره د شاه محمود هوتک حضور ته حاضر شول ، کوم چې شاه محمود هوتک دوی ته ورليږلي وه .

شاه محمود هوتک په خپل دربار کې پر غالي ناست او يو ورښمښت ته يې ډډه وهلې وه چې صفوي شاه حسين دده دربار ته وړ داخل شو ، کله چې ظالم خوماتې خوږلي ايراني پاچا د اوطاق نيمايي ته ورسېد ، نو پښتون پاچا شاه محمود هوتک هم د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د خپل ځايه ولاړ شو او ماتې خوږلي ظالم پاچا يې په ډېر احترام په غېږ کې ونيو او د ځان سره يې پر خپل څنگ کښېښوي ، په دې وخت کې د ايران مات شوي ظالم شهنشاه په خپل لاس د ايران د سلطنت تاج د خپل سر څخه راواخيست او د ځوان پښتون پاچا شاه محمود هوتک پر سر يې کښېښود او د ايران د شهنشاهي مبارکي يې ورکړ .

په دې وخت کې د ايران فاتح شاه محمود هوتک داسی وويل چې :

“ داد بنيادم دلوی والي حقيقت دی ، د خدای (ج) چې چاته خوښه وي هغه ته پاچاهي ورکوي ، د يوه قام نه يې اخلي او بل ته يې سپاري ، ولې زه دا وعده کوم چې ستا سره به د خپل پلار په شان ښه سلوک کوم ، او ستا په مشوره به عمل کوم . . . . ”

د شاه محمود د دې لنډ بيان او حرکت څخه په صفا ډول د پښتو او پښتونولي د قانون پيروي ښکاري ، پښتون پاچا په جنگ کې توريالي وو ، خو د فتحي په وخت کې ډېر فياض او مهربان وو او د پښتون ملت د ازلي دښمن ، د پښتنو د خاورې د اشغالگر ، ظالم ، مستبد او متکبر شاه حسين صفوي په مقابل کې يې هم احترامانه سلوک وکړي .

په دې سبا پښتون فاتح پاچا شاه محمود هوتک د ايران د شهنشاه په حيث د ايران پلازميني اصفهان ته داخل شو ، او لومړی کاريې دا وو چې د ايران معضول شهنشاه صفوي شاه حسين ته يو ښه د اوسېدو محل پيدا کړي او يوه ښه اندازه معاش يې ورته مقرر کړي .

د ایران فاتح اعلیحضرت شاه محمود هوتک

2: سدوزیان: (1160-1258 هه):

کله چې ایرانی يرغلگر نادر شاه افشار د ایران د شيعه اميرانو له خوا په (۱۱۶۰ هه) کال په قتل ورسېد ، نو په دې وخت کې پښتنو ته يو ځل بيا دا موقع برابره شو چې د پښتونخوا ازادي چې د ایراني يرغلگر نادر افشار له خوا غصب شوې وه بيا په لاس راوړي .

ددې مقدس هدف د په لاس راوړلو په خاطر پښتانه مشران لکه جمال خان بارکزی، محبت خان پوپلزی، موسی خان اسحقزی، نور محمد خان علیزی، نصرالله خان نورزی او داسی نور پښتانه مشران د قندهار د شېر سرخ په زیارت کې سره راټول شول ترڅو د پښتنو د منځه یو ملی لارښود وټاکي .

دا جرگه په اته ورځو کې د ملی مشر د ټاکلو په خاطر پریو کس موافقی ته ونه رسیدل، ددې جرگې په نهمه ورځ پښتنو مشرانو یو پښتون ځوان چې احمد نومېده د خپل پاچا په حیث ومني .

احمد په (۱۷۴۷ ع یا ۱۱۶۰ هه) د رجب یا جولای په میاشت کې

د "احمد شاه" په نوم د پښتنو پاچا شو .

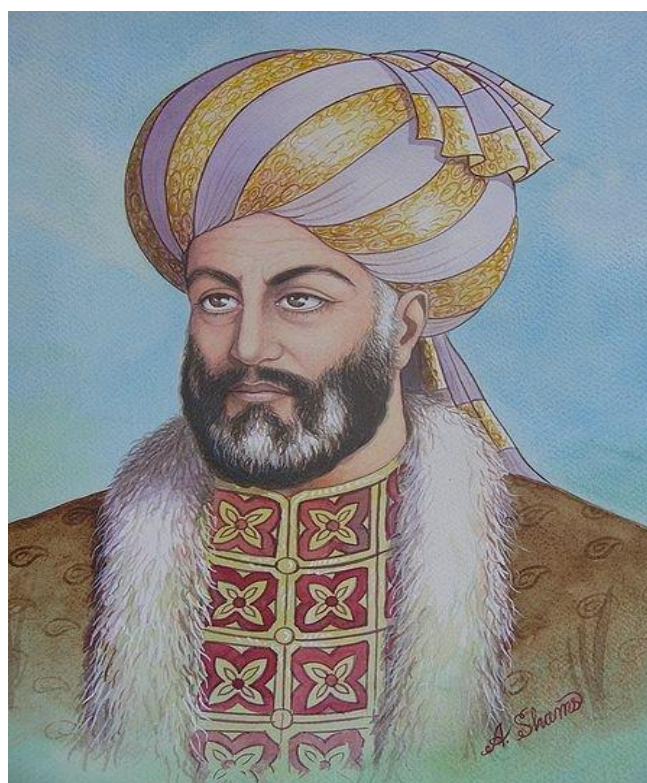

د قندهار د شیر سرخ په جرگې کې صابر شاه کابلي

د احمد شاه بابا په لونگۍ کې د غنم وړې تومبي .

د قندهار د اوسني ښار تهاداب احمد شاه بابا ایښی دی او دې ښار ته د احمد شاهي ښار نوم هم احمد شاه بابا ورکړی دی ، عام ولس نن هم د قندهار ښار ته احمد شاهي ښار وايي .

د احمد شاه بابا د دولت رسمي نښان (دوه څوکې توره ، د غنم وړې او ستوري وو) .

د پښتون ملت پلار او د افغانستان موسس لوی احمد شاه بابا

د احمد شاه بابا د سلطنت اهداف

د لوی احمد شاه بابا د سلطنت اهداف په لنډ ډول داسی ذکر کوو .

1: د پښتونخوا بیا ازادول:

د احمد شاه بابا لمرنی هدف دا وو چی د پښتونخوا پاکه خاوره د غلیمانو د لاسه خلاصه کړی او یو ازاد او خپلواک هیواد د افغانستان په نوم بیا د نړۍ په سیاسی جغرافیه کښی ثبت کړی.

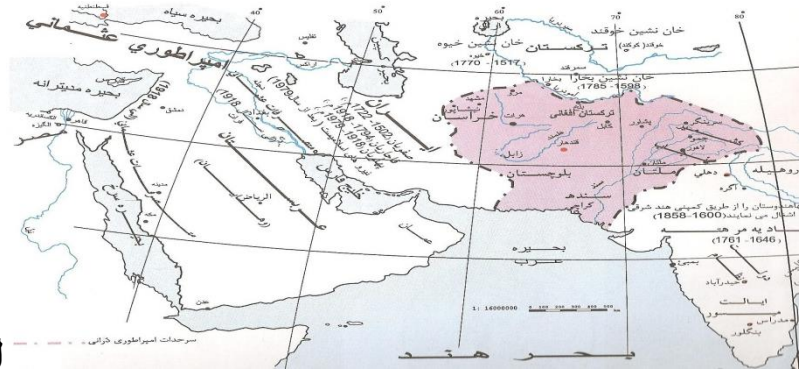
لوی احمد شاه بابا د پښتنو د بیداری او اتفاق د پاره داسی ویل.

خان به وینس کروهری خواته هری خواته رقیبان دی.

یو په بل مو سره وژنی وایی خپل یو غلمان دی.

لوی احمد شاه بابا د خپل سلطنت په لمری کال د الله (ج) په مرسته او د پښتون ویاړلی ملت په مرسته د غزني ، کابل ، پېښور او د پښتونخوا د نورو برخو څخه د ډهلي د اشغالګرو مغلو سلطه ختم کړل .

په تېرو پنځه نیم سوه کالو کې دا لومړی ځل وو چې د پښتنو د لوی پاچا سترا احمد شاه بابا په عالمانه او مدبرانه رهبرۍ پښتنو د توري په زور د ټولي پښتونخوا پاکه خاوره د مغولو او ایرانیانو د چټل وجود څخه د تل لپاره پاکه کړه .

لوی احمد شاه بابا په ډېر کم وخت کې

د امو او اباسین ترمنځ بیا د عربو تر بحیري پورې پرته تاریخي پښتونخوا د افغانستان په نوم د یو مستقل او خپلواک هیواد په حیث دنړۍ په سیاسي جغرافیه کې بیا د یو ځلاند ستوري په څیر رانښکاره او ثبت کړي .

د لوي احمد شاه بابا په شهنشاهي کې د شمال د خواد امو درياب او مروه ، د غرب د خوا مشهد ، نیشاپور ، خراسان او چابهار ، د جنوب د خوا سند او کراچي د عربو تر بحیري پورې ، او د شرق د خوا سرهند ، کشمیر ، ملتان او پنجاب شامل وو .

په طبعی پښتونخوا یعنی د لوی احمد شاه بابا په افغانستان کښی د چاه بهار ، گوادر او کراچی بحری بندرونه شامل وه .

په پورته نقشه کې د لوي احمد شاه بابا په وخت کې د پښتنو د امپراطوري نقشه ترسیم شوي ده .

لوی احمد شاه بابا د پښتون ملت د ارزو مطابق د پښتونخوا سپیڅلی خاوره د ایرانیانو او مغلو د پنځه نیم سوه کلن ظالمانه اشغال څخه ازاده کړه او په دې منطقه کې ئی یوه ستره امپراطوری جوړه کړه ، چی دده په پښتنی امپراطوري کې ټوله تاریخي پښتونخوا ، د شرق پر لوري پنجاب ، سرهند ، کشمیر او ملتان ، د جنوب د خوا سند او د کراچی بندر ، د غرب پر لوري جام ، باخرز ، خاف ، تربت ، نیشاپور ، چاه بهار او شیراز او د شمال د خوا مروه او د امو درياب شامل وه .

2: د پښتونخوا ملي امنیت ساتل:

لوی احمد شاه بابا د پښتونخوا د ملي امنیت د ساتلو په خاطر په متوسط ډول سل زره تنخوا دار فوجیان ساتل ، خود لښکر کښیو په وخت کښی د ضرورت مطابق تردی شمیرهم ډیریدل.

لوی احمد شاه بابا د خپل فوځ دوسلی او لوجستیک ټول ضروریات پخپله په خپل هیواد کښی برابرول.

3: پښتونخوا د پښتني امپراطوری مرکز ټاکل .

د لوي احمد شاه بابا امپراطوری په هند کې د غلجی ، لودي او سوري پښتنو د امپراطوریو څخه دا لاندې ښکاره ممتاز خواص درلودل .

1: د احمد شاهي امپراطوری پلازمینه په پښتونخوا کې د قندهار تاریخي ښار وو .

2: لکه څنگه چې د تاریخ د سترو امپراطوري لکه دیونانیانو ، ایتالیانو او انگریزانو د امپراطوریو د قدرت مرکزونه د دوی خپل ذاتي هېوادونه یعنی یونان ، ایتالیا او انگلستان وو ، په همدې ډول د احمد شاه بابا د پښتني امپراطوری د قدرت مرکز هم د پښتنو هېواد ښکلي پښتونخوا وه .

3: احمد شاه بابا خپل هېواد او خپل ولس ، پښتانه او پښتونخوا خپل د قدرت مرکز ټاکلي وو او د دې ځای څخه یې د خپل هېواد په شاوخوا کې په دې مقصد لښکر کښی کولي ترڅو په منطقه کې ثبات تامین او د بې امنی مخه ونیسي .

4: د احمد شاه بابا د سلطنت برتري په هند کې د پښتني شاهانو پر سلطنتونو داوه چې په هند کې پښتني شاهان د هندوستان په ساتنه مصروف وه ، خپل پښتون ولس او خپل پلرني هېواد پښتونخوا یې د سفاکو مغلو تر نهایت ظلم ، بربریت او اشغال لاندې پرېښي وه .

لودیانو ، غلجیانو او سوریانو پر لوي هندوستان په عیش او عشرت کې پاچاهي کول ، خو سفاکو او ظالمو مغلو لکه میرزا الغیبگ ، بابر او نورو په پښتونخوا کې د پښتنو د سرونو څخه منارونه جوړول

په هند کې پښتنو شاهانو د هندوستان د زیاتو مالي او نظامي زرایعو څخه د مغلو د ظلمونو څخه د پښتنو او پښتونخوا د خلاصون لپاره هېڅ استفاده ونکړل چې دا ډېره د افسوس خبره ده .

په هند کې پښتني شاهانو هندوستان خپل هېواد بللی او د هغه د ساتنې لپاره یې ځان مسئول بللی .

خوستر پښتون لوی احمد شاه بابا خپل د بنکلي پښتونخوا شینکي باغونه او د جگوغرو سرونه د ډهلي پر تخت نه ورکول ، همدا علت دی چې احمد شاه بابا د ستر پښتون ملت په زړه کې دابدلپار د “بابا” ویاړلی او د قدر وړ لقب او مقام گټلی .

لوی احمد شاه بابا د پښتونخوا سره خپل بې پایه مینه دده په دې بنکلي حماسي شعر کې بیان کړې ده :

ســتاد عشــق د وینــواک شــول ځیــگرونــه
ســتاپــه لاره کــې بــایلي ځلمــي ســرونه
تاتــه را شــمه زړــگي زمــا فــارغ شــي
بیلــه تــامــي انديــني دزړه مارونــه
د ډهلي تــخت هیرومــه چــې رایــاد کــرم
زمــاد بــنکلي پښــتونخوا د غرو ســرونه
کــه هر څــومــي د دنيــا ملکونــه ډېر شــي
زمــا بــه هیرنــشي دا ســتانبــکلي باغونــه
د رقیب د ژوند متاع بــه تــار پــه تــار کــرم
چــې پــه تــور و پښــتانه کــري گذارونــه
د فریــد او د حمیــد دور بــه بیا شــي
چــې زه و کانــدم پــرهرلــوري تاخــتونــه
کــه تمامــه دنيــا یــو خــواتــه بــل خــوا یــې
زمــا خــو بــن دي ســتانبــکلي تــش ډگرونــه

احمدشاه بابا د پښتنو د پراخوالي، د پښتني امپراطورۍ د ساتنې، د پښتنو او پښتونخوا د حفاظت او د پښتني امپراطورۍ د نړيوالو ذمه واريو د انجام په خاطر ديارلس (13) ځله لښکر کښی وکړي .

4: د پښتنو د دولت د نړيوالو ذمه واريو انجامول:

احمدشاه بابا د پښتنو د امپراطورۍ د پراخوالي، د پښتني امپراطورۍ د ساتنې، د پښتنو او پښتونخوا د حفاظت او د پښتني امپراطورۍ د نړيوالو ذمه واريو د انجام په خاطر ديارلس (13) ځله لښکر کښی وکړي .

د خدای پاک په مرسته او د ستر پښتون ملت په ملاتړ په ټولو ديارلس جنگونو کې بريالی شو .

کله چې د هېواد په غرب کې شيعه تروريستانو او بنياد گرايانو د ايران په هېواد کې اشوب جوړوي او امنيت يې خرابوي نو احمدشاه بابا د پښتونخوا د غربي سرحداتو د امنيت د تايمين او په ايران کې د شيعه بنياد گرايانو د تهديد د مخنيوي په خاطر ايران ته څو جنگي سفرونه وکړل او هر ځل يې د پښتني امپراطورۍ د نړيوالو زمواريو د انجام په خاطر شيعه بنياد پرستان وځپل ، په ايران کې يې امنيت او عدالت تايمين کړ .

په عين ډول احمدشاه بابا څو ځله هندوستان ته جنگي سفرونه وکړل او په هندوستان کې يې د سيکانو ، مرهټانو او نورو اشوب گرانو د شر او فساد مخه ونيول او د هند مظلومان يې د اشوب گرانو د ظلم او ستم څخه خلاص کړل ، په هند کې يې عدالت او امنيت تايمين کړي ، ځکه چې د پښتونخوا په شرق او جنوب کې د سيکانو او مرهټانو اشوب گريو د پښتونخوا او منطقي و امنيت ته مستقيم خطر درلود .

د هند د تاريخ په جنگونو کې تر ټولو مشهور جنگ چې احمد شاه بابا وگټی هغه د مرهټانو سره د پاني پت جنگ وو .

د احمد شاهي عسکرو لباس او وسلې

د احمد شاه بابا د پاني پت جنگ د هند په تاريخ کې د مها بھارت تر جنگ وروسته تر ټولو لوي جنگ وو چې د احمد شاه بابا په تدبير او د پښتنو په نهايت جرئت او ميرانه د پښتنو په گټه تمام شو .
مورد لته د پښتنو د دوستانو د معلوماتو په خاطر د پاني پت د جنگ لنډ ذکر کوو .

د پاني پت جگړه:

کله چې مغلو په هند کې خپل رقيب پښتانه د هند د سياسي ، اقتصادي او نظامي واکمنۍ څخه ليري کړل او پر هند يې مغولي واکمني قايمه کړل ، مغول شاهان هم د دوی د هميشني عادت

مطابق په عيش او عشرت کې ډوب شول او د هېواد چاري د خو غوره مالانو او چيلوسانو پلاس ورغلي.

کله چې لوی احمد شاه بابا دمغولی امپراطوری لښکری د پښتونخوا څخه وشرلی، او خو ځله یی د هند په خاوره کښی مغلو ته د شرمه ډکی ماتی ورکړی نو په دې وخت کې د هند په سترهېواد کې پرهرلورنا ارامی شروع شوي وي .

په دې نا ارامیو کې د پنجاب سیکانو او د هند مرهټه قوم ډېره برخه اخیستی وه .

په هند کې د سیکانو او مرهټانو د چور او چپاول په وجه د هند ټول مظلومان او مخصوصا مسلمانان ډېر په عذاب شول ، د هیچا سر ، مال او عزت محفوظ نه وو . . . .

په دې وخت کې د هند ستر ملت د خپل سر ، ناموس ، عزت او مال د ساتلو په خاطر د او مید سترگی د پښتونخوا پلازمینی قندهار او د پښتنو ستر او عادل پاچا احمد شا بابا ته ورواوبنتی .

د هند زیاتو مشرانو مخصوصا مسلمانانو او د هند لوی امام شاه ولی واللہ و احمد شا بابا ته لیکونه او پیغامونه راو لیږل او د هغه څخه یې هیله وکړه چې د هند ملت ته د غلو او چپاول گرانو څخه نجات ورکړي .

احمد شاه بابا هم د پښتنو د امپراطوری د نړیوالو زمواریو د سرته رسولو په خاطر په ډیره چابکی د یو واړه دیرش زره نفری لښکر سره د هند پر لور روان شو ، دده سره پر لاره بلوڅ او د هند د پښتنو مشران هم د خپل فوځونو سره ملگري شول چې په دې ډول د احمد شا بابا تر امر لاندی فوځ شمېر شپیتو زرو سپرو او پیاده عسکروته رسیدي .

احمد شا بابا لومړي سیکانو ته ماتی ورکړي او بیا یې پر (1174 هه) د پانی پت پر میدان د مرهټانو سره ستره تاریخي جگړه وکړل .

احمد شاه بابا د پانی پت پر میدان تر دوه نیم لکه اضافه هندو او مرهټه عسکرو سره په داسې حال کې د جنگ په میدان کې مخامخ شو چې دده سره شپیته زره سپاره او پیاده سپاهیان ورسره وه .

احمد شا بابا په خپل نظامی نبوغ ، لوړ همت او تدبیر په شپیته زره فوځیانو هندو ، سیک او مرهټه فوځیانو ته داسې ماته ورکړل چې د هند او نړۍ په تاریخ کې بل داسې مثال نه لیدل کېږي .

په دې جنگ کې د دښمن ډېر زيات فوځيان تر تيغ تير شول ، په دې جنگ کې پښتني فوځ ته پنځوس زره اسان ، دوه سوه زره غوايي ، پنځه سوه پيلان او څو زره اوبنان د دښمن څخه د مال غنمته په ډول پلاس ورغلل .

پښتنو په دې جنگ کې د دښمن دوه ويشت زره (۲۲۰۰۰) فوځيان د جنگي بنديانو په ډول ونيول .

احمد شاه بابا د پښتو او پښتونولي د دې اصل پر اساس چې يو پښتون بايد په جنگ کې ډېر زيات توريالي وي خو د بري په وخت کې بيا بايد فياض او بخښونکي وي ، ټول مرهټه بنديان وبخښل او ازاد يې کړل .

احمد شاه بابا د دکن يو پښتون محمد ابراهيم گاردي چې د څلويښت زره فوج سره د مرهټيانو ملگري وو ، او د پښتنو پر ضد جنگيدي و احمد شاهي جرگې ته معرفي کړي .

احمد شاه بابا ابراهيم نومي بندي ځکه ونه بخښي چې هغه يو پښتون وو او په دکن کې يې ژوند کوي ، کله چې مرهټانو د پښتنو پر خلاف د جنگ لښکري راروانولي نو دا پښتون هم د پښتنو پر خلاف د پښتنو د دښمنانو مرهټانو سره ملگري شو او تر هغه وخته يې د مرهټانو په نفع او د پښتنو پر خلاف جنگ وکړي ترڅو د پښتنو دخوا په جنگ کې ونيول شو .

احمد شاه بابا دا نامرد پښتون چې د پښتنو د دښمنانو په قطار کې د پښتنو پر خلاف جنگيدي د پښتنو جرگې ته وړاندي کړي او د هغه د سرنويشت په باره کې يې د پښتنو د جرگې رايه وغوښتل .

دا طبعی خبره ده چې احمد شاهي جرگې دا ملي خاين پښتون د پښتو او پښتونولي د قانون له مخی چی وایی .

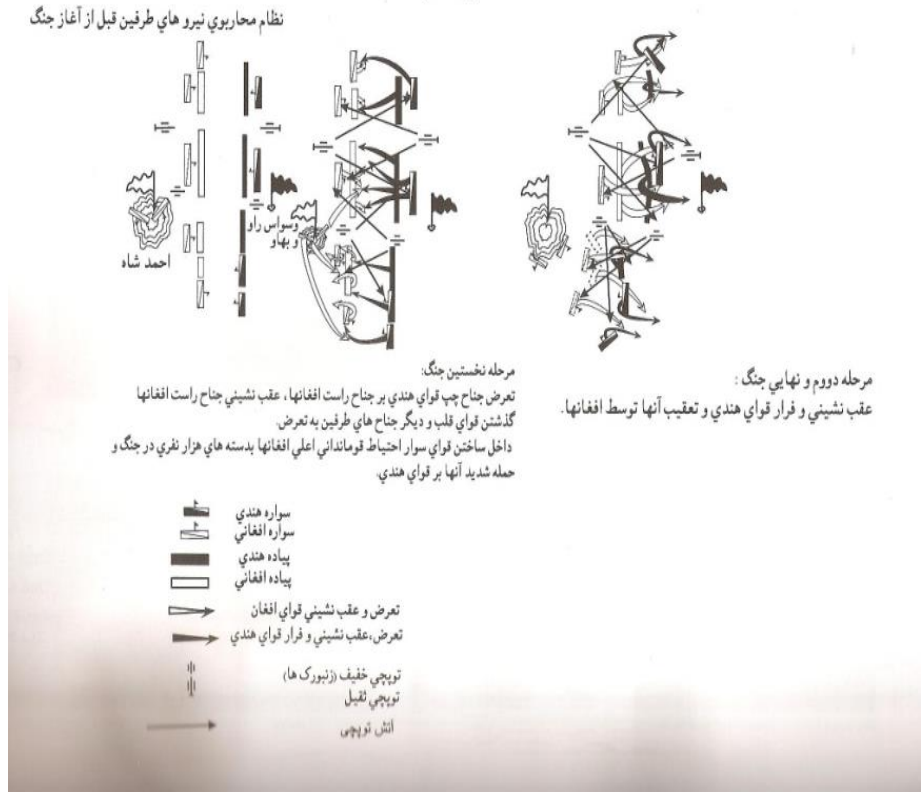
“ هر هغه پښتون چې د پښتنو د دښمنانو په قطار کې دخپلو پښتنو ورونو په مقابل کې جنگيږي ، د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دا کس يو بې ننگه او ملي خاين دي ، د پښتو او پښتونوالي د قانون پر اساس د ملي خاين سز امرگ دي . ”

د احمد شاهي جرگې د فيصلې پر اساس دا ابراهيم گاردي نومي پښتون اعدام شو .

دا احمد شاهي جرگې دا فيصله بايد تر هغه وخته په پښتنو کې د عمل وړ وي ترڅو چې پښتون ملت په پښتونخوا کې ژوندي وي .

د احمد شاه بابا د پاني پت جنگ د هند په تاريخ کې د (مها بهارت) تر جنگ وروسته تر ټولو ستر جنگ بلل کېږي .

محاربه سوم ميدان پاني پت (26 جولای 1761) (پلان)

5: د پښتنو تر منځ د اتفاق او يووالي تامين:

کله چې د قندهار د شیر سرخ په جرگه کې پښتنو احمد شاه د خپل پاچا په صفت وټاکي په دې وخت کې د پښتونخوا یوه برخه ترغزني پورې د هند د مغولي دولت ، بله برخه یې د ازبکو د باشاني کورنۍ او بله برخه یې د ایران د دولت تر کنترول لاندې وه ، د احمد شاه بابا دولت نه منظم فوځ درلودې ، نه یې په خزانه کې پیسې درلودې او نه ټول پښتون ملت ازاد او پریو مرکز راټول وو . . .

په داسې حساس تاريخي او ډېر نازک وخت کې احمد شاه بابا د خپل نبوغ ته نږدې سياسي درک ، پوهې او تدبير څخه کار واخستې چې د احمد شاه سياسي ، ټولنيز او نظامي نوښتونو ته په لاندې ډول ډېره لنډه اشاره کوو .

1: د دې لپاره چې د پښتنو د ټولو قومونو ملاتړ پلاس راوړي او ټول پښتانه قومونه د پښتني دولت د دفاع لپاره آماده کړي ، احمد شاه بابا د پښتنو هر قوم ته داخلي خود مختاري ورکړل او هغوی ته يې حق ورکړي چې د خپل قوم مشر په خپله خوښه وټاکي او د قوم په دننه کې ټولي چاري د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د قومي جرگې او د قوم د مشرانو په صلاح او مشوره حل او فصل کړي .

په دې ډول احمد شاه بابا وکړای شول چې ټول پښتانه قبایل په پښتني نظام کې شامل کړي ، او په عين حال کې يې پر هر قوم باندې يو معين شمېر مسلح نفر مقرر کړل چې د جنگ په وخت کې به د شاهي فوځونو سره جنگ ته ځي او د دې قومي فوځونو تنخوا به د شاهي خزاني څخه ورکول کېږي .

2: د ملت او پښتني دولت چاري خپله پاچا پلاس کې واخستي او په دې چارو کې يې د نهه پښتنو سردارانو يوه جرگه جوړه کړي او د هغو سره به يې مشوري کوي .

3: د سترو مسئلو او فوځي تحركاتو په باره کې به يې د پښتني قومونو د مشرانو سترې جرگې راغونښتي او د هغو تر صلاح او مشوري وروسته به يې د ټول پښتون قوم د ملاتړ په زور هغه کار ته اقدام کوي .

د مثال په ډول کله چې احمد شاه بابا د خپل نظام ابتدا يې نظم برابر کړي نو د ټولو پښتنو قومونو يوه لويه جرگه يې راوغوښتل او د هغو سره يې د پښتونخوا د هغو محکوم د ازادولو مشوري وکړي کومې چې لا د هند د مغولي دولت او ايران د دولت تر اشغال لاندې وي . . .

د پښتنو جرگې د پښتونخوا د پاكي خاوري د ازادۍ مشوره ورکړل او د دې ملي عمل د اجرا لپاره يې خپل فوځونه ورکړل ، د يو کال په جريان کې يې د امو او اباسين ترمنځ د پښتونخوا پاکه خاوره د غليمانو د چټل وجود څخه پاکه کړل او تر پنځه نيم سوه کاله وروسته يو ځل بيا پر ټوله پښتونخوا د پښتنو حاکميت قايم شو .

4: کله چې احمد شاه بابا پاچا شو نو هغه په ډېر مهارت د اکوښېن شروع کړي چې پښتون ستر ملت د مغولو تر پنځه نيم سوه کلن تاراک وروسته يو ځل بيا پر يوه مرکز سره راټول کړي تر څو د يو عظيم

ملت په شان يو ځل بيا په دې منظره کې وځليږي ، د دې ستر ملي هدف د انجام لپاره احمد شاه بابا د پښتنو مشرانو او کشرانو سره لاندې کړني خپل نظر او عمل وگرځولي .

1: د دې لپاره چې د مغلو پنځه نيم سوه کلن تاراک وهلي تیت او پاشل شوي پښتانه بيا پر يوه ملي مرکز سره راټول کړي نو احمد شاه بابا به پښتنو مشرانو او کشرانو ته هميشه په دې الفاظو خواست کوي:

(اي پښتنو د خدای لپاره ننگ وکړي ، د خپل ننگ او ناموس د دفاع په خاطر يو سره موټي شي)

2: احمد شاه بابا د اسلام د مقدس دين ، پښتو او پښتونولي د قانون په پيروي د ډېرو پاکو او سپيڅلو اخلاقو او صفاتو خاوند وو .

3: احمد شاه بابا د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق پر وعده ډېر ټينگ او هميشه يې پر خپل وعده وفا کول .

4: د يو پښتون په صفت د پښتو او پښتونولي مطابق د احمد شاه بابا د ژوند هدف او مقصد د ستر پښتون ملت خپلواک کول ، د هغه خپلواکي او ملي حاکميت ساتل او د پښتونخوا دمخکښې بشپړتيا څخه دفاع کول او داسې نوروه چې په دې مقدسواهدافو کې هغه بريالي شو .

5: د احمد شاه بابا يو ستر صفت دا وو چې هغه د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق ټول پښتانه د قوم ګلوي او عزيز ګلوي په نه شليدونکي تار سره وتړل ، او د تیت او پرک پښتنو قومونو څخه يې يو ځل بيا داسې نه تجزيه کيدونکي او سپينيز ملت جوړ کړي چې ټوله منطقه يې تر خپل کنترول لاندې راوستل ، او د دې منطقي پر آسمان تنها د ستر پښتون ملت د بريا ستوري ځليدل .

6: احمد شاه بابا د يو اصیل پښتون په حيث ډېر ساده او بې تشریفاتو ژوند کولي ، د احمد شاه بابا دې ساده او بې تشریفاتو ژوند د پښتنو په منځ کې د هغه قدر او عزت لار نور ډېر کړيوو ، او هر پښتون د زړه د کومې هغه ته احترام کوي .

د پښتون ملت په منځ کې د احمد شاه بابا د زيات درنښت له کبله دی چې الفنسټين انګريز داسې ليکی:

، که په رښتیا په اسیا کې یو پاچا دخپل ملت درښتونۍ درناوی وړوی نو پرته له احمد شاه بل
خوک نشته ، (الفنستین افغانان-۳۸۱ مخ)

7: د نوري دنیا د شاهانو خلاف احمد شاه بابا ته هر عارض ډ پر په اسانه ځان رسولې شو او هغه ته یې
خپل عرض وړاندي کولي شو .

8: د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق احمد شاه بابا ډ پر عادل پاچا وو ، هغه د عدالت په وخت کې د
خپل او پردي فرق نه کوي ، او د طرفینو ترمنځ یې دومره په عدالت فیصلي کولي چې هیچا هم د هغه
د فیصلي خلاف شکایت نه کوي .

10: کله چې احمد شاه بابا پاچا شو بیا هم هغه د پښتنو سره خپل تعلقات قطع نه کړل او د یو عادي
پښتون په صفت به یې د پښتنو د خپل منځي شخړو د حل او فصل په جرگو کې برخه اخستل .

11: احمد شاه بابا د پښتنو قومونو څخه د مرستې په خاطر هغوی ته د هغوی د پاچا په حیث حکم نه
کولي ، بلکه احمد شاه بابا به همیشه د پښتنو څخه د قوم ولی او عزیز ولی په نوم د مرستې خواست
کوي او پښتنو به هم همیشه د احمد شاه بابا خواست ته په ورین تندي مثبت جواب ورکوي .

12: د احمد شاه بابا ژبه پښتو وه او د خپل پښتون ملت سره په پښتو ږغیدي ، همدا علت دي چې
پښتنو هغه خپل پاچا بللي .

13: احمد شاه بابا به همیشه و پښتنو ته د قوم او عزیز په نوم خطاب کوي ، د قوم ولی او عزیز ولی د
مینی او محبت نه ډگ الفاظ د احمد شاه بابا د خبرو او خطابو یادگار دي چې تر نن پورې هم په
پښتنو کې استعمالیږي .

14: احمد شاه بابا ټولو پښتنو ته په یوه سترگه کتل ، هغوی د پښتنو د دښمنانو هغه پلانونه شنډ
کړل چې د پښتنو قومونه یې یو د بل پر ضد استعمالول ، کله به یې د غلجی او دراني په نوم ، ، کله به
یې د ناصر او سلیمان خیل په نوم ، کله به یې د نورزي او اڅکزي په نوم او کله به د بنگښ او توري په
نوم سره جنگول .

احمد شاه بابا د پښتنو د برابری په باره کې داسې وایي:

قافلـــه د عشـــق را غلـــي د کـــوم خـــواده
 پر زړـــگي بانـــدي مـــي شـــپه کـــا شـــه غو غـــاده
 تـــول يـــودي کـــه غلجـــي کـــه او د الـــي دي
 بڼـــه هغـــه چـــي ئـــي د زړـــه بڼـــينه صـــباده
 چـــي عمـــل يـــي د نېکـــي وي مېرـــه هغـــه
 کـــه اغو ســـتي يـــي گدلـــه د خمتـــاده
 پښـــتانه دي تـــول لاس ســـره يـــو کانه دي
 چـــي غـــزا مـــو پـــر لـــوري شـــا و خواده
 بـــي زحمتـــه راحـــت چـــي مونيـــده نشـــي
 د احمد خـــکه پـــر هر لـــوري غـــزاده

15: احمد شاه بابا د خپل پاکي ، بنو اخلاقو ، عدالت ، قاطعيت ، تدبير ، پوهي او ښه تنظيم په خاطر د ډېري ستري د بدبې خاوند پاچا وو ، همدا سبب وو چې د احمد شاه بابا په زمانه کې وحشي او ظالم شرمښ او بې گناه او مظلوم د پسه وري به پر يوه ځای او به څښلي .

16 : احمد شاه بابا يو علم دوسته پاچا وو او په خپله هم د پښتو ژبې ښه شاعر وو .

لنډه دا چې احمد شاه بابا د پښتو او پښتونولي د قانون څخه په پيروي د مغلو تر پنځه نيم سوه کلن تاراک وروسته پښتانه پر يوه ملي مرکز سره راټول کړل ، د پښتونخوا پاکه او سپيڅلي خاوره يې بيا خپلواکه او متحده کړل .

احمد شاه بابا داسې ستره پښتني امپراطوري ايجاد کړل چې برکت يې نه تنها پښتنو ته رسيدې بلکه ټوله منطقه يې د فيضه برخورداره وه .

احمد شاه بابا خپل نظام د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق چلوي ځکه نو هميشه بريالي وو .

17: و تيمورشاه او راتلونکو پښتنو پاچاهانو ته احمد شاه بابا د لاندي ټکي د نصحت په ډول ويلي دي .

1: په خپل ژوند کې چپلوسان او غوره مالان ځان ته نږدي مه پريږده .

2: ناکسو ، چپلوسانو او غوره مالانو ته د دولت چاري مه سپاره .

3: د خپل رعیت سره په محبت او عدالت برخورد کوه .

4: هره فیصله په پوره پوهه ، تدبیر ، سلا او مشوره کوه ، تر فیصلي وروسته په خپل تصمیم کې قاطع اوسه .

3: په پښتونخوا کې پښتنی دولتونو ته متوجه خطر ونه.

پارسیان یا ننني ایرانیان د تاریخ په اوږدو کې د پښتنو ازلي او نه پخلاکیدونکي دښمنان پاتې شويدي .

د تاریخ په اوږدو کې کله چې هم دوی توان پیدا کړیدی نو پر پښتونخوا یې په خپله حملي کړيدي او د پښتنو تمدن یې د منځه وړي دي .

کله چې ایرانیانو په خپله د پښتنو د دولت د ماتولو توان نه درلودي نو دهند د خاوري د حاکمانو سره یې لاس یو کړيدي او په گډه یې په پښتونخوا کې د پښتنو دولت د منځه وړي دي .

څرنګه چې د تاریخ د شروع څخه بیا تر معاصر تاریخ پورې همیشه ایرانیان د پښتنو د ښمنان پاتې شوي دي ، نو د خپل دایمي عادت مطابق د افغانستان د معاصري امپراطوری پر ضد هم ایرانیانو د هند د برطانویانو سره لاس یو کړي او د پښتنو امپراطوري یې د منځه یوړل .

مورد لته د پښتنو او پښتونخوا دواکمنيو پر ضد د هخامنشانو څخه رانيولي بيا تر نني اخوندي ايران پورې د ايرانيانو توطيو ته يو ډېره مختصره اشاره کوو ، تر څو گران لوستونکي په دې باره کې لږ او ډېر خبر شي .

الف: هخامنشان :

هخامنشان څوک وه ؟

کوم وخت چې ايرين قبایلو و عمومي مهاجرت ته ملا وتړل ، د دې مهاجرت په جريان کې هغه ايرين قبایل چې د اوسني ايران و سيمو ته يې مهاجرت وکړي د “ پارسوا ” په نوم ياديدل .

د اوسني ايران سيمو ته تر رسيدو وروسته دا “ پارسوا ” قبایل پر دوو برخو وويشل شول يوه برخه يې د ايران په شمال او غرب کې ميشته شول چې د “ ماد ” په نامه مشهور شول او ددوی د اوسيدو ځای ته يې “ مادا ” ويل .

د “ پارسوا ” قبایلو بله برخه په خپل نوم د ايران په جنوب کې ميشته شول او د ايران پخوانی نوم “ پارس ” د همدې قبیلو د نوم څخه اخستل شوي دي .

د “ پارسوا ” قبایلو د “ ماد ” د سلطنت تر امر لاندې ژوند کوي .

د مشهور يوناني تاريخ نويس هيرو ډوټيس په قول په جنوبې ايران کې ميشته د “ پارسوا ” قبایلو شمېر لس و و چې شپږ يې ميشه او څلور يې پونده ژوند تيروي .

د “ پارسوا ” په دې لس قبیلو کې تر ټولو مهمه د “ پارسا گاد ” په نوم ياديدل .

د “ پارسا گاد ” ديوي خانگي سردار “ هخامنش ” نوم يدي نو

د “ پارسا گاد ” قبيلي د دې خانگي نوم په “ هخامنشي ” مشهور شو .

د “ ماد ” د شاهي کورنۍ اخيري پاچا “ ستاگس ” خپله لور

“ ماندان ” د هخامنشي قبيلي مشر “ کمبوجيه ” ته ورکړل او د دې بنځې څخه د “ سايرس يا کوروش ” په نوم زوی پيدا شو .

“کوروش“ چې لوي شونو تر هر څه لومړي يې د خپل مورني نيکه
“ستاگس“ څخه په (550 ق. م) کې د “مادا“ سلطنت ونيوي .

کوروش د غرب پر خوا د خپل پاچاهي حدود پراخه کړل او تر هغه وروسته يې د شرق پر خوا مخه وکړل
او په پښتونخوا کې يې
د “پکوساتي“ پاچاهي د منځه يووړل .

پښتنو د يرغلگر کوروش په مقابل کې شپږ کاله د خپل هېواد څخه په ميړانه دفاع کول، يرغلگر
کوروش د پښتنو د مقاومت په نتيجه کې په قهر شو او د “کاپيسا“ بنايسته بناريې چې د پښتونخوا
پايخت وود بيخه وران او د منځه يوړی .

د هخامنشي دوري اخيري سردمدار دريم داريوش “کدمان“ هغه ظالم يرغلگروو چې د پښتونخوا
پر پلازمينه بلخ يې حمله وکړل، بلخ يې وران کړي او د بلخ د “ورهران“ د،، واري،، څخه يې د پښتنو
ديني، تاريخي، اقتصادي او فرهنگي کتاب “اويستا“ لوټ او په خپل شاهي ماڼۍ “تخت
جمشيد يا پريس پوليس“ کې يې پټ کړي .

کله چې دا ايراني پاچا دريم داريوش د يونان د مقدوني سکندر څخه تر شرمناکي ماتي وروسته د
پښتونخوا لوري ته راوتښتيدې، پښتنو هغه دده او دده د کورنۍ د هغو ظلمونو په جرم چې د پښتنو
او پښتونخوا سره يې کړي وه ووژلي او په دې ډول د ايران د هخامنشي يرغلگري سلسلي اخيري
يرغلگر په پښتونخوا کې د پښتنو د خوا د خپل ناوړه اعمالو په سزا ورسيدې او د ايراني ظالمانو دا
سلسله د تل لپاره د منځه ولاړل .

ب: ساسانيان:

په (226 م) کې د هخامنشيانو په شان په پارس کې يو بله پښتون د بنمنه او يرغلگره کورنۍ د
ساسانيانو په نوم قدرت ته ورسيدل .

ددې يرغلگري کورنۍ يو پاچا د لومړيې شاپور په نوم پر پښتونخوا حملې وکړې، د پښتونخوا
ابادۍ او د هغه وخت د پښتنو نظام يې وران او ټوله پښتونخوا يې د ايران د ساساني دولت تر کنترول
لاندې راوستل .

د ساساني دورې د تاريخ څخه معلومېږي چې د دې کورنۍ شاهانو په غرب کې د روم د امپراطورۍ او په شرق کې د پښتنو سره په هميشگي ډول په جنگ مصروف وه .

د ساساني کورنۍ اخيري يرغلگر دريم يزدگر په (16-20 هه) کې د "جولا" او "نهاد" په جگړو کې د عربو څخه ماته و خوړل او د دريم د اريوش په شان پښتونخوا ته راوتښتيدې .
په دې وخت کې د پښتنو مشر "ماهوي سوري" وو .

"ماهوي سوري" دريم يزدگر د هغو جناياتو او جرمونو په جرم چې ساساني کورنۍ او په خپله دريم يزدگر د پښتنو او پښتونخوا سره کړي وه ځکه د يو ژرند کړي پلاس وواژه چې هيڅ پښتون دا راتښتيدلي ايراني ظالم پاچا خپل سيال نه بللي ، او په دې ډول يې د خپل پښتون ملت بدل ځني واخستې .

ج: د پښتنو پر ضد د ايرانيانو او مغلو توپي:

بابر مغول په هند کې د پښتنو سردارانو د بې اتفاقي څخه استفاده وکړل او د هند سلطنت يې د پښتنو په مرسته د پښتنو څخه غصب کړي .

د پښتنو څخه د هند د سلطنت تر غصب وروسته ډېر ژر بابر مغول مړ شو او د هند سلطنت د هغه زوی همايون مغل ته په ميراث ورسيدی . په دې وخت کې په پښتنو کې يو ډېر ښاغلي ، توريالي او ننگيالي پښتون (فريد) د شيرخان په نوم را پيدا شو .

شيرخان په هند کې د پښتنو تيت او پرک قوتونه بيا سره راټول کړل او د هند زياتي برخي يې يو په بل پسې د مغلو څخه خلاصې کړي .

همايون مغول د اگري څخه د يو سل زره فوځ سره د شيرخان مقابلې ته ووتې او شيرخان هم پنځوس زره پښتني فوځ په پښتني روحيه مجهز د همايون مقابلې ته د "قنوج" پر مقام حاضر کړي .

ددې سره سره چې د مغول د فوځ تعداد د پښتنو په نسبت دوه چنده وو خو کله چې جنگ شروع شو نو مغول فوځ د پښتنو د توري نه تښتته وکړل .

د مغلو پاچا همايون دومره وار خطا شو چې خپل ټول فوځ ، خزاني ، د حرم بښځې او ماشومان يې پر ځای پرېښودل او پر يو شاتوري آس سپور شو او د جنگ د ميدان څخه وتښتيد ي .

د همايون مغول فوځ ، خزاني او د حرم بښځې ټول د شيرشاه سوري پلاس ورغلل .

شيرشاه سوري د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د همايون مغل بښځې او ماشومان په ډېر عزت سره لومړي د “ رھتاس ” قلع ته وليږل او وروسته يې په ډېر عزت همايون ته ور واستول .

همايون د هند د سلطنت تر بایللو وروسته د ايران پښتون ضد دولت ته ايران ته پنا يووړل .

د ايران پښتون ضد پاچا طهماسب چې د دې واقعي څخه خبر شو چې پښتنو بيا هند د مغلو څخه ونيوي ، نو د پارس پښتون ضد پاچا د پښتنو سره د پارسانو د ازلي دښمنۍ پر اساس تښتيدلي مغول پاچا همايون ته پنا ورکړه .

ايراني طهماسب او همايون مغل د پښتنو دې ازلي دښمنانو په خپل منع کښی د پښتنو پر ضد داسی توافق وکړی .

۱: ايران به د همايون مرسته کوي چې بيرته د هند سلطنت د پښتنو څخه ونيسي .

۲: کله چې مغول بيا د هند واکداران شول ، نو د هند د مغولي دولت او د ايران د شعيه دولت د امنيت د ساتلو په خاطر به پښتونخوا او پښتانه پر دوو برخو ويشي چې يوه برخه به د هند د مغولي دولت تر کنترول لاندی راځی ، او بله برخه به د ايران د شعيه دولت برخه جوړيږي .

د ايران او مغلو مشرانو په دې عقیده وه چې که ټوله پښتونخوا د ايران برخه شي نو هرومرو به پښتانه د ايران سلطنت د پارسانو څخه ونيسي ، او که ټوله پښتونخوا د هند سره وتړل شي نو پښتانه به د هند سلطنت بيا د مغلو څخه ونيسي ، که د ايران او مغلي هند په منع کې ازاد پښتني هېواد جوړ شي نو د دې خطر شته چې پښتانه هند يا ايران ونسي او حتي د دې خطر هم شته چې پښتانه هند او ايران دواړه ونيسي .

ددې دپاره چې مغل په هند او ايرانيان په ايران کې آرام او په عيش او نوش کې خپل پاچاهيو ته دوام ورکړي ، نو د ايران او مغلو مشرانو دا پښتون ضد فيصله وکړل چې دوی بايد پښتونخوا پر دوو برخو سره وویشي ، او دواړه دولتونه په خپل ټول توان او طاقت د پښتنو خلاف هر ډول غيري انساني او غيري اسلامي ظلمونه او توطيې جاري وساتي ، ترڅو پښتانه بيا دا توان پيدا نکړي چې سره يو ځای شي ، خپل ځان او هېواد د مغلو او ايرانيانو د غيري انساني او غيري اسلامي ظلمونو او غلامۍ څخه خلاص کړي .

همدا سې هم وشول د بده مرغه شيرشاه سوري په يو حادثه کې شهيد شو ، د شيرشاه سوري تر شهادت وروسته په پښتنو کې بل داسې قوي پښتون پيدانه شو چې د شيرشاه د خواگتيل شوي دهند پښتني سلطنت وساتي او بالاخره دهند سلطنت د بابر مغل زوی همایون مغول د ايرانيانو په مرسته بيا د پښتنو څخه ونيوي .

دايران او مغلو دولتونو ددوی د قرارداد مطابق پښتونخوا په خپل منځ کې سره وویشل او پښتانه يې د اصفهان او ډهلي تر دايمي غيري انساني او غيراسلامي ظلم ، ستم ، تبعيض او فشار لاندې ونيول .

مور دلته د مظلومو پښتنو سره د ايراني دولت او دهند د مغولي دولت د دښمنانه او ظالمانه برخورد يو څو نموني بيانوو .

کله چې د پښتونخوا يوه برخه د ايران د شيعه دولت تر کنترول لاندې راغلل نو ايراني شيعه دولت د هر ډول ظلم او ستم څخه استفاده وکړل چې پښتانه او نور غيري شيعه خلک په زور د خپل مذاهبو څخه منکر او شيعه مذهب ورباندې قبول کړي .

په دې لړ کې د ايران د شيعه دولت په قلمرو کې هر هغه څوک ، ډله ، قوم او مذهبي ډلې چې شيعه مذهب يې نه منلي د هر ډول عذاب او اذيت سره مخامخ وي ، حتی په ډله ايز ډول وژل کيدل ، مالونه يې ضبطيدل او ډول ډول نوري غيري قابل برداشت او ظالمانه سزاوي ورکول کيدې .

يو ايراني پوهه ډاکتر شجاع الدين شفا وايي چې :

د صفويانو په دور کې هر ډول انساني او اخلاقي معيارونه تر پښولاندې شوي وه ، صفوي دور په وينو لړلي وو ، صفوي دور د سخت زړه توب ، ورور وژني ، فساد او ځان غوښتني دور وو .

مونږ دلته گرانو لوستونکو ته د صفوی شاهي کورنۍ د ظلم او وحشت څو لنډ مثالونه ذکر کوو.

۱: د ایران صفوي پاچا شاه اسمعل زنده خوران چې په "قورچي" هم مشهور وو د سني شکیب خان مړي په خپل غاښو ټوټي ټوټي کړي او دهغه غوښي يې اومي وخورلي، د شکیب خان د سرکاسه يې د سروزرو په چوکاټ کې ونيول او خپل د شرابو پيال له يې ځني جوړه کړل.

۲: د شاه اسمعل زنده خوران لمسي دوهم شاه اسمعل خپل شپږ وروڼه چې کوچني يې لاشيدي رودلي ووژل او په يوه ورځ يې د پنځه سوه صوفيانو سرونه پري کړل.

۳: لومړي شاه عباس صفوي خپل پلار د مرگ تر وخته په زندان کې وساتلي، د خپل مشر زوی سر يې پري کړي او دوهم زوی سترگي يې ړندي کړي.

۴: د شاه عباس صفوي ځای ناستي صفی شاه خپله مور، مېرمن شیر خور زوی او وند اکا ووژل، او دخپل کورنۍ په لس گونو نور غړي يې ړانده کړل.

صفوي شاه هانو د و مره شراب څښل چې څلور شاهان يې په شرابو مړه شول.

د يو ملک پاچهان چې داسې بد عمله، بد کرداره، ظالم، خداي ناترسه او فاسد خلک وي چې د خپل کورنۍ او ولس سره داسې دانسانيت او اسلاميت ضد جنايات کوي (مشت نمونه اي خروار است) نو دي خداي ناترسه، وحشي ظالمانو به د محکومو او مظلومو سني مذهبو پښتنو سره څه کول، دا حقيقت صرف خداي (ج) ته معلوم دي

د پښتونخوا هغه بله برخه چې د دوی د بل ازلي او خداي ناترسه دښمن مغول تر لاس لاندې شول دهغو حال هم ډېر بد وو.

په پښتونخوا کې د مغولو ټوله دوره د مغولو د وحشت او دهشت د اور په لمبو کې تيره شول.

بابر مغول او دهغه خونخواري کورنۍ خپلي برياوې د پښتنو د سرونو په پري کولو، د پښتنو د سرونو څخه د منارونو په جوړولو، د پښتنو د سر، مال، او عزت په لوټولو نمانځلي.

مغولو د پښتنو د وژلو او دهغو د سرونو څخه د منارونو په جوړولو او د پښتونخوا په نيولو صبر نه کوي، بلکه هغوی پښتانه په معنوي او اقتصادي ډول هم په مسلسل ډول تر فشار لاندې نيولي وه.

مغلو به پښتني بنځې د سر په وینستانو د ژرندي په پله پورې وتړلي ، وروسته به یې پر ژرنده اوبه را خوشي کړي چې کله به د ژرندي پل څرخیدي نو دا مظلومه پښتنه بنځه به هم ورسره څرخیدل ، فریاد او زاری به کولي ، خو وحشي او ظالمو مغلو به د پښتنو بنځو د دې مظلومیت ، عذر ، زاریو ، فریادونو او نارو څخه خوند اخستلي ، د پښتنو وژل ، وهل ، ترتل او ځورول د مغلو خوشحالي او ساعت تیري وه .

په اقتصادي او اجتماعي ساحو کې هم مغلو د پښتنو په باره کې د خاص تبعیض څخه کار اخستی . د مثال په ډول کله چې د دوهم ځل لپاره همایون مغل د ایرانیانو په مرسته هند د پښتنو څخه ونیوي ، نو همایون یو فرمان صادر کړي او

د دې فرمان په اساس یې په هند کې د ټولو پښتنو جاگیرونه ، شخصي جايدادونه او شتمنی ضبط کړی ، او په دې پښتون ضد عمل یې د هند ټول پښتانه مجبور کړل چې په یوه گوله ډوډۍ پسې وگرځي او د سیاست څخه لیري پاتي شي .

همایون مغول پښتانه د هند د دولت د ملکي او نظامي چوکیو څخه لیري کړل .

د مثال په ډول د هند د مغولو د سترپاچا اکبر په درو کې د هغه د ټولو لوړرتبه نظامي افسرانو د جملي څخه تنها (9) تنه پښتانه افسران موجود وه ، او په دې نهو تنو پښتنو افسرانو کې دوو نفرو د دوه زري منصب درلودي ، څلور کسو د یو زري منصبونه درلودل او نورو درو نفرو تر پنځه سوي کښته منصبونه لرل .

ایرانیانو او مغلو په خپل شیطاني چلونو پښتانه او پښتونخوا پر دوو برخو وویشل چې یوه برخه یې د ډهلي د وحشي مغولو تر ظلم او ستم لاندې وه او بله برخه یې بیا د ایران د متعصب شيعه دولت تر ظلم او ستم لاندې شپي او ورځي سبا کولي .

ایرانیان او مغول په دې سبب د پښتنو نه پخلا کیدونکي ، ابدی او ازلي دښمنان وه چې د دې دواړو امپراطوریو مشران په دې پوهیدل چې یوه ورځ به دا پښتانه د پخوا په شان د دوی امپراطوری نړوي او یو خپلواک پښتني دولت به په پښتونخوا کې رامنځته کوي .

سره د دې چې پښتنو په هند کې واکمني دلاسه ورکړي وه ، شخصي جايدادونه ، جاگیرونه او شتمنی یې د مغلو د پښتون ضد دولت د خوا ضبط شوي وي ، پښتانه د هر ډول ملکي او نظامي

منصبونو څخه ليري شوي وه ، دهند پروني پاچاهان نن خوار او زار د عيال په يوه گوله ډوډۍ پسي حيران يوي او بلي خواته سرگردان گرځيدل .

سره د دې چې مغلو په خپل ظلمونو د پښتنو څخه هر ډول مادي امتيازات واخستل ، مگر د دې باوجود د هند د ولسونو په زړونو کې د پښتنو قدر او عزت موجود وو ، ځکه چې د هند ولسونه په دې باور وه چې پښتانه د نوح (ع) د درو زمانو څخه د “سام” د اولاده څخه دي .

دهند او نوري نړۍ ولسونه په دې باور دي چې د نوح (ع) تر طوفان وروسته او سني انسانان ټول د نوح پيغمبر د دريو زمانو (سام ، حام او يافت) اولاد دي .

پښتانه او ځني نور قومونه او ملتونه د “سام” اولاد دي .

دهند د قاري ولسونه د “حام” اولاد دي .

مغل ، چينايان ، جاپانيان او ددی نژاد نور نور ولسونه د “يافت” اولاد دي .

د هندي ولسونو په نظر د “سام” اولاد يانې پښتانه د انسانانو په منځ کې د احترام وړ ، نیک ، عادل ، فياض او د سلطنت لپاره پيدا شوي انسانان دي ، په همدې اساس هنديانو د سياسي قدرت نه د لويدلو مظلومو پښتنو زيات قدر او احترام کوي .

مظلومو او محکومو پښتنو ته د هند د ولسونو د زيات قدر او احترام مغل حاکمان په ډار کې واچول چې نبايده يوه ورځ بيا هنديان پر پښتنو راټول شي ، او پښتانه بيا د هند دولت واگي د مغلو د لاسه وباسي .

دهندي ولسونو د خواد پښتنو قدر او احترام مغل حسود او ډارن حاکمان وهڅول چې د پښتنو پر ضد يوه نوي توطيه په کار واچوي ترڅو دهند د ولسونو په منځ کې د پښتنو قدر او احترام کم شي .

د دې شيطاني توطيې د عملي کولو لپاره د ايران د شيطاني امپراطوري او د مغلو د وحشي امپراطوري مشرانو په گډه خپل تاريخ نويسانو او چاپلوسانو ته وظيفه وسپارل چې د پښتون وياړلي ملت پر ضد داسې ناوړه تبليغات وکړي چې د منطقي د ولسونو په منځ کې د پښتون ملت قدر او احترام بيخي کم شي او د دې منطقي ولسونه پښتنو ته په ډېره کم نظر وگوري .

د ايرانيانو او مغلو د دې شيطاني توطيې پر اساس د هند د مغل امپراطور جهانگير په دربار کې يو لوي مجلس جوړ شو ، د ټولني د بيلو بيلو قشرونو نماينده گان په کې راټول شوي وه چې د ايران د پاچا شاه عباس صفوي سفير دا نظر وړاندي کړي :

“په يو معتبر کتاب کې ليکل شوي دي چې پښتانه انسانان ندي ، پښتانه د انسان د نسل څخه ندي ، پښتانه د “ديو” ذات يا نسل څخه دي .

ايراني سفير زياته کرل چې زه هم په دې عقیده يم چې پښتانه د

“ديو” اولاد دي او انسانان ندي . . . .

د ايران د سفير د دې احمقانه بيان د تايد په خاطر د مغول په دربار کې د ناستو غورځولانو او چپلو سانو د خواد امانا ، صدقنا ناري د تايد په ډول راپورته شوي .

دا د ايرانيانو او مغلو د امپراطورانو په امر د دوی د استخباراتي او مذهبي اجنتانو د خوا ترتيب شوي شيطاني توطيه وه چې پښتون ملت د دې منطقي دولسونو په نظر ذليل او د هغو د نظره واچوي . د پښتنو ذات په باره کې د ايرن د شيطاني دولت او د مغلو وحشي دولت دواړو خپلي خاصي موخي تعقيبولي چې عبارت وی له:

د وحشی مغلو موخه:

د پښتنو پر ضد د مغلو د خواد د دروغجنی او خنداوری توطیې هدف دا وو چې په هندي ټولنه کې د پښتنو قدر او احترام کم شي .

د شيطان صفته ايرانيانو موخه:

د پښتنو پر ضد د ايران د شيطان صفته مشرانو او نظريه ورکونکو هدف دا وو چې ايرانيانو غوښتل د خپل ځان څخه د “ديو” هغه نوم ليري کړي کوم پښتون پاچا “کاوه هوسروايا” دوی ته ورکړي وو .

د پښتنو د “ کياني ” سلسلي مشهور پښتون پاچا “ کاوه هوسروايا ” وايي چې ما د مازندران پر “ ديوانو ” حمله وکړل هغوی مي رعیت او يا د مازندران خڅه فرار کړل . . .

د پښتون پاچا کاوه هوسروايا د بيان مطابق داوسني ايران زيات ولس شايد د مازندران د هغو “ ديوانو يا ديوانو ” د نسل خڅه وی چې پښتون پاچا “ کاوه هوسروايا ” حمله پرکړي وه .

د ايرانيانو او مغلو د شیطاني توطیو سره سره خداي (ج) پښتنو ته دا توان ورکړي چې د مغلو او ايرانيانو پر ظلم او وحشت ولاړي دواړي امپراطوری د پښتنو پلاس د منځه یوسي .

عليحضرت شاه محمود هوتک د شيعه ايران د خرافات پرست صفوي شاه حسين شیطاني امپراطوري د منځه یووړه ، اصفهان يې فتح کړي او صفوي شاه حسين د ايران د سلطنت تاج په خپل لاس د خوان پښتون پاچا شاه محمود هوتک پر سرکښود او هغه ته يې د ايران د پاچاهي مبارکي وويل .

همدارنگه خو کاله وروسته بل پښتون پاچا لوي احمد شاه بابا د مغلو ظالمانه او شیطاني امپراطوري ورانه کړه او په منطقه کې يې يوه داسې ستره پښتني امپراطوري جوړه کړل چې د منطقه د قواوو توازون د پښتنو د امپراطوری پلاس کې وو .

4: د احمد شاهي امپراطوری د زوال عوامل:

الف: داخلي عوامل:

د تیمور شاه د اولادو نفاق او په هیواد کې د سیاسي بی ثباتی آغاز .

کله چې لوي احمد شاه بابا وفات شو نو د پښتنو ستره امپراطوري چې د احمد شاه بابا او پښتون ملت د شهادتونو ، زحمتونو ، قربانیو او مبارزو په نتیجه کې منځته راغلي وه و شهزاده تیمور شاه ته پاتې شول .

شهزاده تیمورشاه که څه هم د خپل پلار امپراطوری ته وسعت ورنکړي خود خپل پلار څخه په میراث ورپاتې د پښتنو ستره امپراطوري يې سالمه وساتل .

د تیمورشاه تر مرگ وروسته دهغه زمانو د قدرت پر سر په خپلو کې بې اتفاقه شول او د پښتنو قدرت د دې پر ځای چې د امپراطوري د وسعت او استحکام لپاره استعمال شي ، یو د بل پر ضد يې په داخلي جنگونو کې استعمال کړي .

شاه زمان د ابراهيم لودي په شان د پښتو او پښتونولي د اصل خلاف حکومت کول شروع کړل ، د چپلوسانو او غوره مالانو په حلقه کې گیر شو او د قدرت واگي يې خپل لوي وزير رحمت الله خان سدوزي ته چې د وفادار خان په نامه مشهور وو وروسپارلي .

دا وفادار خان یو نهایت چپلوس په خوله پوست غوره مال او دذليلو صفاتو خاوند شخص وو .

د همدې چپلوس وفادار خان په مشوره شاه زمان د پښتنو سردارانو واک وړ کم کړي یوازي هغه اشخاص و پاچا ته نږدې کيداي شول او د دولت پر لور وچوکیو مقرر کيداي شول چې د وفادار خان چپلوس سره يې ورته چپلوسي ، غوره مالي او روابط درلودل .

شاه زمان د خپل دي اعمالو په نتیجه کې د پښتنو مشران د ځانه خوا بدي کړل ، خپل ورور همایون يې چې دده په مقابل کې یاغي شوي وو د مغلو د دود مطابق وړاند کړي ، او په خپله شاه زمان هم څه وخت وروسته د بل ورور شاه محمود څخه ماته وخوړل او دهغه د خوا وړوند ، د قدرت څخه برطرف او د کابل په بالا حصار کې بندي کړل شو .

شاه محمود د فتح خان بارکزي ، اکرم خان علي زي ، احمد خان نورزي او نورو پښتنو مشرانو په مرسته د کابل پر تخت کېنستی .

په شاه محمود کې د پښتو او پښتونولي هېڅ اثر نه وو او دهغه لومړي کار دا وو چې د پښتنو څخه يې ځان ليري کړي ، د خپل ځان څخه يې د قزلباشو فوځ را تاوکړي ، خپل شخصي امنیت او د هېواد پلازمیني کابل امنیت يې قزلباشو سر بازانو ته وسپاری او په خپله شاه محمود د قزلباشو سردارانو او افسرانو سره په عیش او نوش کې ډوب شو .

د شاه محمود په حمایت په دولتي ارگانونو کې د قزلباشو اثر ، رسوخ او قدرت دومره زیات شو چې د کابل ټول غیر شيعه وگړي ځني تنگ شول .

د شاه محمود شيعه قزلباش افسران به د پاچا په زور د شپي او ورځي په شرابو کې مست او نشه وه ، دنشي په حال کې به يې دهېواد د نورو اتباعو پر مال ، عزت او ناموس هم صرفه نه کول . . . .
 خوکله چې به عام ولس د قزلباشو د ظلم څخه و شاه محمود ته عريضې وکړي بيا به هم شاه محمود د ولس پر عريضو او شکايتونو غور نه نيوي او د قزلباشانو پر ظلمونو به يې سترگي پټولي .
 د شاه محمود عياشۍ او د هغه په زور پر پښتنو د قزلباشانو حاکميت داسې حالات برابر کړل چې د شاه محمود بې کيفايته سلطنت د پښتنو د خوا چپه شو او پرځای يې دده بل ورور شاه شجاع دهېواد پاچا شو .

د تيمور شاه د زامنو د غير زمو او ارانه اعمالو په نتيجه کې د پښتنو قوت په داخلي جنگونو کې مصرفيدې او دې ته موقع مساعده شول چې برطانويان پر هند باندي د خپل دايمي قبضي د ټينگيدو په خاطر د ايران د شيعه دولت سره سازش وکړي او د سدوزو او محمد زو سردارانو په منځ کې د نفاق پر بل شوي اور لانور تيل واچوي او پښتانه لانور په داخلي جگړو کې مصرف کړي .

ب: خارجي عوامل:

د پښتنو پر ضد د انگرېزانو او ايرانيانو توپي .

د تاريخ په اوږدو کې پښتون قوم د امو او اباسين په منځ کې د پښتو د لرغوني قانون په پيروي د يو متحد ، قوي ، نظامي او منظم قوت په حيث د هند په دروازه کې پروت وو او د هند ثبات او بې ثباتي اکثره وخت په دوی پورې تړلي وه .

کله کله به پښتنو په خپله پر هند حکومت کوي او کله به د هند د دولتونو سره په جنگ وه چې د دوی د هېواد د لياري يې مرکزي آسيا ته تلل غوښتل .

د تاريخ هر فاتح چې د افغانستان د لاري هند ته تير شي او هغه فتحه کړي نو لومړي شخړه يې د پښتنو سره شوي ده ، هر فاتح چې د پښتنو ملاتړ تر لاسه کړي دي نو د پښتنو په ملاتړ يې ډېر په اسانۍ هند نيولي دي چې مثالونه يې سکندر ، تيمور ، بابر او نادر افشار دي .

او هغه فاتحان چې د پښتنو سره موافقي ته ندي رسيلي هغوی په پښتونخوا کې د پښتنو د لاسه تردي حده د مشکلاتو سره مخامخ شوي دي چې و خپل هدف ته تر رسيدو دمخه يې منطقه ترک و هلي ده او په تيښته د پښتونخوا څخه تښتيدلي دي .

کله چې برطانيانوي قواوي د شرقي بنگال د لاري هند ته راغلي او هند يې قبضه کړي ورسره يو ځای په دې پوه شول چې هند هغه وخت ددوی په سلطه کې د ډېر وخت لپاره پاتې کيدلای شي چې په افغانستان کې د پښتنو حکومت کمزوري کړي ، ځکه چې په اسيا کې يوازني قوت چې پر هند يې د حاکميت دعوه درلودل او څو ځله يې هند تر خپل حاکميت لاندي راوستلي وو ، هغه په پښتونخوا کې د پښتنو عظيم سلطنت وو چې په هند کې يې د برطانيا سلطتي ته جدي تهديد پيښولای شو .

همدا علت شو چې برطانيانو پر هند د خپل سلطتي د ساتلو په خاطر د ايران د شعيه دولت سره سازش وکړي او د دې سازش پر بنياد ايرانيانو او انگریزانو د افغانستان دبی اتفاقه شهزاده گانو د بی اتفاقی او په هیواد کې د روانی سیاسي بی ثباتی څخه استفاده وکړل او د افغانی شهزاده گانو ترمنځ د نفاق پرېل شوی اورئی لانور پترول وشندل .

د پښتنو شهزادگانو ترمنځ د قدرت پر سر جگړو او دهیواد داخلي سياسي بی ثباتی افغان دولت دومره کمزوری کړی چی د خپل امپراطوری په شاوخوا کې ئی خپل نفوذ د لاسه ورکړی .

د داخلي شخړو او بی ثباتی په وجه پښتنی امپراطوری دومره کمزوری شول چې هندوستان د یو اروپایي قوت پلاس کې مستعمره شو .

د انگریزانو او ايرانيانو د مشترکو سازشونو او د افغان شهزاده گانو ترمنځ د قدرت پر سر جنگونو د پښتنو دولت دومره ضعیف کړ چې نه تنها د پښتنی امپراطوری لیر برخی ئی د کنترول څخه ووتلی حتی د پښتونخوا یو لویه برخه یعنی خراسان هم شاه محمود ایران ته ورکړی .

د ټولی پښتونخوا د نیولو په خاطر د پښتنو او انگریزانو ترمنځ هم دوه ستر جنگونه وشول چی انگریزانو په دواړو جنگونو کې د افغانانو څخه ماته وخوړل .

بالاخره د پاینده خان او تیمور شاه د اولادونو ترمنځ د بی اتفاقيو په نتیجه کې د پښتنو د امپراطوری توان د منځه ولاړی او د پښتونخوا هیواد نیمه برخه يې هم انگریزانو قبضه کړل ، او یو لنډي پوری په وچه پورې محدود نیمه مستعمره افغانستان چې د روسی د تزاري امپراطوری او برطانيوي

امپراطوری ترمنځ يې د حایل حیثیت درلودی په نیمه مستعمره ډول و امیر عبدالرحمن خان ته تسلیم شو .

5: په هیواد کېښی د (۹۳) کلن سیاسي ثبات اغاز:

په دوهم افغان انگلیس جنگ کې دانگریزانو ترماتی ورسته انگریزانو پاتې لنډې بوری په وچه محدود افغانستان په نیمه مستعمره ډول امیر عبدالرحمن خان ته تسلیم کړی .

د سدوزو او بارکزود نور وضعیت النفسه او ځان غوښتونکو واکمنانو شاه محمود ابدالی ، امیر محمد عظم خان ، سلطان محمد طلايي ، امیر دوست محمد خان ، امیر محمد افضل خان ، امیر شیرعلی خان او امیر محمد یعقوب خان په شان د امیر عبدالرحمن خان د امارت په دروه کې هم دگران افغانستان زیاتې برخې تزاری روسیې او برطانوی هند په زوه و نیولی او دلنډې بوری افغانستان سرحدات یې دافغان نجیب ملت دارادی خلاف په زوره په امیر عبدالرحمن خان ومنل .

خو امیر عبدالرحمن خان په دې نیم شوي او نیمه مستعمره افغانستان کې په ډېر زحمت او تلاش سوله او سیاسي ثبات برقراره کړي او د یو عصري نظام د ضروري ادارو اساسات یې کینودل او وده یې ورکړل .

برطانوی امپراطوری د امیر عبدالرحمن خان د نیم شوي او نیمه مستعمره افغانستان سرحدات د برطانوی هند د نفوذ د ساحی او د تزاری روس د امپراطوری او د ایران سره د افغانانو د موافقی پرته په خپله خوښه تعیین کړل .

انگریزانو او ایرانیانو د پښتون ملت د دښمنانو په حیث د نظامی زور په واسطه د پښتون ملت دارادی خلاف د پښتونخوا هغه سیمې چې د سمندر سره تړلی وی د افغانستان څخه جلا کړی او په برطانوی هند او ایران پوری یې وتړلی او نننی افغانستان یې د سمندر څخه بی برخې کړی .

هر هغه هیواد چې و سمندر ته لاره ونلری د تجارت او پرمختگ په ساحو کېښی دسترو ستونزو سره مخامخ کیږی لکه نن چې زمونږ هیواد ورسره مخامخ دی .

د افغانستان کومې برخې چې تزاری روس او ایران غوښتی انگریزانو هغه سیمې په ډیر سخاوت مندانه ډول هغوی ته ورکړې او د افغانستان کومې برخې چې انگریزانو د برطانوی هند د امنیت د پاره ضروري گڼلې هغه ئې د برطانوی هند تر نفوذ لاندې راوستلې .

د افغانستان د محکو دویش په باره کې افغان نجیب ملت په مطلق ډول مخالف وو خو انگریزانو خپل د خوښی فیصله په وچ زور په امیر عبدالرحمن خان ومنل .

د امیر عبدالرحمن خان لمسي علي حضرت امان الله خان په (1919ع) تاریخ د افغان نجیب ملت په ملاتړ بیا د برطانویانو څخه د توری په زور د هیواد بشپړ استقلال واخستی او په نړۍ کې لومړني هېواد وو چې د برطانیا د استعمار کړې یې ماتي کړل .

که څه هم برطانیا په ظاهره د افغانستان بشپړ استقلال په رسمیت وپېژندي ، خو د افغانانو د خواد ری ځله برطانیا ته ماته ورکول ، او د افغانانو د خوا د برطانیا څخه د توري په زور استقلال اخستل برطانویانو د خپل سترې امپراطوری د نړیوال حیثیت او وقار لپاره ستره نظامي او سیاسي بې حیثیتي بلل ، نو په دې اساس یې د امانی ځوان دولت پر ضد خپل استخباراتي فعالیتونو ته دوام ورکړي .

پر افغانستان د انگریزانو د لومړي تجاوز (1839/4/20ع) څخه بیا د (1919ع) افغان او انګلیس تر دریم جنگ پورې پوره اتیا (80) کاله د افغانانو او انگریزانو ترمنځ دښمنۍ دوام کړي وو ، په دې اتیا کاله وخت کې د هر افغان کورنۍ ته په یوه شکل د انگریزانو د خوا مستقیم او یا غیري مستقیم ډول ځاني او مالي تاوان رسيدلي وو ، نو د دې سببه تقریبا ټول افغانان د انگریزانو سره سخت مخالف وه او نفرت یې ځني کاوه .

په همدې سبب د انگریزانو لپاره دا ډېره سخته وه چې په افغانانو کې داسې جاسوسان پیدا کړي چې هغوی په افغاني ټولنه کې د څه ناڅه اعتبار خاوند وي او انگریزان هغوی داسې ننګین او ضد ملي عمل ته آماده کړي چې د علي حضرت امان الله خان او افغان نجیب ملت په مقابل کې یې ودروي ، او د انگریزانو دا جاسوس د انگریزانو په خوښه افغان نجیب ملت ته د انگریزانو څخه د استقلال اخستلو په جرم سختي سزاګانې ورکړي .

و خپل دي نا مقدس هدف ته درسيډو په خاطر انگریزانو د خپل استخباراتي سازمانونو په واسطه په افغاني ټولنه کې مخصوصاً د پښتني ټولني د روحيي مطابق ځني ملايان ، پيران او نور کسان په خپل استخباراتي سازمانو کې تنظيم کړل ، او خپل د دې استخباراتي جال څخه په استفاده يې د افغانستان د مستقل دولت او د ازادي د قهرمان عليحضرت امان الله خان پر ضد تبليغات او د سبوتاژ عمليات تنظيم کړل .

بالاخره انگریزانو د مجبوري څخه يو بې هوښه غل چې د کابل د شمال د کوه دامن او سيډونکي او په قوم تاجک وو پيدا کړي د دې سړي نوم حبيب الله وو چې د (سقاو زوی) په نوم مشهور وو ، د سقاو زوی يو متکرر مجرم وو او د افغانستان څخه د عدلي تعقيب د ويري تښتيدلي وو او د پښور د قصه خوانی په بازار کښی لمړی د محمد صادق بوت فروش او بيا د یوسماوارچی د شاگرد په حیث يې ژوند کاوه .

د انگریزانو استخباراتي سازمانو د مجبوري په سبب د سقاو زوی حبيب الله سره ارتباط ونيوي هغه يې آماده کړي چې د افغانستان پر خلاف د انگریزانو هرا مرته د غلام په څیر غاړه کېږدي .

انگریزانو غوښتل چې خپل په دې عمل سره د افغانستان سياسي او دولتي رهبري د ټولني د اکثریت یعنی پښتنو څخه د ټولني يو محدود دي قومي ډلي یعنی تاجکانو ته نقل کړي ، او ددی لیاری دا ځل د پښتنو شهزادگانو پر ځای تاجکان د پښتون ملت سره په جنگ واچوي .

د انگریزانو دا پلان وو چې پښتانه په تاجک اقلیت پوری تړلی یو غله او دده دملگرو په واسطه د قدرت څخه لیري کړي پدی ډول په د تاجکو او پښتنو ترمنځ ددښمنی اغازوشی .

انگریزان پدی هم ښه پوهیدل چې د تاجک تباره غله حبيب الله تابع کول بیا دوی ته ډېر اسانه کار وو .

انگریزانو غوښتل چې د افغان نجیب ملت ملی وحدت مات کړی د پښتنو په مقابل د تاجکانو ملاتړ وکړي او د هغو په واسطه د تل لپاره پښتانه د هېواد د سياسي حاکمیت څخه وباسي او د سقاو او سقاویانو په واسطه د پښتنو څخه د هغو درو جنگونو انتقام واخلي په کومو کې چې انگریزانو د پښتنو څخه سختي ماتي خوړلي وي .

انگریزانو و خپل اهدافو ته درسيډو په خاطر د سقاو زوی د پښور څخه د کابل شمال ته راو لیري دلته يې د انگریزانو په هراړخیزه مرسته او مشوره د دولت او ملت پر ضد چوراو چپاول شروع کړي .

د سقاو زوی دانگریزانو داستخباراتي سازمانو په ملاتړ په (1307 هـ . ش) د جدي پر اتويشتم تاریخ د مازیگر پر پنځه بجي د کابل دارگ د گلخاني ماني ته کامیابه داخل شو او علیحضرت امان الله خان د افغانستان خخه و شړل شو .

یو خارجي د افغانستان په باره کې یو کتاب لیکلي دي ، د دې کتاب نوم (د کابل تباهي) دي ، د دې کتاب په دوه ویشتم فصل کې داسې لیکل شوي دي .

(د سقاو زوی د کابل په ارگ کې داخل شو ، خپل وحشي فوځيانو ته یې د کابل د ښار د چور فرمان ورکړي ، سقاوي فوځيان د ښار په څلورو خواوو کې پراگنده شول او ښاريې تر هر بل غارت گرزيات غارت کړي .

لوي او واړه دوکانونه یې چور کړل ، د کار د ځايونو او کارخانو خخه یې هر څه چور کړل ، دوکاندارانو ورته کتل خو سقاويانو یې هست او بود ځني اخستل او پر خپل لار تلل خو ولس په پوره صبر او تحمل خپل د بربادۍ تماشا کول ، وايي چې د مال د سوځيدلو تماشا هم لوي غم دي .

په شروع کې چې کله سقاوي غلو په چور شروع وکړل نو يو شمېر دلاوره خلکو د خپل مال د دفاع په خاطر مقاومت وکړي خو سقاوي غلو هغوی په مرميو وويشتل او شهيدان یې کړل ، نور نو خلکو جرئت د لاسه ورکړي ، محکوم شول او وييريدل ، دوکانونه یې ايله کړل او ليري ودريدل .

سقاوي فوځيانو هر څه يو په بل پسې لوت کړل او تنها پردي لوت یې هم صبر ونکړي بلکه يو تعداد دوکانونه ، او ډول ډول تعمیرونو ته یې اور هم واچوي او د خاورو سره یې برابر کړل .

کله چې سقاوي فوځيانو ښار چور کړي د خلکو و کورونو ته یې مخه کړل ، ځينو خلکو د خپل کورونو دروازي تړلي وي او د خپل اولادونو سره په خونو کې ناست وه چې سقاوي وحشيانو د روازي ماتي کړي او په زور د خلکو کورونو ته داخل شول ، د کورونو هر څه یې لوت کړل ، د ښځو طلا ، زر او نور زيورات یې په زور ځني اخستل او د ښکلو پیغلو عزت به یې هم لوتلي ، د والدينو په مخ کې به یې د هغو ځوانو لونیو ته لاس اچوي ، نجونو به د دې وحشي سقاويانو د ترس خخه د پلار او مور په غیبه کې پنا اخستل مگر دي وحشي سقاويانو به د انجونې د مور او پلار د غیبه خخه په زور راکشولي او عزت به یې ور لوتلي ، که کوم پلار او مور به د خپل اولاد د ناموس د ساتلو او دفاع کوښښ کوي نو وحشي سقاويانو به هغه ځای پر ځای وژلي .

دي وحشيانو د ډېرو پلرونو او ميندو د سترگو په وړاندي د هغوی د اولادونو سره نامشروع اعمال وکړل، که کومي نجلی د سقاوي وحشيانو د غوښتنې څخه سرغړولي واي د هغې سزا بې بڼه او بده مرگ وو.

دا انسان نما وحشي سقاويان د کابل په ښار کې خپاره وه په هره کوڅه او سړک باندي يې غلاوي کولي او پر ولس يې ظلمونه کول، ځني هغه خلکو چې سپين رېبري او غريبان وه د دې وحشيانو په مقابل کې يې په ډېر تکليف خپل عزت او ابرو ساتلای شول، ځکه چې دې وحشيانو به هغوی ته ويل چې تاسو ولي مال او دولت نه لري او هغوی به يې په ډېر ظلم د کورونو څخه د باندې را ايستل او په شلاقو به يې وهل. (سقاوی دوهم-۲۸ مخ).

غلام محمد غبار د سقاو د زوی په باره کې داسې وايي:

(. . .) اينهار جا سر مي يافتند در صدد بریدن ان ميشدند، تا در یک عرصه در شده هيچ سري باقي نماند و آنها به تنها يې سرافراز اند، پس به شمشير و زنجير و اعدام تکیه مي کردند.

با حاکمیت بچه سقاو در تمام افغانستان یک بې ثباتي عمومي (انارشي) په دېد امد، ترقي تازه راه افتاده به عقب زده شد و عزت و حيا و سر و مال مردم در خطر افتاده، دروازه هاي دانش و ترقي، فرهنگ و پيشرفت بسته شده، که حتي نخستين کاري که بچه سقاو کرده در کابينه اش به وزارتهاي معارف و عدليه جاي نداده . . .)

د پورته نويشتو څخه دا معلومېږي چې انگریزانو وکړاي شول چې د سقاو د زوی غوندي بې شخصيته غله په واسطه ټول افغان نجیب ملت او د هغوی د استقلال قهرمان پاچا ته داسې سزا وي ورکړي چې د دې هېواد په تاريخ کې يې لږ مثالونه ليدل کېږي.

که څه هم برطانويانو د خپل استخباراتي فعاليتونو په نتيجه کې خپل دښمن عليحضرت امان الله خان د افغانستان د سلطنت څخه ليري کړي او ټول افغان نجیب ملت ته يې سخته سزا ورکړل، خود سقاويانو د نهايت بدو اعمالو د سببه د دوی په باره کې د ټولو افغانانو مخصوصا د پښتنو کرکه ورځ په ورځ زياتېدل، تر څو نهه مياشتي وروسته محمد نادر خان د انگریزانو په ضمنی توافق او د پښتنو په هراړخيز ملاتړ د سقاو د زوی رژیم ړنگ او د سقاويانو وحشيانه او جاهلانه حاکمیت يې پای ته ورسوی.

د محمد نادر شاه کورنۍ هم د امير عبدالرحمن خان د کورنۍ په شان په جدي تلاش او زحمت د نيمې پيړۍ لپاره په افغانستان کې سياسي ثبات او سوله تامين کړل.

6: د يورند لاین، محکوم او ازاد سرحدونه:

دلوي احمد شاه بابا په بي پايه زحمتونو او د ستر پښتون ملت د پاکو وینو او تيرو تورو په قيمت گټل شوی د پښتنو ستره امپراطوري د پوپل زو او بارگزو د ځينو نا امله واکمنانو د بي کفایتي او ځان غوښتنی په سبب اهنسته اهنسته تجزيه شول.

د تیمور شاه تر مرگ ورسنه دده د زمانو تر منځ د قدرت پر سر جنگونه شروع شول او ددی جنگونو په نتیجه کښی افغان دولت کمزوری شو او د افغانستان ځنی برخی ایران او د پنجاب د سیگانو دولتونو د افغانستان څخه بیلی کړی.

کله چی د شازمان پر ضد د سردار پاینده خان بارگزی په مشرتوب توطیه رسوا شول او د پا چا د خواد پاینده خان په شمول نور توطییه گران ووژل شول نو د پاینده خان (۲۱) زامن د سردار فتیح خان په مشری د شازمان د مخالف ورور شامحمود ابدالی ملگری شول او د شاه زمان دولت یی ړنگ کړی او شاه محمود ابدالی یی پر تخت کښینی.

کله چی وزیر فتح خان بیا د شاه محمود ابدالی د خوالمری پوند او بیا د غزنی پر مقام په ډیره بی رحمۍ ووژل شو، نو د فتح خان وروڼو د شاه محمود دولت ړنگ کړی او افغانستان یی تر خپل منځ سره وویشتی.

د فتح خان وروڼو نه تنها د خپل حریف شامحمود نظام ړنگ کړی بلکه هغوی افغان مرکزی دولت د منځه یوړی، لمړی یی لویه افغان امپراطوری په خپل منځونو کښی سره وویشل او بیا د گورد پنجیانو په شان یو د بل سره د قدرت پر سر په جگړو اخته شول.

د پاینده خان د زمانو د بی کفایتي او بی اتفاقی په سبب د افغان امپراطوری زیاتی برخی سیکانو، انگریزانو او ایرانیانو و نیولی او ځنی نورو بیا ځانونه د افغان دولت د تسلط څخه ازاد کړل.

پښتنو دا احمد شاهي امپراطوري هغه برخي چي د افغان شهزادگانو د بي کفايتي په وجه د پرديو تر مستقيم کنترول لاندې راغلي وي محکومي سيمي بللي او ددي محکومو سيمو سره سرحد يي ،، د محکومو سيمو سره سرحد ،، يا محکوم سرحد بللي.

په (۱۸۳۸ع) کال کښي چي کله انگریزانو د افغانستان د نيولو فيصله وکړل نو په لاهور کښي يي يو تړون امضا کړي چي دا تړون ،، د لاهور د مثلث ،، په نوم ياديږي.

د لاهور مثلث گډون کونکي څوک وه:

۱: د افغانستان پخواني پاچا شاه شجاع چي د دیرشو کلنو راهیسي د د افغانستان څخه تښتیدلی وو او په بنکاپور او لودیانه کښي يي د جلا وطني ژوند تیراوه.

د نړي د هیڅ قانون پر اساس د دیرشو کلنو راهیسي تښتیدلی او مخلوع پاچا شاه شجاع دا حق نه درلودی چي د افغانستان په باره کښي يي کومه فيصله کړيواي ، او که يي کومه فيصله کړي هم واي نو دده فیصلي هیڅ ډول قانونی مشروعیت نه درلودی.

خو انگریزانو زور درلودی نو د زور او رابه خو مخ پر لوره ځی.

۲: د پنجاب د سیکانو مشر رنجیت سینگ چي عملاً د پنجاب حاکم وو.

۳: د برطانوی هند حکومت چي عملاً يي پر هندوستان حکومت کوی.

د لاهور د تړون په اساس انگریزانو د افغانستان څخه د دیرشو کلنو راهیسي تښتیدلی شاه شجاع څخه د افغانستان د پاچا په نوم داسي اقرار واخست:

(...هغه محکمی چي د افغان دولت څخه په زور جلا شوی دی د لاهور د قرارداد په اساس نور د محکمی د برطانوی هند د قلمرو برخه بلل کیږي...)

د لاهور د قرارداد په اساس په (۱۸۳۸ع) انگریزانو پر افغانستان حمله وکړل ، افغانستان يي اشغال کړي او شاه شجاع يي د انگریزانو د گوداگي په حیث د کابل پر تخت کښینوی او د انگریزانو پدی عمل سره د افغان او انگلیس لمړي جنگ اغاز شو.

افغان ويارلې ملت گوډاگي شاه شجاع مرکړې او انگريزي فوج يې تباه کړې او د لاهور مثلث هم باطل وبلل شو.

د افغان او انگليس تر لمړې جنگ ورسته هم افغان دولت مردان پردې قادر نه شوه چې يوداسي قوی دولت په افغانستان کېښي ايجاد کړې چې خپل د لاسه وتلي محکمې بيرته د اشغالگرانو څخه ونيسي، او د افغانستان دښمنانو د پخوا په شان د افغانستان د محکو د لاندې کولو خاينانه هلې ځلې جاري وساتلي.

د برطانوي هند دولت د امير شيرعلي خان، امير محمد يعقوب خان او امير عبدالرحمن خان په درو کېښي هم د افغانستان لاندې نوري محکمې لاندې کړې.

انگريزانو امير عبدالرحمن خان مجبور کړې چې د، ډيورند، بدنامه کرښه ومني.

پدې وخت کېښي چې د ډيورند کرښه منځته راتلل د پښتو خوا حالت په لاندې ډول وو:

۱: کله چې په افغانستان کېښي د محمد زايي وروڼو د بي اتفاقي، بي کفايتي او قدرت طلبې په نتیجه کېښي د کابل دولت کمزوري شو نو د تيرا څخه تر سمندر پوري د سند درود پر غاړه د افغانستان محکمې د کابل دولت د کنترول څخه ووتلي.

انگريزانو د پورته ذکر شوو افغاني محکو د اشغالولو په غرض چې د تيرا څخه بيا د عربو تر سمندر پوري د سند درود پر دواړو غاړو پرتي وي د مقامي پښتنو سره تر سل کلنو زيات وخت کېښي تر بيا تر سل زيات سخت جنگونو وکړل.

انگريزانو د دې سل کلنو جنگ په جريان تر زياتو وينو تويلو ورسته صرف د پيښور، ديره اسمعل خان، ديره غازي خان، پښين، دوکي، سيبيي او برطانوي بلوچستان تر خپل مستقيم اشغال لاندې راوستل چې دې سيمو ته پښتنو محکومې سيمي او سرحدات ته يې محکوم سرحدات ويل.

نوري ټولي سيمي د انگريزانو د تسلط څخه ازادې او خپلواکې وي چې دې ازادو او خپلواکو سيمو ته پښتنو ازادې سيمي او ددوی سرحداتو ته يې ازاد سرحدات ويل.

داسيمي د کابل د دولت څخه ياغي نوي بلکې د کابل دولت دومره بي کفايته او کمزوري وو چې پر دوی يې حکومت نشو کولای.

د افغان دولت د ضعف څخه انگریزانو استفاده وکړل او په افغان نام نهاده مشرانو لکه مخلوع شاه شجاع، اسیر امیر محمد یعقوب خان او امیر عبدالرحمن خان ئی په زور او جبر، د لاهور مثلث، د گندمک، اود، ډیورنډ، بد نامی معاهدی د افغان نجیب ملت د ارادی خلاف امضا کړی کومی چی د افغان نجیب ملت د عملی مقاومت په واسطه باطلی اعلان شوی.

ددی بد نامو معاهدو په اساس انگریزانو د پښتونخوا پر زیاته برخه د تیرا څخه نیولی بیا تر سمندر پوری د برطانوی هند د حاکمیت د عوه وکړل، خوددی سیمو با غیرته پښتنو په تش لاس اضافه تر سل کاله د برطانوی استعمار سره جگړی وکړی او همیشه یی خپل داخلی استقلال د توری په زور د برطانویانو او بیاد مغلو او انگریزانو د میراث خور پاکستان څخه وساتی.

په ډیر افسوس سره باید ووايو چی د پښتنو او انگریزانو تر سلو کلنو زیات جنگ په دوران کښی د کابل واکمنان تقریباً همیشه د خپل تاج او تخت د ساتلو په فکر کښی وه، او د ازادو پښتنو سره ئی دوامره مرسته نه کول چی دهغی مرستی په واسطه ازاد پښتانه دانگریزانو او بیاد پاکستانیانو سره په جگړه کښی بریالی شوی وای.

هرهغه پښتون چی د هغه په رگونو کښی د پښتون بابا وینی جریان لری، او هغه د پښتنی مور شیدی رودلی وی نو د امو او اباسیند تر منځ پاکه پښتونخوا به خپل مور او ملی ناموس گڼی او دهغی دفاع به خپل ملی، پښتنی او اسلامی فرض بولی.

هرهغه پښتون په هر ټولنیز مقام کښی چی قرار لری چی پورته ذکر شوی باطلی او نامشروع معاهدی منی هغه کس پښتون نه دی او د پښتو او پښتونولي د قانون په اساس ملی خاین بلل کیږی.

زه دلته د گرانو لو ستونکو توجه د لوی احمد شاه بابا د امپراطوری د تجزیی شکل ته د یو جدول په ډول راگرځوم.

که په تاریخ او د زمامدار په نوم کې څه غلطی وي گران لو ستونکي دي ما ته بخښنه وکړي .

د هغه زمامدار نوم چې د ده په وخت کې د جلا کیدو حادثه واقع شوي ده .	جلا کونکي	د جلا کېدو کال	د جلا شوي ايالت ، منطقي او ښار نوم	
شاه محمود ابدالي	ايران	1803	د خراسان ايالت	1
شاه محمود ابدالي	رنجست سنگ	1812	د اباسند پر غاړه د اټک نظامي قلع	2
شاه محمود ابدالي	رنجست سنگ	1818	د ملتان ايالت	3
امير محمد عظم خان او وروڼه	رنجست سنگ	1819	د کشمير ايالت	4
امير محمد عظم خان او وروڼه	رنجست سنگ	1821	د ديره غازي خان ايالت	5
امير محمد عظم خان او وروڼه	رنجست سنگ	1821	د ديره اسماعيل خان ايالت	6
سلطان محمد خان طلايي	رنجست سنگ	1833	د پښور ايالت	7
امير دوست محمد خان	انگليس	1825-1843	د سند ايالت	8
امير دوست محمد ، امير شيرعلي ، محمد افضل	انگليس	1854-1876	د بلوچستان ايالت	9
امير شيرعلي خان	ايران	1872	د سيستان ايالت	10
امير محمد يعقوب خان	انگليس	1878	د خيبر دره ، کرم ، بولان ، کوژک او پيوار	11
امير محمد يعقوب خان	انگليس	1878	لنډي کوتل	12

امير محمد يعقوب خان	انگليس	1878	شال، فوشنج او کوژک	1 3
امير محمد يعقوب خان	انگليس	1878	کوټيه، سيبي او پښين، ارناوي	1 4
امير عبدالرحمن خان	انگليس	1893	سوات	1 5
امير عبدالرحمن خان	انگليس	1893	باجور	1 6
امير عبدالرحمن خان	انگليس	1893	چترال	1 7
امير عبدالرحمن خان	انگليس	1893	وزيرستان، داور او چاگي	1 8
امير عبدالرحمن خان	انگليس	1893	چمن	1 9
امير عبدالرحمن خان	تزاری روس	1884	مرو	2 0
امير عبدالرحمن خان	روس تزاری	1885	پنجده، آچه، چمن بيد او چشمه سليم	2 1
امير عبدالرحمن خان	تزاری روس	1895	دامو دريا هغه خواد پامير سيمي	2 2

7: په هيواد کې د نوي بې ثباتۍ اغاز:

د امير عبدالرحمن خان د وخت څخه بيا د محمد ظاهر شاه د سلطنت تر پايه پورې د (93) کالو د پاره سوله او سياسي ثبات په افغانستان کې برقراره شو، خودا سوله او سياسي ثبات د سردار محمد داود خان د کودتا پواسطه چې د سلطنت پر خلاف يې (1352/4/26) وکړل د منځه ولاړي .

سردار محمد داود خان يو ډېر وړوندوست او پاک افغان وو، خود دې ښو صفاتو سره سره نهايت ضدي او خود خوا انسان وو .

سردار محمد داود خان خپل د تره د زوی سردار عبدالولي خان سره د شخصي تضاد او په شاهي کورنۍ کې د شخصي اختلافاتو او رقابتو پر اساس د محمد ظاهر شاه د سلطنت پر خلاف پر (1352/4/26 هـ . ش) تاريخ نظامي کودتا وکړل، سلطنت يې ړنگ کړي او خپل رقيب د تره زوی سردار عبد لولي چې د کابل د مرکزي قواوو قوماندان وو بندي کړي .

سردار محمد داود خپل په دې عمل سره خپل شخصي ضد خو تر سره کړي، مگر هېواد او ټول افغان نجيب ملت يې د بې پايه سياسي بې ثباتۍ پر لور ټيل وهي .

د سردار محمد داود خان دا عمل د پښتو او پښتونولي د قانون خلاف عمل وو، ځکه چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق يو پښتون بايد خپل سراو مال د پښتون ملت تر گټو قربان کړي نه دا چې د خپل شخصي دښمنۍ د انجام په خاطر پښتون ملت د بربادۍ کندي ته ور ټيل وهي .

د سلطنت په او اخرو کې په اصطلاح د دموکراسۍ په لسيزه کې د نسبي سياسي ازاديو څخه په استفاده په نيمه علني ډول څو سياسي جريانو نه د بيلو بيلو پرديو سياسي عقايدو په درلودلو سره ايجاد شوي وه .

ددې نوو سياسي سازمانو عمده ډلو په نظرياتو لحاظ د خارج څخه د وارد شوو سياسي نظريو پيروي کول، د مثال په ډول حزب دموکراتيک خلق (د خلق او پرچم بناخو) د شوروي ډوله کمونيزم، د شعله جاويد سازمان د چيني ډوله کمونيزم، حزب اسلامي او جمعيت اسلامي د نړيوال اخوان المسلمین د پرديو واريدي شوو نظريو پيروي کول .

د سردار محمد داود خان تر کودتا وروسته سمدستي افغاني سياسي سازمانونو د دې لپاره جدي کار او مبارزه شروع کړل چې د شاهي کورنۍ اخري واکمن يعني جمهور ريس سردار محمد داود خان بايد د زور د لاري د قدرت څخه ليري کړي او د دوی سازمان د هېواد سياسي قدرت د سردار محمد داود خان په شان د نظامي زورپواسطه پلاس کې واخلي .

دا خبره د ذکر وړه چې سردار محمد داود خان د سلطنت پر ضد په خپل کودتا سره نورو اشخاصو او سياسي سازمانو ته هم د نظامي کودتا کولو طريقه ورزده کړل .

په نظامي زور د سياسي قدرت نيولو په دې مسابقه کې حزب دموکراتيک خلق د نورو سازمانو څخه پيش قدمه شو او د (1357) کال د ثور پر اووم تاريخ يې د يوې خونړي نظامي کودتا پواسطه د سردار محمد داود خان رژيم د منځه يوړي او پر ځای يې د خپلي خونې رژيم د (د افغانستان دموکراتيک جمهوريت) په نوم ايجاد کړي .

که څه هم د حزب دموکراتيک خلق عمده مشران او کدرونه کليوال تعليم يافته پښتانه وه ، خو د بده مرغه په دوی کې د پښتو او پښتونولي عنصر د سوسيالستي نظريې په تناسب د پريزات کمزوري وو .

د پخواني شوروي اتحاد د جاسوسۍ د سازمان يعني کي جي بي د افشا شوو اسنادو پراساس د خلقيانو او پرچميانو يو شمير عمده مشران د کي جي بي تنخواداره جاسوسان وه .

که موږ (کي . جي . بي په افغانستان کې) کتاب چې د کي . جي . بي د پخواني کارمند واسيلي ميتروخين د خوالیکل شويدي مطالعه کړو نو د خلق او پرچم د گوندونو د يو شمير مشرانو نومونه به د شوروي اتحاد د استخباراتي سازمان کې . جي . بي د غرو په حيث پکښې پيدا کړو ، داچې ددی کتاب منځپانگه څومره پر حقيقت ولاړه دا خدا (ج) ته پته ده .

کله چې د ايران ، پاکستان ، هند ، سعودي ، انگلستان ، امريکا ، جرمني ، فرانسې او داسې نورو د افغانستان په چارو کښې بنکيلو هيوادونو د استخباراتو ارشيفونه بنکاره شې شايد د يوزيات شمير افغانانو نومونه به د دوی د جاسوسانو په حيث پکښې بنکاره شې ، خو کوم افغان چې د پرديو استخباراتي سازمانو غړی وی هغه کس دنړۍ د ټولو منل شوو قوانينو پراساس ملی خاين بلل کېږي .

د شورويانو دامر، هدايت او مشورې پراساس خلقی او پرچمی مشرانو هغه څه کول چې شورويانو به ورته ويل، خلقيانو او پرچميانو د شوروي د کي جي بي په امر او دستور په ظاهره په ډېره عجله سره غوښتل چې په افغانستان کې د شوروي اتحاد په شان سوسيالستي دولت ايجاد کړي چې دا عمل د افغانستان د کمزورې سياسي او اقتصادي زيربنا پراساس او په افغاني مذهبي او سنتي ټولنه کې ناممکن کار وو.

د خلقيانو او پرچميانو مشران د خپل پښتون ملت د خصوصياتو، قومي جوړښت، په پښتنو کې د پښتو او پښتونولي د قانون د تاثيراتو، په پښتنو کې د اسلام د مقدس دين د بي پايه نفوذ او تاثيراتو، په پښتنو کې د پښتنی رسم، رواج او عنعناتو او داسې نورو ملي ارزښتونو د تاثيراتو څخه ناخبره وه.

د پرچميانو او خلقيانو د مشرانو او کشرانو د دولت داری تجربه د صفر سره برابره وه، د منطقي او نړۍ د سياست سره مطلق نابنده وه.

خلفي او پرچمي مشران د سوسيالستي او کمونستي نظريو سره د اسلام د مقدس دين او د پښتو او پښتونولي د قانون د سخت مخالفت څخه ناخبره وه.

خلفي او پرچمي مشرانو په ډېر نامناسب ډول د افغان دولت په خارجي سياست کې د شوروي اتحاد په طرفداري تغير اوستي او د افغانستان د بي طرفۍ سياست ته يې خاتمه ورکړل چې دي عمل د غربي نړۍ، مخصوصا د امريکا د بنمې د خلقي دولت سره راوپارول.

خلفي او پرچمي مشرانو د دولت په زور د خپل سوسيالستي نظريو د تطبيق لپاره په ډېره عجله کار شروع کړ د ټولني د مطلق اکثريت وگړود مخالفت سره مخامخ شول او د دولت او ملت ترمنځ عملي جنگ شروع شو.

د خلقي دولت او افغان نجيب ملت مخصوصا پښتنو ترمنځ د مخالفت او جنجال څخه ليري او نږدي گاونډيو هېوادونو او دنړۍ سترو طاقتونو شوروي اتحاد او د امريکا متحده ايالاتو استفاده وکړل او د افغانستان په کورنيو چارو کې يې مداخلې شروع کړي.

د خلقي دولت د غيري عملي او د پښتو او پښتونولي ضد اعمالو او پاليسيو د تطبيق نتيجه داشول چې د (1358 هـ . ش) کال د جدي پر شپږم تاريخ شوروي اتحاد د نړۍ د ټولو منل شوو نورمونو او

قوانینو خلاف پر افغانستان مستقیم نظامي یرغل وکړي او افغانستان یې په نظامی ډول اشغال کړي

اتم فصل

اشغال شوی افغانستان او د پردیو په لاس کښینول شوی واکمنان

الف: د روسانو له خوا د افغانستان اشغال او د هغوی د پښتنو ضد

پالیسی

روسان د پتر کبیر د وخت څخه په دې تلاش کې وه چې څنګه خپل ځانونه تودو او بو ته ورسوي ، او تودو او بو ته د رسیدلو لپاره تر ټولو لنډه لار افغانستان وو ، خو په دې لاره کې لوي خنډ په هند کې د برطانيا وجود وو ، همدا علت وو چې په اتلسمه پېړۍ کې روسانو او برطانويانو پردي موافقه وکړل چې افغانستان دي د روسي او برطانوي امپراطوريو ترمنځ د حایل دولت په حیث پاتې شي .

په (1919 هـ ش) کې افغانستان د برطانيا څخه خپل بشپړ استقلال ترلاسه کړي او په (1947 هـ . ش) کې برطانيا د هند څخه ووتل او هند پر دوو برخو وویشل شو چې د هند او پاکستان هېوادونه منځ ته راغلل .

د برطانويانو په تللو سره شوروي اتحاد بیا په دې تلاش کې شو چې د افغانستان او پاکستان له لارې ځان تودو او بو ته ورسوي ، همدې هدف ته درسېدو لپاره د شوروي اتحاد استخباراتي سازمان د منطقي په هېوادونو کې د شوروي پلوه حزبونو بنیاد کېښود .

شوروي استخباراتو د دې شوروي پلوه احزابو څخه د شوروي اتحاد په ګټه د استخباراتي حلقو په حیث هم استفاده کول .

د نړۍ استعمارچیان همیشه په دې تلاش کې وه او دی چې د نړۍ دنورو خپلواکو خو کمزورو هېوادونو په کورنیو چارو کې مداخلی وکړي .

استعمارگران د نورو هیوادونو په چارو کې دخپل مداخلو په جریان کې اکثرآدمشابه فرمول مطابق عمل کوی .

استعمارگران د کمزورو هیوادونو د اشغال په خاطر اکثرآد هغو ملتونو دمنخ څخه ټیټ همته او بی غیرته خلگ مخصوصاً په اقلیتونو پورې تړلي خو پس فطرته جاسوسان استخدا موي ، او تراشغال وروسته همدا د پردیو جاسوسان پراشغال شوی ملت د گوډاگیو واکمنانو په حیث مقرروی .

استعمارگران د اشغال شوی ملت د لاینه سرکوب په خاطر خپل گوډاگیان د لیونیو سپو په شان و خپل ملت ته ورشکاری او د اشغال شوی مظلوم ملت اکثره وگړی د داخلي ملی خاینانو د کړونو څخه دومره په تنگ شي ترڅو د داخلي جاسوسانو په تناسب د خارجي یرغلگرو پراطاعت شکر وباسي .

شوروي استعمار هم د استعمارچپانو د منل شوي نړیوال فرمول مطابق او د انگریزانو په پیروي (چې د سقاو زوی یې استخدام کړی و) په افغانستان کې بېرک کارمل او ځینې نور پښتون ملت ته غدار پښتانه استخدام کړل او ددوی تر رهبری لاندې یې په نامه سیاسي خو په حقیقت کې د کی جی بی د استخباراتي سازمان یوه د جاسوسی کړی جوړه کړل .

شورویانو د خلقي او پرچمي مشرانو د بی کفایتی څخه په استفاده د (1358 هـ . ش) د جدي پر شپږمه نېټه یې د نړی د ټولو منل شویو نورمونو او قوانینو پر خلاف پراغانستان نظامي تجاوز وکړ ، افغانستان یې مستقیما اشغال کړ او خپل معلوم الحال جاسوس بېرک کارمل یې چې په شوروي اتحاد کې پټ وو د افغانستان د گوډاگی واکمن په نوم پراغانستان مقرر کړ .

روسان خپل د دې بد نام جاسوس بېرک کارمل په باره کې په خپله داسې وایي :

1 : جنرال الکساندر لیا خوفسکي ، جنرال جنگیده در افغانستان در کتاب بنام (تراژدی و قهرمانی افغانستان) چین مینویسد :

((بېرک کارمل شخص کی جی بی بود ، در اخر حکومت و حاکمیت خود در نوشیدن شراب افراط میکرد ، حتی مسئول وریس کی جی بی یوري اندریفوف که پشتبان و حامی کارمل بود درین مورد به او بار بار نصیحت ها کرد اما فایده یی نداشت ، روز به روز و هر چه بیشتر معلوم میشد که کارمل توان رفتن در راه راست را ندارد اما باز هم کسی در مورد کنار گذاشتن وی یا بر طرفی او فیصله یی و تصمیمی نمی گرفت چرا که در پشت او کی جی بی ایستاده بود .))

نوموړي جنرال د همدې کتاب په بل ځای کې د کارمل و قدرت ته د رسېدو په باره کې داسې وايي:

((با انکه تاريخ فرستادن قواوی منظم شوروي (25) دسمبر (4) جدي تعين شده بود اما قبلا گروپ های ضربتي به خاطر کشتن امين در سفارت اتحاد شوروي جابجا شده بود ، در روز 25 دسمبر در ميدان هوايي خواجه رواش کابل جلسه يی پنهاني از تمام مشاوران شوروي در قواي مسلح افغانستان داير گرديد ، همينجا بود که تصميم گرفته شده و دستور صادر گرديد که قواي مسلح افغانستان خنثی گرديده و توان جنگيدن در برابر قواي شوروي از آنها سلب گردد .

در تپه تاج بيگ عمليات به خاطر گرفتن اقامتگا امين با مستعار يا شفر (شتورم 333) ياد شد ، و قومانده ان به دوش افسر کی جي بي

(با يا رينوف) بود ، و به همين مقصد تشکيل و جابجا يی قطعه يی از مسلمانان شوروي با قومانده جگرن خال بايوف از ميدان هوايي بگرام در مسير دارالامان صورت گرفت .

شروع عمليات ساعت 10 شب ششم جدي تعين شده بود اما بعد ها به ساعت نه 9 شب و سپس به ساعت هفت و نيم شام تغيير يافت ، به عقیده نويسنده علت تغير ان بود که امين به اساس نقشه و طرح کي جي بي توسط زهر نمرده بود و ضرورت مي افتاد که بدون درنگ به وسيله نظاميان جبرا از ميدان برداشته شود .

عساكر افغاني سخت مقاومت ميکرد و با انکه سلاح ثقيله شانرا مشاوران شوروي غير فعال ساخته بود تا پايان جان بر ضد شورويها جنگيدند .

حفيظ الله امين همراي دو فرزند کود کش و ديگر اعضاي خانواده و نزديکان يکجا کشته شدند و جسد هاي شان در نزديک تپه تاج بيگ زير خاک گرديد .

يو بل شوروي افسر تورن جنرال لوکين وايي:

((به تاريخ ششم جدي با ريس عمومي کي جي بي اندروپوف نشستته بوديم که از کابل مسؤل کي جي بي از عمليات موفقانه و کشته شدن حفيظ الله امين اطلاع داد ، اندروپوف احساساتي شده و گفت که کارمل بزودي پيدا شود و متن بيانیه اش را آماده سازد .

بعد تر ازاو د پښتونولو خبر کښته شونډ حفيظ الله امين بايک صداي اشنا اعلان گرديد و اين اعلان همرا بايک بيانیه مفصل بار بار ازاو د پښتونولو خبر کښته تکرار شونډ ، به غلطی خود پي بردند راديو کابل را قطع و نشرات خود را به نام راديو کابل کردند .

همين که کارمل از کښته شونډ امين يقين حاصل کرد همرا با ديگران همرا هان فراري اش از مهمان خانه کی جي بي بيرون شد دوباره به کابل اورده و بر تخت نصب شد ، بر ژنيف و ديگر سران روسي طي تلگرامي به اواز موفقيتش تبریک گفتند .))

د تاريخ په اوږدو کې دا د نړۍ دا اشغالگرانو منل شوی فرمول دی کله چې غواړي بل هېواد اشغال کړي او تر خپل مستقیمی ادارې لاندې يې راوړي ، نو تر اشغال وروسته دا اشغال شوی هېواد قدرت اقلیتونو ته سپاري او په اقلیتونو کې هم پروتندوستو او د ملي نظر لرونکو اشخاصو باور نکوي .

استعمارگران د هېوادونو تر اشغال وروسته په ټول ملت کېني مخصوصاً په اقلیتونو کې هغه پليت ، پس فطرت ، رزيل ، تپت صفت و طنفروش او بې ارزښته اشخاص د خپل زرخریده غلامانو او جاسوسانو په صفت استخدا موي چې د خپل هېواد او هېوادوالو ، ملي خپلواکی ، ملي او شخصي نوامیسو ، دين او هر ډول ملي او ديني ارزښتونو هېڅ پروانه لري .

استعمارگران و خپل اهدافو ته درسيده په خاطر او دا اشغال شوی ملت د لارښه سرکوب په خاطر دا اشغال شوی ملت څخه واستخدا م شوو جاسوسانو ته چې په حقيقت کې ملی خاينان بلل کيږي خاص وظيف سپاری چې مونږی دلته ځينو وظيفو ته ډيره لنډه اشاره کوو :

1: دا ملی خاينان بايد دخپل خارجي بادرانو په گټه په خپل ټولنه کې دخپل ملت د ملي خپلواکی ، ملی حاکمیت ، مخکنۍ بشپړتيا ، ملی گټو او ملي نوامیسو برخلاف عمل وکړي .

2: دا ملی خاينان بايد دخارجيانو د خوا ددوی د هېواد د اشغال نا مشروع عمل ته مشروع عمل ووايي .

3: دا ملی خاينان بايد دخارجي بادرانو په نفع دخپل ملت په مقابل کې ودریږي .

4: دا ملی خاينان بايد دا اشغالگرانو په امر او هراړخيز حمايت دا اشغال شوی ملت د اکثريت سره دښمني وکړي ، د هېواد په اکثريت پوری ترلی اشخاص بايد د سياسي ، اقتصادي او فرهنگي ساحو

څخه ليری کړی، هغوی مړه، بندی، تهديد، فرار او تطمع کړی ترڅو د اشغال شوی ملت د بیا یو متی کیدو مخه ونیسي چې د اشغال گرانو په مقابل کې راونه پاڅیږي.

5: دا ملی خاینان باید د خپل هېواد ټول هغه ملی، دینی، مذهبی، فرهنگي او تاریخي ارزښتونه تحریف او تخریب کړی چې د اشغال شوي هېواد دوگړو تاریخي، ملي، دینی، فرهنگي او داسی نور افتخارات بلل کېږي، او د دې اشغال شوي ملت د مشترکو ملي ارزښتونو په حیث د اشغال شوی ملت وگړي پر راټولیدلای شي.

کله چې شوروي اتحاد افغانستان اشغال کړي د دې اشغال په باره کې یو روسی نویسنده “ دولسانوفسکي “ داسی وویل:

(مور په دې خاطر پر افغانستان لښکر کشې و کړل چې د اکثریت یعنی “ پښتنو “ دیکتاتوري پای ته ورسوو او دولتي قدرت و اقلیتونو ته وسپارو).

په ټوله نړۍ کې د متمدنو انسانانو د خوا دا منل شوی اصل دی چې د یو هېواد مشری اور هېری دهغه کس یا ډلی حق دی چې دهغه هېواد دوگړو د اکثریت ملاتړ ورسره وي.

د مشرتوب او رهبری لپاره د اکثریت ملاتړ نظام او رهبریت ته مشروعیت او سیاسي ثبات ورکوي، همدا علت دي چې په ټوله نړۍ کې د ملتونو رهبری د هغو قومونو او هغو مشرانو پلاس کې وي چې د ټولنو په اکثریت پورې اړه او تعلق لري، او که په استثنایي ډول د ملت رهبر لکه “ بارک اوباما “ چې د امریکایي ټولني په اقلیت پورې تعلق لري خو بیا هم د ټولني د اکثریت په ملاتړ د قدرت او رهبری مقام ته رسیدلی دی.

خو شوروي اشغالگرانو پر افغانستان خپل غیري قانوني او ظالمانه تجاوز ته په دې بې اساسه او بې شرمانه منطق مشروعیت ورکاوه چې په افغانستان کې یې د اکثریت “ پښتنو “ حاکمیت د منځه یوسي او پرځای یې د اقلیت د حاکمیت په نوم خپل زرخیده جاسوسان د هېواد او ملت د حاکمانو په نوم پر افغان نجیب ملت وټپل او د افغانانو گران هېواد افغانستان یې اشغال کړ.

د شورویانو د خوا د افغانستان تر اشغال سمدستي وروسته روسانو و خپل افغاني جاسوسانو ته کوم چی اکثره یی د هېواد په اقلیتونو پورې تړلي وه او شورویانو پر لوړو دولتي او حزبي چوکیو

مقرر کړي وه وظيفه وسپارل چې د افغان نجيب ملت ملي وحدت چې د افغان نجيب ملت او افغانستان د بقا ډاډ من ضامن وو مات کړي .

شورويانو د افغان نجيب ملت د ملي وحدت د ماتولو لپاره منظم پلان طرحه کړې چې د عملي کولو وظيفه يې په افغانستان کې د "کی جي بي" د مسئولينو ، د "خاد" د مسئولينو او د پرچميانو او خلقيانو د هغه اړخ پرغاړه وه چې د "کی جي بي" زرخریده جاسوسان وه .

د افغان نجيب ملت د دښمنانو د دې خیرن او کرغیرن پلان د حمايت ، تطبیق او نظارت مسؤلیت د شورويانو د گوداگیانو بېرک کارمل ، ډاکتر نجيب الله د خاد عمومي ریس ، نور احمد نور ، نجم الدين کاوياني ، فرید احمد مزدک ، محمود بريالي ، اناهیتا راتبازاد ، جلال الدين صدیقي ، نبی عظیمي ، پروفیسر جاوید ، صالح محمد زیری ، حبیب الله حبیب ، داود کاویان ، عبد الله شادان ، جلال رزمنده ، نور الله تالقاني ، جنرال مومن دستگیر پنجشيري او د شورويانو د داسې نورو جاسوسانو پرغاړه وه .

د شوروی د اشغال سره سم پورته ذکر شوو جاسوسانو د خپل بادارانو په امر د افغانستان پر ملي افتخاراتو یرغلونه شروع کړل چې څو لنډه مثالونه يې دلته بیانوو :

1: د شورويانو پورته ذکر شوو جاسوسانو به کونښن او تبلیغ کوی چې :

لوی احمد شاه بابا او چنگېز خان یو شان ظالم ، وینې څښونکي او ویرونکي امپراطوران وو . . .

2: غازي وزير اکبر خان د انگریزانو نماینده وو . . .

3: پښتانه قبایلي خلک دي او قبایل ننگ او ناموس نه لري . . .

4: د افغانستان نوم باید په خراسان بدل شي

5: د شوروي دې غلامانو غوښتل چې د افغانانو ملي هویت "افغان" په "خراساني" بدل کړي .

6: د شورويانو دې حلقه بگوش غلامانو غوښتل چې د افغانستان په هره برخه کې چې پښتنو ژوند کوي د هغو په کلیو کې د جنگونو اوربل کړي او د هېواد د شمال څخه پښتانه په زوره د جنوب یا پاکستان خواته په مهاجرت کولو مجبور کړي .

7: د شوروی دی حلقه بگوش غلامانو د خپل بادرانو په امر او د هغه عقدي او تعصب له رویه چی د پښتنو سره ئی لرل د پښتون ویاړلی ملت پر سر، ناموس، عزت، مال، تاریخ، فرهنگ او داسی نورو ملی، پښتنی او تاریخی ارزښتونو یرغلونه شروع کړل.

د مثال په ډول پښتون عالم او محقق استاد روھی وایی چی: (من در حضور چند نفر دیگر به یک پرچمی کلان گفتم: شما چگونه اجازه میدهید که در دانشگاه کابل چنین کتاب تدریس شود که هیچ ارزشی علمی ندارد و فقط بدین خاطر تدریس میشود که در آن تمسخری به پښتونها رواداشته شده، به گونه نمونه پروفیسر جلال دین صدیقی مینویسد که،، پښتونها مردم قبیلوی هستند و قبایل ننگ و ناموس را نمی شناسند،، همیڼگونه این مطلب را چی کسی خواهد پذیرفت که در میان پښتونها کدام حاکم شریف وجود نداشته و اگر امیر امان الله خان صفتهایی نسبتاً خوب داشته علتش ان بود که تاجکهای اصیل او را تربیه کرده بودند. ایا این موضوع بنیاد علمی دارد که در میان یک قوم هیچ انسان بد و در قوم دیگر هیچ انسان خوب وجود نداشته باشد؟

او به پاسخ من گفتم: من پروفیسر جلال دین صدیق را به این خاطر احترام میکنم که تا حال به پښتونها چیزی گفتن تابو یعنی ممنوع شمرده میشد ولی او برای باری نخست پښتونهارا از حریم مقدس شان بیرون کرده و غرور شان را شکست). (سقاوی دوم ۳۷ مخ)

8: د شورویانو دی حلقه بگوش غلامانو به د شوروی اشغالگرانو او ددوی داور قوت ټول د پښتنو پر کلیو او بانډو استعمالوی، د مثال په ډول د هرو ۱۰۰ سکات راکټونو څخه ۹۹ د پښتنو پر کلیو اوریدل.

9: د شوروی دی غلامانو به ویل چی په پښتنو کښی هیڅ ښه سړی وجود نلری، امان الله خان چی نسبتاً ځنی ښه خویونه درلودل هغه هم د اصیلو تاجکانو د خوا تربیه شوی وو...

10: د پښتنو مورنی او د هېواد ملی او رسمی ژبه " پښتو " د دفتر، تعلیم او مطبوعاتو څخه وباسی، که څه هم د پښتنو ژبی سره نا خود اگاه د ښمنی خولاد ایرانی ژبی تر تاثیر لاندی شاهانو د لوری د ډیر پخوا څخه لا را شروع شوی وه.

11: د شوروی دی جاسوسانو او ددوی بادارانو د هېواد هغه سیمي چی اکثریت پښتانه په کې اوسی تر نظامی، سیاسی، اقتصادی او فرهنگی سختو فشارونو لاندی راوستلی.

12: د هېواد په سياسي ، اقتصادي او فرهنگي ، ساحو کې د پښتنو مسلم حقوق او وظيفه د هغوی څخه غصب او د هېواد واقلیتونو ته ورکړل شول .

13: په اشغال شوی افغانستان کې د شورويانو ګوډاګي دولت ټول مادي ، معنوي او سياسي امکانات په افغان اقلیتونو پورې تړلو هغو اشخاصو او افرادو ته په اختيار کې ورکړل چې د پښتون ستر ملت ازلي دښمنان او مخالفین بلل کيدل ، هغوی د دولت په امکاناتو اول پښتني ضد ټولني جوړي کړي او ډول ډول افغاني ضد نشرات به يې کول چې موږ دلته د “ غرجستان ” د مجلي او د “ هزاره ملت د انسجام د مرکز ” څخه د مثال په ډول یادونه کوو ، چې د عبدالواحد سرايي ، شاه علي اکبر شهرستاني ، اسماعيل قاسمييار ، حسين نايل ، عبدالحسين توفيق ، عوض نبیزاده ، عبدالله کشتمند ، او داسې نورو د خوا جوړي شوي او رهبري کيدي .

د شورويانو د خوا د افغانستان د اشغال په مقابل کې پښتون ستر ملت ملي غذا پيل کړل ، د کرملین مشران او د کابل دارګ په ګلخانه کې د هغوی ګوډاګيان يې يو په بل پسې ناکامه او زاره چاودی کړل .

د پښتون ستر ملت د توري ، میراني او بې مثالې قربانيو په زورتاريخ يو ځل بيا تکرار شو ، د پښتونخوا پاکه او سپيڅلي خاوره يو ځل بيا د

د نړي ديوی بلی ستره امپراطوري ، د شوروي اتحاد دو حشت او بربریت دستری امپراطوري په هدیره بدله شول .

کله چې شوروی اشغالګران په دې پوه شول چې د پښتنو هیواد د اشغالیدو ندی او پښتون ملت غلام کیدلای نشی ، نو په دې تلاش کې شول چې څنګه د پښتنو د لاسه دداسې ذلیلي ماتي څخه ځان وژغوري لکه پښتنو چې دانګریزانو امپراطوری ته په درې جنګونو کې ورکړي وي .

شورويانو هم دهربل اشغالګر په خیرد پښتنوازلي او ابدی دښمن ایران ته مراجعه وکړل ترڅو د پښتنو څخه يې خلاص کړي .

ایران ته دروسانو دا رجوع تصادفي نه وه ، روسانو ته د منطقي د تاریخ د مطالعي څخه دا معلومه وه چې د تاریخ په اوږدو کې د پښتنو ازلي دښمن ایران همیشه د پښتنو خلاف هر ذلیل سازش ته آماده وو چې ژوندي او تازه مثالونه يې په هند کې د مغلو د واکمنۍ په وخت کې د اصفهان او ډهلي د

پښتنو ضد اتحاد وو ، او په دې وروستيو کې د ايران او برطانوي هند ترمنځ د پښتنو دامپراطورۍ برخلاف ذليل سازشونه يې بله نمونه وه .

کله چې شورويان پردي متيقين شول چې دوی په افغانستان کې د پښتنو او نورو غازيانو د ماته نه خوړونکي مقاومت په سبب د حتمي ماتې سره مخامخ دي ، نو د زړې گيډرې په شان يې د يو بل نيرنگ څخه کار واخستی .

د شوروي او ايران استخباراتي سازمانونو يو مشترک استخباراتي پلان جوړ کړي .

د روسيې او ايران د پښتون ضد پلان مطابق د کابل د شوروي پلوه دولت زياته برخه ، او د مجاهدينو په منځ کې چې دروس او ايران استخباراتي سازمانو کوم پښتون ضد ، افغان ضد او افغانستان ضد حلقې ، عناصر ، افراد ، اشخاص ، ريزرفونه ، امکانات ، اجنټان او پلويان درلودل هغو ټولوته يې امر وکړي او پر يو مشترک مرکزي سره راټول کړل .

د شوروي او ايران استخباراتو د امريکا ، پاکستان او سعودي استخباراتي سازمانونه غافلگيره کړل او په ډېره بې شرمۍ سره يې کونښن و کړي چې د پښتنو او ټولي نړۍ په سترگو کې خاوري ورواچوي او د يو استخباراتي پلان مطابق يې خپل پخواني په کمونستي نظر مشهور او د ملت په منځ کې بد نام اجنټان يعنې د ببرک کارمل او ډاکټر نجيب الله د ملي خيانت په تور تورني ، خيرني ، منفوري او رټلې څېرې د منځه ويستلې او پر ځای يې خپل نوي پلويان افغانانو او نړۍ ته معرفي کړل .

روس او ايران دانترناسيوناليسټ مارکسيست ، لنيسټ ببرک کارمل او ډاکټر نجيب الله پر ځای دانترناسيوناليسټ اخواني برهان الدين رباني په مشرۍ احمد شاه مسعود ، عبدالرشيد دوستم ، عبدالعلي مزاری او داسې نور افغاني ټولني او نړۍ ته د افغاني مشرانو په حيث معرفي کړل ، يعنې د کارمل او نجيب پر ځای دروس او ايران په ملاتړ د افغانستان چاري برهان الدين رباني ، احمد شاه مسعود ، رشيد دوستم ، عبدالعلي مزاری او ددوی ملگرو ته وسپارل شوی .

دروس او ايران دې نوو پلويانو د کمونيزم پر ځای د اخوانيزم شعارونه ورکول .

دروس او ايران له خوا جوړ شوي دې نوي ايتلاف هم د انگرېزانو د جاسوس د سقاو زوی حبيب الله د پروژې مطابق کار شروع کړ .

کله چې دروس او ایران پلویانو د یو سازش په نتیجه کې د افغانستان د پایتخت کابل او ځینو نورو ولایانو چاری پلاس کې واخستی، نو د پاکستان استخباراتو هم خپل وفادارترین نماینده گلبدین حکمتیار او دده حزب اسلامی ته په ټول هیواد کې دروس او ایران پلوه اتحاد پر ضد د جنگ کولو امر وکړی او په ټول هیواد مخصوصاً د کابل په ښار کې دروس، ایران او پاکستان د پلویانو تر منځ سخت جنگونه شروع شول.

دروس، ایران او پاکستان پلوه ډلود خپل واکمنی په دوران کې د پریزیا د اسلام ضد، پښتون ضد، افغان ضد او انسان ضد اعمال سرته ورسول، د اسلام او جهاد په نوم یې د زیاتو افغانانو مخصوصاً د کابل او د هېواد د نورو ښارونو او بانډو د اوسېدونکو سر، مال، عزت او ناموس لوټ کړ.

دروس، ایران او پاکستان دې پلوی ډلود افغان دولت او افغان نجیب ملت ټولې دولتي او شخصي شتمنی لوټ کړي.

دروس، ایران او پاکستان دې طرفدارانو د خپل خارجي ملاتړو په امر د هېواد ملکي، نظامي، اداري او اقتصادي زیربناوی د اساس څخه د منځه یووړي.

دروس، ایران او پاکستان دې پلویانو د خپل بادارنو په امر د افغان نجیب ملت تر منځ د جنگ، نفاق او نفرت اوربل کړ او د افغان نجیب ملت ملي وحدت یې عملاً له منځه یووړ.

دروس، ایران او پاکستان د دې پلویانو د ناوړه اعمالو په وجه د هېواد د ولسوالیو ارتباط د ولایاتو سره او د ولایاتو ارتباط د هېواد د مرکز کابل سره قطع شو، حتی د کابل ښار لاهم پر څو برخو ووېشل شو چې په هره برخه کې یې بېل بېل زورواکان د ولس د سر، ناموس، عزت او مال په لوټلو مصروف وو.

دروس، ایران او پاکستان د دې انډیوالانو په اجازه په زرگونو خارجي تروریستان هېواد ته راغلل، د رباني او مسعود ډلې له خوا دی نړیوالو تروریستانو ته افغاني تابعیت ورکول شو او هغوی د افغانستان څخه ټولې نړۍ ته د تروریزم د صادرولو په کار مصروف شول چې یو ژوندی مثال یې د القاعده د سازمان له خوا پر نیویارک او واشنگتن باندې د (9/11) تروریستي حملې دي چې پلان او رهبري یې د افغانستان څخه کېدل.

لکه څنگه چې انگریزانو د پښتنو او نور افغانانو څخه د خپل درې واړه ذلیلو ماتو انتقام په کابل کې د سقاو د زوی حبیب الله په واکمن کیدو واخستی ، په همدې ډول روسانو او ایرانیانو یو ځل بیا وټول افغان نجیب ملت مخصوصاً پښتنو ته و شورویانو ته د ماتې ورکولو په جرم پرهېواد د شمالي ټلوالې د مسلط کیدو په سبب داسې سزا ورکړل چې پښتنو او ټول افغان ملت د سقاو د زوی حبیب الله ظلمونه په سترگو پورې رانجه کړل .

د روس او ایران پلویانو چې کله کابل اشغال کړ نو د افغان نجیب ملت د سر ، مال ، عزت او ناموس په لوټلو یې زړه سوړ نه شو ، او د خپل بادرانو په امر یې د پښتنو پر تاریخ او فرهنگ د کارمل او نجیب د ادارو په شان تعرضونه شروع کړل ، چې څو لنډ مثالونه یې دلته راوړو .

1: کله چې د ایران او روس د پلان مطابق د کارمل او نجیب پر ځای د کابل واک و مسعود او رباني ته تسلیم شو په دې وخت کې د کابل ښار د وخت ښاروال د ښاروالي د جنجالي او مصروفې دندې سره سره د کابل پوهنتون د حقوقو په پوهنځي کې د افغانستان د معاصر تاریخ درس ورکول هم پر غاړه واخستل .

ده د خپل تدریس زیات وخت د احمد شاه بابا ، غازي امان الله خان او امیر عبدالرحمن خان په تخریب تیروي .

دې ښاغلي د لوي احمد شاه بابا سره دومره تعصب درلودی لکه ځني متعصب هندوان چې یې لري ، دې ښاغلي به د خپل بادارانو په هدایت د احمد شاه بابا په باره کې داسې ویل :

(او حقوق دیگر میلتهاي این سرزمین را در نظر نه گرفتند ، نام این خطه را افغانستان نهادند ، علاوه بعضی زمین های زراعتی مردم سمت شمال را به اعضای قبیله خویش توزیع کردند . . .)

(سقاوی دوم- ۱۲۲ مخ)

د روس او ایران د غلامانو د جملي څخه یوبل استاد د کابل پوهنتون د اینجینرۍ او نورو پوهنځیو د محصلینو څخه په امتحان کې داسې سوالونه مطرح کړل:

(چرا احمد شاه از تا جکها باج می گرفتند و از پښتو نهایی نه؟)

در مورد جنایات احمد شاه معلومات ارایه دهید؟

درمورد فقر فرهنگي ، عقب گرايي و خصلت قبيله يي دوران حاکميت احمد شاه معلومات ارائه نماييد ؟

لښکر کشي ها و تهاجمات احمد شاه عليه کشور همسايه ، بر کشور ما چقدر زيان اور بود ؟
(سقاوی دوم ۱۲۳-۱۲۴ مخ)

دروس او ايران دي زر خرید غلامانو به ددی سوالونو په شان داسی نور جاهلانه سوالونه مطرح کول
دروس او ايران دي غلامانو به د غازي امان الله خان په باره کې داسې ويل :

(او يک شخص عياش و بز دل بود و در بسيار موارد با انگليسيها در تماس بودند ، مملکت مارا به سوي عياشي کشانيد ، نظام تک ملتي درين زمان دوام پيدا کرد ، بالاخره مردم شمال به رهبري حبيب الله خادم دين رسول الله عليه او قيام کرد ، و او را از پا در اوردند و هسته يک نظام ملي و اسلامي را در افغانستان به ميان آورد .)

(سقاوی دوم - ۱۲۳ مخ)

دروس او ايران د دي غلامانو پښتون ضد او افغان ضد خيالونه د دي څخه معلومېږي چې غازي امان الله خان ته عياش ، بز دل او داسې نور بد الفظ استعمالوي او په مقابل کې د سقاو زوی غل حبيب الله خادم دين رسول لله بولي .

د علي حضرت امان الله خان د خوا ايجاد شوي ملي او مترقي نظام ته د عياشي نظام او د سقاو د زوی د غلامی ، غلا او چپاول نظام ته ملي او اسلامي نظام وايي .

ددوی د نظره دا خبره رښتيا وه ځکه چې د سقاو زوی حبيب الله هم د انگریزانو په امر و افغانانو ته د سزا ورکولو د پاره گمارل شوي وو او د خادم دين رسول الله په نوم يې د افغانانو سر ، مال ، عزت او ناموس لوټ کړي ، شمالي تلوالی هم د روس او ايران په ملاتړ خپل سياسي او نظامی ژوند ته دوام ورکاوه او ددوی د ملاتړو یعنی روس او ايران د خوا و افغانانو مخصوصا پښتنو ته د سزا ورکولو لپاره تشويق کيدل ، اودوی هم د اسلام او جهاد په نوم د افغان دولت شتمنی او د افغان نجیب ملت سر ، عزت او مال په داسې بې رحمی سره ولوټل چې افغانانو د سقاو د زوی پر چور او چپاول شکر وايستي .

په افغانستان کې د پردیو استخباراتو د پلوی ډلو ترمنځ د قدرت پر سر جنګونو او د دې ډلو د افرادو د خوا د افغان ملت او دولت د شتمنیو د چور او چپاول څخه ولس ډېر په عذاب شو، او دا جنګونه هم په تپه ولاړ حالت ته ورسیدل، بالاخره د پاکستان د استخباراتو په ابتکار د طالبان په نوم یوبله جنګي ډله رامنځ ته شول.

د ای ایس ای د خوا دې نوي رامنځته شوي ډلي يانې طالبانو و جنګ و هلي پښتنو ته “د محمدي غرا شریعت د انفاذ” شعار راندي کړي، کوم شعار چې د پاکستان استخباراتي سازمان ای ایس ای لا پخوا د پښتونستان د پښتنو په منځ کې په بریالیتوب امتحان کړیو.

طالبانو د نفاذ شریعت د شعار په واسطه د پښتنو ملاتړ حاصل کړي.

طالبانو د پښتنو په نظامي ملاتړ، د ای ایس ای او عربي هېوادو په مالي او لوژیستیکي ملاتړ د روس، ایران او هند پلوی پخواني ټولي جنګي ډلي ماتي کړي، او د هغوی څخه یې د افغانستان (95٪) خاوره لاندې کړل.

شمالي ټلوالې صرف په پنجشیر او بدخشان کې د روس، هند او ایران په مرسته د طالبان په مقابل کې مقاومت ته دوام ورکړي.

طالبانو هم د پاکستانی استخباراتو په امر د شریعت په نوم د پښتنو سره سخت ظلمونه شروع کړل.

طالبانو د ای ایس ای په امر او مشوره د پښتنو په بې عزته کولو شروع وکړل، هغوی یې هرځای بې عزته کول، میره به یې د ماندیني ترمنځ وهي او ټکوي، ماندینه به یې د میره ترمنځ وهل او ټکول چې د طالبانو دا عمل د اسلام د مقدس دین او د پښتو او پښتونولي د قانون سخت مخالف وو.

د مغلو او انگریزانو میراث خور پاکستان د طالبانو د ساده توب څخه په استفاده او د طالبانو په واسطه د شریعت د پاک نوم څخه په ګټه اخستنه غوښتل چې د پښتنو ملی او پښتني غرور مات کړي او هغوی ذلیل او بې عزته کړي.

طالبانو د ای ایس ای په مشوره د پښتنو څخه د تعلیم حق سلب کړي، ځکه چې پر تعلیم یافته پښتنو بیا د ای ایس ای د جاسوسانو حکومت کول سخت کار وو، خو بې تعلیمه پښتانه بیا د اسلام او شریعت په نوم د خپل هر ډول حقوقو څخه په اسانه ډول بې برخي کیدای شول، او هم د دې بیسواده

پښتنو څخه د اسلام او شريعت په نوم د اي ايس اي د تروريستي پلانونو د پلي کولو لپاره په هند او ټولې نړۍ کې ښه استفاده کيداي شول .

طالبانو د اي ايس اي په مشوره د پښتنو څخه د کار ، تعليم ، ډاکترته د تللو ، موسيقي اوريدلو ، ربري خريلو ، د ازادو مطبوعاتو د لرلو او داسې نور انساني حقه حقوق غصب کړل او هېواد يې په يو زندان ورته بدل کړي .

پر پښتنو او افغان نجيب ملت ټول پورته ذکر شوي مشکلات او زحمتونه هغه وخت راغلل چې د پښتنو مشرانو خپل شخصي گټي تر ملي گټو مقدمې وبللي ، او د خپل شخصي گټو او شخصي قدرت په خاطر يو د بل سره په جنگ شول ، او يا ځني افغانان د پرديو هيوادونو د استخباراتي سازمانو د خوا جذب شول او د ملي خاينانو د خپل بادرانو د امر مطابق په افغانستان کښي د خپل خارجي بادرانو د شومو اهدافو د پلي کولو د پاره کار او مبارزي شروع کړي .

د افغانستان ځينو نااهله او ځان غوښتونکو مشرانو د خپل ورور سره د شروع شوي جنگ د بري په خاطر د افغان نجيب ملت او گراني پښتونخوا د تاريخي او ازلي دښمنانو يعني ايران ، بریتانیا ، ننني پاکستان او روسيې څخه مالي او نظامي مرستې و غوښتلې .

د افغاني مشرانو د خوا و خپل ورورته د ماتې ورکولو او خپل شخصي اهدافو ته درسيډلو په خاطر د پرديو هيوادونو څخه د مالي او نظامي مرستو د غوښتلو په اساس هغوی ته زموږ د هيواد په کورنيو چارو کې د مداخلې موقع مساعده شول ، د پرديو هيوادونو د مداخلو په سبب په معاصر تاريخ کې د لوی احمد شاه بابا د خوا تاسيس شوي د پښتنو لويه امپراطوري د منځه ولاړه او ټوټه ټوټه شو .

په پښتونخوا کې د احمد شاهي امپراطوري د زوال د غمجن اغاز څخه بيا تر نن پوري د هيواد د تاريخي ویرلړلو حوادثو د مطالعي څخه موږ په څولنډ وټکو کې د لاندي نتجي اخستلای شو .

1: د پښتنو لويه امپراطوري د منځه ولاړل .

په اتلسمه پيړي کې د پښتونخوا شهزادگانو د پښتو او پښتونولي د قانون برخلاف د اتفاق پر ځای د نفاق لاره غوره کړل، يو د بل سره د قدرت پر سر په جگړو اخته شول او د دې جگړو د تمويل لپاره يې د پښتونخوا او پښتنو دازلي او دايمي د بنمن ايران څخه مرسته وغوښتل.

د پښتونخوا د شهزادگانو د قدرت پر سر د بې ثمره جنگونو او بې اتفاقيو په سبب پښتنی امپراطوری چې د منطقي تر ټولو ستر نظامي ځواک او د منطقي د ثبات لپاره عمده ترين قوت وو د دوه ضعیفه شول چې د منطقي د سوپر طاقت رول ئی و بایللی او پر منطقي ټی خپل کنترول د لاسه ورکړی.

د پښتنو د امپراطوری د ضعف د سببه انگریزانو ته دا موقع مساعده شول چې د پښتنی امپراطوری د نفوذ په ساحه یعنی هند کې مداخله وکړی، بالاخره هندوستان تر خپل حاکمیت لاندی راوولی او د پښتنی امپراطوری د نفوذ د ساحی ټولی منطقي ته جدي خطر پښ کړی.

د پښتنو شهزاده گانو د ځان غوښتنی او بې مسئولیتی په سبب په اتلسمه پيړی کې د پښتنو دولت د داخلي شخړو په اساس د دوه ضعیف شو چې لومړي يې د سند او پنجاب سیمي د لاسه ورکړی.

د پښتنو شهزاده گانو او پښتنو مشرانو د بې مسئولیتی او بې اتفاقی په سبب پښتنو نه تنها خپل امپراطوري د لاسه ورکړل، بلکه د خپل گران هېواد (پاکي پښتونخوا) نیمه برخه یعنی پېښور، دیره اسمعل خان، دیره غازي خان، بلوچستان، کشمیر او داسی نور سیمي يې هم د لاسه ولاړل.

2: د افغانستان استقلال د منځه تلل .

د شلمی پيړی په اخيرو درو لسيزو کښي خارجي استخباراتو د خپل شوم پلان مطابق بيا افغانان د خپلو اجنتانو په واسطه په خپل منځ کې د قدرت پر سر په داخلي جنگونو کې سره اخته کړل .

شوروي اتحاد د افغانانو د بې اتفاقي څخه استفاده وکړل او په (1979/12/27 ع) يا (1358/10/6 ه . ش) تاريخ يې د نظامي قوت په زور افغانستان اشغال کړي او خپل يو معلومال حال جاسوس ببرک کارمل يې د دوهم شاه شجاع په شان پر افغانانو د تش په نوم واکمن په حيث مقرر کړي .

د پرديو استخباراتو د خوا پر افغانانو د تپل شوو داخلي جنگونو په نتيجه کې افغانانو دا ځل بيا خپل سياسي استقلال او نور ټول ملي ارزښونه وبايلل .

ب: د پښتنو د جهاد گټې چاته ورسيدی؟

د شوروي تراشغال ورسته د اسلام د مقدس دين دارزښتنو او د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق پښتنو په ټول هيواد کې د شوروي اشغالگرانو پر ضد مقدسه غذا پيل کړل .

د شوروي اشغالگرانو پر ضد د پښتنو د ازادۍ غوښتلو غذا د ميلينو نو پښتنو د شهادت ، معيوبيت ، دښارونو ، کلیو ، بانډو ، زراعت او مالدارۍ د بربادۍ لنده داچې داغزاد پښتنو د سراو مال د بربادۍ په قيمت پښتنو ته تمامه شول .

د روس پر ضد د پښتنو د جهاد په دوران کې د پښتنو د بې مثالې ځاني او مالي قربانۍ په برکت شوروي امپراطورۍ د پښتنو څخه د شرم نه ډکه ماتې وخوړل ، او شورويان په څوړ سرد افغانستان څخه وشړل شول .

دا خبره هم د ذکر وړ ده چې د شورويانو د خواد افغانستان د نظامي اشغال سره سم افغانستان د نړۍ د سترو ځواکونو يانې شرق او غرب ترمنځ د ساړه جنگ په مهم ترين ميدان بدل شو ، د يو طرفه د شوروي او شرقي بلاک نظامي قواوې چې ترغابونو پورې مسلح وي په افغانستان کې ځای پرځای شوي .

د بله طرفه امريکا ، غربي او اسلامي نړۍ د پاکستان د استخباراتو د اجنتانو په واسطه مجبور پښتانه په نا چپزه وسله سنبال او د شوروي د سره فوځ سره يې په نا انډوله جنگ کې واچول .

موږ به په ډير لنډ ډول دې موضوع ته اشاره وکړو چې د ميلينو نو پښتنو د شهادت او معيوبيت په قيمت د گټل شوي جهاد گټې چاته ورسيدی .

1: امریکا ته د پښتنو د جهاد گټې:

د میلیونو پښتنو د سر او مال د بې مثالې قربانۍ په قیمت امریکا خپل د ساړه جنګ حریف شوروي اتحاد مات کړي .

د میلیونو پښتنو د سر او مال د قربانیو او جهاد په برکت امریکا شوروي امپراطوري ږنګه کړل ، خپل د ویتنام د ماتې بدلې ځنې واخستې ، او امریکا د نړې یوازني سوپر طاقت شو ، هغه په میلیاردونو ډالره چې امریکا او دده غربي ملګرو د ساړه جنګ په جریان کې مجبوراً د شوروي اتحاد پر ضد مصرفولې هغه پیسې په جیب کې وریاتې شوی . . . .

2: پاکستان ته د پښتنو د جهاد گټې:

د پښتنو د جهاد په برکت پاکستان د شوروي د راتلونکې حتمي حملي څخه نجات پیدا کړي ، د پښتنو د جهادي مصارفو څخه د غلا شوو امکاناتو په واسطه پاکستان په اتومي طاقت بدل شو .

د پښتنو د جهاد د سببه پاکستان خپل دهغه کرغیږن پلان بریالیتوب ته چې پر اساس ئې افغانستان د پاکستان ستراتیژیک عمق جوړېږي ډیر نږدی شو .

د پاکستان د خیرن پلان مطابق په اول قدم کې به پاکستان په افغانستان کې خپل ګوډاګی دولت جوړوي او په دوهم قدم کې به پاکستان افغانستان مستقیماً د اسلام اباد تر کنټرولاندې راولی او د خپل هیواد پنځمه صوبه به ځنې جوړوي .

کیسه:

د پښتونخوا نیشنل عوامی گوند مشر محمود خان اڅکزی ماتہ (عبدالحکیم نورزی) وویل چې یو پنجابی شیعہ مذہبہ سیاست مدار مشاهد حسین (شاید چې نوم می ئی نوی غلط کړی) راتہ وویل چې یو ځل زه د سنا د نمایندہ په صفت د پاکستان د کلنی بودیجی د وړاندی کولو په خاطر د بودیجوی ټیم سره د پاکستان د جمهور ریس غلام اسحق خان دفتر ته ورغلم .

مشاهد حسین وایی چې بودیجوی ټیم جمهور ریس غلام اسحق خان ته د پاکستان د فدرالی حکومت ، نظامی ، استخباراتی او څلورو صوبو (پنجاب ، سند ، صوبہ سرحد او بلوچستان) بودیجہ وړاندی کړل .

مشاهد حسین وایی چې جمهور ریس غلام اسحق خان زموږ څخه سوال وکړی چې د افغانستان بودیجہ کومه ده ؟

موږ د جمهور ریس سوال متعجب کړو او هغه ته مو وویل چې ستاسو په سوال پوه نه شو .

جمهور ریس غلام اسحق خان راتہ وویل چې ما د افغانستان د بودیجی په بارہ کې سوال در څخه وکړی ، افغانستان د پاکستان پنځمه صوبہ ده او تر نن ورستہ د پاکستان د پنځمی صوبی په حیث بودیجہ ورته ځانگړی کوی .

پاکستان د افغانستان د نیولو کرغیرن پلان هغه وخت جوړ کړی چې په یو نظامی جنگ کې هند شرقی پاکستان یعنی اوسنی بنگلادیش د پاکستان څخه بیل کړی .

د شرقی پاکستان تر بایلو سمدستی ورستہ دمغلو او انگریزانو میراث خورد پنجاب نظامی او استخباراتی مشران دی نتجی ته ورسیدل چې دا لنډی بوری پاکستان هم د هند تر تهدید لاندی دی .

ددی د پارہ چې د هند د احتمالی حملی په مقابل کې مقابلہ وکړايشو باید پاکستان ته یو ستراتیژیک عمق پیدا کړو یعنی پاکستان پراخه کړو .

پنجابی مشران په دې پوهیدل چې د هند ، چین او ایران پر طرف د پاکستان د پراخیدو امکان نشته ، نو یوازنی هیواد چې د پاکستان په گاونډی کې قرار لری او کمزوری دولت لری هغه افغانستان دی .

دهمدی سببه پنجابی مشرانو د ا فیصله وکړل چې دوی باید افغانستان اشغال او د پاکستان یوه صوبه ځنی جوړه کړی، نو په همدی اساس تورمخو پنجابیانو په (۱۹۷۲ع) کال کې د پښتنو د مور، د پښتنو د ناموس، د احمد شاه بابا او میرویس نیکه د ټاټوبی گران افغانستان د نیولو د پاره خپل کرغیږن پلان جوړ کړی.

پاکستان خپل ددی ناولی پلان د اجرا د پاره ځنی ټیت همته، ملت او هیواد ته غدار، وطن فروش او ملی خاینان پښتانه او غیري پښتانه افغانان د جاسو سانو په نوم استخدام کړل، د همدی ملی خاینانو د کړنو د سببه نن پاکستان د افغانستان په چارو کې تربل هیواد برلاس لری او تور پنجابیان د خپل کرغیږن پلان یعنی د گران افغانستان د نیولو د پاره په ډیره بیشرمی په ډیر سرعت کار کوی.

3: ایران ته د پښتنو د جهاد گټې:

د پښتنو د جهاد په واسطه پښتانه د و مره ضعیف شول چې د خپل هیواد پر دولت یې خپل کنترول د لاسه ورکړی.

نن د افغان دولت زیاته برخه د ایران پلوه اقلیتونو د مشرانو او د ایران د نورو اجنتانو په واسطه اداره کېږی.

د ایران دولت نن د افغانستان په دولت کې د پوره نفوذ خاوند او ایران د افغانستان د سرنویش د ټاکلو په باره کې مهم رول لوبوي.

4: افغان اقلیتونو ته د پښتنو د جهاد گټې:

د پښتنو د جهاد په برکت افغان اقلیتونو ته د شوروي اتحاد او د پښتنو د نورو دښمنانو بې حسابو او هراړخیزې مرستې ورسیدی چې د دې مرستو په زور افغان اقلیتونه نن د پښتنو پر ځای په سیاسي، اقتصادي او ټولنیز لحاظ د افغانستان واکمنان دي.

5: مرکزي اسيا ته د پښتنو د جهاد گټې:

د پښتنو د جهاد په برکت شوروي امپراطوري ړنگه شول ، د مرکزي اسيا او بالتیک هېوادونه د شوروي د استعماري جوغ څخه ازاد شول .

6: شرقي اروپا ته د پښتنو د جهاد گټې:

د پښتنو د جهاد په برکت د شرقي اروپا هېوادونه د شوروي د امپراطوري د استعماري جوغ څخه ازاد شول .

7: جرمني ته د پښتنو د جهاد گټې:

د پښتنو د جهاد په برکت شرقي جرمني د شوروي د امپراطوري د ظلم څخه ازاد شو ، د برلين ديوال ړنگ او د جرمني هېواد بيا متحد شو .

8: پښتنو ته د دوی د جهاد گټې:

که څه هم پښتنو د خپل ، سر ، ناموس ، عزت او مال په بې مثاله قرباني د شوروي ظالمي او وحشي امپراطوري ته ماتي ورکړل ، خود شوروي ترماتي ورسته د هېواد د چارو واگي د پښتون ملت د نمايندگانو لاس ته ورنغلي ، ځکه چې د دې جهاد په دوران کې د پښتنو سياسي مشرتوب د پرديو استخباراتو د ملگرو پلاس کې وو .

پښتنو د دې جهاد په نتیجه کې د خپل هېواد خپلواکي د لاسه ورکړل .

د پښتنو هري کورنۍ د دې جهاد په سبب ځاني او مالي قرباني ورکړل .

دهیواد سیاسي چارو ته د پښتنو د نه توجه او بی تفاوتی په سبب چی د پښتنو د جهاد په نتیجه کې کوم ګوډاګي دولت منخته راغلي ، دې دولت یو زیات شمیر پښتانه دهیواد د سیاسي ، اقتصادي او ټولنیزو ساحو څخه وایستل .

که څه هم پښتنو د میلیونونو شهیدانو او معیوبینو په قربانی پر حیرتان شورویان د خپل هېواد څخه وشړل ، خود پردی پلوه افغاني جهادي تنظیمونو مشرانو د خپل ملاتړ په خاطر د تورخم ، سپین بولدک ، اسلام قلع او حیرتان د لاري پاکستانیان ، ایرانیان ، او عربان د ټولي نړۍ د تروریستانو په شمول بیرته هېواد ته را داخل کړل .

9: دنړي تروریستانو ته د پښتنو د جهاد ګټې:

کله چې پښتنو د خپل سر او مال په بې مثاله قربانی شورویان د خپل هېواد څخه وایستل او د خپل هیواد چاری ئی په اصطلاح جهادی مشرانو ته وسپارلی ، همدی افغاني جهادي سیاسي مشرانو افغانستان د نړۍ تروریستانو ته په یو محفوظ مکان بدل کړي ، او د ټولي نړۍ تروریستان یې د پښتنو په سیمو کې میشته کړل او د اوسیدو لازم اسناد یې ورته برابر کړل .

د پښتنو د جهاد په برکت د نړۍ تروریستان د یو هېواد یعنی افغانستان خاوندان شول ، او د دې ځایه یې ټول جهان ته د تروریزم په صادرولو شروع وکړل .

په هېواد کې د یو منظم زمواره دولت د نه لرلو په سبب د شورویانو ترماتی وروسته د ایران ، روسیې ، پاکستان او سعودی عربستان د استخباراتي مداخلو په سبب د ټولي نړۍ تروریستان د پښتنو په خاوره کې ځای پر ځای شول ، او دې تروریستانو د افغانستان د خاوري څخه پر امریکا (9/11/2001ع) تروریستي حمله وکړل او دا موقع یې مساعده کړل چې د امریکا او د هغه د متحدینو نږدې یو سل او پنځوس زره نظامي قواوي افغانستان ته راشي ، او د تیرو لسو کلنو راهېسې د پښتنو کلي او باندي د نړیوالو تروریستانو او امریکایانو د جنگ میدان ګرځیدلي دي .

نهم فصل

1: د افغانستان په اړه د امریکا د پالیسی سترې غلطۍ .

کله چې افغان نجیب ملت په (1919 ع) کې د غازي علي حضرت امان الله خان په مشرۍ د برطانيا څخه خپل استقلال واخستی نو د يو ازاد هېواد په حيث يې د نړۍ د زياتو هېوادوسره د هغو په جمله کې د امریکا د متحده ايالاتو سره هم د ښه سياسي او ديپلوماتيکو روابطو جوړول وغوښتل ، خو امریکا د افغانستان سره د برطانيا په خوله چلن کولي کوم چې په هغه وخت کې د افغانستان لومړي درجه دښمن بلل کيده .

د هند د قاري څخه د برطانوي استعمار تر توليدلو وروسته هند پر دوو برخو وویشل شو چې يوه برخه يې هند او بله برخه يې پاکستان وبلل شو .

د پاکستان زياته برخه پر هغه جغرافيه جوړه شول چې برطانيا د څو جگړو په جريان کې د افغانستان څخه جلا کړي وي او په برطانوي هند پورې يې تړلي وي .

امريکا د برطانيا په خوله هميشه د افغانستان پر خلاف د پاکستان د هېواد ملاتړ کوي .

که څه هم په ډېرو واقعو کې د افغانستان واکمنانو ډېر زيات کونښن وکړي چې د امریکا سره ښه دوستانه روابط وساتي ، خو برطانيا هميشه وکړاي شول چې د افغانستان او امریکا روابط دوستانه نه شي د مثال په ډول:

د امریکا د وخت د خارجه چارو د وزارت معين جورج ميگي په خپل کتاب کې ليکي چې (په ۱۹۵۱ ع کال کې سردار محمد نعيم خان ماته وويل چې زه نن ددی د پاره ستا دفتر ته راغلی يم چې د نظامی مرستو په ارتباط ستا سره خبری وکړم ، چې که امریکا د افغانستان د پاره نظامی مرستو ته حاضر نشی ، افغانستان مجبور دی چې د نظامی مرستو له پاره د شورويانو سره خبری وکړی .

جورج ميگي اضافه کوي چې ما سمدلاسه خپل سکرتر ته وويل چې د شوروی اتحاد د سفارت د تلفون نمبر پيدا کړی او ماته يې راکړی ، ده دا کار وکړ ، او ما د شوروی د سفارت نمبر پر کاغذ وليکي او هغه می سردار محمد نعيم خان ته ورکړی)

ددې خبرې معنی دا چې امریکا یان خومره متکبر عمل د سردار محمد نعیم خان سره کړیدې او هغه کس هم د افغانستان د پاچا د کاکازوی، د پاچا د خور خاوند او د صدر اعظم سردار محمد داود خان ورور وو .

په (۱۹۵۴ع) کې د امریکا د جمهور ریس مرستیال ریچرډ نیکسن افغانستان ته سفر وکړی او د افغانستان سره یې د نظامی مرستو مخالفت اعلان کړی .

په (۱۹۵۸ع) کې صدر اعظم محمد داود خان امریکا ته رسمی سفر وکړی ترڅو د امریکا نظامی مرستی افغانستان ته را جلب کړی خو امریکا دده غوښتنه ونه منل .

همدا علت شو چې د افغانستان دوخت دولتونه مجبور شول چې د شوروي امپراطوری په غیږ کې ولویږي .

د پورته دلایلو څخه دا په ښکاره معلومیږي چې د شوروي په غیږ کې د افغان دولتونو د وراچولو مسئولیت د امریکا د وخت د دولتونو پر غاړه دي .

په (۱۳۵۸/۱۰/۶ هـ . ش) کال چې شوروي اتحاد پر افغانستان نظامی يرغل وکړی او افغان نجیب ملت د شورويانو د اشغال پر ضد په تش لاس ملي قیام شروع کړی نو امریکا ته دا موقع پلاس ورغلل چې په ویتنام کې د خپل ماتې غچ د شوروي اتحاد څخه په افغانستان کې واخلي .

همدا علت شو چې امریکا د افغان مجاهدینو سره هر راز مالي ، لوژیستیکی ، معنوي او سیاسي مرستی شروع کړی او د همدې ځای څخه د افغانستان په باره کې د امریکا نوري غلطۍ هم شروع شوي چې مورې په لنډ ډول ذکر کوو .

لومړۍ غلطۍ:

د امریکا لومړۍ غلطۍ دا وه چې دوی د افغانانو سره د شوروي اتحاد خلاف مرستی د پاکستان د استخباراتي سازمان اي . ایس . اي په واسطه کولي ، او د افغانستان چاري يې د پښتنو او افغانستان د ازلي دښمن پاکستان پلاس ورکړي وي .

اي . ايس . اي د امريکا او غرب مرستي د ملي او وطن دوسته افغانانو پرځای دخپل اداري دخوا تربيه شوو اجنت سازمانو سره کولي د دې خبري معني داشول چې امريکا د افغانستان چاري د پاکستان تر رهبري لاندې پر مخ بيولي ، چې داسې عمل د امريکا يوه ستره غلطي وه ، ځکه چې پاکستان د افغانستان ازلي او ابدي دښمن وو ، ازلي او ابدي دښمن دي او تر هغه وخته به د ازلي دښمن په حيث پاتي شي ترڅو چې پاکستان هغه محکمې بيرته افغانستان ته ورنکړي چې انگرېزانو د افغانستان څخه جلاکړيو او فعلاً د پاکستان تر اشغال لاندې دي .

د امريکا لپاره دا مناسبه نه وه چې د يو ازاد او تاريخي هېواد سره د هغه د مجبوري په وخت کې د هغه د ازلي دښمن د نظر مطابق برخورد وکړي .

دوهمه غلطي:

د امريکا دوهمه غلطي دا وه چې د امريکا او پاکستان استخباراتو د ملي افغانانو د ملاتړ پرځای اخواني او اسلامي بنياد پرسته سازمانونه ايجاد او تقويه کړل چې د دوی دي عمل په منطقه کې اسلامي بنياد پرستي ته زياته وده او نمو ورکړل .

د سي اي اي او اي ايس اي د غلطي په سبب نه تنها په افغانستان او پاکستان کې بنياد پرسته اسلاميزم وده وکړل بلکې په ټوله اسلامي نړۍ کې يو نړيوال اسلامي بنياد پرست جنبش منځته راغلي چې و اسلامي او غيري اسلامي نړۍ ته يې د تروريزم او بې امنيتۍ ستر خطر ايجاد کړي .

د کمونيزم ترماتې وروسته د سي اي اي او اي ايس اي پلاس ايجاد شوي او پرورش شوي اسلامي بنياد پرستي او دهغي پيروان د امريکا او غرب لپاره تر ټولو د ستر خطر په حيث را څرگنده شوه .

پښتانه يو متل لري چې وايي : “ څه چې کړي هغه به ريبي ”

حقيقت دا دي چې په دې منطقه کې بنياد پرسته ايډيالوژي او بنياد پرستان د امريکا او پاکستان استخباراتو ايجاد او تقويه کړل .

هغه اسلامي بنياد پرستان چې امريکا د کمونيزم سره د جنگ لپاره تربيه او تقويه کړل بالاخره د امريکا او دهغي د دوستو هېوادونو په سرسختو دښمنانو بدل شول .

د سي اي اي او اي ايس اي پلاس پرورش شوي اسامه بن لادن د القاعده بنياد پرست سازمان ايجاد كړي او امريكا يې د اسلامي نړۍ د لومړي نمبر د بنمن په حيث تعين كړي ، او د هغې د تباهي لپاره يې ملا وتړل او د همدې د بنمنۍ پر اساس يې پر 11 سپتامبر د يو ترورستي حملې په ترڅ كې د امريكا په طيارو د نيويارک جملي اسمان خراشان او پنتاگون وويشتل او په زرگونو انسانان يې ووژل او د بشریت په تاريخ كې يې د تروريستي حملو تر ټولو ستر وژونكي ريكارډ قايم كړي .

دا خبره تر مخه ذكر شوي ده چې د شوروي ترماتي وروسته مجاهدينو د افغانستان د دولت قدرت پلاس كې واخستي .

د رباني او مسعود دولت د ټولي نړۍ څخه د القاعده غړي ، د القاعده مشر اسامه بن لادن او د نړۍ د نورو برخو اسلامي بنياد پرستان و افغانستان ته راوستل ، او د دوی تر واکمنۍ وروسته داراوستل شوي اسلامي بنياد پرستان د طالبانو رژيم ته د ميلمنو په حيث پاتي شول ، او طالبانو هم په ډېر درنښت د دې نړيوالو تروريستانو مېلمه پالني ته دوام ورکړي .

په افغانستان كې د شوروي اتحاد ترماتي تقريبا لس كاله وروسته د 11 سپتامبر تر پېښې وروسته دا ځل امريكايي او غربي عسكرو په افغانستان كې د القاعده پر كوربه هيواد د بنياد پرستو طالبانو پر رژيم نظامي حمله وكړل او دهغو نظام يې ړنگ كړي .

د رېيمه غلطي:

كله چې تر (11) سپتامبر وروسته امريكا د يو نظامي اقدام په نتيجه كې د بنياد پرستو طالبانو رژيم ړنگ كړي نو ښه به دا واي چې د افغانستان د چارو واگي يې و ملي و طنډو سته افغانانو ته سپارلي واي ، خو په ډېر افسوس سره بايد ووايو چې امريكا د طالبانو ترماتي وروسته د افغان دولت د چارو واگي تر زياته حده تر طالبانو خطرناکه اخوانيانو يعنې جمعيت اسلامي ، حزب اسلامي ، شورايي نظار ، حزب وحدت او جنبش اسلامي ته چې د شمالي جبهې په نوم ياديډل و سپارلي .

شمالي جبهه د خپلي تيري واکمنۍ په سبب د افغانانو په منځ كې د سخت نفرت او كركي وړ ډله وه ، ځكه چې د دې جبهې غړو د خپلي تيري واکمنۍ په وخت كې د افغان نجيب ملت او دولت هرڅه لوټ كړي وه ، او د دوی د وحشت او دهشت په وجه ملت د طالبانو سر د دوی پر خلاف ملاتړ وكړي .

امريکا د طالبانو تر ماتې وروسته د افغان دولت په راس کې دروم د جريان يو غړي حامد کرزي د شپږو مياشتو لپاره د موقت ريس دولت په حيث راوستی. خو د دولت نور ټول واک يې د شمال جبهې ته وسپاري .

په دې نظام کې پښتنو ته چې دا افغانستان د نفوس مطلق اکثريت جوړوي مناسبه برخه ورنه کول شول ، د پښتنو جرم دا وبلل شو چې د طالبانو اکثريت هم پښتانه وه نو د ټول پښتون ملت سره د طالبانو په ډول چلن وشو .

حقيقت دا دي چې د طالبانو تحریک د افغانستان د ټولو قومونو څخه جوړ شوي وو او هر قوم په خپل تناسب غړي په کې درلودل ، خو سزايې تنها و پښتنو ته ورکول شول .

د طالبانو د رژيم تر ماتې وروسته امريکا او غرب د افغان نوي نظام د ملاتړ او په منطقه کې د تروريزم د جرړو د ايستلو په نوم خپل عسکر په افغانستان کې ځای پر ځای کړل .

د شمالي جبهې د ښه بخته لومړي ځل دروس او ايران په مرسته د کابل واک د دوی پلاس ورغلي وو او دا ځل بيا د امريکا په زور دوی د کابل واکمنان شول . که څه هم چې حامد کرزي د موقتي اداري ريس شو خو د دولت اصلي ټول قدرت د شمالي جبهې پلاس کې متمرکز شو .

2: د امريکا د غلطيو څخه د ايران استفاده:

که څه هم د ايران شيعه مذهبي رژيم په افغانستان کې د تند لارو او پاکستان پلوه سني طالبانو د حکومت په نړيو او پر ځای يې د دوی د پلوي شمالي ټلوالې په واکمن کيدو خوشحاله شو ، خو د پر څر خپل غلطی ته متوجه شو هغه دا چې د سني طالبانو پر ځای دا ځل د ايران ضد امريکايي او غربي قواوې په افغانستان کې ځای پر ځای او تعداد يې ورځ په ورځ مخ پر زياتيدو شو . . .

په افغانستان کې د امريکايي قواوو شتون او زياتوالي ايران خپل ملي امنيت او ملي گټو ته جدي خطر و باله نو په همدې اساس په دې فکر کې شو چې په افغانستان کې داسې حالات منځته راولي تر څو امريکا او

ملگري يې مجبور شي چې افغانستان ترک او د کابل د چارو واگي ددوی د پلوي شمالي جبهې پلاس کې د تل د پاره پاتي شي .

د ايران دي هدف ته د رسيدو لپاره د هغه سره نه نړيوال ديپلوماتيک ملاتړ موجود وو چې په ديپلوماتيک ډول پر امريکا فشار واچوي ترڅو هغه افغانستان ترک کړي ځکه چې امريکايان د روسانو د اشغال برخلاف د ملل متحد د قانوني قرارداد پر اساس افغانستان ته راغلي وه ، او نه هم افغانانو په افغانستان کې د امريکا د عسکرو پر ضد داسی ملي قيام شروع کړي کوم چې يې په اتيا يمه لسيزه کې د روس د اشغال پر ضد شروع کړي وو ، د پورته ذکر شوو شرايطو په موجوديت کې ايران مجبور شو چې پر دي سوال فکر وکړي چې :

څنگه وکړاي شي چې په افغانستان کې د امريکا پر ضد په افغانانو کې سياسي او نظامي مقاومت ايجاد کړي ؟

و خپل دي هدف ته درسيډو په خاطر ايران دوه مخيزه پاليسي اختيار کړل .

لومړۍ پاليسي :

ايران په ظاهره د افغانستان په بيارغاونه کې د امريکا سره اوږه پراوږه برخه واخستل او په سل گونو ميلونه ډالره يې د افغانستان د بيارغاوني په نوم د افغان دولت سره د مرستې ژمنه وکړل .

د ايران د مرستو مقصد دا وه چې د يوه طرفه نړۍ ته وښايې چې ايران د يوزمواره دولت په حيث د تروريزم ضد ډې او د بله طرفه د کابل د نوي دولت ملاتړ وکړي په کوم کې چې 95% قدرت د ايران پلوه شمالي جبهې پلاس کې وو .

په حقيقت کې ايران په خپل دي سياست سره هم نړۍ ته بازي ورکړل او هم يې په کابل کې خپل پلويان په قدرت کې وساتل .

دوهمه پاليسي :

د دې لپاره چې ايران په افغانستان کې د امريکا پر ضد يو ولسي مقاومت را پيدا کړي مجبور شو چې د پاکستان سره په همېرغۍ د امريکا ضد "شيطاني مثلث" ايجاد کړي . (د شيطاني مثلث اهداف به په تفصيل سره پر خپل ځای تشرېح شي .)

د شيطاني مثلث وظيفه به داوی چې پر داسې لارو چارو فکر وکړي چې څنگه پښتانه چې د افغانستان د نفوس تر 75٪ زيات جوړوي د امريکا پر ضد نظامي مقاومت ته آماده کړي ، ځکه چې د تاريخ په اوږدو کې داشغالګرو پر ضد مقاومت کول تنها د پښتنو د توان خبره وه ، او په دې تاريخي وخت کې هم په افغانستان کې د پښتنو پرته په

؛؟ونتا تورو اقليتونو کې دا توان نشته چې د خارجيانو په مقابل کې مقاومت وکړايشی .

د همدې کار د انجام د پار د ايران او پاکستان استخباراتو د شيطاني مثلث د پاليسۍ مطابق په افغان دولت او ملت کې خپل پلويانو ته وظيفه ورکړل چې د دولت په داخل کې په سبوتاز لاس پورې کړي او د پښتنو سره هر ډول بد سلوک وکړي ترڅو هغوی د دولت څخه ناراض او د نظام په مقابل کې راپورته شي .

کله چې پښتانه د کابل د دولت په مقابل کې راپورته شي نو په حقيقت کې د امريکا په مقابل کې را پورته شول ځکه چې د کابل د دولت دفاع خود امريکا پر غاړه ده ، په دې ډول به د پښتنو او امريکا ترمنځ جنگ جوړ شي او ايران به خپل هدف يعنې په افغانستان کې امريکا ته په ولسي مقاومت ايجادولو کې بريالي شي .

د شيطاني مثلث د اهدافو مطابق په افغان حکومت کې د شيطاني مثلث اجنټانو په ټول افغانستان کې پر پښتنو باندې هر ډول ظلم او نارواح شروع کړل ، ددوی په قانون کې هر پښتون طالب وبلل شو او د طالب سرچټو او مال يې ليلام بلل کيدی . . . په لس گونو زره پښتانه گرفتار شول څوک مړه شول ، دچا شته په زور او يار شوت کې ځني واخستل شول ، څوک بنديان شول او څوک امريکا پانو ته د طالب او تروريست په نوم ورکول شول چې د کلونورا هېسې په بگرام او گوانتنامو کې بنديان شول .

ددې ظلم په سبب اکثره پښتانه د حکومت څخه ناراضه شول او يو شمېر پښتانه طالبان او غيری طالب پښتانه غروته وختل او يا ايران او

ګکبليپا کستان ته و تنيدل .

3: د امریکا د غلطیو څخه د پاکستان استفاده:

د شوروي ترماتي او د نجیب د دولت تر سکوت وروسته پاکستان غوښتل چې خپل وفادار تنظیم یعنی حزب اسلامي و قدرت ته ورسوي خو په دې مسابقه کې د روس او ایران استخبارات تر اړي ایس . اي وړاندي شول او هغو تر پاکستان د مخه خپل وفاداران یعنی شمالي جبهه په کابل کې د قدرت پرگدی کېنول .

ددې سره یوځای په کابل او ټول افغانستان کې د روس او ایران پلویان د پاکستان د پلویانو سره د قدرت پر سر په جگړه اخته شول .

د افغانستان کورني جنگ چې د روس ، ایران او پاکستان د استخباراتو د طرحه شوی پروژو پراساس شروع او په کلونو یې د افغانانو ترمنځ دوام وکړي په نتیجه کې یې د کابل بنکلي ښار وران او په لکونو افغانان په کې مړه او زخمیان شول .

د طالبانو د تحریک په را وړاندي کیدو بالاخره پاکستان و توانیدي چې په کابل او 95٪ افغانستان کې د خپل خوښي حکومت منځته راولي .

د (۱۱) سپټامبر تر پیښي وروسته پاکستان د یو ډېري سختي فیصلي سره مخامخ شو چې یا به پاکستان ساتي او د امریکا سره به د طالبانو پر ضد ملگري کېږي او یا به د طالبانو څخه د دفاع په خاطر د امریکا سره د جنگ میدان ته وردانگي .

پاکستان هم په دې سختو حالاتو کې د ایران په څیر د دو مخي پالسی څخه کار واخستی .

لومړی پالیسي:

پاکستان د خپل ملي گټو د دفاع په خاطر په دې جنگ کې د امریکا پر طرف شو او هغوی ته یې د طالبانو پر ضد جنگ کې هر ډول اسانتیاوي برابرې کړي .

د پاکستان دولت په خپل دي عمل خپل هېواد د امریکا د جنگ څخه وساتي ، ځکه چې د امریکا جمهور ریس جورج ډبلیو بوش د پاکستان نظامي مشر پرویز مشرف ته اخطار ورلیږلي وو چې خپل دریغ معلوم کړي چې په دې جنگ کې د القاعده او طالبانو سره درېږي او که د امریکا سره .

په دې اخطار کې دا واضیح شوي وو چې که د امریکا پر ضد ودرېږي نو د و مره به یې بمبار کړي چې د ډبرو د عصر سره به یې برابر کړي .

پاکستاني نظامي مشرتابه د امریکا د نظامي حملي د ډاره دا فیصله وکړل چې د طالبانو ، القاعده او امریکا په جنگ کې د امریکا پر طرف ودریدل .

د پاکستان نظامي مشرتابه د چالاکی گیدړي په شان داسې چالاکی د ځانه وښودل چې هم یې خپل هېواد د امریکا د نظامي حملو څخه وساتي او هم یې خپل پرورده طالبان او القاعده وساتل .

دوهمه پالیسي:

پاکستان په ظاهره په دې جنگ کې د امریکا په طرفداري د طالبان او القاعده په مقابل کې ودریدی .

پاکستان په خپل دي دوه مخیزه پالیسي هم خپل هېواد د امریکا د بربادونکي جنگ څخه وساتي ، او هم یې خپل ملگرو طالبانو او القاعده ته تر ماتي وروسته پنا ورکړل .

د پاکستان اي ایس اي د طالبانو او القاعدې ټوله رهبري او افراد په پښتونستان کې ځای پرځای کړل او د مناسبې موقع او مناسب وخت په انتظار یې تیراین او مسلح کړل .

په حقیقت کې پاکستان هم د ایران په شان په افغانستان د امریکایي عسکرو د وجود سخت مخالف وو ځکه چې د پاکستان په نظر د امریکا تر نظامي او اقتصادي حمایت لاندې افغانستان نور هیڅ وخت د پاکستان گوداگي او یاد پاکستان ستراتیژیک عمق یاد پاکستان پنځمه صوبه نشي جوړیدلای .

پاکستان د دې څخه هم سخت ډار درلودی چې که امریکا د ډبرو وخت لپاره په افغانستان کې پاتي شي شاید افغانستان د غرب او امریکا په اقتصادي مرسته د جنوبې کوریا او غربې جرمني په څیر ډبر ژر په اقتصادي او نظامي لحاظ یو غښتلي هېواد شي چې په دې حالت کې د شرقي او غربې جرمني په

شان د پښتونستان پښتانه او بلوڅ به هم د افغانستان سره يوځای کيدل و غواړي او د امو او اباسين ترمنځ به بيالوي تاريخي افغانستان يا پښتونخوا جوړه او د پاکستان ماتيدل به حتمي وي چې دا عمل د پاکستان لپاره د قبول وړ نه وو .

په افغانستان کې د امريکا نظامي وجود د پرون سيالان يعنې ايران او پاکستان مجبور کړل چې د شيطاني مثلث د غړو په حيث د نن ورځي متحدين شي .

دايران په شان پاکستان هم کوم فوتنسيال چې د افغان دولت په داخل کې درلودل هغوی ته يې دستور ورکړي چې په سبوتاژ لاس پورې کړي او کونښن وکړي چې پښتانه د دولت څخه نا راضه او هغوی مجبور کړي چې د کابل د دولت په مقابل کې نظامي مخالفت ته لاس واچوي .

لسم فصل

د امریکا د خوا د افغانستان اشغال

دمخه تردی چی د امریکا او پښتنو ترمنځ د امریکاد خوا د افغانستان د اشغال پرمسئلی د جنجالو تفصیل ته ولاړ شو ، ښه به داوی چی په منطقه کې د پښتنو د تاریخی رول په باره کې لوستونکو ته لنډ معلومات وړاندی کړو .

1: په منطقه کې د پښتنو تاریخی رول:

پښتانه د پښتونخوا اصلی او سیدونکی دی او تقریبا 80 میلیونه نفوس لري چې د امو او اباسین ترمنځ پراته دی .

پښتو او پښتونولی د پښتون ملت فطرت او ملی روح ده .

د پښتون ملت ژبه پښتو ده او تقریبا سل فیصده سني مسلمانان دي .

پښتون په نړۍ کې یوازینی ملت دی چې سل فیصده مسلمان دي .

مور و ویلای شو چې هر پښتون مسلمان دی خو هر مسلمان پښتون نه دی .

په دې منطقه کې پښتنو د تاریخ په اوږدو کې سترې امپراطوری جوړې کړې دي .

پښتنو د تاریخ په اوږدو کې د خپل سیاسي ، اقتصادي ، فرهنگي او ټولنیز ژوند رهبري په خپله کړې

. ده

پښتانه پر دين او استقلال مين معتدل مسلمانان دي ، دورځنی ژوند د لاندو د حل او فصل لپاره د پښتو او پښتونولي د قانون پيروي کوي .

پښتانه په خپل فيصلو کې ډېر محتاط دي ، خو پر شوو فيصلو بيا خورا ټينگ ولاړوي .

پښتانه په روزمره ژوند کې د اسلامي اصولو سره يوځای د پښتو او پښتونولي تر اصولو لاندې ژوند کوي .

پښتو او پښتونولي د پښتنو هغه لرغوني قانون دي چه د پښتون ملت د تاريخ د اوږدوالي سره يې موازي تر نن پورې دوام کړي دي .

د پښتون ملت ټاټوبي د امواو اباسين ترمنځ ، د عربو د بحري څخه بيا د پامير ترغرو او د چين تر سرحد پورې رسيږي او دا پا که تاريخی خاوره د “ پښتونخوا ” په تاريخي نوم يادېږي .

پښتونخوا د هند د نيمې وچې او مرکزي اسيا ترمنځ د يو “ پل ” حيثيت لري .

د تاريخ په اوږدو کې چې کله هم يو فاتح (دانگريزانو او عربو بغير) غوښتل چې هند ونيسي نو مجبور وو چې د پښتنو د خاورې څخه تير شي او که د هند يو فاتح غوښتل چې مرکزي اسيا ونيسي نو به مجبورا د پښتنو له خاورې څخه تېرېدې .

ددې خبرې معني داده چې د تاريخ په اوږدو کې پښتون ملت د خپل جيو پوليټيک او جيو ستراتيجيک موقعيت په اساس مجبور وو چې دنړۍ د هر فاتح سره جگړه وکړي ځکه چې هغه فاتح به د پښتون پر خاوره تېرېدې چې هند ته رسېدلې وای او يا برعکس .

د تاريخ په اوږدو کې هر فاتح چې د پښتنو سره په جنگ کې لويديلي دي او د پښتنو سره يې جوړه نده کړې هغه يا د پښتنو په خاوره کې ماتي خوړلي ده او يا د پښتنو په خاوره کې د ډېرزيات عذاب او مشکلاتو سره مخامخ شويدي لکه چنگيز خان ، انگريز او داسې نور...

او هر فاتح چې د پښتنو سره جوړه کړيده هغه فاتح د پښتنو په ملاتړ ډېر په اساني سره هند نيولي دي لکه د يونان لوي سکندر ، بابر ، نادر افشار او داسې نور . . .

د پښتنو ذاتي جوهر او دهغوی د ټاټوبي جغرافيايي موقعیت هغوی ښه زړه وراو جنگيالي تربیه کړي دي ، د کوم فاتح سره چې ملگري شويدي هغه ډېر په اسانه د هندوستان خاوند شويدي او د کوم فاتح برخلاف چې پښتنو توره او چته کړي ده دهغي امپراطوري ماتي د افغانستان څخه شروع شويده .

پښتانه د اسيا په زړه کې پراته دي لکه څنگه چې د زړه څخه بغير د يو ژوندي موجود ژوند ناممکن دي ، په همدې ډول د پښتنو د تاريخ څخه بغير د دې منطقي تاريخ نيمگړي او نا مکمل دي .

په اسيا کې د پښتنو د تاريخ او دايمي ارزښت په باره کې اقبال لاهوري داسې وايي:

اسيا يک پيکړاب وگسل است
 درين پيکر ملت افغان (پښتون) دل است
 از کشاد او کشاد اسيا است
 از فساد او فساد اسيا است

پښتنو د تاريخ په اوږدو کې په پښتونخوا او منطقه کې ډېر ستر تاريخي رول لوبولي دي ، يعنې که پښتانه په سوله کې وه نو په پښتونخوا او منطقه کې سوله برقراره وه ، که پښتانه نا قراره وه نو په پښتونخوا او منطقه کې نا امني خپره وه .

داسې هم ويلايشو هر يرغلگر چې د پښتنو سره جوړه کړيده نو د پښتونخوا څخه په آرام تير شوي دي ، خود هر يرغلگر په مقابل کې چې پښتنو توره او چته کړيده نو هغه خارجي قوت په پښتونخوا کې د ماتي سره مخامخ شوي او شرميدلي د پښتونخوا څخه وتلي دي .

نن هم د پښتنو دا تاريخي ارزښت د پخوا په شان پر خپل ځای پاتې دي او پښتون ملت په پښتونخوا کې د سولې او جنگ د گټلويوازي ضامن دي

د افغان نجيب ملت ستون فقرات نن هم “ پښتون ملت “ تشکيلوي ، تنها پښتون ملت په هېواد کښي د نظام د مشروعيت ، د سياسي نظام د ثبات او د ملي وحدت د تامين ضمانت کولای شي ځکه چې د افغان نجيب ملت مطلق اکثریت پښتون ملت تشکيلوي ، د همدې سببه عام افغانان تر نن پوري افغان ملت د پښتون ملت په نوم يادوي او ددوی په نظر افغان ملت د پښتون ملت معني لري .

د افغان نجيب ملت نوري اجزاي نور واره قومونه لکه هزاره ، ازبک ، ترکمن ، نورستاني ، ايماق ، تاجک ، عرب ، بلوچ ، پاميري ، هندو ، سيک او داسې نور تشکيلوي .

که پښتون ملت د نظام تر شاه ولاړوي دا معني لري چې د افغان نجيب ملت مطلق اکثريت د نظام تر شا ولاړ دي او سياسي نظام “مشروعيت” تر لاسه کوي .

په عين ډول که پښتون ملت د نظام ملاتړ وکړي نو نظام “سياسي ثبات” تر لاسه کوي ، د پښتونو د ملاتړ نه بغير په افغانستان کښي د با ثباته سياسي نظام منځته را تلل نا ممکن کار دي .

دا يو نړيوال منل شوي اصل دی چې د يو سياسي نظام د پايښت لپاره دلاندې درې مهمترينو اصولو موجوديت نهايت ضروري دی :

1: د يو نظام د پايښت لپاره د “نظام مشروعيت” ضروري شرط دی .

2: د يو نظام د پايښت لپاره د “نظام سياسي ثبات” ضروري شرط دی

3: د يو نظام د پايښت لپاره د ملت د اجزاوو ترمنځ “د ملي وحدت
تامين” ضروري شرط دی .

د پورته ذکر شوو درې ضروري شرطونو د تامين ضمانت په افغانستان
کې تنها “پښتون ملت” کولای شي او بس .

د افغانستان نور شريف او نجيب قومونه لکه تاجک ، هزاره ، ازبک ، ترکمن ، پاميري ، نورستاني ، عرب ، بلوچ ، ايماق ، گوجراو داسې نور د افغان نجيب ملت نه بيليدونکي اجزا جوړوي او د افغان نجيب ملت مکمل کونکي دي .

ددې قومونو هر فرد په ډېر افتخار ځان افغان بولي (بغير څو د گوتو په شمېر د پردو جاسوسان) ، دي قومونو د افغان نجيب ملت د تاريخ په اوږدو کې د هېواد په اقتصادي ، سياسي او فرهنگي برخو کې ډېر ارزښتناکه رول لوبولي دي .

د افغان نجيب ملت يوه لويه خوشبختي داده چې په هېڅ يوه قوم کې يې د هېواد څخه د جلاوالي خيال هم په سر کې نه راځي ټول ځانونه افغانان بولي او افغانستان خپل هېواد او خپله مورگڼي . . .

د افغانستان د بنمنانو چې کله هم افغانستان ته بد نيت درلودلي دي نولومړي يې دا کوښښ کړيدي چې د افغانانو ملي وحدت متضرر کړي وروسته بيا پښتانه په خپلو کې بې اتفاقه کړي او دخپل يو اجنټ په واسطه يې په هېواد کې د خپل گوداگي رژيم د استقرار کوښښ کړيدي .

موږ په لاندې کرښو کې د گران هېواد په معاصر تاريخ کې د پرديو د گوداگيو حاکمانو نومونه په لنډ ډول ذکر کوو .

انگريزانو چې کله د افغانستان د نيولو هڅه وکړل ، نو د هېواد تېښتيدلي پاچا شاه شجاع يې د خپل اجنټ په حيث د انگريزي عسکرو په زور د کابل پر تخت کېښوي خو د افغان نجيب ملت د خوا قبول نه شو او د انگريزانو د پروژې ناکامه شول .

په تيرو دريو لسيزو کې نور محمد تره کي او حفظ الله امين د شورويانو په مالي او لوژيستيکي ملاتړ پر افغانستان تقريباً شل مياشتي واک وچلوي خو د افغان نجيب ملت د مقاومت سره مخامخ شول .

ببرک کارمل او ډاکټر نجيب الله مستقيماً دروس د سرو لښکرو په زور په کابل کې د واکمنۍ تمثيل کاوه ، خو افغان نجيب ملت د شورويانو او ددوی د گوداگيانو پر ضد ملي قيام وکړي چې په نتيجه کې د شوروي ظالمة امپراطوري ړنگه شوه .

د شوروي د ښکاره گوداگيانو ترماتې ورسته بيا برهان الدين رباني او احمد شاه مسعود د ايران ، روس او هند په زور د کابل ښار پر يوه برخه د شرمه ډکه واکمني چلول چې د افغان نجيب ملت د سخت نفرت وړو گرځيدل .

گلبدین حکمتيار د پاکستان د اي ايس اي وفادار ترين شخص د اي ايس اي په مالي ، نظامي او لوژيستيکي مرستو غوښتل چې په افغانستان کې د پاکستان لاروڅي دولت ايجاد کړي خو ترزياتو وینو توپولو ورسته په خپل دی شوم نيت کې ناکامه شو .

ملا محمد عمر او دده طالبان هم د پاکستان د اي ايس اي، د عربي اماراتو او سعودي عربستان په مالي، لوژيستيکي او نظامي مرستو په افغانستان کې واک ته ورسيدل خوددوی په مقابل کې هم د روس، ايران او هند د پلويانو مقاومت دوام درلودی، او د طالبان نظام د افغان نجيب ملت د پاره د قبول وړنه وو.

د اپورته ذکر شوي ټول نظامونه زموږ د تاريخ بد نام ترين، بي ثباته، نامشروع نامعقول د پښتنو او حتی ټولونورو اقليتونو ضد نظامونه وه.

2: د پښتنو او امريکا د جنگ په خاطر د شیطاني مثلث ايجاد

د روس، ايران او پاکستان استخباراتو نه غوښتل او نه غواړي چې د امريکا او غرب نظامي قواوي په افغانستان کې پاتي شي ځکه چې د ذکر شوو قواوو موجوديت په افغانستان کې روس، ايران او پاکستان خپل ملي امنيت ته خطر گڼي.

د بله طرفه که د امريکا او غرب قواوي په افغانستان کې موجودي وي نو افغانستان د تل لپاره د ايران او پاکستان د نفوذ د ساحي څخه خارجيږي، همدا علت دي چې د ايران او پاکستان د استخباراتو د خوا يوه "شیطاني مثلث" ايجاد شو.

د شیطاني مثلث يوه ضلعه ايران بله ضلعه يې پاکستان او درېيمه ضلعه يې په افغان دولت او ملت کې د ذکر شوو هېوادونو د استخباراتو اجنتان دي.

اوس دا سوال دهر افغان سره پيدا کيږي چې ايران، پاکستان او نورو هيوادونو د افغانانو په منځ کې دومره زيات جاسوسان څنگه پيدا کړل؟

د شوروي اتحاد پر خلاف د جهاد په وخت کې افغانان مجبور شول چې ايران او پاکستان ته هجرت وکړي او مجاهدینو د هېوادونو د استخباراتو د لاري نظامي او مالي مرستي تر لاسه کولي او د دې مرستو په واسطه يې په هېواد کې د شوروي اتحاد پر ضد جهاد جاري وساتي.

د جهاد او داخلي جنگونو د کلنو په جريان کې د افغان شوروي په جنگ کې دخيلو ټولو هېوادونو مخصوصا د شوروي، ايران او پاکستان و استخبارتي سازمانونو ته د پره بڼه موقع مساعده شول تر

خو د افغانانو د مجبوري، څخه استفاده وکړي او د افغانانو د منځه د خپل ضرورت وړ افغانانو د جاسوسانو په ډول استخدام کړي .

د ايران او پاکستان استخباراتي سازمانو د خپل هېواد د استراتيژيکو اهدافو د پلاس راوړلو لپاره د دې استخدام شوو جاسوسو افغانانو څخه استفاده کول او نن يې هم کوي .

3: د ملي خاين تعريف :

د نړۍ د ټولو منل شوو قوانينو پر اساس هر هغه شخص چې د پردې هېواد د استخباراتو جاسوس کېږي، هغه شخص خپل هېواد او خپل ملت ته ملي خاين بلل کېږي، هغه شخص د خپل ملت په وړاندې د ټولو بدو صفاتو خاوند او تر ټولو تپيت انسان بلل کېږي، ځکه چې دې د خپل ملت، هېواد، ملي منافعو، ملي نواميسو او ملي ارزښتونو پر خلاف پردې هېواد ته جاسوسي کوي .

په افغانستان کې د شيطاني مثلث او نورو هېوادو جاسوسان د افغان نجيب ملت په منځ کې د هيڅ قوم يا ټول ملت نمايندگي نشي کولای، هغوی صرف د پردیو جاسوسان، د افغان نجيب ملت دښمنان او ملي خاينين دي .

د اېه ډېره ظالمانه وي چې دا د پردیو جاسوسان مور د افغان نجيب ملت د منځه يو قوم او يا ټول ملت ته منسوب وېولو، او يا يو قوم ته په دې سبب په سپکه سترگه وگورو چې په هغه قوم کې د پردیو جاسوسان ډېر دي . . .

دې نوي ايجاد شوي شيطاني مثلث وظيفه واخستل چې په افغانستان کې د امريکا قواوو ته نظامي مزاحمت او مشکلات پيدا کوي .

د ايران او پاکستان استخباراتي سازمانونه د افغانستان د تاريخ په حواله په دې عقیده وه او دې چې په افغانستان کې د امريکا او غرب په مقابل کې هغه وخت قوي نظامي مزاحمت ايجاديدلای شي چې د افغانانو مطلق اکثریت يعنې پښتانه د خارجيانو په مقابل کې را پورته کړل شي .

د ذکر شويو استخباراتي موسيسو په افغانستان کې خپلو اجنتانو ته وظيفه ورکړل چې پښتانه بايد د امريکا او غرب په مقابل کې نظامی مقاومت ته آماده شي .

ددې خاينانه وظيفي عمده رول هغو اجنتانو ته وسپارل شو چې د ايران او پاکستان استخباراتو په جمعيت اسلامي، حزب اسلامي، شورايي نظار او نور افغاني سازمانو او ډلو کې درلودل، ځکه چې دافغان دولت مهمې چوکۍ هم د دې احزابو په لاس کې وې، او د بله طرفه د جمعيت اسلامي او دنظار شورا اکثریت غړو خولاد پښتنو سره بې پايه دښمني او نفرت هم درلودې.

4: د شیطاني مثلث د ظلم په مقابل کې د پښتنو صبر او تحمل.

کله چې د امریکا او طالبانو ترمنځ په (2001) کې جنگ شروع شو او امریکا تر یوې میاشتي زیات د هوایي بمباریو او راکتونو پواسطه د طالبانو مورچلي د منځه یوړي او هغوی یې ماتې ته مجبور کړل، د قوماندی سیستم یې د منځه ولاړی، په تیت او پراگنده ډول د ملکی او نظامی مرکزونو څخه د خپل کورونو پرخوا ولاړل.

د طالبانو تر فرار ورسته د هېواد شمالي برخي د کابل په شمول شمالي جبهې د امریکایي قواوو په مرسته تر خپل کنترول لاندې راوستي، مگر د هېواد د جنوب پښتني ولایتونه عام ولس بې له جنگ او جگړې د طالبانو څخه تسلیم کړل او کله چې حامد کرزي د بن د قرار داد په اساس د کابل پر تخت کېناستي د هغه اداري ته یې تسلیم او وسپارل.

امریکا دروسانو او ایرانیانو په شان د طالبانو تر ماتې وروسته د افغان دولت عمده وزارتونه او نوری ادارې شمالي جبهې ته وسپارلي.

د شمالي جبهې هغو غړو چې د شیطاني مثلث عضویت یې درلود، د شیطاني مثلث د ستراتیژي مطابق په موقته او انتقالي دورو کې د هېواد پر پښتنو نهایت ظلم او تیري وکړي.

د شیطاني مثلث غړو د پښتنو پر سر، عزت، مال او نورو پښتني ارزښتونو بې حساب تیري وکړل، خو بیا هم پښتنو دا ټول تیري په ډېر صبر او حوصله تحمل کړل او د حامد کرزي د حکومت موقته او انتقالي اداري په آرامۍ سره تیري شوي او ټول هېواد د مرکزي دولت تر اداري لاندې وواو د امریکایي اشغال په مقابل کې د نظامي مزاحمت هیڅ نښې نه معلومیدي.

په موقته او انتقالي دورو کې به د پښتنو ولاياتو څخه ډله ډله خلک جمهور ريس حامد کرزي ته را تلل او د خپل حاکمانو څخه به يې شکايت ورته کوي او دا به يې ورته ويل چې امريکا يې عسکر مور ته را واستوي چې د حکومتي مامورينو او منطقوي جنگ سالارانو د ظلم څخه مور خلاص کړي . . .

غريب او بيچاره پښتانه په دې نه پوهيدل چې په حقيقت کې هغه حکومتي مامورين او منطقوي جنگسالاران چې پردوی ظلمونه کوي د شيطاني مثلث غړي دي او د شيطاني مثلث د پلان مطابق يې پر پښتنو ظلمونه شروع کړي وه .

د افغانستان دملي امنيت اداري چې کنترول يې تنها د پښتون ضد شورايي نظار پلاس کې دي په لس هاو زره پښتانه بنديان کړل ، ويې وهل ، بې عزته يې کړل ، مالونه يې ورچور کړل او دامريکايانو پلاس يې ورکړل چې د بگرام او گوانتنامو زندانونو ته يې وليږل .

د شيطاني مثلث د توطيو نتيجه داشوه چې نن د ديورند د خيرني ليکي پردواړو خواوو د پښتنو په کور کې غم جوړ شو .

پر پښتنو چې به په حکومت کې د شيطاني مثلث د غړو د لوري هر څومره ظلم کيږي هغوی به صبر کوي او په دې هيله به وه چې موقته اداره ده ، که انتقالي او انتخابي اداري منځته راشي نو ديو قانوني نظام په راتللو به نظام د قانون مطابق ددوی د سر ، ناموس ، عزت او مال ساتونکي وي ، دا ظالم حاکمان به ليري شي او دوی به پر ارام شي .

پښتنو د انتخابي دورې په هيله په انتخاباتو کې ښه په ميرانه برخه واخستل او حامد کرزي يې د لومړي منتخب جمهوريس په حيث انتخاب کړي .

حامد کرزي چې د پښتنو په رايو قدرت ته ورسيدې بيا يې هم د دولت چاري د پخوا په شان دشورايي نظار ، جمعيت اسلامي ، حزب اسلامي او نورو پښتنو ضد اشخاصو ته وسپارلي .

په انتخابي دوره کې هم د شيطاني مثلث د غړو د خوا پر پښتنو د پخوا په شان ظلم جاري وساتل شو ځکه چې دا خود ايران او پاکستان د استخباراتو پروژه وه چې پر پښتنو بايد ظلم وشي ترڅو هغوی د دولت څخه خفه او د دولت په مقابل کې قيام وکړي چې د دولت په مقابل کې قيام په حقيقت کې د امريکا په مقابل کې قيام دي .

پښتنو په لومړيو کلنو کې د خارجيانو پر ضد قيام ونه کړي او په دې هيله منتظر وو چې نن يا سبا به يو ښه حکومت منځته راشي چې پر پښتنو به په عدالت حکومت وکړي او ملت ته به لازم خدمات وړاندي کړي .

د پښتنو روشن فکران ، قومي مشران او حتي عام وگړي په دې او ميده چې د امريکا په نظامي او اقتصادي مرستو به افغانستان پر خپل پښو ودرېږي او د همسايه هېوادونو د تسلط څخه به ځان خلاص کړي ، خود پښتنو او نورو عامو افغانانو دا نيکي هيلي د شيطاني مثلث د خواد بل شوي اور په لمبو کې وسوځول شوي .

په ډېر افسوس سره بايد ووايو چې دايران او پاکستان د استخباراتو پروژي په ډېر ښه ډول کاميابه شوي او پښتانه د دولت څخه خفه شول ، حال دا چې د پښتون ملت 99% خلکو امريکايي پلوه حامد کرزي ته په لومړيو انتخاباتو کې په دې خاطر راي ورکړي چې حامد کرزي او دده نړيوال دوستان يعنې امريکايان به د پښتنو مظلوميت او د شيطاني مثلث د پښتنو ضد توطيو ته متوجه شي ، او مظلوم پښتانه به د شيطاني مثلث د اجنټانو د ظلم او ستم څخه خلاص کړي . . .

خو په ډېر افسوس سره بايد ووايو چې حامد کرزي او دده مغروره امريکايي دوستان د پښتنو مظلوميت ته متوجه نه شول .

په نتيجه کې د پښتون ملت اکثريت د حامد کرزي او امريکا څخه خفه او نا او ميده شوه ، د پښتنو د مظلوميت او رنجونو په مقابل کې د حامد کرزي او امريکا بې تفاوتی په غيبي شعوري ډول د ايران او پاکستان د استخباراتو د پلانو و عملي کيدو ته ښه موقع مساعده کړل .

حامد کرزي او دده امريکايي دوستانو د پښتنو د مظلوميت په باره کې د بې تفاوتی په سبب په افغانستان او منطقه کې د سولې د تامين لپاره يو تاريخي او طلايي چانس د لاسه ورکړي .

د افغانستان په تاريخ کې دا لومړي ځل وو چې پښتنو په خپل خاوره کې د خارجيانو حضور په ورين تندي منلي وو .

ددې حقيقت څخه داسې ښکاري چې دا ځل پښتنو خارجي عسکر د اشغالگرو په حيث نه بلکې د ازادي بڅښونکو په حيث پېژندل .

بل ثبوت دادي چې که افغانانو امريکايان اشغالگر بللای نو ولي غيري پښتانه قومونه لکه تاجک ، ازبک او هزاره د امريکا ضد په دې جهاد کې د پښتنو سره يو ځای برخه نه اخلي ؟

د تاريخ په اوږدو کې خو به داسې وو چې په افغانستان کې ميشت ټولو وړو قومونو به د پښتنو په ملاتړ په يوه اتفاق د اشغالگر قوت پر ضد په جهاد کې برخه اخستل ، خودا ځل صرف پښتانه د دولت او خارجيانو پر ضد جنگيږي او نور افغان واره قومونه د خارجيانو او دولت څخه د خپل ولاياتو لپاره د بيارغاونې پروژې اخلي .

حقيقت دادي چې د شيطاني مثلث د غړو د خوا پښتانه مجبور کړل شول چې د افغان دولت څخه ناراضه شي او يو څو فيصده يې مجبوراً د شيطاني مثلث د توطيو پر اساس د امريکا سره په جنگ کې اخته کړل شول .

کله چې د پښتنو د عدالت خواهي اميدونه د دولت او نړيوالي ټولني څخه قطع شول او د دولت سره يې خپل همکاري ترک کړل نو د همدې موقع څخه په استفاده د دولت او امريکا مخالفينو د دولت او خارجيانو پر ضد جنگ شروع کړي او د پرشاتگ په وخت کې بيرته دولس په منځ کې پتيريږي .

د طالبانو په ترين او تجهيز کې د ايران او پاکستان دواړو هېوادونو استخباراتي سازمانو برخه اخستي ده .

5: د پښتنو او امريکا د جنگ اغاز:

د شيطاني مثلث د غړو د شيطاني ستراتيژۍ مطابق د شوراي نظام ، جمعيت اسلامي او په افغانستان د شيطاني مثلث نورو اجنتانو ته وظيفه و سپارل شوه چې د دولت د امکاناتو او نورو لارو چارو څخه په استفاده پر پښتنو ظلم او ستم شروع کړي ترڅو پښتانه د نظام په مقابل کې ياغي شي ، چې د نظام په مقابل کې ياغي کېدل په خپله د امريکا په مقابل کې ياغي کېدل دي .

د شوراي نظام ، جمعيت اسلامي او د شيطاني مثلث نورو اجنتانو د شيطاني مثلث د ستراتيژۍ مطابق او د هغه بې پايه تعصب او کرکې پر اساس چې د پښتنو سره يې درلودل پر پښتنو داسې ظلم

او ستم شروع کړ چې د افغانستان په ليکلي تاريخ کې پخوا کله هم يو اشغالگر پر پښتون ملت دومره ظلم نه وو کړی .

د پښتنو د ودونو پر خوشحاليو يې په امريکايانو بمباری وکړې .

د پښتنو پر جنازو يې د امريکايانو په واسطه بمباری وکړې .

د پښتنو د خيرات پر مراسيمو يې د امريکايانو پواسطه بمباری وکړې .

د پښتنو مړي يې په امريکايي سپيو بې عزته کړل .

د پښتنو قومي مشران يې په امريکايي سپيو بې عزته کړل .

د پښتنو ښځې يې په امريکايي سپيو بې عزته کړې .

د پښتنو د مشرانو په سربېره د قوم په مخ کې توري کڅوړي ورواغوستي .

د پښتنو د کلتور او عنعناتو پر خلاف يې د پښتنو په کورونو خارجيان نويستل .

پښتانه يې مړه کړل ، پښتانه يې بنديان کړل ، د پښتنو مالونه يې ځني واخستل ، پښتانه يې د وظيفو څخه ليري کړل ، لنډه دا چې د شيطاني مثلث افغاني اړخ د خپل بادارانو په امر په خپل استخباراتي او اوپراتيفي لوبو د پښتون ملت په سر ، ناموس ، عزت او مال داسې لوبې وکړې چې په تاريخ کې يې بل مثال نشته .

د شيطاني ملت افغاني اړخ د شيطاني مثلث د ستراتيژي مطابق پر پښتنو دومره ظلم شروع کړ چې خپل هېواد يې پښتنو ته سور تنور وگرځاوه ، او يو شمېر پښتانه مجبور شول چې ايران او پاکستان ته مهاجر شي .

کله چې پښتانه د شيطاني مثلث د افغاني اړخ د ناکردو په سبب د دولت څخه ناراضه شول او يو شمېر يې د هېواد څخه و ايران او پاکستان ته و تنبیتدل نو د شيطاني مثلث د غړو شيطاني ارمان يعنې د پښتنو او امريکا ترمنځ د جنگ د شروع کيدو مقصد پوره شو .

تر هغه وخته پورې چې پښتانه د افغان دولت څخه سخت ناراضه شوي نه وه او د دولت پر ضد عملي مبارزې ته آماده شوي نه وه ، د ايران او پاکستان استخباراتي سازمانو نشوه کولای چې ددوی په خاوره کې میشت نړیوال تروریستان په افغانستان کې د ناټو د قواوو پر ضد جنګ ته راولیږي .

خو کله چې د شیطاني مثلث د افغاني اړخ د ظلم او سبوتاژ د سببه پښتانه د خپل سر ، ناموس ، عزت او مال د دفاع په خاطر مجبور شول چې د افغان دولت او ناټو په مقابل کې عملي اقدام ته آماده شي ، نو د ايران او پاکستان استخباراتي سازمانو ددوی هېوادونو ته ورتښتیدلي ناراضه پښتانه مسلح کړل او دوباره یې د طالبانو ، القاعده ، چچن ، لښکر طیبه ، داي . ايس . اي د ملیشو ، دسپا پاسدارن دغرو او نورو تروریستانو سره یو ځای و افغانستان ته د امریکا پر ضد و جنګ کولو ته راولیږل .

د شیطاني مثلث د پالیسی مطابق و ایران او پاکستان ته د ورتښتیدلیو پښتنو د جملي څخه هر پښتون چې په افغانستان کې د ناټو د قواوو پر ضد د جنګ کولو څخه انکار کوي هغه د ایران او پاکستان د استخباراتي سازمانو د خوا مړ کېږي او یا نیول کېږي ، امریکایانو ته د خطرناک طالب او د القاعده د غړي په حیث معرفي او حواله کېږي ترڅو په کلونو د “ بگرام ” او “ گوانتنامو بی ” په زندانو کې بندي پاتي شي . . . .

لنډه دا چې د شیطاني مثلث غړو پر پښتنو داسې حالت راوست چې هغوی مجبور او مکلف دي چې د لاندې دريو نهايت بدو انتخابو څخه به حتما یو انتخابوی .

الف : که پښتانه خوشحاله دي او خوا بدي په یوه نا چپزه وسله به د امریکا د ستر ، عصري او ترغابو مسلح فوځ سره جنګ کوي ، چې داسې جنګ د انتهار یا ځان وژني څخه پرته بل شي ندي .

ب : که پښتانه د ناټو پر ضد په افغانستان کې جنګ نه کوي نو دا به مني چې د شیطاني مثلث د استخباراتي سازمانو د خوا په قتل ورسېږي .

د : که پښتانه په افغانستان کې د ناټو پر ضد جنګ نه کوي نو دا به مني چې د شیطاني مثلث د استخباراتي سازمانو د خوا گرفتار او و امریکایانو ته به د خطرناک طالب او القاعده په نوم ورتسليمېږي ترڅو د ژوند پاتي برخه د گوانتنامو په زندان کې د هېواده لیري په ډبره بې عزتی کې ژوند تیره کړي .

اکثره پښتنو د ډېري مجبوري نه دا خوښه کړل چې په يو کلاشنکوف د امريکا د فوځ سره د داسې جنگ ميدان ته راووزي چې ددوی مرگ په کې حتمي دي . . .

په دې ډول د شيطاني مثلث غړي په خپل شيطاني اپراتيفي لوبو و توانيدل چې پښتانه او امريکايان په يو خطرناک او ناانډوله جنگ کې سره واچوي .

6: د پښتنو او امريکا جنگ به څومره وخت دوام کوي؟

د شيطاني مثلث د غړو د منظم پلان په اساس د پښتنو او امريکا جنگ دومره شدت پيدا کړيدي چې نن يې د ناټو او ايساف د يو لک او پنځوس زره ، او افغاني دري سوه پنځوس زره څخه زياتو عسکرو د موجوديت سره سره د نظام مشروعيت او سياسي ثبات دواړه د خطر سره مخامخ کړيدي .

په افغانستان کې به د پښتنو او امريکا دا جنگ او ويني تويول تر هغه وخت پورې دوام وکړي ترڅو پښتانه او امريکا دواړه په دې پوه شي چې د تاريخ په دې مقطع ، په دې شرايطو او په دې جغرافيه کې دوی دواړه يو د بل طبيعي ملگري او دوستان دي او د شيطاني مثلث غړي ددوی مشترک دښمنان دي .

امريکا بايد د پښتنو په تاريخ ځان پوهه کړي .

امريکا بايد په دې ځان پوهه کړي چې د تاريخ په اوږدو کې د دې منطقي په سوله ، ثبات او بې ثباتۍ کې پښتنو څومره رول لوبولي دي او نن هم د عين اهميت خاوندان دي .

امريکا بايد د پښتنو سره د غلام ملت په حيث برخورد ونکړي او د افغانستان د مطلق اکثريت نفوس په حيث د هېواد سياسي ، اقتصادي او ټولنيز حاکميت بايد ددوی د مشروع حق په حيث دوباره دوی ته وسپاري .

پښتانه مشران او کشران هم بايد په دې پوه شي چې په نني شرايطو کې چې دوی په اقتصادي ، سياسي او نظامي لحاظ نهايت کمزوري دي ، او ددوی بدو همسايه گانو ايران او پاکستان د پښتنو د هېواد داشغال بدنيت کړيدي ، دوی د امريکا او غرب د مرستو بغير د شيطاني مثلث د غړو څخه خپل استقلال ، ملي حاکميت او مخکنۍ بشپړتيا نشي ساتلای .

د سالم عقل او زمان تقاضا داده چې پښتانه دخپل استقلال ، ملي حاکمیت دخپل هېواد دمخکنۍ بشپړتیا ، دخپل ملي گټو او ملي نوامیسو د ساتلو په خاطر د نړۍ په دې ستراتیژیکه جغرافیه کې دامریکا او غرب مشروع گټې وساتي او په مقابل کې دامریکا او غرب په مرسته دخپل هېواد استقلال ، مخکنۍ بشپړتیا ، ملي حاکمیت ، ملي گټې او ملي نوامیس د خپل حریشو او بدو همسایه گانو خخه وساتي .

که پښتانه پر پورته ذکرشوي فرمول عمل ونکړي او دشیطاني مثلث د غړو د ارزو مطابق د ایران او پاکستان د اتم بمب د دفاع په خاطر دامریکا او غرب په مقابل کې جنگ ته دوام ورکړي ، شاید د پښتنو د سر او مال په ډېره زیاته قرباني امریکا او غرب په دې جنگ کې ماته وخوري او دافغانستان خخه ولاړشي ، خوداسوال پیدا کړي چې افغانستان به افغانانو ته پاتي شي او که به یې ایران او پاکستان په خپل منځ کې سره وویشي ، او پښتانه او ټول افغانان به دامریکا پرځای د ایران او پاکستان غلامان شي کوم هېوادونه چې د افغانستان دمخکي ، تاریخ او کلتور غله او دعوي گیران دي .

په اوسني شرایطو کې پښتنو او ټولو افغانانو ته صرف لاندې دوه انتخابه په منځ کې پراته دي دریم انتخاب وجود نه لري ، دوی مجبور او مکلف دي چې د دې دوه انتخابو خخه به یو حتما انتخابوي .

لومړی انتخاب :

پښتانه باید د پوځه وخت د پاره دامریکا او غرب سره مدارا وکړي ترڅو دوی په اقتصادي او نظامي مرستو د دې جوگه شي چې د غربي جرمني ، جاپان او جنوبی کوریا دهېوادونو په شان دیوازاد او خپلواک هېواد په حیث تبارز وکړي .

پښتانه باید په دې پوه شي چې امریکا او غرب زموږ مخکه په خپل هېواد نشي گډولای ، او نه زموږ دین ، رسم رواج او کلتور راخخه اخستلای شي .

دویم انتخاب :

د پښتنو د پاره دوهم انتخاب د پاکستان او ايران غلامي ده چې شايد د تل لپاره او يا د سونو کڼو لپاره د دوی تر اسارت لاندې په نهايت ذلت او حقارت کې ژوند وکړي .
ايران او پاکستان د افغانانو د محکمي ، تاريخ ، کلتور حتي دين غله او دعوي گيران دي .

7: د پښتنو او امريکا ترمنځ د جنگ گټه چاته رسېږي؟

د دې فصل په پنځم عنوان کې مو ولوستل چې ايران ، پاکستان او په افغانستان کې د هغوی اجنټانو د دې لپاره يو شيطاني مثلث جوړ کړي چې په افغانستان کې و امريکا ته د پښتنو په واسطه نظامي مزاحمت ايجاد کړي ، او دا نظامي مزاحمت ته تر هغه وخته دوام ورکړي تر څو د شورويانو په شان امريکايان هم په افغانستان کې ماته و خوري ، امريکايان هم د شورويانو په شان په شرميدلي ډول د افغانستان څخه وباسي ، وروسته بيا افغانستان د ډهلی د مغلو او ايراني صفويانو په شان دا حل ايران او پاکستان په خپل منځ کې سره وويشي .

دا هم ذکر شول چې شيطاني مثلث د امريکا په مقابل د جنگيدو لپاره پښتون ملت انتخاب کړي ځکه چې دوی په دې باور وه چې د افغانستان د اصلي او سيدونکو په حيث تنها په پښتنو کې د اتوان شته چې د امريکا سره نظامي مقاومت وکړاي شي .

په تيرو پانو کې د دې خبرې ذکر هم وشو چې شيطاني مثلث د دوی د شيطاني ستراتيژي پر اساس پښتون ملت مجبور کړي چې په تش لاس د امريکا سره په جنگ کې داخل شي .

د شيطاني مثلث غړو په خپل شيطاني چلونو پښتانه مجبور کړل چې د خپل ملي گټو پر خلاف د خپل ازلي او دايمي دښمنانو يعني ايران او پاکستان د ملي منافعو د دفاع په خاطر د امريکا سره وجنگيږي .

د ايران او پاکستان د استخباراتي سازمانونو د خوا ډيزاين شوي د پښتنو او امريکايانو ترمنځ دا روان جنگ د شيطاني مثلث غړو ته دا لاندي گټې لری .

1: د پاکستان گټه:

پاکستان په دې مقصد پښتانه تراین ، مسلح او د امریکا ضد جنگ ته رالیري ، دای ایس ای په نظر که په دې جنگ کې پښتون مړ شي نو د پښتونستان یو دعوي گیر مړ شو ، خو که امریکایې مړ شو نو د پاکستان د اټوم بمب یو مخالف مړ شو .

د پاکستان استخبارات هر رښتني پښتون د پښتونستان دعوي گیر بولي.

پاکستاني استخبارات به ددوی د ملي گټو د ساتلو په خاطر ددوی په اصطلاح افغان جهاد ته تر هغه وخته د پښتنو پلاس دوام ورکوي تر څو ټول پښتون ملت تبا او د پښتونخوا پاکه خاوره د امو خڅه تر اباسین پورې د تورو پنجابیانو تر کنترول لاندې راشي .

د ای . ایس . ای د پلان مطابق د پاکستان لپاره د ستراتیژیک عمق د پیدا کولو د سیاست پر اساس تر څو پورې چې ټوله پښتونخوا د پنجاب تر قبضه لاندې نوي راغلي او ټول پښتون ملت د پنجاب غلام شوي نوي ، پښتانه به د ای . ایس . ای په خوله په پښتونخوا کې یو بل د جهاد په نوم سره وژني .

2: د ایران گټه:

ایران هم په دې مقصد پښتانه تراین ، مسلح او د امریکا ضد جنگ ته رالیري چې که په دې جنگ کې پښتون مړ شي نو د ایرن یوازلي دښمن مړ شو ، خو که امریکایې مړ شو نو د لوي شيطان یو گوته ماته شوه . . . .

3: د شورايي نظام ، جمعیت اسلامي او حزب وحدت گټه:

د پښتنو او امریکا جنگ د جمعیت اسلامي ، شورايي نظام ، حزب وحدت او نورو حلقو د هغو غړو د پاره چې د پښتنو خڅه نفرت لری ، پښتانه د خپل دښمنانو په حیث پیژنی او د پښتنو سره دښمنی ددوی د ژوند هدف دی دالاندې فایدي لري .

الف : دشوراي نظار او جمعيت اسلامي د پورته ذکر شوو کتگوري غروپه نظر دوی دافغان دولت او امريکا په زور دخپل دښمنانو يعني پښتنو څخه مستقيما غچ اخلي ، حال دا چې پښتانه شوراي نظار ، جمعيت اسلامي ، حزب وحدت او نورخپل وطنداران او وروڼه بولي او دهغوی سره د دښمنۍ هيڅ خيال نه لري .

ب: دافغان دولت ، جمعيت اسلامي ، شوراي نظار ، حزب وحدت او نورو حلقو هغه غړي چې د شيطاني مثلث غړيتوب لري په دې خاطر دخپل بادارانود او پراتيفي پروژو په عملي کولو کې زياته فعاله برخه واخستل چې که د پښتنو او امريکا په تبا کونکي جنگ کې پښتانه د امريکا د خوا برباد او تبا شي نو افغانستان به د تل لپاره د شيطاني مثلث دافغانی ضلع په لاس کې پاتي شي . . . .

خود شيطاني مثلث دا غړي که دافغانستان په پښتنو پوري اړه لري او که دافغان نحيب ملت په اقليتونو پوري اړه لري په دې نه پوهيږي او يا ځان نه پوهوي چې افغانستان د پښتنو څخه بغير دوی بوه ورځ هم نشي ساتلای .

دافغانستان د اقليتونو د ملي فکر لرونکي مشران او کشران ټول په دې حقيقت پوهيږي چې د پښتنو څخه بغير افغانستان دنړۍ په سياسي جغرافيه کې وجود نشي درلودلای ، دوی په دې باور او عقیده دي چې پښتون عظيم ملت د افغانستان دخپلواکي ، ملي حاکميت ، مخکنۍ بشپړتيا د دامنې دفاع ، د مشروع او با ثباته سياسي نظام د منځته راوړلو ، په هيواد کې د ټولنيز عدالت ، تل پاتې سولې او ملي وحدت د تامين د اړمن ضامن دي .

دافغانستان د اقليتونو مشران دي په دې حقيقت ښه ځان پوه کړي ، ايران ، پاکستان او بل هر خارجي هيواد چې ځان د پښتنو دښمن او د غير پښتون اقليتونو دوست بولي ، هغوی صرف داستعمار د دې زاړه فرمول څخه يو ځل بيا استفاده کوي چې (تفرقه واچوه او حکومت پروکړه) .

دافغانستان د اقليتونو هغه مشران او کشران چې د پردیو په استخباراتي سازمانو پوري ندي تړلي په دې حقيقت دي ښه ځان پوه کړي ، پاکستان ، ايران او بل هر خارجي هيواد چې د پښتنو تبا کول غواړي نو د پښتنو تر تبا هۍ وروسته به حتما د هيواد اقليتونه هم په ډيره اسانۍ يو په بل پسې تبا او خپل غلامان کړي .

د پښتنو او امریکا د جنگ څخه د شیطاني مثلث غړي ډېر زیات لذت اخلي ځکه هر پښتون چې مړ کیږي نو د دوی په نظر د دوی ازلي دښمن مړ کیږي ، د دوی په نظر هر پښتون د شیطاني مثلث د غړو ازلي دښمن دي ، خودوی بیا خپل دا ازلي دښمن یعنی پښتون نړۍ ته د نړۍ د دښمن یعنی د طالب او القاعده په نوم هم معرفي کوی .

د پښتنو او امریکا په جنگ کې چې هر امریکایي یا د ناټو فوځي مړ کېږي نو د شیطاني مثلث د غړو ازلي دښمن مړ کېږي ، همدا علت دي چې نن ایران خپل پروني دښمن طالب ته اسلحه او نظامي تربیه ورکوي چې د ایران د امریکایي دښمن سره په افغانستان کې جگړه وکړي د طالب او امریکایي څخه چې هر یو مړ کېږي د ایران یو دښمن کمیږي .

د شیطاني مثلث د غړو لپاره د پښتنو او امریکا جنگ یو طلائې او ډېر گټور جنگ دي .

خو د پښتنو په تاریخ کې دا د دوی تر ټولو خیرن او کرغیرن جنگ دي چې پر دوی تپل شويدي ځکه چې دوی د خپل ملي گټو بر خلاف د خپل هېواد او ولس د ازلي دښمنانو د گټو لپاره جنگیږي .

په دې خیرن جنگ کې چې څومره د شیطاني مثلث غړي په مظلوم پښتون ملت ملامت دي ، په هغه اندازه جمهورریس حامد کرزي ، امریکا او د پښتنو بې تفاوته سیاسي ، مذهبي او قومي مشران هم په پښتنو ملامت دي چې د شیطاني مثلث د شیطاني چلونو مخه یې نده نیولي ، او په لوي لاس یې پښتون مظلوم ملت د شیطاني مثلث غیږي ته پورې وهلي او د هغه پلاس کې گروگان ورکړيدي .

د شیطاني مثلث غړو په خپل او پراتیفي لوبو پر پښتنو داسې جنگ تحمل کړيدي چې باید مجبوراد خپل ملي گټو بر خلاف او د خپل دښمنانو په گټه و جنگیږي ، ځکه چې په او سنیو شرایطو او وخت کې د پښتنو ملي گټې د امریکا او غرب سره په دوستۍ کې نغښتي دي ، او په نن شرایطو کې پښتا نه د الله پاک د مرستې او ملي وحدت څخه بغیر تنها د امریکا او غرب په مرسته د خپل بدو او حریشو گاونډیو ایران او پاکستان څخه خپل هېواد او خپلواکي ساتلای شي .

د پښتنو او امریکا ترمنځ د جنگ گټه تنها د شیطاني مثلث غړو ته رسیږي .

د پښتنو او امریکا ترمنځ دا روان جنگ په حقیقت کې د شیطاني مثلث د او پراتیفي لوبو جال دي چې پښتانه او امریکا دواړه په کې راگیر شوي دي .

د پښتنو او امریکا ترمنځ د دې روان جنگ اصلي گټونکي د دې جنگ ايجادونکي يعنې د شيطاني مثلث غړي دي ، او د دې خیرن جنگ اصلي قربانيان او بایلونکي پښتانه او امریکایان دي .

خو که پښتانه په سیاسي لیحظ منظم شي ، ځان د شيطاني مثلث د شيطاني جال څخه خلاص کړي ، د اسلامي او پښتني پوهي او درایت په برکت د امریکا او غرب سره داسی ستراتیژیک ملگرتوب ايجاد کړي چی د هغه پر اساس د افغانستان ملی خپلواکی ، ملی حاکمیت ، محکمی بشپړتیا ، ملی گټی او ملی نوامیس خوندي وی نو د دې روان خیرن جنگ زیاتي گټی به پښتنو ته ورسیري ، پښتانه به په خپل پښتني همت اود خپل ستراتیژیکو انډیوالانو په مرسته بیا لویه تاریخي پښتونخوا ايجاد کړي اود سل گونو کلنو د پاره به د دې منطقي ستراتیژیکي او نظامي ځواک بلل کېږي .

8: د پښتنو او امریکا ترمنځ جنگ به څوک گټي ؟

دا چې د طالبانو تر ماتې وروسته ولي د امریکا پر ضد پښتنو جنگ شروع کړي ؟

د دې جنگ تر شا د ایران او پاکستان د استخباراتو او په افغانستان کې د دوی د اجنټانو رول څه دي ؟

په دې هکله په تیر فصل کې په تفصیل سره بحث وشو .

اوس پر دې موضوع رغیږو چې د پښتنو او امریکا ترمنځ دا روان جنگ به څوک گټي ؟

دمخه تر دې چې د دې جنگ د گټونکي په باره کې څه ووایو ښه به دا وي چې څو کاله وړاندې د افغان شوروي جنگ ته یو لنډه اشاره وکړي او بیا هغه جنگ د پښتنو او امریکا د جنگ سره مقایسه کړو ، وروسته بیا د ځینو عیني واقیتونو پر اساس په ډېر ښه ډول ویلای شو چې د پښتنو او امریکا د روان جنگ گټونکي به څوک وي .

د افغان شوروي جنگ ته یو لنډه کتنه .

دا په دنيا کې منل شوي قانون دي ، جنګ هغه څوک گټې چې لږ ځاني او مالي تلفات ورکوي ، يا په بله وينا د هر جنګ گټونکي هغه خوا ده چې لږ ځاني او مالي تلفات ورکوي ، او د هر جنګ بايلونکي هغه خوا ده چې ډېر ځاني او مالي تلفات ورکوي .

د افغانانو او روس د جنګ په جريان کې د امريکا جمهور ريس رونالډ ريگن ويلي وه چې : (مورږ به تر هغه وخته افغانانو ته اسلحه ورکړو چې د شوروي پر ضد و جنګري ترڅو اخيري افغان ژوندي وي)
 ښاغلي ريگن دا خبري هغه وخت کولي چې امريکا لا د ويتنام د جنګ د ماتې څخه خپل سياسي او نظامي حيثت دوباره نه وو برحاله کړي .

د ويتنام په جنګ کې شورويانو د ويتناميانو سره په کلونو مالي او لوژستيکي مرستي کولي ترڅو بالاخره يې امريکا ته ماته ورکړل .

په ويتنام کې د امريکا د ماتې لاسخو کاله نوه تير شوي چې روس په (1979/12/27) تاريخ پر افغانستان نظامي يرغل وکړي ، امريکا دا موقع د ځان لپاره غنمت وبلل او دا يې وپتيل چې افغانستان به د شوروي په ويتنام بدلوي او د شورويانو څخه به د ويتنام د جنګ بدل په افغانستان کې اخلي .

د روس او افغانانو په جنګ کې د متقابلو خواوو ترمنځ د قواوو هيڅ انډول وجود نه درلود ، د جنګ يو طرف ته باغیرته مجبور افغانان په تش لاس د جنګ په ډگر کې د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، استقلال ، ملي حاکميت ، د هېواد د محکمنې بشپړتيا ، ملي گټو او ملي نواميسو د دفاع په خاطر جنگيدل ، او بل طرف د شوروي اتحاد د ستري امپراطورۍ سري لښکري چې ترغابنو مسلح وي د افغانستان د اشغال او د دې لاري و تودو او بو ته د رسيدو په خاطر جنگيدي .

امريکا او غرب ته دا ډېره ښه موقع پلاس ورغلل چې د مجبورو افغانانو څخه د مفتو عسکرو په حيث استفاده وکړي هغوی په نا چپزه وسلو مسلح او دروسي سوپر طاقت په مقابل يې ودروي .

د افغان_ شوروي په جنګ کې لاندې دري عمده خواو ته د جنګ تاوانونه متوجه وه :

1 : شوروي اشغالگران :

شوروي اتحاد ته په افغانستان کې د جنګ د ماشين د چلولو په خاطر ستر اقتصادي تاوانونه ، نظامي تاوانونه او يوه اندازه انساني تلفات هم رسيدل .

2: پښتانه:

پښتنو ته په دې جنگ کې تر هر چا زيات انساني تلفات رسيدل ، کوم لږ او ډېر مالي امکانات چې بې درلودل هغه هم په دې جنگ کې د منځه تلل .

3: امريکا:

امريکا او ملگرو ته په دې جنگ کې صرف محدود مالي تاوان رسيدې خو دا مالي تاوان د هغوی د قوي اقتصاد په پر تله د هيڅ سره برابر وه .

امريکا او غرب ته د افغانانو او شوروي په جنگ کې هيڅ ډول انساني تلفات نه رسيدل .

د امريکا او پاکستان نظامي او استخباراتي ماهيرينو د افغان-شوروي د جنگ پلان او ستراتيژي داسې طرحه کړې وه چې دا افغان-شوروي جنگ د زيات څخه زيات وخت دوام وکړي او شوروي قواوي د ډېر وخت لپاره په افغانستان کې په جنگ کې مصروفې وساتي .

ددې لپاره چې د جنگ ماشين په افغانستان کې فعال و ساتل شي شورويان مجبور وه چې په هر کال کې په ميلياردونو ډالره پردي جنگ مصرف وکړي ، او په زرگونو روسان مړه او زخميان شي ، خو په مقابل کې امريکا ته نا چيزه مالي تاوان رسيدې .

تر تقريبا لس کاله سخت جنگ وروسته شورويانو په افغانستان کې ماته وخوړل او پر (1389/11/15) د افغانستان څخه وشړل شول او دومره مالي تاوانونه ورو رسيدل چې د هغو د سببه د روسي د تزار او کمونيزم په واسطه جوړه شوي امپراطوري د تل لپاره د منځه ولاړل .

د افغان-شوروي د جنگ څخه په استفاده امريکا وکړاي شول چې د مظلومو افغانانو مخصوصا د مظلومو پښتنو د سر او مال د بې حسابه قربانيو په قيمت د شورويانو څخه په ويتنام کې د خپل نظامي ماتې بدل په افغانستان کې واخلي .

د افغانستان شوروي د جنگ څخه په استفاده امریکا وکړای شول چې ، سوېر جنگ د ځان په نفع ختم کړي او امریکا د نړۍ د یوازني سوېر طاقت په حیث را څرگنده شول .

د افغانستان شوروي په جنگ کې لکه پورته چې ذکر شول شورويانو او افغانانو ته ستر نظامي ، مالي او انساني تلفات رسيدل ، خوامریکا او غرب ته محدود او غیري قابل لمس مالي تاوانونه رسيدل . د همدې ستراتیژي پر اساس امریکا غوښتل چې دا جنگ څومره زیات وخت چې ممکن وي دوام وکړي .

امریکا ته د افغانستان شوروي جنگ په دې خاطر ډېر خوند ورکاوه چې د مظلومو پښتنو د مفتو وینو په قیمت یې د خپل دښمن شوروي اتحاد څخه په ویتنام کې د خپل نظامي ماتې بدل اخستی ، د غریب ، بې تنخوا ، مظلوم او مجبور پښتون پر اوږه امریکایي ټوپک پروت وو ، پر روسی اشغالگر سرباز یې فیرونه کول ، هغه یې وژلي او یایې زخمی کولي ، روسی ټانک یې سوځوي . . . .

په مقابل کې د شوروي اتحاد د بې رحمه فوځ د اور قوت په خپل ټول توان او نهایت بې رحمی د مظلومو او مجبورو پښتنو سر او مال بربادول او د منځه وړل .

امریکایانو په ډېر مهارت سره افغانستان د شورویانو په ویتنام بدل کړي ، شوروي امپراطوری ته یې د افغانانو مخصوصا د مظلومو پښتنو د بې مثال ځاني قربانیو په زور په افغانستان کې نه تنها په نظامي ډگر کې ماته ورکړل بلکې شوروي امپراطوري ، د شوروي امپراطوری نړیوال حیثیت ، شوروي نظام ، شوروي اقتصادي سیستم ، شوروي نظریاتي سیستم ، او شوروي سوېر طاقت یې هم ډرې وږي کړي او د تل لپاره یې د منځه یووړی .

د افغانستان شوروي د جنگ د لنډې مطالعي څخه په استفاده

اوس د پښتنو - امریکا په جنگ کې د امریکا د ماتې ځني ښکاره دلایل په لاندې ډول ذکر کوو .

1 : د افغانستان شوروي د جنگ د تجربو څخه په استفاده د ایران او پاکستان د استخباراتي او نظامي چارو ماهیرینو د القاعده سره په مشوره د پښتنو او امریکا د جنگ پلان داسې طرحه کړيدي چې د یو اوږد جنگ د دوام لپاره ضروري عناصر په منطقه کې په ډېر ارزانه قیمت پیدا کېږي .

ددې جنګ د دوام لپاره دومره لږ بودیجې ته ضرورت دي چې د عربو یو عادي شیخ یې د ډېرو کلونو لپاره تمویلولاى شي .

په لاندې کړنو کې د دې جنګ د دوام لپاره و ضروري عناصرو ته ډېره لنډه اشاره کوو :

الف : د امریکا پر خلاف د پښتنو د جنګ د دوام لپاره انساني قوت :

د هر جنګ د دوام لپاره تر ټولو مهم عنصر و جنګ ته د آماده انساني قوت پیدا کول دي .

د ډیورنډ د خط پر دواړو خواوو د اتیا میلیونو پر شا وخوا کې پښتانه د نهایت بد بختۍ په حالت کې ژوند کوي ، د ژوند تیروولو لپاره تقریباً هیڅ ډول اسانتیاوي نه لري ، ټول با عقیده او پراسلام مین مسلمانان دي خود بده مرغه مطلق اکثریت یې بیسواده دي او د اسلام د مقدس دین په باره کې ئی معلومات محدود دی .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتني ټولني جوړښت داسې دي چې دوی همیشه د سیاسي ، اقتصادي او ټولنیز ژوند په ساحو کې د دوی د قومي مشرانو د خوا رهبري کېږي ، او دوی هم د خپل قومي مشرانو مشوري مني .

ددې لپاره چې د شیطاني مثلث شیطاني پلانونه په اسانه ډول عملي شي ، د شیطاني مثلث غړود خپل شیطاني ستراتیژي مطابق لومړي د دې پښتنو قومي مشران ، د ملي خیال لرونکي علما ، معلمان او نور مشران ځني ووژل او د لږي لاندې هم روانه ده ، ترڅو پښتون مظلوم او مجبور ملت بې سرپرسته او بې رهنما کړي .

وروسته یې بیا د فشار ، تطمیع او تبلیغ د لاري پښتانه مجبوره کړل چې د امریکا پر خلاف په جنګ کې برخه واخلي .

هر هغه پښتون چې د شیطاني مثلث د اجنتانو د امر مطابق د امریکا پر خلاف د دوی په اصطلاح جهاد کې برخه نه اخلي هغه شخص کافر، ملحد ، د خدای (ج) د بنمن ، د محمد (ص) د بنمن ، د اسلام د مقدس دین د بنمن ، د امریکا جاسوس ، مباح الدم او واجب القتل دي .

د پښتنو د بې سرپرستۍ ، مظلوميت ، مجبوري ، بيسوادۍ ، اقتصادي او تعليمي شاته والي ، فشار ، تطمع ، او پر اسلام باندې د هغوی د ټينګي عقيدې لرلو څخه په استفاده د شيطاني مثلث بنياد پرست اجنت ملايان دا توان لري چې د ډېرو کلونو لپاره د پښتنو ځوانانو څخه مفتنه سر بازگيري وکړي ، هغوی د امريکا پر خلاف جنگ کې د ځان مرګي او نورو تروريستي بريدونو لپاره اماده کړي .

د پورته دلايلو پر اساس موږ ويلاى شو چې د شيطاني مثلث غړو ته د امريکا پر خلاف د جنگ دوام لپاره تر ټولو مهم عنصر (جنگ ته اماده انسانان) دزيات وخت لپاره مفت پلاس ورغلي دي .

په بله وينا د شيطاني مثلث غړي د افغانانو او شورويانو د جنگ د تجربيو څخه په استفاده کولای شي چې د ډېرو کلونو لپاره په مظلوم او مجبور پښتون انتھاري واسکت واغوندي او د امريکا پر خلاف پي د جنگ ميدان ته راوباسي .

په ډېر افسوس سره بايد ووايو چې د مجبور او مظلوم پښتون ملت مطلق اکثريت نهايت غريب او بيسواده ساتل شوي دي ، د ژوند تيرولو لپاره تقريبا هېڅ داسې اسانتياوي لکه بڼه کور ، بڼه ماڼۍ ، بڼه ارام ژوند ، د خارج سيلونه ، بڼکلي مېرمني ، بڼکلي معشوقي ، بڼه خوراک او څښاک ، بڼه لباسونه او داسې نورې نه لري چې هغه د پښتنو ځوانانو مينه د ژوند کولو سره پيدا کړي .

مظلوم او مجبور پښتانه د دې دنيا دوزخي ژوند ، بې پايه خواری او رنجونه صرف په اخيرت کې د وعده شوي جنت دنبايېسته ماڼيو ، بڼکلو حورو ، غلمانو ، عسلو ، شيدو ، شرابونو ، بڼو ميو او نورو نعمتونو په اميد تيروي .

د شيطاني مثلث غړي او ددوی اجنتان د پښتنو د مظلوميت څخه په استفاده په ډېر اسانه کولای شي چې مظلوم او مجبور پښتانه لا نور مجبور او تشويق کړي او په ډېره اسانۍ قناعت ورکړي چې د دې نابودي او دوزخي دنيا د عذابونو څخه د خلاصون او په يوه لحظه کې و ابدې وعده شوي جنت ته د داخلید لو په خاطر ځانمرګي بريدونه او نور تروريستي اعمال انجام کړي .

ب : د جنگ د دوام لپاره دا ايډيالوژي اړتيا :

انسانان د استثنیٰ څخه بغير په داسې جنگ کې برخه نه اخلي چې دده مرگ په کې حتمي (ځان وژنه) وي ترڅو په ذهني لحاظ يې پررواينست باور ونلري .

په بله وينا انسان په داسې جنگ کې برخه نه اخلي چې دې په دې متيقين وي چې دې په خپله حتما په کې مړ کېږي ترڅو په ذهني او ايډيالوژيک لحاظ يې پررواينست قناعت ونه لري .

د شيطاني مثلث غړي او د دوی اجنتان د اسلام مقدس دين د جنگ د ايډيالوژي په حيث استعمالوي

د شيطاني مثلث غړي بې سواد ، مظلوم او مجبور شوي پښتانه هم مجبوروي او هم د دېني بيانپوه په شکل کې ورته وايي چې د اسلام دين تاسو ته حکم کوي چې د پلاني نظام يا پلاني ډلي پر ضد د خداي (ج) په امر في سبيل الله مقدس جهاد پيل کړي .

بنياد پرستان مظلومو ، مجبور کړل شوو ، بيچاره او بيسواده پښتنو ته ورفهموي چې ستاسو خاليق تاسو ته امر کوي او دا يې پر تاسو فرض کړيده چې د ملا د خوا درنښودل شوي جهاد کې برخه واخلي ، د جهاد کول د خداي (ج) امر او فرض عين دي ، او د فرض عين څخه انکار انسان کافر کوي او د کافر ځای د ابد لپاره دوزخ دي . . . .

مظلوم ، مجبور کړل شوي بيچاره او بيسواده پښتانه چې د دې دنيا دوزخي ژوند د اخيرت د وعدي شوي جنت په اميد تيروي مجبوراً د ملا خبره مني او د دې دنيا د مشکلاتو څخه د خلاصون او د ابدي جنت په هيله په جهاد کې برخه اخلي .

د پاکستان او ايران استخباراتي سازمانونو يوزيات شمېر بنياد پرست ملايان تربيه کړيدي ، هغوی يې د لويو مساجدو ، ديني مدرسو او بنياد پرسته مذهبي سازمانونو په راس کې مقرر کړيدي ، او د دې بنياد پرستو اسلام نما استخباراتي اجنتانو پواسطه يې د اسلام د مقدس دين څخه په خپل نفع د جنگ ايډيالوژي جوړه کړيده چې د شيطاني مثلث د غړو دا عمل په مطلق ډول د اسلام د مقدس دين خلاف دي .

د شيطاني مثلث غړو د ظلم ، تطميع او د دوی د خوا د ډيزاين شوي ايډيالوژي په زور بيسواده ، مظلوم او مجبور کړل شوي پښتانه د دې دنيا د دوزخي ژوند د خواريو څخه د خلاصون په اميد او په

هغه دنيا کې په وعده شوي جنتونو کې د ابدې ژوند د وعدو په هيله د امريکا سره د جنگ ميدانه ته را ايستلي دي .

ج : د پښتنو او امريکا ترمنځ د جنگ مصارف څومره دي ؟

لکه چې پورته ذکر شول د پښتنو او امريکا ترمنځ د جنگ د دوام لپاره د ايران ، پاکستان او القاعده استخباراتي او نظامي ماهيرينو د افغان شوروي د تير جنگ د تجربيو ، په منطقه کې د سولې ، ثبات او نارامۍ په باره کې د پښتون ملت د تاريخي رول څخه په استفاده داسې پلان او ستراتيژي طرحه کړل چې د هغې ستراتيژي پر بنياد يې د اسلام د مقدس دين څخه د جنگ ايايدلو ژي او د مظلومو پښتنو څخه يې د جنگ مفت سربازان جوړ کړل .

شيطاني مثلث د پښتنو او امريکا د جنگ پلان داسې طرحه کړيدي چې د دوی په ډېر لږ مالي مصرف پښتنو او امريکا ته چې دوی يې د خپل ازلي دښمنانو په صفت پيژني دزيات څخه زيات مالي او ځاني تلفات رسوي .

د شيطاني مثلث غړي چې په هر بيسواده ، مظلوم او مجبور کړل شوي پښتون د سل ډالرو د منفجره موادو واسکت و اغوندي پر امريکايي قواوو باندې ځانمرغي حمله په اجرا کړي ، د دې حملي په نتيجه کې افغاني او نړيوالو خواوو ته په تقريبي لحاظ لاندې تاوانونه رسيږي :

1 : په 90% مواردو کې لږ تر لږه د يو څخه تر پنځه پورې نړيوال او افغان سربازان وژني ، د پنځو څخه تر لس پورې تپي کوي او يا يې په روحي مرض مبتلا کوي .

د لسو څخه زيات ملکي افغانان وژني او دوه چنده رقم هم زخمي کوي .

2 : د دوو څخه تر څلورو نظامي وسايط تخريبيوي او يا تاوان وررسوي ، او همدارنگه په ولس پورې مربوط وسايط ، کورونه او نوري شتمني د منځه وړي او په لکونو افغاني تاوان وررسوي .

3 : هره انتحاري حمله د افغانستان ، غرب او نړۍ په مطبوعاتو کې د دوه انعکاس پيدا کوي چې که څوک ميلونونه ډالره مصرف کړي بيا به هم د ځان په نفع د دوه تيليغات ونشي کړاي .

4: هره انتحاري او يا بله تروريستي حمله په افغانستان او نړۍ كښي راي عامه ته د گريلايانو د وجود او ځواك دامريكا، افغان دولت او نړيوالي ټولني د ناتواني پيغام ورکوي . . .

5: هغه پښتني کورنۍ هم د غم پر ټيغر کښي چې د کورنۍ غړي يې د شيطاني مثلث د شيطاني پروژي د عملي کول په خاطر ځان مرگي بريد اجرا کړيدي .

6: کله کله د شيطاني مثلث د غرو په امريو گروپ پښتانه ځوانان مجبور کړل شي چې په خپل نا چپزه ساده وسلو د ناتو پر کاروانو وسلوالي حملي وکړي چې په نتيجه کې دا ټول گروپ د ناتو د قواوو دخوا د منځه يووړل شي، دشا او ځواکلي او باندي هم د ناتو د قواوو د خوا بمباري او تلاشي شي چې په نتيجه کې يوزيات شمېر بې گناه پښتانه شهيدان او زخميان شي، نور بې گناه پښتانه د ناتو د قواوو دخوا بنديان شي، کورونه او مالونه يې د جنگ په سبب وران شي.

په همدې ډول يوزيات شمېر پښتني کورنۍ د غم پر ټيغر کښي او د ناتو سره نفرت لزيات شي .

که دا پورته ذکر شوي مادي او معنوي تاوانونه څوک محاسبه کړي نو ارزښت يې د لس گونو ميلونو ډالرو سره برابر دي .

د پورته ساده مثال څخه موږ دي نتجي ته رسيږو چې د شيطاني مثلث غړي دسل ډالرو په مصرف سره د يوه انتحاري عمل په اجرا، يا دسرک د غاړي دريموت کنترول ماین په چاودنه، يا پردولتي تاسيساتو او د ناتو پر کاروانو د حملي په نتيجه کې خپل امريکا يې او افغانی دښمنانو ته دلس گونو ميلونو ډالرو په ارزښت مادي او معنوي تاوان رسوي .

د ايران او پاکستان استخبارات دي جنگ ته په لس گونو کلونو دوام ورکولای شي ځکه چې ددې جنگ مصارف دومره لږ دي چې يو عادي قاچاقبر هم د څه وخت لپاره دا جنگ تمويلولای شي، ددولتونو استخباراتي سازمانو ته خوداد هيڅ سره برابره بوديجه ده .

په مقابل کې امريکا ددې لپاره چې په افغانستان کې د جنگ ماشين او افغان دولت فعال وساتي هر کال په سل گونو ميليارده ډالرو ته ضرورت لري .

هرڅومره چې دا جنگ اوږديږي په هغه اندازه پر امريکا او نړيوالي ټولني ددې جنگ مصارف درنديږي او په پاي کې هرو مرو امريکا او نړيواله ټولنه د مظلومو او په گروگان نيول شوو پښتنو په

بې پايه ځاني او مالي تلفاتو د شیطاني مثلث په مقابل کې ماته خوري چې ژوندي مثالونه يې موږ د امريکا ماته په ويتنام کې او د شوروي اتحاد ماته په افغانستان کې وینو .

د ايران او پاکستان اسخباراتي ماهرينو د دې جنگ پلان داسې طرحه کړيدي چې لومړي بايد د خپلو اجنټانو پواسطه د دولت په چوکاټ کې داسې اعمال انجام کړي چې د هغو د سببه ولس د دولت څخه خوابدي شي او بيا د ناراضه ولس د منځه د دولت پر ضد اهسته اهسته د کليو او بانډو څخه د دولت پر ضد گريلا جنگ شروع شي ، اول پر نرمو اهداف حملي وکړي لکه مکتب ، معلم ، متعلم ، ډاکتر ، روغتون او داسې نور چې د يوه طرفه په ولس کې وهم واچوي او د بله طرفه په ميډيا کې ځان مطرح کړي .

وروسته بيا جنگ کرار کرار شدت پيدا کړي ، مخالفين دولسواليو او بنارنو ترمنځ د لارو کنترول پلاس کې واخلي او کرار کرار لوي بنارونه محاصره کړي او هرڅومره چې دا جنگ اوږدېدلای شي په هغه اندازه د گريلاوو په گټه دي او ددوی برياليتوب حتمي کېږي .

د پورته دلايلو څخه دا نتجه اخلو چې که امريکا د پښتنو په باره کې خپل ستراتيژي بدله نکړي ، پښتانه د شیطاني مثلث د منگلو څخه راونه باسي ، په دې منطقه کې په سوله او جنگ کې د پښتنو د تاريخي اهميت په درک سره د پښتنو سره ديو سيال ملت په حيث جوړه ونکړي ، پښتنو ته د افغانستان سياسي ، اقتصادي او ټولنيز حاکميت چې د پښتنو تاريخي مشروع حق دي دوباره ورنکړي ، نو په دې جنگ کې به امريکا د پښتنو په ځاني تلفاتو د شیطاني مثلث په وړاندي ماته خوري ، شیطاني مثلث به د دې جنگ گټونکي وي ، امريکا او پښتانه به دواړه د دې جنگ بايلونکي وي .

په ظاهر خو به پښتانه په دې جنگ کې په خپل بې حسابه ځاني او مالي قربانيو امريکا ته ماته ورکړي ، خود دې جنگ اصلي فاتحين به پښتانه نوي ، د دې جنگ اصلي فاتحين به د شیطاني مثلث غړي ايران او پاکستان وي ، ځکه چې د دې جنگ گټې به ايران او پاکستان ته ورسېږي او تاوانونه به يې امريکا او پښتنو ته ورسېږي .

امريکا به د جنگ د بايللو سره يو ځای د شوروي اتحاد په شان د نړۍ د سوپر طاقت په حيث خپل نړيوال حيثيت وبايلي .

پښتانه به د جنگ د پای ته رسېدو سره سم د تل لپاره د ایران او پاکستان غلامان شي.

9: د پښتنو - امریکا او افغان - شوروي د جنگونو مقایسه:

د افغان - شوروي او پښتنو او امریکا جنگونه یو له بل څخه څه بنيادي تفاوتونه لري؟

د افغان - شوروي په جنگ کې په مجردې چې شورويانو پر افغانستان يرغل وکړي هغه يې اشغال کړي سمدستي ټولو افغانانو مخصوصا پښتنو د شوروي اشغال گرانو پر ضد ملي قيام شروع کړي .

نړيوالې ټولنې دهغه په راس کې د امریکا متحده ايالاتو ، غربي نړۍ او اسلامي نړۍ د افغان مجاهدينو هر ډول سياسي ، مالي او لوژيستيکي ملاتړ وکړ .

د شوروي د اشغال پر ضد د افغان نجيب ملت مخصوصا د باتورو پښتنو د بې مثالې ځاني او مالي قربانيو په ورکولو او د شوروي ضد نړۍ د مالي ، لوژيستيکي او سياسي مرستو په نتيجه کې شوروي امپراطورۍ د افغانانو په مقابل کې په اقتصادي ، سياسي او نظامي ساحو کې ډېره سخته او د شرمه ډکه ماته وخوړه او په نتيجه کې شوروي امپراطورۍ ډرې وړې شول .

د افغان شوروي د جنگ په نتيجه کې د شرق او غرب ترمنځ روان سوږ جنگ د امریکا په نفع تمام شو ، د " وارسا تړون " او د هغه سياسي ، اقتصادي او نظامي پایگي يعنې شوروي امپراطوري ډرې وړې شول .

د پښتنو په بې مثالې مالي او ځاني قربانيو سره نړۍ د شوروي د ظالم زبرځواک د شره خلاصه شول ، امریکا او غرب ته هغه په تريلينو ډالره چې د شوروي امپراطورۍ سره يې هرکال د ساړه جنگ په جريان کې مصرفول په جیبونو کې پاتې شول .

د باغیرتو پښتنو په بې مثالې مالي او ځاني قربانيو شوروي امپراطوري ديو سوپر طاقت په صفت د منځه ولاړل او د امریکا متحده ايالات د نړۍ د يوازني سوپر طاقت په حيث پاتې شو .

خو د پښتنو او امريکا جنگ د ملي قيام نتيجه نده بلکې د شيطاني مثلث د غړو د شيطاني ستراتيژي د عملي کيدو په سبب يو شمېر پښتانه مجبوره کړل شول چې دنهايت ظلم په سبب د امريکا په مقابل کې گريلا جنگ شروع کړي .

د شيطاني مثلث د غړو ستراتيژي دا وه او نن هم ده چې پښتانه د امريکا پر ضد ملي قيام ته آماده کړي . د شيطاني مثلث غړو د خپل شيطاني ستراتيژي پر اساس پښتانه د دولت څخه خوا بدي کړل او د پښتنو د دې خفه والي څخه په استفاده د ايران او پاکستان استخباراتو استفاده وکړل او دنړۍ تروريستان يې د پښتنو په کليو او بانډو کې ځای پر ځای کړل .

د شيطاني مثلث غړو دي تروريستانو ته امر وکړي چې لومړي د پښتنو قومي مشران په ډول ډول بهانو ترور کړي ترڅو پښتانه بې سرپرسته او بې رهنما شي چې ژوندي مثالونه يې په قندهار ولايت کې د (735) او په شمالي وزيرستان کې د (787) قومي مشرانو او ملي فکر لرونکو علماوو په شهادت رسول دي .

د دې ظالمانه کار تر انجام وروسته د شيطاني مثلث غړو دنړۍ تروريستانو او خپل اجنتانو ته امر وکړي چې د پښتنو د کورونو څخه د امريکا بانو پر ضد انسرجنسي (گريلا) عمليات وکړي ، ترڅو په دې ځاينانه عمل امريکايان مجبور شي چې په جواب کې د پښتنو پر کورونو بمباري شروع کړي او دا عمل به پښتانه مجبور کړي چې د امريکا پر خلاف جنگ شروع کړي .

د شيطاني مثلث د ستراتيژي مطابق امريکا بانو د گريلا حملو په جواب کې د پښتنو پر کليو او بانډو بمباري وکړي او يو زيات شمېر بې گناه مظلوم پښتانه يې مړه زخمي او يا زندانيان کړل ، د پښتنو په کورونو ننوتل د پښتنو بڼځې ، نارينه ، مشران او کشران يې د پښتني کلتور خلاف بې عزته کړل ، چې دي لړۍ تر ډېرو کلونو دوام وکړي او تر اوسه هم دوام لري .

د گريلا حملو او د امريکا د خوا د هغو د جواييه حملو نتيجه داشول چې د پښتنو ولاياتو زياتي برخي د امريکا د مخالفينود فعاليت لپاره مناسب ځايونه وگرځيدل .

که جنگ په همدې ډول دوام وکړي نو د شيطاني مثلث د زړه ارمان به پوره شي او ټول پښتانه به مجبور کړل شي چې د شوروي په شان د امريکا په مقابل کې هم ملي قيام وکړي .

څرنگه چې پښتانه په ټول هېواد کې پراته دي نو د ملي قيام څپي به هم ټول هېواد ته سرايت وکړي .

د شیطاني مثلث غړي به وکړای شي چې د پښتنو او امریکا جنگ ته د ډېرو کلنو لپاره دوام ورکړي ، د ډېرو کلنو لپاره د پښتنو د منځه سرباز گيري وکړي او د امریکا پر ضد يې و جنگوي چې دا عمل د پښتنو او امریکا سخت په تاوان دي او د شیطاني مثلث ډېر په گټه دي .

دمخه تردي چې دافغان- شوروي او د پښتنو او امریکا ترمنځ جنگونه سره مقایسه کړو او یا د پښتنو سره د شوروي اشغال گرانو او امریکایانو برخورد سره مقایسه کړو بڼه به داوي چې په څو لنډو جملو کې د پښتنو تاریخ ته یو ډېر لنډه اشاره وکړو .

د پښتنو تاریخ ته په څو جملو کې لنډه کتنه:

پښتونخوا هغه هېواد دې چې د خپل جیو پوښتیکي او جیو ستراتیژیک موقعیت په لحاظ د تاریخ په اوږدو کې د نړۍ تر بل هر هېواد ډېر خارجي یرغلونه پر شوي دي .

د مثال په ډول مور د لته په لنډ ډول څو تاریخي یرغلونه ته ډېر مختصره اشاره کوو .

1: په (1100 ق . م) کې د اشوري پاچاهانو د خواد پښتنو پر هېواد یرغلونه وشول خو پښتنو هغه ټول یرغلونه پر شا وتمبول او هېواد یې ازاد کړي ، ددې خبري ثبوت د اشوري شاهانو د زماني څخه د پلاس راغلو میخي خطونو د نسخو د ترجمي څخه معلومېږي .

2: په (329-327 ق . م) کې د یونان لوي سکندر د هندوستان د نیولو په نیت د پښتنو پر هېواد یرغل وکړي ، خو دا نړیوال فاتح د پښتنو په هېواد کې د دریو کلنو لپاره د پښتنو د سخت مقاومت سره مخامخ شو او ډېر سربازان یې د لاسه ورکړل او په خپله هم د صوات په لته کې زخمي شو .

دا نړیوال فاتح چې نیمه نړۍ یې نیولي وه د پښتنو په هېواد کې د سختو چلنجونو سره تر هغه وخته مخامخ وو ترڅو چې یې د پښتنو سره جوړه و کړل او د پښتنو په مرسته یې بیا هندوستان ډېر په اسانه ډول ونیوي .

- 3: مغول امپراطور چنگيز خان او دهغه اولادي چې د قتل او قتال ، وحشت او دهشت ، ظلم ، بربريت او جهالت شهزاده بلل کېږي په خپل ټول توان او بربريت پښتانه غلامان نشوه کړي .
- 4: د هند د مغولي دولت موسس ظهرالدين بابر هم د پښتنو سره ترزياتو جنگونو وروسته جوړه او دوستي وکړل او د پښتنو په توره يې هندوستان ونيوي .
- 5: ايراني بد ماش نادر افشار هم د پښتنو سره تر سختو جنگونو وروسته روغه وکړ او د پښتنو څخه يې (40000) نفر په خپل فوج کې استخدام کړل او د دې پښتني لښکر په مرسته يې هندوستان ونيو .
- 6: کله چې انگرېزانو هندوستان ونيو ، نو درې ځله يې پر افغانستان نظامي يرغلونه وکړل او دوی په دې تلاش کې وو چې پښتانه هم د هنديانو او د نړۍ د نورو ملتونو په څېر غلامان کړي ، خو هر ځل يې د پښتنو څخه سخته ماتې وخورله او په لسگونو زره عسکر يې په افغانستان کې له لاسه ورکړل .
- 7: په 27/12/1979 شورويانو پر افغانستان يرغل وکړ ، پښتانه يې د هېواد د سياسي ، اقتصادي او فرهنگي ساحو څخه په زور وايستل او د افغانستان سياسي واگي يې د هېواد لږکيو او خپلو اجنټانو ته وسپارل .
- شورويانو غوښتل چې د نورو ملتونو په شان افغانان مخصوصا پښتانه هم غلامان کړي او د پښتونخوا له لارې ځان تودو او بو ته ورسوي .
- خو د لس کاله سخت جنگ وروسته د پښتنو له خوا د سختې ماتې سره مخامخ شول او په دې جنگ کې د ورسېدلو تاوانو له سببه روسي کمونستي امپراطوري پارچه پارچه شوه .
- 8: پر نيويارک او واشنگټن د 2001/9/11 د القاعده تر بريدونو وروسته امريکا او ناټو په افغانستان کې د طالبانو پر رژيم حمله وکړه هغه يې ړنگ او پر ځای يې تر خپل نظامي ، سياسي او اقتصادي حمايت لاندې د خپلې خوښې نظام قايم کړ .
- امريکايانو هم د شورويانو په شان دولتي قدرت د دې هېواد اقليتونو لکه تاجک ، ازبک ، هزاره او څو بې اعتباره پښتنو تکنوکراتانو ته وسپاره .
- د پورته تاريخي يرغلونو ، جنگونو ، پښتني مقاومتونو ، فاتحانو د کړو وړو د ژورې او دقيقې مطالعي او اناليز څخه په څو لنډو جملو کې دا نتيجه اخلو چې :

1: د تاريخ په اوږدو کې چې هر فاتح د پښتنو سره جوړه کړې ده، د پښتنو ملاتړ يې تر لاسه کړی دی هغه فاتح د پښتنو په مرسته په دې منطقه کې خپل هدف ته په برياليتوب سره رسېدلی دی.

2: هر فاتح يا يرغلگر چې د غرور او تکبر څخه کار اخيستی دی او کونښن يې کړی دی چې د نظامي زور، خشونت او بربريت د استعمال څخه په استفاده پښتانه غلامان يا مات کړي، هغه يرغلگر په دې هېواد کې ډېره د شرمه ډکه او ننگينه ماتې خوړلې ده.

د پورته تاريخي انکار نه منونکو شواهدو په استناد مور وياي شو چې :

په افغانستان کې د سولې د تامين او هر جنګ د برياليتوب او ماتې کيلې د پښتنو په لاس کې ده.

د پښتنو په ملاتړ په افغانستان کې هر جنګ گټل شوی دی او داروان جنګ به هم د پښتنو په ملاتړ وگټل شي.

د پښتنو د مخالفت له سببه هر فاتح په دې هېواد کې جنګ بايللی دی، امريکا به هم داروان جنګ د شيطاني مثلث په مقابل کې د پښتنو په مالي او ځاني تلفاتو وبايلي.

ددې روان جنګ تلفات به پښتنو او امريکا ته رسېږي او فايده به يې د شيطاني ملث غړو ته ورسېږي.

که پښتانه او امريکا دواړه خپل روانه ستراتيژي بدله نکړي او ځانونه د شيطاني مثلث په شيطاني موخو خبر نکړي، ځانونه د هغوی د شيطاني او اوپراتيفي جال څخه را خلاص نکړي، نو پښتانه او امريکا به دواړه د دې جنګ بايلونکي وي او د شيطاني مثلث غړي به د دې جنګ گټونکي وي.

مور په لاندې جدول کې پر افغانستان د شورويانو د يرغل، د هغو د ماتې عوامل او اشتباهات، پر افغانستان د امريکا اوناټو د يرغل، د مشکلاتو عوامل او اشتباهات سره مقايسه کوو.

شمار ه	د شوروي يرغل	شماره	د امريکا يرغل
۱	شورويانو په 1979 / 12 / 27 تاريخ پر افغانستان نظامي يرغل وکړي.	۱	امريکا او ناټو په 2001 کې پر افغانستان نظامي يرغل وکړي

امريکا پر افغانستان د يرغل لپاره د ملل متحد موافقه لري	۲	شورويانو پر افغانستان د يرغل لپاره د ملل متحد موافقه نه درلودل .	۲
پر افغانستان د امريکا د يرغل سره هېڅ هېواد حتي د شيطاني مثلث غړو ايران او پاکستان هم مخالفت ونکړي ، اود امريکا را تگ يې افغانستان ته تجاوز ونه بللي .	۳	پر افغانستان د شورويانو د يرغل او اشغال سره په لومړي ورځ ټولي ازادي نړۍ مخالفت وکړي او د افغانستان اشغال يې دنړيوالو منل شوو قوانينو خلاف ښکاره تجاوز وبللي .	۳
د امريکا د يرغل سره په لومړي سر کې تقريباً ټول افغانان حتي پښتانه هم موافق وه ، اود امريکا دا عمل يې د افغانانو او افغانستان ازادي وبلل . د افغانستان په ليکلي تاريخ کې دا لومړي ځل دي چې پښتنو په خپل هېواد کې خارجي عسکر په ورين تندي ومنل .	۴	د شورويانو د يرغل سره د شوروي د گودا گيانو بغير په لومړي ورځ ټولو افغانانو عملي مخالفت شروع کړي اود شورويانو دا عمل يې د خپل هېواد اشغال وبللي .	۴
د امريکا د يرغل په مقابل کې پښتنو نه تنها نظامي عمليات شروع نه کړل ، برعکس د ولاياتو څخه به ډله ډله قومي مشران ريس دولت ته راتلل او د هغه څخه به يې غوښتل چې ددوی ولاياتو او ولسواليو ته نظامي امريکايان وروليږي ترڅو دوی د منطقيوي جنگسالارانو د ظلم څخه	۵	د شورويانو د نظامي يرغل او اشغال په مقابل کې د لومړي ورځي څخه د شورويانو پر ضد د افغانانو مخصوصا د پښتنو د خوا عملا نظامي جنگ شروع شو .	۵

<p>خلاص کړي، کوم چې د امریکا د يرغل سره سم په ولسواليو، ولاياتو او کابل کې پر دولتي چوکيو مقرر شوي وه، او اکثرو يې د شيطاني مثلث د شيطاني ستراتيژۍ مطابق د دولتي زور څخه په استفاده د پښتنو د سر، عزت او مال د لوټولو لپاره ملا ترلي وه.</p>			
<p>امريکايانو د افغانستان تر اشغال وروسته د شورويانو په شان د اقليتونو پر راستي مذهبې ډلو تکيه وکړل، او د افغان دولت عمده چاري يې په هر لحاظ بې کفايته، بې تجربې او د پښتنو ضد په اقليتونو پورې تړلو افرادو ته وسپارلي، کوم چې په افغاني ټولنه کې د دوی د تيرو ناوړه اعمالو د سببه تر روسي پلوه چيپانو لار پر بدنام او د ولس د سخت تنفرو وړ وه.</p> <p>په اقليتونو پورې تړليو متعصبيو راستي ډلو او د شيطاني مثلث نورو اجنتانو د شيطاني مثلث د ستراتيژي مطابق د پښتنو سره بې پايه تعصب او دښمني شروع کړل، او د دې د ښمنۍ په سبب يې پښتانه صرف د دې سببه چې پښتانه وه د دولتي قدرت په زور د هېواد د سياسي او اقتصادي چارو څخه وشړل. د</p>	<p>۶</p>	<p>شورويانو د افغانستان تر اشغال وروسته پر خپل چپي گوند اگي حزب تکيه وکړل، کوم چې په ولس کې نهايت منفور وو، د افغاني ټولني د اقليتونو نمايندگي يې کول، او د ټولني د مطلق اکثريت يعنې پښتنو ډېرزيات ضد وو. روسانو د پښتنو د غلام کولو په خاطر د پښتنو پر کليو او کورونو نهايت زياتي بمبارۍ او نور نظامي عمليات وکړل چې د لکونو پښتنو د مرگ او ژوبلي سبب شول. شورويانو غوښتل چې د بربريت او نهايت ظلم پواسطه پښتانه غلامان کړي خو په دې کار کې بريالي نه شول او د پښتنو د لاسه يې تاريخي او د شرمه ډکه ماتي خوړل.</p>	<p>۶</p>

<p>طالب او القاعده په نوم يې په لس گونو زره بې گناه پښتانه مړه او بنديان کړل ، مالونه يې ور لوت کړل ، د غلطو اطلاعاتو په سبب يې امريکايي عسکر په کورونو ورننه ايستل ، دودونو او خيراتونو پر مراسمو ئی بمباری وروکړی . . او په ډول ډول بهانو او ډولو ئی پښتانه بې عزته کړل . . .</p>			
<p>دامريکا پلاس د افغان دولت د قدرت پر گدی کښول شوي کسانو اکثریت په مطلق ډول د دولتي اداري درهبري کفايت نه لري ، د دولت تقريبا سل فيصده اراکين په رشوت ، فساد او اختلاص کې سخت مصروف دي . لنډه دا چې د امريکا د خوا پر قدرت کښول شوي دولتي اراکين اکثره د پښتنو په نظر د پښتنو د سر ، ناموس ، عزت ، او مال غله او د دولت او ملت د ملکيتونو لوت ماران دي .</p>	۷	<p>د شورويانو گوډاگيان که څه هم په ټولنه کې منفور وه خو په دولتي چارو کې يې څه نا څه کفايت درلودي او په رشوت ، فساد او اختلاص کې يې ډېر کم لاس درلودي .</p>	۷
<p>دامريکا د يرغل په مقابل کې د افغان نجيب ملت اقليتونو هيڅ عکس العمل ندي بنودلي ځکه چې د دولت واگي دوی ته سپارل شوي دي . که څه هم پښتانه د شورويانو په شان د امريکايانو د خوا د سياسي او اقتصادي قدرت څخه بې برخي شوي دي بيا هم د پښتنو د خوا</p>	۸	<p>د شورويانو د اشغال په مقابل کې د افغان نجيب ملت اقليتونو د دې سره سره چې شورويانو د دولت واگي د دوی پلاس ورکړي بيا هم د اقليتونو ځينو کسانو د پښتنو په څنګ کې د شوروي اشغال په مقابل کې مقاومت کوي .</p>	۸

<p>د امریکا په مقابل کې ملي قیام ندي شروع شوي . د شیطاني مثلث د ستراتیژي پر اساس یو کم شمیر پښتانه مجبوره شوي دي چې د امریکا پر ضد په انسرجنسي اعمالو کې برخه واخلي ، چې دا جنگ په ډېر اسانه ډول قابل کنترول دي .</p>		<p>د شوروي د اشغال په مقابل کې خود پښتنو د خوا عملا ملي قیام شروع شو ، چې د دې غیري قابل کنترول ملي قیام په نتیجه کې شوروي ماتې وخوړه .</p>	
<p>د امریکا څخه د پښتنو د خوابدې څو لنډو دلایلو ته اشاره کوو .</p> <p>1: امریکا د افغانستان تر اشغال وروسته پښتانه د هېواد د سیاسي ، اقتصادي او نظامي ساحي څخه بې برخي کړل .</p> <p>2: امریکا د افغانستان تر اشغال ورسته د هېواد د چارو واگي د افغانی ټولنی داسی افرادو او ډلو ته وسپارلی چی اکثره یی په افغانی ټولني کښی تر ټولو فاسد و ، بې کفایتته او د پښتنو سر سخته دښمنو ډلو ته وسپارلي .</p> <p>3: د امریکایي پلوه دولت ځیني فاسد اراکین چې په عین حال کې د شیطاني مثلث غړي دي او د شیطاني مثلث د ستراتیژي مطابق د پښتنو سره په سخته دښمنۍ مصروف دي بیا هم د امریکا سیاسي ، اقتصادي او</p>	<p>۹</p>	<p>د شورویانو څخه ټول افغان ملت مخصوصا پښتانه په دې خوابدي شول او د روس په نه پخلا کیدونکي دښمنانو بدل شوه چې هغوی د دوی هېواد اشغال کړي وو .</p> <p>د همدې سببه پښتنو د شورویانو پر ضد ملي قیام شروع کړي او د دې ملي قیام په نتیجه کې شورویانو ماتې وخوړل او د کمونیزم روسی امپراطوري د تل لپاره د منځه ولاړل .</p>	<p>۹</p>

<p>نظامي ملاتړ څخه برخه من دي</p> <p>4: امریکا د شیطاني مثلث د غړو د بنسټونو د کو اطلاعاتو پر بنیاد د پښتنو د کلتور، رسم، رواج او عنعناتو پر خلاف د پښتنو د مشرانو، کشرانو، نړاو بنځو، وړو او زړو، کور، مسجد، واده او فاتحي بې عزتي کړیده .</p> <p>ددې ټولو ناکردو سره سره بیا هم پښتنو د امریکا پر ضد ملي قیام ندي شروع کړي .</p> <p>د پښتنو د ناراضیتوب څخه په استفاده د شیطاني مثلث غړي وتوانیدل چې یو شمیر پښتانه مجبور کړي چې د امریکا پر ضد انسر جنسي عملیات شروع کړي .</p>			
---	--	--	--

د پورته مقایسوي جدول څخه دا معلومېږي چې امریکا ناخود اگاه پر هغه لار روانه ده چې د خپل ځان لپاره لا نور مشکلات پیدا کوي او شیطاني مثلث ته گټه رسوي .

یو لسم فصل

په پښتونخوا کې د پښتنو اوسنی امنیتي، اقتصادي او سياسي حالت.

1: د پښتونخوا اوسنی امنیتي حالت:

د افغانستان په دې څه د پاس د پرش کلن بحران کې ټولو افغانانو ته سخت تاوانونه ورسېدل مخصوصا پښتنو په سياسي، اقتصادي او فرهنگي لحاظ خپل هر څه له لاسه ورکړل.

د محمد ظاهر شاه د سلطنت په اخيرو وختونو کې ځينو پښتنو د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون پر ځای د ملت د نجات په خاطر خارجي وارد شويو ايډيالوژيو ته مخه وکړه.

چپ نظره سياست مدارانو په لمړي سر کې د ملت د خوشبختي په شعار د مسکو او چين څخه سوسيالستي ايډيالوژي هېواد ته واورده کړل.

چپ نظره سياست والوبه ويل چې خپل ملت ته د دې لارې خدمت کول غواړي.

دی چې سياست مدارانوبه ويل چې دوی مظلوم افغان ملت ته کور، کالی او ډوډی برابروی، خو کله چې دا چې سياست وال د خپل خارجي بادارانو په ملاتړ پر مظلوم افغان ملت حاکمان شول نو د دوی اعمال ټول افغان ملت وليدل، او د دوی د اعمالو څخه معلومه شول چې د دوی د خوا واورده شوی ايډيا لوژي د روسی استعمار يو کرغیرنه د غلامی حلقه وه چې د افغان نجيب ملت په غاړه کې وليدل او ددی پردی ايډيالوژي واردونکی اکثره د شوروی د خونخواری امپراطوری ملگری او پلویان را ووتل.

د راست نظر سياست مدارانو هم په لمړي سر کې د ملت د خوشبختي په شعار د ايران، مصر، سعودي عربستان او پاکستان څخه د اخوانيزم او وهابيزم ايډيالوژي هېواد ته واوردي کړی.

راست نظره سياست والوبه ويل چې خپل ملت ته د دې لارې خدمت کول غواړي، د دوی شعار دا وو چې د دوی لار د دين او دنيا د بښگنی لار ده . . .

خو کله چې دا راست سیاست مداران د خپل خارجي بادارانو په مرسته پرمظلوم افغان ملت واکمنان شول اعمال يې ټولو افغانانو وليدل، او ددوی د اعمالو څخه معلومه شول چې دا واری شوی ایډیا لوژی د ایراني، روسی او پاکستانی استعمار کړغیرنی د غلامی حلقی وی چې د افغان نجیب ملت په غاړه کې ولويدلی او ددی پردی ایډیالوژی واردونکی اکثره د روس، ایران، سعودی او پاکستان د خونخوارو استخباراتی سازمانو ملگری او پلویان را ووتل .

د خارجي ایډیالوژیو پیروي او پر ملت باندي په زور د هغوی تطبیق د دولت او ملت ترمنځ جنگ منځته راوړي .

د ملت او دولت ترمنځ جنگ د افغانانو په کورنیو چارو کې د خارجي استخباراتو د مداخلی کولو موقع مساعده کړه .

د افغانستان په کورنیو چارو کې د خارجي استخباراتو د مداخلو په وجه پر افغانانو د اخلي جنگونه تحمیل شول .

د افغانانو ترمنځ د اخلي جنگونو په سبب خارجیانو ته دا موقع مساعده شول چې مستقیما افغانستان اشغال کړي او خپل پلویان د گوډاگیانو په حیث تش په نامه د افغانستان د واکمنانو په نوم د واک پرگدی کېږي .

پر افغانستان د خارجي یرغلونو نتیجه داشوه چې پښتانه په خپل هېواد کې په پردیو پورې تړلیو گوډاگیانو غلامان شول .

پښتانه د افغانستان د اصلي خاوندانو او د افغان ملت د مطلق اکثریت په حیث نن په خپل هېواد کې د یو محکوم، مظلوم او غلام ملت په حیث په ډیر ذلت، خواری، محرومیت او درپردی کې ژوند کوي .

کله چې د (11) سپتامبر تر پېښې وروسته امریکا او غرب د طالبانو رژیم مات کړي او د افغانستان چاری یې د روس او ایران پلویانو یعنی د شمال ټلوالی ته وسپارلي او د ناتو قواوې په افغانستان کې میشته شوي د دې سره یو ځای د ناتو او منطقوي قواوو د گټو ټکر منځته راغلي .

منطقوي قواوو د خپل ملي منافعو د ساتلو د پار د غرب په مقابل کې

“شيطاني مثلث” ايجاد کړي .

د شيطاني مثلث غړي د خپل گټو د دفاع په خاطر دي نتجی ته ورسيدل چې بايد په افغانستان کې د ناټو په مقابل کې مسلح مزاحمت ايجاد کړي .

د شيطاني مثلث غړي د افغانستان د تاريخ او عيني واقعاتو د مطالعې وروسته دي نتجی ته ور رسيدل چې د ناټو په مقابل کې د مسلح مزاحمت توان تنها پښتون ملت لري ، همدا علت شو چې دوی د ناټو په مقابل کې د پښتون ملت د ياغي کولو پلان طرحه او عملي کړي .

د پښتنو ضد شيطاني مثلث غړو د امريکا پر ضد د پښتنو د ياغي کولو د استخباراتي پروژې عمده برخه د مثلث داخلي ضلعي يعنې په شوراي نظار ، جمعيت اسلامي او نورو حلقو کې د دوی اجنتانو ته وسپارل .

هغه پښتانه چې د حکومت تر کنترول لاندې سيمو کې ژوند کوي د هغو مشران د طالب او القاعده په نوم د شيطاني مثلث د داخلي ضلعي يعنې په شوراي نظار ، جمعيت اسلامي او نورو حلقو کې د شيطاني مثلث د اجنتانو د خوا بندي شول ، بې عزته شول او حتي ووژل شول ، جايدادونه يې په زوره ونيول شول ، د کورونو څخه و فرار ته مجبور شول . . . .

د شيطاني مثلث د توطيو پر اساس نن ورځ چې پښتون او سپړي پر کورونو يې بمباري کېږي ، د واده پر مراسمو يې بمباري کېږي ، د خيرات پر غونډو يې بمباري کېږي ، سپين ږيري ، ځوانان ، ښځې او ماشومان يې وژل کېږي . . . .

يوزيات شمير پښتانه مجبور شول چې په شوراي نظار ، جمعيت اسلامي او نورو حلقو کې د شيطاني مثلث د اجنتانو د ظلم څخه د حکومت تر کنترول لاندې ساحې څخه هغې ساحې ته فرار و کړي چې د کابل حکومت د کنترول د ساحې څخه د باندې ده .

د شيطاني مثلث د پلان مطابق د دې لپاره چې پښتني ټولنه بې سرپرسته او بې مشره کړي ، دوی تروريستانو ته امر کړی دی چې د پښتون ملت د قوم مشران ، د ملی فکر لرونکی ملايان ، روشنفکران او د پښتنو د شملي سپړي د امريکا د جاسوسانو په نوم په ډېرې بې رحمۍ سره وژني ترڅو ملت بې سر پرسته شي ، د وهم او ډار د سببه د تروريستانو په مقابل کې راپورته نشي .

د شیطاني مثلث اجنتو تر ورستانو د خپل بادارانو په امر د پښتنو مشرانو، کشرانو، ملایانو، روحانیو، روناډو او نورو د شملي د خلکو د وژنې لړۍ ته په ډېره بې رحمۍ تر نن پورې هم دوام ورکړی دی.

نن ورځ د امو او باسین ترمنځ چېرې چې پښتون او سپرې پر کورونه یې بمباریې، د واده پر مراسمو یې بمباري کېږي، د خیرات پر غونډو یې بمباري کېږي، د قوم مشران، سپین ریري، روناډي، ځوانان، نسځي او ماشومان یې د یو منظم پلان مطابق وژل کېږي.

لنډه دا چې د دې مظلوم ملت د بنمنان غواړي چې مظلوم پښتون ملت د خدای (ج) د محکي د مخ څخه د تل لپاره ورک کړي، یا په بله وینا د شیطاني مثلث د غړو د خواد مظلوم پښتون ملت عملي نسل وژنه او قتل عام روان دي.

د پنجاب او تهران جاسوسان د ملا او عالم په شکل کې د یو منظم پلان مطابق د پښتنو د بچبانو بنونځي سوځوي ترڅو پښتانه د تعلیم او علم د رڼا څخه محروم کړي.

دا خبره ډېره د توجه وړ ده چې پاکستانی ملا د پنجاب د اینجونو او هلکانو بنونځي نه سوځوي، د پنجاب او تهران اینجونو او هلکانو ته د عصري تعلیم اجازه شته، خود دوی اجنتان په ټوله پښتونخوا کې لکه دیر، صوات کنړ، ملاکنډ، پېښور، ننګرهار، لغمان، قندهار، کویته، هلمند، ژوب، کوټه، پکتیا، خوست، وزیرستان، بلخ، فاریاب، تخار، هرات، کابل، کندز او د پښتونخوا په نورو ځایونو کې د پښتنو د بچبانو بنونځي سوځوي.

د پنجاب او تهران اجنتان د ملا او طالب په شکل کې د یو منظم پلان مطابق په ټوله پښتونخوا کې د پښتنو قومي مشران په شهادت رسوي ترڅو پښتون ملت بې سرپرسته شي او د دوی غلامی ته سر تیت کړي.

د پښتنو ضد شیطاني مثلث غړي د پښتنو پر سیستماتیک قتل عام هم صبرنکوي، هغوی د یوه طرفه د مظلوم پښتون ملت نسل وژنې ته په ډېره بې رحمۍ دوام ورکړیږي او د بله طرفه په مسلسل ډول نړیوالو ته د استخباراتي، دپلوماتیکو او میدیا د چینلو د لارې پیغامونه ورلېږي چې ټول پښتانه طالبان دي او طالبان بیا ټول د القاعده تروریستان دي.

رښتيا خبره داده چې د بنياد پرستي ايجاد ، تشويق ، تربيه ، تر ايرين او مسلح كول د شيطاني مثلث د غړو خپله پروژه ده ، د نړۍ د تروريستانو مشر اسامه بن لادن ، دده انډيوالان او د نورې نړۍ تروريستان د برهان الدين رباني او احمد شاه مسعود په حكمرانۍ كې د ايران او پاكستان د استخباراتو په مرسته د سوډان او ټولې نړۍ څخه افغانستان مخصوصا د پښتنو د استوگنې سيمو ته راوستل شول او په دې هېواد كې د استوگنې اسناد ورته برابر شول .

پس موږ ويلاى شو چې د نړۍ تروريستان د شيطاني مثلث د پروژو پر اساس د پښتنو په كليو او بانډو كې د پښتنو د ارادې پر خلاف په زوره مېشت شوي دي .

د پورته حقايقو پر بنياد موږ ويلاى شو چې د مظلوم پښتون ملت پر ضد د دوى د ازلي دښمن يعنې شيطاني مثلث له خوا داسې ظالمانه اعمال او توطيې انجام شوي او لاروانې دي چې د دوى د شيطاني توطيو په سبب نن عملا د پښتون مظلوم ملت نسل وژنه روانه ده او ټول پښتون مظلوم ملت د نړيوالو په نظر طالب او القاعده دي .

د پښتون مظلوم ملت ازلي دښمن شيطاني مثلث ټول پښتانه نړيوالو ته د طالب او القاعده په نوم معرفي كړيدي همدا علت دى چې نړيوال نن د هر پښتون په قتل خوشحاليږي ځكه چې د نړيوالو په نظر هر پښتون طالب او القاعده دى .

د مظلوم پښتون ملت دښمنان غواړي پښتانه د خداى (ج) د محكي د مخ څخه د تل لپاره ورك كړي .

نن په افغانستان كې د پښتنو دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، د هېواد مخكنۍ بشپړتيا ، ملي خپلواكي ، ملي گټې او ملي نواميس او داسې نور اسلامي ، ملي او پښتني ارزښتونه په جدي خطر كې دي ، ټول پښتون ملت په مرگ محكوم دى او د پښتون مظلوم ملت ټول وژنه دوام لري ، نو په دې اساس دا د هر رښتني پښتون اسلامي او پښتني فرض بلل كېږي چې د مظلوم پښتون ملت د پورته ذكر شويو ارزښتونو پر دفاع د سر او مال په قيمت تنگ وكړي .

د پښتنو لپاره نن د تنگ وخت دى ، څوك چې پر خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت او مال تنگ نه كوي د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس هغه شخص بې تنگه دى .

كله چې مغلو د نن په شان د پښتنو سر ، ناموس ، عزت او مال لوټولې نو خوشال بابا پښتانه د تنگ خواته رابلل او د بې تنگۍ څخه بې منع كول او داسې بې فرمايلي دي :

بله هـ پـخ لـيـد لـي نـشـي پـه د ا مـنـخ كـي
 يـا مـغـو ل لـه مـلـكـه ورك يـا پـنـتـون خـو ا ر
 پـه د ا هـسـي و خـت چـي و خـت د نـا م او نـنـگ د ي
 د ا بـي نـنـگ هـ پـنـتـانـه كـا خـه ر فـتـا ر
 پـنـتـانـه پـه تـو ر ه بـنـه د ي تـر مـغـلـو
 كـه پـه پـو هـه پـنـتـانـه و ي خـه هـ و بـنـيـا ر
 او لـسـو نـه چـي سـنـد يـو بـلـه يـو كـا ه
 پـا د شـا هـا ن و ر تـه سـه جـو د كـا نـد ي ا خـتـيـا ر
 كـه نـفـا ق ، كـه ا تـفـا ق كـه جـهـل پـو هـه
 د هـر يـو پـه خـيـل خـيـل لـا س د هـه ر ه چـا ر
 ا فـر يـد ي مـه مـنـد شـي نـو ا ر ي گـو ر ه خـه كـا
 د مـغـلـو لـنـيـكـر پـر و ت پـر نـنـگـر هـا ر
 زه تـنـهـا پـه كـي پـه غـم د نـا م او نـنـگ يـم
 يـو سـفـز ي پـه فـرا غـت پـه كـنـت و كـا ر
 او س چـي هـسـي بـي نـنـگـي بـي نـا مـو سـي كـا
 عـا قـبـت بـه و ر بـنـيـكـا ر ه شـي خـيـل هـ چـا ر
 مـر گ ز مـا پـه پـو هـه بـنـه تـر د ي ژ و نـد و ن د ي
 د عـز ت سـر ه چـي نـو ي ز يـسـت ر و ز گـا ر

د پورته عيني واقعاتو او دلايلو پر اساس مور و ويلايشو چي :

گرانه پښتونخوا ، دا د پښتون ملت د گراني مورد محبتنه ده كه غيرونن د مظلوم پښتون
 ملت د پاره بلا تشبه سور دوزخ گر خيدلي دي ، او هره لحظه مظلوم پښتانه پكښي
 سو خيږي .

2: د پښتنو دار وانه غميزه چا او څنگه اغاز كړه؟

پرافغانستان دشوروي او امريکا يرغلونو، دپاکستان، ايران، عربو او داسی نوروليري اونږدي همسايه هېوادونو مداخلو او د پښتنو روشنفکرانو، قومی مشرانو او ملی فکره ملايانو بې تفاوتی- پښتانه په نني حالت مبتلا کرل .

دا په نړيواله سطحه منل شوي فرمول دي چې استعمارگران او اشغالگران د يو هيواد د غلام کولو په خاطر په اکثره مواردو کې دا کونښن کوی چې ددوی د خوا په اشغال شوی هيواد کې دخپل استخباراتو اجنتان، ټيټ همته غلام پيشه گان او گوډاگيان حاکمان کړی او يا اقليت پراکثريت حاکم کړي .

ددې فرمول په اساس د اقليت نماينده گان کله هم دخپل خارجي بادار په مقابل کې بغاوت نشي کولای ځکه چې پراکثريت د حکومت کولو لپاره دي دخپل خارجي بادار مرستې ته اشد ضرورت لري او دا مرسته هميشه د غلامی په قيمت وي .

په اشغال شوی هيواد کې د پردیو د گوډاگي رژيم وظيفه هميشه داوي چې دخپل بادار گټې به ساتي او د هېواد د اکثریت بر خلاف به سازشونه کوي ترڅو هغه په اتفاق نشي او خپل د هېواد استقلال بيا د غاصبانو څخه ونه گټي .

زموږ د گران هېواد په معاصر تاريخ کې هم خوداسې ناوړه پيښې منځته راغلي دي، شاه شجاع انگریزانو دخپل اجنت په حيث د کابل پرتخت کېنوي، دسقاو زوی حبيب الله دانگریزانو په مالی استخباراتی او سياسي ملاتړ گلخانی ته ننونی، د تيرو دريو لسيزو راهیسی، شورويانو، ايرانيانو، پاکستانيانو او امريکا يانو خپل پلويان د وسلو او پیسو په زور پر مظلوم افغان ملت د گوډاگي واکمنانو په حيث وتپل .

د معمول مطابق د پردیو ددی گوډاگيانو واکمنی او نظامونه زموږ د تاريخ بدنام ترين، بې ثباته، نامشروع نامعقول د پښتنو او حتی نورو اقليتونو ضد واکمنی او نظامونه شميرل کېږی .

په دې پراسوس سره بايد ووايو کله چې امريکايانو د طالبانو رژيم ته ماتې ورکړل دوی هم د روسي اشغال گرانو او ايران پر پله روان شول او د افغانستان چاري يې د دوهم ځل لپاره د شوراي نظام، جمعت اسلامي، حزب اسلامي، حزب وحدت او جنبش ملي ماتې خوړلو او بدنامو ډلو ته و سپارلي کومو چې ځانونه د هېواد داقلیتونو نمايندگان بلل .

شمالي تلواله په کل کې هغه ناکامه او بدنامه ډله وه چې په نوییمه لسيزه کې د روس او ایران د خوا جوړ شوي ایتلاف په واسطه پر کابل او نور افغانستان مسلطه شوه او د خپل خو کلني واکمنۍ په وخت کې یې د افغان نجیب ملت او دولت هر څه لوټ کړل .

دا تلواله د افغان نجیب ملت په وړاندي تر بل هر چا بدنامه او د ملت د خوار تېل شوي ډله وه .

د طالبانو ترماتې وروسته امریکا د افغان نجیب ملت سرنوښت یو ځل بیا دي بدنامي او ماتې خوړلي ډلي ته وسپاري .

امریکا په خپل دي غیر عادلانه او نادرست عمل هم د افغان نجیب ملت د رنجونو لپړې اوږده کړل او هم یې خپل پر خلاف د یو نوي جنگ د اغاز لپاره بڼه موقع مساعده کړل .

شمالي جبهه په راس کې شوراي نظار او جمعیت اسلامي چې دا ځل د امریکا په مرسته په کابل کې پښي ټینګي کړي نوا هسته هسته یې د امریکا په زور د هېواد ولایتونه هم تر خپل کنترول لاندې راوستل .

په شوراي نظار ، جمعیت اسلامي او نورو حلقو کې د شیطاني مثلث متعصبو استخباراتي اجنتانو په ټول هېواد کې د شیطاني مثلث د پلان مطابق د دولتي قدرت څخه په استفاده د پښتنو څخه د غچ اخستلو کار او بار شروع کړي .

په لس گونو زره پښتانه یې د طالب او القاعده په نوم بندیان کړل ، مالونه یې ځني غصب کړل ، یو شمېر یې مړه کړل او څه یې د پیسو په بدل کې نن ازاد خو سبا یې بیا بندیان کړل ، چا چې به د رشوت ورکولو لپاره پیسي نه درلودې هغه به یې امریکایانو ته د خطرناک طالب او القاعده په نوم تسلیم کړي او هغوی لا تر اوسه په بگرام او گوانتنامو کې د کلنو راهیسی بندي ساتلي شوي دي .

امریکایانو د شوراي نظار او جمعیت اسلامي خبرې ځکه منلي چې د طالبانو پر ضد په جنگ کې د هغوی ملګري وو او هم یې د حکومت ټولې امنیتي چارې په لاس کې وې .

په شوراي نظار ، جمعیت اسلامي او نورو حلقو کې د شیطاني مثلث د اجنتانو له خوا د پښتنو دا د بند او بندي گیری ، توهین او ځورونې لپړې جاري وه او پای یې نه درلوده او دا لپړې نن هم جریان لري .

په شورای نظار ، جمعیت اسلامي ، حزب اسلامي او نورو حلقو کې د شیطاني مثلث د اجنتانو له خوا د پښتنو توهین او خورونه د ایران او پاکستان د استخباراتو د یو منظم پلان له مخې انجامېږي ځکه چې د ایران او پاکستان استخباراتو نه غوښتل او نه غواړي چې د امریکا او غرب نظامي قواوې په افغانستان کې پاتې شي ځکه چې د ذکر شوو قواوو موجودیت په افغانستان کې ایران او پاکستان خپل ملي امنیت ته خطر گڼي ، او د بله طرفه په افغانستان کې د غربی قواوو موجودیت ، دا هیواد د ایران او پاکستان د نفوذ د ساحی څخه باسی .

که د امریکا او غرب قواوې په افغانستان کې موجودې وي نو افغانستان د تل لپاره د ایران او پاکستان د نفوذ د ساحی څخه خارجېږي .

د پورته دلایلو پراساس د ایران او پاکستان استخباراتي سازمانو د خپل هیوادونو د ملی گټو د دفاع په خاطر یو ضد پښتون او ضد امریکا "شیطاني مثلث" ایجاد کړی ، چې د دې شیطاني مثلث یوه ضلع ایران بله ضلع یې پاکستان او درېمه ضلع یې په افغان دولت او ملت کې د ذکر شوو هیوادونو د استخباراتو اجنتان دي .

دې نوي ایجاد شوي شیطاني مثلث وظیفه واخیستل چې په افغانستان کې د غرب قواوو ته نظامي مزاحمت او مشکلات پیدا کړي .

د ایران او پاکستان استخباراتي سازمانونه د افغانستان د تاریخ په حواله په دې عقیده وه او دي چې په افغانستان کې د امریکا او غرب په مقابل کې هغه وخت قوي نظامي مزاحمت ایجادید ایشي چې پښتانه د خارجیانو په مقابل کې را پورته کړل شي .

ذکر شویو استخباراتي موسسو په افغانستان کې خپلو اجنتانو ته وظیفه ورکړل چې پښتانه باید د امریکا او غرب په مقابل کې را پورته کړل شي چې د دې خایانه وظیفی عمده رول په جمعیت اسلامي ، شورای نظار ، حزب اسلامي او داسی نورو حلقو کې د هغو کسانو پر غاړه ورکول شول چی د شیطاني مثلث اجنتان وه ، ځکه چې دیوه طرفه دولت مهمي چوکۍ د دې احزابو په لاس کې وي او د بله طرفه د جمعیت اسلامي او د نظار شورا غړو د پښتنو سره بې پایه دښمني او نفرت درلودی .

د شورايي نظار او جمعيت اسلامي ډلو هم د هغه بې پايه تعصب او کرکې پر اساس چې د پښتنو سره بې لري پر پښتنو داسې ظلم او ستم شروع کړی چې د افغانستان په ليکلي تاريخ کې کله هم يو اشغال گر پر پښتون قوم دومره ظلم نه وو کړي .

د شیطاني مثلث افغاني اجنټانو د پښتنو د ودونو پر خوشحاليو په امريکايانو بمبارۍ وکړي ، د پښتنو پر جنازو يې د امريکايانو پواسطه بمباري وکړي ، د پښتنو مړي او ژوندي ، نر او بنځي يې په امريکا يې سپيو بې عزته کړل ، د پښتنو مشرانو په سړيې د قوم په مخ کې توري کڅوړي ور واغوستي ، د پښتنو په کورونو يې خارجيان ننه ايستل لنډه دا چې د شیطاني مثلث اجنټانو په خپل استخباراتي او اوپراتيفي لوبو د پښتون ملت په سر ، ناموس ، عزت او مال داسې لوبې وکړي چې په تاريخ کې يې بل مثال نشته .

په دې ډول د شیطاني مثلث غړو د خپل طرحه شوي پلان مطابق وکړاي شول چې په خپل اوپراتيفي لوبو لومړي پښتانه د دولت څخه نارض او وروسته بيا پښتانه او امريکايان په يو خطرناک او د پښتنو لپاره تباکونکي جنگ کې سره واچوي .

پر پښتنو دا اوسني د غلامۍ ، ذلالت او مړيتوب حالت د شیطاني مثلث د خواراوستل شوي دي .

د شیطاني مثلث د غړو لپاره د پښتنو او امريکا ترمنځ جنگ يو طلايي او ډېر گټور جنگ دي .

خو د پښتنو په تاريخ کې دا د دوی تر ټولو خيران او کرغېرن جنگ دی چې پر دوی تپل شوی دی ځکه چې دوی د خپل ملي گټو پر خلاف د خپل هېواد او ولس د ازلي دښمنانو يعني ايران او پاکستان د گټو لپاره جنگېږي .

د شیطاني مثلث غړو پر پښتنو داسې جنگ تحمل کړی دی چې دوی بايد مجبوراً د خپل ملي گټو پر خلاف او د خپل ازلي دښمنانو يعني ايران او پاکستان په گټه و جنگېږي .

دا د شیطاني مثلث دا اوپراتيفي لوبو جال دي چې پښتانه او امريکا دواړه په کې راگير شوي دي .

په افغانستان کې به دا جنگ او ويني تويول تر هغه وخت پورې جاري وي ترڅو پښتانه او امريکايان دواړه په دې پوه شي چې په دې وخت ، شرايطو او جغرافيه کې دوی دواړه يو د بل طبعي ملگري او دوستان دي او د دواړو مشترک دښمنان د شیطاني مثلث غړي دي .

امريکا بايد پښتانه درک کړي او د افغان ملت د مطلق اکثريت په حيث د هېواد سياسي ، اقتصادي او ټولنيزې چارې بايد د دوی د مسلم حق په حيث دوباره دوی ته وسپاري او پښتانه هم بايد په دې پوه شي چې په ننني شرايطو کې دوی د امريکا او غرب د مرستو بغير د شیطاني مثلث د غرو څخه خپل استقلال ، ملي حاکميت او مخکنی بشپړتيا نشي ساتلای . . .

د عقل او وخت تقاضا داده چې پښتانه د نړۍ په دې ستراتيژيکه جغرافيه کې د امريکا او غرب د طبعي ملگرو او دوستانو په حيث د دوی مشروع گټې وساتي او د غرب په مرسته د خپل هېواد استقلال ، مخکنی بشپړتيا ، ملي حاکميت ، تل پاتې سوله ، ملي گټې او ملي نواميس د خپل حريشو همسايه گانو څخه وساتي .

نتيجه داده چې پر پښتون مظلوم ملت د اروان ناورين د پښتنو او پښتونخوا ازلي دښمنانو يعنې د پورته ذکر شوي شیطاني مثلث غرو راوستلي دي ، په لنډ ډول داسی ويلاشو چې :

د شیطاني مثلث غرو پښتنو ته د دوی د گرانې مور پښتونخوا د محبته ډکه غير په دوزخ بدله کړيده .

3: پښتون نړۍ ته چا د طالب او القاعده په نوم معرفی کړی ؟

کله چې د پښتون ضد شیطاني مثلث غري پردي بريالي شول چې د پلان مطابق يو شمير پښتانه مجبور کړي چې نا خود اگاه د خپل ملي گټو پر خلاف او د خپل ازلي دښمنانو د گټو د تامين په خاطر په افغانستان کې د خارجي قواوو پر ضد يو ډير نا انډوله جنگ شروع کړي نو د دې جنگ مشرتوب او رهبري خارجي استخباراتو د طالبانو په نوم د اي ايس اي او ايراني استخباراتو تربيه شوو اجنتانو ته پلاس کې ورکړل ، او دا ډله يې وگمارل چې انسانان د نيلون په تار حلال کړي ، د انسانانو سرونه غوڅ کړي او پرنس يې ورکېږدي ، انسانان په ژوندني د ډېر عذاب په خاطر د نيلون په تار پرنس دوی ټوټې کړ ، متعلم ، معلم ، ملا ، د قوم مشر ، مامور ، ډاکټر او نرس ووژني ، بنونځيو او روغتونون ته او وړ واچوي چې په اکثره مواردو کې قران مجيد هم په کې سوځول کېږي ، د لويو لارو پلونه منفجر کړي ، د خلکو د گڼې گونې په ساحو حتی په مساجدو او جنازو کې انتحاري چاودنې وکړي چې يو زيات شمېر يې گناه ملکي انسانان په کې شهيدان کېږي . . .

لنډه دا چې د خارجي استخباراتو د خوا تربيه شوي او گمارل شوي طالب نما اجنتان د پورته ذکر شوو بدو اعمالو په کولو نړۍ ته د پښتنو په نوم داسې پيغام استوي چې د ډېرو وحشت نه د انسان د صورت وپښتياڼ شخ درېږي . . .

د پښتنو ضد شيطاني مثلث غړي ددوی ميډيا او د نړۍ سره ددوی د ارتباط ټول رسمي چلونه نړۍ ته دا پيغام ورکوي چې پښتانه ټول طالبان دي او طالبان د القاعده د تروريستي سازمان يوه فعاله اونه بيليدونکي برخه ده . . .

د پښتنو ضد شيطاني ملث د زهرا گينو تبليغاتو نتيجه مور د ريچرډ هولبروک (دافغانستان لپاره د امريکا خاص نماينده) په بيان کې مشاهده کړل چې هغه وويل (د پښتنو په هر کور کې يو طالب شته . . .) د بناغلي هولبروک د دې خبرو څخه دا په ډاگه معلومېږي چې د شيطاني مثلث د پښتنو ضد زهرا گينو تبليغاتو د نړۍ د مشرانو پر اذهانو څومره منفي تاثير کړيدي .

دا چې د پښتنو ضد شيطاني مثلث د پروپاگاندا ماشين و نړۍ ته پښتانه د طالبانو ، القاعده او تروريستانو په نوم معرفي کوي ، ددوی د اعمال د پښتنو پر ضد د نه بخښني وړ عمل او د پښتنو د بدنامۍ لپاره يوه ستره منطقي توطيه ده ، ځکه چې په يويشتمه پيړۍ کې د نړۍ متمدن قومونه د داسې وحشي ډلې يا ملت وجود چې پورته ذکر شوي ظالمانه اعمال سرته رسوي د محکمي پرمخ زغملای نشي ، همدا علت دي چې د تيرو لسو کلنو راهيسې په ټوله پښتونخوا کې د مظلوم پښتون ملت واړه ، زاړه ، بنځې او نرپه ډېره بې رحمۍ ددوی د دښمنانو د خوا په قتل رسول کېږي او عملا د دې مظلوم ملت پر ضد نسل وژنه روانه ده ، خوبيا د نړۍ هيڅ يوه سازمان د دې مظلوم ملت د بشري حقوقو د دفاع خبره پر خوله نډه راوړي ځکه چې نړيوالو ته خود شيطاني مثلث د غړو د خوا ټول پښتانه طالبان ، القاعده ، تروريستان او د انسانيت او مدنيت دښمنان معرفي شوي دي ، د تروريستانو پر مرگ او قتل نړيوال خوشحاله کېږي او د هغوی وژنه يو بريالې گڼي .

همدا علت دي چې د تيرو لسو کلنو راهيسې هره ورځ په لس گونو پښتانه د نړۍ د تروريستانو او خارجي قواوو د حملو په نتيجه کې وژل کېږي او عملا د مظلوم پښتون ملت نسل وژنه روانه ده ، خونړۍ د مظلوم پښتون ملت دا نسل وژنه قتل عام نه بولي .

خو کله چې طالبانو د يکاو لنگ په ولسوالۍ کې خپل يو شمير هزاره مخالفين ووژل، نړۍ د طالبانو دا عمل د هزارگانو د قتل عام په نوم و منلی او ټولې غربي نړۍ هزاره وگړو ته د سياسي پناهندگۍ دروازی خلاصی کړی ځکه چې ددوی په نظر د هزاره وگړو ژوند ته خطر متوجه وو .

د جنرال مالیک او طالبانو په معامله کې او د امریکا د خوا د طالبانو د سقوط په پيښو کې تقريباً څلويښت زره پښتانه د شمالي ټلوالی پلاس کې جنگی اسيران شول .

د نړيوالو قوانينو پر اساس د جنگی اسيرانو ژوند محفوظ دی ، خو شمالي ټلوالی دا تقريباً څلويښت زره جنگی اسيران تقريباً ټول ووژل ، مگر نړيوالی ټولنی او افغان دولت ددی جنگی اسيرانو وژنه قتل عام ونه بللی .

د طالبانو درژيم تر سقوط ورسره دهيواد په شمال کې د لکونو پښتنو پر سر ، ناموس ، عزت او مال د شمالي ټلوالی د خوا تجاوز وشو ، او د پښتانه مجبور شول چې خپل کورونه او جايدادونه پرېږدي او فعال په هيواد کې مخصوصاً د کندهار په ژړی ، دهرات په شيدايی او د مسلخ په کمپونو کې د مهاجرو په حيث ژوند کوی ، خو پر مظلومو پښتنو ددی ظلم په باره کې افغان دولت او ټوله نړۍ چپه خوله پاتې ده .

4: د پښتنو اقتصادي حالت:

د تيرو ديرشو کلنو جنگ او نا ارامۍ لکه څنگه چې د پښتنو سياسي ، او ټولنيز ژوند برباد او تبا کړی په همدی ډول ئی د پښتنو د اقتصادي ژوند زيربنا د هرڅه سره تبا او برباد کړل .

نن ورځ د ټولی پښتونخوا پښتانه په اقتصادي ليحاظ د منطقی تربل هرملت خوار او غريب دی .

د پښتنو خوار او ضعيف اقتصاد د تير ديرشو کلن جنگ د اور په لمبو کې وسوځول شو .

نن د پښتون ولس مطلق اکثريت د فقر تر سطحی لاندی ژوند کوی .

د پښتنو ځوانانو اکثريت په پټه بيکارۍ مصروف دی .

د پښتنو ځوانان په بناړ کې جوارۍ ، دنيشکر اوبه ، ايسکریم ، پوکانی ، دست فروشی ، پروړيا بوس ، سکاره ، لرگی او داسی نور ارزانه شيان خرڅوی .

په بي نقشي كورونو او خيمو كې پښتانه اوسېږي .

جوالی گیری ، جوی کنی ، د خښتو جوړول ، روزمزدوری ، پیره داری ، پیاده توب ، چپراستی توب ، موټروانی ، موټران خالی کوی اودی ته ورته نوری مزدوری د پښتنو حق گرځیدلی دی .

زیات شمیرد پښتنو بچیان د بنونځی پرځای د ډیرانونو څخه زاړه پلاستیکان ، کاغذان او نور شیان ټولوی ، د خلکو بوټونه رنگوی ، موټران مینځی اوداسی نور شاکه کارونه کوی .

په دولتی ادارو کې هغه پښتو ژبوته چې د جمعیت اسلامی او شورای نظارگری دی او یا هغه چپلوسانو او غوره مالانوته دولتی لوړی چوکی ورکول کیږی کوم چې تنها د ځان د جیب د ډکولو په غم کې دی او د پښتنو د غم اودرد سره هیش تعلق نه لری .

لنډه داچې د پښتون ملت مطلق اکثریت نن د فقر تر سطحی لاندی ژوند کوی ، چې روغتیا یی او تعلیمی چاری یی هم ددوی د اقتصادی حالت سره برابری دی .

5: د پښتون ملت نننی سیاسی حالت:

د پښتنو او پښتونخوا د لیکلی تاریخ څخه دا په ډاگه ښکاري چې د پښتونخوا سیاسی حاکمیت همیشه د پښتون ملت پلاس کې وو .

که څوک د دې منطقی تاریخ مطالعه کړي دا په ډاگه تری معلومیږي چې د دې منطقی تاریخ د پښتنو د تاریخ څخه بغیر نامکمل دي .

د امو او اباسین ترمنځ پروت پښتون ملت د تاریخ په اوږدو کې د دې منطقی د پار د ثبات او توازن مهمترین عنصر بلل شوي دي .

ددې منطقی بې ثباتی د پښتون ملت د بې ثباتی سره تړلي ده او د دې منطقی ثبات او امنیت د پښتون ملت د ثبات او امنیت سره تړلي دي .

د بشریت د تاریخ د مطالعي څخه دا معلومېږي چې د ملتونو تاریخ فراز او نشیب لري، د پښتون ملت تاریخ هم د دې امر څخه مستثني ندي کله دوی په خپل خاوره کې حاکمان وه، کله یې بیا د خپل هېواد د سرحداتو څخه دباندې د نورو قومونو محکمي تر خپل واکمنۍ لاندې راوستلي دي.

کله بیا داسې هم شوي دي چې د پښتنو هېواد د پردو تریرغلونو لاندې راغلي دي او د کلنو لپاره پښتانه د خپل هېواد د خپلواکۍ په خاطر په ملي ازادې غوښتونکو مبارزو مصروف پاتي شوي دي.

د افغانستان د دې نږدې معاصر تاریخ د شروع یعنی د لوي احمد شاه بابا د سلطنت راپه دېخوا پښتانه همیشه د افغانستان حاکمان وه.

که موږ دلته په ډېر لنډ ډول د محمد ظاهر شاه د سلطنت د وروستیو کلنو راپه دې خوا د افغانستان او پښتنو حالات سرسري مطالعه کړو نو دا حقیقت ځني معلومېږي چې د افغانستان اقتدار هم د پښتنو په پلاس کې وو او د اقتدار اپوزیسیون هم د پښتنو پلاس کې وو، یعنی د هیواد حزب اقتدار او حزب اختلاف دواړه همیشه د پښتنو پلاس کې وه.

په بله وینا د سلطنت په وجود کې پښتانه د افغانستان حاکمان وه، خود سلطنت پر خلاف راست او چپ راډیکال سیاسي سازمانونه، اشخاص او د نظام څخه ناراضي روڼ اندی هم پښتانه وه چی د سلطنت پر ضد یې مبارزه کول.

دا حالت موږ داسې هم تبصیر کولای شو چې د افغانستان د معاصر تاریخ په دوران کې د هېواد حزب اقتدار او حزب اختلاف دواړه همیشه د پښتنو پلاس کې وه.

د محمد نادر خان د کورنۍ د حاکمیت د پای ته رسیدو سره سم په هېواد کې کورني جنگونه، د خارجیانو مداخلې او د خارجیانو د خواد هیواد اشغالونه شروع شول.

که تر دیرش کاله جنگ وروسته نن ورځ د هېواد حالاتو او په ټولنه کې د پښتون ملت سیاسي، اقتصادي او ټولنیز حالت ته نظر و اچول شي نو لاندې نتیجه لاس ته راځي.

الف: د علي حضرت محمد نادر شاه د کورنۍ د واکمنۍ پای:

د محمد نادر شاه د کورنۍ حاکمیت د پښتنو د رادیکال اپوزوسیون یعنی دخلک دیموکراتیک گوند د نظامی کودتا په واسطه د منځه ولاړي .

دخلک دموکراتیک گوند تهداب د شوروی اتحاد د استخباراتو په اشاره او ملاتړ د شوروی د واردی شوی سوسیالیستی ایډیالوژی په پیروی په افغانستان کې ایښودل شوی وو .

دخلک دموکراتیک گوند د واکمنۍ سره یو ځای په هیواد کې دخارجیانو مداخلی ، کورني جنگ او روانه غمیزه اغاز شول .

ب: پښتانه د حزب اقتدار او حزب اختلاف څخه ایستل شوی دی .

په دې تیرو څلور لسيزو کې د پښتنو په منځ کې دخارجی واریداتی ایډیالوژیو پیرودری راست او چپ انقلابي (د خلق دموکراتیک گوند ، اسلامي حزب او د طالبان اسلامي تحریک) سازمانونه دخارجی استخباراتو په ملاتړ قدرت ته ورسیدل او بالاخره د خپل نړیوالو دوستانو د سازشونو او مستقیمو مداخلو ، په سیاسي او اداري چارو کې ددوی د بې تجربه گی او په ټولنه کې ددوی د واردو شویو انقلابي نظریو د نه قبولیت پواسطه د سختو ماتو سره مخامخ شول .

ددولتی قدرت د رهبری او اداری په چارو کې دپورته ذکرشوو سازمانو د بی تجربیگی ، او دهیواد درهبری په چارو کې ددوی دخارجی بادارانو د مداخلی په سبب ددوی داستقلال نه درلودل ، ددی سبب شول چی دری سره سازمانونه ناکامه شی ، او ددوی د ناکامه پالیسیو په سبب پښتون ملت ته هم نه جبران کیدونکی تاوانونه ورسیدل .

نن پښتون ملت عملا ددولتي اقتدار او حتي داپوزیسیون د موقف څخه هم ایستل شوي دي او په دولتي اقتدار کې صرف سمبولیک نقش لري ، دولتي اقتدار عملا د هېواد د اقلیتونو مخصوصا د تاجکو او هزارو پلاس کې دي .

د هېواد د اقلیتونو یوه ډله دولتي اقتدار سمبالوي او خپل یو شمېر ملگرو ته یې په نمایشي ډول د دولت د اپوزیسیون رول ورپه غاړه کړيدي .

خپل په دې چالاکانه عمل د هېواد د اقلیتونو مشران د خپل خارجي دوستانو او مشاورینو په مرسته وټوانیدل چې په ډېره هونښیاري او مهارت پښتانه د هېواد د قانوني حزب اقتدار او حزب اختلاف دواړو څخه محروم کړي .

ج: پښتون ملت نن هیڅ سیاسي نمایندگی نه لري .

نن ورځ پښتون ملت یو داسې سیاسي سازمان نه لري چې دولس دخوا د قبول وړ وي او دا سازمان په ملي او نړیواله سطحه د ټول پښتون ملت د گټو څخه دفاع وکړي او د ټولني په دي بحراني حالت کې د پښتنو نمایندگی وکړي شي .

د حزب دموکراتیک خلق سازمان په مطلق ډول متلاشي شو او تشکیلات یې د منځه ولاړل .

د گلبدين حکمتیار اسلامي حزب تقریبا متلاشي شوي دي او یو څو محدود افراد یې د ایران او پاکستان د استخباراتو د اجیرانو په حیث ، دهغوی په لوژیستیکي او مالي ملاتړ او لارښودنه محدود سياسي او نظامي تحرکات لري . . .

د (11/9) تر پېښې وروسته امریکا په افغانستان کښی د طالبانو رژیم د منځه یوړی او په ډېر غیر عادلانه ډول یې د افغانستان د دولت واک د ایران د استخباراتو ملاتړي یعنی د نظار شورا او اسلامي جمعیت ، حزب وحدت او جنبش ملي ته وسپاري .

د طالبانو د رژیم تر ماتې وروسته د طالبان لومړي درجه مشران پاکستان ته وټښتیدل او نوریې پر خپل کورونو کښاستل .

د : پښتانه نن د پردیو د گټو د پاره جنگیږی .

دا یو ښکاره حقیقت دی چی په نړی کې اکثره جنگونه همیشه د گټو پرسرکیري .

په تیرو څلورو لسيزو کې چې زموږ په هیواد کې کوم جنگونه منځته راغلل دا هم د گټو پر سررا منځته شول .

د شرق ، غرب ، منطقی او همسایه هیوادونه د خپل گټو په خاطر زموږ په هیواد کې یو د بل سره په جنگ مصروف دی .

په بله وینا پردی هیوادونه زموږ په غولی کې د گټو پر سر یو د بل سره په جنگ اخته دی ، خو په دې پردی جنگ کې تر بل هر چا زموږ بچی ډیر مړه کیږی ، هیواد مو وړانږی ، ولس مو ځوریري او هر څه مو تبا او بربادیري . . . .

دا طبعی خبره ده چې په دې جنگ کې بسکيل هیوادونه هر یو د خپلو گټو د ساتلو په خاطر مسلح انسانی قوی ته ضرورت لری .

نن ورځ پاکستان یو شمیر پښتانه مجبوراً استخدام او مسلح کړیدی او په دې روان جنگ کې د پاکستان د گټو د دفاع د پاره جنگیري .

په عین ډول یو شمیر پښتانه د ایران د خوا استخدام او ټوپک پلاس په افغانستان کې د ایران د گټو د دفاع د پاره جنگیري .

امریکا ، روس او هند هم د پښتنو پراوړه ټوپک ورکړیدی او ددی هیوادونو د گټو د پاره جنگیري . . .

لنډه دا چې په دې روان جنگ کې د پښتون ملت یو زیات شمیر افراد مجبوراً د پردیو هیوادو د گټو مخصوصاً د پښتنو د ازلی د بنمنانو یعنی ایران او پاکستان د گټو د پاره جنگیري .

خو په ډیر افسوس سره باید دا تاریخ حقیقت قبول کړو چې نن ورځ د پښتنو په منځ کې هیڅ یو نظامی او یا سیاسي ډله وجود نه لری چې د مظلوم پښتون ملت د گټو د دفاع په خاطر نظامی یا سیاسي دلمس وړ فعالیت ولری .

که پښتانه د اسلام او پښتو او پښتونولي د اصولو پر اساس سره متحد شی او یو ملی قوت د ځان څخه جوړ کړی ، نو دا توان موندلایشی چې دا پردی جنگ د خپل کوردغولی څخه لیري کړی ، خو که دا توان پیدا نکړی چې دا پردی جنگ د خپل کوردغولی څخه لیري کړی نو بیا به ددی جنگ د گټو څخه

تر ټولو غوښنه برخه د پښتنو په برخه کې چې ددی جنګ گټلو بنیادی قوت به پښتون ملت وی

ز: پښتانه نن د ایران او پاکستان د اټومي قوت د دفاع د پاره جنګیږی .

د ایران او پاکستان استخباراتي سازمانو په افغان جنګ کې د خپل هیوادونو د گټو د دفاع په خاطر یو شمیر پښتانه مجبور کېدی او یو شمیر نور یی بیا په پیسو رانیولیدی چې د ایران او پاکستان د گټو د دفاع په خاطر و جنګیږی .

د طالبانو تر ماتې ورسته د شیطاني مثلث د پروژو مطابق هغه پر کورونو ناست طالبان هم لکه نور پښتانه مجبور کړل شول چې ایران او پاکستان ته و تنبتي .

د ایران او پاکستان استخباراتي سازمانو دا طالبان او نور ورتښتیدلي ناراضه پښتانه مجبور کړل چې وسله واخلی افغانستان ته راشي او دلته د خارجي قواوو پر ضد په وسلواله جګړه کې برخه واخلی ، هر هغه طالب او مهاجر پښتون چې د وسلې اخستلو او په افغانستان کې د جګړې کولو څخه انکار کېدی هغه د ذکر شوو هیوادونو د استخباراتي سازمانو د خوا بندي شوي او امریکایانو ته د خطرناک طالب په حیث معرفي شوي دي .

نن د طالبانو اسلامي تحریک او د حکمتیار حزب اسلامي او داسی نوری اجیری حلقی د پاکستان او ایران دیو اجیر قوت په حیث د شیطاني مثلث د غړو د پلان مطابق د پښتنو د گټو خلاف مجبور او د ایران او پاکستان د اټومي قوت او نورو گټو د ساتلو په خاطر د نړی د سوپر طاقت سره په یو نا انډوله جنګ کې مصروف دي .

س: پښتانه نن د نړیوالو په نظر مباح الدم او واجب القتل دی .

پورته ذکر شول چې ایران، پاکستان او نورو په افغان روان جنگ کې بسکیلو خواوو د پښتنو د مجبوریتونو څخه په استفاده یو شمیر پښتانه دخپلو گټو د دفاع په خاطر استخدام کړیدی او په دی روان جنگ کې د سونگ دارزانه موادو په حیث استفاده ځنی کوی .

په دی روان پردی جنگ کې د پردیو د گټو د ساتلو په خاطر دیو شمیر مجبوره او یو شمیر پلورل شوو پښتنو استخدام پښتون ملت ته په نړیواله سطحه ستره بد نامی وراړولی دی .

یو شمیر مجبوراً استخدام شوو پښتنو د طالبانو او حزب اسلامی په نوم د ایران او پاکستان د استخباراتي سازمانو په امر د پاکستان او ایران د گټو د دفاع په خاطر د ناټو پر خلاف نظامی فعالیتونه شروع کړل .

خو د طالبانو او حزب اسلامی د فعالیتونو ترپوشش لاندی د ایران او پاکستان د استخباراتو جاسوسان بیا د افغانانو د بچیانو مکتبونه سوځوی، بی گناه افغانان په تار حلالوی، معلم، متعلم ډاکتر، عالم دین او د قوم مشر په ډیره بی رحمی شهیدانوی او داسی نور بد اعمال انجاموی.

د پاکستان او ایران د استخباراتي سازمانو په امر او مشوره د طالبانو، حزب اسلامی او نورو استخدام شوو حلقو نظامی فعالیتونه نه تنها د پښتنو په گټه ندی بلکې د دې فعالیتو په سبب د شیطاني مثلث غړو ټول پښتون ملت د طالب، القاعده، تروریست او دمخدره موادو د قاچاق وړونکی په نوم ټولی نړی ته معرفی کړیدی .

د شیطاني مثلث غړي د یو طرف پښتانه مجبوروي هغوی تراین او مسلح کوي او دناتو پر خلاف یې جنگ ته رالیري، د بله طرفه یې دخپل ټولو چلونو او امکاناتو د لاري نړی ته د تروریستانو او د القاعده د ملاتړو په نوم معرفی کوي .

همدا علت دي چې د تیرو لسو کلنو راهبسی هره ورځ په لس گونو پښتانه د نړی د تروریستانو او خارجي قواوو د حملو په نتیجه کې وژل کېږي او عملاً د مظلوم پښتون ملت نسل وژنه روانه ده، خونړی د مظلوم پښتون ملت دا نسل وژنه قتل عام نه بولی .

خو کله چې طالبانو د یکا و لنگ په ولسوالی کې خپل یو شمیر هزاره مخالفین ووژل، نړی د طالبانو دا عمل د هزارگانو د قتل عام په نوم و منلی او ټولی غربی نړی هزاره وگړو ته د سیاسي پناهندگی دروازی خلاصی کړی ځکه چې د دوی په نظر د هزاره وگړو ژوند ته خطر متوجه وو .

د جنرال مالیک او طالبانو په معامله کې او د امریکا د خوا د طالبانو د سقوط په پېښو کې تقریباً څلویښت زره پښتانه د شمالی ټلوالی پلاس کې جنگی اسیران شول .

د نړیوالو قوانینو پر اساس د جنگی اسیرانو ژوند محفوظ دی ، خو شمالی ټلوالی دا تقریباً څلویښت زره جنگی اسیران تقریباً ټول ووژل ، مگر نړیوالی ټولنی او افغان دولت ددی جنگی اسیرانو وژنه قتل عام ونه بللی .

د طالبانو د رژیم تر سقوط وروسته د هیواد په شمال کې د لکونو پښتنو پرسر ، ناموس ، عزت او مال د شمالی ټلوالی د خوا تجاوز و شو ، او د پښتانه مجبور شول چی خپل کورونه او جايدادونه پرېږدی او فعال په هیواد کې مخصوصاً د کندهار په ژړی ، دهرات په شیدایی او د مسلخ په کمپونو کې د مهاجرو په حیث ژوند کوی ، خو پر مظلومو پښتنو ددی ظلم په باره کې افغان دولت او ټوله نړی چپه خوله پاتې ده .

د شیطانی مثلث غړی د یو طرفه پښتانه مجبوروی چی د ناټو خلاف جنگ ته دوام ورکړی او بله طرفه د خپل استخباراتی ، دیپلواتیکو چینلونو او میډیا د خوا پښتانه نړی ته د طالب ، القاعده او تروریست په نوم معرفی کوی .

همدا علت دی چی نن په نړی کې د بشر د حقوقو ساتنی ټولی اداری د مظلوم پښتون ملت د بشري حقوقو پر پایمالیدو چپه خوله پاتې دی ، او دانه وایی چی د بشر په حیث ولی د مظلوم پښتون ملت پر بشري حقوقو تیري روان دي .

د طالبانو د خوا د بامیانو په یکا ولنگ کې پر هزاره وگړو د ظلم او از خو ټولې نړی پورته کړي ، خود مظلوم پښتون ملت پر روانه نسل وژنه ټوله متمدنه نړی چپه خوله پاتې ده . . . .

د مظلوم پښتون ملت پر قتل عام ټوله نړی حکه چپه خوله پاتې ده چی د شیطانی مثلث غړو ټول پښتون ملت و نړیوالو ته د طالب ، القاعده او ترویست په نوم معرفی کړیدی ، د نړی د منل شوو قوانینو پر اساس طالبان ، القاعده او تروریستان د بشریت او نړیوالی سولې دښمنان دي ، د نړی د منل شوو قوانینو پر اساس د بشریت او نړیوالی سولې د دښمنانو پر قتل عام څوک نه غمجن کېږي بلکه د زړه د کومی خوشحاله کېږي .

د شیطاني مثلث د غړو توطیو د پښتون ملت موجودیت د نابودۍ سره مخامخ کړيدي ځکه چې پښتون قوم یې مجبور کړيدي چې د ژوندي پاتې کېدو په خاطر د ایران او پاکستان د گټو د دفاع لپاره د ټول جهان سره وجنگېږي ، د ټول جهان سره د یو وړو کي ملت جنگ د هغه ملت دايمي بربادي ده بل شي ندي .

نن ورځ د افغانستان په دولتي ادارو کې پښتنو ته د تابعیت تذکره نه ورکوي او د پاکستانی خطاب ورته کوي .

د پورته څو لنډو مثالونو څخه دا روښانه معلومېږي چې نن ورځ مظلوم پښتون ملت هیڅ داسې سیاسي ادرس ، سیاسي حزب یا سیاسي جبهه نه لري چې په ملي او نړیواله سطحه د پښتون ملت سیاسي نمایندگي وکړاي شي ، اونه داسې سیاسي مشرتوب لري چې د نړیوالو سره دا موضوع سپینه کړي چې پښتون ملت د دوی د عالي پښتني خویونو ، د پښتني اخلاقو ، پښتني نفسیاتو او د پښتني فطرت یعنی د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس بنیاد پرست او تروریست ندي ، د پښتنو په خاوره کې د القاعده او تروریستانو ځای پر ځای کول د پښتون ضد شیطاني مثلث د غړو استخباراتي پروژه ده .

داسې سیاسي سازمان چې نړیوالو ته ووايي چې پښتون ملت په خپل هېواد ، منطقه او نړۍ کې د سولې طرفدار او د هر ډول بنیاد پرستی او تروریزم ضد ملت دي .

داسې سیاسي سازمان چې د پښتون ملت مشران ، کشران ، عام ولس حتی طالبان د شیطاني مثلث د نظامي او نظریاتي گروگان گیری څخه خلاص کړي .

لنډه دا چې :

نن پښتون ملت د پخوا پر خلاف په خپل هېواد کې د یو مظلوم او محکوم ملت په حیث د غلام په ډول ژوند کوي .

لکه نړۍ چې د پښتون مظلوم ملت د مظلومیت په باره کې رنډه ، کنه او گنګۍ ده ، په همدې ډول پښتون ملت هم د مناسب ملي سیاسي تشکل د نه لرلو په سبب د خپل مظلومیت په باره کې پوند ، کون او گونګی دی .

نن پښتون ملت دهېواد د سياسي اقتصادي او ټولنيز اقتدار څخه په زور ايستل شوي دي او هېواد په سياسي اقتصادي او ټولنيزه ساحه کې بې برخې شوي دي .

نن د پښتون ملت د دېن ، سر ، ناموس ، عزت او مال ساتنه په جدي خطر کې ده .

نن پښتون ملت د پخوا پر خلاف نه په اقتدار کې برخه لري او نه د اپوزيسيون رهبري دده پر غاړه ده .

نن پښتون ملت په پښتونخوا کې د يو غلام او مظلوم ملت په حيث ژوند کوي .

نن په ملي سطحه د پښتنو د يو نماينده سياسي تشکل د نه لرلو د سببه يو شمير بي ضميره ، وطن فروش ، ملي خاينان او غدار پښتانه د خوډالرو د پلاس راوړلو په خاطر دهغو ملي خاينانو په دروازو کې پراته دي چا چې د دوی ناموس او مور يعني گران افغانستان پر پرديو هيوادونو پلورلي دي او دهغه په بدل کې يې خوډالرو او پوړي دي او دلته يې پر دې بي ضميره وطن فروشانو او غدارانو ويشي او ځان د دوی رهبر او رهنما بولي .

نن مظلوم پښتون ملت په سياسي لحاظ سرپرست يا نماينده نه لري .

نن مظلوم پښتون ملت سياسي ژبه او سياسي اواز نه لري چې دهغي په واسطه د نړۍ سره ورغږي .

نن مظلوم پښتون ملت سياسي ادرس او نمايندگي نه لري چې د دې ادرس څخه دوی د نړۍ سره خپل مشکلات مطرح کړي او يا نړۍ د دوی ادرس ته مراجعه وکړي او خپل مشکلات ورسره مطرح کړي .

د مظلوم پښتون ملت د دې رواني غميزي د پاي ته رسيدو په خاطر دا نهايت عاجل ضرورت دي چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتون ملت رښتني بچيان د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق

د خپل مقدس دين او لرغونې ايښي يعني د اسلام او پښتو پر معقول او منل شوي نظر سره راټول شي او مظلوم پښتون ملت ته د نجات په خاطر د پښتنو سياسي ژبه ، سياسي نمايندگي ، سياسي مشرتوب او سياسي ادرس پيدا کړي .

د ولسم فصل

د شیطاني مثلث غړي د پښتنو د ايمی غلامی د پاره تلاش کوی .

کله چې پر (1352/4/26 هـ . ش) سردار محمد داود خان د يو نظامي کودتا په نتيجه کې د افغانانو يو نسبتاً با ثباته او د هېواد پر حالاتو مسلط شاهي نظام له منځه يووړو ، ورسره يو ځای د هېواد د بې ثباتۍ اغاز وشو .

ددې بې ثباتۍ په نتيجه کې پر (1357/2/7 هـ . ش) د خلق ددموکراتيک گوند د خوا دثور نظامي بدلون منځته راغلي چې د دې بې تجربه سياست مدارانو د غلطو پالیسيو په نتيجه کې گاونډيو هېوادونو ته دا موقع مساعده شول چې ددوی په استخباراتو پورې تړلي عناصر مسلح کړي او افغان دولت پر ضد بې نظامي جنگ شروع کړي .

ددې داخلي جنگ څخه شورويانو استفاده وکړل او پر (1358/10/6 هـ . ش) يې د ټولو نړيوالو منل شوو نورمونو خلاف افغانستان اشغال کړي .

په کومه ورځ چې شورويانو افغانستان اشغال کړي په هغه ورځ د پښتنو ستره بد مرغي هم ورسره شروع شول ، افغانستان د شرق او غرب ترمنځ د ساړه جنگ په ميدان بدل شو .

پښتون عظيم ملت د اسلام د مقدس دين او د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دخپل باغیرتونیکو او پلرونو په شان په تش لاس د دنيا تر ټولو ستري او تر ټولو وحشی امپراطوری د سرو لښکرو د مقابلې د پاره د جنگ ميدان ته ووتی .

پښتون عظيم ملت د الله (ج) په مرسته او دخپل سراو مال په بی مثال قربانی دنړۍ د يو بلی وحشی امپراطوری قبرهم د پښتونخوا په پا که خاوره کې اضافه کړی يعنی پښتنو دخپل با تورو نيکونو په شان په ډيره ميرانه دشوروی اتحاد امپراطوری ته د شرم نه ډکه ماته ورکړل او د بشریت ددی وحشی امپراطوری ناولی تغری د تل د پاره د محکی د مخ څخه ټول کړی .

و شوروی وحشی امپراطوری، ته د شرمناکې ماتې ورکولو په اساس پښتون ملت یو ځل بیا دنړۍ پر آسمان دیو قهرمان او فاتح ملت په څیر وځلیدی .

ددې د پاره چې افغان نجیب ملت مخصوصا پښتانه دنړۍ خونخوار ترینې و وحشی امپراطوری، یعنی شوروی اتحاد ته تر شرمناکې ماتې ورکولو ورسته په منطقه او نړۍ کې دیو فاتح ملت په حیث تبارزونکړی .

ددې د پاره چې دنړۍ دا تاریخی فاتح ملت بیا دلویې پښتونخوا د جوړولو په فکر کې نشی .

ددې د پاره چې دنړۍ دا فاتح ملت په منطقه او نړۍ کې دیو فاتح ملت په حیث بیا دیولو قدر او اعتبار خاوند نشی .

ددې د پاره چې دنړۍ دا فاتح ملت دنړۍ د محکومو ملتونو د پاره دیو نجات بخښونکې قوت د سمبول په حیث معرفی نشی .

نود پښتون فاتح ملت د خاوری ، تاریخ او فرهنگ د بنمنان یعنی ایران ، پاکستان او روسان د افغان جهاد د اغاز څخه په کمین کې ناست وه او پردی پروژوئی کارکوی چې که پښتانه شورویانو ته د جنگ په میدان کې ماته ورکړی دوی به بیا څنگه په خپل شیطانی چلونو دا فاتح ملت د خپل تاریخی فتحی د جشنونو د نمانځلو څخه راگرځوی او ددې فاتح ملت فتحه به څنگه په ناکامۍ و ربدلوی .

ددې ناولی هدف د پاره د پښتون ملت د بنمنو استخباراتی سازمانو د پښتون ملت په منځ کې ډول ډول ټولنیز امراض ترویج کړل ترڅو فاتح پښتون ملت په ډول ډول ټولنیزو ناروغيو مبتلا شی او بالاخره دا فاتح ملت د تل د پاره د گاونډی ملتونو غلام شی .

د گاونډیو هیوادونو استخباراتی سازمانو د پښتون د ایمنی غلامۍ په خاطر د پښتون د بی اتفاقه کولو ، دملی مسایلو په باره کې د پښتون د بی تفاوته کولو ، دملی سیاست څخه د پښتون د خواتوری کولو په خاطر د پښتون په منځ کې ډول ډول منفی تبلیغات شروع کړل ، ترڅو دا فاتح ملت په خپل منځ کې سره بی اتفاقه او د تل د پاره د ایرانیانو او پنجابیانو غلام پاتې شی .

په ډیر افسوس سره باید ووايو چې د پښتونو ازلی د بنمنان په خپل پورته ذکر شوی شیطانی پلانونو کې بریالی هم شول .

افغانانو خو په بي مثالې ځانې او مالي قربانيو شورويان د خپل هيواد څخه په شرميدلي ډول وشړل ، خو په ډير افسوس سره بايد ووايو چې د افغانانو مخصوصاً د پښتنو د دې ټولو قربانيو سره سره افغانستان خپلواکي پلاس رانه وړل او هيواد بيا عملاً د ايران ، روس او پاکستان غلام شو .

گرانو لوستونکو ته د لارښه وضاخت په خاطر موږ په لاندې ډول د پښتنو په منځ کې د دښمن د منفي تبليغاتو منفي اثراتو ته ډيره لنډه اشاره کوو .

1: په پښتنو کې د بي تفاوتۍ د فرهنگ ترويج:

په ډير افسوس سره بايد وايو کله چې د څه د پاس تيرو ديرشو کلنو راهيسې زموږ هيواد د خارجي هيوادونو تر مستقيم او غيري مستقيم تهاجم لاندې راغلی ، د يرغلونو پښتون ملت ته بي شماره ځانې ، مالي او معنوي تاوانونه ورسول .

د يرش کلن جنگ او د خارجي استخباراتو مسلسل فزيکي ، روحي او تبليغاتي فشار او په پرديو استخباراتي سازمانو پوري تړلو گوډاگي احزابو او واکمنيو د ټول افغان نجيب ملت مخصوصاً د پښتون مظلوم ملت ننگيالي مشران او کشران د بي اعتمادۍ او بلاخره د بي تفاوتۍ لورته سوق کړل .

د شورويانو ، پاکستانيانو او ايرانيانو د خواد پښتنو پر ملي مشرانو د څو کالو ظلمونو ، ډول ډول اقتصادي ، روحي او فزيکي فشارونو ، خواريو او مشکلاتو د پښتنو د ملي فکر لرونکي سياسي او قومي مشران دومره مايوسه ، بي اعتماد او د بي تفاوتۍ په مرض مبتلا کړل چې د شورويانو ، مجاهدينو او طالبانو تر ماتې وروسته هم پښتنو ملي روڼ اندو او قومي مشرانو د خپل هېواد د ايندي په باره کې هيڅ فکر ونکړي او په ډېره بي تفاوتۍ يې د هېواد او ملت سرنوښت د اي . ايس . اي ، ايران او نورو هېوادونو د استخباراتو د خوا تربيه شوو حلقو ته پريښود .

د پښتونخوا او پښتون ملت د دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، ملي خپلواکۍ ، ملي حاکميت ، مخکنۍ بشپړتيا او ملي گټو په هکله د ننگياليو پښتنو مشرانو او کشرانو د خواد بي تفاوتۍ پر لاره تلل په حقيقت کې د پښتونخوا او پښتون ملت د بربادۍ او تباهۍ پر لاره تلل دي .

د هيواد په سياسي ، اقتصادي او ټولنيز ژوند کې د پښتنو د ننگياليو مشرانو او کشرانو بي تفاوتۍ داسې معنی لري لکه يوانسان چې د خپل عيال او مال سره په يو موټر کې سپوروي او دده دښمنان

ددوی دا موټر د ابدی تباهی د کندی پر لور په پوره سرعت او قوت سره ټیل وهی او دوی ورته په بی تفاوته ډول گوری او دخپل ځان ، عیال او مال د تباهی تماشاه کوی .

داسی کسان په حقیقت کې دژوندیو مړو حیثیت لری چی په ظاهره خوژوندی معلومیری مگر دده په شا وخوا محیط کې د پیښدونکو حوادثو په باره کې د یوه مړه انسان په ډول هیڅ عکس العمل نشی بنودلای .

کله چی د خاریجی استخباراتو د شیطانی پروژو د تطبیق په سبب د پښتون ملت ننگیالی مشران او کشران د خپل هیواد او ملت په سیاسي ، اقتصادی ، ټولنیزو چارو کې دبی تفاوتی پر لار روان شی ، نو میدان خو بی ننگو ، وطنفروشو ، ملت او هیواد ته غدارو کسانو ته پاتی کیږی .

دا غداران او وطنفروش اشخاص یا په خپله د پردیو هیوادونو د استخباراتی سازمانو جاسوسان کیږی ، او یا په هیواد کې د پردیو هیوادونو د اجنټانو پیرو او غلامان کیږی او هیواد او ملت د بربادی او تباهی پر لور ټیل وهی .

د شیطانی مثلث د پښتنو ضد پروژی د تطبیق په سبب په پښتنو کې د بی تفاوتی فرهنگ دومره وده کړیده چی د دموکراسی په دې تیرو لسو کلنو کې هم د پښتنو سیاسي او قومي مشران د پښتون ملت د دین ، سر ، ناموس ، عزت او مال بربادی د سر په سترگو وینی ، خود بده مرغه پښتانه مشران ، کشران او روڼ اندی د بی تفاوتی او بی احساسه تماشا چپانو په حیث د خپل قوم د بربادی ننداره کوی .

هره ورځ پښتني مندي بوري کېږي ، پښتني خوندي سرتوري کېږي ، د پښتنو بچپان یتمان کېږي د پښتنو پرودونو بمباری کېږي ، د پښتنو پر خیرات او د واده پرمراسیمو بمباری کېږي ، د پښتنو پر جنازو ځانمرگی بریدونه کیږی ، د پښتنو مساجد شهیدان کیږی ، د پښتنو د بچو بنونځي سوځول کېږي او یا بندیري ، معلم ، متعلم ، ډاکتر ، نرس ، د قوم مشر او ملایي وژل کېږي ، د حضرت محمد سنت د پښتون مشر د عزت لونگی او د پښتني میرمنی د حیا پورني او بورقه بدنامیري ، لنډه دا چې د پښتون ملت هر څه بربادیري خوبیا هم پښتانه ځوانان ، مشران ، وروڼه او خوندي د پښتنو او پښتونولي د قانون مطابق دخپل دین ، سر ، ناموس ، عزت او مال د دفاع په خاطر “ننگ” نه کوي اود بی تفاوتی په بی علاجه مرض مبتلا ارام اوبی تفاوتی ناست دي .

پښتانه مشران او کشران نن ورځ د خپل مظلوم پښتون ملت د دین، سر، ناموس، عزت او مال بربادۍ او تباهی ته په رڼو سترگو کوري او دمړواو بې حسه انسانانو په څیر بې حرکت، ساکت او

“بې تفاوته” پراته دي او وایي چې: “زما بې په څه”

2: د قومي شوراگانو او فرهنگي ټولنو د جوړېدو فرهنگ:

د پښتنو د بنمنانو د دې لپاره چې پښتانه د تل لپاره د دوی غلامان پاتې شي، د خپل استخباراتي سازمانو د لاري د پښتنو په منځ کې ډول ډول زهرا گین تبلیغات پر لار واچول او د دې تبلیغاتو په واسطه یې د پښتني ټولني اکثره او موثره برخه مسموم کړل.

د پښتنو د بنمنو استخباراتي سازمانو دا فیصله کړیده چې پښتني ټولنه باید په سیاسي لحاظ فلج کړي، په پښتنو کې یې د خپل اجنتانو په واسطه داسې تبلیغات وکړل چې پښتانه د سیاست څخه خواتوري شي او په سیاسي فعالیتونو کې برخه وانخلي.

د پردیو استخباراتو اجنتانو په پښتنو کې دا تبلیغات شروع کړل چې په سیاسي احزابو کې فعالیت کول ښه کار ندي، ځکه چې سیاسي احزابو افغانستان خراب کړي، د افغانستان دا اوسنی بربادي د سیاسي احزابو د سیاسي فعالیتونو نتیجه ده او داسې نور...

د پښتون د بنمنه خارجي استخباراتو دا پروپاگاندا مطلق غلط دی ځکه چې:

افغانستان په حقیقت کې هغوتش په نامه سیاسي احزابو خراب کړي چې د خارجي استخباراتو سره یې تړاو درلودی او رهبران یې د خارجي استخباراتو جاسوسان وه.

افغانستان هغوتش په نامه سیاسي احزابو خراب کړي چې د پښتو او پښتونولي پر خلاف د خارجي واریداتي ایډیالوژیو پیروي یې کول.

افغانستان هغو سياسي احزابو خراب کړي چې د خارجي استخباراتو د خوا تمویلیدل او د خارجي استخباراتو په امر د هغوی پر پله تلل .

افغانستان هغو قوم پلورونکو او ملت ته غدار کسانو خراب کړي چې ښه پوهیدل چې پلاني حزب او پلاني رهبر د پردیو جاسوس دي خو د څو پیسو په خاطر یی د هغه حزب او هغه جاسوس رهبر ملاتړ کوی او نن ئی هم کوي .

دا د پردیو پلاس جوړشوي احزاب په حقیقت کې ملي سياسي احزاب نه وه بلکې د خارجي استخباراتو د جاسوسی شبکي وي چې د خپل خارجي باارانو په امر یی په افغانستان کې د سياسي احزابو په نوم سياسي ، نظامي او استخباراتي فعالیتونه کول .

د کوم ملت ، قوم یا ډلي خلک چې د سياسي قدرت د پلاس راوړلو په خاطر سياسي فعالیتونه ونه لري هغوی هیڅکله سياسي قدرت ته نشي رسیدلای .

سياسي قدرت ته تنها هغه ملت ، قوم یا ډله رسیدلای شي چې هغوی سياسي قدرت ته د رسیدلو لپاره سياسي فعالیتونه ولري .

پښتنو چې د زرگونو کلونو راهبسی په پښتونخوا کې سياسي قدرت پلاس کې درلودي ، دوی د سياسي قدرت د پلاس راوړلو او د هغه د ساتلو په خاطر سياسي فعالیتونه درلودل .

د پښتنو د ښمنانو ته دا معلومه وه او معلومه ده چې پښتون ملت پر دوو عمده ستونو ولاړ دي او دوی غواړي چې دا دواړي عمده ستوني د سياسي کار او فعالیت څخه لیري وساتي .

لومړي ستون: د پښتون ملت قومي مشران او با تجربه سپین بڼیري:

د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د پښتون ملت با تجربه قومي مشران او د دستار سړي د پښتني ټولني یو عمده ترین ستون او پایه بلل کېږي .

د پښتنو ټولي ملي فیصلي د با تجربه او مخورو سپین بڼیرو او مشرانو د جرگې په واسطه کیدی او نن هم باید وشی .

د پښتنو د ملي مشرانو او سپین بڼیرو جرگې و پښتون ملت ته ورپښې ټول مسایل په هر اړخیز ډول خپري ، هغو ته د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د حل لار پیدا کوي او ملت ته یې اعلاني .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پښتون ملت هر غړي بايد د خپل توان او طاقت مطابق د ملي جرگې د فيصلو د عملي کولو لپاره ملاوتري .

ددې لپاره چې پښتانه او پښتونخوا د پښتنو د دښمنانو پلاس کې د تل لپاره محکوم او غلام پاتي شي ، نو د پښتنو دښمنانو د پښتون ملت د فلج کولو فيصله وکړل .

د پښتنو د دښمنانو په نظر پښتون ملت هغه وخت فلج بلل کېږي چې د هغو با تجربه او په ټولنه کې د قدر وړ ننگيالي مشران دخپل هېواد د سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو مسايلو په باره کې بې تفاوته پاتي شي او د هېواد د سياسي چارو څخه لاس پر سر شي .

په ډير افسوس سره بايد ووايو چې د پښتنو د دښمنانو شيطاني پروژي د پښتنو پرننگيالو او باعزته مشرانو تاثير هم کړيدی د پښتنو ننگيالو مشرانو مطلق اکثريت دهيواد د سياسي ميدان څخه ځان ايستلی دی ، او دهيواد د سياست مهم ميدان هغو کسانو ته پاتي شوی دی چې اکثره يی دخارجی استخباراتو سره د جاسوسی تعلقات لری .

په همدی ډول دهيواد د اقليتونو ځنی سياسي مشران هم دهيواد په سياسي ميدان کې د پردیو استخباراتي سازمانو پلانونه تعقيبوی .

د پښتون ملت د دښمنانو د کرغړينو پروژو مطابق د پښتون ملت د دستار ننگيالو مشرانو په غیری شعوری ډول نن خپل ځانونه دهيواد سياست د ميدان څخه کوم چې د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د زرگونو کلونو راهيسی د دوی ملی او پښتنی دنده بلل کيده ايستلی دی ، او د پښتنو هر قوم د ځان د پاره يو غیری سياسي قومی شوراجوره کړيده

د پښتنو د دښمنانو د پښتون ضد شيطاني پروژي تطبيق پر پښتنو لاندی منفی تاثيرات کړيدی .

الف:

د پښتنو د دښمنانو د شيطاني پروژي پر اساس که پښتانه صرف په غیری سياسي قومی شوراگانو کې برخه واخلي ، د خپل هېواد په ملي سياست او ملي مسايلو کې برخه وانخلي او د خپل هېواد او ملت د سياسي ژوند او مسايلو څخه ځان گوبنه کړي او د بې تفاوتی او زما يی په څه د لاري پيروان شي

، نو دا طبعی خبره ده چې د هېواد د سیاست میدان به یوازي د پښتنو د بنمنانو او د پردیو جاسو سانو ته پاتې شي .

نن د پښتنو حالت د دوی د بنمنانو د شیطاني پروژې مطابق روان دی ، دننگیالیو پښتنو مطلق اکثریت د خان خخه خوا بدي ، د هيواد په سياسي چارو کې بی تفاوته او په غیري سياسي قومي شوراگانو کې تنظیم شويدي ، د هيواد د سياست میدان ئی واقليتونو او یا هغو اشخاصو او حلقوته پریښی دی چې اکثره یی په پردیو استخباراتو پوری تړلی دی .

ب:

د قومي او سمتي شوراگانو جوړول د پردیو استخباراتو هغه نا مرئی پروژه ده چې ستر پښتون ملت ئی پر بیلو بیلو قومي او سمتي شوراگانو سره ویشلي دی او هره قومي او سمتي شورا تنها د خپل قوم او سمت د خلکو د غم او بنادی په فکر کې ده او د ټول پښتون ملت غم ځني هیږدي .

په لنډ ډول ویلایشو چې په غیري سياسي قومي شوراگانو کې د پښتنو مشرانو را تولیدل ستر پښتون ملت پر قومونو تجزیه کوی او د پښتون ملت د کمزوری سبب گرځی .

ج:

قومي او سمتي شوراگاني یو هم سياسي موخي نه لري ، همدا علت دي چې پردي استخبارات د دې لاري و توانیدل چې د پښتون ملت یو زیات شمېر مشران ، کشران او روڼ اندي د سیاست د میدان خخه وباسي .

هر څومره چې د پښتون ملت مشران ، کشران او روڼ اندي تیت او پرک ، سره پاشلي ، د هېواد او ملت د سياسي مسایلو په باره کې بی تفاوته او مایوسه وي په هغه اندازه د پښتنو د بنمنان په خپل شیطاني پروژو کې بریالي او پر پښتنو باندي د خپل جاسو سانو په واسطه مسلط کېدایشی .

د پښتنو د دښمنانو د دی شیطاني پروژي پر اساس پښتنو قومي او مذهبي مشرانو د ملي سياست پر ځای د قومي شوراگانو په جوړولو شروع وکړل چې په دې کار يې پښتون ملت پر قومونو او پښو سره وويشي ، کومي چې هيڅ سياسي موخي نه لري صرف اجتماعي موخي تعقيبوي .

د مثال په ډول د ناصرانو قومي شورا صرف د ناصرانو د غم او بنادۍ مراسمو ته ځان رسوي .

د نورو قومي شورا د نورو ، د احمدزو قومي شورا د احمدزو او د توخيانو قومي شورا د توخو غم او بنادي ته ځان رسوي ، د نورو پښتنو په باره کې هيڅ مسئلې نه احساسوي .

د پښتنو دښمنانو د خپل شیطاني پروژي د تطبيق په سبب په پښتنو کې د قومي شوراگانو د جوړيدو د فرهنگ په معرفي کولو او عملي کولو عملا پښتون يو موټي ملت پرسل گونو قومونو او پښو سره تجزيه کړي .

د پښتون ملت د دښمنانو د شیطاني پروژي پر اساس د پښتون ملت هغه متفکر او با تجربه مغز چې د زرگونو کلنو راهيسې يې پښتانه رهبري کول ، په پښتونخوا کې يې سياسي قدرت پلاس کې وو ، نن يې د پښتون ملت هر اړخيزي گټې او دگراني پښتونخوا ملي حاکميت هير کړيدي ، صرف د خپل قوم او پښي د غم په مراسمو کې په دعا کولو او د بنادۍ په مراسمو کې د غورځو ډوډيو په خوړلو مصروف دي .

د پښتون ملت دا متفکر او با تجربه نسل ياني قومي مشران ، د دستار سړي او روشن فکران نن د پښتون ملت د دې خوار ، ذليل او د غلامۍ د حالت په باره کې د بې حسه ژوند يو په څير بې تفاوته پراته دي ، تنها د خپل قوم او پښي د غم او بنادۍ په مراسمو مصروف دي .

دوهم ستون: د پښتون ملت د زور او جوشه ډک ځوانان:

د پښتون ملت ځوان نسل د پښتون ملت د انرژي څخه ډک بازو او فولادي توره ده .

د تاريخ په اوږدو کې د پښتنو د جرگود فيصلو پلي کول د پښتنو ځوانانو پر غاړه وو .

د تاريخ په اوږدو كې د پښتنو ځوانانو قوت هغه فولادي سوک وو چې د پښتون ملت د دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکي ، ملي حاکميت ، دهيوادد مخکنی بشپړتيا ، ملي گټو ، ملي نواميسو او داسی نورو دينی ، ملي او پښتنی ارزښتونو د ښمنانو كړي خولي په سميدې .

پښتانه ځوانان د پښتون ملت هغه نه ماتيدونکي قوت وو چې د پښتون ملت پورته ذکر شوی ارزښتونه د دوی په قوي بازو او فولادي توره ساتلي وه .

د پښتنو ښمنانو د خپل شیطانی پروژي پر اساس د پښتون ملت دا ځوان او د انرژي ډک نسل هم د دوی د مشرانو په شان د سياست د ميدان څخه متنفر کړي ، او د ځوانانو د ټولنو جوړيدو ته يې تشويق کړي .

نن په هېواد کې په سل گونو د ځوانانو ټولني وجود لري چې د دې ټولو فعاليتونو محصول د جلال اباد دنارنج گل ، د پکتيا دننتر ، د ميدان بنار د منی گل ، د قلات د بادام گل ، د قندهار د انار گل ، او د فراه د عناب گل او داسی نوری مشاعري دي .

اوس موږ د پښتون ملت د سپين ږيرو او ځوانانو څخه دا لاندې څو سوالونه کوو :

لمړي سوال :

نن موږ په هيواد کې په سل گونو قومي شوراگانې او د ځوانانو ټولني لرو ، دي قومي شوراگانو او د ځوانانو ټولنو د مظلوم پښتون ملت کوم درد دوا کړيدي ؟

که په قومي شوراگانو او د ځوانانو په ټولنو د پښتنو او پښتونخوا درد دوا کېدلای ، نو اوس به د پښتون ملت پر سردا بې پایه غمونه کوټ نه وای .

پښتون ملت به په خپل هېواد کې د غلامی او مريتوب ژوند نه تيرولای .

د پښتون ملت دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکي ، ملي حاکميت ، دهيوادد مخکنی بشپړتيا ، ملي گټی ، ملي نوامس او داسی نور ملی ، اسلامی او پښتنی ارزښتونه به په جدي خطر کې نه وای .

دوهم سوال :

که پښتانه مشران او ځوانان د خپل هېواد په سياست کې برخه نه اخلي، مشران يې خپل توان او طاقت تنها د خپل قوم د غم او بنادي چارو ته، او ځوانان يې خپل توان او طاقت شعراو شاعري او نورو فرهنگي چارو ته وقف کوي، نو د پښتون ملت د سياسي چارو د پرمخ بيولو د پاره به خداي (ج) ملايکي راليري؟

او که به د هېواد سياسي رهبري په هېواد کې د پرديو استخباراتو جاسوسان او ياد هېواد اقلیتونه کوي؟

پلاخره دي نتيجه ته رسيږو چې پښتانه مشران او ځوانان که خوشاله دي او که خواږدي دا د دوی ملي، اسلامي او پښتنی مسئولیت دي چې د خپل هېواد د سياسي چارو مسئولیت به پر خپل غاړه اخلي.

د مظلوم پښتون ملت د بې پايه غمونو او رېږونو دوا تنها داده چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق پښتانه سپين ريري او ځوانان وپښتني ملي سياست ته مخه وکړي، يو ستر ملي سياسي سازمان جوړکړي، د دې سياسي سازمان په واسطه د عدم تشدد او قانوني لاري خپل سياسي فعاليتونه تنظيم کړي، د خپل هېواد سياسي، اقتصادي او ټولنيز قدرت د خپل پلرونو او نیکو په شان دوباره په خپل لاس کې واخلي او په خپل پلارني هېواد کې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق په عدالت سره حکومت وکړي.

نن د پښتون ملت دين، سر، ناموس، عزت، مال، خپلواکي، ملي حاکمیت، د هېواد مخکنۍ بشپړتيا، ملي گټې، ملي نواميس، او داسې نور ملي او پښتني ارزښتونه په جدي خطر کې دي، د پښتونو د بې بنيادي حقوقو پلاس راوړل هغه وخت ممکن دي چې د پښتون ملت ننگيالي مشران، ځوانان او روڼ اندي د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د پورته ذکر شوو ارزښتونو پر دفاع ننگ وکړي، د قومي شوراگانو او کلتوري ټولنو پر ځای په ميرانه د ستر پښتون ملت د بنيادي حقوقو د دفاع په خاطر د سياست ميدان ته راووزي، د سوله ايزي سياسي مبارزي د لاري د پښتون مظلوم ملت د دېن، سر، ناموس، عزت او مال څخه دفاع وکړي او د خپل ميريو پلرونو او نیکونو په شان د پښتونخوا سياسي، اقتصادي او ټوليزه واکمني بيا په خپل لاس کې واخلي.

څرنگه چې د پښتون ملت ملاتړ په افغانستان کې د نظام د مشروعیت، د نظام د سياسي ثبات او د ملي وحدت د تامين يوازي ضامن دي، نو د نظام څخه د پښتون ملت د ناراضیتوب په سبب نن د

نظام مشروعیت او سیاسي ثبات د ډېر سخت چلنج سره مخامخ دي ، ملي وحدت عملاً د منځه تللي دي او هېواد د سخت سیاسي بحران پر لور روان دي .

که په هېواد کې دا بې ثباتي او جنگ نور هم په دې ډول دوام وکړي او پښتانه مشران او ځوانان په همدې ډول دخپل هېواد او خپل ملت د راتلونکې په باره کې خپل بې تفاوتۍ ته دوام ورکړي نو دا یقیني خبره ده چې گران افغانستان به لکه څنګه چې پخوا د هند مغلی او د ایران شیعیه دولتونو په خپل منځ کې سره ویشلی وو ، دا ځل به ئی د مغلو میراث خور پنجاب او اخندي ایران بیا په خپلو کې سره تقسیم کړي او ددی خطرهم ډیر زیات دی چې دا هېواد د تل لپاره د مخکې د منځ د سیاسي نقشي څخه ورک کړي .

د روانو بې ثباته سیاسي حالاتو څخه دا خطر موجود دي چې خدای (ج) مکره افغانستان د تل لپاره د مخکې د منځ د سیاسي نقشي څخه حذف شي ، افغانستان او پښتنو ته د دوی په معاصر تاریخ کې کله هم تردی وړاندي دومره ستر خطر نوو پېښ شوي .

د دې ستر ملي خطر د منځ نیوي په خاطر دا دهر افغان مخصوصاً د هر پښتون ملي ، اسلامي او پښتني دنده ده چې نور نو د بې تفاوتۍ او بې مسئولیتۍ د حالت څخه راووزي او د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس د افغان نجیب ملت مخصوصاً د مظلوم پښتون ملت د دېن ، سر ، ناموس ، عزت او مال د دفاع په خاطر ننگ وکړي او د خپل دین ، سر ، ناموس ، عزت ، هېواد ، استقلال ، ملي حاکمیت ، ملي گټو ، ملي نوامیسو ، ملي وحدت ، تل پاتي سولې او داسې نورملی ، اسلامي او پښتني ارزښتونو د دفاع په خاطر یو د بل سره د اتحاد او اتفاق لاسونه ورکړي او خپل هېواد او ولس د دې روان ناوړین څخه خلاص کړي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق پښتانه باید د خپل باورو پلرونو او نیکونو په ډول نړۍ ته دا ثابته کړي چې پښتانه د پښتونخوا د اصلي او سیدونکو او خاوندانو په صفت د دې توان لري چې خپل گران هېواد ته د هر ډول خطر او د پردواو د هغو د اجنتانو د توطیو څخه نجات ورکولای شي .

خوپه ډېر افسوس سره باید ووايو په داسې بحرانې حالاتو کې چې د پښتون ملت هر څه د سخت خطر سره مخامخ دي بیا هم تراوسه پښتنو مشرانو ، کشرانو ، پوهانو او عالمانو د پښتون ملت د نسل وژني او بربادۍ ، دروان ملي بحران څخه د نجات په خاطر یو داسې سیاسي سازمان یا سیاسي ادرس ایجاد نکړای شو چې پښتانه پر هغه مرکز سره راټول شي او په یوه اتفاق د نړۍ سره په تماس کې شي

او دنيا ته ووايي چې پښتانه تروريستان ندي ، پښتانه په دې منطقه کې يو مهذب او ميانه روه قوم دي ، د دې منطقي تاريخ ، تمدن ، افتخارات او فرهنگ د پښتنو بې ونډې نامکمله او ناقص دي .

د پښتنو مشرانو بايد د ډېو ملي سياسي قوت په حيث نړۍ ته ويلې وای چې په دې منطقه کې چې څه تيريږي د دې مسئول مظلوم پښتون ملت ندي بلکې دا هر څه د شيطاني مثلث د غړو د استخباراتي سازمانونو پروژه ده چې مظلوم پښتون ملت او غربي نړۍ دواړه په کې راگيردي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د اد پښتنو مشرانو ، منورينو او کشرانو پښتني فريضة ده چې پښتانه پر يو سياسي مرکز راغونډ کړي او داسې سياسي سازمان بيا د ټول مظلوم پښتون ملت په نمايندگي جهان ته دا ووايي او ورته ثابته يې کړي چې دامو او اباسين ترمنځ ټول پښتون ملت ته د شيطاني مثلث د غړو د استخباراتي سازمانو د خوا توطيې جوړې دي او د دې توطيېو پر اساس يې نن پښتانه د غربي نړۍ سره په جنگ اچولي دي .

که پښتانه مشران ، کشران او روڼ اندي د غفلت ، بې تفاوتۍ ، بې اتفاقي او بې حسۍ د دې جاري خوب څخه راويښ نشي نو دا تر لمر ښکاره خبره ده چې ستر پښتون ملت به د تل لپاره تباه ، برباد او د پرديو غلام کېږي ، گرانه پښتونخوا د ازموږ د پلرونو ميراث او مقدس مدفن ، زمونږ او زمونږ د اولادونو مسکن به د ايران او پاکستان د دستر ايتريکو اهدافو او سراتيريک عمق په خاطر د دوی د خاوري جز جوړېږي .

3: د جاسوسي او بې ننګۍ د فرهنگ ترويج:

د مخه مو ذکر کړل چې د پښتنو د ښمنانو د خپل زهرا گينو تبليغاتو په واسطه د پښتنو مشران او ځوانان د سول اېز سياست کولو څخه خواتوري کړيدي او هغوی ئی په غيري ضروري شيانو لکه قومي شوراگانې او د ځوانانو د ټولنو په جوړيدو مصروف کړيدي .

د پښتنو د ښمنانو د پښتنو په منع کې يو بل خيران کلتور هم معرفي کړيدي او پښتانه مشران او ځوانان يې په دې باور کړيدي چې :

په افغانستان کې هېڅوک سياسي قدرت ته نشي رسيدلای ترڅو چې د يو خارجي هېواد ملاتړ ورسره نوي .

ددې خبرې اصلي معني داده چې په افغانستان کې هېڅوک سياسي قدرت ته نشي رسيدلای ترڅو د يو خارجي هېواد جاسوس نوي .

هر افغان چې غواړي په افغانستان کې سياسي قدرت ته ورسېږي بايد حتما د يو خارجي هېواد داستخباراتو جاسوس شي .

پخوا په پښتنو کې د پردي هېواد د جاسوسۍ کلمه ستر شرم ، عار او لويه بې ننگي بلل کيدل ، يو رښتني پښتون مرگ منلي خو د پردي هېواد د جاسوسۍ تور يې پرځان نه منلي .

عامو پښتنو هم د پردي هېواد د جاسوسانو څخه ډېر زيات نفرت کوي .

خو نن په افغاني ټولنه کې يو زيات شمېر افغانان د پرديو په جاسوسي فخر کوي او په هر مجلس کې يې په وياړ يادوی .

نن ورځ چې د پښتون ملت د بې پايه مشکلاتو د حل په خاطر پښتانه سوله ايز سياست ته راوبولي نو اکثره پښتانه دا دوه خاينانه او د بې ننگۍ نه ډک سوالونه د سپرې څخه کوي .

اول سوال :

خو پيسې را کوی ، او فعلا می پر کوم دولتی مقام مقرر کوی ، ځکه چې دلور دولتی مقام څخه د حزب د پاره ښه جلب او جذب کيږی ؟

دوهم سوال :

د کوم خارجي هېواد ملاتړ در سره شته ؟

دا يو نړيوال منل شوي اصل او منل شوی تعريف دي هر سياسي او غيري سياسي کس چې د هر پردي هېواد جاسوس کيږی هغه کس خپل هېواد او ملت ته ملي خاين بلل کيږی .

د ټول جهان په قوانينو کې د ملي خيانت تعريف يو شان دی او د ملي خاين سزا مرگ يا ابدی زندان تعين شوی دی .

خود بده مرغه نن ورځ افغانستان نه تنها د نړۍ د تروريستانو، د مواد مخدر د قاچاقبرانو، د جنگي جنايت کارانو، د اختلاصگرانو او د رشوت خورانو د پاره يو محفوظ هيواد دی، بلکه د نړۍ د تر ټولو سترو مجرمانو يعنی ملي خاينانو د پاره هم محفوظ هيواد بلل کېږي .

د نړۍ په ټولو هيوادونو کې هغه کسان چې د خپل هيواد جاسوسي بل هيواد ته کوی د ملي خيانت په جرم په اعدام محکوم دی او يا د ابد د پاره په زندانونو کې پراته دی، خو په افغانستان کې خلگ د ځينو ملي خاينانو لاسونه مچوي، کله کله ځنی ملي خاينان پر لوړو دولتي چوکيو مقرر وي، او ځنی نورو ملي خاينان بيا د سياسي ډلو مشرتوب او رهبري کول او حتی ځنی ئی نن هم کوی .

د يو ملي دولت د نه موجوديت د سببه او د دولت د خواد مجازاتو د نشته والی په سبب نن په افغانستان کې يو شمير کسان افتخار کوي چې د پرديو هيواد جاسوسان دي، د پرديو هيوادونو د استخباراتو ځنی ملاتړی په دې هيواد کې سياسي او روحانی رهبران دي، عزت يی کېږي او په ولس کې بی ننگو، بي ايمانه، ځان فروشو، وطن فروشو او نادانو خلکو ته پيسی او رتبي ويشي او هغه بی ننگه انسانان هم د خرد جال د پيروانو په شان په ډيره بی شرمی او بی حيايی په دې ملي خاينانو پسې مندی وهي او په برملا ډول هغوی خپل مشران او رهبران بولی .

د اسلام د مقدس دين او د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر پښتون چې د خپل هيواد او ولس د گټو پر خلاف د پرديو جاسوس کېږي هغه کس پښتون ندي، ملي خاين او ملي غدار بلل کېږي او سزایي مرگ دي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق هر پښتون چې د هر مادی او معنوی امتياز په خاطر د ملي خاين او غدار شخص مشرتوب منی هغه شخص په خپله هم ملي خاين او پښتون ملت ته غدار بلل کېږي .

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق دا د هر رښتني پښتون دينی او پښتنی دنده ده چې پښتون ملت ته غدار او خاين کسان بايد ورته او د خپل منځه يی وباسي او مړی او ژوندي ورسره قطع کړی .

د اسلام د مقدس دين، د پښتو او پښتونولي د قانون او د نړۍ د ټولو قبول شوو قوانينو مطابق هر هغه څوک چې د خپل ملت او هيواد د گټو پر خلاف د پردی هيواد جاسوس وي هغه کس ملي خاين بلل

کيږي او د ملي خاين سزا مرگ يا ابدی زندان دی ، او هر هغه څوک چې ددی ملي خاينانو مشرتوب اورهبري د پيسو ، وسلو ، چوکيو ، رتبو او داسی نورو امتيازاتو په خاطر منی هغه کس هم ملي خاين ، بی ننگه ، ملت ته غدار او د عین سزا مستحق بلل کيږی .

د څو دیرش کلنی غمجنی تجربی ورسره پښتانه او ټول افغانان باید پردي موضوع جدی او دقیق غورو کړی چې د تیرو دیرشو کلنو په جریان کې ډیر کسان د پرديو هیوادونو په مادی ، مالی ، لوژیستیکی ، نظامی او سیاسي مرستو زموږ په هیواد کې د قدرت پرگدی کښاستل ، او د هریو سره د خارجي هیوادونو هر ډول سیاسي ، نظامي او مالي ملاتړ ورسره وو ، خو د پرديو ددی گوډاگیانو د یوه رژیم هم هیواد او هیوادوالو ته خوشبختي نده راوړي ، بلکی هیواد او هیوادوال ورځ په ورځ بد بخت شوی دي .

زموږ گران پیغمبر موږ ته لارښونه کوی چې :

یو مسلمان باید دوه ځله دیوه غار څخه ونه چیچیل شی .

ښه به داوی چې نور نو پښتانه په دینی لیحاظ د خپل پیغمبر دلارښودنی پیروی وکړی ، او په ملی لیحاظ د خپل ملی مشرانو میرویس نیکه او لوی احمد شاه بابا پر لاره ولاړشی .

زمونږ پیغامبر د خپل مبارزی په وخت کښی نه د ایران او نه هم د روم د امپراطوری څخه مرسته اخیستی وه ، په عین ډول زموږ ملی مشرانو میرویس نیکه او لوی احمد شاه بابا هم د خپل مبارزو په وخت کښی د ایران او د ډهلی د مغلو څخه هیڅ ډول مرسته نوه اخیستی .

مونږ پښتانه هم باید د خپل پیغمبر د امر مطابق او د خپل ملی مشرانو دلاری په تعقیب دهیڅ هیواد د استخباراتی سازمان مرسته قبوله نکړو ، او نه هم د هغه چا مشرتوب او رهبري و منو چې هغه کس د خارجي هیواد جاسوس وی .

پښتانه باید دا ځل د پرديو هیوادونو د استخباراتی سازمانو د ملاتړ په عوض صرف پر الله پاک توکل وکړی او د نړی د نورو ازادو ملتونو په شان په پښتونخوا کې د پښتنو په معنوی ، جسمی او مالی قوت او ملاتړ د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق سیاسي ، اقتصادی او ټولنیز نظام جوړ کړی او بیا د یو خپلواک او متمدن ملت په حیث د نړی د نورو هیوادونو سره د پښتونخوا د ملی خپلواکی ، ملی

حاکمیت او محکمی بشپړتیا د ساتلو او متقابلو گټو د احترام پر اساس سیاسي ، فرهنگی
او اقتصادی روابطو ساتی .

ديارلسم فصل

د پښتنو د نجات لار

پښتون ملت بايد د ملي قوت په حيث ځان او هيواد ته د دې روان بحران خخه نجات ورکړي.

1: پښتون ملت څه وخت په يو نجات بخښونکي ملي قوت بدليدايشی؟

د څه د پاس د يرشو کلنو راهېسي د مظلوم پښتون ملت سر ، ناموس ، عزت او مال برباديږي ، هره ورځ پښتني مندي بوري کېږي ، پښتني خوندي سرتوري کېږي ، د پښتنو بچيان يتمان کېږي د پښتنو پر ودونو بمباري کېږي ، د پښتنو پر خيرات او د واده پرورا بمباري کېږي ، د پښتنو د بچو بنونځي سوځول کېږي او يا بنديږي ، معلم ، متعلم ، ډاکتر ، نرس ، د قوم مشر او ملايي وژل کېږي لنډه دا چې هر څه يې برباديږي خوبيا هم پښتانه ځوانان ، مشران ، وروڼه او خوندي د پښتنو او پښتونولي د قانون مطابق دخپل ملت د سر ، ناموس ، عزت او مال د دفاع په خاطر “ننگ” نه کوي .

پښتانه مشران او کشران په بې مثالې تفوتی د خپل دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، ملي خپلواکي ، ملي حاکميت ، دهيواد دمخکنی بشپړتيا ، ملي گټو ، ملي نواميسو ، د پښتنو د وياړلی تاريخ او د مظلوم پښتون ملت د عام وژنی او بربادي ننداره کوي .

که موږ تاريخ ته نظر واچو نو د تاريخ په اوږدو کې پښتون ملت نه تنها په پښتونخوا کې د هر ډول مثبت او منفي تغير اصلي محرکه قوه وه ، بلکه پښتون ملت په منطقه کې هم د سترو تغيراتو د منځته راوړلو يو عمده او د حساب وړ قوت شمېرل کيږي .

نن ورځ چې په پښتونخوا کې د شیطاني مثلث د توطیو په اساس کوم بحران ایجاد شوي دي او پښتون ملت یې د غم پر تگر کېنولي دي.

ددې بدمرغه ناوړین څخه د پښتون ملت د خلاصون لپاره خدای (ج) د اسمانو څخه فرشتي نه رالیري

د نړۍ نور ملتونه هم د روان ناوړین څخه د پښتون ملت د خلاصون زمواري او مسئولیت نه لري .

د پښتون ملت ازلي د بنمنان یعنی د شیطاني مثلث غړي هم دا ترحم نه لري چې گواکي یو وخت به دوی د مظلوم پښتون ملت د سر ، ناموس ، عزت او مال پر لوتلو رحم وکړي .

هغه یوازني ملي قوت چې مظلوم پښتون ملت او ټول افغان نجیب ملت د دې روان مظلومیت او ناوړین څخه خلاصولای شي ، هغه یوازني محرک او ازادي بڅبونکي قوت چې په پښتونخوا او منطقه کې د تل پاتي سولې د تامین سره مرسته کولای شي ، هغه نجات بڅبونکي قوت د الله (ج) مرسته او د پښتون ملت د ننګیالیو مشرانو او کشرانو اتفاق ، یوالی او پښتنی همت دی .

د تاریخ په شهادت په پښتونخوا کې د سولې د تامین ، د جنگ د گټلو ، د سیاسي ثبات ، د نظام د مشروعیت ، په هېواد کې د ملي وحدت او تل پاتي سولې د تامین یوازني قوت پښتون عظیم ملت وواونن هم باید وی .

پښتانه هغه وخت په یو عظیم او تغیر راوړونکي او د پښتون ملت د خلاصون په قوت تبدیلیدای شي چې د پښتنو زمواره مشران ، کشران ، علماو ، روحانیون ، روڼ اندي او دشملی خلک د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق ځان د بې اتفاقی او بې تفاوتی د حالت څخه راوباسي خپل تاریخي ، اسلامي ، ملي او پښتني مسئولیت درک کړي او پریو ملي سیاسي مرکز سره راټول شي او ځان د پښتون ملت په نجات ورکونکي قوت بدل کړي .

دا پښتني سیاسي قوت باید د خپل مظلوم پښتون ملت د نجات لپاره داسې اقدامات وکړي ترڅو پښتون مظلوم ملت ، پښتني مظلومي خوندي مندي ، پښتانه مظلوم ماشومان او پښتانه درانه سپین ږيري د دې روان ظلم او مظلومیت څخه خلاص کړي او نړۍ ته داوښيي چې پښتون ملت بنیاد پرست او ظالم ندي ، د تعلیم ، ترقی او دموکراسۍ ضد ندي .

دا پښتني قوت بايد نړيوالو ته دا ثابته كړي چې ترهگري او بنياد پرستي د شيطاني مثلث استخباراتي پروژه ده چې د پښتنو په وطن كې د پښتنو د ارادې پر خلاف عملي كېږي . . .

دا كار هغه وخت ممكن دي چې پښتانه زمواره مشران ، كشران او روڼ اندي په يو داسې سياسي سازمان كې سره راټول شي چې د ټول پښتون ملت نمايندگي وكړي شي .

د خلكيانو ، حزب اسلامي او طالبانو د سياسي جريانونو د سياسي نظريو څخه په تجربه دانوي سياسي سازمان بايد د داسې "سياسي نظر" پيروي وكړي چې د ټول پښتون ملت لپاره د قبول وړ وي ، د پښتون ملت ننگيالي مشران ، كشران او روڼ اندي بايد د دې قابل قبول سياسي نظر څخه په استفاده يو سياسي مركز ايجاد او پر هغه سياسي مركز سره راټول او يو ستر ملي قوت د ځان څخه جوړ كړي .

د پښتنو دا ستر ملي سياسي قوت بايد پښتونخوا ، مظلوم پښتون ملت او د پښتونخوا ټولو نجيبو او سيدونكو ته د دې روان بحران څخه نجات وركړي .

2: د پښتنو د پاره د قبول وړ سياسي نظر كوم دي ؟

د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق د لرغونو زمانو راهېسې د پښتون ملت روح او د پښتون ملت ديوالي سريښ "پښتو او پښتونولي" ده .

د خلكيانو ، حزب اسلامي او طالبانو د سياسي جريانونو او د ورو شوو انقلابي سياسي نظريو څخه په تجربه د پښتنو دا نوي ملي سياسي سازمان بايد د داسې سياسي ، اقتصادي او ټولنيزي نظريي پيروي وكړي چې د پښتنو د روحياتو ، اخلاقو ، رسم او رواج سره برابره ، ميانه روه ، او د ټول پښتون ملت لپاره د قبول وړ وي ، ترڅو د پښتون ملت اكثریت پر هغه نظريي سره راټول او د پښتنو په استازيتوب يو قوي قانوني سياسي سازمان ايجاد او د عدم تشدد د مسالمت اميزه قانوني مبارزې د لاري پښتونخوا ، مظلوم پښتون ملت او ټول افغان نجيب ملت د دې روان بحران څخه خلاص كړي .

“پښتو او پښتونولي” د لرغونو زمانو راهېسي د پښتون ملت د فطرت په حيث د پښتنو د سياسي، اقتصادي، ټولنيزو، عقيدوي، حقوقي، نفسياتي، فرهنگي او نظامي ارزښتونو مجموعه ده چې د هر رښتني پښتون لپاره په مطلق ډول د قبول وړ ده.

پښتو او پښتونولي د پښتون ملت د يوالي او وحدت سرين بلل كيږي.

د “پښتو او پښتونولي” څخه دفاع د هر پښتون پښتني فرض دي، او هر پښتون د پښتو او پښتونولي يعني د پښتنو د فطرتي قانون له رويه مجبور دي چې د پښتنو د گټو څخه دفاع وکړي، ځکه چې “پښتو او پښتونولي” د پښتون ملت لرغوني او منل شوي فطرتي قانون دي.

د اسلام مقدس دين د پښتنو دين دی او ټول پښتون ملت د الله (ج) په فضل او مهرباني سل فصده مسلمان دي.

د پورته دلايلو پر اساس موږ ويلاي شو چې:

اسلام او “پښتو او پښتونولي” د پښتون ملت لپاره تربلي هري واردي شوي سياسي نظري بهتره او د منلو وړ سياسي نظريه ده، پښتانه بايد پر اسلام او “پښتو او پښتونولي” سره راټول شي، اسلام او پښتو او پښتونولي د خپل سياسي، اقتصادي او ټولنيز ژوند د ترتيب او تنظيم د نظري په حيث قبول کړي، او يوداسي ستر نجات بخښونکي ملي قوت د ځانه څخه جوړ کړي چې خپل ځان او خپل هيواد د دې روان بحران څخه خلاص کړي.

پښتانه بايد د اسلام او “پښتو او پښتونولي” د نظري پر اساس يو داسې ستر سياسي سازمان منځته راوړي چې د پښتنو د اکثريت ملاتړ ورسره وي.

3: د پښتنو ملي سياسي سازمان بايد څه وکړي؟

د اسلام او “پښتو او پښتونولي” پر نظر ايجاد شوي سياسي سازمان بايد د سوله ييز سياسي مبارزو د لاري افغانستان، مظلوم پښتون ملت او ورسره ټول افغان نجيب ملت د دې روان بحران څخه خلاص کړي.

د اسلام او "پښتو او پښتونولي" پر سياسي نظر ايجاد شوي سياسي سازمان بايد د سوله ايزي قانوني سياسي مبارزي د لاري د هېواد سياسي قدرت پلاس کې واخلي او په هېواد کې د ملي وحدت د تامين د لاري يو داسې بامسئوليت، باثباته او مشروع سياسي نظام برقراره کړي چې تر خپل ملي او نړيوالو زمواريو په ښه ډول ووتلای شي .

ددې لپاره چې زموږ ګران هېواد هميشه د يو داسې سياسي نظام خاوند وي چې د ملت او نړيوالو په وړاندي "مشروعيت" ولري .

ددې لپاره چې زموږ ګران هېواد هميشه د يو "باثباته سياسي نظام" خاوند وي .

ددې لپاره چې زموږ ګران هېواد داسې سياسي نظام ولري چې د تل پاره د افغان نجيب ملت ترمنځ "ملي وحدت" تامين کړي .

ددې لپاره چې زموږ سياسي نظام په هېواد کې د "تل پاتي سولې" د تامين توان ولري .

ددې لپاره چې د هېواد سياسي نظام د تل لپاره دا توان ولري چې د هېواد "دمخکنی بشپړتيا" ، ملي حاکميت او ملی استقلال څخه دفاع وکړايشي .

ددې لپاره چې د هېواد سياسي نظام د تل لپاره په هېواد کې "ټولنيز عدالت" تامين کړايشي .

ددې لپاره چې د هېواد سياسي نظام د دوامدار "ټولنيز پرمختګ" لپاره مساعده موقع برابره کړي .

ددې لپاره چې د هېواد سياسي نظام د تل لپاره دا توان ولري چې د "ملي ګټو او ملي نواميسو" څخه ډاډ مننه دفاع وکړاي شي .

د پورته ذکر شوو ملي ارزښتونو د ډاډ مني ساتني او دفاع په خاطر د هېواد د استقلال ، ملي حاکميت ، مخکنی بشپړتيا ، د ملي وحدت د تامين ، د نظام د مشروعيت ، د نظام د سياسي ثبات ، د تل پاتي سولې د تامين ، د ټولنيز عدالت د تامين ، ټولنيزي ترقي ، د ملي ګټو او ملي نواميسو د ډاډ مني او باوري دفاع په خاطر د هېواد سياسي ، اقتصادي ، ټولنيز او فرهنگي قدرت بايد د افغان نجيب ملت د با ارزښترين ملي امانت په حيث د تل لپاره د پورته ذکر شوي اسلامي او پښتني سياسي

سازمان پلاس کې پاتې شي او د دې ملي سياسي سازمان غړي بايد دهغه ملي مسئوليت پر اساس چې د خپل هېواد او ملت په وړاندي يې لري د افغان نجيب ملت دا با ارزښتيرين ملي امانت د سر او مال په قيمت وساتي .

دا خبره هم د ذکر وړ ده چې د پښتون ملت هر غړي دهيواد دنورو کوچنيو قومونو د اعضاوو په تناسب د پښتونخوا او افغان نجيب ملت د هراړخيزو گټو د دفاع په باره کې تربل هر چا زيات مسئولت لري .

پښتانه مشران او کشران د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس نه تنها د خپل ځان د سر، ناموس، عزت او مال د ساتلو په باره مسئوليت لري بلکه پښتانه مشران او کشران دهيواد د وړو قومونو د هر فرد د سر، ناموس، عزت او مال د ساتلو په باره کې دومره مسئولت لري کوم چې د خپل ځان د سر، ناموس، عزت او مال په باره کې لري .

حميد بابا د پښتنو پورته ذکر شوي پښتني مسئولت د خپل شعر په ژبه داسې بيان کړی دی .

چې د بل تنگ او ناموس ساتلای نشی .

وبه نه ساتی څوک خپل تنگ او ناموس .

4: و سياسي قدرت ته د رسيدو قانونی لاری:

په افغانستان کېښی و سياسي واکمنی ته د رسيدو دوی سوله ايزی قانونی لاری وجود لری .

يوه د پښتنو د عنعنوی لوی جرگی لاره ده چې دا لاره د بشریت تر ټولو دموکراتیکو لارو دموکراتیک ترينه لار ده چې ميرويس نيکه او لوی احمد شاه بابا ته ددی لاری سياسي قدرت او مشرتوب سپارل شوی وو، او تردی وړاندي د تاریخ په اوږدو کېښی پښتنو د داسی عنعنوی جرگو د لاری خپل ملی مسایل حل او فصل کول.

بله لاره د غربی دموکراسی لاره ده چې نن ورځ دنړی په زیاتو هیوادونو کې و سياسي قدرت ته د رسيدو دپاره استفاده ځنی کیري .

زمونږ د هیواد په اوسنی نافذ قانون اساسی کېښی و سياسي قدرت ته د رسيدو دپاره دا د غربی دموکراسی لاره تسجیل شوی ده.

خو د بده مرغه د غربي دموکراسۍ د نوم څخه په استفاده په ورسته پاتې هیوادونو کې د زراو زور خاوندان په چل، فریب، تقلب، ټگي، زور، د دولتي قدرت څخه ناوړه استفاده او داسې نورو غیري قانوني لارو ځان سیاسي قدرت ته رسوي.

د بده مرغه زموږ په هیواد کې هم په تیرو انتخاباتو کې موږ د پورته ذکر شوو غیري قانوني کړنو شاهدان وو.

ددې د پاره چې زموږ هیواد د یو مشروع او باثباته سیاسي نظام خاوند شي پښتانه مشران او کشران باید د ټولو سوله ایزو قانوني لارو او فشارونو څخه استفاده وکړي ترڅو په هیواد کې زموږ د اساسي قانون او نړیوالو نورمونو مطابق ازاد، عادلانه او شفاف انتخابات وشي، د دموکراسۍ ددې نړیوال شعار مطابق چې وايي (اکثریت حکومت کوي) هر هغه کس یا ډلې چې په ازادو، عادلانه او شفافو انتخاباتو کې اکثریت وگټلي هغه کس او دده ډله دی تر خپل قانوني وخت پورې د هیواد درهبري چاري پرغاړه واخلي.

په کومه طریق چې جمهورریس حامد کرزي دخپل واکمنۍ د شروع څخه بیا تر نن پورې حکومت کوي، دا نه د غربي دموکراسۍ، نه د عنعنوي لوی جرگي، نه د نظامي دیکتاتوري اونه هم د یو حزبي دیکتاتوري طریق ده.

د بناغلي حامد کرزي په دولت کې د قدرت د ویش طریق د لبنان په دولت کې د سیاسي قدرت د ویش طریقې ته ورته ده په کوم کې چې د دولت دریس چوکۍ یو قوم ته، د صدر اعظم چوکۍ بل قوم ته او د دولت نوري چوکۍ نورو قومونو ته ورویشل شوي دي.

جمهورریس بناغلي حامد کرزي دخپل حاکمیت په دوره کې د دولت سیاسي قدرت عملاً د هیواد د بیلو بیلو قومونو پرچنگ سالارانو ویشلی دی.

د بناغلي حامد کرزي د ویش مطابق د دولت دریس چوکۍ پښتنو ته، د دولت دریس د لمرې مرستیال چوکۍ و تاجکانو ته، د دولت دریس د دوهم مرستیال چوکۍ و هزارگانو ته ورجلا شوي دي.

دا طریق د افغان نجیب ملت تر منځ ملي وحدت ته سخت ضرر رسوي او د نظام سياسي ثبات ته جدې خطر پېښوي، همدا علت دی چې نن د افغانانو تر منځ ملي وحدت تر پخوا کمزوري شوي دي.

په بله وينا د دولت د مقامونو په پورتنی ډول ویشل په افغانی ټولنه کې ملی نفاق منځته راوړی ملی وحدت کمزوری کوی ځکه چې د نظام خاصی چوکۍ د خاص قوم په انحصار کښی راوولی چې دا عمل د هیواد د زیاتو وگړو د خوا بدي سبب کیږی او سیاسي ثبات ته تاوان رسوی .

په تیرو څلویښتو کلنو کښی مونږ څو ځله د نظام د تغیر او سیاسي قدرت ته درسیدو د بیلو بیلو لارو شاهدان وو، چې دی اعمالو په هیواد کښی ډیره زیاته سیاسي بی ثباتی او په ملی سطحه د نظام پر ثبات او شکل بی باوری منځته واوستل.

ددی د پاره چې په هیواد کښی سیاسي نظام ثبات پیدا کړی او په افغانی ټولنه کې د تل د پاره ملی وحدت تامین وی، مونږ د یو ښه مشروع او با ثباته نظام خاوندان شو، نو ښه به داوی چې افغان نجیب ملت د یوی عنعنوی لوی جرگی یا یو سرتاسری ټول پوښتنی په واسطه د هیواد سیاسي قدرت ته درسیدلو د پاره د عنعنوی لوی جرگی او یا د غربی دموکراسی د ازادو، عادلانه او شفافو ټولټاکنو د لارو څخه یوه انتخاب کړی .

په دې ډول به د افغانستان په سیاسي، اقتصادي او ټولنیز حاکمیت کې د پښتنو تر څنګ د افغان نجیب ملت ټول نور وروڼه قومونه د هر ډول ژبني، مذهبي، قومي، جنسي او منطقي تبعیض نه پرته د عنعنوی لوی جرگی او یا دموکراسی د اصولو مطابق و سیاسي قدرت ته درسیدو په پروسه کښی عملی برخه واخستلایشی .

د هیواد هرو گړی د هر ډول تبعیض نه پرته باید د احق ولری چې د هیواد هر سیاسي مقام ته ځان کاندید کړی، او د دموکراسی د شعار مطابق چې،، اکثریت حکومت کوی،، که یی په ازادو، عادلانه او شفافو ټولټاکنو کښی اکثریت وگتی نو حکومت دی وکړی.

د هیواد هیڅ دولتی مشر باید قطعاً په هیڅ ډول شرایطو کې هیڅ کس، هیڅ قوم، هیڅ سیاسي، مذهبي، ژبني او داسی نورو ډلو ته د قوم او ډلی په نوم هیڅ ډول غیري مشروع امتیاز ورنکړی، ځکه چې یوی خاصی ډلی ته یو غیري قانونی او نا مشروع امتیاز ورنکول د افغان نجیب ملت ملی وحدت د منځه وړی، د هیواد د سیاسي نظام مشروعیت او سیاسي ثبات ته نه جبراً کیدونکی تاوانونه رسوی .

د هیواد ټولی چاری باید د هیواد د منل شوو او نافذو قوانینو د عادلانه او شفاف تطبیق پر اساس سرته

ورسیږی.

5: ايا د پښتنو د يوالي تلاش يو فاشيستي عمل دی؟

خدای (ج) خپل بندگان مخصوصا مسلمانان په خپل منځونو کې اتفاق او يووالي ته را بللي دي .
د دنيا په هر ملت کې که عرب دي او که عجم دهغوی په منځ کې يو څو فیصده غیری مسلم اشخاص شته .

خو په نړۍ کې پښتون ملت يو ازني بې مثاله ملت دي چې ټول وگړی يې مسلمان دي او هيڅ غیری مسلم فرد د دوی په منځ کې نشته يعنی هر پښتون مسلمان دی .

نو په دې اساس پښتون ملت تر بل هر ملت زياته زمواري لري چې د خپل مقدس دين دا حکامو مطابق په خپلو کې په اتفاق او اتحاد واوسي .

هر هغه څوک چې د پښتون ملت د يوالي او اتفاق د پاره هلي ځلي کوي دا عمل نه تنها يو فاشيستي عمل ندي ، بلکه دا عمل په حقيقت کې يو رښتيني اسلامي او پښتني عمل بلل کېږي .

هر هغه څوک چې د پښتون ملت د يوالي او اتفاق لپاره مبارزه کوي دا اشخاص فاشيستان نه بلکه د خدای (ج) دلاري رښتيني مجاهدين دي .

که څوک په افغانستان کې يو مشروع او با ثباته نظام غواړي نو تر هر څه لومړي بايد د پښتون ملت د يوالي او اتفاق د پاره جدي تلاش او مبارزه وکړي .

هر افغان چې د پښتون ملت د يوالي په دې برحقه ملي مبارزه کې برخه اخلي او غواړي چې افغانان مخصوصا مظلوم پښتانه د اسلام اود “ پښتو او پښتونولي ” د قانون مطابق پر يو ملي مرکز سره راټولوي اود سوله ايزي مبارزي دلاري افغانان او افغانستان د دې روان بحران څخه خلاصول غواړي د هېواد په تاريخ کې به د افغانستان او افغانانو د نجات دلاري ملي مبارزين، ملي قهرمانان او ملي مجاهدين وبلل شي .

که څوک په افغانستان کې د دې لپاره تلاش کوي چې پښتانه د “ پښتو او پښتونولي ” د لرغوني قانون پر اساس پر يو سياسي مرکز سره راټول کړي دا عمل يو فاشيستي عمل نه بلکه يو معقول ، ملي ، پښتني ، اسلامي او انساني عمل بلل کېږي ، ځکه چې “ پښتو او پښتونولي ” پښتنو ته اجازه

نه ورکوي چې د ځان د گټې په خاطر بل پښتون ، بل مسلمان او يا بل انسان ته تاوان ورسوي ، د دې برخلاف پښتو او پښتونولي پښتنو ته امر کوي چې د نوورو پښتنو ، مسلمانانو او انسانانو د گټې په خاطر د پښتون د ځان تاوان وکړي خو نور انسانان دي د تاوان څخه خلاص کړي .

“پښتو او پښتونولي” وپښتنو ته داسې د قرباني درس ورکوي چې د خپل دين ، ملت ، هېواد ، خپلواکۍ ، ملي حاکميت ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، حق ، ننگ ، غيرت ، پښتو ژبې ، عزيزگلوې ، قومولۍ ، پت او عزت د دفاع په لاره کې مرگ د هر پښتون لپاره ستر افتخار او تر ټولو ارزانه قرباني ده ، هر پښتون بايد په دې لار کې د مرگ څخه ډار ونه لري او په دې لاره کې مرگ بايد پښتنو ته ډېر خوار او حقير وي ، او په دې پاڅه لار کې شهادت د پښتنو لپاره ابدې افتخار دي .

“پښتو او پښتونولي” پښتنو ته د اوربڼي چې ستاسو دين ، سر ، ناموس ، عزت ، مال ، خپلواکي ، هېواد ، ملي اقتدار ، ملي يووالي ، ملي قوت ، ملي عظمت ، ملي شان او شوکت ، دملي نواميسو ساتنه ، سوله او جنگ ، ټولنيزه او اقتصادي وده ، پښتني رسم ، پښتني رواج ، پښتني کلتور ، پښتني اخلاق ، پښتني عنعنات او پښتني فرهنگ په پښتني لوړ همت ، پښتني ننگ ، پښتني غيرت ، پښتني جرئت ، پښتني ارادي ، پښتني هوډ ، پښتني ثبات ، پښتني استقامت ، پښتني متانت ، پښتني نارښتوب ، پښتني ميرانې ، پښتني ايثار ، پښتني قربانۍ ، پښتني تورياليتوب ، پښتني ننگيالي توب ، پښتني فداکاري ، پښتني حلم ، پښتني تدبير ، پښتني حوصلي ، پښتني صبر ، پښتني تحمل ، پښتني مرکي ، پښتني جرگې ، پښتني پاکوالي ، پښتني رښتینولۍ ، پښتني توره او د اسلام دمقدس دين او پښتو او پښتونولي دلرغوني وياړلي قانون څخه په پيروي ساتل کېږي .

لکه يو شاعر چې وايي:

په پښتو او پښتونوالي گټل کېږي * پخواني شان او شوکت د پښتنو.

وزير محمد گل خان مهمند وايي:

پښتانه که د پښتو پر لاره ځي * دانړۍ او هانړۍ بې وی خوندي.

د پښتنو يوالي دهر افغان په گټه دي، خو ځني د پرديو بد بخت جاسوسان او د پښتنو ازلي دښمنان د پښتنو د يوالي او اتفاق څخه بيريري، نو پدي اساس هغو ملي مبارزو پښتنو ته چي د اسلام او پښتو مطابق د پښتنو د يوالي او وحدت د پاره مبارزه کوي هغوي ته بد رد او فاشيستان وايي.

هر هغه څوک چي د پښتنو د يوالي څخه د اريزي او د هغه مخالفت کوي د اډلي او اشخاص د پښتون مظلوم ملت قسم خوړلي دښمنان، د پريو جاسوسان، د الله (ج) او د الله (ج) د رسول دښمنان دي، ځکه چي د پښتنو مسلمانانو د اتفاق مخالفت کوي.

هر څوک چي د پښتون ملت د يوالي او اتفاق د دې برحقه ملي تلاش او مبارزي په مقابل کي دريري، د دي ملي مبارزينو ته فاشيستان او يانور بدرد وايي دا کسان او سازمانونه بيله شکه د خداي (ج) د پښمنان، دستر پښتون ملت دښمنان، د افغان نجيب ملت دښمنان، د گران افغانستان دښمنان، د پردو جاسوسان او ملي خاينين دي.

هر هغه پښتون چي د خداي (ج) د دښمنانو، د پښتون ملت د دښمنانو، د افغانستان د دښمنانو، د پرديو د جاسوسانو او ملي خاينانو د دې پروپاگنډ څخه بيريري چي نبايده هغوي دي د فاشست په نوم ياد نکري، د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس داسي شخص پښتون ندي او يو بي همته او بي ننگه کس بلل کيږي.

هر هغه څوک چي د پښتون ملت د يوالي د لاري مجاهدينو ته فاشيستان وايي هغوي په رښتيا سره د خداي (ج) دښمنان او د شيطان سکني وروڼه دي.

6: د پښتنو رول د نظام د سياسي ثبات په اړه.

څرنگه چي د شيطاني مثلث د توطيو په سبب موجوده نظام د پښتنو سره نهايت زياته بي عدالتي کوي نو د همدې بي عدالتي پر اساس پښتانه نن د موجوده نظام څخه خوا بدي دي.

د نظام څخه د پښتنو خفه والي وگاونديو هېوادونو ته د افغانستان په چارو کي د مداخلې ښه موقع برابره کړيده.

د نظام څخه د پښتنو ليريوالي او دهغه په مقابل کې مقاومت نن د هېواد سياسي نظام ديولک او پنځوس زرو خارجي عسکرو با وجود د بې ثباتۍ سره مخامخ کړيدي ، نو په دې اساس مورويلاي شو چې :

پښتانه هغه ملي قوت دي چې ملاتړ يې په افغانستان کې د سياسي نظام د ثبات او مشروعيت ضمانت کوي .

د افغانستان د سياسي نظام څخه د پښتنو نه ملاتړ او مخالفت په افغانستان کې هر سياسي نظام بې ثباته او نامشروع کوي .

دا چې نن افغانان او د افغانستان سياسي نظام په بې ثباته سياسي حالت کې شپي او ورځي سباکوي په داسې بحراني شرايطو کې دا دهر وطنپال افغان (که پښتون ، تاجک ، هزاره ، ازبک ، ترکمن ، نورستاني ، بلوچ ، ايماق ، عرب ، سیک ، هندو او داسې نورو) ملي دنده بلل کېږي چې په افغانستان کې د سولې د تامين او د يو باثباته او مشروع نظام د برقراري لپاره تلاش او مبارزه وکړي .

هر افغان په هر قوم چې وي که غواړي چې په سوله ايز او باثباته افغانستان کې ژوند وکړي دا يې ملي او اسلامي دنده بلل کېږي چې تر خپل وسه د ناراضه پښتنو وروڼو د پخلايني لپاره جدي تلاش وکړي ، ترڅو د پښتنو په زور او قوت لومړي دځان او بيا د خپل نورو وطنوالو لپاره يو باثباته او سوله ايز افغانستان جوړ کړي .

هغه افغانان چې د تلاش کوي چې پښتانه د افغانستان د سياسي ، اقتصادي او فرهنگي ساحو څخه وباسي او د هغو پر حقه حقوقو خيټه اچوي ، دا عناصر يا زيات جاهلان دي چې نه د ځان او نه د خپل هېواد په گټو پوهيږي ، او يا په شعوري ډول د افغانستان او ټولو افغانانو دښمنان ، ملي خاينان او د پردو جاسوسان دي .

دا عناصر د افغانستان د بې ثباتۍ او ناقراري اصلي عاملين دي .

که دهېواد تير تاريخ ته يو لنډ نظر واچوو دا حقيقت نور هم روښانه کېږي چې :

دهر نظام سره چې پښتنو خپل ملاتړ اعلان کړيدي هغه نظام د ملت په وړاندي مشروعيت حاصل کړيدي ، هغه نظام سياسي ثبات پيدا کړيدي او د ملت ترمنځ ملي وحدت تامين شوي دي .

هر نظام ته چې پښتنو شا ورگرځولي ده او يا نظام پښتانه د ځان څخه ليري کړيدي ، هغه نظام د ملت په وړاندي مشروعيت د لاسه ورکړيدي ، هغه نظام سياسي ثبات د لاسه ورکړيدي ، د ملت ترمنځ ملي وحدت د منځه تللي دي او په نتيجه کې هغه سياسي نظام د منځه تللي دي .

د پورته دلايلو پر اساس مورډ ويلای شو چې :

د پښتنو ملاتړ په افغانستان کې و سياسي نظام ته “مشروعيت” وربخښي .

د پښتنو ملاتړ په افغانستان کې د سياسي نظام د “ثبات” ضمانت کوي .

پښتانه په هېواد کې د “ملي وحدت” د تامين يوازني محور او ضامنان دي .

7: د يو مشروع او با ثباته سياسي نظام او د افغان نجيب ملت د ملي

وحدت د تامين په اړه د پښتنو رول .

افغانان کله يو مشروع او با ثباته سياسي نظام او ملي وحدت لرلای شي ؟

د پورته سوال ځواب مورډ بايد د تاريخ په پاڼو کې ولټوو .

د تاريخ په اوږدو کې نړيوالو تجربيو د اثابته کړيده او نن ورځ د ټولي نړۍ لپاره د ايو منل شوي اصل دي چې يو سياسي نظام هغه وخت پايښت کولای شي چې لاندې دري عمده او ضروري شرطونه يې پوره او تامين وي .

ددې درو اساسي شرطونو پرځای کول او تامينول او په ښه طريقه د هغوی عملي کول د يو سياسي نظام د پايښت اساس جوړوي .

د نظام د بري او پايښت لپاره په نړيواله سطحه منل شوي دري بنيادي او ضروري شرطونه ، اصول او ارزښتونه عبارت دي له :

1 : د ملت دوگړو ترمنځ د ملي وحدت تامين .

2 : د سياسي نظام مشروعيت :

3 : د سياسي نظام ثبات:

1: پښتون ملت د ملي وحدت د تامين ضامن دی:

په يوه هېواد کې د سياسي نظام دوام ، تحکيم ، د داخلي بحرانو څخه د نجات ، د خارجي تحميل شوو بحرانو او خارجي مداخلو د مخنيوي او په ملي سطحه د داسې نورو مسایلو د حل لپاره يو بنيادي او اساسي شرط دادي چې د هغه هېواد د وگړو ترمنځ ملي وحدت تامين وي .

د يوه هېواد د وگړو ترمنځ د ملي وحدت تامين د هغه هېواد خلکو ته داسې نه ماتيدونکي ملي قوت وربخښي چې د هغه په زور دوی د داخلي او خارجي بحرانو د حل مناسب توان مومي .

نن چې افغانستان په سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو ساحو کې د سختو بحرانو سره مخامخ دي عمده علت يې دادي چې د افغان نجيب ملت ترمنځ ملي وحدت عملاً د منځه تللي دي .

د تيرو ديرشو کلنو په جريان کې د دوو سوپر طاقتونو او د ليري او نږدي گاونډيو هېوادونو ښکاره او پټو يرغلونو او د شيطاني مثلث د غړو شيطاني توپيو په سبب د افغان نجيب ملت ترمنځ ملي وحدت ته ډيرزيات تاوانونه ورسيدل .

د تيرو ديرشو کلونو په جريان کې زموږ د هېواد دښمنانو د افغان نجيب ملت ترمنځ د ملي وحدت د نه موجوديت څخه په استفاده هميشه د اکوښښ کړيدي چې د افغانانو د منځه څخه خپل اجنتان انتصاب ، هغوی په زور پر افغان نجيب ملت د دوی د حاکمانو په حيث مقرر کړي .

خارجيانو هميشه خپل دي غلامانو ته امر کړيدي چې د افغان نجيب ملت مطلق اکثريت ، د افغان نجيب ملت ستون فقرات او د افغان نجيب ملت د ملي وحدت محور او د افغانستان د بقا يوازني ضامن يعنې پښتون ملت وځي .

خارجيانو خپل غلامانو ته دا امر کړيدي چې د پښتنو رښتني مشران د هېواد د سياسي ، اقتصادي او ټولنيز ژوند د ساحو څخه بې برخي کړي ترڅو د هېواد د رهبري واگي د دوی د اجنتانو په نوم د خارجيانو پلاس کې پاتي شي .

نن ورځ که وطن پال افغانان غواړي چې د دوی ملت او هېواد دروانو سياسي اقتصادي او ټولنيزو بحرانو څخه خلاص شي ، نو د دوی دا ملي دنده ده چې د افغان دهر قشر مشران ، کشران او روڼ اندي وهڅوی چې د افغان نجيب ملت ترمنځ د ملي وحدت د تامين لپاره نه ستړي کيدونکي تلاش او مبارزه وکړي ، او په دې لار کې د هيڅ ډول تلاش او قرباني څخه ځان ونه سپموي .

د افغان نجيب ملت ترمنځ هغه وخت رښتني ملي وحدت منځته راتلای شي چې پښتانه د ملي وحدت د محور حيثيت غوره کړي ، يا په بله وينا پښتنو ته بايد د افغان نجيب ملت د ملي وحدت د تامين په پروسه کې محوري او مخکښ رول ورکول شي ، ځکه چې پښتون ملت دا توان او ظرفيت لري چې د پښتو او پښتونولي د قانون مطابق نور واړه قومونه دورونو په شان پر خپل پراخه او د سخاوت نه ډکه لمن سره راټول کړي او د افغان نجيب ملت ملي وحدت تامين کړي .

پښتانه د خپل علي پښتني او ملي خصوصياتو د لرولو په سبب او د افغان ملت د مطلق اکثريت په حيث دا توان لري چې د افغان نجيب ملت نور واړه قومونه ځانته را جلب کړي .

په ډير افسوس سره بايد ووايو چې په تيرو دير شو کلنو کې د خارجيانو د مستقيمو مداخلو په سبب د افغان نجيب ملت ملي وحدت سخت زيانمن شو ، خارجيانو د افغانستان او افغان نجيب ملت د رهبري چاري هغه افغانانو ته وسپارلي چې د دوی په استخباراتي سازمانو پورې تړلي وه .

که موږ د بشري ټولني تاريخ ته توجه وکړو ، هميشه قوي هېوادونو د ضعيفه هېوادونو په کورنيو چارو کې مداخلې کړي حتي هغوی يې خپل غلامان کړيدي .

د قوي هېوادونو دا مداخلې د ضعيفو هېوادونو په کورنيو چارو کې تر نن پورې هم جاري دي .

که اوسنی نړۍ ته نظر واچو نن هم استعماري قوتونه هميشه د اقليتونو د حقوقو د دفاع په نوم په نورو هېوادونو کې د مداخلې حق ځانته ورکړيدي ، او د اقليتونو د حقوقو د دفاع په بهانه يې په نورو هېوادونو کې مداخلې کړيدي او د هغه هېواد دولتي چاري يې په اقليتونو پورې تړليو اجنتانو ته سپارلي دي . . .

په ننۍ نړۍ کې د اقلیتونو د حقوقو د دفاع تر شعار لاندې قوي هېواد ونه ضعیفه هېواد ونه په غیروي مستقیم اشغالوي .

د ټولنپوهنې د علم پر اساس د اقلیتونو د منځه په خارجي استخباراتو پورې تړلو اجنتانو پر اوږو ولاړ ټول نظامونه همیشه نامشروع ، په سیاسي لحاظ بې ثباته او لږزان وي .

په افغانستان کې هم د تیرو دیرشو کلنو په دوران کې د پردیو پلاس جوړ شوي او تپل شوي نظامونو مشروعیت تر سوال لاندې ووه نو ددی سببه دا ټول نظامونه په سیاسي لحاظ ډیر بې ثباته وه .

په هېواد کې د پردیو په مرسته جوړ شوو نظامونو د خپل بادارانو په امر او دستور د افغانانو ترمنځ د کورنیو جنګونو او رته لمن وو هل ، او د افغانانو ترمنځ یې کورنیو جنګونو ته دوام ورکړي او په دې ډول یې د افغان نجیب ملت ترمنځ ملي وحدت عملاً د منځه یووړو .

نن ورځ د ملي وحدت د نشته والي په سبب ټول افغان نجیب ملت مخصوصاً مظلوم پښتون ملت په سختو رنجونو او کړاونو اخته دي ، نو په دې اساس د افغان نجیب ملت ترمنځ د ملي وحدت بیا تامینول یو اشد ضرورت دي .

د افغان نجیب ملت د ملي وحدت د تامین په پروسه کې پښتون ملت یو اساسي ، محوري او نهایت ضروري عنصر دي ، ځکه چې د پښتنو د مشرتوب څخه بغیر د افغانانو ترمنځ د ملي وحدت تامین نا ممکن کاردی ، علت یې دا دی چې په افغانستان کې داوسیدونکو ورو قومونو مشران یو د بل د مشرتوب منلو ته تیار ندي چې ژوندي مثالونه یې د نجیب الله د دولت تر سقوط وروسته د تاجکو او ازبکو ، د تاجکو او هزارو ترمنځ د کابل په کوڅو کې خپل منځي جنګونه دي .

افغان اقلیتونو د خپل مشرانو په امر او قوماندو د کورني جنګونو په جریان کې یو د بل پر ضد د داسې وحشت او بربریت څخه کار واخستی چې زموږ په تاریخ کې یې بل مثال نه لیدل کېږي .

د اقلیتونو ملیشو د خپل مشرانو په امر د خپل مخالفینو د بنځو بی عزتی وکړي ، دانسانانو په سرونو کې یې میخونه ټک وهل ، دمړي درقص په نامه یې د یو بې مثالو انسانیت ضد وحشت ، جنایت او بربریت ننداري وکړي ، بنځې یې مجبوره کړي چې د نارینو په وړاندې ولادت وکړي ، د ډېرو زیاتو انسانانو پر پټ ، عزت او مال یې تیري وکړي ، انسانان یې ژوندي په کانتینرونو کې وسوځول ،

ژوندي انسانان يې د باغ وحش ودرنده حيواناتو ته واچول، د کابل د ښاريانو او دهيواد د نورو برخو دوگړو شخصي او دولتي شتمني يې چوراو تالان کړي . . .

لنډه دا چې د اقليتونو مليشو د خپل مشرانو په امر داسې د بشر ضد جنايات او خشن اعمال يو د بل پر ضد حتی د پښتنو پر ضد انجام کړل چې داسې وحشت د افغانستان په تاريخ کې پخوا کله هم د چا د خوانه وو انجام شوي .

د افغانانو لپاره دا د ډېرې خوښۍ خبره ده چې په اقليتونو پورې تړلي عام ولس ټول ډېر وټندوسته، د افغان نجيب ملت د ملي وحدت طرفدار او ټول يې په يوه خوله د پښتون قوم مشرتوب په ډېر افتخار او ورين تندي سره مني .

د پورته ذکر شوو حوادثو او تاريخي تجربو پر اساس مور وويلای شو چې پښتون ملت په افغانستان کې د افغان نجيب ملت ترمنځ د ملي وحدت د تامين د پروسي اساسي، ضروري او محوري عنصر جوړوي .

د افغان نجيب ملت ترمنځ د ملي وحدت د تامين و مقدس ملي ارمان ته د رسيدو په خاطر تربل هر چا لومړي بايد د پښتنو مشران، کشران او روڼ اندي د اسلام د مقدس دين او د پښتو او پښتونولي د قانون په پيروي د مبارزي ميدان ته راودانگي او په دې ملي لاره کې د هيڅ ډول قربانۍ څخه دريغ ونکړي .

د افغان نجيب ملت ترمنځ د ملي وحدت د تامين په خاطر بايد لومړي په خپله ټول باعزته پښتانه مشران، پښتانه زلميان، پښتني خوندي او وروڼه د اسلام د مقدس دين او د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون مطابق د خپل هېواد او ولس د نجات په خاطر سره راټول شي او د پښتنو څخه د پښتو او پښتونولي مطابق يو ستر پښتني قوت جوړکړي او بيا دا ستر پښتني ملي قوت د افغان نجيب ملت د ملي وحدت د تامين لپاره نه سترې کيدونکي تلاش او مبارزه وکړي .

2: د پښتنو ملاتړ د نظام د مشروعيت ضامن دی:

د هر سياسي نظام دوام او برياليتوب لپاره يو عمده او ضروري شرط د " نظام مشروعيت " دي .

د نړۍ د منل شوو قوانینو پر اساس د کوم نظام څخه چې د خپل ملت اکثریت ملاتړ وکړي نو هغه نظام ته په ټوله نړۍ کې مشروع نظام ویل کېږي .

په افغانستان کې د نظام څخه د پښتنو ملاتړ سیاسي نظام ته

“ مشروعیت ” وړ بڅښي ، ځکه چې د نظام څخه د پښتنو ملاتړ د نظام څخه د افغان نجیب ملت د مطلق اکثریت د ملاتړ معنی لري ، ځکه چې پښتانه د افغان نجیب ملت مطلق اکثریت جوړوي .

ترڅو چې پښتانه په افغانستان کې د سیاسي نظام ملاتړ ونکړي نظام په هیڅ ډول په ملي او نړیواله سطحه د مشروعیت څخه نشي برخمن کیدلای ، یا په بله وینا کوم نظام چې په افغانستان کې د پښتنو ملاتړ د ځان سره ونه لري هغه نظام د پښتنو او ټولو افغانانو لپاره

“ مشروع نظام ” ندي او په هیڅ ډول به خپل سیاسي ژوند ته دوام ورنکړایشي چې ژوندي مثالونه یې د شاه شجاع ، د سقاو زوی حبیب الله او په تیرو کلنو کې د پردیو پلاس کېنول شوی ګوډاګی نامشروع ، بې ثباته او په پردو پورې تړلي نظامونه دي چې د افغانستان په تاریخ کې د بدنام ترینو نظامونو په نوم ثبت شوي دي .

په ډېر افسوس سره باید ووايو چې د حامد کرزي نظام هم که اصلاح نشي پر داسې لار روان دي چې د پښتنو ملاتړ د لاسه ورکوي او په یو نامشروع او بې ثباته نظام بدلېږي .

3: پښتانه نظام ته سیاسي ثبات بڅښي:

د یو دولتي نظام د ملي او نړیوال اعتبار او پایښت لپاره سیاسي ثبات نهایت مهم او حیاتي ارزښت لري .

د نړۍ دولتونه او اقتصادي موسیسات د نظام پر شکل (راست دي او که چپ) دومره حساب نکوي لکه د نظام پر سیاسي ثبات چې حساب کوي .

د مثال په ډول هند يو باثباته دموکراتیک هېواد دې او چين او ويتنام د باثباته کمونيست نظامونو لرونکي هېوادونه دي خو د نړۍ ټول هېوادونه ښه اړيکي ور سره لري او د جهان اقتصادي موسسي سرمايگذاري په کې کوي .

افغانستان او پاکستان د قوانينو پر اساس دموکراتیک هېوادونه دي خو سياسي ثبات نه لري ځکه نو نړيوالي اقتصادي موسسي سرمايگذاري نه په کې کوي .

نو په دې اساس مور وويلای شو چې د افغان سياست مدارانو مخصوصا د پښتنو سياست مدارانو او ټول افغان نجيب ملت لومړنۍ ملي دنده داده چې بايد کونښن وکړي او په هېواد کې يوه دوامداره باثباته سياسي نظام منځته راولي .

افغان سياست مداران او د افغاني ټولني په هر قشر پورې تړلي بانفوذ اشخاص بايد کونښن وکړي او د يو افغان په صفت دا خپل ملي دنده وگڼي چې د هري هغه نظر او کړنې څخه ځان وژغوري چې په هېواد کې د نظام د بې ثباتۍ سبب کېږي ، او د دې پر خلاف دا مشران بايد داسې هلي ځلي وکړي چې د نظام د پايښت او سياسي ثبات سبب کېږي .

پښتانه د افغان نجيب ملت ستون فقرات جوړوي د پښتنو څخه بغير د افغان په نوم ملت وجود نشي درلودلای نو د پورته د ليل او عيني واقعيت پر اساس مور وويلای شو چې په افغانستان کې د ميشتو ورونو قومونو په منځ کې دهېواد او نظام د ساتلو په باره کې د پښتنو مسئوليت تر بل هر قوم زيات او دروند دې ، پښتانه بايد خپل دي دروند ملي مسئوليت ته ډير زيات متوجه اوسي او په دې بايد پوه وي چې که دوی خپل ملي دنده په ښه ډول انجام نکړي نو نه تنها دوی بلکه ټول ملت د مشکلاتو او رپړونو سره مخامخ کېږي .

که پښتانه خپل ملي مسئوليت چې د گران هېواد او افغان نجيب ملت په وړاندي يې لري په پوره ايماندارۍ سره انجام نکړي په دنيا او اخرت کې به د خداي (ج) او افغان نجيب ملت په وړاندي مسئول وي ، ځکه چې د پښتنو ملاتړ په افغانستان کې نظام ته سياسي ثبات وربخښي او په يو باثباته نظام کې ټول ملت آرام او سوکاله وي .

دا یوانکار نه منونکي عیني واقعیت دي چې په افغانستان کې د پښتنو ملاتړ د افغان نجیب ملت د ملي وحدت د تامین ، د هېواد د سیاسي نظام د مشروعیت ، په هېواد کې د باثباته سیاسي نظام د جوړښت او په هېواد کې د تل پاتې سولې د برقراری یوازني ضامن دي .

پښتون ملت د افغان نجیب ملت د مطلق اکثریت په حیث باید د نورو وروڼو قومونو په ملاتړ د افغانستان د سیاسي ، اقتصادي ، ټولنیزو او فرهنگي چارو واګي په خپل لاس کې واخلي او په عدالت سره د دولت چاري پرمخ رهيږي کړي .

دا ښکاره خبره ده چې په تیرو دیرشو کلنو کې زموږ د ملت دښمنانو او د هغو داخلي اجنټانو پر ټول افغان ملت مخصوصا پر پښتنو ډېر ظلم کړيدي او دوی یې د افغانستان د سیاسي ، اقتصادي او ټولنیز ژوند د ساحو څخه ایستلي دي او هېواد یې د خارجي هېوادونو مخصوصا ګاونډیو هېوادونو په مستعمره بدل کړيدي .

زموږ د ګران هېواد او افغان نجیب ملت خارجي دښمنانو او د هغو داخلي اجنټانو د پښتنو پر ضد دا ظالمانه اعمال ځکه انجام کړيدي چې هغوی پوهیږي چې د پښتنو د بربادې څخه بغیر دوی د افغانستان پاکه خاوره تر خپل کنټرولاندې نشي راوستلای .

دا یو تجربه شوي او عیني واقعیت دي او د افغان نجیب ملت دوستان او دښمنان هم ټول په دې ښه پوهیږي چې:

1: تنها “پښتون ملت” دا توان لري چې نور وروڼه قومونه پر ځان راټول کړي او د افغان نجیب ملت “ملي وحدت” تامین کړي .

2: تنها “پښتون ملت” دا توان لري چې په هېواد کې یو خپلواک نظام ایجاد او هغه ته “مشروعیت” ورکړي .

3: تنها “پښتون ملت” دا توان لري چې په افغانستان کې یو “باثباته سیاسي نظام” ایجاد او د هغه څخه دفاع وکړي .

4: تنها “پښتون ملت” دا توان لري چې په افغانستان کې “تل پاتې سوله” تامین کړي .

5: تنها "پښتون ملت" دا توان لري چې دنورو ورونو قومونو په مرسته دهېواد د "ملي استقلال، ملي حاکمیت، محکمی بشپړتیا، ملي گټو او ملي نوامیسو" څخه دفاع وکړي .

پښتون ملت د زرگونو کلونو راهېسې بیا تر نن پورې د پښتونخوا په پاکه خاوره کې د پښتو او پښتونولي د قانون په پیروي خپل ټولنیز جوړښت ساتلي دي چې پښتانه اتفاق، یوالي، ازادۍ، غوښتلو، د همسایه گانو او نړیوالو سره په سوله کې د گډ ژوند کولو ته رابولي، او همدا د پښتو او پښتونولي د لرغوني قانون پیروي ده چې پښتون ملت ته د هغه د بقا او دخپل هېواد څخه د دفاع توان وربخښي .

پر عیني واقعیتونو او تاریخي دلایلو ولاړ دا پورته ذکر شوي حقایق د دې سبب شوي دي چې نن پښتانه د افغانستان د دښمنانو او دهغوی د داخلي جاسوسانو د خوا هدف گرځیدلي دي او دهېواد د سیاسي، اقتصادي او ټولنیز ژوند څخه په ظلم او زور ایستل شوي دي .

د شیطاني مثلث د غړو دخوا ټول پښتون ملت د دوی د دښمنانو دخوا ونړیوالو ته د طالب او القاعده د تروریستانو په نوم ورپېژندل کېږي، پر کورونو، ودونو، خیراتونو او د واده پر مراسمو یې بمبارۍ کېږي او د نړۍ او افغانستان زندانونه یې په پښتنو ډک کړيدي .

په داسې سختو او نامناسبو شرایطو کې چې د ستر پښتون ملت دین، سر، ناموس، عزت، مال، ازادې او د پښتونخوا محکمی بشپړتیا، ملي گټې او ملي نوامیس د سخت جدي خطر سره مخامخ دي، د اسلام د مقدس دین او د پښتو او پښتونولي د قانون پر اساس دا د هر رښتني پښتون اسلامي او پښتني فرض دي چې د پورته ذکر شوو پښتني او انساني ارزښتونو پر دفاع "ننگ" وکړي، دا د پښتنو لپاره د "ننگ" وخت دي چې د پښتو او پښتونولي دا مقدسه وظیفه او ملي وجیبه په سم ډول انجام کړي او د پښتون ملت د غمونو او خواریو دي بې پایه لړۍ ته د پای ټکي کېږدي، او هم ټول افغان نجیب ملت د دې روان بحران څخه خلاص کړي او د خپل هېواد او افغان نجیب ملت د دښمنانو شوم پلانونه ورشندې کړي .

ومن الله التوفيق .

اخځ ليکونه:

- 1: لنډې کي پښتو: دسترپښتون وزير محمد گل خان مومند ليکنه .
- 2: دستار نامه : د ستر پښتون خوشال خان خټک ليکنه .
- 3: پښتانه د افغانستان په افسانوي او داستاني تاريخ کې:
د غوث خيبري ليکنه .
- 4: پښتانه د کلتوري ښکيلاک په ځنځيرونو کې: د غوث خيبري ليکنه .
- 5: پښتونولي: د قيام الدين خادم ليکنه .
- 6: د افغانستان لنډ تاريخ: د عبدالحی حبيبي ليکنه .
- 7: پښتانه د تاريخ په رڼا کې: د سيد بهادر شاه ظفر کا کاخيل ليکنه .
- 8: افغانستان در مسير تاريخ: د مير غلام محمد غبار ليکنه .
- 9: د افغان ملت پلار احمد شاه بابا: د عظم سيستاني لنډه ليکنه .
- 10: د افغانستان تاريخي اتلس: د عتيق پاخون ليکنه.
- 11: د کابل سلطنت بيان: د مونت ستيوارډ الفنسټين ليکنه .
- 12: کي جی بی په افغانستان کې: د واسيلي ميتروخين ليکنه .
- 13: افغانستان د ديموکراسۍ او جمهوريت په کلونو کې .
د عبد الغفار فراهي ليکنه .
- 14: سقاوی دوم: د سمسور افغان ليکنه .
- 15: د پښتو او پښتونولي د قانون په باره کې ما شخصاً د پښتنو د ځينو قومونو د سپين رپرو او مشرانو سره لکه د مرانيو يا شيرانيو ، مندو خيلو ، کا کرانو ، سليمان خيلو ، موسي خيلو ، هريپالو ، خروټو ، توخو ، احمد زو ، نورزو ، اچکزو ، پوپلزو ، مسعودو ، وزيرو ، بيتنيانو ، تپيو ،

خدرانو ، بنگښو ، يوسفزو او داسې نورو قومونو د سپين ږيرو سره خبري كړيدي ، د پښتو او پښتونولي په باره كې چې مې څه ددوی څخه اورېدلي دي هغه مې په دې كتاب كې ليكلي دي .

د پښتنو قومونو او د بلغار د باد په باره كې مې د علامه عبدالشكور رشاد څخه چې څه اوريدلي دي هغه مې دلته ليكلي دي ، د احمد زو د موسی او عیسی د جرگې په بار كې چې مې څه لوستلي او اورېدلي وه هغه مې دلته ليكلي دي .

په درنښت

عبدالحكيم (نورزی)

د لراوبر برېښنايي کتابتون

قدرمنو لوستونکو!

تاسو کولای سئ د لراوبر ويپاڼې په برېښنايي کتابتون کې زيات شمېر ارزښتناک او په زړه پوري آثار په خپل تفريحي وخت کې مطالعه کړئ .
د لراوبر انلاين کتابتون ستاسو لپاره د لاندینيو موضوعگانو اړوند آثار پر ليکه کوي :

- اسلام او مذهب
- ساينس او تخنيک
- سپورټ او روغتيا
- تاريخ او سياست
- هنر او ادبيات
- د ماشومانو لپاره
- بېلابېل آثار

www.Larawbar.net/library

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**